LØGTINGS-TIDINDI

1909

LAGTINGSTIDENDE

1909.

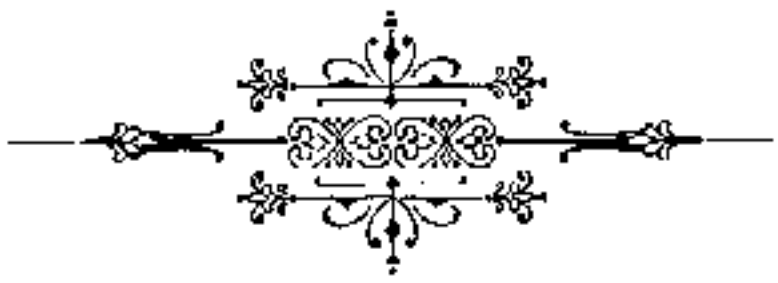

THORSHAVN.

TRYKT I „FÆRØ AMTSTIDENDE"S BOGTRYKKERI.

1909—10.

Lagtingets ordentlige Samling aabnedes den 29de Juli.

Lagtingets Medlemmer.

Amtmand Christian Bærentsen (R.).
Provst Frederik Petersen (R.).

* * *

For Norderøernes Præstegæld:
Sysselmand Clement Olsen (R.),
Højskoleforstander Simun av Skarði.

For Østerø Præstegæld:
Skolelærer Simun Pauli úr Konoy,
Sysselmand Thomas Jul Petersen,
Skolelærer Joen Poulsen,
Fæstearving Andreas Hans Emil Christian Weihe.

For Nordstrømø Præstegæld:
Kongsbonde Johan K. F. Dam,
Fuldmægtig Andreas Samuelsen.

For Sydstrømø Præstegæld:
Tømrer Hans Andreas Djurhuus,
Entreprenør Peter Christian Johannesen,
Kongsbonde Jóannes Patursson (R.),
Fuldmægtig Mads Andreas Winther.

For Vaagø Præstegæld:
Odelsbonde Daniel Pauli Michelsen,
Sysselmand Joen Zacharias Nielsen.

For Sandø Præstegæld:
Pastor Andreas Christian Evensen,
Kongsbonde Johan Michael Ilentze.

For Suderø Præstegæld:
Købmand Jacob Dahl (D. M.),
Skolelærer Niclas Johannes Djurhuus,
Sysselmand Oliver Johan Thomas Ludvig Effersøe (R.),
Skolelærer Ole Nicolaj Skaalum.

Til Sekretærer valgtes: J. Poulsen og Nielsen.

I. Statstilskud til Havneanlæg.

Ved Lagtingets Aabning, den 29. Juli, fremlagdes saalydende *Skrivelse fra Justitsministeriet* af 3. Juli 1909:

»Efter at Justitsministeriet under 7. Januar d. A. havde oversendt til Ministeriet for offentlige Arbejder den af Lagtinget i dets afvigte Samling behandlede Sag angaaende de færøske Havneforhold*), har man nu fra bemeldte Ministerium modtaget Meddelelse om, at Vandbygningsdirektør V. Westergaard og Fuldmægtig i Ministeriet for offentlige Arbejder, Ekspeditionssekretær P. Nørgaard, i de sidste Dage af indeværende Maaned ville afrejse til Færøerne for at konferere med Lagtinget angaaende de Punkter i nævnte Sag, for hvis Vedkommende Tinget maatte anse saadan Forhandling for ønskelig.

Hvilket man herved skal meddele Hr. Amtmanden til Efterretning og videre Bekendtgørelse for Lagtinget.«

Ved Sagens *foreløbige Behandling*, den *31. Juli, 2. og 3. August*, (under hvilken Vandbygningsdirektør Westergaard og Ekspeditionssekretær Nørgaard kom til Stede og konfererede med Lagtinget) vedtoges det at nedsætte et Udvalg paa 8 Medlemmer, hvortil valgtes: *Formanden, Dam, Hentze, Nielsen, Olsen, T. J. Petersen, Skaalum og Winther.* Udvalget afgav (Ordfører: Formanden) den *6. August* følgende *Betænkning*:

Undertegnede Udvalg, som den 3. d. M. er nedsat til at konferere med Dhrr. Vandbygningsdirektør Westergaard og Ekspeditionssekretær Nørgaard om Sagen angaaende Forbedring af de færøske Havneforhold, maa formene, at der, for at Sagen snarest muligt kan nyde Fremme, bør tilstilles Bestyrelserne for de vedkommende interesserede Kommuner Opfordring til at fremkomme med Udtalelser om deres Stilling til de forskellige af Ingeniør Bruun udarbejdede Projekter samt om, hvilke Bidrag der af Kommunerne kan ventes ydet til Dækning af Udgifterne ved Gennemførelsen af de Projekter, som Kommunerne ønske

*) Se Lagtingstidende 1908, Side 9–18.

fremmede. Udvalget har derfor udarbejdet de hosfølgende Udkast til Skrivelser*) til de paagældende kommunale Styrelser og tillader sig at foreslaa til Vedtagelse:

»Vedkommende kommunale Styrelser tilskrives, som foreslaaet af Udvalget angaaende Havnesagen«.

Ved Sagens videre Behandling, den *7. August*, vedtoges Udvalgets Forslag enstemmig med 17 Stemmer.

Efter at de begærede Erklæringer (med Undtagelse af Erklæring fra Thorshavns Kommune) vare indkomne (se Bilag 10 Side 29—45), vedtoges det ved Sagens fortsatte foreløbige Behandling, den *3. September*, efter Forslag af *Effersøe* at henvise Sagen til et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil den 4. September valgtes: Effersøe, Michelsen, Poulsen, Samuelsen og Winther. Til samme Udvalg henvistes den *10. September* en senere indkommen *Erklæring fra Thorshavns Byraad* af 8. September (se Bilag 10 Side 17—28) samt følgende *Skrivelse fra Vandbygningsdirektøren* af 1. September:

I Henhold til de Udtalelser og Ønsker angaaende Ændringer i de foreliggende Projekter til Anlæg af Havne og Pierer paa Færøerne, der under min Nærværelse i Thorshavn i afvigte Maaned fremkom paa de Møder, der afholdtes af det af det høje Lagting nedsatte Udvalg til Behandling af Havnesagen, tillader jeg mig herved at fremsætte følgende Bemærkninger og Oplysninger:

1. Ved *Kvalbø* ønskes en Dækmole eller Bølgebryder anlagt ved Hamranæs ud over nogle Skær, der ligger tæt udenfor, saa at Molen menes kun at faa en Længde af c. 15 Favne (c. 30 m.).

Paa vedlagte Plan 13 (Kvalbø) ses de nævnte Skær liggende yderst til Højre, og det vil ses af deres Beliggenhed, at en Dækmole ud over dem vil faa en Retning, der kun giver meget lidt Læ, navnlig naar den kun skal have en Længde af 15 Favne og altsaa kun vil kunne naa ud til det inderste Skær. Jeg maa derfor foretrække at lægge den længere inde udfor selve Næsset, saaledes som vist paa Planen med røde Linier; det vil da formentlig være mere praktisk og ikke mere bekosteligt at bygge den som en Pier, hvor Baadene kunne lægge til. Dens Konstruktion bliver da i alt væsentligt som de andre projekterede Pierers; dens Højde sættes til 1 m over højeste Vandstand. Hovedet kommer til at staa paa 4 m Vand. Omkostningerne ved Anlægget beregnes til 40,000 Kr.

2. *Sand.* Her ønskes den projekterede Pier ført ud til en Dybde af

*) De foreslaaede Skrivelser gik (med forskellige ved de særegne Forhold i enkelte Tilfælde foranledigede Ændringer) ud paa at opfordre de kommunale Styrelser til inden Udgangen af August Maaned at tilstille Lagtinget Erklæring om

1) om Kommunalbestyrelsen mener, at der er Grund til at søge det eller de foreliggende, Kommunen vedrørende Projekter fremmede i en nærmere Fremtid, eller
2) om der mulig af Kommunalbestyrelsen maatte findes Anledning til at fremsætte Bemærkninger til Projekterne, samt
3) — saafremt Spørgsmaal Nr. 1 besvares bekræftende, — hvilket Bidrag der fra Kommunens Side vil kunne ydes til Bestridelse af Omkostningerne ved Projekterues Udførelse.

5 m, hvorved dens Længde forøges med 18 m. Paa vedlagte Plan 15 (Sand) er den ændrede Pier indlagt med røde Linier; Hovedet gives af Hensyn til den større Vanddybde, hvorpaa det staar, en 1 m større Bredde end den oprindelige Pier. Omkostningerne ved Anlægget beregnes til 62,000 Kr.

3. *Midvaag.* Den for dette Sted ønskede Baadehavn vil formentlig bedst og i alt Fald langt billigere kunne lægges paa Sydsiden af Bugten, saaledes som angivet med røde Linier paa vedlagte Plan 18 (Midvaag). Den projekterede Havns Areal er c. 0,6 ha (c. 1 Td. Land); den er delt i en Yderhavn og en Inderhavn ved Hjælp af en lille Pier, der kan tjene til Anlæg for Baade; i øvrigt er der ikke foreslaaet noget Kajanlæg eller andre Bekvemmeligheder for Fartøjer, hvilket vilde kræve en forholdsvis betydelig Bortsprængning af Fjeld i Havnebassinet. Omkostningerne ved Anlægget beregnes til 210,000 Kr.

Hvad angaar Anbringelsen af en svær Kæde paa Bunden tværs over Bugten til derpaa at fortøje Ankerbøjer, angivet med en rød punkteret Linie paa vedlagte Kort (Del af Søkortarkivets Specialmaalinger), da vil en Kæde af 2" Jern antagelig være af en passende Førlighed; dens Længde vil blive c. 300 m og dens Vægt c. 23,000 kg; medens en ny Kæde af disse Dimensioner koster c. 40 Øre pr. Kilogram, vil en gammel Kæde kunne faas lejlighedsvis for en Pris af 20 Øre pr. kg (saaledes for Øjeblikket paa Orlogsværftet) eller 4600 Kr., hvortil kommer Udgifterne til Transporten til Stedet og Anbringelsen af den; for Sikkerheds Skyld bør man næppe regne de samlede Udgifter til Anskaffelse m. m. til under 7000 Kr.

Til Anskaffelse og Anbringelse af Ankerbøjer og disses Fortøjninger skal her ikke ansættes noget Beløb; dette vil bedst kunne gøres af vedkommende Kommunalbestyrelse, der antagelig er kendt med de paa Stedet brugelige Dimensioner af saadant Materiel og Priserne derpaa; det er næppe store Beløb, hvorom der her bliver Tale.

Hvad angaar Foranstaltninger til Optrækning af Motorbaade paa Stranden i den inderste Del af Bugten, da maa jeg, efter nærmere at have overvejet Sagen, anse det for uhensigtsmæssigt hertil at anvende de paa Udvalgsmøderne omtalte Vogne, hvis Hjul under den tunge Vægt vilde synke ned i Sandet. Bedst antager jeg man vil kunne hale Baadene op paa samme Maade som det nu sker paa mange Steder af Jyllands Vestkyst, nemlig ved almindelige Haandspil eller Gangspil, idet Baaden trækkes op over Træruller, der stadigt lægges foran den paa Stranden. Denne Foranstaltning er saa enkel og lidet bekostelig, at jeg ikke her finder Anledning til at udarbejde særligt Overslag derover.

4. *Sandevaag.* En Flytning af den dersteds projekterede Pier længere mod Nord og ført ud til samme Dybde vil ikke have nogen væsentlig Indflydelse paa Overslagssummen; skal Pieren forlænges saaledes, at den faar en Længde af i alt 60 Favne (= 113 m) med Retning imod Elven paa den anden Side af Bugten, saaledes som omtalt paa Udvalgets Møder og som angivet med en rød Streg paa det under 3. nævnte Kort, vil Overslagssummen forøges til 100,000 Kroner.

5. *Bø.* En Pier paa dette Sted af samme Konstruktion som de øvrige projekterede Pierer og ført ud til samme Dybde, 2,5 m, kan lægges paa hvilken Side af Elven, det ønskes, formentlig bedst nord for den, saaledes som antydet med en rød Linie paa vedlagte Kort (af Søkortarkivets Specialmaalinger); den endelige Plan bør dog fastslaas efter nærmere Undersøgelse og Overvejelse. I begge Tilfælde vil Omkostningerne ved Anlægget kunne beregnes til 28,000 Kr.

6. *Vestmanhavn.* Paa vedlagte Plan 37 (Vestmanhavn) er med røde Linier angivet et Projekt til en 30 m lang Kaj med en Vanddybde udenfor af 5 m og lagt i Forlængelsen af den ved Heygar værende private Bro. Kajen tænkes konstrueret omtrent som den ved Skibenæs projekterede Kaj, nemlig som en aaben Bro med Plankedæk (se Plan 42), dog noget stærkere og — da den kommer til at staa betydeligt længere fra Land end denne — med en af en Beklædningsmur indfattet Opfyldning indenfor, imellem Broen og Fjeldet. Kajen faar derved en Bredde af indtil c. 18 m. Omkostningerne ved Anlægget beregnes til 30,000 Kr.

Sluttelig skal tilføjes, at de forskellige ovenfor angivne Overslagssummer muligen kunne modificeres noget efter en nærmere Detailundersøgelse paa de paagældende Steder.

Udvalget afgav den *30. September* den som Bilag 10 vedhæftede *Betænkning*.

Endvidere fremlagdes den 1. Oktober følgende *Ændringsforslag:*

1. af Konoy og T. J. Petersen (motiveret Ændringsforslag til Udvalgets Indstillingspunkt 7):

   Forstanderskabet ønsker Ingeniør Bruuns Projekt udført. Dette omtales i Ingeniørens Indberetning Side 61--62. Anlægssummen er anslaaet til 325,000 Kr. Kommunen tilbyder at yde indtil 10,000 Kr. Bygden Ejde, med c. 500 Indbyggere, bebos udelukkende af Fiskere. Kommunen udgør, med Bygderne Lysaa, Svinaaer, Nordskaale og Øre, en særlig Kommune. Medens selve Bygden Ejde er beboet af Fiskere, er dette ikke i den Grad Tilfældet med de andre Bygder i Kommunen. Hvad der er anført med Hensyn til Lervig, gælder ogsaa for Havnen paa Ejde. Bygden ligger særdeles godt for Fiskeri, og Ejdesmænd er kendte som udmærkede Fiskere. Anlægget er imidlertid temmelig dyrt; men da det er af ganske overordentlig Betydning for Torskefiskeriet paa Nordhavet, at der anlægges en Baadehavn paa den nordvestlige Part af Øerne, kan man kun paa det bedste anbefale Sagen. Man undlader ikke at bemærke, at det Tilskud, Kommunen vil yde, ingenlunde er en ringe Sum, men i Forhold til Kommunens Skatteevne maa anses for at være ganske betydelig og tilfulde viser, med hvilken Iver Beboerne søge at fremme denne for dem betydningsfulde Sag. For saa vidt der ved Forhandling mellem Ministeriet og Kommunen kan træffes en tilfredsstillende Ordning om Udredelse af Anlægsomkostningerne, kan man paa det bedste anbefale Anlægget til Udførelse.

   I Stedet for Udvalgets Forslag tillade vi os i Henhold til det anførte at foreslaa til Vedtagelse:

   »Lagtinget anbefaler, at der udvirkes en Bevilling fra Statskassen til Anlæg af den i Andragende fra Forstanderskabet for Ejde Sogns Kommune omhandlede Baadehavn ved Bygden Ejde paa Betingelse af, at der fra Kommunens Side ydes et Tilskud af 10,000 Kr.«

2. af Skaalum (til Udvalgets Indstillingspunkt 15):

   Til Udvalgets Forslag tilføjes som nyt Punktum:

   »Naar saadan Undersøgelse foreligger, anbefaler man, at Anlægget ved »Hamranæs« og Pieren ved Kvalvig fremmes.«

Den *1. Oktober* foretoges Sagens *2. Behandling*. Overgang til 3. Behandling vedtoges enstemmig med 18 Stemmer.

Den *2. Oktober* foretoges Sagens *3. Behandling*.

De fremsatte Forslag sattes under Afstemning med følgende Udfald:

ad 1 (Thorshavn). Udvalgets Forslag vedtoges ved Navneopraab med 19 St. mod 1 (*Nej* stemte: Dam; *stemte ikke:* T. J. Petersen og Formanden).

ad 2—6 (Hestø, Nolsø, Kvivig, Vestmanhavn, Andefjord og Lervig). Udvalgets Forslag vedtoges med henholdsvis 18, 18, 20, 20, 19, 20 St. mod 0.

ad 7 (Ejde). Ændringsforslag af Konoy og T. J. Petersen vedtoges med 15 St. mod 0, hvorved Udvalgets Forlag bortfaldt.

ad 8—12 a. (Sjov Sogn, Næs og Gøte Sogne, Klaksvig, Midvaag, Sandevaag, Sørvaag og Sand). Udvalgets Forslag vedtoges med henholdsvis 19, 19, 17, 19, 19, 19, 19 St. mod 0.

ad 12 b. (Skopen). Udvalgets Forslag vedtoges ved Navneopraab enstemmig med 22 Stemmer.

ad 13 (Trangisvaag). Udvalgets Forslag vedtoges ved Navneopraab med 16 St. mod 1 (*Nej* stemte: Dam; *stemte ikke*: Nielsen, T. J. Petersen, Evensen og Formanden; *fraværende:* Paturssen).

ad 14 (Vaag). Udvalgets Forslag vedtoges ved Navneopraab enstemmig med 20 St. (*stemte ikke:* T. J. Petersen og Formanden).

ad 15 (Kvalbø). Ændringsforslag af Skaalum bortfaldt, da kun 10 Medlemmer (Provsten, Skaalum, Paturssen, Johannesen, Olsen, T. J. Petersen, N. Djurhuus, Dahl, Effersøe og Weihe) stemte derfor (de øvrige 12 Medlemmer stemte ikke), hvorefter Udvalgets Forslag vedtoges med 21 St. mod 0.

ad 16—18 (Famien, Sumbø, Porkere og Hove). Udvalgets Forslag vedtoges enstemmig med 22 St.

Udvalgets Slutnings-Indstillingspunkter 1 og 2 vedtoges ligeledes enstemmig med 22 St.

Den 2. Oktober oplæstes og vedtoges følgende *Indstilling:*

Færøernes Lagting,

Thorshavn, den 2den Oktober 1909.

I Skrivelser af 19de September 1905 og 26de September 1908 har Lagtinget henvendt sig til det høje Ministerium med Andragende om, at Havneforholdene paa Færøerne ved Ministeriets Foranstaltning maatte blive forbedrede ved Tilskud fra Statskassen.

Sagen om Forbedring af de færøske Havneforhold har atter i Aar været til Behandling i Lagtinget, og det i Sagen nedsatte Udvalg har under 30te f. M. afgivet en Betænkning, som tilligemed Bilagene vedlægges.

Til de af Udvalget fremsatte Forslag var der stillet 2 Ændringsforslag, nemlig til Forslag ad 7 (Baadehavn ved Ejde) og til Forslag ad 15 (Havneanlæg ved Kvalbø).

Ved Sagens 3dje Behandling i Dag vedtoges det til Forslag 7 stillede Ændringsforslag. I øvrigt vedtoges samtlige de af Udvalget stillede Forslag, idet Ændringsforslag vedrørende Havneanlæg ved Kvalbø bortfaldt.

Afstemningen vil nærmere fremgaa af hoslagte Ekstrakt-Afskrift af Lagtingets Forhandlingsprotokol.

Idet Lagtinget indsender denne Sag, og idet man fremhæver dens overordentlig store Betydning for den Landsdels Vedkommende, som Tinget repræsenterer, og derigennem for hele Kongeriget, tillader man sig at anbefale Sagen til det høje Ministeriums gunstige Overvejelse og videre Forsorg.

C. Bærentsen. *A. Samuelsen.*

Joen Poulsen.

Til
Justitsministeriet.

II. Forbedring af Lægeforholdene.

Ved Lagtingets Aabning, den *29. Juli*, fremlagdes saalydende *Skrivelse fra Justitsministeriet* af 13. Maj 1909:

»I den med Hr. Amtmandens Skrivelse af 5. December f. A. til Justitsministeriet indsendte Indstilling af 26. September f. A.*) har Færøernes Lagting anholdt om, at der til Ansættelse af Læger med Bopæl i Midvaag, Ejde, paa Østsiden af Østerø (Fuglefjord) og ved Skaalefjorden, af Statskassen maa blive bevilget et aarligt Tilskud af 2100 Kr. til hver af de omhandlede Lægeposter, imod at der af Lagtinget bevilges et Tilskud af 600 Kr., under Henvisning til, at den for Tiden bestaaende Lægebetjening paa Færøerne ikke kan anses for tilstrækkelig, og at den Trang til lettere Adgang til Lægehjælp, der saaledes er til Stede, formentlig bedst vil kunne afhjælpes ved Etablering af de foreslaaede Lægepladser.

Foranlediget heraf skal man til Efterretning og videre Bekendtgørelse for Lagtinget meddele, at Justitsministeriet har maattet nære nogen Betænkelighed ved paa det foreliggende Grundlag at søge de færøske Lægeforhold omordnede og derfor ikke har ment i hvert Fald for Tiden at burde fremsætte noget samlet, hertil sigtende Forslag.

Derimod har man i Erkendelse af, at de bestaaende Lægeforhold ere uheldige, og at der kan være Anledning til at tage under Overvejelse, hvorledes en Forbedring af dem bør gennemføres, foranlediget, at der paa Tillægsbevillingsloven for 1908—09 under Konto § 26. III. Nr. 37 er optaget en Bevilling paa 3000 Kr.: »Til Justitsministeriets Raadighed til Forbedring af Lægeforholdene paa Færøerne«.

Man skal herefter, idet Sagens Akter tilbagesendes, anmode Dem om at indhente Lagtingets Forslag med Hensyn til den nærmere Anvendelse af den saaledes givne Bevilling.«

Endvidere fremlagdes henholdsvis den 6. og 9. August følgende *Andragender* af s. D. 1) fra Lagtingsmændene *Michelsen* og *Nielsen* og 2) fra Lagtingsmændene *Poulsen* og *Weihe*:

1) Undertegnede Lagtingsmænd for Vaagø Syssel tillade os herved ærbødigst at andrage om, at Lagtinget paa ny vil indgaa til Regeringen med Indstilling om, at der af Statskassen maa blive bevilget et passende aarligt Tilskud til delvis Lønning af en Kommunelæge, som maatte blive ansat paa Vaagø.

At det af Statskassen i indeværende Finansaar til Færøerne bevilgede Beløb af 3000 Kr. til Anskaffelse af en Motorbaad til at skydse Læger med ikke kan afhjælpe Savnet af en Læge paa Øen, maa være indlysende for alle, som kende til Forholdene.

Som bekendt er den nuværende Distriktslæge i Vestmanhavn ansat paa den Betingelse, at han maa finde sig i de Forandringer, som eventuelt maatte blive foretagne med Hensyn til Distriktsinddelingen af Vestmanhavn Lægedistrikt.

---

*) Se Lagtingstidende for 1908, Side 189—192.

Vi nære derfor det Haab, at det omsider maa lykkes Lagtinget og vore Rigsdagsrepræsentanter at bevæge Regeringen til at foreslaa det ansøgte Beløb bevilget paa Finansloven.

* * *

2) Undertegnede Lagtingsmænd tillade sig herved at andrage om, at Lagtinget, samtidig med at det behandler Spørgsmaalet om Lægeforholdene paa Vaagø, vil optage Spørgsmaalet om Lægeforholdene paa Østerø og Nordstrømø til fornyet Behandling.

Ved disse Sagers *foreløbige Behandling*, den *9. August*, vedtoges det efter Forslag af Poulsen at henvise dem til et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil den *10. August* valgtes: *N. Djurhuus*, *Samuelsen*, *Weihe*, *Konoy* og *Nielsen*.

Til samme Udvalg henvistes senere følgende *Andragende* af 18. August *fra Forstanderskabet for Næs og Gøte Sognes Kommune:*

I Forstanderskabets Møde den 18. ds. vedtoges det at forespørge hos Lagtinget om, hvad Udsigt der er til at faa ansat en Læge i Solmundefjord.

Forstanderskabet for Næs og Gøte samt Sjov Sognes Kommuner indgav i 1907 Andragende til Lagtinget om at faa ansat en Læge her, men har siden den Tid ikke modtaget noget Svar, om Andragendet er nægtet. Da vi nu har hørt, at der i Stedet for at ansætte en Læge her er bevilget Statstilskud til Motorfartøjer til Læger paa Færøerne, tillader Forstanderskabet sig at henlede Lagtingets Opmærksomhed paa, at dette i alt Fald for vort Distrikt intet vil hjælpe, da Lægerne i Thorshavn altid opgive ikke at have Tid til at rejse; selv om man har villet afhente Lægen med Motorbaad, er det blevet nægtet; om man saa en enkelt Gang har faaet Lægen til en Bygd, har han nægtet at aflægge Besøg hos andre syge Patienter i samme Bygd paa Grund af manglende Tid.

Forstanderskabet tillader sig derfor at andrage om, at Lagtinget paa ny indgiver Ansøgning til Staten om at faa ansat en Læge i Solmundefjord, samt, om fornødent, at Amtskommunen yder et større Bidrag til Lægen.

Den *26. August* afgav Udvalget (Ordfører: Samuelsen) følgende

Udvalgsbetænkning.

I Samlingen 1907 indgik Lagtinget til Justitsministeriet med Indstilling om, at der af Statskassen maatte blive bevilget:

a) 1400 Kr. aarlig som Tilskud til en praktiserende Læge med Bopæl i Midvaag;
b) 1400 Kr. aarlig som Tilskud til en praktiserende Læge med Bopæl i Ejde;
c) 1400 Kr. aarlig som Tilskud til en praktiserende Læge med Bopæl paa Østsiden af Østerø (Fuglefjord);
d) 1400 Kr. aarlig som Tilskud til en praktiserende Læge, bosat ved Skaalefjorden.

Samtidig anmodede man Justitsministeriet om, for saa vidt det maatte anses fornødent, at drage Omsorg for, at de paagældende Distriktslæger faa en

passende Godtgørelse for det Indtægtstab, de maatte komme til at lide ved Etablering af de ovennævnte Læger.

Endelig bevilgede Lagtinget af de under dets Bestyrelse staaende Midler til hver af de omhandlede praktiserende Læger 400 Kr. aarlig under Forbehold af, at de vedkommende Kommuner opføre de nødvendige Lægeboliger og desuden garantere hver især en Indtægt ved privat Praksis af mindst 1200 Kr.

Da Lagtinget ikke havde faaet Svar paa sin Henvendelse til Ministeriet, fremkom der i Samlingen 1908 Andragende fra forskellige Lagtingsmænd om, at Tinget paa ny vilde indgaa til Regeringen med Indstilling om, at der af Statskassen maatte blive ydet et saa stort Tilskud, som i Forening med det af Kommunerne garanterede og af Lagtingets Kasser bevilgede Beløb maatte vise sig nødvendigt for at faa de omhandlede praktiserende Læger ansatte.

Da det Lagtingsudvalg, som derpaa fik denne Sag til Behandling, havde bragt i Erfaring, at det ikke var sandsynligt, at man kunde faa Læger til de omhandlede Distrikter paa de i 1907 foreslaaede Vilkaar, vedtog man at forhøje Tilskudet fra Lagtingets Kasser til 600 Kr. og at andrage hos Regeringen om, at Statstilskudet maatte blive bragt op til 2100 Kr. for hver Læge.

Ved Skrivelse til Amtmanden over Færøerne af 13de Maj d. A. har Justitsministeriet meddelt, at samme har maattet nære nogen Betænkelighed ved paa det foreliggende Grundlag at søge de færøske Lægeforhold omordnede og derfor ikke har ment, i hvert Fald for Tiden, at burde fremsætte noget samlet, hertil sigtende Forslag, hvorimod Ministeriet, i Erkendelse af, at de bestaaende Lægeforhold ere uheldige, og at der kan være Anledning til at tage under Overvejelse, hvorledes en Forbedring af dem bør gennemføres, har foranlediget, at der paa Tillægsbevillingsloven for 1908—09 under Konto § 26. III. Nr. 37 er optaget en Bevilling paa 3000 Kr.: »Til Justitsministeriets Raadighed til Forbedring af Lægeforholdene paa Færøerne«. Ministeriet har herefter anmodet Amtet om at indhente Forslag fra Lagtinget med Hensyn til den nærmere Anvendelse af den saaledes givne Bevilling.

Undertegnede af Lagtinget til Overvejelse af dette Spørgsmaal nedsatte Udvalg har derefter modtaget 1) Andragende fra Lagtingsmændene for Vaagø om, at Lagtinget paa ny maatte indgaa til Regeringen med Indstilling om, at der af Statskassen maa blive bevilget et passende aarligt Tilskud til delvis Løning af en Kommunelæge paa Vaagø, og 2) Andragende fra Lagtingsmænd for Østerø, Poulsen og Weihe, om, at Spørgsmaalet om Ordning af Lægeforholdene paa Østerø og Nordstrømø maa blive optaget til fornyet Behandling.

Udvalget skal i den Anledning tillade sig at anføre følgende:

Af Justitsministeriets Skrivelse til Folketingets Finansudvalg, den ommeldte Bevilling vedrørende, fremgaar det, at Ministeriet under Hensyn til Forslag fra Fysikus og Distriktslægerne paa Færøerne nærmest har haft for Øje, at det muligvis lod sig gøre at lette Adgangen til Lægehjælp noget ved, at der stationeredes Motorbaade til Benyttelse af Lægerne. Udvalget erkender, at en saadan Foranstaltning vilde lette Befolkningen i de omhandlede Distrikter Adgangen til at søge Læge, for saa vidt Færøerne kunde siges at være tilstrækkelig forsynet med Lægekræfter, saaledes at en Læge virkelig kunde rejse ud, naar hans Hjælp krævedes. Dette er imidlertid for Tiden ingenlunde Tilfældet. Det hænder nemlig ikke sjælden, at en Henvendelse til Lægen er frugtesløs, fordi denne er optaget af sin Lægegerning i eller i Nærheden af den Bygd, hvor han bor, jfr. hoslagte Skrivelse fra Næs og Gøte Sognes Kommune. Naar Lægens Tid ikke forslaar, gaar det gerne ud over den Befolkning, der bor Lægen fjernest, eller bor i Distrikter, der er vanskeligst at berejse. Fra saadanne Dele af Øerne henvender man sig ikke til Lægen, førend det nødvendigvis behøves, og naar denne ikke kan træffes eller øjeblikkelig kan følge med, medfører det gerne skæbnesvangre Følger.

Udvalget formener, at de paa Færøerne ansatte Læger ikke kunne magte den Opgave, som ligger for dem. De er for faa i Forhold til Befolkningen, der bor spredt omkring paa Øer, som er adskilte ved Sunde og Fjorde, der mange Gange ere vanskelige og til Tider umulige at befare. Lægeforholdene ville der-

for ikke kunne forbedres væsentlig uden gennem Ansættelse af flere Læger, saaledes som Lagtinget nu gentagne Gange har haft Lejlighed til at betone overfor Regeringen. Man maa derfor udtale, at det til Justitsministeriets Raadighed stillede Beløb rettest bør anvendes til nye Læger i de Distrikter, hvor Lagtinget har foreslaaet saadanne ansatte. Da man imidlertid fremdeles maa være af den Formening, at kvalificerede Læger ikke kunne faas til de omhandlede Distrikter, medmindre man garanterer hver enkelt en Minimumsløn af 3000 Kr., kan Udvalget kun tilraade Lagtinget at henvende sig til Regeringen med fornyet Anmodning om at søge udvirket, at der af Statskassen bevilges et Beløb af 2100 Kr. aarlig til hver af de omhandlede Læger. Udvalget maa i saa Henseende stærkt betone, at en fyldigere Lægebetjening end den, man for Tiden har, skønnes at være uomgængelig nødvendig, og at en betydelig Forbedring af de forhaandenværende Forhold daglig kræves stærkere og stærkere af Befolkningen.

Under disse Omstændigheder og i Henhold til det anførte tillader Udvalget sig at foreslaa, at Tinget vedtager følgende:

1) Lagtinget indgaar til Justitsministeriet med indtrængende Anmodning om, at Lægeforholdene paa Færøerne maa blive forbedrede i Overensstemmelse med Tingets Indstillinger af 21. September 1907 og 28. September 1908.
2) Den paa Tillægsbevillingsloven for 1908 under Konto § 26. III. Nr. 37 optagne Bevilling paa 3000 Kr.: »Til Justitsministeriets Raadighed til Forbedring af Lægeforholdene paa Færøerne« i Forbindelse med yderligere Bevillinger i samme Øjemed foreslaas anvendt til Lønning af Læger i de Distrikter, hvor Tinget har foreslaaet saadanne ansatte.

Ved Sagens *2. Behandling*, den *1. September*, vedtoges Overgang til 3. Behandling med 20 St. mod 0. Sagens *3. Behandling* paabegyndtes den *7. September;* Afstemningen udsattes til et følgende Møde.

Den 17., 20. og 25. September fremlagdes Skrivelser fra Amtet, hvormed fulgte de som *Bilag 9* vedhæftede *Erklæringer fra Lægerne paa Færøerne* (med Undtagelse af Fysikus).

Den *27. September fortsattes* Sagens *3. Behandling*.

Udvalgets Forslag Punkt 1 vedtoges ved Navneopraab enstemmig med 15 Stemmer (*stemte ikke*: Skaalum, Olsen, H. A. Djurhuus og Formanden; *fraværende*: N. Djurhuus, Effersøe og Weihe). Punkt 2 bortfaldt, da kun to Medlemmer ved Navneopraab stemte derfor (*stemte ikke*: J. Poulsen, Provsten, Skaalum, Johannesen, Olsen, Petersen, H. A. Djurhuus, Dahl og Formanden; *fraværende:* som ved Punkt 1).

Den *1. Oktober* oplæstes og vedtoges følgende *Indstilling:*

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 1. Oktober 1909.

Som Svar paa Lagtingets Indstilling af 26. September f. A. i Sagen om Etablering af flere Læger paa Færøerne har det høje Ministerium i Skrivelse til Amtmanden over Færøerne af 13. Maj d. A. udtalt, at samme har maattet nære nogen Betænkelighed ved paa det foreliggende Grundlag at søge de færøske Lægeforhold omordnede, og derfor ikke har ment at burde fremsætte noget samlet hertil sigtende Forslag, hvorimod Ministeriet i Erkendelse af, at de bestaaende Lægeforhold er uheldige, har foranlediget, at der paa Tillægsbevillingsloven for 1908—09 under Konto § 26. III. Nr. 37 er optaget en Bevilling paa 3000 Kr. »Til Justitsministeriets Raadighed til Forbedring af Lægeforholdene paa Færøerne«. Om nærmere Anvendelse af den saaledes givne Bevilling har Ministeriet anmodet Amtmanden om at indhente Lagtingets Forslag.

Efter at denne Sag var forelagt Lagtinget, er der indkommet Andragender fra Lagtingsmændene for Vaagø, Lagtingsmænd for Østerø og Forstanderskabet for Næs og Gøte Sognes Kommune om Ansættelse af Læger paa Vaagø og Østerø.

Det i Sagen nedsatte Udvalg afgav den 26. August d. A. sin Betænkning.

Ved 3dje Behandling, som foretoges den 27de September d. A., vedtoges Udvalgets Forslag Punkt 1 ved Navneopraab med 15 Stemmer (4 Medlemmer stemte ikke, og 3 Medlemmer var fraværende). Forslagets Punkt 2 bortfaldt, idet 10 Medlemmer stemte ja, 9 stemte ikke og 3 var fraværende.

Idet man henviser til Udvalgsbetænkningen med Bilag, tillader man sig at udtale det Haab, at denne vigtige Sag maa blive fremmet ved det høje Ministeriums gunstige Foranstaltning.

C. Berentsen. *A. Samuelsen.*

Joen Poulsen.

Til
Justitsministeriet.

III. Andragende om Oprettelse af et nyt Apotek i Thorshavn.

Ved Lagtingets Aabning, den *29. Juli*, fremlagdes saalydende *Skrivelse fra Justitsministeriet* af 24. Juni 1909 med tilhørende Bilag:

I Anledning af det med Hr. Amtmandens Skrivelse af 13. April d. A. hertil tilbagesendte Andragende, hvori cand. pharm. Johannes Olaus Vang Djurhuus af København anholder om Tilladelse til at oprette og drive et Apotek i Thorshavn, skal man efter over Sagen at have indhentet den medfølgende Erklæring fra Statskontoret for Sundhedsvæsenet til Efterretning og videre Bekendtgørelse for Andrageren meddele, *at* der ifølge den paa Færøerne gældende Lovgivning ikke udkræves nogen Tilladelse fra Ministeriet til der at forhandle Medicin, idet saadan Handel kun er betinget af Erhvervelse af Antagelsesbrev i Henhold til Lov af 21. Marts 1855 § 10, samt *at* Spørgsmaalet om, hvor vidt der bør oprettes et nyt Apotek paa Færøerne, og særlig i Thorshavn, ikke vil blive afgjort, førend Lagtinget har haft Lejlighed til at udtale sig derom, og *at* endelig Afgørelse af, hvem Bevilling til eventuelt at anlægge og drive et saadant nyt Apotek bør overdrages, først vil kunne ske, efter at Privilegiet paa sædvanlig Maade har været opslaaet ledigt.

Man skal derhos anmode Dem om at forelægge det i indeværende Sommer sammentrædende Lagting Spørgsmaalet om, hvor vidt der maatte være Anledning til Oprettelse af et nyt Apotek i Thorshavn, eventuelt andetsteds paa Færøerne, hvorefter Sagen med de Udtalelser, som De derefter maatte finde Dem foranlediget til, forventes paa ny indsendt hertil.

Det tilføjes, at det bestaaende Apotek i Thorshavn i de sidste 5 Aar har haft følgende Nettoindtægt:

1904: 2030 Kr. 11 Øre; 1905: 3537 Kr. 79 Øre; 1906: 2942 Kr. 97 Øre; 1907: 3194 Kr. 50 Øre og 1908: 3593 Kr. 24 Øre.

* * *

Andragende af 3. Marts 1909 fra cand. pharm. Johs. Djurhuus til Justitsministeriet.

Undertegnede cand. pharm. Johannes Olaus Vang Djurhuus tillader sig herved at ansøge det høje Ministerium om Tilladelse til at oprette og drive et Apotek i Thorshavn paa Færøerne. Jeg er født 1861 i Klaksvig paa Færøerne, kom 1877 i Lære paa Gammeltorvs Apothek i København, tog derfra Medhjælpereksamen med første Karakter. Begyndte samme Aar at forberede mig til Kandidateksamen, som jeg fik i Januar 1883 med Hovedkarakteren Haud illaudabilis. Var ved Farmacien i circa 5 Aar. Første Januar 1888 tog jeg Borgerskab som Vinhandler i København og var i den Stilling til Juni 1898. I Januar 1899 kom jeg igen til Farmacien og har været ved Faget siden. Paa Svane-Apoteket i København har jeg været i circa 11 Aar; jeg vedlægger en Anbefaling, som jeg

fik derfra i 1904*). Da en Del af Thorshavns Beboere have ytret Ønske om at faa et Apotek til i Thorshavn, har jeg henvendt mig til Thorshavns Byraad med et Andragende om at faa en Anbefaling til at ansøge Ministeriet om Oprettelse af et saadant. En Udskrift af dette Andragende tillige med Byraadets Anbefaling vedlægges denne min Ansøgning. Fysikus Jastrau i Thorshavn, som jeg ogsaa har henvendt mig til, viste sig meget velvillig stemt for Oprettelse af et Apotek til i Thorshavn. I øvrigt henviser jeg til mit Andragende til Thorshavns Byraad.

* * *

Andragende af 11. Januar 1909 fra samme til Thorshavns Byraad.

Undertegnede, der har i Sinde at ansøge Justitsministeriet om Tilladelse til at oprette et Apotek i Thorshavn, tillader mig herved at anmode det ærede Byraad om en Anbefaling dertil. Som Grund hertil meddeles følgende: Det nuværende Apotek i Thorshavn blev oprettet for godt 25 Aar siden. I den Tid er Folkemængden tiltaget betydeligt og Lægernes Antal fordoblet. I Danmark ere Forholdene i Reglen saaledes, at der regnes et Indbyggerantal af circa 8000 Mennesker med 2 à 3 Læger tilstrækkelige til Oprettelse af Apotek. Paa Færøerne er der nu circa 18000 Indbyggere med 6 Læger, desuden er der Hospital i Thorshavn og et Sanatorium lidt udenfor Byen; hertil kommer, at der er tilkommet 2 Sygehuse, circa 150 Fiskerskibe, som hvert Aar skal have deres Medicinkister forsynede, saa det skulde synes, at der er tilstrækkelig Anledning til Oprettelse af et Apotek til i Thorshavn, naar man regner med samme Regler som i Danmark. Udenfor Thorshavn, som ligger centralt, er paa intet Sted tilstrækkelig Folkemængde for Oprettelse af et selvstændigt Apotek.

* * *

Skrivelse af 30. Januar 1909 fra Thorshavns Byraad til cand. pharm. Djurhuus.

Det meddeles Dem herved, at Byraadet i Anledning af et Andragende fra Dem af 11. ds. om Anbefaling til Oprettelse af et Apotek i Thorshavn paa sit Møde den 28. ds. enstemmig (med alle Medlemmers Stemmer) har vedtaget at udtale:

»Byraadet er ikke bekendt med, hvilken Omsætning det bestaaende Apotek har, og kan derfor ikke med Sikkerhed skønne om, hvor vidt denne Omsætning kan bære flere Apoteker, men da Øernes Indbyggerantal siden Apotekets Oprettelse i 1883 er steget fra c. 11,000 til henimod 18,000 og vedblivende er i stærk Stigen, maa man antage, at Oprettelsen af et nyt Apotek vil være vel begrundet. Endvidere skal man fremhæve, at al Konkurrence indenfor Apotekerfaget hidtil har været udelukket. Uden at udtale noget som helst om, hvor vidt dette Forhold har haft uheldige Følger, skal man i al Almindelighed bemærke, at en Konkurrence ogsaa indenfor dette Fag kan antages at være gavnlig.

Mod Andragerens Personlighed har Byraadet intet at indvende.

I Henhold til disse Bemærkninger kan Byraadet give Andragendet sin Anbefaling«.

* * *

*) Udelades.

Skrivelse af 31. Marts 1909 fra Fysikus for Færøerne til Færø Amt.

I Anledning af Amtets Skrivelse af 23. d. M. vedrørende Oprettelsen og Driften af et Apotek i Thorshavn ved Hr. cand. pharm. J. Djurhuus skal man herved udtale, at de Momenter, som anføres i Hr. cand. pharm. Djurhuus's Andragende til Støtte herfor, nemlig Befolkningens Vækst (c. 65 pCt.), Forøgelsen af Lægernes Antal (50 pCt.) og selve Befolkningens Ønske herom synes i høj Grad at gøre Oprettelsen af et nyt Apotek baade ønskelig og naturlig. Der er dog endnu et Moment, som antagelig ogsaa maa komme i Betragtning ved denne Sag, nemlig hvor og hvorledes Apoteket kommer til at ligge i Thorshavn, idet det nuværende Apoteks (Svaneapotekets) Beliggenhed som saadant her nærmest er ret uheldig (ganske modsat af Apotekets første Beliggenhed). Apoteket har nemlig nu sin Plads saaledes, at det kun ligger bekvemt for 1 à 2 pCt. af selve Byens og Omegnens Befolkning, medens det for Resten af den ligger saa uheldigt som vel muligt. Man ser det bedst ved at betragte Generalstabens Kort over Byen, hvor Apoteket ses at ligge ude paa Spidsen af den lille Halvø (Tinganes). Der kunde vanskelig tænkes en mere ubekvem Plads for et Apotek, naar det gælder Befolkningens Interesser, medens Pladsen jo er ganske enestaaende god for den betydelige Storhandel (Tømmer, Bygningsmaterialier o. lign.), Apotekets Indehaver samtidig driver. Hertil kommer saa, at selve Apoteket endydermere ligger i Bunden af en snæver, mørk Smøge, rigtig en skummel cul-de-sac, ikke sjælden belemret med store Tømmerstabler; det kan derfor egentlig slet ikke siges at ligge »ved alfar Vej«, saaledes som det kræves i Bestemmelserne vedrørende Indretningen af Apoteker (§ 1). — Er nu saaledes det herværende Svane-Apoteks Beliggenhed, som Apotek betragtet, saa uheldig som vel muligt for Befolkningen, saa er dette endnu en Grund mere til, at der her oprettes et nyt Apotek, naar dette faar en god Beliggenhed, hvad der jo er al Udsigt til, efter hvad der foreløbig er projekteret herom. De tilsendte Bilag remitteres.

* * *

Skrivelse af 13. April 1909 fra Amtmanden over Færøerne til Justitsministeriet.

I det med det høje Ministeriums Skrivelse af 8. f. M. fremsendte, med Bilag hoslagt tilbageføigende Andragende anholder cand. pharm. Johannes Olaus Vang Djurhuus af København om Tilladelse til at oprette og drive et Apotek i Thorshavn.

Efter at jeg i denne Anledning har indhentet den ligeledes vedlagte Erklæring fra Fysikus af 31. f. M., tillader jeg mig tjenstligst at ytre følgende:

Ifølge Højesterets Dom af 12. Oktober 1888 ere Bestemmelserne om uberettiget Medicinalhandel i Fr. 4. December 1672 ikke gældende paa Færøerne.

I Overensstemmelse hermed er det i kgl. Resol. 4. Maj 1898 angaaende Oprettelse af et selvstændigt Apotek i Thorshavn under Post 3 udtalt, »at der, da Fr. 4. December 1672 ikke gælder paa Færøerne, ikke vil kunne tillægges ham (Apotekeren) en lignende Eneret til at præparere og forhandle Medikamenter, som tilkommer Apotekere i selve Kongeriget«. Herefter gælde de almindelige, i Lov om Ophævelse af den kgl. Enehandel paa Færøerne af 21. Marts 1855 § 10 indeholdte Regler om Betingelserne for Handelsret ogsaa Medicinalhandel, og Andrageren kan derfor ved at erhverve et saadant »Antagelsesbrev«, som i den anførte Lovbestemmelse nævnt, opnaa Ret til at drive Medicinalhandel, baade i stort og smaat, paa hvilket som helst af ham opgivet Sted paa Færøerne, ogsaa i Thorshavn.

Da Andragendet gaar ud paa Tilladelse til at oprette og drive et *Apotek* i Thorshavn, maa jeg imidlertid antage, at Andragerens Ønske er at opnaa en egentlig *Bevilling* til at oprette og drive et Apotek her i Byen. Forskellen imellem et Apotek og en saadan Medicinalhandel som ovenomtalt vil da blive, at Apoteket foruden Retten til at forhandle Medikamenter tillige opnaar eller dog har Udsigt til at opnaa den Begunstigelse, at det paalægges de dispenserende Læger at tage deres Medicinforsyning fra Apoteket (og at dette til Gengæld maa underkaste sig den Kontrol og de forskellige Forpligtelser, som paahvile Apotekere), medens Medicinalhandelen kun har samme Ret og Pligt som enhver anden Handlende. Er dette Tilfældet, maa Sagen formentlig behandles efter de sædvanlige, ved kgl. Resolution 23. December 1842 foreskrevne Regler om Oprettelse af nye Apoteker, hvorefter det først vil være at afgøre, *om* et nyt Apotek bør oprettes og — saafremt Bestemmelse herom træffes ved kgl. Resolution, — dernæst, efter Indkaldelse af Ansøgninger, bestemmes, *hvem* der skal have Bevilling til at oprette og drive det nye Apotek. Hvor vidt det vil kunne lade sig gøre at oprette et nyt Apotek og tillægge en enkelt bestemt Person Privilegiet dertil, *uden* at der bliver — som i kgl. Resol. 1842 anført — »aabnet en fri Konkurrence af alle, som besidde de til Erhvervelsen fornødne Egenskaber«, er mig ubekendt; jeg erindrer i alt Fald ikke at have set noget Tilfælde, hvor det er sket, og kan ikke tænke mig nogen fra særegne færøske Forhold hentet Grund til i det foreliggende Tilfælde at følge anden Fremgangsmaade end den sædvanlige.

Idet jeg i Henhold hertil foreløbig skal indskrænke mig til at behandle Spørgsmaalet, *om* der er Grund til at oprette et nyt Apotek i Thorshavn, maa jeg derom bemærke, at noget Ønske herom ikke vides at være fremsat tidligere, og det foreliggende Andragende er selvfølgelig ikke noget Bevis for, at der er *Trang* til et nyt Apotek. Heller ikke den af Thorshavns Byraad afgivne Erklæring af 30. Januar d. A. indeholder noget om, at man har følt Trang til et nyt Apotek i Thorshavn, idet Byraadet egentlig kun udtaler, *at* der antagelig paa Grund af Stigningen i *Færøernes* Folketal siden Oprettelsen af et Hjælpeapotek i 1883 maa kunne bestaa 2 Apoteker (det vil altsaa sige: paa *Færøerne*), og *at* Konkurrence ogsaa indenfor Apotekerfaget antagelig kan være gavnlig.

Derimod gaar den af Fysikus for Færøerne under 31. f. M. afgivne Erklæring ud paa at anbefale Oprettelsen af et nyt Apotek i Thorshavn af Hensyn til 1) Befolkningens Vækst, 2) Forøgelsen af Lægernes Antal, 3) selve Befolkningens Ønske, 4) den formentlig særdeles uheldige og for Publikum ubekvemme Beliggenhed af det nuværende Apotek.

ad 4. Hvad den sidstanførte Omstændighed angaar, maa jeg dog for mit Vedkommende finde Fysici Fremstilling overdreven, og jeg kan i det hele ikke tro, at Apotekets nuværende Beliggenhed har medført nogen som helst følelig Ulempe for Byens eller Omegnens Befolkning. Bebyggelsen i den største Del af Byen Thorshavn er, som bekendt, meget stærkt sammentrængt, og som Følge heraf ere Afstandene i den egentlige By kun smaa. Afstanden fra det nuværende Apotek til det Hus, hvor Andrageren paatænker at etablere sig, (det tidligere af Enkefru Nolsø beboede Sted) er saaledes kun 250 Alen eller, naar man medregner Gadernes Krumninger, c. 300 Alen (hvilket — for at tage en københavnsk Afstand til Maalestok — vil sige det samme som f. Eks. Strækningen over Kongens Nytorv mellem Hjørnet af Østergade og Hjørnet af Bredgade). En saadan Afstand synes ikke at kunne være af nogen Betydning ved Afgørelsen af Spørgsmaalet om Oprettelsen af et nyt Apotek.

ad 3. Med Hensyn til Spørgsmaalet om Befolkningens Ønske maa jeg henvise til det ovenanførte. Jeg har ikke bemærket, at der hos Befolkningen næres Ønske om nogen Forandring.

ad 1—2. Hvad endelig angaar Hensynet til Befolkningens Vækst og Forøgelsen af Lægernes Antal, siden der i 1883 opretteles et Hjælpeapotek i Thorshavn, maa bemærkes, at Stigningen i Folkemængden er angivet for højt baade i den af Andrageren til Byraadet indsendte Skrivelse og i Fysici Erklæring. Ifølge Folketællingerne var nemlig Folkemængden paa Færøerne følgende:

1880	11220
1890	12955
1901	15230
1906	16349
Beregnet Folkemængde:	
1883	11740
1909	17100
Tilvækst...	5360 = c. 45 %

Ifølge de Oplysninger, som foreligge i Amtsarkivet, har Driften af Hjælpeapoteket i de første Aar ingenlunde været nogen god Forretning.

I 1885 ansøgte Indehaveren om Forlængelse af Bevillingen til at gælde i 25 i Stedet for 15 Aar, og i 1887 om Forhøjelse af Medicinaltaksten (se Justitsministeriets Skr. af 30. Juni 1885 og 26. Maj 1887), begge Gange under Henvisning til, at Driften gav Underskud. I det sidste Andragende anføres saaledes, at det pekuniære Resultat af de første 4 Aar (1883—1886), selv under Forudsætning af, at alle udestaaende Fordringer indgik fuldt ud, var et Tab paa 987 Kr. 01 Øre, og at dette Tab utvivlsomt vilde have været langt større, hvis ikke Apoteket havde haft Ekstra-Indtægt ved Fremstilling og Salg af Mineralvand, Material- og Husholdningsartikler m. m. — Hvorledes Forholdene i den senere Tid have stillet sig, er mig ikke nærmere bekendt, idet jeg navnlig ikke kender Apotekets Indberetninger til Ministeriet om Indtægter og Udgifter, men jeg antager, at Nettoindtægten udgør noget over 3000 Kr.; og er dette Tilfældet, synes der ikke at kunne være Tale om at oprette et Apotek til.

At der til at bære et Apotek paa Færøerne kræves et større Indbyggerantal, end man plejer at regne med i det øvrige Kongerige, er i øvrigt ganske rimeligt, naar man betænker, at der maa paaløbe større Driftsudgifter til Fragt baade ved Forsendelser andensteds fra til Færøerne og ved Forsendelser fra Apoteket til de dispenserende Læger, ligesom Medicinforbruget antagelig er forholdsvis mindre paa Færøerne (med vanskeligere Adgang til Læge og mindre bemidlet Befolkning) end i det øvrige Kongerige, og vel ogsaa maa antages at give Apoteket forholdsvis mindre Indtægt paa Grund af, at en vet stor Del af Medicinen ikke sælges direkte fra Apoteket, men gennem de dispenserende Læger.

Skønt jeg, som anført, af Mangel paa nærmere Kendskab til Apotekets Omsætningsforhold ikke kan udtale nogen aldeles bestemt Mening om, hvor vidt Udviklingen paa Færøerne er tilstrækkelig fremskreden til at kunne bære 2 Apoteker, maa jeg dog som mit Skøn paa Grundlag af det ovenanførte udtale, at dette ikke kan antages. Allermindst kan jeg antage, at det, *hvis* man skønner, at et nyt Apotek bør oprettes paa Færøerne, er rigtigt at lægge det i *Thorshavn;* det burde da formentlig lægges i Tveraa (Trangisvaag), hvor der i og for sig nok kunde være Trang til et Apotek, hvis det ellers kunde betale sig.

Endelig maa jeg bemærke, at det næppe vil være rigtigt at skride til Oprettelse af et nyt Apotek paa Færøerne uden at have givet *Lagtinget* Lejlighed til at udtale sig om Sagen. Der er vistnok saa meget mere Grund dertil, som Lagtinget mente sig tilsidesat, da Hjælpeapoteket i sin Tid oprettedes, uden at man havde hørt Tinget derom (se Lagtingsberetning 1883 Side 33—42, jfr. 1882 Side 10—20).

Besluttes det at oprette et nyt Apotek, bliver Spørgsmaalet, til *hvem* Privilegiet skal overdrages. Da dette, som ovenanført, formentlig først vil komme til at foreligge, efter at der er indkaldt Ansøgninger, skal jeg nøjes med at udtale, at jeg ikke har nogen Grund til at tro andet end, at Andrageren vil kunne drive et Apotek paa en fuldt tilfredsstillende Maade, og mod hans Person kan der sikkert intet indvendes.

I Henhold til det foranstaaende tillader jeg mig at henstille, om der ikke maa svares Andragoren, *at* der ifølge den paa Færøerne gældende Lovgivning ikke udkræves nogen Tilladelse fra Ministeriet til dér at forhandle Medicin, idet saadan Handel kun er betinget af Erhvervelse af Antagelsesbrev i Henhold til Lov 21. Marts 1855 § 10, samt — (for saa vidt ikke de Ministeriet foreliggende Oplysninger om den nuværende Medicinalomsætning maatte føre til at besvare det følgende Spørgsmaal benægtende) — *at* Spørgsmaalet om, hvor vidt der bør oprettes et nyt Apotek paa Færøerne, og særlig i Thorshavn, ikke vil kunne afgøres, førend Lagtinget har haft Lejlighed til at udtale sig derom, og *at* endelig Afgørelsen af, hvem Bevilling til eventuelt at anlægge og drive et saadant nyt Apotek bør overdrages, først vil kunne ske, efter at Privilegiet paa sædvanlig Maade har været opslaaet ledigt.

* * *

Skrivelse af 29. Maj 1909 fra Statskontoret for Sundhedsvæsenet til Justitsministeriet.

Ved at tilbagesende det med Justitsministeriets Skrivelse af 12. d. M. — Færø Journal X. 630 — modtagne Andragende med Bilag, hvori cand. pharm. Johannes Olaus Vang Djurhuus af København anholder om Tilladelse til at oprette og drive et Apotek i Thorshavn, skal jeg bemærke, at jeg ganske kan slutte mig til det af Amtmanden over Færøerne i hans vedlagte Skrivelse af 13. f. M. udtalte, hvorhos jeg maa gøre opmærksom paa, at en Bevilgelse af Andragendet formentlig vil medføre et Brud paa de Principper, der har været fulgt i over 60 Aar, hvorefter et Apoteksprivilegium først tildeles en bestemt Person, efter at det har været opslaaet ledigt.

At oprette et nyt Apotek i Thorshavn maa jeg imidlertid ubetinget fraraade; thi de indsendte Skemaer til Indberetning om Thorshavn Apoteks aarlige Nettoindtægt viser, at Apotekeromsætningen er saa ringe, at den ikke taaler at deles.

Imod Ansøgerens Person veed jeg i øvrigt intet at erindre.

Ved Sagens *foreløbige Behandling*, den *2. August*, vedtoges det efter Forslag af Johannesen at henvise Sagen til et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil den *3. August* valgtes: *H. A. Djurhuus, N. Djurhuus, Samuelsen, Konoy* og *Winther*.

Den *15. September* afgav Udvalget (Ordfører: Samuelsen) følgende

Udvalgsbetænkning.

Ved Skrivelse af 24. Juni d. A. har Justitsministeriet anmodet Amtmanden over Færøerne om at forelægge for Lagtinget Spørgsmaalet om, hvor vidt der maatte være Anledning til Oprettelse af et nyt Apotek i Thorshavn, eventuelt andetsteds paa Færøerne.

Efter at Ministeriets Skrivelse i Afskrift er forelagt Lagtinget, er undertegnede Udvalg nedsat til at overveje Spørgsmaalet.

Udvalget har i Afskrift modtaget følgende Aktstykker:

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

(se ovenfor).

Udvalget har delt sig i et Flertal (H. A. Djurhuus, Konoy, Winther og Samuelsen) og et Mindretal (N. Djurhuus).

Udvalgets *Flertal* skal tillade sig at anføre:

Det fremgaar af det foreliggende, at Bestemmelserne om uberettiget Medicinalhandel i Forordning 4. December 1672 ikke gælder for Færøerne, og at kgl. Resol. 4. Maj 1898 angaaende Oprettelse af et selvstændigt Apotek i Thorshavn udtaler, at der ikke vil kunne tillægges Apotekeren en lignende Eneret til at præparere og forhandle Medikamenter, som tilkommer Apotekere i selve Kongeriget. Herefter stiller det sig saaledes, at de i Lov om Ophævelse af den kgl. Enehandel paa Færøerne af 21. Marts 1855 § 10 indeholdte Regler om Betingelserne for Handelsret ogsaa gælder Medicinalvarer, og Retten til at drive Handel med disse paa Færøerne baade i smaat og stort kan opnaas ved at erhverve et Antagelsesbrev, som i den citerede Lovbestemmelse nævnt.

Medens saaledes den, der ønsker at drive Medikamenthandel paa Færøerne, kun behøver at henvende sig til vedkommende Embedsmand og begære sig meddelt Antagelsesbrev til at etablere Handel paa et nærmere opgivet Sted, stiller Spørgsmaalet sig anderledes, naar der er Tale om Oprettelse og Drift af et Apotek. Forskellen mellem en Medicinalhandel, som omtaldt, og et Apotek er den, at Apoteket foruden Retten til at forhandle Medikamenter tillige har Udsigt til at opnaa den Begunstigelse, at det paalægges de Læger, der have Ret til at dispensere Medicin, at tage deres Forsyning fra Apoteket. Til Gengæld maa Apoteket underkaste sig den Kontrol og de Forpligtelser, som paahvile Apotekerne i det øvrige Kongerige, medens Medicinalhandleren kun har samme Ret og Pligt som andre Handlende. Naar Spørgsmaalet om Oprettelse af et nyt *Apotek* foreligger, vil det i Henhold til de i saa Henseende gældende Bestemmelser først være at afgøre, *om* et nyt Apotek bør oprettes, og saafremt Bestemmelse herom træffes ved kgl. Resolution, vil det dernæst være at afgøre, *hvem* der skal have Bevilling til at drive et saadant Apotek, efter at Privilegiet paa sædvanlig Maade har været opslaaet ledigt.

Naar nu Udvalget skal udtale sig om, hvor vidt et nyt Apotek bør oprettes her paa Øerne, maa der naturligvis tages et vist Hensyn til den Omsætning, det nuværende Apotek har haft i et vist Tidsrum, og den Nettoindtægt, Apoteket har givet. Med Hensyn til Bruttoindtægten har Udvalget modtaget en Opgørelse fra Indehaveren af Apoteket i Thorshavn, hvilken Opgørelse følger som Bilag.*) Af Justitsministeriets Skrivelse fremgaar det, at det nuværende Apoteks Nettoindtægt i de sidste 5 Aar gennemsnitlig har været 3060 Kr. Udvalget kan ikke udtale sig om, hvor vidt Nettoindtægten staar i rimeligt Forhold til Bruttoindtægten; men man skal udtale, at ses der alene hen til Nettoindtægten, vilde man let komme til det Resultat, at det er umuligt for 2 Apoteker at eksistere her paa Øerne. Imidlertid har en færøsk Apoteker, som enhver anden Borger, der i Henhold til Lov 21. Marts 1855 § 10 løser Antagelsesbrev, Ret til at drive Handel med Varer af enhver Slags, dog med visse i Lovgivningen nærmere angivne Undtagelser; og det er naturligt, at Apotekeren benytter sig af denne Ret. Det er nemlig saa, at Apotekeren til sit Apotek maa have knyttet en Del Personale, som han ikke til enhver Tid har Brug for i Apoteket, idet Ekspeditionen af Recepter m. m. næppe kan udfylde Personalets hele Tid, da Arbejdet maa være ret periodisk. Det Overskud, som hidrører fra Apoteket,

*) Udelades. Opgørelsen gaar ud paa, at Gennemsnits-Brutto-Indtægten i de nedennævnte Aar har været 16647 Kr. 77 Ø., fordelt saaledes: 1904: 14184 Kr. 93 Ø.; 1905: 17286 Kr. 26 Ø.; 1906: 17143 Kr. 48 Ø.; 1907: 16339 Kr. 32 Ø.; 1908: 18284 Kr. 99 Ø.

bliver derfor ikke Apotekerens eneste Indtægt. Det maa tværtimod antages, at et Apotek, sammenknyttet med en Materialhandel, kan give sin Indehaver ret gode Indtægter, og det er forstaaeligt, at den Omstændighed, at det staar enhver frit at etablere Medicinalhandel paa Færøerne, sammenholdt med, at der for Tiden kun findes eet Apotek paa Færøerne, frister uddannede Farmaceuter til at etablere sig her, selv om et egentligt Apotekerprivilegium ikke opnaas. Flertallet finder det saare naturligt, at en saadan Farmaceut netop søger hertil, og man finder det saare rimeligt, at vedkommende netop nedsætter sig her uden at attraa Privilegium. Derved vil vedkommende i visse Retninger opnaa saa store Fordele fremfor den privilegerede Apoteker, at det Afkald, han maa give paa at forsyne et vist Antal Læger med Medicin, egentlig ikke kan forskrække. Han faar jo samme Ret til at ekspedere Medicin efter Recept som hin, har samme Udsigt til at kunne gøre Forretninger i den Slags Varer, som sælges i Haandkøb, og har Udsigt til at kunne drive betydelig Materialhandel og er ikke underkastet de Forpligtelser med Hensyn til Iagttagelse af Apotekertakst, som den privilegerede Apoteker, og er ikke underkastet samme Kontrol som han.

Da den i det øvrige Kongerige gældende Medicinallovgivning ikke for Tiden vil kunne udvides til at gælde for Færøerne, medmindre det skulde ske imod Befolkningens Ønske og formentlig mod de Ønsker, som næres af et Flertal i Lagtinget, vil der ikke være noget til Hinder for, at en Mand med den fornødne Uddannelse med Held kan etablere sig her som Medikamenthandlende. Befolkningens stærke Vækst, Lægernes Antal (der findes jo for Tiden to i Thorshavn foruden Distriktslægerne og de praktiserende Læger udenfor Thorshavn), Fiskerskibenes Antal, og den stadig voksende Besejling af Øerne, opmuntrer jo stærkt dertil.

Flertallet skønner imidlertid med det Kendskab, man har til Befolkningen paa Øerne, at kun en Mand med den for Apotekere nødvendige Uddannelse vil blive mødt her med en saadan Tillid, at han kan have Chancer for at drive en lønnende Forretning i omhandlede Retning.

Da Flertallet saaledes finder det saare naturligt og ret nærliggende, at en kvalificeret Person nedsætter sig her som Medikamenthandler, selv om han ikke faar egentligt Privilegium til at anlægge og drive et Apotek, anser man det for den hensigtsmæssigste og for alle Parter mest heldige Ordning, at det udvirkes, at et nyt Apotek anlægges paa Færøerne. Derved stiller man begge Apotekerne ens med Hensyn til Ret og Pligt, og det offentlige opnaar, at ogsaa det nye Apotek kommer under en Kontrol, som en Medikamenthandel vilde blive fri for.

Skulde den i det øvrige Kongerige gældende Medicinallovgivning udvides til at gælde for Færøerne, finder Udvalgets Flertal det ønskeligt, om det forinden udvirkes, at et nyt Apotek anlægges.

Med Hensyn til, *hvor* et eventuelt nyt Apotek bør ligge paa Øerne, maa Udvalgets Flertal formene, at Byen Thorshavn er det heldigste Sted. Skal en Apoteker uden egentligt Privilegium nedsætte sig paa Færøerne, vil han selvfølgelig vælge Thorshavn som Øernes største og mest centralt beliggende By med sine to Læger, to Sygehuse og en ret stor Skibstrafik. — Naar Suderøen undtages, er Færøernes Befolkning sikkert enig om, at Thorshavn er det rette Sted. Anlægger man et Apotek paa Suderø, maa man være klar over, at kun denne Øs ganske vist forholdsvis talrige Befolkning vil benytte Apoteket. Ved Anlægget af et privilegeret Apotek paa Suderø har man ikke fjernet Muligheden for, at en kvalificeret Person anlægger Medikamenthandel i Thorshavn uden Privilegium som Apotek. Muligheden for, at et saadant anlægges paa Suderø, er derimod meget ringe. Distriktslægen paa Suderø har, som bekendt, Ret til at dispensere Medicin.

Naar Flertallet gennem sine Overvejelser af Sagen er kommet til det Resultat, at man kan tilraade Lagtinget at arbejde hen til, at der anlægges et nyt Apotek i Thorshavn, er Grunden derfor angivet foran. Man kan ikke begrunde denne Stilling ved, at det nuværende Apotek gennem sin Beliggenhed eller sin Betjening skulde lade meget tilbage at ønske. Man erkender, at Beliggenheden kunde have været mere central; men dette har foreløbig ikke saa

stor Betydning, da Byen ikke er af særlig stor Udstrækning. Med Hensyn til Betjeningen er der, Flertallet bekendt, aldrig fremkommet grundet Besværing, og Apoteket opfylder ellers, saa vidt man kan skønne, de Krav, man kan stille til et Apotek.

Med Hensyn til Færøernes Folketal skal Flertallet oplyse, at der ved Folketællingen i 1906 fandtes 16349 Indbyggere paa Færøerne. Deraf havde Norderøernes Syssel 1861 Indb., Østerø Syssel 3691 Indb., Strømø Syssel 4535 Indb., Vaagø Syssel 1481 Indb., Sandø Syssel 1284 Indb., Suderø Syssel 3197 Indb. Thorshavns By alene havde ved Folketællingen i 1906: 1791 Indbyggere og Thorshavn med den øvrige Del af Sydstrømø 2581 Indbyggere. Folketallet paa Færøerne er steget siden 1906, og særlig har Stigningen været betydelig i Thorshavn. Skulde et Apotek lægges uden for Thorshavn, maatte det ske i en af de Bygder, hvor en Distriktslæge er bosat. For Tiden ere Distriktslæger bosatte i Vestmanhavn, Klaksvig og Tveraa. Disse Bygder havde ved Folketællingen i 1906 følgende Indbyggerantal: Vestmanhavn Sogn 562 Indb., Vaag Sogn (Klaksvig) 690 Indb., Frodebø Sogn (Tveraa) 1127 Indb. Flertallet kan imidlertid ikke tilraade, at det eventuelle nye Apotek anlægges i nogen af de nys nævnte Bygder. Ingen af dem har et saa stort Indbyggerantal som Thorshavn, og ingen af dem ligger saa centralt som denne By. Desuden vil, som tidligere anført, Muligheden for Anlæg af en Medikamenthandel i Thorshavn være til Stede, saa længe der kun findes eet Apotek i Thorshavn.

Sluttelig skal Flertallet bemærke, at der ikke foreligger for Udvalget noget udtrykkeligt Folkeønske — bortset fra en Udtalelse fra Thorshavns Byraad — om at faa anlagt et nyt Apotek paa Færøerne.

Undertegnede *Mindretal*, N. Djurhuus, kan ikke være enigt med Flertallet, hverken i Henseende til Forslag eller Motivering. Jeg kan fuldstændig slutte mig til, hvad der er anført i den Sagen vedlagte Skrivelse af 13. April d. A. fra Færø Amt til Justitsministeriet, og jeg maa navnlig fremhæve det højst mærkelige i, at man, for saa vidt der skal anlægges et Apotek til paa Færøerne, vil anlægge det i Thorshavn, hvor der allerede findes et Apotek i Forvejen, medens man ganske ser bort fra den Trang til Anlæg af et Apotek paa Suderø, som virkelig er til Stede.

Hvad angaar dette sidste Spørgsmaal, da finder jeg mig ikke for Øjeblikket foranlediget til at udtale mig nærmere derom, da der ikke fra Befolkningen paa Suderø foreligger noget Andragende i den Henseende; men jeg maa samtidig fremhæve, at Trangen til et Apotek paa Suderø allerede er til Stede og sikkert snart vil gøre sig stærkere gældende, hvorfor Spørgsmaalet herom ventelig vil komme til at foreligge om kortere Tid. I ethvert Fald er det af Vigtighed, at man ikke nu foretager noget Skridt, som kan vanskeliggøre Anlægget af et Apotek paa Suderø. Medens jeg aldeles ikke kan se, at der knytter sig nogen som helst *offentlig* Interesse til Anlægget af det paatænkte nye Apotek i Thorshavn, har jeg Grund til at antage, at den Omstændighed, at der anlægges et Apotek til i Thorshavn, for længere Tid vil hindre eller meget vanskeliggøre Anlægget af et Apotek paa Suderø. Jeg slutter nemlig, at det foreløbig kun vil være muligt at faa oprettet et Apotek paa Suderø som en Filial af et i Thorshavn bestaaende Apotek, og jo mere man forringer det nu paa sidstnævnte Sted værende Apoteks ingenlunde betydelige Indtægter, jo vanskeligere bliver det at faa sat den paatænkte Filial i Værk. Den samme Trang, som har gjort sig gældende til Ansættelse af Læger uden for Thorshavn, vil ogsaa efterhaanden komme frem omkring paa Øerne, hvis den forhaandenværende almindelige Fremgang vil vedvare. I sin Tid fandtes der kun en enkelt Læge paa Øerne, og denne var naturligt nok ansat i Thorshavn; men da man saa ansatte flere Læger, begyndte man selvfølgelig ikke med at ansætte disse i Thorshavn. Nej, den første blev ansat paa Suderø, den næste paa Norderøerne og den tredje paa Øernes vestlige Del (i Vestmanhavn). Først derefter kom Turen til Thorshavn til at faa en Læge til. Paa ganske lignende Maade bør det gaa

med Oprettelsen af nye Apoteker. Naar man i sin Tid oprettede Apoteket i Thorshavn, var det hovedsagelig for at lette den i Thorshavn ansatte Læge for en Del af det Arbejde, han havde i Egenskab af Læge og Apoteker, og derved sætte ham i Stand til at virke mere i sit egentlige Kald. Paa Suderø findes kun den ene Læge i et Distrikt med omtrent 4000 Indbyggere (Suderøen havde i 1906 3497 Indbyggere, og Tallet maa nu være op mod 4000, da Tilvæksten har været meget stærk og vistnok stærkere end noget andet Sted paa Øerne, Byen Thorshavn indbefattet) og med forholdsvis stor Udstrækning. Øens Læge er sikkert til Tider overbebyrdet af sit Arbejde, og det vilde være til ikke ringe Lettelse for ham og derved til Vinding for Befolkningen, om han blev fritaget for sin Apotekergerning. Det er mig ogsaa bekendt, at Distriktslægen paa Suderø nærer et bestemt Ønske om at blive fritagen for at distribuere Medicin, og at han tillægger det ikke ringe Betydning for Suderøens Befolkning, at der bliver oprettet et Apotek paa Øen.

Jeg maa anse det for ganske paakrævet, at der gives Distriktslægen paa Suderø saavel som ogsaa de øvrige Distriktslæger paa Øerne udenfor Thorshavn (Distriktslægen i Thorshavn har allerede udtalt sig) Lejlighed til at fremsætte deres Mening om denne Sag, forinden Tinget tager endelig Stilling til den.

Forslag fra Flertallet:

1) Lagtinget anbefaler, at der anlægges et nyt Apotek i Thorshavn.
2) Justitsministeriet anmodes om at foranledige, at det i saa Henseende videre fornødne bliver foretaget.

Forslag fra Mindretallet:

I. Principalt:

1. Amtmanden anmodes om at foranledige indhentet Erklæring fra Distriktslægerne udenfor Thorshavn angaaende den foreliggende Sag, særlig om, hvor vidt der maatte være Anledning til at oprette et eller flere Apoteker udenfor Thorshavn, samt om Oprettelsen af et nyt Apotek i Thorshavn kan antages at ville lægge Hindringer i Vejen for senere Oprettelse af Apoteker udenfor denne By.
2. Amtmanden anmodes om at give Justitsministeriet Meddelelse om, hvad Lagtinget har foretaget i denne Sag, og om, at Tinget som Følge af, at man har anset det for nødvendigt at søge yderligere Oplysninger gennem en Henvendelse til Distriktslægerne, ikke kan afgive sin Betænkning vedrørende Sagen i indeværende Samling.

II. Subsidiært.

Der svares Justitsministeriet:
1. *At* Lagtinget ikke kan anbefale, at der anlægges et nyt Apotek i Thorshavn.
2. *At* Lagtinget anser det for meget sandsynligt, at det vilde være rigtigt at anlægge i alt Fald eet Apotek udenfor Thorshavn, men at man ikke kan udtale noget bestemt herom for nærværende Tid paa Grundlag af de Oplysninger, som have staaet til Tingets Raadighed.

Ved Sagens *2. Behandling*, den *17. September*, vedtoges det med 16 St. mod 0 at lade den overgaa til 3. Behandling.

Ved *3. Behandling*, den *27. September*, sattes Udvalgsflertallets Forslag først under Afstemning, men bortfaldt, da ved Navneopraab kun 10 Medlemmer (Nielsen, Patursson, Hentze, Michelsen, Samuelsen, H. A. Djurhuus, Skarð, Winther, Konoy og Dam) stemte derfor *(fraværende:* Weihe; de øvrige 11 Medlemmer *stemte ikke)*. Mindretallets principale Forslag bortfaldt ligeledes, da ved Navneopraab kun 9 Medlemmer (Poulsen, Provsten, Skaalum, Johannesen, Olsen, T. J. Petersen, N. Djurhuus, Dahl og Effersøe) stemte derfor *(fraværende:* Weihe; de øvrige 12 Medlemmer *stemte ikke)*. Mindretallets subsidiære Forslag Punkt 1 vedtoges ved Navneopraab med 9 Stemmer mod 6 *(ja* stemte: Poulsen, Provsten, Skaalum, Johannesen, Olsen, N. Djurhuus, Dahl, Effersøe og Formanden; *nej* stemte: Patursson, Samuelsen, H. A. Djurhuus, Winther, Konoy og Dam; *stemte ikke:* Nielsen, Hentze, Michelsen, T. J. Petersen, Evensen og Skarð; *fraværende*: Weihe). Mindretallets subsidiære Forslag Punkt 2 toges tilbage.

Den *30. September* oplæstes og vedtoges saalydende *Indstilling:*

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 30. September 1909.

Til
Justitsministeriet.

Ved Skrivelse af 24. Juni d. A. har Ministeriet anmodet Amtmanden over Færøerne om at forelægge for Lagtinget Spørgsmaalet om, hvor vidt der maatte være Anledning til Oprettelse af et nyt Apotek i Thorshavn, eventuelt andet Steds paa Færøerne.

I Anledning af denne Sag har Lagtinget nedsat et Udvalg, som har afgivet den hermed følgende Betænkning tillige med 8 Bilag.

Som det vil fremgaa af Betænkningen, var Udvalget ikke enigt, idet et Flertal paa 4 Medlemmer tilraadede Oprettelsen af et Apotek i Thorshavn, medens et Mindretal paa 1 Medlem foreslog: principalt, at der skulde indhentes yderligere Oplysninger, m. m., subsidiært, at Tinget udtaler, at det ikke kan anbefale Apoteks Oprettelse, m. m.

Ved Sagens endelige Behandling, som fandt Sted den 27. September d. A., blev Flertallets Forslag først stillet under Afstemning, men blev forkastet, da kun 10 Medlemmer stemte derfor (11 Medlemmer stemte ikke, og 1 Medlem var fraværende). Mindretallets principale Forslag forkastedes ligeledes, medens det subsidiære Forslag Punkt 1 blev vedtaget med 9 Stemmer mod 6 (6 Medlemmer stemte ikke, og 1 Medlem var fraværende). Mindretallets subsidiære Forslag Punkt 2 blev taget tilbage. I Henhold hertil har Lagtingets Vedtagelse følgende Ordlyd:

»Der svares Justitsministeriet, at Lagtinget ikke kan anbefale, at der anlægges et nyt Apotek i Thorshavn.«

C. Bærentsen. *N. Djurhuus.*

Joen Poulsen.

IV. Ordning af Medicinalhandelen paa Færøerne.

Den *4. August* fremlagdes saalydende *Andragende* af 3. s. M. fra Etatsraad, Apoteker Finsen af Thorshavn:

I Løbet af indeværende Aar er der fra en farmaceutisk Kandidat indgivet Andragende til Regeringen om Tilladelse for ham til at maatte oprette et Apotek i Thorshavn. Denne Ansøgning er af Ministeriet tilstillet Lagtinget til Erklæring.

Foranlediget heraf tillader jeg mig at henvende mig til det høje Ting med Andragende om, at Tinget vil foranledige, at den Medicinallovgivning, der er gældende i det øvrige Kongerige, maa blive gjort gældende her.

Det herværende Apoteks Nettooverskud har for de sidste 5 Aars Vedkommende i Gennemsnit været Kr. 3050,72, og det vil derfor sikkert være indlysende for det høje Ting, at to Apoteker her ikke vil kunne bestaa.

Det i 1882 af Regeringen forelagte Lovforslag om Medicinalhandelen paa Færøerne blev ikke vedtaget af det daværende Lagting. Nogle Aar senere blev der paa Foranledning af den daværende Fysikus anlagt Sag imod enkelte Købmænd for Overtrædelse af Medicinallovene, men, som Tinget bekendt, bleve de frikendte ved Højesteret, hvorved det altsaa blev fastslaaet, at de danske Medicinallove ikke ere gældende paa Færøerne.

I de forløbne 27 Aar er der ogsaa forhandlet en Del Medicin fra Købmændenes Side, men det har dog været af mindre Betydning, idet Apoteket har holdt Udsalgssteder rundt paa Øerne, saaledes at Publikum har haft let Adgang til at erholde de nødvendigste Medikamenter.

Fra i de første Aar at give Underskud, er det i Aarenes Løb lykkedes at faa Apoteket til at give Overskud, men det vil absolut ikke kunne taale en Konkurrence; dertil er Omsætningen altfor ringe.

Det maa vel formodes, at Lagtinget ikke vil kunne tilraade Oprettelsen af endnu et Apotek til her. Men selv om Andragendet om et nyt Apotek til her nægtes, er dermed Sagen ikke bragt ud af Verden, idet vedkommende Andrager, ligesom enhver anden Købmand, ved at løse Handelsbevilling har Ret til, ikke alene at forhandle den Medicin, som Apotheket forhandler i Haandkøb, men endogsaa alt, hvad Apoteket kun maa udlevere efter den autoriserede Læges Recept, saasom stærke Gifte og andre farlige Medikamenter.

Apoteket her er underkastet Sundhedsautoriteternes Kontrol; det visiteres aarlig af Fysikus; det skal i alle Henseender rette sig efter de Love og Bestemmelser, der gælde i det øvrige Kongerige; det skal holde den af Ministeriet aarlig fastsatte Medicintakst; det maa, naar Omsætningen er tilstrækkelig stor, svare Afgift til Apotekerfonden efter Ministeriets Bestemmelser; der fordres en bestemt Bogføring og nøjagtige Regnskaber efter et af Ministeriet fastslaaet Skema. Derimod mangler Apoteket de Rettigheder, som andre Apoteker saavel i det øvrige Danmark som Island, Vestindien, Norge og Sverige have.

Bliver der ikke gjort Skridt til at faa en Forandring i det nu bestaaende Forhold, vil det nu meget let blive til, at en Mand, der har lidt Forstand paa Medicinsalg, løser en Handelsbevilling og uden nogen Kontrol sælger alle Slags Medikamenter i Haandkøb, selv naar Apoteket maa sige nej, eller Lægerne ikke ønske Udlevering mere end een eller ganske enkelte Gange.

Skulde det høje Ting mod Formodning komme til den Opfattelse, at der ikke bør indføres ordnede Medicinalforhold, vil Forholdene heroppe hurtig blive

som i England og Frankrig, hvor der hersker fri Medicinalhandel. Dette vil dog næppe blive til Gavn for den herværende Befolkning; thi i alle de Lande, hvor Medicinalhandelen er fri, er Priserne for Medicinen 2—3 Gange højere end i de Lande, hvor Medicinalhandelen er lovordnet, og hvor autoriseret Medicinaltakst skal overholdes.

Jeg tillader mig saaledes herved at anmode det høje Ting om at ville foranlødige, at den i det øvrige Monarki herskende Medicinallovgivning gøres gældende for Færøerne. Skulde det ad Aare vise sig heldigt, at der skaffes lettere Adgang til at faa Medicin paa enkelte større Pladser paa Færøerne, vil der jo paa saadanne Steder kunne oprettes Hjælpeapoteker.

Endvidere fremlagdes Afskrift af følgende *Skrivelse fra Justitsministeriet* til Amtet af 24. Juni 1909:

I det med Hr. Amtmandens Skrivelse af 15. f. M. hertil indsendte Andragende anholder Apoteker Finsen i Thorshavn om, at der snarest maa blive gjort Skridt til at søge den i det øvrige Kongerige gældende Medicinallovgivning udvidet til Færøerne, hvorhos han forespørger, om der fra hans Side bør foretages noget Skridt, som Anmeldelse, Sagsanlæg eller lignende, for at kunne hævde det ham meddelte Apotekerprivilegium, indtil en eventuel Medicinallov kan blive gældende der.

Foranlediget heraf skal man til Efterretning og videre Bekendtgørelse meddele, at Justitsministeriet i alt Fald ikke for Tiden finder Anledning til at fremme Sagen om Medicinallovgivningens Udvidelse til Færøerne uden efter Indstilling fra Lagtinget, samt at det maa være overladt til Andrageren selv at foretage de Skridt, han maatte finde fornødne og tjenlige til at haandhæve sine Interesser.

Ved den *foreløbige Behandling*, den *7. August*, vedtoges det efter Forslag af Samuelsen at henvise Sagen til Udvalget ang. Oprettelsen af et nyt Apotek (Sag Nr. III).

Den *28. August* afgav Udvalget (Ordfører: Samuelsen) følgende

Udvalgsbetænkning.

Til undertegnede Udvalg er henvist en Skrivelse af 3. dennes fra Apoteker, Etatsraad Finsen, Thorshavn, hvori han andrager om, at Lagtinget vil foranledige, at den i det øvrige Kongerige gældende Medicinallovgivning maa blive udvidet til at gælde for Færøerne. I Anledning af dette Andragende skal Udvalget anføre:

Siden Handelsloven af 21. Marts 1855 emanerede, har færøske Købmænd, som Aar efter Aar har etableret Handelsforretninger i de forskellige Bygder, bl. a. haft de almindeligst brugte Medikamenter til Forhandling. Dette Forhold er fortsat ogsaa efter, at der i de forskellige Distrikter er oprettet Lægeembeder, hvis Indehavere har Ret til at dispensere Medicin, og efter at der i Thorshavn er anlagt et Apotek. Befolkningen rundt omkring paa Øerne har, saa vidt vides, set paa det bestaaende Forhold med Tilfredshed, og der foreligger ikke, saa vidt

Udvalget bekendt, noget Tilfælde, der kunde motivere en Foranstaltning fra Lagtingets Side, gaaende ud paa at fratage Købmændene den Ret, de gennem Tiderne har haft. Det har tværtimod mange Gange været af største Betydning, navnlig paa de mere afsidesliggende Dele af Øerne, at der selv i mindre Bygder har været Udsalg af saadanne Lægemidler, der bruges som Husmiddel, og af saadanne Apotekervarer, der bruges i Husholdningen, saaledes at man ikke i ethvert Tilfælde har været nødt til at søge til den fjærnt boende Læge eller henvende sig til Apoteket i Thorshavn for at faa saadanne Varer til Købs. Da Sagen i 1882 behandledes i Lagtinget, blev det af Tingets overvejende Flertal fraraadet at foretage nogen Forandring i det bestaaende Forhold. De Grunde, der dengang bestemte Lagtingets Stilling i denne Sag, er i det væsentlige til Stede endnu. Udvalget vil derfor ikke kunne tilraade Lagtinget for Tiden at slaa ind paa den af Andrageren angivne Vej. Spørgsmaalet vil jo til enhver Tid kunne optages, naar det formenes, at der er tilstrækkelig Anledning hertil.

I Henhold til det anførte tillader Udvalget sig at foreslaa til Vedtagelse:

Lagtinget skønner ikke, at der for Tiden er tilstrækkelig Anledning til at udvirke, at den i det øvrige Kongerige gældende Medicinallovgivning udvides til at gælde for Færøerne.

Den *1. September* foretoges Sagens *2. Behandling*, ved hvilken Overgang til 3. Behandling vedtoges med 18 Stemmer mod 0. Den *8. September* fremlagdes følgende *Skrivelse fra Andrageren* af 4. s. M.:

Under Lagtingets Behandling af den af mig indbragte Sag om Indførelsen til Færøerne af lovordnede Medicinalforhold faldt der en Del Udtalelser fra Tingets Medlemmer om, at Købmænd rundt Øerne solgte Medicinalvarer, og at man aldrig havde bemærket nogen Skade af denne Handel.

Foranlediget heraf skal jeg tillade mig at anføre, at langt den største Del af disse Medicinaludsalg ere Apotekets Filialer, og at disse, selv om lovordnede Medicinalforhold blive indførte paa Færøerne, ville vedblive at forhandle de almindelige Haandkøbsartikler som hidtil, idet der i mit Privilegium til at drive Apotek i Thorshavn bl. a. staar følgende:

» . . . Endelig skal han være forpligtet til paa saadanne Steder paa forbemeldte Vore Eilande Færøerne, hvor Hensynet til Befolkningens Tarv maatte gøre det ønskeligt, at overdrage Købmænd at forhandle almindelig benyttede Medikamenter fra Apotekets Beholdning, hvilke i saa Tilfælde skulle være maalte eller afvejede fra Apoteket, portionvis forseglede samt forsynede med Etikette eller om fornødent med Brugsanvisning . . . .«

Der er saaledes i Aarenes Løb etableret Udsalgssteder rundt Øerne, hvor Befolkningen har ønsket det; jeg skal saaledes tillade mig at anføre, at der for Tiden er:

2	Udsalgssteder	paa	Norderøerne,
13	—	—	Østerø,
3	—	—	Strømø,
2	—	—	Vaagø,
3	—		Sandø,
2	—	—	Suderø.
25	Udsalgssteder	i alt	med en samlet Omsætning af Kr. 1071.82.

I de Bygder, hvor Lægerne bor, eller i disse Bygders Nærhed, har der

i Regelen ikke været etableret Medicinaludsalg, men i øvrigt er der altid blevet arrangeret Udsalg, hvor en Købmand eller Befolkningen har ønsket det.

Ud over disse Apotekets Udsalg er der næppe nogen Medicinalhandel for Tiden af større Betydning her paa Færøerne; jeg veed vel, at der enkelte Steder handles med Medicinalvarer, der er indkøbte andre Steder fra, men det er dog sikkert ret forsvindende. Derimod vil der under de paa dette Omraade herskende uordnede Forhold let kunne etableres større Forretninger med Medikamenter, som utvivlsomt vil kunne bevirke, at dette lille Apotekprivilegium maa gaa i Stykker.

De Medikamenter, der forhandles af Apotekets Filialer, ere almindelige Haandkøbsartikler, og Udsalgsprisen er sat til den almindelige Pris paa Haandkøbsartikler i det øvrige Kongerige. Forsegling af Flaskerne er der aldrig bleven beregnet nogen Betaling for.

Med Hensyn til det særlig i Tinget fremhævede Spørgsmaal om Handel med Rottegift, da skal jeg tillade mig at fremføre, at Rottegift er en Haandkøbsartikel saavel her som i det øvrige Kongerige, men Bestemmelserne i Lovgivningen gaa ud paa, at enhver Kobers Navn skal indføres i en Giftprotokol. Om en Købmand paa Landet, der havde Udsalg af Rottegift, skrev Navnene op paa de Personer, der købte denne af ham, og engang aarlig sendte en Liste ind til Apoteket, vilde vel næppe volde store Vanskeligheder. Men det kunde vel ogsaa lade sig gøre, selv om den danske Medicinallovgivning blev gjort gældende heroppe, da at faa udvirket en Dispensation for Færøernes Vedkommende, hvad Rottegift angaar.

Idet jeg har tilladt mig at fremdrage ovennævnte Bemærkninger, kan jeg ikke undlade til Slutning at henlede det høje Tings Opmærksomhed paa, at Følgen af, at der ikke skaffes lovordnet Medicinalhandel, utvivlsomt vil blive, at det autoriserede Apoteks Eksistens bliver gjort umulig. Det vil hurtigere end maaske ventet vise sig, at Medicinpriserne vil stige meget betydeligt, idet Indehaverne af de forskellige Medicinforretninger, for overhovedet at kunne bestaa, paa Grund af Konkurrencen nødes til at tage langt højere Priser for Medicinen. Saaledes er Forholdene i de Lande, hvor Medicinalhandelen er fri, men man har intet Præcedens for, at Medicinpriserne bliver lavere, hvor Fribandel eksisterer.

Den 17., 20. og 25. September fremlagdes Skrivelser fra Amtet, hvormed fulgte de som *Bilag 9* vedhæftede *Erklæringer fra Lægerne paa Færøerne* (med Undtagelse af Fysikus). Endelig fremlagdes den 25. September følgende *motiverede Ændringsforslag* af *Formanden*:

De af Amtet indhentede og i Lagtinget fremlagte Erklæringer fra Lægerne paa Færøerne give formentlig Anledning til at underkaste Sagen en grundigere Overvejelse, end det kan være muligt at give den under Lagtingssamlingen, og navnlig er der formentlig Anledning til at give Sundhedsstyrelsen Lejlighed til at fremsætte Betænkning og eventuelt Forslag om Sagens Ordning, hvorved der kan blive taget Hensyn saavel til de almindelige Sundhedsinteresser som til de særegne stedlige Forhold paa Færøerne. I Betragtning heraf tillader jeg mig at fremsætte følgende *Ændringsforslag*:

I Stedet for Udvalgets Forslag sættes:

»Lagtinget henstiller til Justitsministeriet, om dette maatte finde Anledning til at forelægge Lagtinget et nærmere udformet Forslag angaaende Ordningen af Medicinalhandelen paa Færøerne, saaledes at Tinget kan faa Lejlighed til at tage Sagen under fornyet Overvejelse.«

Ved Sagens *3. Behandling*, den *27. September*, sattes Ændringsforslaget først under Afstemning og vedtoges med 12 St. mod 0, hvorefter det saaledes ændrede Forslag vedtoges ved Navneopraab, ligeledes enstemmig med 12 Stemmer (*stemte ikke:* Patursson, Hentze, Michelsen, Samuelsen, H. A. Djurhuus, Evensen, Winther, Konoy og Dam; *fraværende:* Weihe).

Den *30. September* oplæstes og vedtoges saalydende *Indstilling*:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 30. September 1909.

Til

Justitsministeriet.

Til Lagtinget er indkommet den hermed følgende Skrivelse af 3. August d. A. fra Apoteker, Etatsraad Finsen af Thorshavn, hvori denne andrager om, at den Medicinallovgivning, der er gældende i det øvrige Kongerige, maa blive gjort gældende paa Færøerne.

Det Udvalg, hvortil Sagen blev henvist, foreslog i sin Betænkning, hvilken følger hermed, Tinget at udtale, at man ikke skønner, at der for Tiden er tilstrækkelig Anledning til at udvirke, at den i det øvrige Kongerige gældende Medicinallovgivning udvides til at gælde for Færøerne.

Efter Udvalgsbetænkningens Afgivelse er til Tinget indkommet endnu en Skrivelse fra Apoteker Finsen, hvilken Skrivelse, der er dateret den 4. September d. A., følger hoslagt.

Endvidere er fremkommet hosfølgende motiverede Ændringsforslag til Udvalgets Forslag.

Ved Sagens endelige Behandling i Tinget, den 27. September d. A., stilledes Ændringsforslaget først under Afstemning ved Navneopraab, og da det blev vedtaget enstemmig med 12 Stemmer, medens 9 Medlemmer ikke stemte og 1 Medlem var fraværende, var Udvalgets Forslag bortfaldet.

Lagtingets Vedtagelse er herefter saalydende:

»Lagtinget henstiller til Justitsministeriet, om dette maatte finde Anledning til at forelægge Lagtinget et nærmere udformet Forslag angaaende Ordningen af Medicinalhandelen paa Færøerne, saaledes at Tinget kan faa Lejlighed til at tage Sagen under fornyet Overvejelse.«

C. Bærentsen. *N. Djurhuus.*

Joen Poulsen.

V. Bestemmelser for Færøernes Mellem- og Realskole.*)

Ved Lagtingets Aabning, den *29. Juli*, fremlagdes følgende *Skrivelse fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet af 1. Juli 1909*:

Ved med behagelig Skrivelse af 14. Oktober f. A. hertil at indsende en fra Færøernes Lagting modtagen Indstilling, hvori Tinget andrager om Ministeriets Medvirkning til, at det i Lagtingssamlingen 1907 vedtagne Udkast til »Bestemmelser for Færøernes Mellem- og Realskole« med de i Ministeriets Skrivelse af 23. Maj f. A. foreslaaede Ændringer maa forsynes med allerhøjeste Stadfæstelse, har Direktionen — næst at anbefale denne Indstilling — foreslaaet, at Udkastets § 6, sidste Stykke, affattes saaledes:

»Realklassens Undervisning foregaar efter Anordning af 16. November 1906 og Cirkulære af 19. s. M., dog saaledes at Undervisning i Færøsk (herunder mulig lettere Læsestykker i Oldnordisk) medtages, og der afholdes en afsluttende Prøve i dette Fag.«

I Anledning heraf skal Ministeriet tjenstlig meddele til behagelig Efterretning og videre Bekendtgørelse, at da Undervisningen i Færøsk i Realklassen efter Ministeriets Formening kun bør optages som et valgfrit Fag, maa man ønske en herefter ændret Affattelse af bemeldte Paragraf, hvorefter man paa ny forventer at modtage det samlede Forslag i den efter Ministeriets fornævnte Skrivelse ændrede Skikkelse indsendt hertil til allerhøjeste Stadfæstelse.

Ved Sagens *foreløbige Behandling*, den *2. August*, vedtoges det efter Forslag af J. Poulsen at henvise den til et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil den 3. s. M. valgtes: Provsten, Dahl, T. J. Petersen, Evensen og Skarð. Den *21. September* afgav Udvalget (Ordfører: Evensen) følgende

Udvalgsbetænkning.

Til nedenstaaende Udvalg er henvist en Skrivelse til Skoledirektionen for Færø Amt fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet af 1. Juli 1909, hvori Ministeriet henstiller, at der foretages en Ændring i Affattelsen af det af Lagtinget i Samlingen 1908 vedtagne Udkast til Bestemmelser for Færøernes Mellem- og Realskole med Hensyn til et enkelt Punkt, nemlig Undervisningen i Færøsk i Realklassen (i Udkastets § 6); Ministeriet forventer derefter paa ny at modtage det samlede Forslag til Bestemmelser for nævnte Skole.

Sagens Forhistorie er denne:

I Samlingen 1907 forelagde Skoledirektionen Lagtinget et Udkast til Bestemmelser for Realskolen i Thorshavn sammen med Forslag om Udvidelse af Thorshavns Mellemskole med en Realklasse m. m., hvilket Udkast af Tinget ved-

*) Se Lagtingstidende for 1907 Side 19—27; for 1908 Side 42—45.

toges med et Par Ændringer, hvorpaa dette Udkast, ledsaget af Skoledirektionens Anbefaling, nedsendtes til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet med Anmodning om at udvirke for samme allerhøjeste Stadfæstelse. I Skrivelse af 23. Maj 1908 tilskriver derefter Ministeriet Skoledirektionen bl. a. saaledes: »Idet Ministeriet i det hele kan tiltræde den fra Lagtinget foreliggende, af Direktionen anbefalede Indstilling« (nl. om Udvidelse af Mellemskolen i Thorshavn til at omfatte en Realklasse samt i Forbindelse hermed Spørgsmaalet om Oprettelse af et nyt Lærerembede ved Skolen og Omregulering af Lærerpersonalets Løninger), »skal man med Hensyn til det i Overensstemmelse hermed af Direktionen fremsendte »Udkast til Bestemmelser for Realskolen i Thorshavn«, hvori er optaget de for Tiden gældende Bestemmelse for Skolen (kgl. Resolution af 9. Februar 1900 og 26. November 1904) med de Ændringer, som følger af de nu foreslaaede Forandringer i Skolens Forhold, fremsætte følgende Bemærkninger«. Ministeriet foreslaar herefter nogle Ændringer i det af Lagtinget i 1907 vedtagne og af Skoledirektionen anbefalede Udkast. Efter at Sagen paa ny var forelagt Lagtinget, vedtog dette i Samlingen 1908 alle Ministeriets Ændringsforslag, hvorefter tilnævnte »Udkast« fik den Skikkelse, som vedlagte trykte Bilag udviser. Dette »Udkast til Bestemmelser for Færøernes Mellem- og Realskole« nedsendtes paa ny med Skoledirektionens Anbefaling i sin ændrede Skikkelse til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet med Anmodning om at udvirke for samme allerhøjeste Stadfæstelse.

Det er det sidste Stykke af Udkastets § 6, som Ministeriet nu i sin Skrivelse af 1. Juli 1909 ønsker ændret derhen, at Undervisningen i Færøsk i Realklassen kun bør optages som et valgfrit Fag.

Denne Paragrafs sidste Stykke lød i den af Skoledirektionen for Lagtinget i 1907 forelagte Skikkelse saaledes: »Realklassens Undervisning foregaar efter Anordning af 16de November 1906«. Men Tinget gav i Samlingen 1907 dette Stykke denne Skikkelse: »Realklassens Undervisning foregaar efter Anordning af 16. November 1906, dog saaledes, at Undervisningen i Færøsk (herunder mulig lettere Læsestykker i Oldnordisk) medtages, og der afholdes en afsluttende Prøve i dette Fag.« I sin Skrivelse af 23. Maj 1908 stiller Ministeriet følgende Ændringsforslag til § 6: »I sidste Stykke tilføjes: »og Cirkulære af 19. s. M.«« Efter den fornyede Behandling i Lagtingets Samling 1908 tilstilledes »Udkastet« igen Ministeriet, og Paragraf 6, sidste Stykke, var nu saalydende: »Realklassens Undervisning foregaar efter Anordning af 16. November 1906 og Cirkulære af 19. s. M., dog saaledes, at Undervisningen i Færøsk (herunder mulig lettere Læsestykker i Oldnordisk) medtages, og der afholdes en afsluttende Prøve i dette Fag« (som medfølgende trykte Bilag udviser).

Udvalget har delt sig i et Flertal (Provsten, J. Dahl, T. J. Petersen) og et Mindretal (Evensen og S. av Skarði).

Flertallet mener at burde tilraade Tinget at følge Ministeriets Henstilling, navnlig ud fra den Betragtning, at naar Færøsk — efter Flertallets Mening ganske med rette — er valgfrit Fag i Mellemskoleklasserne, bør det ikke gøres til obligatorisk Fag i Realklassen, hvis Undervisning jo skal være en Fortsættelse af Mellemskolen. Ikke blot for de Elever, som ikke tidligere maatte have lært Færøsk, men for alle Elever i Realklassen, som af en eller anden Grund maatte have lidt vanskeligt ved at følge med i Undervisningen i Færøsk, vilde denne let tage for megen Tid fra de øvrige Fag, hvorfor Deltagelsen i den fra Elevernes Side rettest bør være frivillig.

Mindretallet maa delvis give Flertallet Medhold i dets Betragtninger. Mindretallet mener derfor at burde tilraade, at Færøsk ogsaa gøres til obligatorisk Fag i Mellemskoleklasserne samt i Forberedelsesklassen, for saa vidt Omstændighederne tillade det, idet man ikke mener, at Børn i Færøernes Mellemskole bør kunne fritages for Undervisning i deres Modersmaal. Naar det af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet i Cirkulære af 19. November 1906 udarbejdede »Udkast til Anordning angaaende Fordringerne ved og Eksamensopgivelserne til Realeksamen m. m.« siger i § 5: »Til at bestaa Realeksamen kræves, at Gennemsnitsværdien af Fagkaraktererne i de bundne Fag — Legemsøvelser undtaget —

og Fagkarakteren for Orden med skriftlige Arbejder mindst er 3,5«, saa ønsker Mindretallet at pointere, at naar det fordrer, at Færøsk skal være et obligatorisk Fag, saa er det ikke dermed dets Mening at forlange, at Fagkarakteren for Færøsk skal tælles med for at udfinde den Gennemsnitsværdi af Karakterer, der kræves til Bestaaen af Realeksamen. Det, Mindretallet tilraader, er, at der *skal* undervises i Færøsk, eller (for at udtrykke det paa en anden Maade), at en Del af de i Cirkulære af 19. November 1908 anbefalede valgfri Timer *skal* anvendes til Undervisning i Færøsk.

I Henhold til ovenstaaende indstilles til Lagtingets Vedtagelse at foretage følgende yderligere Ændring i det af Tinget i Fjor ændrede »Udkast til Bestemmelser for Færøernes Mellem- og Realskole«:

Af *Flertallet:*

Ordene i § 6, sidste Stykke »dog saaledes o. s. v.« ændres til: »dog saaledes, at Færøsk (herunder mulig lettere Læsestykker i Oldnordisk) medtages som valgfrit Fag«.

Af *Mindretallet:*

§ 6 affattes saaledes:

»Undervisningen i *Forberedelsesklassen* skal omfatte Religion, Dansk, Skrivning, Regning, Historie, Geografi, Sang, Gymnastik og Naturhistorie og har til Formaal at føre Børnene saa vidt, at de kunne tilfredsstille de Fordringer, som stilles ved Optagelsesprøven til Mellemskolens 1. Klasse, jfr. Anordning af 19. Juni 1903. For saa vidt Omstændighederne tillade det, skal der endvidere gives Undervisning i Færøsk.

I *Mellemskoleklasserne* skal der gives Undervisning i de i Lov om højere Almenskoler m. m. af 24. April 1903 § 5 for Mellemskolen foreskrevne Fag i det Omfang, som udfordres for, at Skolen kan faa Ret til at afholde Mellemskoleeksamen. Dog skal saavel ved Undervisningen som ved den afsluttende Prøve Færøsk træde i Stedet for Svensk.

Realklassens Undervisning foregaar efter Anordning af 16. November 1906 og Cirkulære af 19. s. M., dog saaledes, at Undervisningen i Færøsk (herunder mulig lettere Læsestykker i Oldnordisk) medtages, og der afholdes en afsluttende Prøve i dette Fag. Dog skal Fagkarakteren for Færøsk ikke tælles med til Udfindelse af den Gennemsnitsværdi af Karakterer, der kræves til Bestaaen af Realeksamen.

Bestemmelsen om Færøsk som obligatorisk Fag gøres straks gældende i Forberedelsesklassen, successive Aar for Aar i de følgende 5 Klasser.«

Med Betænkningen fulgte det som *Bilag 1* vedhæftede »Udkast til Bestemmelser for Færøernes Mellem- og Realskole« (som vedtaget af Lagtinget i 1908).

Sagens *2. Behandling* foretoges den *22., 23. og 24. September.* Flertallets Forslag til Ændring i § 6 vedtoges med 14 St. mod 0, hvorved Mindretallets Forslag bortfaldt.

Imellem 2. og 3. Behandling fremlagdes følgende *Ændringsforslag af Udvalget:*

»Sidste Stykke i § 19 udgaar«.

Ved *3. Behandling, den 28. September*, vedtoges uden Afstemning §§ 1—18, Ændringsforslaget til § 19, og endelig denne Paragraf, saaledes ændret. Forslaget i dets saaledes foreliggende Affattelse vedtoges derefter ved Navneopraab med 17 St. mod 1 (*nej* stemte: Patursson; *stemte ikke:* Nielsen, Hentze, Michelsen og Konoy).

Den *2. Oktober* oplæstes og vedtoges saalydende *Indstilling*:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 2. Oktober 1909.

Ved Skrivelse af 1. Juli d. A. til Skoledirektionen for Færø Amt har det høje Ministerium i Anledning af det af Lagtinget i 1908 vedtagne Udkast til »Bestemmelser for Færøernes Mellem- og Realskole« udtalt, at efter dets Formening bør Færøsk i Realklassen kun optages som et valgfrit Fag, hvorefter Ministeriet forventer paa ny at modtage det samlede Forslag. Sagen er af Direktionen bleven forelagt Lagtinget, som har henvist den til et Udvalg paa 5 Medlemmer, som under 21. September afgav medfølgende Udvalgsbetænkning.

Ved Sagens 2. Behandling den 24. s. M. vedtoges Udvalgsflertallets Indstilling saalydende:

> Ordene i § 6, sidste Stykke »dog saaledes o. s. v.« ændres til »dog saaledes, at Færøsk (herunder mulig lettere Læsestykker i Oldnordisk) medtages som valgfrit Fag«,

med 14 Stemmer.

Ved Sagens 3. Behandling den 28. s. M. forelaa det ligeledes medfølgende Ændringsforslag fra Udvalgets Medlemmer, der vedtoges uden Afstemning, hvorefter det samlede Udkast vedtoges, idet 17 Medlemmer stemte for det, medens 1 Medlem stemte mod det og fire Medlemmer stemte ikke.

Under Henvisning til denne Vedtagelse og Udvalgsbetænkningen tillader Lagtinget sig paa ny at indstille denne Sag til det høje Ministeriums gunstige Forsorg.

C. Bærentsen. *A. C. Evensen.*

Joen Poulsen.

Til
Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

VI. Tilvejebringelse af nye Lokaler for Færøernes Mellem- og Realskole.*)

Den 23. August fremlagdes følgende *Skrivelse fra Skoledirektionen* af s. D. med tilhørende Bilag 1—15:

Efter at Sagen om Tilvejebringelse af mere tidssvarende Lokaler for Færøernes Mellem- og Realskole var bleven behandlet i Lagtingets Samling i 1907 (se Lagtingstidende 1907 Side 11—19), tilskrev Direktionen under 16. December 1907 Thorshavns Kommunalbestyrelse (Bilag 1)**) og modtog som Svar herpaa Skrivelse fra denne af 5. Marts 1908 (Bilag 2)**), hvorefter man forelagde Sagen for Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet under 25. Juni 1908 (Bilag 3)**). Ministeriet har nu ved Skrivelse af 26de Juni d. A. (Bilag 4)**) forlangt en fornyet Udtalelse fra Direktionen og samtidig fremsendt en af Ministeriet indhentet Erklæring af 22. August 1908 (Bilag 5)***) fra Arkitekterne Holger Rasmussen og Carl C. Hansen, betræffende Spørgsmaalet om en væsentlig Reduktion af den tidligere Overslagssum (157321 Kr., eventuelt 161821 Kr.). Det vil heraf ses, at de nævnte Arkitekter have bragt Overslagssummen ned til 112300 Kr., men Ministeriet udtaler herom, at ogsaa det sidstnævnte Overslag langt overstiger det Beløb, der vil kunne forventes bevilget i det paagældende Øjemed, hvorfor Ministeriet særlig har udbedt sig Oplysning, om der ikke i Thorshavn eller andetsteds paa Færøerne maatte findes bygningskyndige, til hvem det paatænkte Arbejde kunde betros. Før Modtagelsen af Ministeriets Skrivelse af 26. Juni d. A. var man imidlertid kommen i Forhandling med Arkitekt H. Hagemann, København, og har fra ham modtaget den medfølgende Skrivelse af 26. f. M. (Bilag 6),**) hvormed fremsendes 2 forskellige Forslag — betegnede som Forslag I. og Forslag II. — til et Skoleanlæg (Bilag 7—8)***) med tilhørende Beskrivelse (Bilag 9)**). Overslagssummen er her anslaaet til 76,700 Kr. (Forslag I.) eller 82,400 Kr. (Forslag II.). Efter at disse Forslag vare blevne forhandlede paa et Fællesmøde af Skoledirektionen, Skolekommissionen og Thorshavns Byraad (i hvilket Møde tillige de f. T. herværende Lærere ved Skolen vare til Stede), tilskrev Direktionen den 11. d. M. Thorshavns Byraad (Bilag 10)***), idet man anmodede dette om at udtale sig om, hvor vidt Raadet maatte finde noget at erindre imod de foreliggende Forslag, og hvilket af disse Raadet finder mest egnet til at lægges til Grund for Sagens videre Behandling. Under s. D. udbad man sig af Arkitekt Hagemann en Omarbejdelse af Forslag II. saaledes, at 3 Gymnasieklasser erstattes af 1 Realklasse, at der i Skolebygningen indrettes i alt 12 Skoleværelser, og at der i denne Bygning tillige indrettes en femværelsers Lærerbolig, og man har nu fra ham modtaget den medfølgende Skrivelse af 13. d. M. (Bilag 11)***) med 3 Tegninger (Bilag 12—14)***), hvori han fremsætter 2 forskellige Forslag (Forslag II. A. og B.) til Opgavens Løsning. Overslagssummen bliver herefter:

*) Se Lagtingstidende for 1906, Tillægget Side 32—41; for 1907 Side 11—19.

**) Aftrykt nedenfor.

***) Udelades her.

	For Forslag II. A.	For Forslag II. B.
Skolebygning, hvori Overlærerbolig	50600	47700
Gymnastikhus	12000	12000
Udhuse med Retirader	3000	3000
Hegn, Regulering, Til- og Afløb	5000	5000
Sum...	70600	67700
Dampvarmeapparat i Skole- og Overlærerbolig (extra)	5500	5000
Linotol- eller Magnesitgulve i Skolen	2900	2750
I alt...	79000	75450

Til nærmere Forklaring af de enkelte Projekter henvises til den medfølgende Oversigt (Bilag 15)*) over de enkelte Lokalers Antal, Størrelse og Beliggenhed.

Ved nu paa ny at forelægge Lagtinget Sagen skal Direktionen bemærke følgende:

Direktionen skønner ikke rettere end, at de nu foreliggende Projekter ere egnede til Grundlag for videre Arbejde i Sagen. Uden at man paa det nuværende Standpunkt af Forhandlingerne skal udtale nogen bestemt Anskuelse om, hvilket af Forslagene der vil være bedst skikket til Gennemførelse, er man dog tilbøjelig til at antage, at Valget bør falde paa Forslag II. A. (hvorved der i een Bygning tilvejebringes Skoleværelser og Overlærerbolig), dog at Forslaget selvfølgelig maa gennemarbejdes i Enkelthederne og derved antagelig vil undergaa forskellige Lempelser. Med Hensyn til Overslaget bemærkes, at Posten »Hegn, Regulering m. m.« formentlig maa sættes op med c. 4000 Kr.; derimod vil Beløbet 5500 Kr. til Dampvarmeapparat formentlig kunne udgaa. Byggesummen vil da blive 77500 Kr. eller, naar der ved Omlægning af Trappen (som omtalt i Arkitektens Skrivelse af 13. d. M. spares 2500 Kr., i alt 75000 Kr.

Fordelen ved Forslag II. A. er navnlig den, at man uden store Bekostninger vil kunne udvide Skolelokalerne, saafremt dette i Fremtiden skulde blive nødvendigt, ved at inddrage Overlærerboligen. Den øjeblikkelige Merudgift ved Udførelsen af dette Forslag (2000 Kr.) og de Ulemper, som kan være forbundne med den større Etagehøjde i Overlærerboligen efter Forslaget, antages ikke at kunne veje op derimod. Etagehøjden i Klasseværelserne bør formentlig være 6 Alen; en Indskrænkning paa dette Punkt (som af Arkitekten antydet) tør Direktionen ikke tilraade.

Direktionen tillader sig hermed at anbefale Sagen til Lagtingets velvillige Behandling og videre Forsorg.

* * *

Skrivelse fra Færø Amts Skoledirektion til Thorshavns Kommunalbestyrelse af 16. December 1907.

Ved at tilstille den ærede Kommunalbestyrelse vedlagte Afskrift af Udvalgsbetænkningen tilligemed Afskrift af et som Indstillingspunkt 8 vedtaget Ændringsforslag i Sagen angaaende Opførelse af en Statsskolebygning i Thorshavn, skal man tjenstlig anmode Kommunalbestyrelsen om hertil at indsende de Udtalelser, hvortil Udvalgsbetænkningens Punkt 4 og Ændringsforslaget maatte give Anledning.

* * *

*) Udelades her.

Skrivelse fra Thorshavns Kommunalbestyrelse til Færø Amts Skoledirektion af 5. Marts 1908.

Ved Skrivelse af 16. December f. A. har Færø Amts Skoledirektion tilstillet Kommunalbestyrelsen Afskrift af Udvalgsbetænkning og Afskrift af et af Lagtinget vedtaget Ændringsforslag i Sagen om Opførelse af en Statsskolebygning i Thorshavn og anmodet om Kommunalbestyrelsens Udtalelser desangaaende, særlig om, hvor vidt man maatte være villig til at give Afkalg paa det Kommunen ved Lov af 16. Februar 1866 § 1 tilsagte Tilskud af 640 Kr. aarlig af Skolefonden.

Foranlediget herved skal man meddele, at Kommunalbestyrelsen, som kun ugærne har taget Stilling til Sagen paa et Tidspunkt, da bestemte Planer og Overslag ikke foreligge, har vedtaget — med 4 Stemmer mod 1, idet 1 ikke stemte — som et Bidrag til den paatænkte Statsskole at give Afkald paa de nævnte 640 Kr. aarlig og at yde gratis Grund til Skolen. Herved bortfalder det af Kommunen i Fjor tilsagte Tilskud af 5000 Kr., ligesom det er en Forudsætning, at der efter det ovennævnte Tilskuds Bortfald ikke stilles Krav til Kommunen om Bidrag til Lærerlønninger, jfr. kgl. Resolution 20. April 1876.

* * *

Skrivelse fra Færø Amts Skoledirektion til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet af 25. Juni 1908.

Ved at fremsende den hoslagt tilbagefølgende, af Arkitekterne Holger Rasmussen og Carl C. Hansen udarbejdede Erklæring med ligeledes vedlagte Planer og Overslag til Opførelse af en Statsskolebygning i Thorshavn til Afløsning af de nuværende Bygninger for Mellemskolen sammesteds, har det høje Ministerium i Skrivelse af 22. Maj f. A. (A. II. 344) begæret Direktionens nærmere Erklæring samt anmodet Direktionen om at indsende en fornyet Udtalelse saavel fra Færøernes Lagting som fra Thorshavns Kommunalbestyrelse om Størrelsen af det Bidrag, der derfra vil kunne forventes til Opførelsen af en Bygning i væsentlig Overensstemmelse med de foreliggende Planer.

Foranlediget heraf skal man fremsende nogle Aftryk af Lagtingstidendes for 1907, Side 11—19 (med Bilag), hvoraf det vil ses, at Sagen har været forelagt Lagtinget i dettes Samling i 1907, i hvilken Tinget har vedtaget at svare Skoledirektionen følgende:

1—8 (se Lagtingstidende 1907, Side 18 og 19).

9 (se motiveret Ændringsforslag, Bilag 11 til Lagtingstidende for 1907).

Skoledirektionen har derefter forhandlet med Thorshavns Kommunalbestyrelse, hvis Erklæring findes i den i Afskrift medfølgende Skrivelse af 5. Marts d. A. Kommunalbestyrelsen har heri udtalt sig villig til at give Afkald paa det Kommunen ved Lov 16. Februar 1866 § 1 (nu Lov om Byen Thorshavns kommunale Styrelse af 27. Maj 1908 § 24) tilsagte Tilskud af 640 Kr. aarlig af Skolefonden, hvilket altsaa svarer til et Kapitaltilskud af 16000 Kr.

Ved nu paa ny at indsende Sagen tillader Skoledirektionen sig at bemærke, at efter dens Opfattelse er Hovedgrunden til, at man hverken fra Lagtinget eller fra Thorshavns Kommune har kunnet opnaa Tilsagn om noget Tilskud af videre Betydning, den, at man anser Overslaget til den nye Skole for at være meget for højt. Udgiften vil derefter udgøre 157321 Kr. med et Tillæg af 7500 Kr., altsaa eventuelt *164821 Kr.* Et Tilskud, der staar i passende Forhold til en saadan Sum, kan der ikke være Spørgsmaal om at tilvejebringe herfra. Hvis der-

for ikke Staten vil tilskyde det, der mangler i Byggesummen efter det foreliggende Overslag, maa Direktionen tilraade, at man søger Sagen gennemført paa en billigere Maade, end Overslaget anviser. At dette kan lade sig gøre — uden at man i nogen betydelig Grad slaar af paa de væsentlige Krav, der maa stilles til en tidssvarende Skolebygning, — forekommer Skoledirektionen utvivlsomt. For blot at nævne et enkelt Punkt, skal man udtale, at Overlærerboligen, som er anslaaet til 30889 Kr., uden Tvivl vil kunne bygges for omtrent det halve; den er ogsaa efter Direktionens Mening unødig flot indrettet.

Det er i det hele Direktionens Opfattelse, at den foreliggende Plan er uigennemførlig, og den lider ogsaa efter Direktionens Mening af forskellige ikke uvæsentlige Mangler, som man dog ikke skal komme nærmere ind paa. Da man formentlig næppe kan antage, at de Arkitekter, der have udarbejdet Planen, ville kunne gaa ind paa saa betydelige Reduktioner, som der efter Direktionens Mening kræves, er man af den Opfattelse, at det vil være rigtigst at søge nye Mænd til at løse Opgaven paa en mere økonomisk Maade. Som Arkitekter, der har Betingelser herfor, skal man nævne Arkitekterne V. & B. Ingemann, København, der have arbejdet for Færøernes Amtskommune ved Opførelsen af et Tuberkulose-Sygehus og derved have noget praktisk Kendskab til Byggeforhold særlig paa Færøerne, og som, saa vidt Skoledirektionen bekendt, have arbejdet meget økonomisk for Amtskommunen.

Direktionen maa fremhæve, at det, som tidligere udtalt om denne Sag fra forskellige Sider, er paatrængende nødvendigt, at der tilvejebringes bedre og navnlig i hygieinisk Henseende mere betryggende Lokaler for Skolen end de nuværende.

* * *

Skrivelse fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet til Færø Amts Skoledirektion af 26. Juni 1909.

Efter at man efter Modtagelsen af Direktionens behagelige Skrivelse af 25. Juni f. A. havde udbedt sig en Udtalelse fra Arkitekterne Holger Rasmussen og Carl C. Hansen om, hvor vidt det af dem udarbejdede Overslag over Udgifterne ved Opførelsen af en Statsskolebygning i Thorshavn maatte kunne reduceres saa væsentligt, at der indenfor en Byggesum af c. 100.000 Kr. kunde tilvejebringes en brugbar Bygning for den paagældende Skole, har man fra de nævnte Arkitekter modtaget den hosfølgende Erklæring, hvorefter det oprindelige Overslag paa 157.321 Kr. er bragt ned til 112.200 Kr.

Da Ministeriet, trods den stedfundne Reduktion, maa finde, at ogsaa det sidstnævnte Overslag baade i sin Helhed og naar Hensyn tages til adskillige Enkeltheder i samme — f. Eks. Udgifterne til Fragt, Overlærerboligen o. a. — langt overstiger det Beløb, der vil kunne forventes bevilget i det paagældende Øjemed, skal man med Bemærkning, at man i Kongeriget har opført særdeles tidssvarende Kommuneskoler for betydelig mindre Beløb — til Oplysning herom vedlægges et Par Numre af Medlemsbladet for Danmarks Lærerforening — tjenstlig udbede sig en fornyet Udtalelse om Sagen fra Direktionen, i hvilken Henseende man særlig maatte ønske Oplysning, om der ikke i Thorshavn eller andetsteds paa Færøerne maatte findes bygningskyndige, til hvem det paatænkte Arbejde kunde betros.

* * *

Skrivelse fra Arkitekt H. Hagemann til Færø Amts Skoledirektion af 26. Juli 1909.

I Medfør af tidligere Skrivelse og efter Anmodning fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet tillader jeg mig at fremsende Forslag i medfølgende Tegning og Beskrivelse samt Overslag til et Skoleanlæg i Thorshavn. Udkastet fremsendes i 2 Forslag, I. og II., hvoraf I. indeholder, hvad der forlanges, og II. indeholder Klasseværelser særlig mod Syd, hvilket Forslag vist vil blive det bedste og luneste. I Overslaget er anført særlige Priser for de mulige Forøgelser og Forbedringer, der maatte ønskes. Saafremt den ærede Skoledirektion finder, at det fremsendte Forslag indeholder Motiver til videre Behandling, tillader jeg mig at forvente Direktionens Bemærkninger og skal derefter udarbejde det endelige Forslag — der bør være mere omfattende i Enkeltheder — og tror dette fuldført saaledes, at det kan forelægges og forventes approberet til Efteraaret. Forberedelser til Byggearbejdets Udførelse og Materialeanskaffelser m. m. kan da foretages og Udførelsen paa Byggepladsen være klar til Foraar 1910, til hvilken Tid jeg haaber personlig at være nogle Maaneder i Thorshavn ved Ledelsen af Opførelsen. Det vilde være ønskeligt at give det endelige Forslag en saa bevægelig Ramme, at det vil være muligt inden for denne at træffe de Bestemmelser under Arbejdets Udførelse, som Skoledirektionen efter Arkitektens Indstilling maatte finde formaalstjenlige. De særlige Bygge- og Beliggenhedsforhold paa Færøerne gør en saadan Foranstaltning særlig ønskelig. Det viser sig altid, at der under Arbejdets Gang ved gensidig Paavirkning fremkommer Krav og Lyst til at forbedre, og denne Trang bør ikke hemmes. Det vil være mig en Glæde at virke med til Opnaaelse af et godt Resultat.

* * *

Beregning over Udgifterne til et Skoleanlæg i Thorshavn og Beskrivelse af Arbejdets Udførelse.

Forslag I.

1.	Overlærerbolig og Udhus	Kr. 15,000.00
2.	Skolebygningen	- 41,700.00
3.	Gymnastikbygning	- 12,000.00
4.	Udhuse med Retirader	- 3,000.00
5.	Ilegn, Regulering, Til- og Afløb	- 5,000.00
		Kr. 76,700.00

1.	*Saafremt* Varmeapparat med Damp ønskes indlagt i Skolen, vil Merudgiften blive	Kr. 4,500.00
2.	*Saafremt* Gulvene ønskes belagte med *Magnesit*, hvilket vil være formaalstjenligt, vil Merudgiften blive	- 3,000.00

Forslag II.

3.	Saafremt Anlæg II. med Klasser mod Syd ønskes udført, vil det andrage en Merudgift af	- 5,700.00
4.	Varmeapparat og Magnesitgulve i den støtte Skole med Klasser mod Syd vil andrage et Tillæg af	- 1,200.00

I anførte Beløb er indbefattet det almindelige Arkitekthonorar og Rejseudlæg.

Paa en Underbygning af Granit og Beton (Kælder) opføres af Bindingsværk Etagerne, dækket udvendig og indvendig af pløjede Brædder, beklædte udvendig med tyk Asfaltfilt og indvendig betrukken med svær Forhudningspap. Paa lignende Maade udføres Taget og beklædes udvendig med Asfaltfilt. Ydervæggene og Taget beklædes med galvaniserede Bølgebliksplader. Udvendige Vinduer blive dobbelte med udvendige Indfatninger, der fører Slagvandet paa Væggene bort fra Rammer og Ruder. Beslaget galvaniseres. Bjælkelagene udføres af Træ med Indskud af Brædder, isoleret for Lyden med Gulvpap og *Lerlag*. Paa Undersiden fremtræder Loftet som Bjælkeloft, med Pap betrukken Indskud mellem Bjælkerne, omgivet af Lister. Væggene i Værelser, Skolestuer og Korridorer samt Trapperum beklædes paa Papfladen med afbrudt Træpanel i en Højde af c. 2 Alen. Bjælkelagene og Skillerum søges isolerede for Lyden ved Anvendelse af tyk, filtet, løs Gulvpap. Til alt udvendigt Arbejde er beregnet Anvendelse af galvaniserede Søm. Til Gulve i Værelser, Skolestuer og Gymnastikhus er paaregnet høvlede, pløjede, ferniserede $^5/_4$" Brædder; men henledes Opmærksomheden paa Ønskeligheden af Anvendelse af Magnesitbelægning i Tykkelse af 2". Merudgiften hertil er anført paa Overslaget. Anvendes Linotol el. lign. i Stedet for Magnesit, bliver Prisen omtrent den samme. Varme og Ventilation er tænkt i Skolen med Ventilationsovne i Klasseværelserne og dertil fornødne Afledningsrør. For det Tilfælde, at Centralvarme ønskes, er Merudgiften dertil anført i Overslaget. Arbejdet er tænkt fuldført af Haandværkere paa Færøerne, og Materialet leveres ved Handlende paa Pladsen -- efter forud indhentet Tilbud. Snedkerarbejde, Døre, Vinduer og Panelbrædder, tænkes indført fra København, ligesom Ovne, Varmeapparat og Magnesitgulv, om saadant skal anvendes. I Forslag I. er angivet Skolestuer med Lys fra Øst og Vest, og er Udgiften anført i det beregnede Overslag. Saafremt man ønsker Anlæg af Skolestuer med Lys fra Syd, saaledes som anført paa Forslag II., er der anført en Merudgift paa Overslaget. I Overslaget er medregnet Omkostningerne ved Planering, Hegn og Haveanlæg m. m. samt Bygningernes Maling i holdbar Farve udvendig. Skolemateriel og Badeindretning er *ikke* medregnet. Opmærksomheden henledes paa mulig Besparelse, som kan fremkomme ved en noget mindre Højde i Lokalerne end de forlangte 6 Alen, en Besparelse, der vil komme frem særlig ved Varmeforbrug i Lokalerne. En Højde af $5^1/_4$—$5^1/_2$ Alen ved et Skoleanlæg i Færøernes skiftende Luftlag maa anses for heldigere end 6 Alen. Ligeledes formenes Gymnastiksalen at turde have en mindre Højde og mindre Rumfang. Endvidere kan der opnaas nogen Besparelse, dersom de 3 Klasseværelser udelades, der ere bestemte for en senere Udvidelse til Gymnasieundervisning.

Ved Sagens *foreløbige Behandling*, den *25. August*, vedtoges det efter Forslag af Samuelsen at henvise den til Udvalget ang. Bestemmelser for Færøernes Mellem- og Realskole (Sag Nr. V.).

Den *6. September* fremlagdes og henvistes til Udvalget følgende *Skrivelse fra Thorshavns Byraad* til Skoledirektionen af s. D. med 1 Bilag:

Ved Skrivelse af 11. f. M. (med 6 Bilag) har den højtærede Skoledirektion udbedt sig en Udtalelse fra Byraadet over foreliggende Forslag angaaende Opførelse af en ny Bygning for Færøernes Mellem- og Realskole samt senere fremsendt Afskrift af en Skrivelse fra H. Hagemann & Sønner af 13. f. M.

Efter Modtagelsen af foranstaaende overgav Byraadet Sagen til Betænkning i et i samme Anledning nedsat Udvalg paa 3 Medlemmer.

Senere har et Lagtingsudvalg, der behandler samme Sag, haft en mundtlig Konference med Byraadet særlig med Hensyn til det Tilskud, Thorshavns Kommune maatte formodes at ville yde til Sagens Realisation.

Byraadets Udvalg i Sagen har saaledes behandlet saavel, hvad der forelaa skriftlig fra Skoledirektionens Side, som Spørgsmaalet om Kommunens Tilskud efter den Anledning, som Konferencen med Lagtingsudvalget gav.

I et Møde i Byraadet, som afholdtes den 4. ds., forelaa den af Byraadsudvalget afgivne Betænkning til Behandling. Der blev ikke fremsat noget Ændringsforslag til Udvalgets Forslag, og vedtoges samtlige Indstillingspunkter enstemmig.

Idet man vedlægger en Afskrift af Betænkningen, skal man henvise til denne.

* * *

Afskrift af Betænkning af 1. September 1909 af et af Thorshavns Byraad nedsat Udvalg paa 3 Medlemmer.

Aar 1909, den 31. August, samledes det af Byraadet i Sagen vedrørende en ny Bygning for Færøernes Mellem- og Realskole nedsatte Udvalg. Samtlige Medlemmer mødte. Udvalget havde i et tidligere Møde konstitueret sig med H. C. Andreasen som Ordfører. Der forelaa, foruden en Skrivelse fra Skoledirektionen af 11. ds., 6 Dokumenter vedrørende Sagen samt et nyt Udkast til Bygningen fra Dhrr. Hagemann & Sømmer, dateret 13. ds. Endvidere er der imellem Byraadet og Lagtingets Udvalg i Sagen ført mundtlige Forhandlinger angaaende et eventuelt Tilskud fra Kommunen.

Paa Foranledning af bemeldte Skrivelser og Forhandlinger skal Udvalget tillade sig at udtale følgende:

Med Hensyn til, hvilket af de foreliggende Forslag Udvalget anser for bedst egnet til at lægge til Grund for videre Behandling af Sagen, skal man udtale, at der efter Udvalgets Skøn ved de 2 Forslag II. A. og II. B. er foretaget saa store Indskrænkninger fra den oprindelige Plan, som muligt i Tilfælde af, at Skolen skal kunne opføres tidssvarende under Hensyn til Hygieine og Bekvemmelighed samt tilfredsstillende med Hensyn til Kvalitet af Materialier og Udførelse af Arbejdet. Dog skal Udvalget tillade sig at bemærke, at Post 5 (Hegn, Regulering, Til- og Afløb) antagelig vil blive overskredet ganske betydeligt, naar man tager Hensyn til det ujævne Terrain og det samlede Areals Størrelse, der vil udgøre c. 17500 □ Alen. Den eneste Mulighed for, at man kan lade sig nøje med de 5000 Kr., som ere anførte paa nævnte Post, er vel den, at man indskrænker det tiltænkte Areal en Del, hvilket nok vil lade sig gøre, hvis der bliver gjort de Indskrænkninger ved Bygningerne som foreslaaet i de to føromtalte Forslag. Ligeledes kunde der vel ogsaa udelades de 2 Forberedelsesklasser, da det skulde synes rimeligt, at det ved en eventuel Udvidelse af Thorshavns Kommuneskole ikke skulde være nogen Nødvendighed for samtlige i Kommunen værende skolepligtige Børn at besøge førnævnte Klasser. Hvis det skulde vise sig at være uundgaaeligt at bibeholde Forberedelsesklasserne, og der trænges til Udvidelse, kan der nemt findes Udveje, naar der, som de sidst foreslaaede Planer vise, lægges Overlærerlejlighed i samme Bygning som Skolelokalerne.

Udvalget kan herefter ikke tilraade, at der gøres større Indskrænkning i Planen end allerede sket, og hvad angaar Spørgsmaalet om Nedlæggelse af Forberedelsesklasserne, skal Udvalget ikke fremkomme med noget bestemt Forslag i saa Henseende. Man vilde blot pege paa, at dette Anhang til Mellemskolen mulig kunde fjernes.

Hvad dernæst angaar Spørgsmaalet om et eventuelt Tilskud fra Thorshavns Kommune, skal Udvalget tillade sig at fremføre følgende:

Det skyldes ikke en Tilfældighed, at Færøernes Realskole i sin Tid blev lagt i Øernes Hovedstad. Det var kun naturligt, og saa mange Grunde talte derfor, saa Spørgsmaalet om en Flytning vel nok kunde tænkes fremsat af en og anden, men Virkeliggørelsen af en saadan Tanke maatte anses umulig. Stiller man sig det Spørgsmaal, om der nu er sket saadan Forandring i Forholdene her, at man ved en Nyopførelse af Bygningen for den gamle Skole kan gaa med til at flytte den til en anden Plads paa Øerne, bliver Svaret vel det samme som før, at det i højeste Grad vilde være uforsvarligt. Thorshavns Kommune saavel som det øvrige Land har haft samme Ret med Hensyn til Børns Anbringelse i Skolen, og denne Ret forbliver uforandret, og Thorshavns Kommune ønsker ikke at fremsætte noget Krav om Særrettigheder. At Thorshavns Kommune har nydt en vis Indtægt ved, at Skolen ligger her i Byen, idet Lærerne svare Skat til Kommunen, skal indrømmes; men altfor meget at drage dette i Forgrunden som et Moment, der taler for en større Udskrivning fra Kommunen ved den nye Bygnings Opførelse i Forhold til, hvad Landets øvrige Kommuner skal svare, er vel næppe paa rette Plads. Thorshavns Kommunalbestyrelse har i sin Tid, foruden fri Grund, tilbudt at renoncere paa det Tilskud af 640 Kr., som Kommunen hidtil har oppebaaret af Skolefonden. Dette Tilskud mener Udvalget, at Byraadet skal staa ved, og maa kunne gøre Regning paa, at dette Beløb kapitaliseret bliver at betragte som et Tilskud fra Kommunen paa 16000 Kr. For Kommunen betyder nemlig det aarlige Afsavn af bemeldte 640 Kr.: 4 pCt. Rente af 16000 Kr.

Spørgsmaalet bliver herefter, om Thorshavns Kommune med Billighed kan fordres at yde et større Tilskud. Hvis man sætter Bygningens Bekostelighed til 75000 Kr. og Staten tilskyder Halvdelen, bliver det 37500 Kr., som Lagtinget skal søge fremskaffet ad anden Vej. Grundstykket er hele Tiden holdt uden for Beregningen, og man skal heller ikke her komme nærmere ind paa Spørgsmaalet om, hvor vidt dette kan anses for korrekt, naar Talen bliver om Thorshavns Kommunes Tilskud; men det vil være indlysende, at et Areal af 17500 □ Alen i det bedst beliggende Kvarter i Byen har stor Værdi for Kommunen.

Naar vi have Lov til at regne med 640 Kr. kapitaliseret, eller at der fra Kommunens Side er tilbudt 16000 Kr., bliver tilbage 21500 Kr., som Lagtinget skal søge Udveje for. Ved Salg af de nuværende ældre Bygninger med deres værdifulde Tilliggende i Grunde, Gaardsplads og Haver, vil ventelig en større Sum kunne indvindes, f. Eks. 15000 Kr. Rest bliver herefter 6500 Kr. Hvis Thorshavns Kommune tilskyder et større Beløb, f. Eks. 7000 Kr., udover hvad det tidligere Tilskud gaar ud paa, bliver Forholdet det, at ingen anden Kommune paa Færøerne end Thorshavn har ydet virkeligt Tilskud.

Saaledes vil de faktiske Forhold, efter Udvalgets Mening, stille sig. Man paaskønner selvfølgelig, at Skolen fremtidig faar sin Plads her i Byen, men man regner med den som en Skole, hvortil hele Landet har samme Ret. Skatteevnen her i Kommunen er langt fra god i Øjeblikket, og ventelig vil der i den nærmeste Fremtid blive stillet store Krav til Borgernes Ydeevne. Kommuneskolens Lærerpersonale maa forøges, o. s. v. Medens Lærerne i Bygdekommunerne blive lønnede med Halvdelen af Statskassen og Halvdelen af Kommunen, er Forholdet for Thorshavns Vedkommende, at Lærerne lønnes fuldt ud af Kommunen. De 640 Kr., som Kommunen har oppebaaret af Skolefonden, staar i hvert Fald ikke i Forhold til den Forskel i Udgift, som det vilde betyde, om Staten lønnede Lærerne her i Kommunen i samme Maal, som Tilfældet er med Bygdelærerne.

Man skal bemærke til Overflod, at Thorshavns Byraad ikke fremfor Øernes øvrige kommunale Repræsentationer f. T. har ringeste Indflydelse paa Mellemskolens Administration, Ansættelse af Lærerpersonale og Skolens Undervisningsfag. Hvis dette Forhold blev ændret, og der i saa Henseende toges et vist Hensyn over for Thorshavns Kommune, vilde Lagtinget selvfølgelig have mere Berettigelse til at stille store Krav til Kommunen.

Udvalget skal imidlertid foreslaa, at Byraadet, foruden de allerede foreliggende Tilbud fra Kommunens Side, gaar med til at yde yderligere 4000 Kr. til Opførelse af en ny Bygning for Færøernes Mellem- og Realskole.

I Henhold til det anførte skal man foreslaa til Byraadets Vedtagelse:

1. Man anbefaler det af Arkitektfirmaet H. Hagemann & Sønner i Skrivelse af 13. f. M. omtalte Forslag II. A. som f. T. mest antageligt.
2. Thorshavns Kommune deltager i Bygningens Opførelse med følgende Tilskud:
   a. Det fornødne Areal til Planens Realisation.
   b. Giver Afkald paa det Kommunen hidtil af Skolefonden tillagte Tilskud af 640 Kr. aarlig.
   c. Yder et kontant Tilskud af 4000 Kr.

Endvidere fremlagdes den som *Bilag 4* vedhæftede *Oversigt over Færø Amts Skolefonds Status i Aarene 1861—1908.*

Den *20. September* afgav Udvalget (Ordfører: T. J. Petersen) følgende

Udvalgsbetænkning.

I Lagtingssamlingen 1907 behandledes Sagen om Opførelse af nye Lokaler for Færøernes Mellem- og Realskole i Anledning af en fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet til Skoledirektionen fremkommen Skrivelse af 22. Maj s. A., hvori begæredes indhentet Udtalelser om Størrelsen af det Bidrag til Bygningens Opførelse, som kunde ventes ydet, dels fra de under Lagtingets Bestyrelse sorterende Kasser og dels fra Thorshavns Kommune.

Ved den nævnte Behandling forelaa et af Arkitekterne Holger Rasmussen og Carl C. Hansen, København, udarbejdet Projekt til de nødvendige Bygninger, som vare anslaaede til at koste c. 160,000 Kr.

Thorshavns Kommunalbestyrelse tilbød dengang, uden at indlade sig paa nogen Kritik af Planen eller Overslagssummen, at yde et Tilskud af 5000 Kr., medens Lagtinget udtalte, at det ikke saa sig i Stand til at yde noget Tilskud, som stod i rimeligt Forhold til Overslagssummen. Tinget anmodede derfor Skoledirektionen om at overveje, om der ikke kunde tilvejebringes tidssvarende Skolelokaler for en mindre Bekostning end den ovennævnte. De ovennævnte Arkitekter have derefter bragt Overslagssummen ned til 112300 Kr., hvilken Sum vedkommende Ministerium imidlertid anser for langt at overstige det Beløb, som kan ventes bevilget i det angivne Øjemed.

Efter Henvendelse til Arkitekt H. Hagemann, København, har denne udarbejdet 4 forskellige Forslag til Skolelokaler, med en Overslagssum af henholdsvis efter Forslag I. 76700 Kr., efter Forslag II. 82400 Kr., efter Forslag II. A. 79000 Kr., efter Forslag II. B. 75450 Kr.

Skoledirektionen har derefter forelagt Sagen for Lagtinget, idet den udtaler, at den anser det af Arkitekt Hagemann udarbejdede Forslag II. A. for at burde foretrækkes.

Undertegnede Udvalg, til hvilket Sagen er bleven henvist, tillader sig at bemærke følgende:

Man er enig med Skoledirektionen i, at det af Arkitekt Hagemann udarbejdede, som II. A. betegnede Forslag bør foretrækkes fremfor noget af de an-

dre foreliggende Projekter. Opførelsen af Lokaler efter dette Forslag er, som ovenfor nævnt, anslaaet til at ville koste 79000 Kr. Hertil maa antagelig lægges som Merudgift ved Tilvejebringelse af Hegn og Regulering samt Til- og Afløb: 4000 Kr., hvorved fremkommer et samlet Beløb af 83000 Kr. Da der imidlertid formentlig ikke bør anbringes Dampvarmeapparat, vil der kunne opnaas en Besparelse af 5500 Kr.

Desuden vil der efter Arkitektens Udtalelser mulig ved Omlægning af Trappen kunne spares 2000 å 2500 Kr., saa at Byggesummen (uden Montering) kan anslaas til c. 75,000 Kr.

Der kunde efter Udvalgets Mening være Anledning til at tage under Overvejelse, om ikke Forberedelsesklasserne burde nedlægges, hvorved en Del Besparelse eventuelt kunde opnaas. Imidlertid mener Udvalget (naar Udgifter til Montering tages med i Betragtning) at burde regne med en samlet Udgift af c. 80,000 Kr., fraregnet Grundstykket.

Hvorledes disse Midler kunne tilvejebringes, har været Genstand for Udvalgets Overvejelse. Et *Flertal* indenfor Udvalget (Provsten, Dahl og Petersen) har ment at burde tilraade vedkommende Myndighed at ansøge om et Statstilskud af 40000 Kr. i det angivne Øjemed, medens Resten formentlig bør tilvejebringes dels af den Kommune, hvori Skolen bliver beliggende, og dels fra andre offentlige Kasser. Et *Mindretal* (Evensen og S. av Skarði) mener derimod at burde tilraade vedkommende Myndighed at ansøge om et Statstilskud af 46,000 Kr., da det synes passende, at Amtskommunen yder et tilsvarende Bidrag som Thorshavns Kommune.

Som af vedkommende Udvalg i Lagtingssamlingen 1907 bemærket, er det en Selvfølge, at den Kommune, hvori en saadan Skole drives, kommer til at faa den største Fordel af Skolen, hvad ogsaa den af Udvalget foretagne Opgørelse over Elevantallet tydelig viser. Det er derfor ikke andet end retfærdigt at fordre, at den Befolkning, som har en saadan Fordel, kommer til at yde Bidrag til Skolen fremfor den øvrige Del af Øernes Befolkning.

Skolen har hidtil ligget i Thorshavn, og Udvalget mener, at det er naturligst, at den vedblivende drives her. Paa den anden Side kan man ikke anse det for umuligt, at den vil kunne drives andre Steder paa Øerne, uagtet man ikke mener at burde foreslaa saadant, til Trods for at Thorshavns Kommune ikke efter Udvalgets Mening har tilbudt at yde, hvad den burde, for at vedblive at beholde et saa stort Gode, som her er Talen om.

Skolefondens Status er saadan, at det ved tilfældig Nedgang i dens Indtægter kan riskeres, at den ikke bliver i Stand til at afholde de med Skolens Drift forbundne Udgifter. Tinget anmodede derfor i 1907 Skoledirektionen om at indhente Erklæring om, hvor vidt Thorshavns Kommune var villig til at give Afkald paa de 640 Kr., som den aarlig i en længere Aarrække har oppebaaret fremfor nogen anden Kommune paa Færøerne. Thorshavns Byraad har nu svaret, at det er villigt til at give Afkald paa det nævnte Tilskud, saaledes at det betragtes som Bidrag, kapitaliseret til 16000 Kr., fra Kommunen til Skolebygningens Opførelse. Udvalget kan ikke være enigt med Byraadet i at betragte det nævnte Beløb som et egentligt Tilskud fra Thorshavns Kommune, idet de anførte 640 Kr. kun midlertidigt har været tillagt Thorshavns Skolevæsen; men selvfølgelig forbedres Skolefondens Status en Del ved at fritages for denne aarlige Udgift.

Thorshavns Kommune har i øvrigt kun tilbudt et Bidrag til Skolebygningens Opførelse af 4000 Kr. samt et Grundstykke af Størrelse af 17500 □ Alen, om hvilket Byraadet udtaler, at det har en stor Værdi for Kommunen. Hertil skal bemærkes, at der i forrige Aar af Staten blev afhændet til Thorshavns Kommune et Areal af c. 95000 □ Alen for et Beløb af 5600 Kr., eller c. 6 Øre pr. □ Alen, foruden en aarlig Afgift af 230 Kr. til Kongsbonde Just Jakobsen for dennes Livstid, idet Justitsministeriet forbeholdt sig Ret til, *for en af det fastsat Pris*, af det solgte at erhverve Grund til Opførelse af en ny Realskolebygning. Heraf ses, at Byraadet slet ingen Indflydelse har paa Fastsættelsen af Købesummen, og at det derfor ikke kan regne med nogen Værdi for Kommunen

ud over, hvad det har købt Grundstykket for, med Tillæg af Renter og Overdragelsesomkostninger. Den egentlige Købesum for det omhandlede Grundstykke paa 17500 □ Alen har altsaa udgjort c. 6 Øre pr. □ Alen eller i alt c. 1050 Kr. Til hvilket Beløb Ministeriet eventuet vilde ansætte Købesummen, kan selvfølgelig ikke siges; men man tør næppe gaa ud fra, at det vilde købe Grunden for meget højere Pris, end den for kort Tid siden blev solgt for, og Prisen kunde antagelig ikke tænkes sat højere end 1500 Kr. Det forekommer Udvalget, at Byraadet ikke burde regne saa meget med en Værdi, som Kommunen har faaet overdraget fra Staten, naar Talen er om et Areal, med Hensyn til hvilket Byraadet ikke har nogen Bestemmelsesret. Man erindre, at Staten i øvrigt har overladt Thorshavns Kommune store Jordarealer for en særdeles ringe Betaling, navnlig naar der ses hen til, at alle andre Kommuner paa Færøerne betale for Grundstykker af Statens Jordegods den ved Salgets Foretagelse gængse Pris, som fastsættes ved Vurdering.

Thorshavns Kommunes virkelige Tilskud til Skolebygningens Opførelse kan, tillagt Grundstykkets Værdi, efter foranstaaende anslaas til c. 5500 Kr. Dette maa Udvalget anse for at være altfor lidt, og det vilde være mest sindet at foreslaa at nægte nogen Bevilling i det nævnte Øjemed, saa længe Thorshavns Kommune stiller sig saa afvisende; men under Hensyn til, at Tilvejebringelsen af nye Lokaler maa anses i højeste Grad paakrævet, har man ment det rettest at søge Tanken herom realiseret.

Vedkommende Byraadsudvalg berører, at Byraadet ikke fremfor andre Kommuner har Indflydelse paa Skolens Administration, Ansættelse af Lærere og Skolens Undervisningsfag. Hertil skal bemærkes, at en saadan Udtalelse forekommer undertegnede Udvalg ikke at være helt gennemtænkt; det vilde mildest talt være ejendommeligt, naar det erindres, at Skolen er bestemt til at optage Børn fra hele Landet og drives for offentlig Regning, om vedkommende Myndigheder skulde give den eneste Kommune, som har haft og herefter sandsynligvis vil faa den uvurderlig store Fordel at have Skolen inden for dens Grænser, tillige yderligere Begunstigelse ved en Indflydelse paa Skolens Drift. I øvrigt er det ikke en helt ubetydelig Indflydelse, som er tillagt Kommunens Indbyggere ved, at Realskolekommissionen bestaar af 5 Skatteborgere i Thorshavn, og Udvalget vilde finde det uforsvarligt, om der blev tillagt nogen enkelt Kommune nogen som helst Indflydelse i den af Byraadet antydede Retning.

Fra to af Udvalgets Medlemmer, nemlig Pastor Evensen og S. av Skarði, er det Spørgsmaal blevet fremsat, om man ikke ved denne Lejlighed skulde søge at sikre de lokale Myndigheder Ret til at indføre Færøsk som Undervisningssprog ved Siden af Dansk, efterhaanden som Tiden dertil synes moden. Imidlertid er der ikke fra de nævnte Medlemmer stillet noget Forslag i saa Henseende, dels i Betragtning af, at man ikke derved har villet paadrage sig et Ansvar for mulig at lægge denne betydningsfulde Sag Hindringer i Vejen, dels i Tillid til, at rette vedkommende til enhver Tid maa være lydhøre for berettigede Krav med Hensyn til Modersmaalet, der jo ifølge selve Mellemskolens Aand er den ypperste aandsuddannende Faktor.

Som foran bemærket, anser Udvalget det efter Omstændighederne rettest at søge tilvejebragt nye Lokaler for Skolen, og *Udvalgets Flertal* mener, at man i dette Øjemed skal søge tilvejebragt Halvdelen af de anslaaede Udgifter dels fra Thorshavns Kommune og dels fra de offentlige Kasser, nemlig c. *40,000 Kr.*, (Grund ikke medregnet). Fratrækkes det af Thorshavns Kommune tilbudte Beløb af 4000 Kr., bliver tilbage *36,000 Kr.* Heraf mener man, at der af Skolefonden vil kunne afholdes *26,000 Kr.* under Hensyn til, at de gamle Skolelokaler antagelig vil kunne realiseres for c. 16,000 Kr., og at der, da Thorshavns Kommune har givet Afkald paa det aarlige Tilskud af 640 Kr., yderligere kan anvendes 10,000 Kr. Resten: *10,000 Kr.*, mener Flertallet at burde foreslaa bevilget med Halvdelen af Færø Amts Repartitionsfond og Halvdelen af økonomisk Fond.

Mindretallet mener ikke at kunne tilraade, at der af de offentlige Kasser ydes mere end 30,000 Kroner. Naar der af Skolefonden ydes 26,000 Kroner,

bliver der, som før antydet, en Rest paa 4000 Kr., som Mindretallet mener at burde foreslaa bevilget af Amtsrepartitionsfonden.

I Henhold til det anførte tillader Udvalget sig at foreslaa til Tingets Vedtagelse, at der svares Skoledirektionen:

Forslag fra Flertallet:

I. Tinget anbefaler, at der opføres Lokaler for Færøernes Mellem- og Realskole, i det væsentligste overensstemmende med den af Arkitekt H. Hagemann, København, udarbejdede Plan II. A.
II. Tinget anbefaler, at der til delvis Bestridelse af Udgifterne ved Lokalernes Tilvejebringelse ansøges om en Bevilling af Statskassen paa 40,000 Kroner.
III. Tinget bevilger i det nævnte Øjemed af Færø Amts Repartitionsfond et Beløb af 5000 Kroner og af Færø Amts økonomiske Fond 5000 Kroner.
IV. Tinget tilraader, at det Beløb, som maatte medgaa til Lokalernes Opførelse udover de i Punkt II. og III. nævnte 50,000 Kroner samt de af Thorshavns Kommune tilbudte 4000 Kroner, afholdes af Færø Amts Skolefond, idet man forventer, at Beløbet ikke vil overskride 26,000 Kr.

Forslag fra Mindretallet:

I. Som Flertallets.
II. Som Flertallets, kun at der i Stedet for »40,000 Kr.« sættes »46,000 Kr.«.
III. Tinget bevilger i det nævnte Øjemed af Amtsrepartitionsfonden 4000 Kr.
IV. Som Flertallets.

Den *21. September* fremlagdes følgende *Ændringsforslag* af *Weihe* til Flertallets og Mindretallets Forslag:

Til Punkt II.: I Stedet for henholdsvis »40000 Kr.« og »46000 Kr.« sættes: »45000 Kr.«.

Til Punkt III: I Stedet for Udvalgets Flertals og Mindretals Forslag sættes: »Tillige bevilges af Færø Amts økonomiske Fond 5000 Kroner i det nævnte Øjemed«.

Den *21. og 22. September* foretoges Sagens *2. Behandling*. Overgang til 3. Behandling vedtoges med 20 St. mod 0.

Den *24. September* fremlagdes følgende *Ændringsforslag af Udvalgets Flertal:*

Indstillingspunkt III. affattes saaledes:

»Tinget bevilger i det nævnte Øjemed af Færø Amts økonomiske Fond et Beløb af 10000 Kr.«.

Den *28. September* fremlagdes følgende *Ændringsforslag af Hentze, Nielsen, Paturssen og Winther:*

A. Principalt.

Tinget overdrager det staaende Udvalg, der i indeværende Samling er valgt i Sagen angaaende Opførelsen af en ny Biblioteksbygning, i Forening med Skoledirektionen at undersøge, om der kan tilvejebringes tidssvarende Skolelokaler for en mindre Bekostning, end de Tinget forelagte Forslag til Mellem- og Realskolebygning udvise. Endvidere anmoder Tinget samme Udvalg om eventuelt at foranledige undersøgt, om der kan fremskaffes Plan til en Skolebygning af Sten, hvis Overslag ikke overstiger 70,000 Kr.

B. Subsidiært.

I Punkt II. fra Flertallet ændres Tallet »40000 Kr.« til »50000 Kr.«
Punkt III. affattes saaledes:
»Tinget bevilger i det nævnte Øjemed af økonomisk Fond 5000 Kr.«
Punkt IV. affattes saaledes:
»Tinget tilraader, at det Beløb, som maatte medgaa til Lokalernes Opførelse udover de i Punkt II. og III. nævnte 55000 Kr. samt de af Thorshavns Kommune tilbudte 1000 Kr., afholdes af Færø Amts Skolefond, dog ikke ud over 21000 Kr.«

Den *28. og 29. September* foretoges Sagens *3. Behandling.* Ændringsforslag af Hentze m. fl. Punkt A. (det principale Forslag) bortfaldt, da ved Navneopraab kun 8 Medlemmer (Paturssen, Hentze, Michelsen, Evensen, Skarð, Winther, Konoy og Weihe) stemte derfor *(fraværende:* Nielsen; de øvrige 13 Medlemmer *stemte ikke).* Udvalgsflertallets Forslag i Betænkningen, Punkterne I. og II., og sammes Ændringsforslag til Punkt III. vedtoges med 11 St. mod 0, hvorved Weihes Ændringsforslag samt Hentze m. fl.s Ændringsforslag Punkt B. (det subsidiære Forslag) bortfaldt. Udvalgsflertallets Forslag i Betænkningen Punkt IV. vedtoges ved Navneopraab med 15 St. *(stemte ikke:* Paturssen, Hentze, Michelsen, Evensen, Skarð og Konoy; *fraværende:* Nielsen), hvorved Udvalgsmindretallets Forslag bortfaldt.

Herefter er Lagtingets Beslutning saalydende:

Der svares Skoledirektionen:

I. Tinget anbefaler, at der opføres Lokaler for Færøernes Mellem- og Realskole, i det væsentligste overensstemmende med den af Arkitekt H. Hagemann, København, udarbejdede Plan II. A.
II. Tinget anbefaler, at der til delvis Bestridelse af Udgifterne ved Lokalernes Tilvejebringelse ansøges om en Bevilling af Statskassen paa 40000 Kr.
III. Tinget bevilger i det nævnte Øjemed af Færø Amts økonomiske Fond et Beløb af 10000 Kr.
IV. Tinget tilraader, at det Beløb, som maatte medgaa til Lokalernes Opførelse udover de i Punkt II. og III. nævnte 50000 Kr. samt de af Thorshavns Kommune tilbudte 4000 Kr., afholdes af Færø Amts Skolefond, idet man forventer, at Beløbet ikke vil overskride 26000 Kr.

VII. Havnereglement for Midvaag.

Den *12. August* fremlagdes *en Skrivelse**) *fra Forstanderskabet for Vaage Præstegælds Kommune*, hvormed til videre Foranstaltning fremsendtes saadydende:

Udkast
til
Havnereglement for Midvaag.

§ 1.

Til Havnen ved Midvaag bliver at henregne Farvandet indenfor Linien »Præstgjoven« og »Drangen« i Husenæs. Den nævnte Grænse betegnes om Dagen med to hvide Stenvarder, én paa hver Side af Bugten, og om Natten med en Lanterne, der anbringes paa Nordsiden af Bugten, og som indenfor Grænsen viser grønt og udenfor Grænsen rødt Lys.

§ 2.

Ethvert Fartøj, der indkommer i Havnen, skal med nedennævnte Undtagelser, hvad enten det er bestuvet med Gods, ballastet eller tomt, betale i Havneafgift 5 Øre for hvert Registerton af Skibets Drægtighed. Af Skibe, der ankre paa Reden, betales, for saa vidt de fra Land indtage eller til Land afskibe Varer, 5 Øre pr. Registerton af Skibets Drægtighed.

Skibe, som flere Gange i samme Kalenderaar anløbe Midvaag, erlægge kun Havneafgift med dennes fulde Beløb de 3 første Gange, den i Aarets Løb betales, hvorimod der for de øvrige Gange kun erlægges Halvdelen af Afgiftens Beløb; hvis saadanne Skibe paa en og samme Rejse (uden i Mellemtiden at have anløbet nogen Havn udenfor Færøerne) skulle anløbe Midvaag flere Gange, erlægges Havneafgift kun første Gang.

Indenlandske Fiskerskibe og indenlandske Fartøjer, der gaa i Kystfart, skulle ikke være pligtige at erlægge Havneafgift mere end 3 Gange i hvert Kalenderaar.

Skibe og Motorbaade af over 10 Tons Drægtighed, som ligge vinterfortøjede i Midvaag, betale i alt kun 10 Kr. om Aaret uden Hensyn til, hvor ofte de iøvrigt anløbe Havnen eller Reden. Fartøjer under 10 Tons betale 5 Kr. aarlig. Afgiften erlægges til en af Havnebestyrelsen fastsat Tid.

Alle Orlogsskibe og Lystfartøjer ere fritagne for Havneafgift.

§ 3.

Havnens Drift varetages af en af Forstanderskabet for et Aar ad Gangen valgt Havnebestyrelse, bestaaende af 3 Medlemmer, af hvilke mindst 1 skal være Medlem af Forstanderskabet. Til Afholdelse af Udgifter og til Foranstaltninger, der ville medføre saadanne, udkræves Forstanderskabets Samtykke.

Havnens Regnskabsvæsen udsondres som en særlig Afdeling af Kommunens Regnskaber, og Havnekassens Indtægter maa ikke forbruges til andre kom-

*) Udelades her.

munale Øjemed end Havnens Administration og Forbedring. Iøvrigt skal Havnekassen administreres ganske efter de for Kommunens Kasse gældende Regler.

§ 4.

Forstanderskabet antager efter Indstilling fra Havnebestyrelsen en duelig og paalidelig Mand til som Opsynsmand at føre det daglige Tilsyn med Havnen, opkræve og indbetale Havneafgifterne m. m.

§ 5.

Enhver i Havnen indkommende Skipper skal melde sig til Opsynsmanden og forhale sit Fartøj til det Sted, som anvises ham af denne. Ligeledes har Opsynsmanden at bestemme, hvor Lossebaade kunne fortøjes.

Ethvert Skib, som for et længere Ophold fortøjes i Havnen, skal have en tydelig Bøje paa hvert udlagt Anker, med Bøjereb af en til Dybden svarende Længde. Kvalitet og Dimensioner af Bøjer og Bøjereb bestemmes af Havnebestyrelsen. Skibe og Motorbaade, som ligge vinterfortøjede i Havnen eller som maatte opankre i denne, ere fritagne for at have Ankerlanterner, saa længe de maatte forblive i Havnen.

§ 6.

Havnen maa ikke spærres med Trosser, Kættinger og andet, saaledes at Skibe eller Baade hindres i til enhver Tid at komme ind i eller ud af Havnen. Ingen maa fra Skibe eller andre Fartøjer kaste Ballast overbord i Havnen.

§ 7.

I Havnen maa Fartøjer ikke oplægges uden Havnebestyrelsens Tilladelse og efter sammes Bestemmelse med Hensyn til Stedet.

Strander eller synker et Fartøj paa et Sted, hvor det er til Hinder for Havnens Benyttelse, og det ikke af Vedkommende borttages inden en af Bestyrelsen fastsat Frist, foranstalter denne Vraget fjærnet paa Vedkommendes Bekostning.

§ 8.

Ingen maa ombord i Fartøj i Havnen handle skødesløst med Ild eller Lys; naar intet Mandskab er ombord, skal Ild og Lys være forsvarlig slukket. Aske maa ombord i Fartøjer i Havnen kun henlægges i Kar af uantændeligt Materiale.

§ 9.

For saa vidt Havnevæsenet er i Besiddelse af Flaader, Blokke, Gier eller andre Redskaber til Afbenyttelse for de i Havnen liggende Fartøjer, maa Benyttelse heraf kun ske efter Henvendelse til Opsynsmanden og mod Erlæggelse til denne af den Afgift, som skal betales for Benyttelsen efter den herfor af Forstanderskabet satte Takst.

§ 10.

Fortøjningskættinger maa ikke anbringes uden Forstanderskabets Samtykke og kun paa de af dette fastsatte Betingelser. Allerede udlagte Fortøjningskættinger kunne af Forstanderskabet paabydes flyttede.

§ 11.

Fartøjets Fører er ansvarlig for al den Skade, af hvad Navn nævnes kan, som han eller hans Mandskab maatte anrette paa Havnen, dens Bolværker eller

andre til den hørende Indretninger eller paa de den tilhørende Redskaber, enten som Følge af Overtrædelse af nærværende Reglement eller som Følge af Mangel paa almindelig Agtpaagivenhed.

§ 12.

Fartøjer og Baade, som ligge fortøjede paa anvist Sted, skulle i paatrængende Tilfælde, f. Eks. ved indtræffende Grindefangst eller ved Sejfangst (Notekast), være forpligtede til at skifte Plads efter Opsynsmandens Anvisning.

§ 13.

Ingen Skipper maa afsejle, inden han til Opsynsmanden har betalt, hvad der skal erlægges til Havnevæsenet.

§ 14.

Enhver, som befinder sig paa Havnens Territorium, skal rette sig efter Opsynsmandens Anvisninger. Tror nogen sig forurettet herved, kan han forebringe Sagen for Havnebestyrelsen, men har dog indtil videre at efterkomme det af Opsynsmanden givne Paabud.

Opsynsmanden skal under Udførelsen af sine Forretninger stedse være forsynet med et Skilt eller et andet Tegn, hvorved hans Stilling gøres kendelig.

§ 15.

Overtrædelse af dette Reglements Bestemmelser straffes med Bøder indtil 400 Kr. Sager angaaende saadanne Overtrædelser behandles som offentlige Politisager, og Bøderne tilfalde Midvaags Havnekasse. I alle Tilfælde, hvor der er Tale om Bøder eller Erstatning efter dette Reglement, er det Havnebestyrelsen tilladt at bestemme og affordre Vedkommende de Pengebeløb, der skulle erlægges; vil Vedkommende ikke betale disse, afgøres Sagen ved Politiretten.

Det tilstedes ingen, som ifølge dette Reglement har paadraget sig Straf eller Erstatningsansvar, at rejse bort, førend han har rettet for sig eller stillet saadan Sikkerhed, som af Stedets Øvrighed anses tilstrækkelig.

Ved Sagens *foreløbige Behandling* den *14. August* vedtoges det efter Forslag af Nielsen at henvise den til det kommunale Udvalg, der ifølge et den 30. Juli stedfundent Valg kom til at bestaa af følgende: Olsen, Skaalum og Nielsen.

Den *25. August* afgav Udvalget (Ordfører: Nielsen) følgende

Udvalgsbetænkning.

Til undertegnede Udvalg er bleven henvist til Behandling et af Forstanderskabet for Vaagø Præstegælds Kommune udarbejdet Forslag til Havnereglement for Midvaag.

Ved at gennemgaa Forslaget har Udvalget ikke fundet Anledning til at foreslaa nogen Forandring i det, der er udarbejdet i nøje Overensstemmelse med det for Sørvaag gældende Reglement.

I Henhold til foranstaaende tillader Udvalget sig at foreslaa Tinget til Vedtagelse:

»Det af Forstanderskabet for Vaagø Præstegælds Kommune udarbejdede Udkast til Havnereglement for Midvaag indstilles til Justitsministeriets Approbation.«

Ved Sagens *2. Behandling* den *26. August* vedtoges det med 18 Stemmer mod 0 at lade den overgaa til 3. Behandling.

Imellem 2. og 3. Behandling fremlagdes *en Skrivelse fra Forstanderskabet for Vaago Præstegælds Kommune* saalydende:

Imellem Ordene »Midvaag« og »indstilles« indskydes: »saaledes som Grænsen for Havnen ved Forstanderskabets Skrivelse af 16. d. M. er foreslaaet ændret«.

Ligeledes fremlagdes følgende *Ændringsforslag af Nielsen* til Udvalgets Forslag:

Herved tillader man sig ærbødigst at foreslaa, at Grænsen for Havnen i Midvaag, i Stedet for som foreslaaet indenfor Linien, Præstgjoven og »Drangen« i Husenæs, bliver indenfor en Linie, dragen fra Sogneskellet mellem Midvaag og Sandevaag, tværs over Bugten i Midvaag.

Ved *3. Behandling* den *28. September* vedtoges Ændringsforslaget med 12 St. mod 0, hvorefter Udvalgets Forslag saaledes ændret vedtoges enstemmig med 19 St. (stemte ikke: H. A. Djurhuus og Winther, fraværende: Samuelsen).

Den *29. September* oplæstes og vedtoges saalydende *Indstilling:*

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 29. September 1909.

Forstanderskabet for Vaagø Præstegælds Kommune har ved Skrivelse af 12. f. M. til indeværende Aars Lagting indsendt Forslag til Havnereglement for Midvaag Havn med Andragende om, at Lagtinget vilde udvirke, at dette Reglement approberedes at Justitsministeriet.

Dette Forslag har været henvist til et Udvalg paa 3 Medlemmer, der har anbefalet Reglementet til Approbation.

Til 3. Behandling indkom og vedtoges et Ændringsforslag som Følge af, at Forstanderskabet havde foreslaaet Grænsen for Havnen forandret.

Udvalgets saaledes ændrede Forslag vedtoges ved 3. Behandling den 28. d. M. enstemmig med 19 Stemmer, idet 2 ikke stemte og 1 var fraværende.

Under Henvisning til den vedlagte Betænkning og det omtalte Reglement, tillader man sig ærbødigst at anbefale Sagen til det høje Ministeriums gunstige Forsorg.

C. Bærentsen. *J. Z. Nielsen,*
Ordfører.

Joen Poulsen.

Til
Justitsministeriet.

VIII. Ændring i Havnereglement for Klaksvig.

Den *21. August* fremlagdes et *Andragende fra Forstanderskabet for Vaag (N.) Sogns Kommune* om en nærmere angivet Ændring i det af Lagtinget i 1906*) vedtagne Udkast til Havnereglement for Klaksvig, saalydende:

Herved tillader man sig ærbødigst at andrage paa, at det i sin Tid til Lagtinget indsendte Udkast til et Havnereglement for Klaksvig maa blive ændret saaledes, at Grænsen for Havnen maa blive fastsat ved Bugtens smalleste Indløb, nemlig, hvor Fyrstativet paa hoslagte Pl. 59, udarbejdet af Ingeniør Palle Bruun, er afmærket.

Skønt Klaksvig er en god Havn, har Tilfældet dog været, at denne i flere Aar ikke har været benyttet til Vinterliggeplads for Kuttere og som Følge deraf har Skibstrafikken staaet meget tilbage her i Forhold til de andre større Pladser paa Færøerne.

Saa snart vi faar et Havnereglement, vil vi begynde paa at udlægge Fortøjninger.

Klaksvig vil saa, foruden mange Fordele, atter blive optagen som Vinter-Fortøjningshavn for Kuttere, som vil spare mange Udgifter baade for Rederen og Fiskeren.

Vi forventer, at Sagen maa blive fremmet i denne Lagtingssamling, saaledes at Reglementet kan træde i Kraft 1. Januar 1910.

Andragendet overgaves til det kommunale Udvalg (Olsen, Skaalum og Nielsen), som den 4. September afgav følgende

Udvalgsbetænkning.

Til undertegnede Udvalg er bleven henvist en til Tinget indkommen Skrivelse fra Forstanderskabet for Vaag Sogns Kommune paa Norderøerne, hvori andrages om, at Lagtinget vil udvirke, at et til Tinget i sin Tid indsendt Udkast

*) Se Lagtingstidende for 1906, Side 100.

til et Havnereglement maa blive ændret saaledes, at Grænsen for Havnen maa blive fastsat ved Bugtens smalleste Indløb, nemlig hvor Fyrstativerne paa en Sagen medfulgt Pl. 59, udarbejdet af Ingeniør Palle Bruun, ere afmærkede.

Udvalget har ikke kunnet enes om at anbefale det paagældende Udkast til Havnereglement for Klaksvig saaledes ændret som af Forstanderskabet nu foreslaaet, idet et Mindretal (Olsen) mener, at det oprindelige af Lagtinget i 1906 vedtagne Udkast er at foretrække fremfor det af Forstanderskabet nu foreslaaede.

Flertallet (Skaalum og Nielsen) mener derimod at burde tilraade Lagtinget at indstille Udkastet til Justitsministeriets Approbation saaledes som det af Forstanderskabet nu er foreslaaet ændret. Man mener nemlig at Udkastet saaledes ændret som af Forstanderskabet foreslaaet er en Forbedring, idet Havnen efter det oprindelige Forslag var altfor lille, hvilken Mangel er betydelig afhjulpen ved det nye Forslag.

I Henhold hertil tillader Udvalget sig at foreslaa til Tingets Vedtagelse:

a. Fra Flertallet (Skaalum og Nielsen).

Det af Forstanderskabet for Norderøernes Præstegælds Kommune udarbejdede Udkast til Havnereglement for Klaksvig, saaledes som det af Tinget i 1906 blev ændret, indstilles til Justitsministeriets Approbation med den Forandring, at Grænsen for Havnen fastsættes ved Bugtens smalleste Indløb indenfor en Linie mellem Fyrstativerne.

b. Fra Mindretallet (Olsen).

Det af Lagtinget i 1906 vedtagne Udkast til Havnereglement for Klaksvig indstilles til Justitsministeriets Approbation.

Ved Sagens *2. Behandling den 14. September* vedtoges det med 17 Stemmer mod 0 at lade den overgaa til 3. Behandling.

Ved *3. Behandling den 18. September* sattes Mindretallets Forslag først under Afstemning, men bortfaldt idet kun 4 Medlemmer stemte derfor, derefter sattes Flertallets Forslag under Afstemning ved Navneopraab, og vedtoges med 14 St. mod 2. (Nej stemte: Olsen og Winther, stemte ikke: Michelsen, Johannesen, Petersen, H. A. Djurhuus, Evensen og Weihe).

Den *22. September* oplæstes og vedtoges saalydende *Indstilling:*

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 22. September 1909.

Forstanderskabet for Vaag Sogns Kommune, Norderøerne, har til indeværende Aars Lagting indsendt Andragende om, at et i sin Tid til Tinget ind-

sendt, af Lagtinget i 1906 vedtaget Udkast til Havnereglement for Klaksvig, af Tinget maa blive indsendt til Justitsministeriets Approbation med den Ændring, at Grænsen for Havnen bliver fastsat ved Bugtens smallesto Indløb.

Denne Sag har været henvist til et Udvalg paa 3 Medlemmer, der har delt sig i et Flertal (Nielsen og Skaalum) og et Mindretal (Olsen).

Flertallets Forslag vedtoges ved 3dje Behandling den 18. d. M. med 14 Stemmer mod 2, idet 6 ikke stemte.

Under Henvisning til den vedlagte Betænkning og Sagens øvrige Dokumenter tillader man sig ærbødigst at anbefale denne til det høje Ministerius gunstige Forsorg.

C. Bærentsen. *J. Z. Nielsen,*
Ordfører.

Joen Poulsen.

Til
Justitsministeriet.

IX. Udkast til „Lov om Ophævelse af Lov om Kapitelstaksten for Færøerne af 1. Maj 1868".

Den *30. September* fremlagdes:

Udkast til Lov

om

Ophævelse af Lov om Kapitelstaksten for Færøerne af 1. Maj 1868.

Lov om Kapitelstaksten for Færøerne af 1ste Maj 1868 ophæves.

* * *

Bemærkninger til foranstaaende Lovudkast:

Efter at Tiende og Præsttal er ophævet ved Lov af 1. April 1908, og efter at tillige det saakaldte »Kongskøb« (Reglement for Grindefangsten paa

Færøerne af 5. Februar 1872 § 22) er ophævet ved Reglement 14. Juni 1909, hvorhos Lagtinget har bevilget den af Justitsministeriet betingede Erstatning for Statskassens Tab ved Ophævelsen af »Kongskøb«, er der, saa vidt vides, ikke længere Anvendelse for Kapitelstakst for Færøerne, hvorfor den ovennævnte Lov foreslaas ophævet.

Færø Amt, den 30. September 1909.

C. Bærentsen.

Ved Sagens *foreløbige Behandling s. D.* vedtoges det efter Forslag af Effersøe at henvise den til *Budgetudvalget* (Effersøe, Olsen, Samuelsen, Weihe, Michelsen, Patursson og Skarð).

Den *1. Oktober* afgav Udvalget (Ordfører: Effersøe) følgende

Udvalgsbetænkning.

Udvalget indstiller Lovudkastet til uforandret Vedtagelse.

Ved Sagens *2. Behandling s. D.* vedtoges det med 21 St. mod 0 at lade den overgaa til 3. Behandling.

Ved *3. Behandling* den *2. Oktober* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges enstemmig med 20 Stemmer *(fraværende:* Hentze og Petersen).

Den *2. Oktober* oplæstes og vedtoges saalydende *Indstilling*:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 2. Oktober 1909.

Til
Justitsministeriet.

Fra Færø Amt er indgivet til Lagtinget det hermed følgende Udkast til Lov om Ophævelse af Lov om Kapitelstaksten for Færøerne af 1. Maj 1868.

I Motiverne til Lovudkastet fremhæves, at det nu, efter at Tiende og Præsttal er ophævet ved Lov af 1. April 1908, og efter at tillige det saakaldte »Kongskøb« er ophævet ved Reglement 14. Juni 1909, saa vidt vides, ikke længere er Anvendelse for Kapitelstakst for Færøerne.

Lagtinget slutter sig til Amtets Udkast og har efter Indstilling af vedkommende Udvalg den 2. d. M. vedtaget dette enstemmig med 20 Stemmer.

I Henhold hertil skal man anbefale denne Sag til det høje Ministerium, idet man henviser til Lovudkastet og Udvalgets Betænkning.

C. Berentsen. *Oliver Effersøe,*
Ordfører.

Joen Poulsen.

X. Lokalporto for Postforsendelser mellem Steder indenfor Færøerne.

Den *16. August* fremlagdes følgende *Andragende:*

Thorshavn, den 16. August 1909.

Til Lagtinget.

I de senere Aar er Postordningen her paa Øerne bleven betydelig udvidet, idet der efterhaanden er oprettet nye Postruter og hyppigere Postgang samt flere Posthuse (Postekspeditioner og Brevsamlingssteder). Benyttelsen af Posten er samtidig tiltaget stærkt, navnlig som Følge af de nævnte Udvidelser. Imidlertid vilde Posten formentlig blive en hel Del mere benyttet, hvis man, i Stedet for som nu at anvende henholdsvis Stations- og Lokal- eller Distriktsporto for Postforsendelser indenfor Steder paa Færøerne, alene bragte den sidstnævnte og lavere Porto i Anvendelse for disse Forsendelser, hvilket, saa vidt man kan se, lader sig gennemføre ved Indenrigsministeriets Foranstaltning, jfr. Lov Nr. 154 af 12. Juni 1908 § 1, Punkt 4.

Indførelsen af en saadan ensartet, lav Porto vilde formentlig ikke alene gavne Befolkningen, men ogsaa ved den forøgede Brug af Posten give Postvæsenet højere Indtægter.

I Henhold til foranførte tillade vi undertegnede Lagtingsmænd os herved at foreslaa Tinget at rette en Henvendelse til Indenrigsministeriet om, at samme vil træffe Foranstaltning til, at der for alle Postforsendelser mellem Steder indenfor Færøerne bliver anvendt Lokalporto.

J. Dahl. *Oliver Effersøe.*

A. Weihe. *O. N. Skaalum.* *Joen Poulsen.*

Ved Sagens *foreløbige Behandling* den *18. August* vedtoges det efter Forslag af Effersøe at henvise den til *Udvalget for forskelligartede Sager* (Petersen, H. A. Djurhuus og Winther).

Den *26. August* afgav Udvalget (Ordfører: Petersen) følgende

Udvalgsbetænkning.

Fra 5 Medlemmer af Lagtinget er der indkommet en Skrivelse af 16. d. M., hvori foreslaas, at Tinget retter en Henvendelse til Indenrigsministeriet om at foranstalte, at der for alle Postforsendelser mellem Steder indenfor Færøerne bliver anvendt Lokalporto.

Undertegnede Udvalg, til hvilket Sagen er henvist, er enigt med Forslagsstillerne i, at det vilde være heldigere, om der blev fastsat ensartet Takst for Postforsendelser indenfor Færøerne.

Thorshavns Postdistrikt omfatter: Strømø, Østerø, Vaagø og Sandø Sysler, eller omtrent $^2/_3$ af Færøernes samlede Befolkning. Klaksvig Postdistrikt omfatter kun Norderøernes c. 2000 Indbyggere, og Suderøen, som har et Indbyggerantal af c. 3700 Mennesker er inddelt i 2 Postdistrikter. Det ses heraf, at den Befolkning, som hører til Thorshavns Postdistrikt nyder en Fordel fremfor den øvrige Del, hvorfor den nuværende Ordning ikke kan siges at være fuldt ud retfærdig.

Man kan formentlig gaa ud fra, at Posten vil blive saa meget mere benyttet ved Anvendelsen af Lokalporto, at Postvæsenet i hvert Fald vil holdes skadesløs for Stationsportoens Ophævelse.

Udvalget tillader sig derfor at indstille til Vedtagelse:

»Tinget henstiller til Justitsministeriet om at udvirke den gældende Posttakst forandret derhen, at der for alle Slags Postforsendelser mellem Steder indenfor Færøerne anvendes Lokalporto.«

Ved Sagens *2. Behandling* den *30. August* vedtoges det med 19 St. mod 0 at lade den overgaa til 3. Behandllg.

Ved *3. Behandling* den *2. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges enstemmig med 18 Stemmer (*stemte ikke:* Johannesen, *fraværende:* Dam, N. Djurhuus og Dahl.)

Den *2. Oktober* oplæstes og vedtoges saalydende *Indstilling*:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 2. Oktober 1909.

Til indeværende Tingsamling er der fremkommet en Henstilling af 16. August fra 5 Lagtingsmænd om, hvorvidt der maatte være Anledning til at søge

udvirket, at der for alle Postforsendelser mellem Steder indenfor Færøerne fremtidig kun bliver anvendt Lokalporto.

Ved Sagens foreløbige Behandling blev den henvist til et Udvalg paa 3 Medlemmer, som under 26. August afgav Betænkning.

Udvalget foreslog Tinget at henstille til Justitsministeriet om at udvirke, at den gældende Posttakst forandres i den ovenfor antydede Retning.

Ved Sagens 3. Behandlig, som fandt Sted den 2den f. M. vedtoges Ud-Udvalgets Forslag enstemmig med 18 Stemmer; 1 Medlem stemte ikke, medens 3 vare fraværende.

Man tillader sig hoslagt at fremsende Udvalgsbetænkningen med 1 Bilag, idet henvises til de deri anførte Motiver for Lagtingets Vedtagelse og anbefaler Sagen til det høje Ministeriums Overvejelse.

C. Bærentsen. *T. J. Petersen,*
Ordfører.

Joen Poulsen.

Til
Justitsministeriet.

Fra *Indenrigsministeriet* er modtaget saalydende Skrivelse:

Indenrigsministeriet.
København, den 20. December 1909.

I en til Justitsministeriet stilet, af samme hertil oversendt Skrivelse af 2. Oktober d. A. har Færøernes Lagting til nævnte Ministerium henstillet at søge udvirket, at der indføres Lokalportotakst for alle Slags Postforsendelser mellem Steder indenfor Færøerne.

Saaledes foranlediget undlader man ikke herved tjenstligst at meddele, at den Omstændighed, at der ved Lov Nr. 154 af 12. Juni 1908 § 1, Punktum 4, er aabnet Mulighed for Udvidelser af Lokalportoomraader, saaledes som det vil fremgaa af det i Anmærkningerne til Finanslovforslaget for det kommende Finansaar (jfr. »Rigsdagstidende« for Aaret 1909—10, Tillæg A., Spalte 501—02) anførte, foreløbig ikke vil medføre Forandringer i de nuværende Lokalportoomraader, men at der ogsaa for Færøernes Vedkommende vil blive foretaget en Udvidelse som den omhandlede, saa snart den paagældende Foranstaltning vil kunne iværksættes i al Almindelighed. Hvilket under Henvisning til Hr. Amtmandens Skrivelse af 4. Oktober d. A. herved meddeles Dem til Efterretning og videre fornøden Bekendtgørelse.

P. Munch.

C. L. Lage.

Til
Amtmanden over Færø Amt.
Thorshavn.

XI. Andragende fra Opsidder David Dam af Kollefjord om Hjælp til Opførelse af et lille Vaanhus.

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes følgende *Andragende:*

Til

Færøernes Lagting!

Undertegnede Opsidder paa Embedsgaarden Høj i Kollefjord tillader sig herved ærbødigst at andrage det høje Lagting om Støtte i Anledning af, at jeg fra 1. Januar 1910 vil blive husvild, idet Fysikus paa Færøerne har opsagt mig til Fraflytning fra det nævnte Tidspunkt.

Jeg er 73 Aar gammel, har Kone og en Søn paa 17 Aar. I hele min Tid saa at sige har jeg arbejdet paa Fysikusgaarden Høj, idet min Fader var Opsidder der før mig. Jeg ved ikke, hvilket Aar min Fader blev Opsidder, men han var den første Opsidder paa Gaarden, efter at den var overladt Fysikus som Embedsgaard. Jeg har været Opsidder selv for eget Ansvar i en lang Aarrække uden at jeg dog kan opgive hvor mange Aar. Jeg antager imidlertid, at jeg har været Opsidder i 30—40 Aar. I alle disse Aar har jeg anvendt det, jeg har faaet tilovers fra Husholdningen, paa Gaarden. Det har unægtelig mangen en Gang været vanskelig for mig at klare Udgifterne (Leje og Skatter) samt Forpagtningsafgiften til Fysikus. Jeg har aldrig faaet noget nævneværdigt tilovers, og staar nu, naar jeg forlader Højgaard, ganske blottet for Midler, uden Hus, og ser ingen Udvej saafremt ikke Lagtinget træder til og støtter mig. Grunden til, at jeg har faaet Opsigelse som Opsidder angives at være den, at jeg er for gammel. Grunden ligger ikke i, at jeg ikke har betalt mine Afgifter. Dem har jeg stadig bestræbt mig at erlægge i rette Tid og dette er heldigvis lykkedes mig.

Jeg beder Lagtinget om at hjælpe mig til at faa opført mig et lille Hus, hvor jeg og min Familie kan bo.

Naar jeg saa længe har forsøgt at holde det gaaende som Opsidder er Grunden den, at jeg har villet anstrænge mig til det yderste for at min Søn, naar han blev voksen, kunde faa Gaarden og maaske i sin Tid komme til at leve under gunstigere Kaar end jeg har levet. Det har været mit Haab, men dette Haab er nu desværre glippet.

p. t. Thorshavn, den 2. Juli 1909.

Ærbødigst

David Dam.

Ved Sagens *foreløbige Behandling* den *4de August* vedtoges det efter Forslag af J. Poulsen at henvise den til *Budgetudvalget* (Effersøe, Olsen, Samuelsen, Weihe, Michelsen, Patursson, S. av Skarði). Den *1. September* afgav Udvalget (Ordfører: Effersøe) følgende

Udvalgsbetænkning.

Andragerens Fremstilling er i Korthed følgende:

Han, der har været Opsidder paa den Fysikusembedet paa Færøerne tillagte Embedsgaard Høj i Kollefjord i en lang Aarrække, antagelig 30—40 Aar, er bleven opsagt til at fraflytte Gaarden til den 1. Januar 1910.

Hans Fader var Opsidder paa Gaarden før ham, og han har anstrængt sig for at opfylde sine Forpligtelser som Opsidder, hvad der formentlig efter Andragerens Fremstilling ogsaa er lykkedes ham, skønt det er faldet ham svært, for at hans Søn, der nu er 17 Aar gammel, naar han blev voksen, kunde faa Gaarden. Imidlertid staar Andrageren, der er 73 Aar gammel og aldrig har faaet noget nævneværdigt tilovers, nu blottet for Midler og uden Bolig for sig og Familie (hans Hustru og omtaldte Søn).

Han beder Lagtinget om at hjælpe sig til at faa opført et lille Hus, hvori han kan bo med sin Familie.

Udvalget har som Svar paa en Henvendelse til Færø Amt om forskellige Oplysninger vedrørende fornævnte Embedsgaard modtaget hoslagte Skrivelse af 28. f. M. *), til hvilken man tillader sig at henvise. Det fremgaar af Skrivelsen, at »Høj« er en til Statens Fæstegods hørende Gaard, som er tillagt den til enhver Tid værende Fysikus, at den antagelig er tillagt Landkirurg- (Fysikus-) Embedet omkring 1857, at Gaardens Opsidder antages privat af Fysikus, og at Amtet ikke kan give nogen Oplysning om Vilkaarene.

Udvalget mener, at Lagtinget ikke kan hjælpe Andrageren ved at skaffe ham Bolig eller lignende, men man finder, at Sagen efter sin Beskaffenhed giver Tinget Anledning til at henlede Justitsministeriets Opmærksomhed paa den tilsyneladende højst uheldige og uforsvarlige Ordning, der er truffet med Hensyn til den omhandlede, Staten tilhørende Fæstegaard, og at henstille til Ministeriet, om samme ser sig i Stand til i nærværende Tilfælde at raade Bod paa Følgerne af det bestaaende Opsidderforhold, som overgiver Brugeren af de paagældende Stats-Gaarde til de enkelte Embedsmænds Vilkaarlighed, hvad der er særlig uheldigt i Tilfælde, hvor Embedsmanden ikke bor paa eller nær Gaarden.

I Henhold hertil foreslaar Udvalget, at Tinget retter følgende Henvendelse til Justitsministeriet:

Lagtinget henleder Justitsministeriets Opmærksomhed paa nærværende Sag som Udslag af en meget uheldig Ordning med Hensyn til en Del af Statens Fæstegods og henstiller til Ministeriet, om samme ser sig i Stand til i nærværende Tilfælde at raade Bod paa Følgerne af dette Forhold.

Ved Sagens *2. Behandling* den *3. September* vedtoges det med 18 Stemmer mod 0 at lade den overgaa til *3. Behandling*.

Ved *3. Behandling* den *6. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges enstemmig med 20 Stemmer (*stemte ikke*: Formanden; *fraværende*: Dam.

---

*) Udelades her.

Den *20. September* oplæstes og vedtoges saalydende *Indstilling*:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 20. September 1909.

Til
Justitsministeriet.

Lagtinget har fra Opsidder paa Embedsgaarden »Høj« i Kollefjord David Dam modtaget det hermed følgende Andragende om Hjælp i Anledning af, at Andrageren er bleven opsagt til at fraflytte Gaarden til 1. Januar n. A.

Andrageren fremfører bl. a., at hans Fader har været Opsidder paa Gaarden før ham, og at han selv har arbejdet paa Gaarden i al sin Tid, samt at han nu ved sin Fratræden staar blottet for Midler.

Lagtinget har ved dette Andragende fundet sig foranlediget til at rette en Henvendelse til Ministeriet af følgende Indhold:

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

(Se Udvalgsbetænkningen).

Denne Udtalelse vedtoges enstemmig med 20 Stemmer.

Idet man i øvrigt tillader sig at henvise til Udvalgets Betænkning med 1 Bilag, hvilke Aktstykker følge hermed, skal man anbefale denne Sag til det høje Ministerium.

C. Bærentsen. *Oliver Effersøe,*
Ordfører,

Joen Poulsen.

XII. Ansættelse af en Jordemoder til i Vaag Hoveddistrikt (Suderø).

Den *2. August* fremlagdes følgende *Skrivelse fra Færø Amt af 28. Juli 1909*:

I de to i Afskrift med Bilag hosfølgende Andragender*) anholder Forstanderskaberne for Porkere Sogns Kommune og Vaag Sogns Kommune (Suderø) om, at der maa blive ansat en Jordemoder til i Vaag Hoveddistrikt, samt om, at

*) Udelades her.

der af Færø Amts Repartitionsfond maa blive bevilget et Tilskud til Uddannelse paa den kgl. Fødsels- og Plejestiftelse i København af den Person, der ifølge et blandt Bilagene værende Andragende ønsker at ansættes i den paagældende Stilling.

Ved at forelægge denne Sag for det ærede Lagting undlader man ikke at henlede dettes Opmærksomhed paa, at den ansøgte Ansættelse af en Jordemoder til i det ovennævnte Distrikt kræver en Tilføjelse i Lov Nr. 37 af 29. Marts 1878 § 1 in fine.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt den paagældende Jordemoder kan blive uddannet paa den ene af de to i Henhold til Bekendtgørelse af 25. Marts 1871 Island, Færøerne og Grønland forbeholdte Fripladser i Jordemoderskolen paa Fødselsstiftelsen i København, skal man tilføje, at begge Fripladserne paa Kursuset 1909—10 ifølge Skrivelse fra Justitsministeriet af 10. ds. allerede ere bortgivne, og at der endvidere allerede i Øieblikket foreligger Andragender om Uddannelse af Jordemødre for det ny oprettede Gøte Distrikt og fra Nolsø og Funding Distrikter.

Ved Sagens *foreløbige Behandling* den *5. August* vedtoges det efter Forslag af Formanden at henvise den til *det kommunale Udvalg* (Olsen, Skaalum og Nielsen). Den *20. August* afgav Udvalget (Ordfører: Nielsen) følgende

Udvalgsbetænkning.

Færø Amt har ved Skrivelse af 28. f. M. forelagt Lagtinget 2 i Afskrift med Bilag fulgte Andragender fra Forstanderskaberne for Porkere Sogns Kommune og Vaag Sogns Kommune (Suderø), hvori disse anholde om, at der maa blive ansat en Jordemoder til i Vaag Hoveddistrikt, samt om, at der af Færø Amts Repartitionsfond maa blive bevilget et Tilskud til Uddannelse paa den kgl. Fødsels- og Plejestiftelse i København af den Person, der ifølge et blandt Bilagene værende Andragende ønsker at ansættes i den paagældende Stilling.

Sagen er af Tinget bleven henvist til undertegnede Udvalg, som skal tillade sig at udtale følgende:

Som det fremgaar af begge Andragenderne og de blandt Sagen værende Erklæringer fra Distriktslægen paa Suderø og Fysikus, er der stor Trang til at lette Befolkningen Adgangen til yderligere Jordemoder-Assistance i Vaag Hoveddistrikt. I 1907 blev det af Distriktslægen foreslaaet at afhjælpe denne Trang ved Oprettelsen af et nyt Jordemoderdistrikt, omfattende Bygderne Sumbø, Vigerbirge, Lobra og Øgrum. Denne Ordning lod sig imidlertid ikke gennemføre, fordi der ikke fandtes nogen kvalificeret Person, som kunde overtage den eventuelle nye Plads. Nu foreslaas Sagen ordnet ved, at der ansættes en ny Jordemoder til i Vaag Hoveddistrikt med Bopæl i Vaag.

Udvalget maa være enigt med Andragerne og Distriktslægen samt Fysikus i, at een Jordemoder, der tilmed er en ældre Person, er altfor lidt for et saa stort Distrikt, som Vaag Hoveddistrikt er, saavel i Omfang som i Folketal. Distriktet omfatter 3 Sogne, nemlig 1) Porkere Sogn med Bygderne Hove, Porkere og Næs, 2) Vaag Sogn med Bygden Vaag og 3) Sumbø Sogn med Bygderne Lobra, Øgrum, Vigerbirge og Sumbø, med en samlet Befolkning paa c. 1750 Mennesker. Man finder det derfor paatrængende nødvendigt, at der snarest muligt raades Bod paa dette Forhold ved at der ansættes een Jordemoder til i Vaag Hoveddistrikt. Der kræves imidlertid en Lovændring hertil, idet Lov Nr. 37 af 29. Marts 1878, in fine, bestemmer, at der i hvert Jordemoderdistrikt kun maa ansættes een Jordemoder. Man tillader sig derfor at foreslaa, at bemeldte Lovs § 1 in fine omredigeres saaledes:

»I hvert Distrikt ansættes en eller flere Jordemødre, der skulle bo paa det Sted, som Forstanderskabet finder hensigtsmæssigst.«

Endvidere andrage de samme Forstanderskaber om, at Udgifterne ved den ny Jordemoders Uddannelse paa den kgl. Fødsels- og Plejestiftelse i København samt hendes Rejse frem og tilbage maa blive afholdte af Amtsrepartitionsfonden.

Hertil skal Udvalget bemærke, at medens Rejseudgifterne pleje at blive afholdte af Amtsrepartitionsfonden, er dette ikke Tilfældet med Udgifter i Anledning af Uddannelsen paa Stiftelsen, idet der ydes Island, Færøerne og Grønland 2 Fripladser aarlig paa bemeldte Stiftelse.

De hidtil fra Færøerne paa Stiftelsen oplærte Jordemødre have erholdt saadanne Fripladser, hvorfor hverken Amtsrepartitionsfonden eller vedkommende Kommune har haft nogen Udgift hertil. Men for den heromhandlede Jordemoderelev kan der ikke skaffes Friplads, idet begge Fripladserne paa Kursuset 1909—10 ifølge Skrivelse fra Justitsministeriet af 10. f. M. til Amtet allerede ere bortgivne, hvorhos der allerede i Øjeblikket foreligger Andragende hos Amtet om Uddannelse af Jordemødre for det nyoprettede Gøte Distrikt og for Nolsø og Funding Distrikter.

Under disse Omstændigheder mener Udvalget i det foreliggende Tilfælde at burde foreslaa Tinget af Amtsrepartitionsfonden at yde Halvdelen af Udgifterne ved den paagældende Jordemoderelevs Uddannelse paa Stiftelsen under Forudsætning af, at Forstanderskaberne for Porkere Sogns Kommune, Vaag Sogns Kommune og Sumbø Sogns Kommune i Forening udrede den anden Halvdel, der saa vidt Udvalget bekendt beløber sig til 150 Kroner.

I Henhold til foranstaaende tillader Udvalget sig at foreslaa til Tingets Vedtagelse:

1. § 1 in fine i Lov om Jordemodervæsenet paa Færøerne af 29. Marts 1878 omredigeres saaledes:

   »I hvert Distrikt ansættes en eller flere Jordemødre, der skulle bo paa det Sted, som Forstanderskabet finder hensigtsmæssigst.«
2. Af Amtsrepartitionsfonden bevilges, foruden Rejseudgifter, Halvdelen af Udgifterne ved Petra Kathrine Nielsen af Kvalbøs Uddannelse til Jordemoder paa den kgl. Fødsels- og Plejestiftelse i København under Forudsætning af, at den anden Halvdel udredes af Porkere Sogns Kommune, Vaag Sogns Kommune og Sumbø Sogns Kommune i Forening.

Ved Sagens *2. Behandling den 23. August* vedtoges det med 16 Stemmer mod 0 at lade den overgaa til *3. Behandling*.

Ved *3. Behandling den 27. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning.

Punkt 1 vedtoges ved Navneopraab enstemmig med 21 Stemmer *(fraværende:* Weihe).

Punkt 2 vedtoges enstemmig med 21 Stemmer.

Den *29. September* oplæstes og vedtoges saalydende *Indstilling*:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 29. September 1909.

Tinget har i indeværende Samling behandlet to til Amtet indkomne og af dette ved Skrivelse af 28. Juli d. A. Lagtinget forelagte Andragende fra For-

standerskaberne for Porkere Sogns Kommune og Vaag Sogns Kommune (Suderø) om Ansættelse af en Jordemoder til i Vaag Hoveddistrikt paa Suderø

Det Udvalg paa 3 Medlemmer, til hvilket Sagen blev henvist, har i sin den 20. f. M. afgivne Betænkning, hvortil henvises, foreslaaet en Omredigering af § 1 in fine i Lov om Jordemodervæsenet paa Færøerne af 29. Marts 1878, gaaende ud paa, at faa Hjemmel til at ansætte flere end én Jordemoder i hvert enkelt Jordemoderdistrikt.

Ved Sagens 3. Behandling den 27. ds. vedtoges enstemmig med 21 Stemmer, idet 1 var fraværende, Udvalgets saalydende Forslag: § 1 in fine i Lov om Jordemodervæsenet paa Færøerne af 29. Marts 1878 omredigeres saaledes:

»I hvert Jordemoderdistrikt ansættes en eller flere Jordemødre, der skulle bo paa det Sted, som Forstanderskabet finder hensigtsmæssigst.«

Idet man herved indsender Sagens Dokumenter, skal man anbefale den til det høje Ministeriums videre gunstige Forsorg.

C. Bærentsen. *J. Z. Nielsen,*
Ordfører.

Joen Poulsen.

XIII. Fornyelse af Lov 5. Maj 1905 om Fiskerilaan for Færøerne.

Ved Lagtingets Aabning *den 29. Juli* fremlagdes følgende *Skrivelse fra Justitsministeriet af 16. Juli 1909*:

Under Henvisning til, at Lov Nr. 82 af 5. Maj 1905 om Fiskerilaan for Færøerne træder ud af Kraft ved Udgangen af indeværende Finansaar, jfr. Lovens § 1, 1. Stykke, skal man anmode Hr. Amtmanden om fra det i Sommer sammentrædende Lagting at indhente en Udtalelse angaaende, hvorvidt der vil være Grund til at søge Loven fornyet og eventuelt under hvilke Ændringer, hvorefter Sagen med de Ytringer over samme, som De maatte finde Anledning til, forventes indsendte hertil snarest muligt efter Lagtingssamlingens Slutning.

Ved Sagens *forelobige Behandling den 5. August* vedtoges det efter Forslag af Samuelsen at henvise den til et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil den

6. s. M. valgtes: Effersøe, Johannesen, Weihe, Evensen og Skarð. Den *8. September* afgav Udvalget (Ordfører: Effersøe) følgende

Udvalgsbetænkning.

Ved en Lagtinget forelagt Skrivelse af 16. Juni d. A. til Amtmanden over Færøerne har Justitsministeriet begæret en Udtalelse fra Tinget angaaende, hvorvidt der vil være Grund til at søge ovennævnte Lov fornyet og eventuelt under hvilke Ændringer.

Udvalget maa anbefale, at Loven bliver fornyet, idet den formentlig har haft gavnlige Virkninger. Af hoslagte fra Amtet modtagne Fortegnelse ses der i det siden Begyndelsen af Finansaaret 1906—07 forløbne Tidsrum at være ydet i alt 42 Laan til en samlet Sum af 168,600 Kr. i Henhold til Loven af 5. Maj 1905.

Udvalget har derhos tænkt sig, at der er Grund til at give Loven en noget større Rækkevidde og skal med Hensyn hertil anføre:

Medens Loven af 5. Maj 1905 for Færøerne, jfr. Lagtingsberetningen for 1904, Side 49, kun indeholder Bestemmelser om direkte Laan til Fiskere af Stats-Laanefonden til Anskaffelse af Fartøjer, giver den i det øvrige Kongerige gældende Lov Nr. 102 af 30. April 1909, jfr. Lov Nr. 99 af 22. April 1904, tillige Adgang til Laan af Stats-Laanefonden til Laaneforeninger for Fiskere, som have til Formaal at yde Medlemmerne Laan til Anskaffelse, Istandsættelse eller Forbedring af Fiskefartøjer og Baade, til Anskaffelse af Fiskeredskaber samt til Opførelse, Istandsættelse eller Forbedring af Ishuse, Røgerier, Salterier og Konserveringsanstalter.

Man antager ikke, at der for Tiden er Grund til at udvide Bestemmelserne i Loven af 30. April d. A. om Fiskerilaan til Laaneforeninger til at gælde paa Færøerne. Derimod vil der ventelig vise sig at være Trang til Laan i et andet Øjemed i Fiskeriets Interesse, nemlig til Fiskerihavne, og Udvalget har derfor i § 3 i det af samme affattede Lovforslag indført Bestemmelser om Laan til Kommuner til Anlæg af Fiskerihavne. — Med Hensyn til Spørgsmaalet om Fiskerihavne skal man iøvrigt henvise til en anden Sag (om de færøske Havneforhold i Almindelighed), der for Tiden behandles af Lagtinget.

Udvalget har foreslaaet, at Tiden for Tilbagebetaling fastsættes en Del længere for Laan til Fiskerihavne (30 Aar) end for Laan til Fiskefartøjer (10 Aar).

Det vil være af Vigtighed for Kommunerne at kunne udstrække Tilbagebetalingen af Laanet over et noget længere Tidsrum, da Nytten af Havnene vil være varig, og Kommunerne ventelig ogsaa ville trænge til at fordele Byrden ved Laanene over et saadant Tidsrum. Man tænker sig iøvrigt, at Forholdet i Almindelighed ordnes saaledes, at Laanet forrentes og afbetales med et bestemt Beløb af samme Størrelse aarlig.

Hvad angaar de øvrige Paragraffer i fornævnte Lovforslag skal bemærkes:

Der er i Overensstemmelse med visse Ændringer, der ved Loven af 30. April 1909 ere foretagne i Loven af 22. April 1904 om Fiskerilaan, af Udvalget foreslaaet nogle mindre indgribende Ændringer i §§ 1 og 2 i den færøske Lov af 1905, hvis Beskaffenhed vil fremgaa af Lovforslagets Tekst, naar denne sammenholdes med sidstnævnte Lov.

Derhos er foretaget en mere væsentlig Ændring, ogsaa i Overensstemmelse med Loven af 30. April 1909, idet Renten af Laanene er forhøjet fra 3 til $3^1/_2$ pCt. p. a. Man har ment ikke at kunne foreslaa en Afvigelse paa dette Punkt fra den i det øvrige Kongerige gældende Lov, samtidig med at man har foreslaaet en anden Afvigelse m. H. t. Laan til Fiskerihavne, som den fiskeridrivende Befolkning formentlig vil sætte Pris paa, ihvorvel den lavere Rente

kunde tiltrænges paa Grund af de noget ugunstige Forhold, hvorunder vort Fiskeri virker for Tiden.

I Lovforslagets Titel er foretaget en mindre Ændring.

Den *9. September* fremlagdes et af Udvalget udarbejdet Lovforslag, vedhæftet som Bilag 2.

Ved Sagens *2. Behandling den 11. September* sattes Lovforslagets enkelte Paragraffer under Afstemning og vedtoges § 1 med 19 Stemmer mod 0, § 2 med 18 Stemmer mod 0, § 3 med 14 Stemmer mod 0, § 4 med 17 Stemmer mod 0.

Lovforslagets Titel betragtedes som vedtaget uden Afstemning.

Overgang til *3. Behandling* vedtoges med 19 Stemmer mod 0.

Ved *3. Behandling den 20. September* sattes Lovforslagets enkelte Paragraffer under endelig Afstemning og vedtoges: § 1 med 19 Stemmer mod 0, § 2 med 20 Stemmer mod 0, § 3 med 15 Stemmer mod 0, § 4 med 20 Stemmer mod 0.

Lovforslaget i dets Helhed sattes under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges enstemmig med 18 Stemmer (*stemte ikke:* Patursson, *fraværende*: Johannesen, Olsen og Petersen).

Den *22. September* oplæstes og vedtoges saalydende *Indstilling:*

Færøernes Lagting,

Thorshavn, den 22. September 1909.

Til

Justitsministeriet.

Ved en Lagtinget forelagt Skrivelse af 16. Juni d. A. til Amtmanden over Færøerne har Justitsministeriet begæret en Udtalelse fra Tinget angaaende, hvorvidt der vil være Grund til at søge Lov Nr. 82 af 5. Maj 1905 om Fiskerilaan paa Færøerne fornyet og eventuelt under hvilke Ændringer.

Et af Tinget til Sagens Behandling nedsat Udvalg har udarbejdet det hermed følgende Lovforslag, der er blevet vedtaget af Tinget, først paragrafvis, og derefter i sin Helhed enstemmig med 18 Stemmer.

Idet man iøvrigt tillader sig at henvise til Udvalgets Betænkning, skal man anbefale denne Sag til det høje Ministerium.

C. Bærentsen. *Oliver Effersøe,*
Ordføret.

Joen Poulsen.

XIV. Postdampskibet „Tjaldur"s Fartplan.

Ved *Lagtingets Aabning* den *29. Juli* fremlagdes *følgende Andragende fra flere Handelsmænd i Sørvaag og Bø*:

Til
Færøernes Lagting.

Undertegnede Beboere af Bygderne Sørvaag og Bø tillade os herved hos det høje Lagting at ansøge om, at Tinget maatte ville søge udvirket, at Dampskibet »Tjaldur« for Fremtiden maa komme til at anløbe Sørvaag.

Sørvaag er en af de større Bygder paa Færøerne, idet den for Tiden tæller omtrent 500 Mennesker og er af Naturen begunstiget med en af vore bedste Havne, saa den har gode Uviklingsmuligheder. Men den er paa Grund af sin Beliggenhed yderst mod Vest ret uheldig stillet med Hensyn til Forbindelse baade med andre Pladser paa Øerne og *den øvrige Omverden*. — Det vil være indlysende, at naar en Bygd som Sørvaag — med en aarlig Omsætning af 80—100,000 Kroner — skal have al sin Ind- og Udførsel af Vare ad Omvejo, betyder det et meget stort Indtægtstab for os, idet *et altfor stort Beløb medgaar til Losning og Husleje paa andre Pladser samt flerdobbelt Fragt*. Det vil derfor være af uhyre stor Betydning for os baade nu og sikkert endnu mere i Fremtiden, om det kan lykkes at faa direkte Forbindelse ved »Tjaldur«, idet for det første den før nævnte Fragt m. m. undgaas, og for det andet derved Døren aabnes for en stigende Udvikling i Forretningslivet, hvad jo igen virker ud til alle Sider af vort Erhvervsliv.

At Sørvaag har store Udviklingsmuligheder, er sikkert. Dette gælder især Søen, og Sørvaag har i mange Aar været kendt som en af vore allerbedste Pladser, hvad Fiskeri angaar. At det samme gælder endnu, i ikke mindre Grad, kan man overbevise sig om ved et Blik paa den Motorbaad-Flaade, der hører hjemme her paa Stedet, nemlig f. T. 17 i Sørvaag og 2 i Bø. En saa stor Flaade kan, saafremt der er Fisk ved Øerne, daglig hjembringe en stor Fangst, hvad betyder en stor Indtægt under nogenlunde gunstige Prisforhold. Endvidere skal man bemærke, at den projekterede Fiskekonserves-Fabrik vil, hvis den kommer i Stand, betyde et meget stort Opsving i Udviklingen.

Hvad angaar den Fragt, der kan forventes ved en eventuel direkte Forbindelse, saa kan man efter et meget lavt, løst Skøn nævne 3000 Kr., hvilket Beløb sikkert aarlig vil vokse, idet den bekvemme Lejlighed skaber større og større Forbrug og deraf flydende større Fragtbeløb. Et saa stort Antal Motorbaade betyder ved deres store Olieforbrug en stor Faktor i denne Forbindelse.

Man har tænkt sig at foreslaa følgende Anløbstider, ifald der skulde blive taget Hensyn til vort Andragende: Marts — første Tur i Juli — August — November (eventuelt Oktober).

Sørvaag og Bø, den 6. Juli 1909.

Ærbødigst

(8 Underskrifter).

Ved Sagens *foreløbige Behandling* den *3. August* vedtoges det efter Forslag af Nielsen at henvise den til et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil den 4. s. M. valgtes Olsen, Petersen, Samuelsen, Nielsen og Simun úr Konoy. Den *30. September* afgav Udvalget (Ordfører: Nielsen) følgende

Udvalgsbetænkning.

Til Tinget er i Aar indkommet et Andragende fra 8 Købmænd i Sørvaag og Bø paa Vaagø, hvori ansøges om, at Tinget vil virke hen til, at Dampskibet »Tjaldur« for Fremtiden maa komme til at anløbe Sørvaag.

Undertegnede Udvalg, til hvilket Sagen er bleven henvist, kan i et og alt tiltræde Andragendet. Det er et fuldt ud berettiget Ønske, som her er fremkommet fra Beboerne i Sørvaag og Bø, og det er indlysende, at det har sin allerstørste Betydning for dem at faa direkte Dampskibsforbindelse med Danmark og England. Herved vil der indvindes betydelige Besparelser i Losse- og Ladningsudgifterne samt Fragt, hvilke Besparelser atter kommer Befolkningen til Gode ved at Købmændene kunne sælge Varerne billigere. Man kan derfor paa det bedste anbefale, at »Tjaldur« saaledes som andraget maa anløbe Sørvaag 4 Gange om Aaret. Hvis dette ikke sker, er der al Sandsynlighed for, at Beboerne paa anden Maade vil prøve paa at skaffe sig direkte Dampskibsforbindelse saavel med Danmark som med Udlandet. Sørvaag har en saa god Havn, at der altid vil kunne losses og lades der, naar dette overhovedet paa Grund af Vejrliget kan lade sig gøre paa Færøerne. Besejlingen til Havnen er ikke vanskelig, idet man med alle Vindretninger nemt kan komme dertil. Med nordlige Vinde kan man nemt gaa syd om Vaagø og med sydlige Vinde nord om Øen.

Som Følge af foranstaaende nærer Udvalget det Haab, at det vil lykkes for Ministeriet at formaa det forenede Dampskibsselskab i København til at imødekomme det heromhandlede fuldt ud berettigede Andragende og skal derfor tillade sig at foreslaa til Tingets Vedtagelse:

> Justitsministeriet anmodes om at foranledige, at »Tjaldur« kommer til at anløbe Sørvaag 4 Gange aarlig (i Marts, første Tur i Juli, August og November eller eventuelt Oktober).

Ved Sagens *2. Behandling* den *1. Oktober* vedtoges det med 21 Stemmer mod 0 at lade den overgaa til 3. Behandling.

Ved *3. Behandling s. D.* vedtoges Udvalgets Forslag med 20 St. mod 0.

Den *2. Oktober* oplæstes og vedtoges saalydende Indstilling:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 2. Oktober 1909.

Lagtinget har i indeværende Samling behandlet et Andragende fra 8 Købmænd i Sørvaag og Bø paa Vaagø gaaende ud paa, at det forenede Dampskibsselskabs Dampskib »Tjaldur« for Fremtiden maa komme til at anløbe Sørvaag.

Sagen blev overgivet et Udvalg paa 5 Medlemmer, som under 30. f. M. afgav Betænkning, hvortil henvises.

Ved 3. Behandling den 1. d. M. vedtoges enstemmig med 20 Stemmer Udvalgets saalydende Forslag:

Generaldirektoratet for Post- og Befordringsvæsenet anmodes om at foranledige, at »Tjaldur« kommer til at anløbe Sørvaag 4 Gange aarlig (i Marts, første Tur i Juli, August og November eller eventuelt Oktober).

Idet man herved ærbødigst indsender Betænkningen og Andragendet, skal man paa det bedste anbefale denne Sag til det høje Generaldirektorats velvillige videre Forsorg.

C. Berentsen. *J. Z. Nielsen,*
Ordfører.

Joen Poulsen.

Til
Generaldirektoratet for Post- og Befordringsvæsenet.

Fra Generaldirektoratet for Post- og Befordringsvæsenet er modtaget saalydende Skrivelse:

Indenrigsministeriet,

Generaldirektoratet for Post- og Befordringsvæsenet,

København, den 13. November 1909.

Efter at man i Anledning af Amtets Skrivelse af 4. f. M., hvormed fulgte et Andragende om, at S/S Tjaldur maatte anløbe Sørvaag paa Vaagø, havde tilskrevet det forenede Dampskibsselskab, har man fra nævnte Selskab modtaget en saalydende Svarskrivelse:

»I Besiddelse af det højtærede Generaldirektorats Skrivelse af Gaars Dato, tillader vi os hoslagt at returnere fremsendte fra Færø Amt modtagne Skrivelse med Bilag angaaende et Andragende om, at S/S Tjaldur maa komme til at anløbe Sørvaag paa Vaagø 4 Gange aarlig. I den Anledning skal vi tillade os at bemærke, at vi, skønt S/S Tjaldur alt er overlæsset med Anløb af Pladser, der har ringe eller ingen kommerciel Betydning, forsøgsvis skal indgaa paa at lade Skibet anløbe Sørvaag 2 Gange aarlig i April og November.«

Hvilket man ikke undlader herved at meddele Amtet til behagelig Underretning med Tilføjende, at der paa Fartplansudkastet for næste Aar er anført, at Sørvaag anløbes den 12. April og den 17. November.

P. G. V.

Hallnagel Jensen.

Gertz,
Fm.

Færø Amt
Thorshavn.

XV. Fartplan for Dampskibet „Smiril".

Den *1. Oktober* fremlagdes saalydende

Forslag til Beslutning.

Der nedsættes et Udvalg paa 3 Medlemmer til paa Lagtingets Vegne at forhandle med Aktieselskabet J. Mortensens Eftf. og eventuelt andre om Ordningen af Kystfarten mellem Steder indenfor Færøerne for Femaaret fra 1. April 1911 til 31. Marts 1916 samt til i Forening med bemeldte Aktieselskab at affatte Fartplan for S/S. »Smiril« for Aaret 1910.

De Medlemmer, som maatte blive valgte til dette Udvalg, vedblive at fungere til Olai 1910, hvad enten de ved de forestaaende Lagtingsvalg maatte blive genvalgte til Medlemmer af Tinget eller ej.

Lagtingssalen, den 1. Oktober 1909.

J. Z. Nielsen. *T. J. Petersen.*

C. Olsen. *A. Samuelsen.*

Samme Dag foretoges Sagens *endelige Behandling.* Forslaget vedtoges med 21 Stemmer mod 0.

Den *2. Oktober* valgtes uden Afstemning Dahl, Poulsen og Nielsen til Medlemmer af det i Forslaget omtalte staaende Udvalg.

Fra Justitsministeriet er modtaget saalydende Skrivelse:

Justitsministeriet.

København, den 13. Januar 1910.

I Skrivelse af 14. f. M. har Hr. Amtmanden indberettet, at der af Lagtinget under 1. Oktober f. A. er blevet nedsat et Udvalg paa 3 Medlemmer til paa Lagtingets Vegne at forhandle med Aktieselskabet J. Mortensens Eftf. og eventuelt andre om Ordningen af Kystfarten mellem Steder indenfor Færøerne for Femaaret fra 1. April 1911 til 31. Marts 1916 samt til i Forening med bemeldte Aktieselskab at affatte Fartplan for S/S. »Smiril« for Aaret 1910, samt at

De under 14. December f. A. i Forventning af Ministeriets Godkendelse har approberet det fra det paagældende Udvalg modtagne Udkast til saadan Fartplan som gældende for Aaret 1910.

Foranlediget heraf skal man næst at godkende, at De har approberet det nævnte Udkast, til Efterretning og videre Bekendtgørelse for Udvalget meddele, at man maa ønske at modtage Resultatet af Udvalgets Forhandlinger med Deres Ytringer i Sagen saa betids, at Sagen, efter at have været gjort til Genstand for Overvejelse i Justitsministeriet, kan forelægges Lagtinget i dettes Samling i Sommeren 1910.

C. Th. Zahle.

A. Tang,
Fm.

Til
Amtmanden over Færøerne.

XVI. Udkast til Lov om Kolportagebevillinger.

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes følgende *Skrivelse fra Justitsministeriet af 1. Maj 1909*:

Justitsministeriet.
København, den 1. Maj 1909.

Justitsministeriet har under D. D. tilskrevet Ministeriet for Handel og Søfart saaledes:

»Ved at oversende det med Bilag hoslagt tilbageføigende Andragende, hvori Overretssagfører Carl Gudmon af København for »Kirkelig Forening for den indre Mission i Danmark« forespørger om, hvorvidt en bemeldte Forening under 1. September 1905 meddelt allerhøjeste Bevilling til i Tidsrummet indtil Udgangen af Aar 1910 at lade ombære og forhandle gudelige Skrifter ogsaa gælder for Færøerne, har Ministeriet for Handel og Søfart i Skrivelse af 6. f. M. udbedt sig meddelt en Udtalelse fra Justitsministeriet i Sagen.

Foranlediget heraf skal man efter angaaende Sagen at have indhentet en Erklæring fra Amtmanden over Færøerne til Underretning meddele, at da Omløben med Varer i Henhold til Reglerne i Lov om Ophævelse af den kgl. Enehandel paa Færøerne af 21. Marts 1855 er uberettiget medmindre Varerne er af saadan Art, at de kunne forhandles ogsaa af ikke-handelsberettigede, hvilket ikke er Tilfældet med Bøger, og da der savnes Hjemmel for Administrationen til at dispensere fra disse Regler, maa den fremsatte Forespørgsel efter Justitsministeriets Formening besvares benægtende.

Man skal derhos meddele, at Amtmanden i sin ovenanførte Erklæring har bemærket, at det forholder sig som i Andragendet forudsat, at Foreningen har ladet gudelige Skrifter forhandle paa Færøerne ved en af den lønnet Præst (Pastor Moe i Vaag paa Suderø) og vistnok ogsaa af en Kolportør, men at selv om der ikke hidtil af det Offentlige er skredet ind herimod, vil man næppe kunne undgaa at anlægge offentlig Politisag imod de paagældende, saafremt der fra handelsberettigedes Side skulde fremkomme Klage over Foreningens Kolportagevirksomhed.

Sluttelig tilføjes, at man ved Skrivelse af D. D. har anmodet Amtmanden om at indhente Lagtingets Betænkning angaaende det rette i, at der i den forombandlede Henseende søges opnaaet en Lovændring, hvorved der meddeltes Justitsministeriet Bemyndigelse til at meddele Kolportagebevillinger.«

Hvilket man herved skal meddele Hr. Amtmanden til Efterretning under Henvisning til Deres Skrivelse af 31. Marts d. A. med Tilføjende, at man herefter forventer, at De i Overensstemmelse med hvad Justitsministeriet saaledes har udtalt overfor Ministeriet for Handel og Søfart, indhenter en Betænkning fra Lagtinget, og saafremt dette maatte anse det for ønskeligt, at der søges opnaaet et Tillæg til Handelsloven, hvorefter Justitsministeriet kunde meddele Kolportagebevillinger, allerede i den forestaaende Samling forelægger det Udkast til en saadan Lov.

Svend Høgsbro.

A. Tang,
Fm.

Til
Amtmanden over Færøerne.

Ved Sagens *foreløbige Behandling* den *2. August* vedtoges det efter Forslag af J. Poulsen at henvise den til *Udvalget for forskelligartede Sager* (Petersen, H. A. Djurhuus og Winther).

Den *1. September* afgav Udvalget (Ordfører: Petersen) følgende

Udvalgsbetænkning.

Justitsministeriet har ved Skrivelse af 1. Maj d. A. til Amtet anmodet dette om at forelægge Lagtinget til Betænkning Spørgsmaalet om, hvorvidt der er Grund til at søge opnaaet et Tillæg til Handelsloven, hvorved der gives Justitsministeriet Bemyndigelse til at meddele Kolportagebevillinger. — Anledningen hertil er en af Overretssagfører Carl Gudmon af København til Ministeriet for Handel og Søfart stillet Forespørgsel om, hvorvidt en »Kirkelig Forening for den indre Mission i Danmark« under 1. September 1905 meddelt allerhøjeste Bevilling til i Tidsrummet indtil Udgangen af Aaret 1910 at lade ombære og forhandle gudelige Skrifter ogsaa gælder for Færøerne, hvilken Forespørgsel er besvaret benægtende. Bemeldte Overretssagfører har ligeledes til Tinget indgivet Andragende af 8. Juli d. A. om, at den Foreningen ved ovennævnte Bevilling hjemlede Ret ogsaa maa gøres gældende for Færøerne.

Sagen er henvist til undertegnede Udvalg, og man tillader sig at fremkomme med følgende Bemærkninger:

Hvad angaar Spørgsmaalet om, hvor vidt og i hvilken Udstrækning der skal gives de administrerende Myndigheder Ret til at dispensere fra Reglerne i Handelsloven af 21. Marts 1855, da maa man antage, at det vil være rettest at tillade Dispensation med Hensyn til Salg af Bøger, idet saadanne, af nogen Betydning, kun forhandles af en Forretning i Thorshavn, hvorfor Befolkningen har vanskeligt ved at skaffe sig Bøger. Derimod er der antagelig ikke Grund til at give Dispensationsret, hvad angaar Forhandling af andre Slags Varer.

Udvalget mener derfor at burde foreslaa Tinget at vedtage det hosfølgende, af Amtet udarbejdede Lovforslag, hvorefter der tillægges Justitsministeriet Bemyndigelse til at meddele Bevilling til at forhandle Bøger ved Omførsel, efter at Lagtingets Betænkning i hvert enkelt Tilfælde er indhentet.

Man mener at burde foreslaa Justitsministeriet, i Tilfælde af, at det ovennævnte Udkast bliver ophøjet til Lov, at meddele »Kirkelig Forening for den indre Mission i Danmark« Bevilling til, for et Tidsrum af indtil 5 Aar, paa Færøerne at lade ombære og forhandle gudelige Skrifter ved antagne Kolportører. Ved Bevillingens Meddelelse bør der, efter Udvalgets Skøn, stilles tilsvarende Vilkaar, som indeholdes i den bemeldte Forening under 1. September 1905 meddelte Bevilling til at forhandle gudelige Skrifter i Danmark.

Udvalget tillader sig derfor at foreslaa følgende:

I. Tinget vedtager hoslagte, af Amtet udarbejdede Udkast til Lov for Færøerne om Kolportagebevillinger.

II. Tinget anbefaler, at der af Justitsministeriet, i Tilfælde af, at det under Punkt I. nævnte Udkast bliver ophøjet til Lov, meddeles »Kirkelig Forening for den indre Mission i Danmark« Bevilling til, for et Tidsrum af indtil 5 Aar, ved dertil antagne Kolportører, paa Færøerne at lade ombære og forhandle gudelige Skrifter, dog paa følgende Vilkaar:

1) *at* der til Kolportører kun antages Mænd, der opfylde Betingelserne for at erhverve Handelsberettigelse paa Færøerne;
2) *at* Kolportørerne antages for højst et Aar ad Gangen og saaledes, at Afskedigelse kan finde Sted til enhver Tid;
3) *at* enhver Kolportør forsynes med et af Foreningens Bestyrelse udfærdiget Legitimationsbevis, hvilket Bevis skal indeholde Fortegnelse over de Skrifter, det er overdraget den paagældende at ombære og forhandle; Skrifterne skulle nævnes enkeltvis hvert for sig med deres Tital, Trykkersted og Aar, samt Pris;
4) *at* Indholdet af den af Ministeriet givne Bevilling gengives ordlydende i ethvert Legitimationsbevis;
5) *at* det forbydes Kolportøren at medføre andre Skrifter end de i Bevillingen omtaldte, samt at i Overtrædelsestilfælde det ham meddelte Legitimationsbevis straks af Politiet vil være at fratage ham og indsende til Justitsministeriet;
6) *at* enhver Kolportør, forinden han paabegynder sin Virksomhed, vil have at forevise det ham medgivne Bevis for Landfogden i Thorshavn, samt
7) *at* Justitsministeriet forbeholder sig Ret til at underkaste Bevillingshaveren andre Vilkaar end de ovennævnte og at tilbageholde Bevillingen, naar det maatte findes hensigtsmæssigt, samt at Bevillingshaveren skal være underkastet Justitsministeriets Kendelse med Hensyn til »Bevillingens Fortolkning«.

* * *

Det i Betænkningen nævnte, af Amtet udarbejdede Udkast er saalydende:

Udkast
til
Lov for Færøerne om Kolportagebevillinger.

Justitsministeriet bemyndiges til, efter at Lagtingets Betænkning er indhentet, at meddele Bevilling til at forhandle Bøger ved Omførsel paa Færøerne. De nærmere Betingelser for saadan Forhandling fortsættes i Bevillingen. Overtrædelse af Betingelserne straffes som ulovlig Handel i Almindelighed (Lov 21. Marts 1855 § 11) og kan efter Ministeriets Bestemmelse medføre Bevillingens Fortabelse.

Ved Sagens *2. Behandling* den *4. September* vedtoges det mod 21 Stemmer mod 0 at lade den overgaa til 3. Behandling.

Imellem 2. og 3. Behandling fremlagdes følgende *Ændringsforslag af Udvalget* til sammes Forslag:

I Stedet for Ordet »Mænd« i Udvalgets Indstillingspunkts II. sættes »Personer«.

Den 14. September fremlagdes følgende *Ændringsforslag af Patursson* til Udvalgets Forslag:

I Stedet for Udvalgets Forslag sættes:
Sagen udsættes til næste Aar.

Efter at der ved *3. Behandling s. D.* med 18 Stemmer mod 0 var givet Tilladelse til, at Paturssons Ændringsforslag toges under Forhandling, sattes det under Afstemning men bortfaldt, idet kun 5 stemte for og ingen imod.

Udvalgets 1. Indstillingspunkt sattes under Afstemning og vedtoges ved Navneopraab med 14 Stemmer mod 1 *(nej)* stemte: Patursson, *stemte ikke*: Samuelsen, Evensen, Skarð, Winther og Konoy, *fraværende*: Hentze og Weihe).

Udvalgets 2. Indstillingspunkt:

Udvalgets Ændringsforslag hertil sattes først under Afstemning og vedtoges med 18 St. mod 0. Indstillingspunktet saaledes ændret sattes under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges med 14 Stemmer mod 1 *(nej) stemte*: Patursson, *stemte ikke*: Samuelsen, Evensen, Skarð, Winther og Konoy, *fraværende*: Hentze og Weihe).

Den 2. *Oktober* oplæstes og vedtoges saalydende Indstilling:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 2. Oktober 1909.

Paa Foranledning af det høje Ministeriums Skrivelse af 1. Maj d. A. til Amtet, har samme forelagt Lagtinget til Betænkning Spørgsmaalet om, hvorvidt der er Grund til at søge opnaaet et Tillæg til Handelsloven af 21. Marts 1855, hvorved der gives Justitsministeriet Bemyndigelse til at meddele Kolportagebevillinger.

Endvidere er der til Tinget indkommet Andragende fra »Kirkelig Forening for den indre Mission i Danmark« ved Overretssagfører Carl Gudmon af København, at den Foreningen under 1. September 1905 meddelte Bevilling til i Tidsrummet indtil Udgangen af Aaret 1910 at lade ombære og forhandle gudelige Skrifter, maa blive gjort gældende paa Færøerne.

Sagen er blevet henvist og behandlet i et Udvalg paa 3 Medlemmer, som under 1. f. M. afgav Betænkning og foreslog til Tingets Vedtagelse et af Amtet udarbejdet Udkast til Lov om Kolportagebevillinger samt anbefalede, at der i Tilfælde af, at det nævnte Udkast bliver ophøjet til Lov meddeles bemeldte Forening Bevilling til, for et Tidsrum af 5 Aar, at forhandle gudelige Skrifter paa Færøerne under nærmere i Betænkningen angivne Vilkaar.

Imellem Sagens 2. og 3. Behandling blev der stillet to Ændringsforslag, henholdsvis af Udvalget til Indstillingspunkt II. 1, om at der i Stedet for Ordet »Mænd« sættes »Personer«, idet man fandt det rettest, at der til at foretage Salg ogsaa skal kunne antages Kvinder, samt af J. Patursson om, at Sagen udsættes til næste Aar.

Sagens endelige Behandling fandt Sted den 14. f. M. Efter at sidstnævnte Ændringsforslag var bortfaldet, foretoges Afstemning over det af Udvalget stillede Forslag. Ændringsforslaget vedtoges enstemmig med 18 Stemmer. Saavel Indstillingspunkt I. som II., det sidste med den foreslaaede Ændring, vedtoges med 14 Stemmer mod 1; 5 Medlemmer stemte ikke og 2 vare fraværende.

Ved at fremsende Udvalgets Betænkning tillige med Sagens øvrige Aktstykker, tillader man sig at anbefale, at det vedtagne Lovforslag ved Ministeriets Medvirkning maa blive ophøjet til Lov, samt at der i saa Fald meddeles den omhandlede Forening Bevilling til at forhandle gudelige Skrifter paa Færøerne.

C. Bærentsen. *T. J. Petersen,*
Ordfører.

Joen Poulsen.

XVII. Andragende fra Foreningen „Hitt føroyska bókmentafelag“ om Kolportagebevilling.

Den *6. September* fremlagdes følgende *Andragende*:

Undertegnede tillader sig herved paa »Hitt føroyska bókmentafelag«s Vegne ærbødigst at ansøge om, at Lagtinget vil medvirke til, at der meddeles »Hitt føroyska bókmentafelag« Bevilling til Kolportage af Bøger paa Færøerne samtidig med at det medvirker til Kolportagebevilling for »Kirkelig Forening for den indre Mission i Danmark«. »Hitt føroyska bókmentafelag« er et Selskab, der virker for Udgivelse af færøske Skrifter, særlig vedrørende Færøernes Historie, og det er disse af Foreningen udgivee Skrifter samt andre Skrifter i færøsk Sprog, man ønsker at kolportere.

p. t. Thorshavn, 6. Septbr. 1909.

A. C. Evensen.

Til
Lagtinget.

Ved Sagens *foreløbige Behandling den 8. September* vedtoges det efter Forslag af Evensen at henvise den til Udvalget for forskelligartede Sager (Petersen, H. A. Djurhuus og Winther.

Den *14. September* afgav Udvalget (Ordfører: Petersen) følgende

Udvalgsbetænkning.

Lagtingsmand A. C. Evensen har paa »Hitt føroyska bókmentafelag«s Vegne indgivet Andragende til Tinget af 6. d. M. om, at der meddeles bemeldte Forening Kolportagebevilling til Salg af færøske Skrifter.

Andragendet er henvist til undertegnede Udvalg, som skal bemærke følgende:

Foreningens Formaal er at virke for Udgivelsen af færøske Skrifter; denne har hidtil solgt saavel en Del af Foreningen udgivne som andre Skrifter i færøsk Sprog, uden at der fra vedkommende Myndigheders Side er lagt Hindringer i Vejen.

Paa Foranledning af en fra »Kirkelig Forening for den indre Mission i Danmark« til vedkommende Ministerium rettet Forespørgsel er det udtalt, at Salg af Bøger ikke er lovligt, undtagen efter Reglerne i Handelsloven af 21. Marts 1855, altsaa fra et bestemt Udsalgssted med forud erhvervet Handelsberettigelse.

Andragerne er derfor udsatte for at blive forhindrede i at sælge de angivne Slags Skrifter paa samme Maade som tidligere sket, hvis den af undertegnede Udvalg ved Betænkning af 1. ds. foreslaaede Lov om Kolportagebevillinger udkommer.

Det er Udvalget bekendt, at der ogsaa af andre end de to Foreninger, fra hvilke der foreligger Andragender om Bevilling, er blevet solgt en Del Bøger. — Paa Grund af, at Folk ikke hidtil have set noget ulovligt i et saadant Salg, men ville ved den omtaleldte Lovs Emanation blive gjorte opmærksomme herpaa, anser Udvalget det for uheldigt, om de skulle være nødte til at vente med at erhverve den nødvendige Bevilling, indtil Lagtinget i dets Samling næste Aar kan faa Lejlighed til at udtale sig om hvert enkelt Andragende. Det vil derfor antagelig være rettest at anmode Amtmanden om, paa Lagtingets Vegne, at afgive Erklæring om, eventuelt inden Tingets Sammentræden 1910, indkomne Andrageeder om Kolportagebevilling.

I Henhold hertil tillader Udvalget sig, under Forudsætning af, at der udkommer en Lov om Kolportagebevillinger, at foreslaa til Lagtingets Vedtagelse:

1) Tinget anbefaler, at der af Justitsministeriet meddeles »Hitt føroyska bókmentafelagi« Bevilling til for et Tidsrum af 5 Aar at lade ombære og forhandle færøske Skrifter, samt at der i Bevillingen stilles tilsvarende Vilkaar som af undertegnede Udvalg i Betænkning af 1. ds er foreslaaet med Hensyn til et af »Kirkelig Forening for den indre Mission i Danmark« indgivet Andragende om en lignende Bevilling.
2) Amtmanden anmodes om at afgive Erklæring paa Lagtingets Vegne angaaende eventuelt inden Lagtingssamlingen 1910 indkommende Andragende om Kolportagebevillinger.

Ved Sagens *2. Behandling den 16. September* vedtoges det med 15 Stemmer mod 0 at lade den overgaa til 3. Behandling.

Ved *3. Behandling den 17. September* vedtoges Udvalgets Forslag Punkt 1 med 15 Stemmer mod 0 og Punkt 2 med 14 Stemmer mod 0.

Den *2. Oktober* oplæstes og vedtoges saalydende *Indstilling*:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 2. Oktober 1909.

Foreningen »Hitt føroyska bókmentafelag« har, ved Lagtingsmand A. C. Evensen, indgivet vedlagte Andragende af 6. f. M. om at erholde Kolportagebevilling til Salg af færøske Skrifter.

Andragendet henvistes til et Udvalg paa 3 Medlemmer, som ved den hosfølgende under 14. f. M. afgivne Betænkning foreslog, at der, hvis der udkommer en Lov om Kolportagebevilling, meddeles bemeldte Forening Bevilling til at lade ombære og forhandle færøske Skrifter. I Bevillingen foreslog Udvalget at der bliver stillet tilsvarende Betingelser, som af samme Udvalg i Betænkning af 1. s. M. er foreslaaet med Hensyn til en eventuel Bevilling i samme Retning for »Kirkelig Forening for den indre Mission i Danmark«.

Ved Sagens 3. Behandling, som fandt Sted den 17. f. M., vedtoges Udvalgets Forslag enstemmig med 15 Stemmer.

Næst at henvise til Udvalgsbetænkningen tillader man sig at anbefale, at der meddeles Foreningen den ansøgte Bevilling paa de af vedkommende Udvalg foreslaaede og af Tinget tiltraadte Vilkaar.

C. Børentsen. *T. J. Petersen,*
Ordfører.

Joen Poulsen.

Til
Justitsministeriet.

XVIII. Om Udvidelse til Færøerne af Lov om Tidspunktet for Lukning om Aftenen af Butikker og Lagere af 19. Juni 1908.

Ved Lagtingets Aabning *den 29. Juli* fremlagdes den fra forrige Samling udsatte Sag om Udvidelse til Færøerne af Lov om Tidspunktet for Lukning om Aftenen af Butikker og Lagere af 19. Juni 1908*) bilagt med Erklæringer fra de kommunale Forstanderskaber.**)

Ved Sagens *forelebige Behandling den 5. August* vedtoges det efter Forslag af Dam at henvise den til et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil den 6. s. M. valgtes: *Dahl, H. A. Djurhuus, Samuelsen, Nielsen* og *Skarð.* Den *16. September* afgav Udvalget (Ordfører: Dahl) følgende

Udvalgsbetænkning.

Undertegnede Udvalg er nedsat til at afgive Betænkning over den fra i Fjor udsatte Sag om eventuel Udvidelse til Færøerne af Lov Nr. 163 af 19. Juni 1908 om Tidspunktet for Lukning af Butikker og Lagere, og man skal i saa Henseende tillage sig at anføre:

I Henhold til Lagtingdts Vedtagelse i Fjor har Amtmanden indhentet Erklæringer fra Thorshavns Byraad og Forstanderskaberne i Landkommunerne. Af de indkomne Erklæringer fremgaar det, at man i de forskellige Kommuner stiller sig noget forskelligt til Sagen. Mens enkelte Forstanderskaber uden For-

*) Se Lagtingstidende for 1908, Side 180.

**) Udelades her.

behold udtaler, at den foreliggende i det egentlige Kongerige gældende Lov om Lukning af Butikker m. m. ikke bør udvides til at gælde for Færøerne, da den ikke passer til færøske Forhold, specielt ikke til de færøske Bygdeforhold, er der af de fleste udtalt som ønskeligt, at Loven sættes i Kraft paa Færøerne med de Lempelser, som færøske Forhold nødvendiggøre.

Udvalget kan tiltræde, at det for visse færøske Bygders Vedkommende er ret ønskeligt, om der træffes almindelige Regler for Lukning af Butikker; men disse Regler maatte paa væsentlige Punkter afvige fra den foreliggende Lov, og de maa imidlertid ikke formes saaledes, at de lægge hæmmende Baand paa Næringslivet. Det forekommer Udvalget klart, at den færøske Købmand maa have Lov til paa enhver Tid af Døgnet at købe Fisk fra Fiskeren, sælge Agn (Madding) til denne samt Fiskeredskaber, og hvad der i øvrigt maatte være nødvendigt for Fiskeren under Udøvelsen af hans Virksomhed. Salg af Fiskerens Fangst foregaar for Tiden sædvanlig efter Kl. 8 Aften. Fiskeren kommer i Reglen ikke hjem før Dagen er ude, og det er nødvendigt, at Fangsten sælges straks, for at den kan fremstille sig som god Vare. Samtidig med Salget af Fangsten forsyner Fiskeren sig hyppig med Fiskeredskaber og forskellige Provisioner, og Udvalget mener, at saadant fremtidig ogsaa uhindret bør kunne ske. Endvidere bør Losning og Ladning paa Handelspladserne kunne foregaa til enhver Tid paa Døgnet.

Udvalget maa advare imod, at der tilvejebringes Lovregler, som paa Grund af Forholdene vanskelig kunne overholdes eller paases overholdte. Da der imidlertid, som allerede anført, paa sine Steder næres Ønske om at faa tilvejebragt Lovregler for en regelmæssig Lukning af Butikker og Lagere, ser Udvalget ikke rettere, end at dette Ønske hensigtsmæssigtst kan imødekommes ved, at Lagtinget udvirker, at der bygdevis kan oprettes Vedtægter om Butikkers Lukning saaledes, at disse Vedtægter, efter at være forelagte Lagtinget, indsendes til Justitsministeriets Stadfæstelse.

I Henhold hertil tillader Udvalget sig at foreslaa til Vedtagelse:

Lagtinget anbefaler, at Lov Nr. 163 af 19. Juni 1908 om Tidspunktet for Lukning om Aftenen af Butikker og Lagere, jfr. Lov Nr. 82 af 30. April 1909 om Ændring i den nævnte Lov, sættes i Kraft paa Færøerne med følgende Lempelse:

§§ 1—4 skulle kun finde Anvendelse i de Bygder, for hvilke dette er bestemt ved en af Kommunalbestyrelsen affattet, af Lagtinget anbefalet og Justitsministeren stadfæstet Vedtægt, og i det Omfang, som denne angiver.

Ved Sagens *2. Behandling den 18. September* vedtoges det enstemmig med 22 Stemmer at lade den overgaa til 3. Behandling.

Imellem 2. og 3. Behandling fremlagdes følgende *Ændringsforslag til Udvalgets Forslag af N. Djurhuus, Dam, J. Poulsen og M. A. Winther*:

I Stedet for det oprindelige Forslag sættes:

»Lagtinget anbefaler, at Lov Nr. 163 af 19. Juni 1908 om Tidspunkpunktet for Lukning om Aftenen af Butikker og Lagere, jfr. Lov Nr. 82 af 30. April 1909 om Ændringer i den nævnte Lov, sættes i Kraft paa Færøerne med følgende Lempelser:

1. Til § 1 føjes som nyt (fjerde) Stykke:

Bestemmelsen i nærværende Paragrafs første Stykke skal paa Færøerne ikke være til Hinder for Indlevering af Raafisk og Udlevering

af Agn og Fiskeredskaber, samt Ind- og Udlevering af andre Varer, naar den sker i Anledning af Losning eller Ladning. Endvidere kan Kommunalbestyrelsen ved en af Justitsministeren efter Lagtingets Indstilling stadfæstet Vedtægt tillade yderligere Undtagelse fra Bestemmelserne i Paragraffens første Stykke for saadanne Bygder paa Færøerne, hvor Forholdene skønnes at gøre det nødvendigt.

2. Til § 4 føjes som nyt Litra:
   c) »under Grindefangster, i Tidsrummet fra Grinden er indkommen i Hvalvaagen, indtil Delingen er tilendebragt«.

Ved *3. Behandling, den 27. September* vedtoges Ændringsforslagets Punkt 1 med 12 Stemmer mod 0. Punkt 2 med 13 Stemmer mod 0, hvorefter Udvalgets Forslag saaledes ændret vedtoges ved Navneopraab med 12 Stemmer mod 8 (*Nej stemte*: Nielsen, Skaalum, Patursson, Hentze, Michelsen, Samuelsen, Evensen og Skarð, *stemte ikke*: Konoy, *fraværende*: Weihe).

Den *29. September* oplæstes og vedtoges saalydende *Indstilling:*

Færøernes Lagting,
Thorshavn, den 29. September 1909.

Til
Justitsministeriet.

Ved Skrivelse af 3. August f. A. til Amtmanden over Færøerne har Ministeriet begæret en Udtalelse fra Lagtinget angaaende, hvorvidt der findes Grund til at sætte Lov af 19. Juni 1908 om Tidspunktet for Lukning om Aftenen af Butiker og Lagre i Kraft paa Færøerne, samt i bekræftende Fald om, hvilke Ændringer og Modifikationer der efter Tingets Skøn maatte findes paakrævede eller hensigtsmæssige.

Sagen blev behandlet af Tinget i forrige Aar, men blev da udsat til i Aar, for at der i Mellemtiden kunde indhentes Erklæringer over den fra de kommunale Styrelser.

Efter at disse Erklæringer er indkomne, har Tinget i Aar paany behandlet Sagen om Udvidelse til Færøerne af fornævnte Lov, jfr. Lov Nr. 82 af 30. April 1909 om Ændringer i samme Lov.

Paagældende i Sagen nedsatte Udvalg har afgivet den hermed følgende Betænkning, hvortil man tillader sig at henvise, og hvoraf det fremgaar, at Udvalget har ment, at Lovens Bestemmelser om Lukning (§§ 1—4) ikke bør komme til Anvendelse uden i de Bygder, for hvilke der er givet Regler herom ved en af vedkommende kommunale Styrelse affattet Vedtægt og i det Omfang, som Vedtægten angiver.

Imidlertid fremkom efter Sagens 2. Behandling i Tinget det hermed følgende Ændringsforslag fra 4 Medlemmer (N. Djurhuus, Dam, Poulsen og Winther) til Udvalgets Forslag, hvorefter Loven med visse Ændringer skulde gælde overalt paa Færøerne, dog saaledes at der ved Vedtægt skal kunne foretages visse Ændringer i Loven for Bygder, hvor Forholdene skønnes at gøre det nødvendigt.

Ved den i Tingets Møde den 27. d. M. foretagne endelige Afstemning over de fremsatte Forslag blev der først afstemt over Ændringsforslaget punktvis. Punkt 1 vedtoges enstemmig med 12 Stemmer og Punkt 2 enstemmig med

13 Stemmer. Derefter vedtoges det saaledes ændrede Forslag i sin Helhed ved Navneopraab med 12 Stemmer mod 8, medens 1 Medlem undlod at stemme og 1 Medlem var fraværende. — Herved var Udvalgets Forslag bortfaldet.

Lagtingets Udtalelse i denne Sag er herefter saalydende:

— —

(Se Udvalgsbetænkningen og Ændringsforslaget).

C. Bærentsen. *J. Dahl.*

Joen Poulsen.

XIX. Andragende om Koncession paa Stenbrydning paa Færøerne m. m.

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes følgende *Skrivelse fra Amtet* af 1ste Juni 1909 tilligemed et *Andragende til Justitsministeriet* af 9. Marts s. A. fra fhv. Købmand *Chr. M. Christiansen* af Thorshavn og Jorurnalist *Christian Olson* af København:

Justitsministeriet har under 12. f. M. tilskrevet Amtet saaledes:

»Justitsministeriet har under D. D. tilskrevet d'Herrer Chr. M. Christiansen og Chr. Olson saaledes:

»»I det af Dem hertil indsendte Andragende af 9. Marts d. A. har De anholdt om Koncession for 20 Aar paa Stenbrydning paa Færøerne med Tilladelse til at benytte den ved Bruddet nærmest værende Vandkraft til Stenens Forarbejdning, saafremt det kan ske uden Afbræk for offentlig Færdsel eller Trafik.

Foranlediget heraf skal man efter at have indhentet en Erklæring over Sagen fra Amtmanden over Færøerne til Efterretning meddele, at Justitsministeriet ikke finder at kunne søge udvirket den ansøgte Koncession, forinden Lagtinget har haft Lejlighed til at gøre sig bekendt med Sagen, og Justitsministeriet har modtaget dets Betænkning, hvorved tilføjes, at det iøvrigt efter de paa Færøerne bestaaende Ejendomsforhold kun vilde være muligt for Staten at meddele Indrømmelser for Kongsjordens Vedkommende, og det med saadan Begrænsning, som maatte være nødvendig eller anbefalelsesværdig af Hensyn til Fæsteres, Lejeres og andre Brugeres Rettigheder.

Man maa derfor foreløbig have Dem henvist til at henvende Dem til vedkommende Grundejere, paa hvis Ejendom De ønsker at bryde Sten og benytte Vandkraft, samt til, for saa vidt Staten er Ejer eller Lodtager i saa-

dan Ejendom, at indgive Andragende om Tilladelse til at drive saadan Virksomhed paa Ejendommen.

For saa vidt Andragendet gaar ud paa Tilladelse til at stifte et Aktieselskab paa nærmere angiven Maade, skal man oplyse, at hertil ikke fordres nogen Tilladelse af det Offentlige.«

Hvilket man herved skal meddele Hr. Amtmanden til Efterretning under Henvisning til Deres Skrivelse af 31. f. M., idet De anmodes om at forelægge Sagen for Lagtinget, hvorved tilføjes, at Justitsministeriet ikke vil have noget at erindre mod, at det her rejste Spørgsmaal henvises til den i Henhold til Lov af 13. Marts f. A. nedsatte Landbokommission ligesom Spørgsmaalet om Koncession paa Kulbrydning paa Suderø, jfr. Amtets Skrivelse af 19. November f. A. og Skrivelse herfra af 24. December f. A.«

Hvilket jeg herved skal meddele, idet en Afskrift af Andragendet vedlægges.

* * *

Da der gennem Samtaler med og Stenprøve-Forevisninger hos det københavnske Brolægningsvæsen, Havnevæsenet og Christiansborgs Bygmester er tilvejebragt grundet Haab om, at *tilhugne Sten fra Færøerne* kan finde Anvendelse, dels til Gadebrolægning, dels til Kajmure, dels ogsaa til Bygninger, og da det sikkert vil være af Betydning for det færøske Næringsliv, om en Udnyttelse af Øernes Stenart vil kunne ske med en Eksport for Øje, *tillader undertegnede Chr. M. Christiansen af Thorshavn og medundertegnede A. E. C. Olson af København os at ansøge det høje Ministerium om Koncession paa Stenbrydning paa Færøerne* med Tilladelse til at benytte den ved Bruddet nærmest forefindende Vandkraft til Stenens Forarbejdning, saafremt dette kan ske uden Afbræk for offentlig Færdsel eller Trafik.

Det er da vor Mening at forsøge paa at skabe Marked her i Danmark for tilhugne Sten, af hvilke nu de fleste komme fra Sverige og andet Steds i Udlandet.

For nærmere at danne os et Begreb om den færøske Stens Brugbarhed har vi ladet foretage Prøvebrydninger dels paa *Strømø* dels paa *Østerø* og *Vaage*, og Resultatet har været ganske tilfredsstillende. Blandt andet har vi paa Strømø fundet Sten, som med Hensyn til Tæthed og Tyngde let kunne holde Maal med den svenske Granit. Ogsaa Farven og Stenens Modstand overfor Luftens Indflydelse synes tilfredsstillende.

Det er imidlertid muligt, at der paa de andre Øer kunde findes en endnu bedre Stenart, der tillige var lettere at bryde og borttransportere, og som maaske besad Egenskaber, der gjorde den i særlig Grad egnet for Eksport.

Vi tillade os derfor at ansøge det høje Ministerium om Tilladelse til *udvidet* Stenbrydning, saaledes at denne — i alt Fald foreløbig — ikke begrænses til et enkelt Sted. Samtidig bede vi om, at Koncessionen maa gælde for 20 Aar, da der med Prøvebrydninger, til fortsatte Undersøgelser ved Statsprøveanstalten samt til Stenens Indarbejdelse paa Markedet sikkert vil hengaa nogen Tid.

Vi have ogsaa forhandlet med Dampskibsselskaberne om en eventuel Transport af Stenen, have undersøgt Fragtbetingelserne og have — som tidligere nævnt — i vore Samtaler med forskellige københavnske Institutioner mødt Velvilje og Interesse for et Forsøg med færøsk Stenleverance. Alt tyder paa, at der vil kunne oparbejdes en lønnende Industri.

Sluttelig bede vi det høje Ministerium om Tilladelse til — saafremt Koncessionen overdrages os — da at søge den fornødne Driftskapital tilvejebragt gennem Aktier, det halve Beløb tegnet paa Færøerne, det halve i Danmark.

I Haab om, at det høje Ministerium vil tage vor Ansøgning under velvilig Overvejelse, forblive vi . . .

Ved Sagens *foreløbige Behandling, den 2. August* vedtoges det efter Forslag af H. A. Djurhuus at henvise den til Budgetudvalget (Effersøe, Olsen, Samuelsen, Weihe, Michelsen, Patursson og Skarð). Den *9. September* afgav Udvalget (Ordfører Effersøe) følgende

Udvalgsbetænkning.

Færø Amt har ved Skrivelse af 1. Juni d. A. i Henhold til Skrivelse af 12. f. M. fra Justitsministeriet forelagt Lagtinget til Betænkning et Andragende af 9. Marts d. A. fra fhv. Købmand Chr. M. Christiansen af Thorshavn og Journalist A. E. C. Olson af København om Koncession for 20 Aar paa Stenbrydning paa Færøerne med Tilladelse til at benytte den ved Bruddet nærmes værende Vandkraft til Stenens Forarbejdning.

Med Hensyn til denne Sag skal Udvalget bemærke følgende:

I fornævnte Skrivelse fra Justitsministeriet findes gengivet en foreløbig Svarskrivelse til Andragerne. I denne udtales, at det efter de paa Færøerne bestaaende Ejendomsforhold kun vilde være muligt for Staten at meddele Indrømmelser for Kongsjordens Vedkommende, og det med saadan Begrænsning som maatte være nødvendig eller anbefalelsesværdig af Hensyn til Fæsteres, Lejeres og andre Brugeres Rettigheder.

Ministeriet har derfor — indtil Lagtinget har afgivet Betænkning over Sagen — henvist Andragerne til at henvende sig til vedkommende Grundejere, paa hvis Ejendom Andragerne ønske at bryde Sten og benytte Vandkraft, samt til, for saa vidt Staten er Ejer eller Lodtager i saadan Ejendom, at indgive Andragende om Tilladelse til at drive saadan Virksomhed paa Ejendommen.

Da Udvalget var i Tvivl om, hvilke Rettigheder Andragerne tilsigtede at erhverve, navnlig hvad der i Andragendet mentes med Ordet »Koncession«, henvendte man sig til den af Andragerne, som bor her paa Stedet, Hr. Chr. M. Christiansen. Denne meddelte mundtlig i en Sammenkomst med Udvalget, at Begæringen om »Koncession« ikke tilsigtede Erhvervelse af nogen Eneret. Ved den tilsigtede Koncession ønskede Andragerne kun at hindre, at enkelte Ejere blot af Vrangvilje og uden skellig Grund ved at modsætte sig, at Andragerne benyttede deres Grund, til Fremme af deres Foretagende kunde lægge Sagen alvorlige Vanskeligheder i Vejen, og Andragerne have staaet i den Formening, at Justitsministeriet ved at meddele en Koncession kunde bevirke, at eventuelle Indsigelser af den anførte Beskaffenhed fra enkelte Ejere blev uden Betydning.

Udvalget anser det for rigtigt, at det Offentlige stiller sig saa velvilligt som muligt overfor Bestræbelser for at tilvejebringe en lønnende Stenindustri paa Færøerne, men for saa vidt der her er Tale om Erhvervelse af en Koncession, altsaa formentlig en mere almindelig Tilladelse, maa man fremhæve Nødvendigheden af, at der ikke ved en saadan lægges andre Hindringer i Vejen for at sætte lignende Virksomheder i Gang paa Færøerne.

I denne Forbindelse skal man henlede Opmærksomheden paa et Andragende fra Vandmester J. A. Arge af Thorshavn vedrørende et ganske tilsvarende Foretagende, der foreligger for Tinget.

Endvidere er det en Selvfølge, at der ikke ved Koncessioner maa gøres Indgreb i private Personers Rettigheder, ligesom man heller ikke maa udsætte offentlige Interesser af en vis Betydning for Hindringer eller Skade.

Medens man finder det rigtigt, at Ministeriet stiller sig velvilligt overfor Foretagender i den her omhandlede Retning, maa man anse det for aldeles nødvendigt, at der ikke gives Andragerne nogen Eneret og heller ikke en almindelig Tilladelse, men at de henvises til at søge om Regeringens Tilladelse i et vist nærmere begrænset Omfang i hvert enkelt Tilfælde, hvor de agte at iværksætte et bestemt Foretagende, og saaledes at der først erhverves Samtykke af paagældende Grundejere eller andre Indehavere af Rettigheder over vedkommende Grund.

I Henhold til foranførte foreslaar Udvalget, at Tinget giver Justitsministeriet følgende Svar:

Lagtinget anser det for meget ønskeligt, at det offentlige yder Bestræbelserne for at tilvejebringe en Stenindustri paa Færøerne, særlig med Eksport for Øje, sin Støtte, og man tilraader, at Justitsministeriet giver Andragere, som maatte befindes at være kvalificerede dertil, Tilladelse til at bryde Sten m. v. paa Statens Grund paa Øerne samt andre for paagældende Foretagende fornødne Begunstigelser, dog først efter at paagældende Besiddere og, for saa vidt Grunden ligger i Fællig med Odelsjord, tillige paagældende Odelsejere have givet deres Samtykke til den paatænkte Benyttelse eller Erhvervelse af Grunden og under Forudsætning af, at offentlige Interesser ikke udsættes for at lide væsentlig Skade.

Tinget maa derhos udtale, at man anser det for paakrævet, at Ministeriet i paakommende Tilfælde, hvor det maatte dreje sig om Foretagender af mere omfattende Betydning, og saa længe der ikke er tilvejebragt nærmere Regler for Meddelelse af Koncessioner af forskellig Beskaffenhed, giver Tinget Lejlighed til at udtale sig, inden der meddeles Tilladelse til Iværksættelse af vedkommende Foretagende.

Ved Sagens *2den Behandling den 13. September* vedtoges det med 19 St. mod 0 at lade den overgaa til 3. Behandling.

Imellem 2. og 3. Behandling fremlagdes følgende Ændringsforslag til Udvalgets Forslag af Effersøe og Samuelsen:

1. Efter Forslagets første Stykke indskydes følgende nye Stykke:
»Derimod maa man fraraade, at der meddeles Andragerne eller andre Koncession paa Ret til Stenbrydning.«

2. Principalt.
Andet Stykke udgaar.

Subsidiært:
Følgende Ord i tredje Stykke udgaar:
»og saalænge der ikke er tilvejebragt nærmere Regler for Meddelelse af Koncessioner af forskellig Beskaffenhed«.

Ved *3. Behandling den 16. September* vedtoges Ændringsforslaget til Punkt 1 med 16 St. mod 0, hvorefter Punkt 1 i Udvalgets Forslag saaledes ændret vedtoges med 18 St. mod 0. Det principale Ændringsforslag til Punkt 2 vedtoges med 16 St. mod 0, hvorefter de øvrige Forslag bortfaldt.

Sagen i dens Helhed sattes derpaa under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges enstemmig med 18 Stemmer (*fraværende*: Paturssen, Petersen, Winther og Konoy).

Den *20. September* oplæstes og vedtoges saalydende *Indstilling*:

Færøernes Lagting.
Thorshavn, den 20. September 1909.

Til
Justitsministeriet.

Færø Amt har ved Skrivelse af 1. Juni d. A. i Henhold til Skrivelse af 12. Maj d. A. fra Justitsministeriet forelagt Lagtinget til Betænkning et Andragende af 9. Marts d. A. fra fhv. Købmand Chr. M. Christiansen af Thorshavn og Journalist A. E. C. Olson af København om Koncession for 20 Aar paa Stenbrydning paa Færøerne med Tilladelse til at benytte den ved Bruddet nærmest værende Vandkraft til Stenens Forarbejdning.

Denne Sag er af Tinget overgivet til Behandling i et Udvalg, som har afgivet den hermed følgende Betænkning med Forslag.

Til Sagens 3. Behandling fremkom hoslagte Ændringsforslag til Udvalgets Forslag fra to Medlemmer. Efter at Ændringsforslagets Punkt 1 og dets principale Forslag Punkt 2 vare vedtagne enstemmig med 16 Stemmer, blev Udvalgets saaledes ændrede Forslag vedtaget enstemmig med 18 Stemmer.

Tingets Udtalelser om Sagen er herefter saalydende:

(Se Udvalgsbetænkningen og Ændringsforslaget).

C. Bærentsen. *Oliver Effersøe,*
Ordfører.

Joen Poulsen.

XX. Udskillelse af Bygden Skopen som særskilt Kommune.

Den *9. September* fremlagdes *Andragende*) fra Forstanderskabet for Sandø Præstegælds Kommune* om Udskillelse af Bygden Skopen fra Sand Sogn som en særskilt Kommune.

Ved Sagens *foreløbige Behandling* den *10. September* vedtoges det efter Forslag af Hentze at henvise den til *Udvalget for de kommunale Sager.*

*) Udelades her.

Den *17. September* fremlagdes *en Skrivelse*) fra forbemeldte Forstanderskab*, hvilken henvistes til samme Udvalg. Den *21. September* fremlagdes *ligeledes en Skrivelse*) fra samme Forstanderskab*, som henvistes til samme Udvalg.

Den *19. September* afgav Udvalget (Ordfører: Nielsen) følgende

Udvalgsbetænkning.

Ved Skrivelse af 7. d. M. har Forstanderskabet for Sandø Præstegælds Kommune i Anledning af et til samme fra 41 Beboere af Bygden Skopen indsendt Andragende om Udskillelse af Skopen som et særligt Sogn, andraget Lagtinget om at virke hen til at søge Sagen fremmet paa de i 1905 foreslaaede og til Amtet indsendte Vilkaar for Udskillelsen, dog med nogle i denne Skrivelse og Skrivelser fra bemeldte Forstanderskab til Lagtinget af henholdsvis 16. og 21. ds. nærmere anførte Ændringer.

Undertegnede Udvalg, til hvilket Sagen af Tinget er bleven henvist, skal tillade sig at fremsætte følgende Udtalelser:

Lagtinget vedtog allerede i Samlingen 1898 at udskille Skopen som et særligt Sogn (se Lagtingsberetningen for 1898 pag. 36—41). Ved Skrivelse af 22. April 1905 til Amtmanden over Færøerne har Justitsministeriet bifaldet Udskillelsen med nogle af Amtet foreslaaede Vilkaar.

Sagen blev paany forelagt Lagtinget i 1905 tilligemed Skrivelse fra Forstanderskabet for Sandø Præstegælds Kommune, hvorefter Forstanderskabet har foreslaaet Sogneraadsgrænsen noget afvigende fra det Ministeriet forelagte af dette approberede Forslag og vedtaget at stille Sagen i Bero, indtil der kunde faas Vished for, at Kommunen kunde erholde »Høddarhagi« til Købs. Som Følge heraf blev Sagen af Lagtinget i Aaret 1905 stillet i Bero.

Udvalget maa mene, at det er af stor Vigtighed for Bygden Skopens fremtidige Udvikling, at den udskilles som særligt Sogn i kommunal Henseende fra Sand Sogn, da Skopens Indbyggere ikke altid have Interesser sammen med Beboerne af Sands Bygd. Ved at Skopen bliver et særligt Sogn, sikres den altid særlige Repræsentanter i Præstegældskommunens fælles Forstanderskab, ligesom den ogsaa opnaar at faa sin egen Sogne- og Skolekommission m. m. Som det fremgaar af det af 41 Beboere af Skopen til Forstanderskabet indsendte Andragende af 29. f. M. om Udskillelse af Skopen som et særligt Sogn, er Grunden hertil den, at Forstanderskabet ikke har fundet det forsvarligt, at det nuværende Sand Sogn paatager sig nogen Del af de Udgifter, der mulig vil paakræves, for at det projekterede Havneanlæg i Skopen kan komme til Udførelse. At det er af allerstørste Betydning for Beboerne af Skopen at faa gennemført det projekterede Havneanlæg, maa Udvalget give dem Medhold i, hvorfor man anser det for en ligefrem Nødvendighed, at Skopen nu udskilles som et særligt Sogn. Udvalget har intet at indvende imod, at Udskillelsen finder Sted paa de Vilkaar, som af Forstanderskabet vedtaget.

I Henhold til det anførte skal Udvalget tillade sig at foreslaa til Vedtagelse:

Lagtinget anbefaler:

1) *at* Bygden Skopen udskilles fra Sand Sogn som et særligt Sogn, der i kommunal Henseende bliver at bestyre som de andre Sogne i Præstegældet;
2) *at* Grænsen mellem Sand Sogn og det eventuelle Skopen Sogn gaar fra »Bavinsgjov« og følger Markeskelsaaen til ovenfor Vejen mellem Skopen og Sand, gaar derfra i nordvestlig Retning stadig umiddelbart ovenfor

---

*) Udelades her.

Vejen til Skellet mellem »Fjallshaga« og »Skopunarhaga«, hvorfra dette bliver Grænsen, følgende Skellet mellem disse Hauger, indtil Skopunarhagi støder sammen med »Saltevigshaga«, hvorpaa Skellet mellem disse Hauger bliver Grænsen, saaledes at Skopunarhagi og Høddarhagi komme ind under Skopen Sogn;

3) *at* alt, hvad der til enhver Tid forefindes af matrikuleret Ind- og Udmark indenfor den nævnte Sognegrænse, beskattes til Skopen Sogn;

4) *at* Øen st. Dimon vil være at henhøre til det ny Sand Sogn;

5) *at* de nuværende Sand Sogn tilhørende Skolebygninger i Sand og Skopen fordeles saaledes, at der efter Udskillelsen tilfalder det ny Sand Sogn Skolebygningerne i Sand indbefattet den nylig opførte Skolestue, og Skopen Sogn Skolestuen og Lærerboligen i Skopen;

6) *at* Udgifterne ved Anlægget af den eventuelle Kørevej mellem Skopen og Sand fordeles saaledes, at det ny Sand Sogn skal bære $^3/_4$ og Skopen Sogn $^1/_4$ af disse.

Vedligeholdelsen af Vejen fastsættes efter nærmere Overenskomst mellem Sognene uden Hensyn til Sognegrænsen;

7) *at* Forrentning og Afbetaling af den Præstegældet paahvilende Gæld i Anledning af Lægeboligens Opførelse samt eventuelle Tilskud til Lægen fordeles saaledes, at der af de 60 pCt., der paahviler det nuværende Sand Sogn, det ny Sand Sogn vil have at udrede 45 pCt., medens Skopen Sogn udreder 15 pCt., indtil anden Ordning finder Sted for hele Præstegældets Vedkommende;

8) *at* hvert Sogn efter Udskillelsen afholder Udgifterne ved deres respektive Skoler;

9) *at* der af den nuværende Fattigbyrde kommer til at paahvile det ny Sand Sogn $^3/_4$ og Skopen Sogn $^1/_4$;

10) *at* det ny Sand Sogn med Hensyn til Alderdomsunderstøttelse vil være at betragte som Opholdskommune for de Personer, der ved Udskillelsen nyder Alderdomsunderstøttelse og bor i Sands Bygd, og Skopen Sogn som Opholdskommune for de Personer, der bor i Skopen og nyder Alderdomsunderstøttelse. Som Følge heraf vil $^1/_4$ af Understøttelsen være at bære af Opholdskommunen, medens de øvrige $^3/_4$ bæres af Sognene i samme Forhold som i Post 9 anført;

11) *at* den Gæld eller kontante Beholdning, der ved Udskillelsen forefindes, bliver at fordele mellem begge de ny Sogne i samme Forhold som i Post 9 anført;

12) *at* Forstanderskabets Medlemsantal bestemmes, samtidig med Udskillelsen, til 7, hvoraf 1 vælges i hvert Sogn, og 2 ved fælles Valg for hele Præstegældet;

13) *at* det eventuelle Skopen Sogn paatager sig de Forpligtelser til Havnesagens Løsning, som Beboerne andrage om;

14) *at* Udskillelsen finder Sted til 1. Oktober 1910 og Valget o. s. v. foretages i Januar—Februar 1910.

Ved Sagens *2. Behandling, den 27. September* vedtoges det med 19 Stemmer mod 0 at lade den overgaa til 3. Behandling.

Ved *3. Behandling den 30. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges enstemmig med 22 Stemmer.

Den 1. *Oktober* oplæstes og vedtoges saalydende *Indstilling*:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 2. Oktober 1909.

Tinget har haft til Behandling et af Forstanderskabet for Sandø Præstegælds Kommune tiltraadt Andragende fra 41 Beboere af Bygden Sand Sogn som et særligt Sogn i kommunal Henseende.

Efter en foreløbig Behandling blev dette Andragende henvist til Udvalget for de kommunale Sager, som under 19. d. M. afgav Betænkning i Sagen og anbefalede den ansøgte Udskillelse paa nærmere i Betænkningen foreslaaede Vilkaar.

Ved Sagens 3. Behandling Dags Dato vedtoges Udvalgets Indstillingspunkter enstemmig med 22 Stemmer.

Under Henvisning til foranstaaende og idet man ærbødigst indsender den afgivne Betænkning og Sagens øvrige Bilag, skal man ærbødigst tillade sig at anbefale denne Sag til det høje Ministeriums videre gunstige Forsorg.

C. Berentsen. *J. Z. Nielsen,*
Ordfører.

Joen Poulsen.

Til
Justitsministeriet.

Justitsministeriet har i Skrivelse til Amtet af 11. November 1909 tiltraadt Lagtingets Indstilling, dog med den Tilføjelse: at mulige Stridsspørgsmaal mellem de to nye Sogne vedrørende deres indbyrdes Forhold ville være at afgøre af Lagtinget.

XXI. Bevilling til Fagralið Højskole*).

Den *11. August* fremlagdes følgende *Andragende fra Bestyrelsen for Fagralið Højskole*:

Til
Lagtinget.

I Fjor blev den aarlige Bevilling til Fagralið Højskole 900 Kr. fra Staten og 300 Kr. fra Lagtinget — fornyet for to Aar. Da man nu til Efteraaret tænker paa at flytte Skolen fra Fagralið til Thorshavn eller Thorshavns Nærhed, tillader Bestyrelsen for ovennævnte Skole sig herved at andrage hos Tinget om, at dette vil udvirke, at ovennævnte Bevilling paa de forrige Aar vedtagne Betingelser ogsaa i Tilfælde af, at den paatænkte Flytning maa blive virkeliggjort, maa gælde for det kommende Finansaar.

Det kan bemærkes, at Skolen vil blive ledet efter de samme Principper som hidtil, og at Lærerpersonalet ogsaa vil blive det samme, dog muligvis forøget med nye Kræfter.

Bestyrelsen for Fagralið Højskole, p. t. Thorshavn, den 9. August 1909.

Simun av Skarði. *J. Paburssson.* *A. C. Evensen.*

Ved Sagens *foreløbige Behandling, den 12. August*, vedtoges det efter Forslag af Poulsen at henvise den til *Budgetudvalget*. *Den 20. September* afgav Udvalget (Ordfører: Effersøe) følgende

Udvalgsbetænkning.

Lagtinget vedtog i Fjor, jfr. Lagtingstidende for 1908, Side 45, at anbefale Folkehøjskolen paa Bordø (Fagralið Højskole) til et Statstilskud for da to følgende Finansaar paa 900 Kr. om Aaret samt for samme Tidsrum at bevilge Skolen 300 Kr. aarlig af Amtets økonomiske Fond, dette sidste under Forudsætning af, at Bevillingen fra Statskassen blev given.

Da det omhandlede Beløb er blevet bevilget paa Finansloven, er altsaa Forudsætningen for Lagtingets Bevilling tilstede.

Skolens Bestyrelse andrager nu om, at disse to Bevillinger, for saa vidt angaar Finansaaret 1910—11, skal gælde ogsaa for det Tilfælde, at Skolen, som paatænkt, flyttes til Thorshavn eller til et Sted i Byens Nærhed.

Et Flertal indenfor Udvalget (Effersøe, Olsen, Samuelsen og Weihe) skal herom udtale følgende:

Vi have i sin Tid næret stor Sympati for Oprettelsen af en Højskole paa Færøerne. — Vi gik nemlig ud fra den Forudsætning, at Højskolen i Overens-

*) Se Lagtingstidende for 1908, Side 45.

stemmelse med de paa Færøerne raadende Forhold skulde lære Eleverne at kende og skatte baade, hvad der tilhører os Færinger af aandelige Værdier og, hvad vi af saadanne øje fælles med alle Danske.

Da der ikke har været ført noget Tilsyn med Højskolen, eller i alt Fald ikke noget effektivt Tilsyn, kunne vi ikke udtale nogen til Fulde begrundet Mening angaaende dennes Virksomhed, men forskellige Omstændigheder have efterhaanden mere og mere givet os en Del Anledning til at antage, at Skolen ikke er blevet ledet, som vi fra først af have ønsket, men saaledes, at Eleverne ere blevne paavirkede i en ensidig færøsk Retning. Dette kunne vi ikke se helt bort fra ved vor Overvejelse af det foreliggende Andragende.

Vi mene derhos ikke at kunne lade Spørgsmaalet om Højskolens Bestyrelses Berettigelse til at ophæve eller flytte Skolen ude af Betragtning.

Vi undertegnede, Effersøe og Samuelsen, have i sin Tid ydet Bidrag til Skolens Etablering som en Færingerne tilhørende Institution og mene, at vi og andre Bidragydere have en vis Bestemmelsesret med Hensyn til Skolen og særlig med Hensyn til et saa betydningsfuldt Anliggende som Skolens Ophævelse eller Flytning.

Udvalget har fra Andrageren, Højskoleforstander Simon af Skarði, modtaget et Dokument, der vedlægges nærværende Betænkning i Afskrift. — Efter Hr. Simun av Skarðis Fremstilling indeholder Dokumentet de for Højskolens Styrelse gældende Bestemmelser og Bemyndigelse for Skolens Bestyrelse til alene at raade for Skolens Anliggender ogsaa med Hensyn til dens Flytning o. lign.

Vi kunne imidlertid aldeles ikke erkende Rigtigheden af, at omhandlede Dokument, eller hvad der er foregaaet ved Højskolens Oprettelse m. v., hjemler Bestyrelsen et saadant Enevælde.

Skolen blev oprindelig stiftet af dens to nuværende Forstandere eller Lærere, men da Foretagendet ikke kunde bære sig pekuniært, henvendte disse sig, som det vil fremgaa af forommeldte Dokument; til Offentligheden om Hjælp. — Skolen skulde overgaa til at være »Færingernes« (Bidragydernes) egen Skole, og i Tillid hertil tegnede vi, og sikkert ogsaa mange andre, Bidrag, men Udfaldet er blevet, at mange have betalt Bidrag, medens kun nogle faa Mænd (Bestyrelsen) have tilladt sig, formentlig uberettiget, al Raadighed over Skolen, og og disse lade nu, uden saa meget som at tage Bidragyderne med paa Raad, Skolen rive ned, og agte at opføre en ny Skole paa et helt andet Sted. Bidragyderne fik for flere Aar siden Lejlighed til at vælge Bestyrelse, men iøvrigt have de været satte helt til Side, og de have heller ikke haft Lejlighed til at stifte Kendskab med Skolens Pengeforhold (Regnskab).

Vi anse det paa Grund af de af os fremhævede Forhold for meget betænkeligt nu at anbefale, at de Tilskud, som ere bevilgede af det Offentlige til den nu nedlagte Skole i Fagrafjð paa Bordø, skulle blive tilstaaede den eventuelle nye Højskole i Thorshavn.

Vi mene særlig, at der muligvis med Rette vil kunne rejses en Anke mod Lagtinget for at have støttet en uberettiget Fremfærd, for saa vidt Tinget tiltræder Andragendet.

Efter Omstændighederne, og særlig under Hensyn til, at Tilskudene til Højskolen i Fagrafjð omfattede et Tidsrum paa to Aar, der endnu ikke ere udløbne, ville vi dog ikke fremsætte Forslag om, at Andragendet afslaas; men vi se os paa den anden Side ikke i Stand til at give det vor Anbefaling.

Et Mindretal (Patursson og Michelsen) kan ikke være enigt med Flertallet, naar dette ikke vil anbefale, at det Tilskud, der af Statskassen er stillet Højskolen i Udsigt for Finansaaret 1910—11, maa blive den til Del paa Grund af, at Skolen flyttes til Thorshavn; og heller ikke, naar dette mener, at Bestyrelsen ikke skulde have Bestemmelsesret med Hensyn til Skolens Flytning, uden først at indhente Bidragydernes Tilladelse.

Vi anse det derimod for en Forbedring af Forholdene, som længe har været paatrængende og vistnok har været ønsket af Flertallet af dem, som interessere sig for Højskolesagen. Naar Bestyrelsen er valgt af Bidragyderne, saa

skulde dette jo være betryggende nok for disse i enhver Henseende, uden at hver enkelt af dem skulde adspørges om, hvad der skal foretages. Naar der i det foreliggende Tilfælde af Bestyrelsen ikke er forhandlet med Bidragyderne, saa ligger Grunden formentlig i, at denne har følt sig overbevist om, at den foretagne Forandring var efter Ejernes Ønske, hvilket denne efter alt, hvad der foreligger, lige siden Skolen blev anlagt maatte være berettiget til at mene.

Vi kunne paa ingen Maade være med til nu, efter at Bygningen er nedtagen, at ville lægge Hindringer i Vejen for, at den kan genopføres, og det saa meget mindre, som det efter vor Mening er uomtvisteligt, at Skolen som saadan vil vinde meget ved at komme til at ligge i Nærheden af Byen, og dette maa vi gaa ud fra, at Flertallet ogsaa mener, da det ikke har fremført noget derimod.

Naar Flertallet i Betænkningen anfører, at der med Rette vil kunne rejses Anke mod Lagtinget, for saa vidt dette tiltræder Andragendet, saa kunne vi ingenlunde være enige med Flertallet heri, men formener tvært imod, at Tinget i modsat Tilfælde vil udsætte sig for den Dom at have villet benytte sig af de foreliggende Omstændigheder til at lægge den færøske Højskolesag noverkommelige Hindringer i Vejen, som kan have skæbnesvangre Følger, hvilket vi, idet vi henholde os til vor Indstilling i Sagen, maa tillade os meget at advare imod.

I Henhold til foranførte skal Udvalget stille følgende Forslag:

I. Af Flertallet (Effersøe, Olsen, Samuelsen og Weihe):

1. Lagtinget henstiller Andragendet til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, for saa vidt angaar det eventuelle Tilskud fra Statskassen, idet man henviser til de af vedkommende Udvalgsflertal i Udvalgsbetænkningen fremførte Udtalelser.
2. Hvis der for Finansaaret 1910—11 bliver ydet den i Andragendet omhandlede Højskole, som agtes opført i Thorshavn eller i Byens Nærhed, et Tilskud paa 900 Kr. fra Statskassen, vil der være at udbetale samme Skole et Tilskud paa 300 Kr. fra Færø Amts økonomiske Fond.

II. Af Mindretallet (Micholsen og Patursson):

1. Lagtinget anbefaler, at den Bevilling paa 900 Kr., som i Henhold til Finansloven for 1909—10 blev stillet Fagralið Højskole paa Bordø i Udsigt vedrørende Finansaaret 1910—11, skal gælde ogsaa for det Tilfælde, at Højskolen flyttes til Thorshavn eller til et Sted i Byens Nærhed.
2. Det af Lagtinget i 1908 bevilgede Tilskud paa 300 Kr. af Amtets økonomiske Fond for Finansaaret 1910—11 skal ogsaa gælde for det i Punkt 1 omtalte Tilfælde.

Ved Sagens *2. Behandling* den *24. September* vedtoges det med 18 Stemmer mod 0 at lade den overgaa til 3. Behandling.

Ved *3. Behandling* den *28. September* sattes Flertallets Forslag Punkt 1 først under Afstemning ved Navneopraab, men bortfaldt, idet kun 6 stemte derfor.

Derefter sattes Mindretallets Forslag Punkt 1 under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges enstemmig med 14 Stemmer (*stemte ikke*: Provsten, Olsen, Samuelsen og Effersøe; *fraværende*: Skaalum, Winther, N. Djurhuus og Dahl).

Derefter sattes Flertallets Forslag Punkt 2 under Afstemning og vedtoges med 16 Stemmer mod 0.

Den 1. *Oktober* oplæstes og vedtoges saalydende *Indstilling:*

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 1. Oktober 1909.

Til
Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

Fra Bestyrelsen for Folkehøjskolen paa Bordø (Fagrahlíð Højskole) er indkommet hoslagte Andragende til Lagtinget om, at dette vil udvirke, at de henholdsvis af Statskassen og af Færø Amts økonomiske Fond givne Bevillinger for Finansaaret 1910—11 til nævnte Højskole skal gælde ogsaa for det Tilfælde, at denne, som paatænkt, flyttes til Thorshavn eller til et Sted i Byens Nærhed.

Det Udvalg, hvortil Andragendet blev henvist, har afgivet den hermed følgende Betænkning med 1 Bilag, hvoraf det vil fremgaa, at Udvalget har delt sig i et Flertal og et Mindretal, der have fremsat noget afvigende Forslag.

Flertallet har ikke villet fremsætte Forslag om, at Andragendet om Statstilskud til Højskolen afslaas, men henstiller kun dette til Ministeriet.

Mindretallet har derimod tilraadet Tinget at anbefale, at Statstilskudet bliver udbetalt overensstemmende med Andragendet.

Ved Sagens endelige Behandling den 28. December d. A. bortfaldt Pkt. 1 i Flertallets Forslag (ang. Statens Tilskud, se Udvalgsbetænkningen), idet kun 6 Medlemmer stemte derfor, medens 12 Medlemmer undlod at stemme og 4 Medlemmer vare fraværende. Derefter vedtoges Punkt 1 i Mindretallets Forslag ved Navneopraab enstemmig med 14 Stemmer (4 Medlemmer undlod at stemme og 4 Medlemmer vare fraværende).

Endelig vedtoges Punkt 2 i Flertallets Forslag om; at der, hvis der for Finansaaret 1910—11 bliver ydet den i Andragendet omhandlede Højskole, som agtes opført i Thorshavn eller i Byens Nærhed, et Statstilskud paa 900 Kr., vil være at udbetale Skolen et Tilskud paa 300 Kr. fra Færø Amts økonomiske Fond.

Det omhandlede, af Lagtinget vedtagne Punkt 1 i Udvalgsmindretallets Forslag er saalydende:

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

(Se Udvalgsbetænkningen).

C. Bærentsen. *Oliver Effersøe,*
Ordfører.

Joen Poulsen.

XXII. Ændring i Bestemmelserne om Thorshavns Kommuneskole.

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes den fra forrige Samling udsatte Sag ang. Ændring i Bestemmelserne om Thorshavns Kommuneskole*) tillige med indhentede Erklæringer fra Kommissionen for Thorshavns Kommuneskole og Thorshavns Byraad, hvilke ere saalydende:

Thorshavns Byraad, den 12. Juni 1909.

Ved Skrivelse af 29. September f. A. til Thorshavns Kommunalbestyrelse har Amtet, ved Fremsendelse af Afskrifter af en Del Akter vedrørende den i Lagtingssamlingen for 1908 behandlede Sag (Nr. 41 / 1908) angaaende Ændring i Bestemmelserne for Thorshavns Kommuneskole, meddelt, at Lagtinget havde vedtaget at udsætte Sagen til indeværende Aars Samling og at indhente Erklæring over samme fra Kommunalbestyrelsen og Skolekommissionen.

Næst hoslagt at fremsende en Betænkning fra Skolekommissionen med vedlagt Erklæring fra Skolens Førstelærer og en Undervisningsplan**) for Kommuneskolen, samt en Udskrift af Forhandlingsprotokollen for Byraadets Udvalg for Skolevæsenet, indeholdende bemeldte Udvalgs Betænkning over Sagen, undlader man ikke at meddele, at det i bemeldte Udvalgsbetænkning fremsatte Forslag blev enstemmig vedtaget af de ved det den 10. dennes afholdte Byraadsmøde tilstedeværende 6 Medlemmer, idet det 7. Medlem, Hr. M. Rein, som er Medlem af Udvalget for Skolevæsenet, og som har tiltraadt Udvalgets Betænkning, var forhindret i at give Møde.

P. B. V.

M. A. Winther,
Fmd.

Til
Færø Amt.

* * *

Kommissionen for Thorshavns Kommuneskole.

Den 6. Maj 1909.

Under 29. September f. A. blev der af Færø Amt tilstillet Kommissionen for Thorshavns Kommuneskole en af Lagtinget i Samlingen 1908 behandlet Sag angaaende Ændringer af Bestemmelserne for Thorshavns Kommuneskole i Anledning af Indførelsen af Sløjd og Havebrug som Skolefag.

*) Se Lagtingstidende for 1908, Side 170.

**) Udelades her.

I Skrivelsen til Kommissionen udtaltes det, at Lagtinget havde besluttet at udsætte Sagen til næste Aar og at tilstille den i dens Helhed Thorshavns Kommunalbestyrelse og Skolekommissionen til fornyet Erklæring, derunder ogsaa med Hensyn til Indførelsen af Færøsk som Skolefag, saaledes, at Erklæring fra de nævnte Myndigheder kunde foreligge inden næste ordentlige Lagtingssamling.

Efter at Kommissionen har indhentet Kommuneskolens Førstelærers Erklæring vedrørende Sagen, hvilken Erklæring medfølger, skal man udtale, at man i det hele kan slutte sig til denne Erklæring. Sløjd har i to Aar forsøgsvis været indført i Skolen, og det har utvivlsomt været til Gavn for Børnene. Havebrug bliver derimod under vore Vejrforhold et noget vanskeligt Fag at give regelmæssig Undervisning i. Hvis en Undervisning skulde kunne blive mulig, maatte der i alt Fald skaffes et dertil egnet Jordstykke i Skolens umiddelbare Nærhed. Hvad Færøsk angaar, kan Kommissionen ligeledes slutte sig til Førstelærerens Bemærkninger herom; men Kommissionen indser ogsaa, at en Undervisning i Færøsk i samme Udstrækning som i Dansk vil medføre Ansættelsen af en Lærer til ved Skolen.

En Undervisning i Færøsk *indenfor* den af Undervisningsplanen givne Ramme bliver kun mulig ved at tage Timer fra andre Fag, og dette kan ifølge Sagens Natur kun gøres i meget ringe Udstrækning. Det kunde saaledes tænkes, at der i 1.—5. Klasse toges 1 Time fra Dansk og 1 Time fra Skrivning, i 6. Klasse 1 Time fra Dansk og 1 Time lægges udenfor Undervisningsplanens Ramme — i alt: 12 ugtl. Timer i Færøsk. Det vil af medfølgende Undervisningsplan formentlig ses, at der ikke godt kan være Tale om at tage Timer fra andre Fag, ligesom det ogsaa vil ses, at der næppe kan være Tale om at afgive flere Timer til Færøsk.

Skal Timerne til Færøsk lægges *udenfor* Undervisningsplanens Ramme, vil der, naar Undervisningstiden skal ligge i Tiden Kl. 8—2 om Sommeren og Kl. 9—2 om Vinteren, fremkomme betydelige Vanskeligheder ved Skemaets Lægning, der allerede nu besværliggøres ved, at Skolen har — og paa Grund af Børneantallet *maa* have — 6 Klasser, men kun 4 Lærere.

Kommissionen formener imidlertid, at det nævnte Timetal for Færøsk — 12 ugtl. Timer — er for ringe, dersom der skal blive Tale om en virkelig Undervisning i Faget, og man maa derfor henstille, at der ansættes enten en fast Lærer (Lærerinde) eller en Timelærer (Lærerinde) ved Skolen.

M. A. Hansen. *H. C. Andreasen.* *Jacob A. Mouritsen.*

Til
Thorshavns Byraad.

* * *

Til
Kommissionen for Thorshavns Kommuneskole.

Som Svar paa den ærede Kommissions Skrivelse af 16. f. M. vedrørende Indførelse af Sløjd, Havebrug og Færøsk som Fag i Thorshavns Kommuneskole, skal jeg tillade mig at udtale følgende:

ad Sløjd:

Der er nu i 11 Aar blevet undervist i dette Fag, før udenfor og nu i den ordinære Skoletid; det har vist sig, at Faget i særlig Grad har interesseret saavel Elever som Forældrene. Fagets pædagogiske og praktiske Værdi behøves ikke at paapeges her; kun skal jeg bemærke, at det har vundet Hævd som tvungent Skolefag baade i højere og lavere Skoler i og udenfor Europa.

ad Havebrug:

For at Faget skal faa nævneværdig Betydning, bør Haven ligge i umiddelbar Nærhed af Skolen, saa man fra denne kan faa Planter til Brug ved Undervisningen i Botanik; men et saadant Jordstykke, der egner sig til dette Brug, er Kommunen næppe i Besiddelse af for Tiden. Anlæggelse af en saadan Have samt Anskaffelse af Haveredskaber vil paaføre Kommunen en ikke ringe Udgift; dernæst maa der ansættes en uddannet Havemand til at undervise i Faget, da ingen af Skolens nuværende Lærere kan gøre dette tilfredsstillende.

Hvis nu Byraadet gaar med til at ansætte en saadan Lærer, vil det have sine Vanskeligheder at faa Undervisningen realiseret, idet Klimaet hos os lægger Hindringer i Vejen for systematisk, planlagt Undervisning.

ad Færøsk:

For flere Aar tilbage indsendte undertegnede et Andragende til Skolemyndighederne om at faa Lov til at læse Færøsk med Børnene i de ældste Klasser, idet jeg betragtede det som Skam, at Børn i vore Dage ikke skulde være i Stand til at tilegne sig de Livsværdier, der maatte fremkomme paa deres Modersmaal — Svar herpaa er endnu ikke erholdt —. Mit Standpunkt til denne Sag er uforandret. Undervisning i dette Fag i samme Udstrækning som i Dansk vil sikkert medføre Ansættelse af en Lærer til ved Skolen.

Thorshavn, den 26. April 1909.

Ærbødigst

Poul Jensen.

* * *

Udskrift

af

Forhandlingsprotokollen for Thorshavns Byraads Udvalg for Skolevæsenet.

Aar 1909, den 29. Maj, holdt Udvalget Møde, hvor samtlige Medlemmer mødte.

Til Forhandling forelaa:

Spørgsmaalet om Ændring af Bestemmelserne for Thorshavns Kommuneskole.

Byraadet havde overgivet denne Sag (J. Nr. 18/1900) til Betænkning af Udvalget. Lagtinget havde udbedet sig Erklæring over Sagen, der havde været til Behandling i Tinget i sidst afvigte Samling.

Sagen var oversendt Udvalget ved Skrivelse fra Byraadet af 14. dennes med følgende Aktstykker:

Skrivelse fra Amtet af 29. September f. A.;

Betænkning fra et Lagtingsudvalg med dertil hørende Bilag;

Erklæring af 6. dennes fra Kommissionen for Thorshavns Kommuneskole med Bilag, deriblandt Skrivelse fra Førstelæreren af 26. April d. A.

Udvalget havde i et Møde besluttet at holde en Sammenkomst med Kommuneskolens Lærere til Drøftelse af Spørgsmaalet om de paatænkte Ændringer, og var ved denne Sammenkomst mødt 3 af Skolens Lærerpersonale; Førstelæreren havde ikke givet Møde.

Efter nøje at have overvejet Spørgsmaalet, skal Udvalget tillade sig at udtale følgende:

Man kan i det væsentlige slutte sig til de Udtalelser, som Skolekommissionen fremsætter i sin afgivne Erklæring.

1. Sløjdundervisningen.

Da denne Undervisning igennem mange Aar forsøgsvis og sikkert til almindelig Tilfredshed har vundet Plads som Fag i Kommuneskolen, finder Udvalget at kunne tilraade, at denne Gren af Undervisningen bibeholdes og optages blandt de Fag, som anordningsmæssigt vil være at give Undervisning i, og kan man i saa Henseende give Førstelærerens Udtalelser herom sin Tilslutning.

2. Havebrug.

Undervisning i dette Fag har, saa vidt Udvalget bekendt, endnu ikke været forsøgt ved nogen Skole paa Færøerne. Hvis et Forsøg skal gøres, er det kun naturligt, at man først begynder i Thorshavn, dels fordi Interessen for Havedyrkning er størst her, og dels fordi man i Thorshavn nemmest kan faa de nødvendige Lærerkræfter. Imidlertid vil det være forbundet med ikke ringe Vanskelighed at faa Havedyrkning indført som Lærefag. — I Skolens Nærhed er Kommunen ikke Ejer af noget Jordareal af tilstrækkelig Størrelse, eller særlig egnet til dette Brug, og Undervisningen i dette Fag vil nødvendigvis medføre Antagelse af en særlig Lærer. Man kan heller ikke være blind for, at Klimaet med sin Ustadighed lægger Hindringer i Vejen for et rationelt Arbejde ved Havebrug. — Skønt man efter de Erfaringer, der ere indvundne andetsteds, maa erkende denne Undervisnings gavnlige Indflydelse paa Eleverne, kan man næppe forudsætte, at en saadan Undervisning her kan ventes at virke opdragende i samme Maal som andetsteds, hvor Forholdene ere mere gunstige for Dyrkning.

Udvalget vil imidlertid ikke tilraade Byraadet at stille sig uvilligt til Tanken, selv om denne ikke kan realiseres nu i Øjeblikket, men finder at kunne tilraade, at Undervisning i Havebrug optages blandt de Fag, som der mulig kan gives lidt Undervisning i. (Jfr. Bekendtgørelse Nr. 95 af 25. Juni 1896 § 4 j.)

3. Færøsk.

Udvalget kan udtale sin ublandede Glæde ved at saavel Skolekommission som Kommuneskolens Førstelærer i deres Erklæringer give Indførelse af Færøsk som Undervisningsfag i Skolen sin Tilslutning. Man finder, at det er paa høje Tid, at Færøsk faar en Plads blandt Kommuneskolens Undervisningsfag, ikke saaledes, at det optages som et Fag, der *kan* læres, men som et Fag, der *skal* læres; med andre Ord: Færøsk vil herefter blive at indføre som obligatorisk Undervisningsfag. Saavel set fra et pædagogisk Synspunkt som at det for enhver Færing tillige maa være en Følelsessag, at hans Modersmaal nyder fuld Ret, hvor Ens Børn modtager den første Undervisning og Opdragelse, maa Tiden

nu være inde til at give Færøsk den Plads i Skolen, som det altfor længe har savnet. Udvalget er fuldt vel kendt med alle de Anker, som gennem Tiderne have været fremme mod Indførelsen af Færøsk, men mener, at disse betyde saa lidt i Forhold til det Gode, Skolen vil vinde ved Indførelsen af dette Fag. En af Ankerne, mulig den væsentligste, har hidtil været, at man savnede de nødvendige Lærebøger. Dette Savn er nu delvis afhjulpet, og efterhaanden som Færøskundervisningen faar fastere Fodfæste i Skolen, vil nødvendige Lærebøger snart blive udgivne. Det er kun naturligt, at Lærerne ved Skolen ikke sidde inde med nogen fyldig Uddannelse i Færøsk; men ogsaa dette Forhold vil snart afhjælpes, naar Faget er optaget paa Skoleplanen, idet Læreruddannelsen fremtidig ogsaa maa tage Sigte paa Undervisningen i Færøsk. — Udvalget finder, at jo længere man udsætter Indførelsen af Færøsk som Fag, jo længere udskyder man Lærernes fornødne Oplæring paa dette Omraade.

Man er paa det rene med, at den Undervisning i Færøsk, der for Øjeblikket kan fordres givet i Thorshavns Kommuneskole, af mange Aarsager maa blive en Del indskrænket, især i Forhold til Dansk-Undervisningen, og Udvalget finder heller ikke at burde tilraade nogen udstrakt Undervisning i Færøsk udover, hvad der kan gives i de yngste Klasser. — Det ligger ogsaa udenfor Udvalgets Omraade at gøre noget Forslag om det Timetal, der bør gives Færøsk i Skolen for Tiden. Ved Anlæggelse af Skoleplanen vil Skolekommissionen efter Samraad med Skolens Lærerpersonale have at tage fornøden Bestemmelse herom. Imidlertid skal Udvalget gøre opmærksom paa, at der i Skolens yngste Klasser, efter den foreliggende Skoleundervisningsplan, gives indtil 8 ugentlige Timers Undervisning i Dansk. Dette Forhold burde forandres derhen, at i disse Klasser kom Færøsk til at nyde samme Timetal som Dansk, eller mulig mere, f. Eks. Forholdet 5 : 3, medens Danskundervisningen i de ældre Klasser fik et større Timetal.

Udvalget mener, at den begyndende Undervisning i Færøsk ikke vil nødvendiggøre Ansættelse af flere Lærere. Dette nødvendiggøres imidlertid snart med det høje Elevantal og den betydelige aarlige Forøgelse. Spørgsmaalet om Ansættelse af flere Lærere ved Kommuneskolen er derfor nær forestaaende, og i sin Tid vil man, naar en ny Lærer antages, kunne tage fornødent Forbehold med Hensyn til Vedkommendes Kvalifikationer som Lærer i Færøsk. Allerede nu er Forholdet ved Skolen dette, at medens Børneantallet er omkring 170, fordelt paa 6 Klasser, er Antallet af Lærere kun 4. At Undervisningen derfor ikke kan gives saa fyldig som ønskelig, vil være indlysende. Udvalget skal dog ikke i Forbindelse med nærværende Sag fremkomme med Forslag om Ansættelse af flere Lærere, men dette Spørgsmaal maa Byraadet i en ikke fjern Fremtid tage op til Overvejelse.

Udvalgets Standpunkt over for Indførelsen af Færøsk i Thorshavns Kommuneskole er derfor som foran anført, at dette Fag indføres som obligatorisk.

Udvalget kan tilføje, at man ved den Sammenkomst, man havde med Skolens Lærere, fik den Opfattelse, at disse delte Udvalgets Syn paa de her berørte Spørgsmaal. — Desto mere Grund er der for Udvalget til at tage rent og klart Standpunkt.

Udvalget har ment at burde gøre opmærksom paa det uheldige i den nuværende Ordning, hvorved Skolekommissionen (jfr. Byraadslovens § 24, sidste Stykke) i Spørgsmaal, hvor en Udtalelse fra Skolens Lærere gøres ønskelig, kun har at indhente Erklæring fra Skolens Førstelærer. Man finder, at dette Forhold burde ændres derhen, at en saadan Henvendelse i alle Spørgsmaal af Betydning skete til et Lærerraad, bestaaende af samtlige Lærere. Jo større Lærerpersonalet bliver, desto mere ønskelig maa en Forandring som den antydede antages at være paa sin Plads.

Udvalget skal i Henhold til det i Betænkningen anførte tillade sig at foreslaa, at Byraadet over for Lagtinget, der faar nærværende Betænkning oversendt, udtaler som sit Ønske med Hensyn til Ændring af Bestemmelserne for Thorshavns Kommuneskole:

Færøsk og Slejd optages blandt de Fag, hvori der fremtidig vil være at give Undervisning.

Havebrug optages blandt de Fag, hvori der efter Omstændighederne kan gives Undervisning.

Mødet hævet.

A. Degn. *M. A. Winther.* *M. Rein.*

Ved Sagens *forelebige Behandling den 6. August* vedtoges det efter Forslag af H. A. Djurhuus at henvise den til Udvalget ang. Færøernes Mellem- og Realskole. *Den 22. September* afgav Udvalget (Ordfører: Provsten) følgende

Udvalgsbetænkning.

Paa Foranledning af et fra Thorshavns Kommunalbestyrelse og Skolekommission til Skoledirektionen indsendt Forslag til en ny Undervisningsplan for Kommuneskolen i Thorshavn behandlede Lagtinget i dets forrige Samling efter Anmodning af Skoledirektionen Spørgsmaalet om Optagelse af Sløjd og Havebrug som nye Skolefag ved nævnte Skole.

Efter at vedkommende Udvalg havde anbefalet Tinget at indstille, at de to nævnte Fag indføres i Thorshavns Kommuneskole, og efter at Amtmanden hertil havde stillet et motiveret Ændringsforslag af rent formel Betydning, blev der af et af Lagtingets Medlemmer (Evensen) foreslaaet, at ogsaa »Færøsk« maatte blive optaget som et nyt Fag ved Undervisningen i bemeldte Skole, hvorpaa Tinget enstemmig vedtog et af Amtmanden stillet Forslag til Beslutning om at Sagen skulde udsættes til næste Aar — og tilstilles i dens Helhed Thorshavns Kommunalbestyrelse og Skolekommission til fornyet Erklæring — derunder ogsaa med Hensyn til Indførelse af Færøsk som Skolefag.

Erklæringer i Sagen fra Thorshavns Byraad, fra Kommissionen for Thorshavns Kommuneskole samt fra denne Skoles Førstelærer foreligger nu for Lagtinget.

Undertegnede Udvalg, til hvilket denne Sag er henvist, kan med Hensyn til Undervisningen i Sløjd og Havebrug ganske slutte sig til, hvad derom er udtalt i de nævnte Erklæringer, og maa derfor anbefale, at Sløjd indføres som fast Skolefag, medens det maa bero paa Omstændighederne om og i hvilket Omfang der kan gives Undervisning i Havebrug.

Hvad Undervisningen i »Færøsk« angaar er der i Udvalget Enighed om, at Børnene i Skolen bør lære at læse Færøsk ved Siden af Dansk, hvilket sikkert vil falde let for jævnt begavede Børn, saa at der ikke behøves anvendt megen Tid hertil.

Medens et Mindretal (Evensen og Simon av Skarði) anser det for rigtigst, at Børnene, saa vidt muligt, ogsaa indøves i at skrive Færøsk, men Udvalgets Flertal (Dahl, Fr. Petersen og Th. J. Petersen), at en videre gaaende Undervisning i Færøsk end Læsning vanskelig vil kunne gives, dels paa Grund af manglende Lærerkræfter ved Skolen og dels fordi den i en altfor høj Grad vilde kræve en Indskrænkning af Undervisningen i de andre Skolefag. Uden at komme nær-

mere ind herpaa, da Timetallet for de enkelte Fag jo ifølge § 1 i kgl. Resolution af 29. Maj 1896 fastsættes ved en af Skoledirektionen approberet Undervisningsplan, maa Flertallet slutte sig til det i Skolekommissionens Erklæring udtalte, at der med det nuværende Antal Lærere ved Skolen højst kan blive Tale om til Færøsk at anvende 2 ugentlige Timer for hver Klasse, ligesom Flertallet bestemt maa tage Afstand fra Byraadets Udtalelse om, at der burde skaffes Tid til Undervisning i Færøsk paa Bekostning af Dansk-Undervisningen, saaledes at der i de yngste Klasser skulde blive undervist f. Eks. 5 Timer om Ugen i Færøsk og kun 3 Timer i Dansk. Kun under Forudsætning af, at Timetallet for Dansk-Undervisningen i Skolen kun i aldeles uvæsentlig Grad formindskes derved, gaar Flertallet med til at anbefale Indførelsen af Færøsk.

Udvalget skal paa Grundlag af det anførte foreslaa Tinget at vedtage:

»Lagtinget indstiller i Henhold til § 4, sidste Punktum, i kgl. Resolution 29. Maj 1896 (jfr. Bekendtgørelse 25. Juni 1896) til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, at Færøsk, Sløjd og — for saa vidt Omstændighederne tillade det — Havebrug indføres som Skolefag ved Thorshavns Kommuneskole«.

Ved Sagens *2den Behandling, den 25. September* vedtoges det med 19 St. mod 0 at lade den overgaa til 3. Behandling.

Imellem 2. og 3. Behandling fremlagdes følgende *Ændringsforslag* af Provsten til Udvalgets Forslag:

Til Udvalgets Forslag føjes som nyt Punktum:

Deltagelse i Undervisningen i Færøsk skal dog fra Elevernes Side være frivillig.

Ved 3. Behandling den 28. September vedtoges Ændringsforslaget med 11 Stemmer mod 0, hvorefter Udvalgets Forslag saaledes ændret vedtoges enstemmig ved Navneopraab med 15 Stemmer (*stemte ikke*: Nielsen, Evensen, Skarð og Konoy; *fraværende*: Patursson, Hentze og Winther).

Den 1. Oktober oplæstes og vedtoges saalydende Indstilling:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 1. Oktober 1909.

Paa Foranledning af en Skrivelse fra Færø Amts Skoledirektion behandlede Lagtinget forrige Aar Spørgsmaalet om Optagelse af Sløjd og Havebrug

som ny Skolefag ved Thorshavns Kommuneskole. Efter at der fra et af Tingets Medlemmer var fremkommet Forslag om, at ogsaa Færøsk maatte blive indført som Fag ved nævnte Skole, udsatte man den Gang Sagen for over denne i sin Helhed at indhente Betænkning fra Thorshavns Kommunalbestyrelse og Skolekommissionen.

Lagtinget har nu atter i indeværende Samling behandlet Sagen og henvist den til et Udvalg, som har foreslaaet Tinget at vedtage følgende:

»Lagtinget indstiller i Henhold til § 4, sidste Punktum, i kgl. Resolu-»tion af 29. Maj 1896 (jfr. Bekendtgørelse 25. Juni 1896) til Ministeriet for »Kirke- og Undervisningsvæsenet, at Færøsk, Sløjd og — for saa vidt Om-»stændighederne tillade det — Havebrug indføres som Skolefag ved Thors-»havns Kommuneskole.«

Til dette Forslag stilledes af Fr. Petersen et Ændringsforslag gaaende ud paa, at der til Udvalgets Forslag føjes som nyt Punktum:

»Deltagelsen i Undervisningen i Færøsk skal dog fra Elevernes Side være frivillig.«

Dette Ændringsforslag blev vedtaget med 11 Stemmer, hvorefter det saaledes ændrede Forslag vedtoges med 15 Stemmer (4 Medlemmer stemte ikke og 3 vare fraværende.

Idet man henviser til boslagte Beretning i Lagtingstidende om Sagens Behandling i Tinget forrige Aar samt til ligeledes medfølgende Erklæringer og Udvalgsbetænkning i Sagen, skal man anbefale det af Lagtinget i denne Sag vedtagne til det høje Ministerium.

C. Bærentsen. *Fr. Petersen.*

Joen Poulsen.

Til
Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

Fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet er modtaget en saalydende *Skrivelse*:

Ministeriet
for
Kirke- og Undervisningsvæsenet.

København, den 23. December 1909.

I et af Direktionen under 19. Oktober d. A. hertil indsendt Andragende har Færøernes Lagting i Henhold til § 4 sidste Punkt i kgl. Resolution af 29. Maj 1896 (jfr. Bekendtgørelse af 25. Juni 1896) indstillet til Ministeriet, at Færøsk, Sløjd og — forsaavidt Omstændighederne tillader det — Havebrug maa indføres som Skolefag ved Thorshavns Kommuneskole, dog saaledes, at Deltagelsen i Undervisningen i Færøsk fra Elevernes Side skal være frivillig.

I Anledning heraf skal Ministeriet tjenstlig melde til behagelig Efterretning og videre Bekendtgørelse, at Lagtingets Indstilling herved bifaldes, idet man dog skal tilføje, at Timerne i Færøsk vil være at lægge som sidste Fag i Under-

visningstiden for den paagældende Dag, og at Indførelsen af Undervisning i dette Sprog ikke maa medføre nogen Indskrænkning af det til Undervisning i Dansk bestemte Timetal.

M. C. B. Nielsen.

H. Lehmann,
Fm.

Til
Skoledirektionen for Færø Amt.

XXIII. Opførelse af en Skolestue i Saksen.

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes følgende *Andragende fra Forstanderskabet for de forenede Sognes Kommune i Nordstrømø Præstegæld*:

Skolekommissionen for Saksen Sogn har under 22. December 1908 tilskrevet Forstanderskabet for de forenede Sogne saaledes:

Skolekommissionen for Saksen Sogn tillader sig herved ærbødigst at anmode Forstanderskabet for de forenede Sogne om at ville arbejde hen imod, at Saksen Sogn kan faa opført en Skolestue af følgende Grunde: I indeværende Aar vil Skolebørnenes Antal blive c. 10, og der findes næppe en Stue i Saksen, som kan faas til Undervisningsplads.

Af ovennævnte Grunde tillader Forstanderskabet for de forenede Sogne i Nordstrømø Præstegæld sig at andrage Færøernes Lagting om det sædvanlige Statstilskud til Opførelse af en Skolestue i Saksen Sogn. Hvilket det ærede Lagting bedes arbejde hen imod at faa Tilskud til ovennævnte i Aarets Løb.

Kvivig, den 10. Juli 1909.

Ærbødigst

P. F. V.

J. Danielsen.

Til
Færøernes Lagting.

Ved Sagens *foreløbige Behandling* den *4. August* vedtoges det efter Forslag af Poulsen at henvise den til *Kirkekasseudvalget*. Den *26. August* afgav Udvalget (Ordfører: Provsten) følgende

Udvalgsbetænkning.

Til undertegnede Udvalg er der bleven henvist et Andragende fra Forstanderskabet for de forenede Sogne i Nordstrømø Præstegæld om Tingets Medvirkning til, at der af Statskassen maa blive bevilget det sædvanlige Tilskud (1400 Kroner) til Opførelse af en Skolestue i Saksen Sogn.

Det oplyses i Andragendet, at Antallet af undervisningspligtige Børn i Saksen for Tiden beløber sig til c. 10, og at det næppe er muligt at faa nogen Stue i Bygden overladt til Undervisningslokale.

Udvalget giver Forstanderskabet for de forenede Sogne i Nordstrømø Præstegæld Medhold i, at der i Saksen er Trang til en Skolestue, og mener derfor at burde tilraade Tinget at medgive nærværende Andragende sin Anbefaling til Ministeriet. Det maa betragtes som en Selvfølge, at Skolestuen opføres med sædvanlige Dimensioner.

I Henhold til det anførte skal Udvalget indstille til Lagtingets Vedtagelse:

Lagtinget indgaar til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet med Andragende om, at der af Statskassen tilstaas Saksen Sogn et Tilskud af 1400 Kr. til Opførelse af en Skolestue.

Ved Sagens *2. Behandling* den *28. August* vedtoges det med 17 Stemmer mod 0 at lade den overgaa til 3. Behandling.

Ved *3. Behandling* den *1. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges enstemmig med 20 Stemmer *(fraværende*: Dam og N. Djurhuus).

Den *3. September* oplæstes og vedtoges saalydende *Indstilling*:

Lagtinget har i dettes indeværende Samling enstemmig med 20 Stemmer — idet 2 Medlemmer vare fraværende — vedtaget at indgaa til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet med Andragende om, at der af Statskassen tilstaas Saksen Sogn i de forenede Sognes Kommune i Nordstrømø et Tilskud af 1400 Kr. til Opførelse af en Skolestue i Saksen.

I Henhold til det saaledes vedtagne tager man sig herved den Frihed at henvende sig til det høje Ministerium med Anmodning om, at der ved sammes gunstige Forsorg af Statskassen maatte blive tilstaaet bemeldte Sogn det begærede Tilskud til Opførelse af den nævnte Bygning, idet man som nærmere Motivering tillader sig at henvise til hoslagte Andragende og ligeledes medfølgende Udvalgsbetænkning.

Færøernes Lagting, den 2. September 1909.

C. Bærentsen. *M. A. Hansen,*
kst.

Joen Poulsen.

Til
Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

XXIV. Sagen ang. eventuel Udvidelse til Færøerne af følgende Love: 1) om Skibes Dybgaaende og Lastelinie, 2) om Tilsyn med Sejlskibe m. m, 3) om Tilsyn med Dampfartøjer m. m.

Ved Lagtingets Aabning *den 29. Juli* fremlagdes følgende *Skrivelse fra Justitsministeriet af 24. Juni 1909 samt Afskrift af en Skrivelse fra Ministeriet for Handel og Søfart af 12. s. M.*:

Ved at tilstille Hr. Amtmanden de under 14. f. M. emanerede Love Nr. 114 om Skibes Dybgaaende og Lastelinie og 2) Nr. 115 om Tilsyn med Sejlskibe m. m., skal man, under Henvisning til den Regeringen benholdsvis ved § 8 og ved § 31 i de nævnte Love meddelte Bemyndigelse til ved kgl. Anordning at sætte Lovene i Kraft paa Færøerne med de Lempelser, som ifølge disse Øers særlige Forhold maatte findes formaalstjenlige, herved anmode Dem om fra det i Sommer sammentrædende Lagting at ville indhente og derefter med Deres egne Ytringer hertil indsende en Erklæring om de Ændringer eller Modifikationer, hvortil der efter sammes Skøn maatte findes Grund.

Man skal derhos anmode Dem om endvidere paany at forelægge Lagtinget Spørgsmaalet om Udvidelse til Færøerne ved kgl. Anordning af den i Samlingen 1904 behandlede 3) Lov Nr. 16 af 13. Februar 1903 om Tilsyn med Dampfartøjer m. m. jfr. Justitsministeriets Skrivelser af 28. Juli 1905 og 5. August 1907, idet man beder Lagtingets Opmærksomhed henledet paa, hvad Ministeriet for Handel og Søfart i dets i Afskrift vedlagte Skrivelse af 12. d. M. udtaler om, at de ved en paatænkt Overenskomst med den engelske og franske Regering opnaaelige Fordele med Hensyn til Behandlingen af danske Skibe næppe vil kunne blive færøske Skibe til Del, saalænge de nævnte 3 Love ikke er satte i Kraft paa Færøerne.

Sagerne forventes indsendte hertil snarest muligt efter at deres Behandling i Lagtinget er tilendebragt.

* * *

Som det vil være Justitsministeriet bekendt ville de i Tillægget af 1906 til »the merchand shipping act« indeholdte Bestemmelser angaaende Afmærkning af Lastelinie og Skibes Forsyning med Redningsredskaber fra den 1. Oktober d. A. finde Anvendelse paa alle udenlandske Skibe, saa længe de ere i en engelsk Havn. Rederen eller Føreren af et udenlandsk Skib vil som Følge heraf, hvis Skibet efter den nævnte Dag anløber engelsk Havn uden at opfylde de i fornævnte engelske Lov indeholdte Bestemmelser, udsætte sig for Strafansvar, og Skibet vil blive anset for usikkert og kunne stoppes. Tilsvarende Forholdsregler ville ligeledes blive bragte til Anvendelse fra fransk Side paa udenlandske Skibe, der anløbe franske Havne.

Det vil imidlertid mulig kunne lykkes at slutte Overenskomst mellem den

danske og de fornævnte Landes Regeringer om gensidig Anerkendelse af de i hvert Land i den heromhandlede Henseende gældende Bestemmelser, hvorved bemærkes, at de herhen hørende danske Bestemmelser indeholdes i Lov Nr. 16 af 13. Februar 1903 om Tilsyn med Dampfartøjer m. m., midlertidig Lov Nr. 114 om Skibes Dybgaaende og Lastelinie af 14. Maj d. A. og Lov Nr. 115 om Tilsyn med Sejlskibe m. m. af samme Dag.

Ved at meddele foranstaaende skal man tjenstlig henlede Opmærksomheden paa, at de ved en mulig Overenskomst med vedkommende fremmede Regeringer opnaaelige Fordele i Henseende til Behandlingen af danske Skibe næppe ville kunne blive færøske Skibe til Del, idet den Regeringen tillagte Bemyndigelse til at sætte fornævnte Love i Kraft paa Færøerne ikke ses at være benyttet og de særlige for Færøerne gældende herhen hørende Bestemmelser næppe ville blive ansete for tilstrækkelig betryggende.

For saa vidt velbemeldte Ministerium i denne Anledning maatte finde sig foranlediget til at søge de paagældende Love gjorte anvendelige paa Færøerne, turde man udbede sig Meddelelse om, hvad der herefter passerer i Sagen snarest belejligt.

Ved Sagens *foreløbige Behandling den 5. August* vedtoges det efter Forslag af Samuelsen at henvise den til et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil den 6. s. M. valgtes: *Effersøe*, *Johannesen*, *Weihe*, *Skarð* og *Evensen*. Den *25. August* afgav Udvalget (Ordfører: Effersøe) følgende

Udvalgsbetænkning.

I Følge en i England i 1906 udkommen Lov (the Merchant Shipping Act, 1906) ville forskellige Bestemmelser om Skibes Mærkning med Lastelinje, Forsyning med Redningsredskaber og Sødygtighed fra den 1. Oktober d. A. finde Anvendelse paa alle udenlandske Skibe, saa længe de ere i en engelsk (britisk) Havn, med mindre der af vedkommende fremmede Lands Regering er opnaaet en Overenskomst med den engelske Regering, hvorved sidstnævnte anerkender det fremmede Lands Lovregler med Hensyn til de fornævnte Forhold for fyldestgørende. Det er af Betydning, at Danmark kan opnaa en saadan Anerkendelse, idet danske Skibe derved undgaar forskellige Ulemper (Tidsspilde, Beslaglæggelse, Bøder), som kunne følge af at være underkastet de engelske Myndigheders Tilsyn og Skøn. For at opnaa en saadan Anerkendelse har man i Danmark i indeværende Aar givet de to Love, henholdsvis om Skibes Dybgaaende og Lastelinie, Tilsyn med Sejlskibe m. m. Den tredje herhenhørende Lov — om Tilsyn med Dampfartøjer m. m. — udkom i 1903.

Disse tre Love gælde ikke for Færøerne, men kunne udvides hertil ved kongelig Anordning, og det er Spørgsmaalet om dette sidste, der nu af Justitsministeriet er forelagt Lagtinget.

Ved at gennemgaa Lovene er Udvalget kommet til den Opfattelse, at det vil være forbundet med meget betydelige Vanskeligheder at iværksætte de i Lovene omhandlede Foranstaltninger (Mærkning, Tilsyn m. v.) paa Færøerne eller for færøske Skibe. Man mener derfor, at det bør haves for Øje ikke at give Lovene større Rækkevidde paa Færøerne end nødvendigt under Hensyn til de herhenhørende Lovregler, som gælde i England, d. v. s. for at unddrage de færøske Skibe fra at komme ind under den engelske Lov, naar de komme til engelsk Havn.

Udvalget har ikke tilendebragt sine Overvejelser over Spørgsmaalet om paagældende Loves eventuelle Udvidelse til Færøerne, men finder det nødvendigt allerede nu at stille et Forslag til Tinget om visse Foranstaltninger, der paakræves foretagne straks.

Det er givet, at Sagen ikke vil kunne bringes i Orden for Færøernes

Vedkommende inden 1. Oktober d. A., det Tidspunkt da vedkommende Lovregler træde i Kraft overfor fremmede Skibe i engelske Havne.

Følgen heraf vil være, at færøske Skibe, som komme til England efter Udgangen af September Maaned d. A., ville være underkastede den engelske Lovs Bestemmelser og udsatte for de Ulemper, som maatte følge heraf, jfr. foran.

Man kan gøre sikker Regning paa, at en hel Del færøske Skibe vil ankomme til England i Oktober—November i Aar. Saadant vil temmelig sikkert blive Tilfældet for det i Trangisvaag hjemmehørende Dampskib »Føringur«s Vedkommende. Dette Skib sejler jævnlig i Handelsfart paa England. Imidlertid vil det, efter hvad man har erfaret, forinden gøre en Tur til København, og her kan det blive forsynet med Lastelinjemærke samt med Attest for Sødygtighed og for at være forsynet med de fornødne Redningsredskaber, saaledes at der formentlig ikke for sammes Vedkommende kan opstaa nogen Vanskeligheder i England.

Paa lignende Maade forholder det sig med den i Thorshavn hjemmehørende Skonnert Frederiksvaag, der plejer at gaa i Handelsfart bl. a. paa England, og som for Tiden er paa en Rejse til København.

I Trangisvaag er endvidere hjemmehørende de to Dampskibe »Smiril« og »Grani«. Førstnævnte gaar kun i Kystfart ved Færøerne og en enkelt Tur aarlig til København. »Grani« gaar ogsaa sædvanligvis i Kystfart ved Færøerne, men har ogsaa gjort enkelte Ture i Handelsfart til England.

Endvidere kan man sikkert paaregne, at et større Antal af de færøske Fiskekuttere, som for Tiden er paa Fiskeri ved Island, vil afgaa til England straks efter Hjemkomsten fra Fiskeriet omkring 1. Oktober førstkommende for at afhænde Fangst der. Kutterne pleje derhos gerne at tage mindre Partier Knl og lignende tilbage fra England til Færøerne.

Hvis disse sidste Skibe falde ind under den omhandlede engelske Lovgivning, vil de ved Ankomsten til England være udsatte for Beslaglæggelse og Bøder m. v.

Udvalget har søgt at skaffe sig nærmere Kendskab til de paagældende engelske Love med Hensyn til fremmede Skibe, navnlig angaaende disses Rækkevidde i Forhold til Fiskerskibe, og man har i det Øjemed ved Henvendelse til Amtet tilvejebragt Eksemplarer af 1) »The Merchant Shipping Act, 1894« og 2) »The Merchant Shipping Act 1906«.

Ved at gennemgaa disse Love, er man kommet til det Resultat, at nedennævnte Bestemmelser (foruden visse Regler for Skibe, som ere ladede med Tømmer eller Korn, hvilke her lades ude af Betragtning som Færøerne for Tiden uvedkommende) vil finde Anvendelse paa alle udenlandske Skibe fra 1. Oktober d. A., saa længe de ere i brittisk (engelsk) Havn, nemlig:

I. Ethvert Skib, undtagen Sejlskibe paa under 80 Reg. Tons, der alene gaa i Kystfart, Skibe, som alene drive Fiskeri, Lystfartøjer, Flodfartøjer og lign., skal være forsynede med Lastelinjemærke.

Intet Skib maa lades dybere end til Lastelinjen.

II. Ethvert Skib, hvad enten det indtager Ladning eller ej, som er usikkert (usødygtigt) paa Grund af mangelfuld Beskaffenhed af dets Skrog, Udrustning eller Maskine eller paa Grund af Overlastning eller urigtig Lastning, er underkastet Beslaglæggelse, og dets Ejer skal betale de med Beslaglæggelsen forbundne Omkostninger.

III. Ethvert Skib med Undtagelse af Fiskerskibe skal være forsynet med Redningsredskaber (Baade, Bøjer m. v.) efter visse nærmere Regler og skal være underkastet Eftersyn med Hensyn hertil.

IV. Ethvert Passager Dampskib og Emigrant Skib er underkastet forskellige Regler, som ikke skulle omtales her, da de, i alt Fald for Tiden, er uden Betydning for Færøerne.

V. Overtrædelse af de foran nævnte Bestemmelser medfører Ikendelse af Bøder indtil 100 Pund St. for hver Forseelse.

Bestemmelserne under II. og IV. er traadte i Kraft, medens Bestemmelserne under I. og III. vil træde i Kraft den 1. Oktober d. A.

Det synes herefter, at Fiskerskibe er undtagne fra Reglerne om Laste-

linjemærke og om Redningsredskaber. Hvad angaar Spørgsmaalet om, hvilke Fartøjer der falde ind under Begrebet »Fiskerskib«, kan der let opstaa tvivlsomme Tilfælde med Hensyn til de fornævnte færøske Fiskerskibe, naar de føre Ladning, ihvorvel saadan Ladning som Følge af Lastrummets forholdsvis ringe Størrelse i Fiskerskibe næppe kan bevirke Overlastning.

Derimod falde Fiskerskibe formentlig uden Tvivl ind under Bestemmelserne om Sødygtighed og Tilsynet hermed.

I Betragtning af alle de omhandlede Forhold mener Udvalget, at det vil være rigtigt straks at henlede Regeringens Opmærksomhed paa Sagen samt at opfordre Regeringen til at foranledige, eventuelt ved en Henvendelse til den engelske Regering, at det bliver forebygget, at færøske Skibe, som kommer til England i Løbet af Efteraaret, inden de fornødne Forholdsregler have kunnet iværksættes paa Færøerne til Forebyggelse af Overlastning og til Sikring af Sødygtighed og Forsyning med Redningsredskaber, blive udsatte for Følgerne af, at de ikke opfylde den engelske Lovgivnings Bestemmelser med Hensyn hertil.

Man tænker sig navnlig, at Regeringen kan udvirke, at engelske Lovregler angaaende Lastelinjemærke og Forsyning med Redningsredskaber ikke sættes i Kraft overfor færøske Skibe før den 1. Januar 1910. — I Henhold til »the Merchant Shipping Act, 1906, § 5, jfr. §§ 1 og 4 vil »Board of Trade« formentlig være bemyndiget til at træffe Beslutning om en saadan Udsættelse og Reglernes Ikrafttræden.

Udvalget tillader sig i Henhold til foranførte at foreslaa Tinget at vedtage følgende Udtalelse til Justitsministeriet:

Det høje Ministerium har ved Skrivelse af 24. Juni d. A. til Amtmanden over Færøerne anmodet Amtmanden om fra Lagtinget at indhente en Erklæring om de Ændringer eller Modifikationer i de under 14. Maj d. A. emanerede Love Nr. 114 om Skibes Dybgaaende og Lastelinje og Nr. 115 om Tilsyn med Sejlskibe m. m., hvortil der efter Tingets Skøn maatte findes Grund, samt derhos anmodet Amtmanden om paany at forelægge Lagtinget Spørgsmaalet om Udvidelse til Færøerne af den i Samlingen 1904 behandlede Lov Nr. 16 af 13 Februar 1903 om Tilsyn med Dampfartøjer m. m.

Disse Sager er af Tinget henviste til et Udvalg, men Udvalgets Behandling er endnu ikke afsluttet, og Tinget kan ikke for nærværende Tid give Ministeriet noget endeligt Svar.

Imidlertid finder Tinget sig foranlediget til allerede nu at fremsætte nogle Udtalelser overfor Ministeriet med Hensyn til de foreliggende Love.

Der vil ikke være Tid til inden 1. Oktober d. A. at gennemføre for Færøernes Vedkommende de Bestemmelser, som vil være fornødne for at færøske Skibe kan blive undtagne fra den engelske Lovgivnings Bestemmelser om Lastelinjemærke og om Skibes Forsyning med Redningsredskaber m. m., der træde i Kraft den 1. Oktober d. A. med Hensyn til udenlandske Skibe, saa længe de ere i engelsk Havn. Man vil for færøske Skibes Vedkommende i Almindelighed ikke kunne tilvejebringe Lastelinjemærker til nævnte Tidspunkt, og det vil mulig heller ikke lade sig gøre i Tide at gennemføre de færøske Skibes Forsyning med de Redningsredskaber, som eventuelt blive fordrede i England.

Tinget anmoder derfor Ministeriet om, eventuelt ved Henvendelse til den engelske Regering, om muligt at forebygge, at færøske Skibe, som komme til England i det Tidsrum, der vil hengaa, indtil de fornødne Forholdsregler ere iværksatte paa Færøerne til Forebyggelse af Overlastning og til Sikring af Sødygtighed og Forsyning med Redningsredskaber, blive udsatte for Følgerne af, at de ikke opfylde den engelske Lovgivnings Bestemmelser med Hensyn hertil.

Man har navnlig tænkt sig Muligheden af, at Tidspunktet for de paagældende engelske Lovbestemmelsers Ikrafttræden overfor færøske Skibe bliver udsat til den 1. Januar 1910.

Ved Sagens *2. Behandling s. D.* vedtoges det at lade den overgaa til 3. Behandling.

Ved *3. Behandling, den 26. August*, sattes Udvalgets Forslag under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges enstemmig med 20 Stemmer (*fraværende*: Poulsen og Dahl).

S. D. oplæstes og vedtoges saalydende *Indstilling*:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 26. August 1909.

I Anledning af, at det høje Ministerium har begært Lagtingets Erklæring angaaende Spørgsmaalet om eventuel Udvidelse til Færøerne af nedennævnte Skibsfarten vedrørende Love, har Tinget paa Forslag af vedkommende Udvalg i Dag enstemmig med 20 Stemmer vedtaget følgende:

Det høje Ministerium har ved Skrivelse af 24. Juni d. A. til Amtmanden over Færøerne anmodet Amtmanden om fra Lagtinget at indhente en Erklæring om de Ændringer eller Modifikationer i de under 14. Maj d. A. emanerede Love Nr. 114 om Skibes Dybgaaende og Lastelinje og Nr. 115 om Tilsyn med Sejlskibe m. m., hvortil der efter Tingets Skøn maatte findes Grund samt derhos anmodet Amtmanden om paany at forelægge Lagtinget Spørgsmaalet om Udvidelse til Færøerne af den i Samlingen 1904 behandlede Lov Nr. 16 af 13. Februar 1903 om Tilsyn med Dampfartøjer m. m.

Disse Sager er af Tinget henviste til et Udvalg, men Udvalgets Behandling er endnu ikke afsluttet og Tinget kan ikke for nærværende Tid give Ministeriet noget endeligt Svar. Imidlertid finder Tinget sig foranlediget til allerede nu at fremsætte nogle Udtalelser overfor Ministeriet med Hensyn til de foreliggende Love.

Der vil ikke være Tid til inden 1. Oktober d. A. at gennemføre for Færøernes Vedkommende de Bestemmelser, som vil være fornødne, for at færøske Skibe kan blive undtagne fra den engelske Lovgivnings Bestemmelser om Lastelinemærke og om Skibes Forsyning med Redningsredskaber m. m., der træde i Kraft den 1. Oktober d. A. med Hensyn til udenlandske Skibe, saa længe de ere i engelsk Havn. Man vil for færøske Skibes Vedkommende i Almindelighed ikke kunne tilvejebringe Lastelinemærker til nævnte Tidspunkt, og det vil mulig heller ikke lade sig gøre i Tide at gennemføre de færøske Skibes Forsyning med de Redningsredskaber, som eventuelt vil blive fordrede i England.

Tinget anmoder derfor Ministeriet om, eventuelt ved Henvendelse til den engelske Regering, om muligt at forebygge, at færøske Skibe, som komme til England i det Tidsrum, der vil hengaa, indtil de fornødne Forholdsregler ere iværksatte paa Færøerne til Forebyggelse af Overlastning og til Sikring af Sødygtighed og Forsyning med Redningsredskaber, blive udsatte for Følgerne af, at de ikke opfylde den engelske Lovgivnings Bestemmelser med Hensyn hertil.

Man har navnlig tænkt sig Muligheden af, at Tidspunktet for de paagældende engelske Lovbestemmelsers Ikrafttræden overfor færøske Skibe bliver udsat til den 1. Januar 1910.

Idet man meddeler foranførte, skal man paa Foranledning af Udtalelser, der fremkom under Sagens Behandling i Tinget, tillade sig at fremhæve Ønskeligheden af, at det høje Ministerium, eventuelt ad telegrafisk Vej, vil give Tinget Underretning om, hvorledes de omhandlede Forhold kan ventes at ville stille sig

for de færøske Skibe, som omkring 1. Oktober d. A. maatte afgaa herfra til England, navnlig om Tidspunktet for de oftnævnte engelske Lovbestemmelsers Ikrafttræden overfor færøske Skibe vil blive udsat til 1. Januar 1910.

C. Bærentsen. *Oliver Effersøe,*
Ordfører.

J. Z. Nielsen.

Til
Justitsministeriet.

I Anledning af to med Amtets Skrivelser af 9. og 11. September Lagtinget tilstillede Afskrifter af Telegrammer fra Justitsministeriet*) afgaves den *25. September* en Udvalgsbetænkning, der er vedhæftet som *Bilag 8.*

Ved Sagens *2. Behandling* den *29. September* vedtoges det at lade den overgaa til 3. Behandling.

Imellem 2. og 3. Behandling fremlagdes følgende *Ændringsforslag* af *Effersøe* til Udvalgets Forslag:

Ad II. Lov Nr. 115 af 14. Maj 1900 om Tilsyn med Sejlskibe m. m.

1. I Stedet for Ordene »i Fart udenfor Skagen« i § 2, Punkt r., sættes »udenfor den indskrænkede Fart«.
2. Punkt A. 1. udgaar.
3. I Stedet for Ordene »og som« i Punkt A. 2. sættes »for saa vidt Skibene«.
4. I Punkt A. 6. indskydes efter »Toldvæsenet« i Linie 3 Ordet »maa«.

Ad III. Lov Nr. 16 af 13. Februar 1903 om Tilsyn med Dampfartøjer m. m.

1. I Stedet for Ordene »i Fart udenfor Skagen« i § 2, Punkt s., sættes »udenfor den indskrænkede Fart«.
2. Punkt A. 1. udgaar.
3. Punkt A. 2. udgaar.
4. I Punkt A. 3., Lin. 2, erstattes Ordet »Indenrigsministeren« med »Ministeren for Handel og Søfart«.

(Vedtages dette, foretages tilsvarende Ændringer i Forslagets Punkt A. 7. og 9. samt paa vedkommende Steder i Loven).

*) Udelades her.

Den 2. *Oktober* foretoges 3. *Behandling* af Sagen.

ad Lov Nr. 114 af 14. Maj 1909.

Udvalgets Forslag Punkt A. vedtoges med 21 St. mod 0.
— — — B. — — 21 St. mod 0.

ad Lov Nr. 115 af 14. Maj 1909.

Ændringsforsag Nr. 459: Punkt 1. vedtoges med 14 St. mod 0.
— — — 2. — — 18 St. mod 0.
— — — 3. betragtedes som vedtaget uden Afstemning.

Litr. A.
Punkt 2. i det trykte Forslag vedtoges med 19 St. mod 0.
— 3. — — — 20 St. mod 0.
— 4. — — 20 St. mod 0.
— 5. — — 20 St. mod 0.

Ændringsforslag Nr. 459: Punkt 4. betragtedes som vedtaget uden Afstemning.
— 6. saaledes ændret vedtoges med 20 St. mod 0.
— 7. — — — — 19 St. mod 0.
— 8. — — — — 20 St. mod 0.

Litr. B. vedtoges med 18 St. mod 0.
— C. — — 17 St. mod 0.

ad Lov Nr. 16 af 13. Februar 1903 om Tilsyn med Dampfartøjer.

Litr. A.
Ændringsforslag Nr. 459: Punkt 1. ansaas som vedtaget uden Afstemning.
— 2. vedtoges med 20 St. mod 0.
— 3. ansaas som vedtaget uden Afstemning i Henhold til Afstemning ad II. 2.
— 4. vedtoges med 19 St. mod 0.

Litr. A. Punkt 3. saaledes ændret vedtoges med 19 St. mod 0.
— — — 4.—6. ansaas som vedtagne uden Afstemning i Henhold til Afstemning over Lov om Tilsyn med Sejlskibe Litr. A., Punkt 3., 4. og 6.
Punkt 7. vedtoges med 20 St. mod 0.
— 8. — — 16 St. mod 0.
— 9. — — 18 St. mod 0.

Litr. B. vedtoges uden Afstemning.
— C. — med 19 St. mod 0.

Den 2. *Oktober* oplæstes og vedtoges saalydende *Indstilling*:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 2. Oktober 1909.

Til
Justitsministeriet.

I Forbindelse med Tingets Indstilling af 26. August d. A. til det høje Ministerium skal Tinget herved fremsætte følgende Udtalelser med Hensyn til Sagen om eventuel Udvidelse til Færøerne af efternævnte Love:

1) om Skibes Dybgaaende, 2) om Tilsyn med Sejlskibe m. m. og 3) om Tilsyn med Dampfartøjer m. m.

Vedkommende Udvalg har afgivet den hermed følgende Betænkning, der bl. a. indeholder Forslag til Vedtagelser vedrørende hver enkelt af de omhandlede Love.

Efter at Sagen havde været underkastet 2. Behandling i Tinget, fremkom det hermed følgende Ændringsforslag til Udvalgets Forslag.

Ændringsforslaget samt det ændrede Udvalgsforslag blev vedtaget enstemmig i Tinget ved Sagens 3dje Behandling.

Lagtingets Udtalelser til høje Ministerium ere herefter saalydende:

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

(Se Udvalgsbetænkning i Fortsættelse af tidligere Betænkning i Sagen om eventuel Udvidelse til Færøerne af følgende Love: 1) om Skibes Dybgaaende og Lastelinie, 2) om Tilsyn med Sejlskibe m. m., 3) om Tilsyn med Dampfartøjer m. m.; vedhæftet som Bilag 8).

C. Bærentsen. *Oliver Effersøe,*
Ordfører.

Joen Poulsen.

XXV. Forsikring af Motorfartøjer.*)

Den *12. August* fremlagdes følgende *Skrivelse fra Færø Amt af 11. August 1909* samt en *Skrivelse fra Justitsministeriet af 18. Januar s. A., m. m.*:

I Anledning af Lagtingets Indstilling af 26. September f. A. til Foreninger, der forsikre Motorfartøjer paa Færøerne, tilstillede Justitsministeriet Amtet den i Genpart hosfølgende Skrivelse af 18. Januar d. A., hvilken under 9. Februar d. A. herfra meddeles 1) »Suderø Fiskeriforsikring« (Hjemsted: Tveraa), 2) »Færøernes gensidige Forsikringsforening for Motorbaade« (Hjemsted: Sørvaag) og 3) »Færøernes gensidige Forsikringsforening for Motorfartøjer »Motor« (Hjemsted: Thorshavn). Medens den sidstnævnte Forening ikke har udtalt sig, har derimod den under Nr. 2 nævnte Forening i et til Justitsministeriet indsendt Andragende af 30. April d. A. — der vedlægges i Afskrift med 1 Bilag — anholdt om at faa forholdsvis Andel i det paa Finansloven til Støtte for Forsikring af Motorfartøjer bevilgede Beløb af 4500 Kr., idet Foreningen i sit Andragende

*) Se Lagtingstidende for 1908, Side 86.

oplyser, at der den 30. April d. A. i Foreningen er optuget 27 Motorfartøjer til en samlet Forsikringssum af 53,000 Kr. Foreningen udtaler derhos, at de under Nr. 1 og 2 nævnte Foreninger formentlig arbejde bedst uafhængig af hinanden. Den under Nr. 1 nævnte Forening har i den i Afskrift vedlagte Skrivelse af 3. d. M. oplyst, at der i Foreningen den 1. April d. A. er optaget 23 Fartøjer til en samlet Forsikringssum af 106,900 Kr., og under Henvisning til dette anmodet Amtet om at træffe Foranstaltning til, at det ovennævnte Beløb af 4500 Kr. maa blive anvist til Udbetaling.

Foranstaaende skal jeg herved meddele Lagtinget med Henstilling, om dette vil udtale sig om, hvorledes Bevillingen rettest formenes at burde anvendes.

Det tilføjes, at det i Slutningen af Justitsministeriets Skrivelse af 18. Januar d. A. ommeldte Beløb af 2000 Kr. er anvist »Suderø Fiskeriforsikring« til Udbetaling.

* * *

Med Skrivelse af 5. f. M. har Hr. Amtmanden med Deres Anbefaling hertil indsendt Lagtingets Indstilling af 26. September f. A. om Tilskud til Foreninger, der forsikre Motorfartøjer paa Færøerne, i hvilken Indstilling Tinget anbefaler, 1) *at* det Beløb paa 4500 Kr., som paa Finansloven for 1908—09 under § 20 — V. — E. er stillet til Justitsministeriets Disposition til Forsikring af Motorfartøjer, udbetales til een gensidig, Færøerne i deres Helhed omfattende Forening, som dannes ved Sammenslutning af de 3 for Tiden bestaaende Foreninger for Forsikring af Motorfartøjer, eller i alt Fald 2 af disse, og som forsikrer saadanne Fartøjer paa Fiskeri eller i Varetransport, under Forudsætning af, at der i Foreningen er indtegnet Motorfartøjer til en samlet Forsikringssum af mindst 100,000 Kr.; 2) *at* der ved Finansloven for 1909—10 maa blive søgt bevilget et Beløb af samme Størrelse som Tilskud til en saadan Forening, som under Pkt. 1 ommeldte som første Bidrag af en 6-aarig Understøttelse; 3) *at* der, naar en saadan Forening som ommeldt under Pkt. 1 er dannet, gives den Anerkendelse med Hensyn til Forsikring af Motorfartøjer, hvori der maatte indestaa Fiskerilaan fra Stats-Laanefonden; 4) *at* det Beløb paa 2000 Kr., som ved Finansloven for 1907—08 under § 20 — V. — E., jfr. Tillægsbevillingsloven for samme Finansaar ad samme Konto er stillet til Justitsministeriets Raadighed til Forsikring af Motorfartøjer, udbetales den gensidide Forsikringsforening »Suderø Fiskeriforsikring«.

Foranlediget heraf skal man til Efterretning og videre Bekendtgørelse meddele, at Justitsministeriet i det Hele tiltræder Lagtingets Indstilling, dog for saa vidt angaar Punkt 1—3 paa Vilkaar, at der for den ved Sammenslutning dannede Forening tilvejebringes saadanne Statuter, som Ministeriet finder akceptable, og at Ministeriet forbeholder sig sin Stilling, saafremt Sammenslutningen ikke kommer i Stand inden en passende Tid.

Ministeriet vil derfor, under Forudsætning af, *at* Sammenslutningen kommer i Stand inden en passende Tid, *at* man med en Meddelelse herom modtager nogle Eksemplarer af den nye Forenings Statuter, og *at* disse egne sig til Godkendelse, være sindet at tilstaa Foreningen, *dels* det Beløb af 4500 Kr., der paa Finansloven for 1908—09 under § 20 — V. — E. er stillet til Justitsministeriets

---

*) Udelades her.

Disposition, *dels* eventuelt det Beløb, der paa Finanslovforslaget for 1909—10 under samme Konto er søgt stillet til Ministeriets Disposition, *dels* endelig paa Finanslovforslaget 1910—11 at søge Foreningen tillagt et Beløb af samme Størrelse som 1ste Bidrag af en 5-aarig Understøttelse.

Hvad angaar det Beløb paa 2000 Kr., som ved Finansloven for 1907—08 under § 20 — V. — E., jfr. Tillægsbevillingsloven for samme Finansaar ad samme Konto er stillet til Justitsministeriets Raadighed til Forsikring af Motorfartøjer, bemærkes, at det vil blive søgt genbevilget paa Tillægsbevillingsloven for 1908—09, hvorefter det vil blive udbetalt »Suderø Fiskeriforsikring«.

* * *

Foranlediget af, at der ikke synes at næres nogen Tanke eller rettere farbar Vej for en Sammenslutning af Suderø og Vaagø gensidige Forsikrings-Foreninger for Motorfartøjer, og den gensidige Forsikringsforening »Motor«, Thorshavn, er efter Lydende ikke i Virksomhed, tillade vi os herved ærbødigst at meddele det høje Justitsministerium, at vor Forening er fremdeles i Virksomhed, og kan vi saaledes paavise, at Fremgangen er vel stor efter vore Forhold, idet Foreningen til Dato har optaget 27 Motorfartøjer til en samlet Forsikringssum *paa Kr. 53,000* som hoslagte Fortegnelse viser.*)

Vi forvente, at den høje Justitsminister ved Udbetalingen af Kr. 4500, som paa Finansloven for 1908—09 er stillet Ministeren til Disposition og Uddeling til Foreninger, som forsikrer Motorfartøjer, at vor Forening faar forholdsvis Andel i nævnte Beløb.

Vi skal tillade os at bemærke og meddele som vor Mening og efter indvunden Erfaring, at Suderøs og Vaagøs Motorforsikrings Foreninger absolut arbejder bedst uafhængig af hinanden. Begge Foreningerne arbejder med de samme Principer, og at der aldeles ikke føres nogen Konkurrence imellem dem, og de naturlige Forhold ligge hovedsagelig til Grund for at en gunstig Sammenslutning ikke kan finde Sted.

Færøernes gensidige Forsikringsforening for Motorbaade, Sørvaag den 30. April 1909.

R. Niclasen. *Jacob Mathias Jacobsen.* *Joen Rasmussen.*

N. Niclasen. *Chr. J. Olsen.*

Til
Justitsministeren,
København.

* * *

*) Udelades her.

Til
Færø Amt.

Efter at man har forelagt Suderø Fiskeriforsikrings ordinære Generalforsamling den 31. f. M. det høje Amts meget ærede Skrivelse af 9. Februar d. A. angaaende det Beløb paa 4500 Kroner, som paa Finansloven for 1908—09 under § 20. V. E. er stillet til Justitsministeriets Disposition til Forsikring af Motorfartøjer, har Generalforsamlingen vedtaget at udtale følgende:

»Da Suderø Fiskeriforsikring nu opfylder de af Justitsministeriet krævede Betingelser for at faa det paa Finansloven for 1908—09 til Ministeriets Raadighed stillede Beløb paa 4500 Kr. til Motorforsikring udbetalt, idet der i »Foreningen« findes optaget 23 Fartøjer med en Forsikringssum af 106,900 Kroner, forventer man det ommeldte Beløb udbetalt snarest.«

Hvilket herved meddeles, idet man ærbødigst anmoder om, at Amtet vil træffe Foranstaltning til, at det ommeldte Beløb maa blive anvist til Udbetaling.

Det tilføjes, at man i Maj Maaned d. A. indleverede til Amtet en Fortegnelse over de i Suderø Fiskeriforsikring den 1. April d. A. optagne Motorfartøjer.

Trangisvaag den 3. August 1909.

Ærbødigst

Suderø Fiskeriforsikring.

Carl Mortensen.

Ved Sagens *foreløbige Behandling* den *13. August* vedtoges det efter Forslag af Effersøe at henvise den til et Udvalg paa 3 Medlemmer, hvortil den 17. s. M. valgtes: *Effersøe, Johannesen* og *Nielsen*. Den *15. September* afgav Udvalget (Ordfører: Effersøe) følgende

Udvalgsbetænkning.

I sidste Samling vedtog Tinget en Indstilling til Justitsministeriet angaaende Anvendelsen af to Beløb paa 4500 Kr. og 2000 Kr., som var bevilgede henholdsvis ved Finansloven for 1908—09 og ved Tillægsbevillingsloven for 1907—08 som Tilskud til Foreninger, der forsikre Motorfartøjer paa Færøerne, jfr. Lagtingstidende for 1908, Side 86—95.

Ministeriet har, som det vil fremgaa af en med Færø Amts Skrivelse af 11. d. M. Tinget tilstillet Afskrift af Skrivelse af 18. Januar d. A. fra Ministeriet til Amtet i det Hele tiltraadt Lagtingets Indstilling, jfr. nærmere sidstnævnte Skrivelse.

I Hovedsagen gaar den af Ministeriet trufne Ordning ud paa:

1) At ommeldte Beløb 4500 Kr. for Finansaaret 1908—09, samt et lignende Beløb, der er bevilget for Finansaaret 1909—10 og tilsvarende aarlige Beløb, der vil blive søgt bevilgede aarlig for de følgende 5 Finansaar, vil blive udbetalte til en gensidig Færøerne i deres Helhed omfattende Forening, som dan-

nes ved Sammenslutning af de tre paa Øerne bestaaende Forsikringsforeninger for Motorfartøjer, eller i alt Fald to af disse, og som forsikrer saadanne Fartøjer paa Fiskeri eller i Varetransport, under Forudsætning af, at der i Foreningen er indtegnet Motorfartøjer til en samlet Forsikringssum af mindst 100,000 Kr., hvilken Forening vilde faa Anerkendelse med Hensyn til Forsikring af Motorfartøjer hvori der maatte indestaa Fiskerilaan fra Statslaanefonden.

2) At ommeldte Beløb paa 2000 Kr. vilde blive søgt genbevilget og derefter udbetalt »Suderø Fiskeriforsikring«.

Ved fornævnte Skrivelse af 11. d. M. har Amtet meddelt Lagtinget, at de stillede Betingelser for Udbetaling af de omhandlede 4500 Kr. ikke er tilstede, for saa vidt at den fordrede Sammenslutning af mindst to af de bestaaende Foreninger ikke har fundet Sted, og Amtet har derhos henstillet til Tinget om at udtale sig om, hvorledes Bevillingen rettest formenes at burde anvendes.

Af Amtets Skrivelse med Bilag fremgaar derhos, at der i »Suderø Fiskeriforsikring« i Tveraa er forsikret i alt 23 Motorfartøjer til en samlet Forsikringssum af 106,900 Kr., samt at der i »Færøernes gensidige Forsikringsforening for Motorbaade« i Sørvaag er forsikret 27 Motorfartøjer til en samlet Forsikringssum af 53,000 Kr. Fra »Færøernes gensidige Forsikringsforening for Motorfartøjer, Motor« i Thorshavn har Amtet ikke faaet nogen Meddelelse, og efter hvad der er Udvalget bekendt, er denne Forening ikke traadt i Virksomhed.

Ved Lagtingets Behandling i sidste Samling af Spørgsmaalet om Fordeling af det ved Finansloven for 1908—09 bevilgede Tilskud paa 4500 Kr. til Forsikring af Motorfartøjer paa Færøerne, jfr. ovenfor, blev der af undertegnede Udvalgsmedlemmer, der ogsaa da dannede det af Tinget nedsatte Udvalg til Behandling af paagældende Sag, i Udvalgsbetænkningen gjort gældende (jfr. Lagtingstidende for 1908, Side 91 nederst), at det vilde være mest naturligt, om der kun blev oprettet en enkelt Forening, som omfattede alle Øerne, men samtidig bemærkede man, at det ud fra de Erfaringer, som vare gjorte med Hensyn til den hidtilværende Forsikring af Fiskerfartøjer paa Færøerne, maatte paaregnes, at paagældende interesserede ikke vilde være tilfredse hermed, og at der i alt Fald vilde vise sig Trang til en Forening for den sydlige Del af Øerne og en anden for den nordlige. Paa Grund heraf foreslog Udvalget, at nævnte Sum 4500 Kr. vilde være at udbetale til højst to af de gensidige Forsikringsforeninger paa Øerne, som forsikrede Motorfartøjer paa Fiskeri og i Varetransport.

I Henhold til indkomne Ændringsforslag blev det imidlertid vedtaget af Tinget at anbefale, at ofmævnte Sum skulde udbetales til en enkelt Forening, som nærmere ommeldt foran, jfr. ogsaa Lagtingstidende for 1908, Side 95.

Udvalget er vedblivende af den Formening, at det naturligste vilde være kun at have én Forening, men man er ikke blind for de Vanskeligheder, der er for at faa en Sammenslutning i Stand mellem de bestaaende Foreninger.

Hver af de bestaaende Forsikringsforeninger har faaet og vil ganske naturlig fremdeles først og fremmest faa Tilslutning i sin nærmeste Omkreds. Ved en Deling af Forsikringen imellem to Foreninger øges den indbyrdes Kontrol, men samtidig taber man jo ogsaa den forøgede Sikkerhed, der er Fordelen ved den større Sammenslutning.

Udvalget kan efter Omstændighederne tilraade Tinget at foreslaa, at det omhandlede Beløb paa 4500 Kr. bliver fordelt imellem de to Foreninger, som forsikre Motorfartøjer i Fiskerifart og Varetransport, »Suderø Fiskeriforsikring« og »Færøernes gensidige Forsikringsforening for Motorbaade«.

Med Hensyn til, hvorledes Beløbet skal fordeles, er man af den Mening, at der i Betragtning af de Oplysninger, der haves i de til Sagen hørende Aktstykker, passende kan tillægges førstnævnte Forening 2700 Kr. aarlig og sidstnævnte 1800 Kr. aarlig, idet man gaar ud fra, at denne Fordeling skal gælde indtil videre, og at der vil være at foretage en Omfordeling i Tilfælde af, at paagældende Foreningers Forhold forandre sig væsentlig.

Begge Foreningers Vedtægter ere indsendte til Justitsministeriet tidligere.

Suderø Fiskeriforsikring har faaet Ministeriets Anerkendelse med Hensyn til Forsikring af Motorfartøjer, hvori der henstaar Fiskerilaan fra Statslaane-

fonden, men »Færøernes gensidige Forsikringsforening for Motorbaade« ikke. Ministeriets Anerkendelse for sidstnævnte Forening udkræves derfor.

Man maa betone Nødvendigheden af, at Foreningerne træffe en Ordning, hvorved det gøres ogsaa de udenfor henholdsvis Suderø og Vaagø Sysler værende Motorfartøjsejere let at faa deres Fartøjer forsikrede, og saaledes at disse med Hensyn til eventuelle Udgifter vedr. Optagelse i paagældende Forening ikke stilles anderledes end Motorfartøjsere henholdsvis i Suderø Syssel og i Vaagø Syssel.

I Henhold til foranførte skal Udvalget foreslaa følgende til Tingets Vedtagelse:

1) Lagtinget foreslaar, at det Beløb af 4500 Kr. aarlig, som dels er bevilget og dels senere maatte blive bevilget paa Finansloven som Tilskud til Forsikring af Motorfartøjer paa Færøerne bliver fordelt imellem de to for Tiden paa Færøerne bestaaende Foreninger til Forsikring af Motorfartøjer indtil videre i det Forhold, at »Suderø Fiskeriforsikring« erholder 2700 Kr. aarlig og »Færøernes gensidige Forsikringsforening for Motorbaade« 1800 Kr. aarlig.
2) Man forudsætter, at der tilvejebringes en saa vidt muligt bekvem Adgang overalt paa Øerne til at faa Motorfartøjer optagne i de respektive Foreninger, og at de eventuelle Bekostninger, som maatte paahvile Fartøjerne i Anledning af Optagelse i Foreningen eller lignende, ikke blive større paa de Steder, der ligge fjernt fra vedkommende Forenings Hjemsted, end paa nærmere liggende Steder.
3) Tinget anbefaler, at der gives »Færøernes gensidige Forsikringsforening for Motorbaade« Anerkendelse med Hensyn til Forsikring af Motorfartøjer, hvori der maatte indestaa Fiskerilaan fra Statslaanefonden.

Ved Sagens *2. Behandling* den *17. September* vedtoges det med 21 Stemmer mod 0 at lade den overgaa til 3. Behandling.

Imellem 2. og 3. Behandling fremlagdes følgende *motiverede Ændringsforslag* til *Udvalgets Forslag* af Formanden, Petersen, H. A. Djurhuus og Hentze:

Ifølge det foreliggende er der intet oplyst om, at de 2 bestaaende Foreninger, som optage Motorfartøjer til Forsikring, nemlig »Suderø Fiskeriforsikring« og »Færøernes gensidige Forsikringsforening for Motorbaade« (Sørvaag), have forhandlet indbyrdes om en saadan Sammenslutning, som Lagtinget i 1908 anbefalede Justitsministeriet at stille som Betingelse for Udbetalingen af det paa Finansloven bevilgede Beløb af 4500 Kr. aarlig, og det er end ikke oplyst, at en saadan Forhandling blot er blevet forsøgt. Saa længe der ikke er ført en alvorlig Forhandling herom, og det ikke for Lagtinget er oplyst, at aldeles tvingende Grunde gøre en Sammenslutning umulig, bør Lagtinget formentlig fastholde sin Beslutning af 1908.

At en Sammenslutning, hvorved der dannes een Forening for Færøerne i det hele, er den naturligste Ordning, erkendes ogsaa af det i Aar nedsatte Udvalg angaaende denne Sag.

Undertegnede maa formene, at det i en Sag som denne, hvor det gælder Forsikring, er af største Vigtighed, at Lagtinget bestemt holder paa den i alle

Forsikringsforhold gaeldende Grundsætning, at man bør fordele Risikoen ved at sprede Skadefaren paa saa mange Værdier som muligt, og ved saa vidt muligt at sprede den paa saadanne Værdier, som ikke lettelig ville være udsatte for at rammes af samme Skade. I disse Henseender kan der efter vor Mening rejses særlige Indvendinger mod »Vaagø-Forsikringen«, og det forekommer os at være betænkeligt for Lagtinget at anbefale denne Forsikring til Anerkendelse med Hensyn til Motorfartøjer, hvori der indestaar Fiskerilaan.

Vi ere derfor af den Mening, at der, førend der bør blive Spørgsmaal om en endelig Bestemmelse om Tilskudet til Motorforsikring, bør forlanges en Forhandling imellem de bestaaende Foreninger, og at der som Betingelse for Udbetaling bør fordres enten en fuldstændig Sammenslutning af Foreningerne eller dog i alt Fald en saadan indbyrdes Ordning imellem dem, hvorved der tilvejebringes en saavidt muligt betryggende Genforsikring.

I Henhold hertil tillade vi os at fremsætte følgende

Ændringsforslag:

I Stedet for Udvalgets Forslag sættes:

»Lagtinget henholder sig til sine Udtalelser i Indstilling af 26. September 1908 og henstiller til Justitsministeriet at søge gennemført den i Indstillingen anbefalede Ordning eller dog en saadan Ordning, hvorved der tilvejebringes en betryggende Genforsikring imellem de færøske Forsikringsforeninger, som forsikre Motorfartøjer.«

Ved *3. Behandling* den *2. Oktober* vedtoges Ændringsforslaget med 12 St. mod 0, hvorefter Udvalgets Forslag bortfaldt.

Sagen i dens Helhed sattes derpaa under Afstemning og vedtoges ved Navneopraab enstemmig med 13 St. mod 0 (*stemte ikke*: Nielsen, Skaalum, Johannesen, Samuelsen, N. Djurhuus, Dahl, Effersøe og Weihe; *fraværende*: Hentze.)

S. D. oplæstes og vedtoges saalydende *Indstilling:*

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 2. Oktober 1909.

Til

Justitsministeriet.

I sidste Samling vedtog Tinget en Indstilling til Justitsministeriet ang. Anvendelsen af to Beløb paa 4500 Kr. og 2000 Kr., som vare bevilgede henholdsvis ved Finansloven for 1908—09 og ved Tillægsbevillingsloven for 1907—08 som Tilskud til Foreninger, der forsikre Motorfartøjer paa Færøerne.

Ministeriet har, som det vil fremgaa af en med Færø Amts Skrivelse af 11. f. M. Tinget tilstillet Afskrift af Skrivelse af 18. Januar d. A. fra Ministeriet til Amtet, i det hele tiltraadt Lagtingets Indstilling.

Ved fornævnte Skrivelse af 11. f. M., hvormed fulgte hoslagte 5 Bilag, har Amtet meddelt Lagtinget, at de stillede Betingelser for Udbetaling af omhandlede 4500 Kr. ikke ere til Stede, for saa vidt at den fordrede Sammenslutning af mindst to af de bestaaende Foreninger ikke har fundet Sted, og Amtet

har derhos henstillet til Tinget om at udtale sig om, hvorledes Bevillingen rettest formenes at burde anvendes.

Det i Sagen nedsatte Udvalg har, som det vil fremgaa af den hermed følgende Betænkning, foreslaaet, at det forommeldte aarlige Beløb paa 4500 Kr. fordeles imellem de to paa Færøerne bestaaende Foreninger til Forsikring af Motorfartøjer m. m., jfr. nærmere Betænkningen.

Imidlertid fremkom efter 2. Behandling beslagte motiverede Ændringsforslag fra 4 Medlemmer til Udvalgets Forslag, og dette Ændringsforslag blev vedtaget ved Sagens 3. Behandling i Tinget ved Navneopraab enstemmig med 13 Stemmer, medens 8 Medlemmer undlod at stemme og 1 Medlem var fraværende.

Lagtingets Udtalelse i Sagen er herefter saalydende:

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

(Se det motiverede Ændringsforslag).

C. Bærentsen. *Oliver Effersøe,*
Ordfører.

Joen Poulsen.

XXVI. Amtskommunens Telefonanlæg.

A. Telefonforbindelsen mellem Sandø og Suderø samt Udvidelse af Telefonanlægget.

Den *17. September* fremlagdes *Beretning fra Driftsudvalget for Amtskommunens Telefonvæsen.* (Vedhæftet som *Bilag 5.*)

Ved Sagens *foreløbige Behandling s. D.* vedtoges det efter Forslag af Formanden at henvise den til Telefonudvalget. Den *24. September* afgav Udvalget (Ordfører: Petersen) følgende

Udvalgsbetænkning.

Den af Driftsudvalget for Amtskommunens Telefonvæsen under 17. d. M. til Tinget afgivne Beretning er henvist til undertegnede Udvalg. Efter den An-

ledning, som ovennævnte Beretning giver, tillader man sig at fremkomme med følgende Bemærkninger:

Som det fremgaar af Beretningen, indtraadte der Brud paa Telefonkablerne: Strømø - Sandø og Sandø - Suderø, henholdsvis 14. og 11. Septbr. f. A.

Sandøkablet viste sig ved nærmere Undersøgelse, for saa vidt angik Strækningen mellem Hestø og Skopen at være saa meget angrebet af Rust, at det maatte anses utilraadeligt at reparere det til Genudlægning i et saa daarligt Farvand som Skopenfjord, hvorfor Driftsudvalget besluttede at anskaffe nyt Kabel hertil, medens en Del af det gamle Kabel er blevet udlagt i Hestøfjord. Da Skopenkablets Tilstand maa antages at skyldes Havbundens Beskaffenhed, besluttede Driftsudvalget, i Henhold til Lagtingets Vedtagelse i forrige Tingsamling, at udlægge et Kabel paa Strækningen fra Velbestad til Hestø Bygd og et andet Stykke fra Sydenden af Hestø til Bygden Skopen for derved om mulig at undgaa de Aarsager, som have bevirket Kabelskaden. Hvorvidt dette vil opnaas kan selvfølgelig ikke forud med nogen Sikkerhed siges. — Kablerne ere nu udlagte og man tør formentlig gaa ud fra, at de i hvert Fald ville holde saa længe, at der ikke allerede i indeværende Samling er Grund til at tage nogen endelig Bestemmelse om, hvad der bør foretages, naar der atter indtræffer Brud, og Udvalget mener derfor ikke at burde stille noget Forslag i saa Henseende.

Hvad derimod angaar Kablet mellem Sandø og Suderø, mener man, at der, efter det i Driftsudvalgets Beretning oplyste, er Nødvendighed for allerede nu at overveje, hvad der fra Amtskommunens Side, naar nye Brud indtræffe, bør foretages.

Det den 11. September f. A. indtraadte Brud skyldtes utvivlsomt Vold, men under Arbejdet paa at reparere Kablet er det konstateret, at den sydlige Del af dette var stærkt medtaget af Rust, og at dette, ligesom Tilfældet var med Sandøkablet, maa antages at skyldes Havbundens Beskaffenhed. Det kan derfor befrygtes, at der om ikke lang Tid atter vil indtræffe nye Brud, hvorved man vil komme til at staa overfor Spørgsmaalet om, hvad der i saa Fald er rigtigt at foretage, da det ikke er usandsynligt, at en stor Del af Kablet vil være saaledes medtaget af Rust, at det ikke er egnet til atter at udlægges.

Som det fremgaar af Beretningen, lykkedes det paa Grund af Strøm- og Vejrforholdene, først den 27. Juni d. A. at genoprette Forbindelsen mellem Sandø og Suderø, hvorfor det maa forudsættes, at eventuelt indtræffende Kabelbrud kun ville blive udbedrede i Sommermaanederne, selv om Lagtinget er sindet til at ofre de nødvendige Pengemidler. — Udgifterne ved begge de nævnte Kabelreparationer ventes at medføre en samlet Udgift af 31,740 Kr. 36 Øre. — Hvis det ved et eventuelt nyt Brud paa Suderøkablet skulde — som Sandsynligheden taler for — vise sig, at en stor Del (c. $8^1/_2$ Km.) af Kablet ikke egner sig til atter at udlægges, er man henvist til at anskaffe nyt Kabel til et Beløb af c. 21,000 Kr. bortset fra de øvrige Reparationsudgifter, som sikkert ville løbe op til adskillige Tusinde Kroner. Udvalget mener herefter, at det ikke kan forsvares af Amtskommunen at afholde saa store Summer, som en saadan Reparation vil medføre, og vil derfor foreslaa, at Tinget anmoder Driftsudvalget om ikke at lade anstille Forsøg paa at reparere saadanne Kabelbrud. Selvfølgelig undtages Brud ved Landingsstederne, som ikke ville medføre uforholdsmæssig stor Bekostning.

Spørgsmaalet bliver herefter hvilket Skridt der saa skal gøres for at Suderøen fremtidig kan komme til at staa i Samkvem med den øvrige Del af Færøerne og særlig med Telegrafstationen i Thorshavn, og bør der overvejes, om der er Mulighed for fremtidig at drive Telefonforbindelse, eller om der skal gaas over til Anlæg af traadløs Telegraf.

Det maa formentlig indrømmes, at en Telefonforbindelse er langt at foretrække for traadløs Telegraf, men dens Opretholdelse kan som af Driftsudvalget bemærket, antages at overstige Amtskommunens økonomiske og tekniske Evner, hvorimod en saadan Drift formentlig ikke vil være særlig følelig for Statskassen. Der kunde være Spørgsmaal om at prøve paa at udlægge Kablet i nyt Leje for eventuelt at faa det anbragt paa en Strækning, hvor Havbunden mulig er af anden Beskaffenhed end hvor Kablet nu ligger. Det vil sikkert være forbundet

med saa store Udgifter, at det er utilraadeligt for Lagtinget at lade saadant iværksætte for Amtskommunens Regning, saa længe man ikke har nogen Sandsynlighed for, at Kablet i saa Fald vilde være af lang Varighed. Kablet maatte antagelig udlægges i en Retning, hvor dets Længde blev betydelig større, nemlig østenfor Øerne »store Dimon« og »Lille Dimon«. Hvad der gør det særlig vanskeligt for Amtskommunen at fortsætte med Driften af den omhandlede Kabelstrækning er, at der til Reparationerne ikke haves noget hensigtsmæssigt Fartøj til Raadighed.

I Tilfælde af, at Staten ikke indgaar paa at overtage Driften af Kabelstrækningen, er man formentlig nødsaget til at virke hen til, at der etableres traadløs Telegraf mellem Thorshavn og Suderø, uagtet en saadan Forbindelse ikke vil virke nær saa fyldestgørende som Telefon; der vil dog maaske om ikke mange Aar kunne iværksættes traadløs Telefon til den nævnte Ø. Betjeningen af de traadløse Telegrafstationer vil være betydelig bekosteligere end Telefonstationerne, medens Indtægterne kunne antages at blive langt mindre, idet Telegrafen, selv om der fastsættes nok saa lave Takster, kun undtagelsesvis vil blive benyttet af andre end Forretningsfolk. Under Hensyn hertil, samt da Amtskommunen, som bemærket, har anvendt betydelige Udgifter paa at vedligeholde Telefonforbindelsen, mener Udvalget, at Tinget bør gøre Forsøg paa at faa Anlægsudgifterne, som antagelig ville udgøre omtrent 30.000 Kroner afholdte af Statskassen.

Ved Finansloven for 1905—06 blev der bevilget 40,000 Kroner til Anlæg af traadløse Telegrafstationer i Thorshavn og paa Suderø. Imidlertid besluttede Lagtinget i den ordinære Samling 1906 at etablere Telefonforbindelse til Suderø, hvis det nævnte Beløb blev overladt til Amtskommunen, tilligemed det Beløb, som de aarlige Udgifter ved Drift og Vedligeholdelse af Telegrafstationerne kunde antages at udgøre. Efter at den ansøgte Bevilling af 40,000 Kroner var givet, blev Telefonkabel udlagt mellem Sandø og Suderø. — Som Tilskud til Driften af Telefonforbindelsen har Amtskommunen erholdt af Statskassen 1700 Kr. aarlig. — I Tilfælde af, at Telefonforbindelsen bliver erstattet med traadløs Telegraf, vil det nævnte aarlige Tilskud antagelig bortfalde, hvis der ikke opnaas Genbevilling af Beløbet i det sidstnævnte Øjemed; Udvalget vil derfor foreslaa Tinget at ansøge hos Statsmyndighederne herom.

Da det er ubestemt hvor stort eller i hvilken Form det eventuelle Statstilskud vil blive givet, og da en Afbrydelse af Telefonforbindelsen kan ventes at indtræde om ikke lang Tid, vil det være nødvendigt, at Driftsudvalget faar en saadan Bemyndigelse fra Tinget, som giver det Ret til at handle efter eget Skøn indenfor visse Grænser. I modsat Fald vil Suderø mulig komme til at ligge uden Telefon eller Telegrafforbindelse indtil Lagtinget kan faa Lejlighed til atter at tage Bestemmelse, hvilket vil være ensbetydende med at intet kan foretages førend til Efteraaret 1910. — Udvalget mener derfor at burde foreslaa, at der gives Driftsudvalget Bemyndigelse til at handle efter bedste Skøn paa Lagtingets Vegne med Hensyn til Telefon- eller Telegrafforbindelse med Suderø, efter at der foreligger Svar paa Lagtingets Andragende om Statsstøtte, samt at anvende indtil et Beløb af 20,000 Kroner af Amtskommunens Midler i det heromhandlede Øjemed, hvilken Sum Driftsudvalget maa bemyndiges til midlertidig at optage som Laan hos »Føroya Banki«. — Endelig mea der, hvis traadløs Telegraf bliver etableret, fastsættes Takst, og det vil formentlig være rettest, at overlade til Driftsudvalget midlertidig at bestemme en Takst, som bliver at forelægge Lagtinget næste Aar.

Forrige Aar blev udsat Behandlingen af nogle til Tinget indkomne Andragender om, at der maa blive etableret Telefonforbindelse til: 1) Skard, 2) Kalsø, 3) Svinaaer, 4) Øre, 5) Nolsø, 6) Lejnum, 7) Saksen, 8) Myggenæs, 9) Skuø, 10) Svinø og 11) Fuglø. — Til indeværende Tingsamling er der indkommet fornyede Andragender fra Beboere af de ovennævnte, under 6 og 10 nævnte Bygder i den angivne Retning.

Udvalget mener ikke at kunne tilraade nogen større Udvidelse af Telefon-

nettet allerede nu, idet Amtskommunen ved den efter Tingets Vedtagelse forrige Aar foretagne Udvidelse, har afholdt et betydeligt Beløb, foruden at der i den senere Tid er medgaaet store Udgifter til Reparationer af Kabelforbindelserne med Sandø og Suderø. Telefonledninger til de fleste af de Bygder, hvor saadanne ikke er etablerede, vil antagelig paa Grund af den ringe Folkemængde komme til at give ubetydelige Indtægter. Desuden vil Misforholdet mellem Udøernes og den øvrige Befolknings Stilling komme til at være mere fremtrædende, naar man etablerer Telefon til saa at sige alle Bygder, uagtet de ere saaledes beliggende, at deres Indbyggere have let Adgang til en af de allerede oprettede Telefonstationer. — At nedlægge Kabler over strømhaarde Fjorde, hvor tillige Havbølgen gør Farvandet uroligt, er formentlig forbundet med større Risiko, end Amtskommunens Status tillader. — De for Tiden værende daarlige Pengeforhold i Danmark er ogsaa medvirkende til, at Udvalget ikke tør foreslaa nogen stor Udvidelse af Telefonnettet.

Det er saavel fra Købmænds som fra Fiskeres Side gjort gældende, at der burde være Telefon til saavel Fundingsbotn som Skaalebotn, da der paa disse Pladser forefalder til Tider en betydelig Sildefangst, og at det derfor har sin store Betydning, om de Fiskeridrivende kunde komme i telefonisk Forbindelse med disse Bygders Indbyggere. Udvalget erkender Berettigelsen af denne Opfattelse, men kan ikke anbefale, at der foreløbig anlægges Telefon til Skaalebotn, da en saadan Ledning vilde være ret bekostelig, idet Afstanden til nærmeste Telefonstation er c. $^3/_4$ Mil. — Derimod mener man at burde foreslaa, at der bygges Telefonledning til Fundingsbotn. En saadan Linie vil være forholdsvis billig, idet der findes Stangrække til Hvalstationen i Fundingsfjord, hvorfra der kun er c. 2 Km. til Bygden Fundingsbotn. Da Amtskommunen er i Besiddelse af et tilstrækkeligt Antal Stænger, kan Udgiften anslaas til 640 Kroner.

Til den af Tinget forrige Aar vedtagne Udvidelse af Telefonnettet var beregnet Kabeludlægning over 3 forskellige Fjorde. Ifølge Driftsudvalgets Beretning bliver der gjort Forsøg paa at anbringe Luftledninger, hvorved der i Tilfælde af, at de vise sig blot nogenlunde holdbare, vil opnaas en betydelig Besparelse af Anlægsudgifter, foruden at man undgaar den store Risiko med Hensyn til Vedligeholdelsen, som er forbundet med Kabler. — Da der selvfølgelig ikke haves nogen Erfaring, hvad angaar Holdbarheden af saadanne Ledninger, vil det være utilraadeligt allerede nu at foretage Anlæg af denne Art i nogen større Udstrækning. Hvis Ledningerne over de Fjorde (Haraldssund, Fundingsfjord og Kalbaksfjord), som er eller ville blive etablerede i indeværende Aar, skulde vise sig at være tilfredstillende, og der ikke i den kommende Vinter skulde indtræffe uforholdsmæssig mange Afbrydelser, tør man formentlig gaa ud fra, at tilsvarende Ledninger vil kunne bringes til Anvendelse over andre Fjorde, hvor Landets Beskaffenhed og Afstanden ikke stiller sig hindrende i Vejen. — Efter en af Konstruktør Andreasen til Driftsudvalget afgiven Skrivelse af 7. d. M., vil en Forbindelse — med Luftlinie over Svinøfjord — eventuelt kunne opnaas fra Bygden Kvannesund til Bygden Svinø for en Bekostning (fraregnet de nødvendige Stænger, som haves i Behold) af 3400 Kroner. Udvalget anser det derfor rettest at foreslaa Tinget at bemyndige Driftsudvalget til, hvis de Erfaringer, som i den kommende Vinter maatte indvindes skulde føre til den Slutning, at Anvendelsen af Luftledninger ere hensigtsmæssige, da at lade anlægge Telefonledning til Svinø.

Udvalget finder det ikke rigtigt allerede nu at ansøge Staten om Tilskud til den heromhandlede Udvidelse af Telefonnettet. Det kan endnu ikke opgøres, om Bygningen af de forrige Aar bevilgede Linier vil medføre Overskridelse af det anslaaede Beløb eller ikke, lige saa lidt som det med nogen Bestemthed kan udtales, hvorvidt Telefonlinien til Svinø vil blive anlagt. Det vil derfor antagelig være rettest først at søge om Tilskud til de her nævnte Anlæg, naar Tinget eventuelt senere bestemmer at foretage yderligere Udvidelse af Telefonnettet.

I Henhold til det anførte tillader Udvalget sig at foreslaa til Tingets Vedtagelse:

I. Vedrørende Telefonforbindelsen mellem Sandø og Suderø.

A. Hvis der skulde forekomme Brud paa Telefonkablet mellem Sandø og Suderø af lignende Art som det i Efteraaret 1908 indtraadte, vil Driftsudvalget *ikke* have at lade anstille Forsøg paa Udbedring af Skaden for Amtskommunens Regning.

B. Tinget andrager hos Regeringen om, at Staten:
principalt vil overtage Driften af Kabelstrækningen: Sandø—Suderø,
subsidiært afholder Udgifterne ved Anlæg af traadløse Telegrafstationer i Thorshavn og paa Suderø, samt at Amtskommunen i saa Fald erholder den til Driften af Telefonforbindelsen mellem Sandø og Suderø givne aarlige Bevilling af Statskassen paa 1700 Kr., bevilget som Tilskud til Drift og Vedligeholdelse af de eventuelt etablerede Telegrafstationer.

C. Efter at der foreligger Svar fra Statsmyndighederne paa det i Punkt B. nævnte Andragende, bemyndiges Driftsudvalget for Amtskommunens Telefonvæsen til, paa Lagtingets Vegne at handle efter bedste Skøn, og hvis den af Staten eventuelt tilstaaede Bevilling, selv om den ikke bliver givet i den af Tinget ansøgte Form, skønnes at være af saadan Beskaffenhed, at den giver tilstrækkelig Betryggelse for, at Amtskommunen ikke paatager sig uforholdsmæssig stor Risiko, at lade etablere Telefon- eller Telegrafforbindelse med Suderø, dog at der i dette Øjemed ikke af Amtskommunens Midler anvendes mere end 20,000 Kr., og tilvejebringe Beløbet ved Optagelse af midlertidigt Laan hos »Føroya Banki«. — Driftsudvalget bemyndiges yderligere til midlertidig at fastsætte Takst for Benyttelsen af en eventuel Telegrafforbindelse med Suderø.

II. Angaaende Udvidelse af Telefonnettet.

A. Driftsudvalget for Amtskommunens Telefonvæsen anmodes om at lade anlægge Telefonledning til Bygden Fundingsbotn.

B. I Tilfælde af at Luftledninger over længere Strækninger, efter de Erfaringer, som i førstkommende Vinter maatte indvindes, ville vise sig at være formaalstjenlige, da at lade etablere Telefon til Bygden Svinø med Luftspænd over Svinøfjord.

C. Forinden de under Punkt I. *A. og B.* omhandlede Anlæg iværksættes, maa der foreligge Forpligtelse for de paagældende Kommuner til at holde Lokale og Betjening af Stationerne mod det Vederlag, som Tinget til enhver Tid fastsætter, f. T. 3 Øre pr. takstpligtig Samtale og 10 Øre for hvert takstpligtigt Telefontelegram.

D. Spørgsmaalet om yderligere Udvidelse af Telefonnettet udsættes til næste Aar.

Ved Sagens *2. Behandling* den *29. September* vedtoges det med 21 Stemmer mod 0 at lade den overgaa til 3. Behandling.

Ved *3. Behandling* den *30. September* vedtoges Udvalgets Forslag I. Litr. A—C (vedrørende Telefonforbindelsen mellem Sandø og Suderø) ved Navneopraab enstemmig med 21 Stemmer *(stemte ikke*: Evensen).

Udvalgets Forslag II. (ang. Udvidelse af Telefonnettet):

Litr. A.	vedtoges	med	21	St.	mod 0.
— B.	—	—	21	St.	mod 0.
— C.	—	—	21	St.	mod 0.
— D.	—	—	20	St.	mod 0.

Den *2. Oktober* oplæstes og vedtoges saalydende *Indstilling*:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 2. Oktober 1909.

Driftsudvalget for Færøernes Amtskommunes Telefonvæsen afgav under 17. f. M. vedlagte Beretning om Telefonanlæggets Drift i Aaret fra 1. April 1908 til 31. Marts 1909.

Beretningen blev ved foreløbig Behandling henvist til et Udvalg paa 5 Medlemmer, som under 24. f. M. afgav den ligeledes hosfølgende Betænkning.

Som det fremgaar af den ovennævnte Beretning er Telefonkablet mellem Sandø og Suderø saa stærkt medtaget af Rust, at et Brud kan formodsættes at indtræffe i en nær Fremtid.

Da den Bekostning og de Vanskeligheder, som er forbundet med Kabelreparationerne ere saa store, at de maa antages at overstige Amtskommunens Evne, foreslog Udvalget, at der ikke fremtidig bliver anstillet Forsøg paa at reparere eventuelle Brud for Amtskommunens Regning.

I Erkendelsen af den store Betydning, som Opretholdelsen af den ommeldte Telefonforbindelse har, indstillede Udvalget, at Tinget indgav Andragende til Regeringen om at udvirke, at Staten *principalt* overtager Driften af den nævnte Kabelstrækning, og *subsidiært* afholder Udgifterne ved Anlæg af traadløse Telegrafstationer i Thorshavn og paa Suderø, samt at Amtskommunen i saa Fald erholder det hidtil af Statskassen oppebaarne Beløb af 1700 Kroner aarlig, bevilget som Tilskud til Drift og Vedligeholdelse af den eventuelt etablerede Telegrafforbindelse.

Det af Udvalget stillede Forslag blev ved den, den 30. f. M. foretagne endelige Behandling af Sagen enstemmig vedtaget med 21 Stemmer, idet 1 Medlem ikke stemte.

Ved at henvise til det i Driftsudvalgets Beretning, med Bilag, samt i Udvalgsbetænkningen anførte, tillader man sig ærbødigst at anbefale denne Sag til det høje Ministeriums velvillige Overvejelse, i Tillid til, at der vil kunne opnaas en for Amtskommunen betryggende Ordning.

C. Berentsen. *T. J. Petersen,*
Ordfører.

Joen Poulsen.

B. Optagelse af Laan til Udvidelse af Telefonanlægget.

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes *Skrivelse fra Amtet af 10. November 1908, hvormed fremsendes Genpart af Decision paa Anlegnelserne til Regnskabet for Driften af Færøernes Amtskommunes Telefonvæsen for Aaret fra 1. April 1907 til 31. Marts 1908.**)

Den *7. August* henvistes Sagen til *Telefonudvalget.* Den *14. September* afgav Udvalget (Ordfører: Petersen) følgende

Udvalgsbetænkning.

Ved Lagtingets Beslutning af 25. September f. A. blev det vedtaget at bemyndige Driftsudvalget for Amtskommunens Telefonvæsen til at lade foretage en Udvidelse af Telefonnettet til forskellige Bygder i Tilfælde af, at nogle i Udvalgsbetænkning af 15. September f. A. (se Lagtingstidende for 1908, Pag. 129—133) angivne Vilkaar vilde blive opfyldte.

Der blev bl. a. stillet som Betingelse for at Arbejdet kunde iværksættes, at der forinden forelaa Tilbud fra et Pengeinstitut i Danmark om at yde Amtskommunen et Laan af Størrelse 20—30,000 Kr. mod en Rente af $4\frac{1}{2}$ pCt. p. a. og Tilbagebetaling i 30 Aar. Der blev derfor i saa Henseende stillet Forespørgsel til følgende Pengeinstituter om, hvor vidt og paa hvilke Betingelser et Laan, som ommeldt, vilde kunne opnaas, nemlig:

1) Forsørgelsesforeningen »Bikuben«,
2) Forsikringsselskabet »Danmark«,
3) — »Hafnia«,
4) Kreditforeningen for Kommuner i Danmark.

Paa disse Forespørgsler er der indløbet hoslagte Svarskrivelser af henholdsvis 23., 23., 26. og 29. Marts d. A. De under 1, 3 og 4 nævnte Pengeinstituter indgave Tilbud om Laan, medens »Danmark« svarede benægtende.

»Bikuben« tilbyder Laan — amortisabelt i 30 Aar og uopsigeligt fra begge Sider — mod $4\frac{1}{2}$ pCt. Rente p. a., samt Fradrag af $1\frac{1}{2}$ pCt. Provision ved Beløbets Udbetaling.

»Hafnia« tilbyder ligeledes et fra begge Sider uopsigeligt Laan, der vilde være at amortisere i 30 Aar. Rente $4\frac{1}{2}$ pCt. p. A. — Ved Laanets Udbetaling fradrages 2 pCt. af Beløbet som Provision.

»Kreditforeningen for Kommuner i Danmark« erklærer, at der intet vil være til Hinder for at erholde Laan paa sædvanlige Vilkaar, angaaende hvilke der henvises til de Foreningens ovennævnte Skrivelse af 29. Marts d. A. medfølgende Tryksager. Det fremhæves, at $4\frac{1}{2}$ pCt. Obligationer anses for det fordelagtigste, og Kursen angaves dengang at være $99\frac{1}{4}$; hertil skal bemærkes, at Kursen siden er steget og antages for Tiden at være over *pari.* Foruden Rente skal der, som Bidrag til Foreningens Reservefond, betales $\frac{1}{20}$ pCt. halvaarlig i de første 5 Aar af Laanets oprindelige Beløb, og derefter af Restbeløbet ved

---

*) Udelades her.

hvert Femaars Begyndelse samt yderligere ½ pCt. af Laanesummen en Gang for alle. Laanet uopsigeligt af Kreditor, men opsigeligt fra Debitors Side.

Saavel »Bikuben« som »Hafnia« udbade Svar inden henholdsvis Udgangen af April Maaned og inden 26. Maj, hvorfor Driftsudvalget var nødt til at tage Stilling til de foreliggende Tilbud.

Af Tilbudene fra de to sidstnævnte Pengeinstituter er »Bikuben«s det fordelagtigste, idet der her fradrages ½ pCt. mindre som Provision ved Beløbets Udbetaling. Spørgsmaalet om, hvad der er det rette, enten at optage Laanet hos »Bikuben« eller hos »Kreditforeningen«, har Driftsudvalget bedømt under Hensyn til de daarlige Pengeforhold, som for Tiden ere til Stede i Danmark, og at disse Forhold ikke kunne ventes at blive vedvarende. Ved at optage Laanet hos »Bikuben« vilde der opnaas en Rentebesparelse af 15 Kr. 78 Øre aarlig; men Driftsudvalget har ment, at denne Besparelse ikke har saa stor Betydning, at den opvejer Fordelen ved at kunne indfri Laanet, naar det anses ønskeligt.

Driftsudvalget er herefter kommet til det Resultat, at Laanet bør optages hos »Kreditforeningen for Kommuner i Danmark«, og der blev derfor tilskrevet »Bikuben« og »Hafnia«, at Amtskommunen ikke vilde faa Anledning til at benytte de af disse Instituter gjorte Laanetilbud, hvorimod der blev meddelt »Kreditforeningen«, at Amtskommunen antagelig vilde benytte det derfra modtagne Tilsagn om Laan.

Undertegnede Udvalg kan tiltræde Driftsudvalgets Betragtninger med Hensyn til, hvor Laanet bør optages.

Angaaende Laanets Størrelse bemærkes: Den under Arbejde værende Udvidelse af Telefonnettet er anslaaet til at koste c. 40,000 Kr.; heraf er der af Statskassen bevilget 20,000 Kr., og fremkommer der saaledes til Udgift for Amtskommunen 20,000 Kr. Hvor vidt Overslagssummen vil blive overskredet, kan endnu ikke med Sikkerhed oplyses; men Sandsynligheden taler ikke for en Overskridelse. Der kan saaledes ikke antages at være Nødvendighed for, i Anledning af den her omhandlede Udvidelse, at optage et større Laan end 20,000 Kr.

Tinget har de to sidste Aar bevilget af økonomisk Fond henholdsvis 5000 og 10,000 Kr. med det Formaal at danne en Fornyelsesfond for Telefonanlæggene, hvoraf tillige større Reparationsomkostninger kunde afholdes. Imidlertid er der til Nyanlæg (Abonnentledninger) i Regnskabsaarene 1907—08 og 1908—09 anvendt henholdsvis 4705 Kr. 60 Øre og 8660 Kr. 62 Øre, eller i alt 13,366 Kr. 22 Øre, altsaa 1633 Kr. 78 Øre mindre end Lagtingets samlede Tilskud til Telefonvæsenet. Der er i det sidste Aar anvendt en betydelig Sum i Anledning af de i Efteraaret 1908 indtraadte Brud paa Kablerne mellem Strømø og Skopen samt mellem Sundø og Suderø, foruden at Driften paa Grund heraf ikke har givet tilnærmelsesvis saa stor Indtægt som man ellers var berettiget til at regne med. Ifølge en foretagen Opgørelse over Telefonvæsenets Status pr. 1. August d. A. udgjorde Beholdningen 7250 Kr. 00 Øre. Der foreligger til Udbetaling følgende større Beløb:

1. Regning fra Aktieselskabet J. Mortensens Eftf.	c. 6500 Kr.	
2. For Anskaffelse af nyt Kabel, dels til Skopenfjord, dels som Reserve, samt dels til de under Bygning værende Nyanlæg 15000 Kr.; heraf falder til Udgift for Driften	c. 10000 —	
		c. 16500 Kr.
Fratrykket ovenstaaende		7250 —
fremkommer der et Underskud paa		c. 9250 Kr.

Naar der yderligere tages i Betragtning, at de den 11. December d. A. forfaldne Renter og Afdrag af Amtskommunens Gæld i Anledning af Telefonvæsenet udgør 4932 Kr. 47 Øre, kan det formentlig ikke forudsættes, at der med de Midler, som for Tiden ere til Stede, og paaregnede Driftsindtægter vil kunne henlægges nogen Reservekapital, ligesom man ved indtrædende større Brud paa

Telefonledningerne let er udsat for at mangle Midler til at afholde Udgifterne ved Reparationer. Det kan formentlig ikke anses urigtigt, om Amtskommunen optager Laan til Bestridelse af Udgifter ved Nyanlæg, saa længe Driften ikke giver tilstrækkeligt Udbytte til at kunne sikre, at Trafikken ikke afbrydes i unødvendig lang Tid.

Der vil sandsynligvis i de nærmeste Aar blive Tale om yderligere Udvidelse af Telefonnettet, til hvilken det formentlig vil blive nødvendigt at optage Laan. Det maa derfor anses heldigst, om det Laan, som Tinget nu er nødt til at stifte, bliver saa vidt muligt optaget saa stort, at der deraf vil kunne afholdes Amtskommunens Udgifter ved en saadan Udvidelse.

Udvalget mener det derfor rettest at optage et Laan paa 30,000 Kr., idet bemærkes, at man antagelig ikke behøver at realisere Kreditforenings-Obligationerne, undtagen efterhaanden som der bliver Anvendelse for Beløbet, hvorved Renten af det tilbageværende Beløb vil blive sparet.

I Henhold til det anførte tillader Udvalget sig at foreslaa til Vedtagelse:

1) Tinget optager paa Færøernes Amtskommunes Vegne hos »Kreditforeningen for Kommuner i Danmark« et Laan, stort 30,000 Kr.
2) Tinget udsteder som Sikkerhed for Laanet en med vedlagte Udkast ligelydende Obligation.
3) Tinget andrager hos Justitsministeriet om Tilladelse til at optage Laanet, samt anmoder samme Ministerium om at forsyne den i Punkt 2 nævnte Obligation med Approbationspaategning, naar Obligationen forevises Ministeriet.
4) Tinget anmoder »Føroya Banki« om at foretage Realisation af de eventuelt fra Kreditforeningen udleverede Kasse-Obligationer, saaledes at Realisationen foregaar efterhaanden som der ifølge nærmere Meddelelse fra Amtet bliver Anvendelse for Beløbet. Der meddeles Banken en med vedlagte Udkast enslydende Fuldmagt til at foretage den omtalte Realisation.
5) Amtmanden anmodes om at give Kassereren for Telefonvæsenet den fornødne Ordre til at tage Laanesummen til Indtægt for Telefonvæsenet, samt at drage Omsorg for, at Renter og Afdrag gennem »Føroya Banki« erlægges i rette Tid.

Ved Sagens *1. Behandling* den *17. September* vedtoges det med 21 Stemmer mod 0 at lade den overgaa til endelig Behandling.

Ved Sagens *endelige Behandling* den *23. September* vedtoges Udvalgets Forslag enstemmig ved Navneopraab med 20 Stemmer (*fraværende*: Olsen og Winther).

S. D. afgaves saalydende *Skrivelse til Justitsministeriet*:

Færøernes Lagting,

Thorshavn, den 23. September 1909.

Tinget vedtog i Samlingen 1908 at foretage en Udvidelse af Amtskommunens Telefonanlæg, hvilken Udvidelse var anslaaet til at koste c. 40,000 Kr. Til delvis Bestridelse af disse Udgifter er der af Statskassen bevilget et Beløb af 20,000 Kr., medens Restbeløbet falder paa Amtskommunen at udrede. For

at kunne fuldføre Anlægget er der optaget det nødvendige midlertidige Laan hos »Føroya Banki«. Da Arbejdet endnu ikke er tilendebragt, kan det ikke med Sikkerhed siges, hvor vidt Overslagssummen vil blive overskredet eller ikke, men Sandsynligheden taler ikke for en Overskridelse.

Paa Grund af de forrige Efteraar indtrufne Brud paa Telefonkablerne mellem Strømø og Sandø og mellem Sandø og Suderø, er der af Telefondriften afholdt saa store Udgifter, at det kan anses tvivlsomt, hvor vidt den vil kunne udrede mulig forefaldende større Reparationsudgifter. Man har derfor ment det rettest at optage et Laan paa 30,000 Kroner, saaledes at c. 10,000 Kroner kunne haves til Disposition.

Der har foreligget Tilbud om Laan fra Forsørgelsesforeningen »Bekuben«, Forsikringsselskabet »Hafnia« og »Kreditforeningen for Kommuner i Danmark«.

Man har besteent sig til, under Forventning af Ministeriets Tilladelse, at optage et $4^1/_2$ pCt. Laan hos bemeldte Kreditforening, navnlig paa Grund af, at det vil staa Tinget frit for at indfri Laanet, naar det findes fordelagtigt, medens der ved de andre Laanetilbud var betinget Uopsigelighed.

Idet man fremsender Afskrift af den for Laanet under Dags Dato udstedte Obligation, tillader Tinget sig allerærbødigst at andrage hos det høje Ministerium om, at samme vil forsyne Original-Obligationen med Approbationspaategning, naar denne bliver Ministeriet forevist.

Det bemærkes, at Obligationen er indleveret til »Føroya Banki« med Fuldmagt til at modtage og realisere de eventuelt af Kreditforeningen udstedte Kasse-Obligationer samt at foranstalte den af Lagtinget udstedte Obligation forevist Ministeriet til Approbation samt indleveret til Skattedepartementet til Stempling.

C. Bærentsen. *T. J. Petersen,*
Ordfører.

Joen Poulsen.

Til
Justitsministeriet.

Fra Justitsministeriet er modtaget saalydende *Skrivelse*:

Justitsministeriet.

København, den 21. Oktober 1909.

I det med Hr. Amtmandens Skrivelse af 21. f. M. hertil indsendte Andragende har Lagtinget anholdt om Ministeriets Approbation paa, at Færøernes Amtskommune optager et Laan, stort 30,000 Kr., til $4^1/_2$ pCt. Rente, med Afbetaling i 30 Aar, hos »Kreditforeningen for Kommuner i Danmark«, hvilket Laan agtes anvendt dels til Supplering af det paa Finansloven for 1909—10 under § 26 III., Nr. 71 bevilgede Beløb af 20,000 Kr. som yderligere Bidrag til Udvidelse af Færøernes Amtskommunes Telefonanlæg til forskellige Bygder, dels til Dækning af Udgifterne til Anlæg af Abonnentledninger i Regnskabsaarene 1907—08 og 1908—09.

Foranlediget heraf skal man til Efterretning og videre Bekendtgørelse for Lagtinget meddele, at den ansøgte Approbation herved meddeles.

Det tilføjes, at man under D. D. har tilskrevet Kreditforeningen i Overensstemmelse med foranstaaende, samt at den af Lagtinget for Laanet udstedte

Obligation, hvilken af Landmandsbanken i København er bleven indsendt hertil, samtidig herned er tilbagesendt til Banken, forsynets med Justitsministeriets Approbationspaategning.

Svend Høgsbro.

A. Tang,
Fm.

Til
Amtmanden over Færøerne.

C. Tilskud til Telefondriften.

Den *21. September* fremlagdes følgende af Telefonudvalget afgivne

Forslag til Beslutning.

Af Færø Amts økonomiske Fond bevilges til Færøernes Amtskommunes Telefonvæsen for Regnskabsaaret 1909—10 et Beløb af 10,000 Kroner. Beløbet udbetales til Driftsbestyreren for Telefonvæsenet og anvendes for saa vidt det maatte gøres nødvendigt, til delvis Forrentning og Afbetaling af den Gæld, som paahviler Amtskommunen i Anledning af Telefonanlægget samt til Dækning af mulige større Reparationsomkostninger.

Ved Sagens *endelige Behandling* den *30. September* vedtoges Udvalgets Forslag med 20 Stemmer mod 0.

D. Undersøgelse af Telefonkabler.

Den *30. September* fremlagdes følgende, af Telefonudvalget afgivne

Forslag til Beslutning.

Driftsudvalget for Amtskommunens Telefonvæsen bemyndiges til for Amtskommunens Regning at foranstalte en Undersøgelse foretaget med Hensyn til Kvaliteten af de nedlagte Telefonkabler.

Ved Sagens *foreløbige Behandling s. D.* vedtoges dens Overgang til *endelig Behandling* med 21 Stemmer mod 0.

Den *1. Oktober* fremlagdes saalydende Ændringsforslag af Paturssen til Udvalgets Forslag:

Efter Udvalgets Forslag tilføjes efter Ordene »Regning« under forventet senere Dækning af Statskassen, at foranstalte en Undersøgelse foretaget med Hensyn til

1) om den anvendte Kabeltype maa anses for den mest passende for vore Strøm- og Bundforhold,
2) om en stærkere Armering af den anvendte eller en anden Kabeltype kan anses hensigtssvarende.

Ligeledes foretages en Undersøgelse af Bundforholdene i Henseende til »skóltabotn« og »málmbotn«, saaledes at der ved en eventuel ny Udlægning om nødvendigt sikres Kablerne et bedre Leje. Endvidere undersøges: a) om Kablerne kan være saa stramt udsatte, at de paa ujævne Bundforhold ikke følge Bundformationerne, b) om der ved Udsætningen er fremkommet »kinkar« paa Kablet, c) om Bruddene og Slitagen er foranlediget af Vold, før eller under Reparationerne, af Rust eller successive Affiling og d) om Landbefæstningerne have været i Orden.

Til at foretage denne Undersøgelse bemyndiges Driftsudvalget til at tilkalde Assistance bestaaende af en sagkyndig Autoritet, som kan fremlægge Beviser for at være fuldt ud fortrolig med Kabelarbejde, Udlægning, Reparation m. v. under saavidt mulig lige Strøm-, Bund- og Dønningsforhold som vore færøske. Naar disse Undersøgelser ere tilendebragte, fremsættes herom en Beretning med eventuelle Forslag, som vil være at forelægge Lagtinget til dets næste Samling.

Ved Sagens *endelige Behandling* den *2. Oktober* tog Paturssen sit Ændringsforslag tilbage.

Udvalgets Forslag sattes derpaa under Afstemning og vedtoges med 12 Stemmer mod 0.

E. Funktionstiden for Medlemmerne af Driftsudvalget for Telefonvæsenet.

Den *1. Oktober* fremlagdes følgende, af Telefonudvalget afgivne

Forslag til Beslutning.

Det Driftsudvalg, som af Lagtinget maatte blive valgt for Færøernes Amts Telefonvæsen for Tiden indtil Olai 1910 vedbliver at fungere, hvad enten de valgte Medlemmer ved det forestaaende Lagtingsvalg maatte blive genvalgte til Medlemmer af Lagtinget eller ej.

Ved Sagens *endelige Behandling s. D.* vedtoges Udvalgets Forslag med 21 Stemmer mod 0.

F. Udgivelse af Telefon-Haandbogen paa Færøsk. *).

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes *den fra forrige Samling udsatte Sag om Amtskommunens Telefon-Haandbog.*

Ved Sagens *foreløbige Behandling* den *11. August* vedtoges det efter Forslag af Samuelsen at henvise den til *Telefonudvalget.* Den *3. September* afgav Udvalget (Ordfører: Petersen) følgende

Udvalgsbetænkning.

Til forrige Aars Tingsamling indkom en Henstilling fra 2 Lagtingsmænd om, at Amtskommunens Telefon-Haandbog fremtidig maatte udkomme i det færøske Sprog.

Det Udvalg, som forrige Aar havde Sagen til Behandling, foreslog den udsat til i Aar, hvilket Forslag af Lagtinget blev vedtaget.

Undertegnede Udvalg, som har overvejet Spørgsmaalet, anser det ikke rigtigt for Tiden at belyrde Telefonvæsenet med en saa forholdsvis betydelig Udgift, som Bogens Udgivelse i færøsk Sprog, i Forbindelse med dansk, vilde medføre.

Man skal derfor tillade sig at foreslaa til Vedtagelse:

»Sagen udsættes til næste Aar.«

Ved Sagens *2. Behandling* den *8. September* vedtoges Udvalgets Forslag med 15 Stemmer mod 0.

G. Baadfart mellem Thorshavn og Skopen.

Den *9. September* fremlagdes følgende *Skrivelse fra Driftsudvalget for Færøernes Amtskommunes Telefonvæsen af s. D. med 1 Bilag:*

I den hosfølgende Skrivelse af 8. d. M. har medundertegnede Dahl foreslaaet Udvalget at stille Forslag til Lagtinget om, at der, indtil Telefonforbindelsen Sandø—Strømø er bragt i Orden, af Lagtinget iværksættes daglig Baadfart mellem Thorshavn og Skopen paa de Dage, hvor der ikke gaar Post mellem disse Steder.

Ved at fremsende denne Skrivelse skal Udvalget henstille Sagen til Lagtingets Afgørelse.

* * *

*) Se Lagtingstidende for 1908, Side 139.

Til
Telefonudvalget.

Suderøen har nu i c. 1 Aar været afskaaren fra Telefonforbindelse med de nordlige Øer og derved tillige fra Telegrafforbindelse med Omverdenen. Navnlig dette sidste har paaført Øens Forretningsmænd store Tab og derhos medført væsentlige Ulæmper for Øens øvrige Beboere.

Nu nærmer sig stærkt den Tid, da man skal i Gang med at sælge Fisken fra Fiskerskibene, som ventes hjem fra Island, og det er af største Vigtighed at bøde paa den forhaandenværende Tilstand, indtil Telefonkablet Strømø—Sandø er udlagt, og Telefonforbindelse er opnaaet mellem Suderø og Thorshavn.

Der findes f. T. Postforbindelse med Motorbaad mellem Thorshavn og Skopen 2 Gange ugentlig. Hvis der ogsaa paa de øvrige Dage i Ugen tilvejebringes en Baadforbindelse mellem disse to Steder, vil en hel Del være naaet, da man derved paa Suderø kan opnaa daglig Telegrafforbindelse med Omverdenen foruden Forbindelse med de øvrige Øer ved Hjælp af Telefonen.

Jeg tillader mig at foreslaa Udvalget at stille Forslag til Lagtinget om, at der, indtil Telefonforbindelsen: Sandø—Strømø er bragt i Orden, af Lagtinget iværksættes daglig Baadfart mellem Thorshavn og Skopen paa de Dage, hvor der ikke gaar Post mellem disse Steder, saaledes at denne Forbindelse kan benyttes til Befordring af Telegrammer og Telefonmeddelelser.

Thorshavn, den 8. September 1909.

J. Dahl.

Ved Sagens *foreløbige Behandling s. D.* vedtoges det efter Forslag af Dahl at henvise den til *Budgetudvalget.* Den *10. September* afgav Udvalget (Ordfører: Effersøe) følgende

Udvalgsbetænkning.

Medlem af Driftsudvalget for Amtskommunens Telefonvæsen J. Dahl har i en Skrivelse af 8. d. M. tilstillet nævnte Udvalg et motiveret Forslag om, at der, indtil Telefonforbindelsen Sandø—Strømø er bragt i Orden, af Lagtinget iværksættes daglig Baadfart mellem Thorshavn og Skopen paa de Dage, hvor der ikke gaar Post mellem disse Steder. Driftsudvalget har fremsendt Skrivelsen til Tinget med Henstilling om, at Tinget vil afgøre Sagen.

Noget før Midten af September f. A. bleve Kablerne mellem Suderø og Sandø samt mellem Sandø og Strømø omtrent samtidig brudte, saa at Telefonforbindelsen ophørte. I Løbet af Vinteren og Sommeren er der af Amtskommunens Telefonvæsen arbejdet paa at bringe de afbrudte Forbindelser i Orden igen ved at optage og istandsætte Kablerne. Kablet mellem Suderø og Sandø har været i Brug siden Midten af Juni d. A. Derimod er Forbindelsen Sandø—Strømø endnu ikke genoprettet. Hertil maatte der anskaffes en Del nyt Kabel. Dette er nu kommet til Stede, men kan ikke ventes udlagt før omkring den 22. d. M. Forhaabentlig vil Forbindelsen Sandø—Strømø være tilvejebragt inden Udløbet af indeværende Maaned, saaledet at Suderøen og Sandøen komme i direkte telefonisk Forbindelse med Telegrafkontoret og med de andre Øer.

Imidlertid er det af stor Vigtighed, at der forinden og saa snart som muligt tilvejebringes en Forbindelse mellem Telefonerne paa Sandø og Suderø, særlig paa sidstnævnte Ø og Thorshavn og videre.

En saadan Forbindelse er navnlig af Betydning for Salget af den Saltfisk, som i den nærmeste Tid ventes ført fra Island til Suderø med Fiskerskibene, og

hvoraf en Del agtes solgt udenfor Færøerne ved Hjælp af Telegrafen. Ogsaa for Sælgere af Saltfisk paa de nordlige Øer er det magtpaaliggende at kunne komme i Telefonforbindelse med Købere af Saltfisk paa Suderø.

Da det er i den nærmeste Tid, at Salget af en væsentlig Del af Fisken fra Fiskerskibene foregaar, gælder det særlig om at tilvejebringe en bedre Forbindelse mellem Thorshavn og Suderø nu.

Ved Hjælp af en daglig Baadfart mellem Thorshavn og Skopen, som staar i Telefonforbindelse med Suderø, vil der kunne naas en hel Del i Retning af en bedre Forbindelse. I indeværende Maaned gaar der Postbaad fra Thorshavn til Skopen to Dage om Ugen, Onsdag og Lørdag. Følgelig gælder det kun om at etablere en Fart de andre Ugedage; dog kan Søndagen udelades.

Udvalget mener, at det vil være rigtigt at sætte denne Fart i Gang for Tingets Regning med det særlige Maal for Øje at afhjælpe den Trang til Forbindelse med Telegrafstationen, som for Suderøs Vedkommende vil være til Stede i den nærmeste Tid og at sætte Folk paa de nordlige Øer i Stand til at opnaa Forbindelse med Telefonen syd paa. Man skal tillige pege paa, at Telefonforbindelsen mellem de nordlige og de sydlige Øer ogsaa var afbrudt paa denne Tid i Fjor, da der ligesom i Aar var særlig Brug for den.

Hvad angaar Spørgsmaalet om, af hvilken Kasse Udgiften vil være at afholde, er Udvalget enigt om, at den efter Forholdenes Beskaffenhed rettest bør udredes af Telefonvæsenet. Man fremsætter et Forslag herom, men da man ved, at der indenfor Tinget er i alt Fald nogen Stemning herimod, fremsætter man et subsidiært Forslag om, at Udgifterne vil være at udrede af økonomisk Fond, idet man holder for, at Foranstaltningerne i ethvert Fald bør iværksættes for Lagtingets Regning.

Man foreslaar, at antage et Tilbud fra Baadebygger Lauritz Debes af Thorshavn om at besørge Baadfarten imod en Betaling af 15 Kr. for hver Tur og i øvrigt paa nedenanførte Vilkaar.

Idet bemærkes, at undertegnede Patursson forbeholder sig senere at stille et særligt Forslag om Ændring i og Tillæg til Udvalgets Forslag, skal Udvalget fremsætte følgende Forslag.

I. Principalt.

For Amtskommunens Telefonvæsens Regning iværksættes midlertidig en Motorbaadsforbindelse mellem Thorshavn og Skopen. Farten foregaar paa de Søgnedage, hvor der ikke gaar Postbaad mellem disse Steder. Ordningen opretholdes, indtil Telefonforbindelsen mellem Sandø og Strømø er kommen i Stand dog ikke udover Udgangen af indeværende Maaned. Den paabegyndes den 13. d. M.

Tinget antager det af Baadebygger Lauritz Debes af Thorshavn fremsatte Tilbud om at udføre de omhandlede Ture for en Betaling af 15 Kr. for hver Tur og paa Betingelse af, at der gøres et Ophold i Skopen paa mindst 2 Timer, og at Betalingen indbefatter Godtgørelse for at tilvejebringe den fornødne Forbindelse mellem vedkommende Baad og Land i Skopen.

II. Subsidiært.

Som foregaaende, undtagen at der sættes »økonomisk Fond«s i Stedet for »Amtskommunens Telefonvæsen«.

Den *11. September* fremlagdes et *motiveret Ændringsforslag* af Patursson og Skarð til Udvalgsts Forslag, saalydende:

Idet Mindretallet i Hovedsagen tiltræder Flertallets Betænkning og Indstilling, skal man yderligere tillade sig at anføre:

I Anleening af den foreslaaede Bevilling til en midlertidig Postbefordring mellem Skopen og Strømø, som agtes afholdt af en af de under Lagtinget staaende Kasser, skal Mindretallet bemærke følgende:

Der kan formentlig ikke være nogen som helst Tvivl om, at denne Sag henhører under Postvæsenet. Det vil derfor efter Mindretallets Mening være ganske urigtigt at paaføre enten Økonomisk Fond eller nogen anden af de under Lagtinget staaende Kasser Beløbet til endelig Udgift, medmindre der stilles Lagtinget i Udsigt, at dette i Fremtiden til Afholdelse af nødvendige Udgifter vedrørende vort Kommunikationsvæsens Forbedring vil kunne erholde Indtægter f. Eks. derved, at der erhverves Tilladelse til Udgivelse af færøske Frimærker, og at den deraf følgende Merindtægt tilfalder Lagtingets Kasser.

Som bekendt er Landets Udgifter stigende efter en før ukendt Skala uden at Indtægterne i nogen nævneværdig Grad ere forøgede siden den ved Lov om Hvalfangst paa Færøerne tillagte Hvaltold udkom. Skønt det har gaaet godt fremad med Modernisering af det færøske Postvæsen i de sidste Aar, saa virker dette endnu paa langt nær tilfredsstillende. Fraregnet Sundelaget, hvor Forholdene maa siges at være godt ordnede, savne endnu særlig Norderøerne, Vaagø, Sandø og Suderø nutidsmæssig Forbindelse.

Vedrørende disse sidstnævnte Distrikter forventer Mindretallet, at Lagtinget af yderste Evne vil gøre sit til at faa Manglerne i saa Henseende afhjulpne. Dette vil næppe kunne ske i en effektiv Grad uden derved, at der paa Forhaand søges tilført Tinget en forøget Indtægt, saaledes at ogsaa Lagtinget bliver i Stand til at yde Kommunikationsvæsenet paa disse Steder finansiel Støtte. Som foran paapeget tænkes denne Indtægtsforøgelse naturligst gennemført ved aabnet Adgang til Udgivelse af færøske Frimærker.

Til en Begyndelse er det formentlig mest formaalstjenligt, at Frimærkeforandringen ikke gøres for stor. Det første Foretagende kan f. Eks. ske ved at overtrykke de nuværende Frimærker med en bestemt Indskrift, f. Eks. »Úr Føroyum«, hvorefter der saa senere kunde gaas over til mere originale Mærker.

Den heraf følgende Ordning mellem Postdirektoratet og Lagtinget vil formentlig være let gennemførlig ved Justitsministeriets velvillige Bistand.

I Henhold til foranstaaende foreslaas til Tingets Vedtagelse:

1) Udgifterne ved den til Post og Telefontelegrammer etablerede midlertidige Rute Skopen—Strømø, søges refunderet af Postvæsenet.
2) Lagtinget anmoder Justitsministeriet om at udvirke Tilladelse til Udgivelse af færøske Frimærker.
3) Det overdrages Amtmanden at konferere med Justitsministeriet om de nærmere Bestemmelser vedrørende Punkt 2 samt at forelægge Tinget en Beretning herom til næste Aars Lagtingssamling.

Ved Sagens *2. Behandling s. D.* toges Ændringsforslaget tilbage.

Udvalgets principale Forslag sattes først under Afstemning, men blev ikke vedtaget, idet kun 10 Medlemmer stemte derfor.

Derefter sattes det subsidiære Forslag under Afstemning ved Navneopraab. For Forslaget stemte 13 Medlemmer (*stemte ikke*: Nielsen, Petersen, H. A. Djurhuus, Evensen og Konoy; *fraværende*: Provsten, Hentze, Winther og Weihe).

Sagens *endelige Behandling* udsattes derefter til et følgende Møde, idet der ikke var opnaaet tilstrækkeligt Stemmetal efter Forretningsordenens § 35.

Ved *3. Behandling* den *14. September* sattes Udvalgets principale Forslag først under Afstemning, men bortfaldt, idet kun 10 stemte for og ingen imod. Udvalgets subsidiære Forslag sattes derpaa under Afstemning og vedtoges med 13 Stemmer mod 0.

XXVII. Statstilskud til Køreveje.

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes saalydende *Skrivelser fra Justitsministeriet, Kømand Olaf á Heygum, Vestmanhavn, og Forstanderskabet for Vestmanhavn Sogns Kommune*:

Justitsministeriet,

Kobenhavn, den 17. Februar 1909.

I Anledning af den med Hr. Amtmandens Skrivelse af 20. November f. A. paa ny hertil indsendte Sag om Statstilskud til Anlæg af Køreveje paa Færøerne, skal man efter Brevveksling med Ministeriet for offentlige Arbejder og i Overensstemmelse med dettes Anbefaling udtale, at man under Hensyn til, at der i det øvrige Kongerige er ydet Tilskud til Jærnbaneanlæg, medens saadanne Anlæg ikke findes paa Færøerne, vil kunne indgaa paa, at der efter saa vidt muligt tilsvarende Principper ydes Statstilskud til saadanne Vejanlæg paa oftnævnte Øer, som godkendes af Regeringen, efter at de fornødne Planer og Overslag have været forelagte og ere blevne underkastede et sagkyndigt Skøn fra nævnte Ministerium, saaledes, at der fra Statens Side føres Tilsyn saavel med Anlæg som med Vedligeholdelsen af saadanne Veje, som tilvejebringes med Tilskud fra Statskassen.

Hvilket man herved skal meddele til Efterretning og videre Bekendtgørelse for Lagtinget med Tilføjende, at man herefter imødeser nærmere Forslag og Planer med Hensyn til det af Lagtinget i dettes med Deres Skrivelse af 8. November 1907 hertil indsendte Indstilling af 21. September s. A. fremhævede Vejanlæg Skopen—Sand—Trødum med Bro over Sandselven.

Svend Høgsbro.

A. Tang.
Fm.

Til
Amtmanden over Færøerne.

* * *

Til

Færøernes Lagting.

Som man vil vide, har der alt i længere Tid fra forskellige Kanter paa Færøerne været fremsat Ønsket om Anlæg af Køreveje (Landeveje) mellem Bygderne, og dette har saa ført til en nærmere Undersøgelse og Planlæggelse af de paatænkte Vejanlæg. Endelig har man erfaret, at Ministeriet hylder Tanken ved at tilbyde Støtte fra Staten ved saadanne Vejanlæg.

Foranlediget herved skal jeg, under Henvisning til den store Interesse, der er til Stede for disse Vejanlæg, efter alt, hvad der i denne Henseende tidligere er fremført, tillade mig hos det høje Lagting at andrage om, at der i indeværende Tingsamling bliver søgt oprettet *Lov om Godtgørelse for Anlæg af Køreveje paa Færøerne*, med den af Hr. Vejingeniør Horn herom afgivne Betænkning som Grundlag.

Jeg skal tillade mig at fremhæve som en absolut Nødvendighed, at man i Lovudkastet angaaende Spørgsmaalet om, hvor vidt og med hvor meget de respektive Kommuner skulle deltage i Udgifterne ved de respektive Anlæg, anvender det af Ingeniøren paaviste Eksempel fra Finmarkens Amt i Norge (se Lagtingsberetningen for 1904, Side 17), hvor Forholdene ere os mest lignende. Deraf fremgaar det, at man tidligere helt har fritaget Kommunerne for nogen Del af Udgifterne. Loven bør, efter min Formening, det høje Ting af yderste Evne søge vedtaget i første Rigsdagssamling. Den vil sikkerlig medføre, at der kommer Fart i de færøske Vejanlæg, hvad der selvfølgelig nu er mere end paa Tide til.

De danske Bevillingsmyndigheder, som foruden nu i en Menneskealder har haft Jernbaneveje rundt hele Danmark (Køreveje har der været i Aarhundreder), fik for et Aar siden gennemført en Bevilling paa, saavidt jeg husker, 50 Millioner til yderligere Jernbaneanlæg, der skal føre, saa at sige, forbi hver Husmands Dør paa Landet derude, vil uden Tvivl nu 1000 unde os denne ringe Del af sine Besiddelser, blot saa meget som Køreveje, hvorved det kan blive os muligt at betjene os saa nogenlunde i Lighed med, hvad deres gamle Forfædre fra Arilds Tid har forundt sig selv, for ikke at tale om, hvad disse Lovgivere i vore Dage synes at skulle behøve.

Da vi nu har maattet finde os i, i Henseende til Udvikling paa dette Omraade, Hundreder af Aar at være bagud for vore Frænder og Rigsfæller, vil det jo følge af sig selv, at vi, oversete som vi har været, og følgelig ikke har haft Adgang til de Indtægter, som gennem tidsmæssige Kommunikationer for længe siden er tilflødet vore Rigsfæller, nu faa disse i sig selv meget beskedne Krav opfyldte, uden at skulle blive nødte til at ofre vore, gennem de tungvindte Arbejdsforhold surt erhvervede Spareskillinger, som i Forvejen knapt slaa til for Livets Ophold.

Med disse Betragtninger som Udgangspunkt vil det falde af sig selv, at der i den omtalte Lov ikke forlanges videre betydelige Udgifter af os til de omhandlede Vejanlæg. Det vil derfor være ugrundet at ansætte de respektive Kommuners Andel i Udgifterne til mere end højst $^{1}/_{20}$: en Tyvendedel. Der er vistnok Kommuner, som med det norske Eksempel for Øje burde faa Vejanlæggene udførte uden nogen egen Betaling.

Da alle de planlagte Vejanlæg ikke beløbe sig til mere end *Kr. 704,300* i alt, vilde det, særlig under Hensyn til de mange andre og langt større Projekter, som Bevillingsmyndighederne i denne Tid have behandlet, efter min Mening være utænkeligt, at Staten skulde ville prutte om en saadan Bevilling, der jo tager Sigte paa en af Færøernes allervigtigste Erhvervsgrene.

Som man ved, har dette Aar hidtil været overmaade magert for den færøske Befolkning, ja, det har paa sine Steder vistnok været paa Grænsen til Hungersnød. De Handlende har maattet lukke deres Forretninger for ikke at rives med i Følgerne af den paatrængende Kreditsøgen. Tilstanden har som Følge deraf paa sine Steder været rent fortvivlet. Der er saaledes blevet slaaet til Lyd

for en Udvandring til Amerika, idet man under de givne Forhold ikke kan tænke sig nogen Eksistensmulighed, naar Fiskeriet, som det nu har vist sig, slaar fejl.

Man vil heraf kunne danne sig et Begreb om, hvor paatrængende nødvendigt det er for dem, der har Rigets Nøgler i sin Haand, 1) i Tide at træffe fornuftige Forholdsregler til Befolkningens Værge mod de daarlige Tider, som det nu unægtelig synes at varsle til, og 2) at hitte paa Midler til en Bortforklaring af den for Nationen som saadan rent forkastelige Tanke for Udvandring.

Det burde for længe siden været indset som en Nødvendighed, at der blev truffet fornuftige Foranstaltninger til et mere rationelt Jord- og Kreaturbrug i vort Land end hvad hidtil er sket; hertil havde der jo ikke ringe Betingelser. Dette vilde medføre, at Befolkningen ikke, som endnu er Tilfældet, ene og alene blev henvist til Havets omskiftelige Gunst og Ugunst.

Anlæg af Køreveje vil kunne give den første Spore til en udstrakt Udnyttelse af de Udviklingsmuligheder, som findes paa vor færøske Landjord.

En snarlig Paabegyndelse af disse Vejarbejder, som under sagkyndig Ledelse selvfølgelig maatte blive udførte af Færinger, vilde være egnet til at hindre den tilstedeværende Næringssorg blandt den arbejdende Befolkning. Vejanlæggene vilde saaledes i disse haarde Tider faa flerfoldig Betydning for Befolkningen.

Under Henvisning til foranstaaende tillader undertegnede sig at udtale Haabet om, at det høje Ting med mig vil være enig i den uundgaaelige Nødvendighed, der saaledes just nu er til Stede for den omhandlede Lovs hurtigste Ikrafttræden.

Vestmanhavn, den 16. Juni 1909.

Ærbødigst

Olaf á Heygum.

* * *

Til

Færøernes Lagting.

Da man er kommen til den Overbevisning, at Landeveje i Fremtiden ville være nødvendige særlig paa Grund af Fiskeriets stærke Aftagen og at Befolkningen derfor maa til at drive Jordbruget mere end hidtil har været, men dette umuliggøres saalænge man ikke har Landeveje, og disse ville være uoverkommelige for Kommunerne, at anlægge, derfor tillader man sig herved at henstille til det høje Lagting om sammes Medvirkning til Udgivelse af Lov om Godtgørelse for udførte Anlæg af Landeveje (Køreveje) paa Færøerne, saaledes at Kommunernes Andel i Udgifterne ikke kommer til at overstige $^1/_{30}$ Del.

Ærbødigst

Forstanderskabet for Vestmanhavn Sogns Kommune, Vestmanhavn den 1. Juli 1909.

P. F. V.

Johan Reinert.

Den 5. *August* fremlagdes en saalydende *Skrivelse fra Forstanderskabet for Sandø Præstegælds Kommune*:

Sand, den 19. Juni 1909.

I Anledning af Amtets ærede Skrivelse af 5. April d. A. angaaende Anlæg af en Kørevej mellem Sand og Skopen skal man tjenstligst tillade sig at meddele, at Forstanderskabet har behandtet Sagen og vedtaget at meddele, at søge Vejanlægget udført.

Man blev enig om, at Sand Sogn vil paatage sig at udrede $^1/_{10}$ af Anlægssummen, der er anslaact til 34,300 Kr., ligesom Sognet ogsaa vil paatage sig Udgiften ved at erhverve det nødvendige Jordareal til Vejanlægget. Ligeledes blev det vedtaget, at Sognet vil overtage det fremtidige Vedligehold af Vejen.

Hvad Hegn langs ved Vejen angaar, mener man ikke at kunne tilraade dette, da de stedlige Forhold er saadanne, at Hegn vil være til stort Hinder for Markarbejdes Udførelse og ude i Haugen kan der foreløbig ikke være Tale om at anbringe Hegn. Dog kan man tænke sig, at der paa enkelte Steder, hvor Vejen vil være særlig udsat for at lide Skade, kan blive nødvendigt at hegne, og paa saadanne Steder vil Sognet besørge eller lade besørge Hegn opsat.

I Tilfælde af, at det paatænkte Vejanlæg kommer til Udførelse, bliver det vel nødvendigt, at Linien paany bliver undersøgt af en Ingeniør. Forstanderskabet har derfor taget det Forbehold, at man efter Samraad med Ingeniøren vil foreslaa en Forandring af den Retning, Ingeniør Horn har givet Vejen i Indmarken i Sand. Derved vil man dels undgaa en hel dyr Ekspropriation af Jord og formentlig opnaa, at Vejen kommer til at ligge mere hensigtsmæssig for Benyttelse inde i Bygden. Denne Forandring af Vejretningen, Vejstykket fra Præstegaarden til Handelsstedet vil komme til at ligge mere vestlig, vil medføre, at Punkt C. paa Ingeniør Horns Plan bliver flyttet længere mod Nr. 7.

Til Slutning skal man ærbødigst tillade sig at bemærke, at da Sognets økonomiske Status ikke er saa helt god og de aarlige Udgifter paa Grund af Vejanlægget og Vedligeholdelsen af samme ville stige nok saa betydeligt, saa haaber man, at den Udgift, som Sognet faar til Anlægget, ikke i væsentlig Grad vil overstige $^1/_{10}$ af den beregnede Overslagssum.

Hvad Vedligeholdet angaar, vil man ogsaa ærbødigst henstille, at dette ikke i fuld Udstrækning skal tilfalde Sognet før en vis Tid er hengaaet og mulige Skader, som kunde tænkes at skyldes mindre god Udførelse af Vejlegemet eller ogsaa Grundens mindre Stabilitet paa enkelte Steder først ere udbedrede, saaledes at Sognet faar en vis Garanti for, at man overtager Vejen i fuld forsvarlig Stand.

I øvrigt forudsætter man, at der vil blive ført nærmere Forhandling med Forstanderskabet om forskellige Forhold vedrørende Vejanlægget, forudsat at det maatte opnaas at det kommer til Udførelse.

Forstanderskabet for Sandø Præstegælds Kommune.

Ærbødigst

P. F. V.

Rasmus Petersen,
Fmd.

Til
Færø Amt.

Ved Sagens *foreløbige Behandling den 6. August* vedtoges det efter Forslag af Samuelsen at henvise den til et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil den 7. s. M. valgtes: *Effersøe, Johannesen, Weihe, Hentze* og *Patursson.*

Den 10. August fremlagdes en saalydende *Skrivelse,* som henvistes til samme Udvalg.

Vandbygningsdirektøren,

p. t. Thorshavn, den 9. August 1909.

Paa given Foranledning skal jeg herved, efter at have gennemgaaet det foreliggende af Ingeniør Horn i Christiania udarbejdede Projekt med tilhørende Overslag til Anlæg af en Vej fra Skopen til Sand med en Arm til Trødum samt efter at have beset den ved Skopen liggende Del af Terrænet tillade mig at fremføre følgende Bemærkninger:

Medens der, saa vidt jeg kan se, ikke kan være det mindste at indvende imod selve Projektet, der i alle Henseender forekommer mig at være hensigtsmæssigt og vel afpasset efter de stedlige Forhold, maa jeg dog udtale som min Mening, at Overslaget, der jo er udarbejdet paa en Tid, da Arbejdslønnen, efter hvad der er mig meddelt, var væsentlig lavere end den nu er, ikke vil kunne slaa til.

De Beløb, der i Overslaget ere paaregnede til Udførelsen af selve Underbygningen, og som for Hovedvejens Vedkommende andrager c. 12,000 Kr. — af det under B. I. »Planering« opførte Beløb af 14,388 Kr. — og for Armen til Trødum c. 300 Kr., bør saaledes formentlig forhøjes med $^1/_4$ à $^1/_3$, og det samme gælder det Beløb, stort 2900 Kr., der er paaregnet til Underbygningen i Broen over Sandselven. De Beløb, der ere anslaaede til de øvrige Arbejder, navnlig til Gennemløbene under Vejen og til Grusdækket, maa anses for at være tilstrækkelige.

Jeg maa derfor anse det for rigtigt at forhøje Konto B. (Underbygning) under Hovedvejen med 3500 Kr., altsaa fra 15,800 Kr. til 19,300 Kr., og under Armen til Trødum med 80 Kr., altsaa fra 320 Kr. til 400 Kr., samt endelig det til ovennævnte Bro beregnede Beløb, 5000 Kr., med 820 Kr. til 5820 Kr. Overslaget vil derefter komme til at lyde for Hovedvejens Vedkommende paa 30,600 Kr. og for Armens Vedkommende paa 8100 Kr., i alt 38,700 Kr. eller 4100 Kr. højere end det oprindelige Overslag.

Paa den anden Side er det formentlig ikke utænkeligt, at de under Konto'erne E. (til Materiale og Redskab) og F. (til Arbejderforplejning, tilfældige Udgifter) paaregnede Beløb, der i alt for hele Vejanlægget andrage 4600 Kr., under Arbejdets Udførelse vil vise sig at være rigelige, ligesom det selvfølgeligt heller ikke er udelukket, at Arbejdet ved en Udbydelse bliver udført for mindre Beløb end af mig antaget.

Hvad angaar den i Skrivelsen af 19. Juni d. A. fra Forstanderskabet paa Sand foreslaaede Forandring i Retningen af det ved Sand nærmeste Stykke af Vejen, saaledes at Punkt C. flyttes længere mod Vest, da kan man regne, at Overslaget vil forøges med Kr. 1,50 for hver Meter, Punktet forlægges.

V. Westergaard.

Til
Færøernes Lagting.

Den *12. August* afgav Udvalget (Ordfører: Paturssen) følgende

Udvalgsbetænkning.

Undertegnede Udvalg, der er blevet nedsat for at afgive Betænkning over Justitsministeriets Skrivelse til Amtmanden over Færøerne af 17. Februar d. A. angaaende Anlæg af Køreveje paa Færøerne, skal angaaende det i samme Skrivelse omhandlede Vejanlæg Skopen—Sand—Trødum med Bro over Sandselven tillade sig at udtale følgende:

Som det fremgaar af vedlagte Forstanderskabsskrivelse, er Sagen i indeværende Sommer behandlet af Sandø Forstanderskab, der har besluttet at ville bidrage til Anlæggets Udførelse med $^1/_{10}$ af Anlægssummen, dog som det synes at fremgaa af samme Skrivelse, med et vist Forbehold overfor en væsentlig Overskridelse af den efter Ingeniør Horns Plan beregnede Anlægssum.

Vejanlægget Skopen—Sand vil, om det bliver gennemført, utvivlsomt medføre gunstige Betingelser for disse to Bygders økonomiske Udvikling, særlig hvis Vejanlægget — hvad man forventer — sættes i Forbindelse med en Motorbaadehavn i Skopen, og med forbedret Landingsplads (pier) paa Sand. Landbruget vil derved blive støttet ved bekvem Adgang til dyrkbart Land og lettere Afsætning for Salgsprodukter. Adgangen til Fiskeri muliggøres selv for langt fra Landings-(havne)pladserne bosiddende Personer og endelig fremkommer derved Betingelser for Etablering af en naturlig Postgang fra Suderø over Sand—Skopen til de nordlige Øer og vice versa.

Det er formentlig i Betragtning af disse Fremtidsmuligheder at Sands Kommune har strakt sig saa vidt, at den har vedtaget at bidrage til Vejanlæggets Udførelse med $^1/_{10}$ af Anlægsomkostningerne og Afholdelse af de eventuelle Ekspropriationsudgifter samt paataget sig Anlæggets Vedligeholdelse.

Hvad for øvrigt angaar dette Vejanlægs Vedligeholdelse har Forstanderskabet henstillet, at dette ikke i fuld Udstrækning skal tilfalde Sognet før en vis Tid er hengaaet og mulige Skader, som kunde tænkes at skyldes mindre god Udførelse af Vejlegemet eller ogsaa Grundens mindre gode Stabilitet paa enkelte Steder, først ere udbedrede, saaledes at Sognet faar en vis Garanti for at man overtager Vejen i fuld forsvarlig Stand. Udvalget skal hertil bemærke, at det selvfølgelig, selv efter et godt udført Vejarbejde kan indtræffe, at Grundens Stabilitet, Flomvandets Mægtighed eller lignende, ikke har været rigtig beregnet. Dog maa det anses for rigtigt, at Kommunen overtager Anlægget, saa snart dette er udført og af kyndige Synsmænd erklæret for at være forsvarlig udført, dog under Forbehold af, at større Skader, der indtræffe en passende Tid efter Anlæggets Udførelse og som bevislig skyldes, enten Fejlberegninger ved Anlæggets Fundamentering eller Arbejdets mindre gode Udførelse, ville blive udbedrede uden Udgift for Kommunen. Dog formener Udvalget, at i Tilfælde af, at Kommunen ved en eventuel Bortlicitation selv overtager Anlægget i Entreprise, at da bør intet Erstatningskrav kunne rejses af Kommunen for eventuelle, efter Overtagelsen paakomne Skader.

Overfor Forstanderskabets Udtalelse om, at et Vejhegn vil være til stort Hinder for Markarbejdets Udførelse, kan Udvalget slutte sig hertil idet man tillader sig at henvise til Generalstabens Kort over Indmarken paa Sand, der belyser de indviklede Samejeforhold, hvilke i Tilfælde af, at Hegn blev opført langs Vejen, vilde medføre, at Hegnet maatte gennembrydes af et uforholdsmæssig stort Antal Gennemgangsled. Vedrørende Vejanlæggets Indhegning i Udmarken, kan man ligeledes derom henholde sig til Forstanderskabets derom udtalte Mening.

Vedrørende de fra Vandbygningsdirektøren modtagne Beregninger af 9. ds., hvorved Anlægssummen overstiger den af Ingeniør Horn beregnede med 4400 Kr. + 1 Kr. 50 Øre for hver Meter Vejen forlægges fra Punkt C. mod Vest, skal man tillade sig at formene, at denne Overskridelse ikke er saa betydelig, at man af den Grund finder Anledning til at foranledige Tinget at tilbagesende Sagen til Forstanderskabets fornyede Erklæring. Udvalget gaar iøvrigt

ud fra, at Udgifter til eventuel Ingeniør-Assistance til Nybefaring af Linjen ikke komme til at influere paa Anlægssummen i sin Helhed.

Hvad Tilsynet med de færøske Vejanlæg og deres Vedligeholdelse angaar, da har dette hidtil paahvilet Lagtinget paa den Maade, at dette gennem Sysselmændene aarlig har Indhentet Oplysninger om Vejes og Broers Tilstand (jfr. Lagtingslovens § 12 b, og Landkommunallovens § 18). Udvalget formener, at denne hidtil fulgte Fremgangsmaade vedrørende Tilsynet indtil videre bør følges overfor den heromhandlede Vej. Dog vil man udtale, at i Tilfælde af, at Landevejsanlæg i videre Omfang skulde komme til Udførelse, at man da forudser Nødvendigheden af en Vejlov, hvori der selvfølgelig ogsaa bliver taget faste Bestemmelser om Vedligeholdelsespligt og Tilsyn med Veje.

Som det fremgaar af Lagtingets Indstillinger i 1905, 1907 og 1908, har dette vedtaget at indgaa til Justitsministeriet med Andragende om Bevilling til Vejanlægget Skopen—Sand med Arm til Trødum, saaledes fordelt, at Sands Kommune yder den $^{1}/_{10}$ af Omkostningerne ved Anlæggets Udførelse og Staten de $^{9}/_{10}$. Udvalget vil i Henhold hertil og begrundet paa øvrige foranførte Bemærkninger tillade sig at foreslaa til Tingets Vedtagelse:

1. Lagtinget indgaar til Justitsministeriet med Andragende om, at dette gunstigst vil udvirke, at der af Statskassen maa ydes et Bidrag af $^{9}/_{10}$ af den Sum, der vil medgaa til Anlægget af en Landevej mellem Bygderne Skopen—Sand—Trødum.
2. Lagtinget anbefaler det af Forstanderskabet for Sandø Præstegælds Kommune tilbudte Bidrag til Afholdelse af Anlægsomkostningerne ved Udførelse af Vejanlægget Skopen—Sand—Trødum.
3. Tinget tilraader, at Anlægget, efter at dette er overtaget af Kommunen, indtil videre tilses i Henhold til Lagtingslovens § 12 b, og Landkommunallovens § 19.

Ved Sagens *2. Behandling* den *14. August* vedtoges det med 19 Stemmer mod 0 at lade den overgaa til 3. Behandling.

Ved *3. Behandling* den *16. August* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning.

Indstillingspunkt 1 vedtoges ved Navneopraab enstemmig med 19 Stemmer (*fraværende*: Hentze, Petersen og Skarð).

Indstillingspunkt 2 vedtoges ved Navneopraab enstemmig med 19 Stemmer (*fraværende*: Hentze, Petersen og Skarð).

Indstillingspunkt 3 vedtoges ved Navneopraab enstemmig med 18 Stemmer (*stemte ikke*: Formanden; *fraværende*: Hentze, Petersen og Skarð).

Den *18. August* oplæstes og vedtoges saalydende *Indstilling*:

Færøernes Lagting,

Thorshavn, den 18. August 1909.

Foranlediget ved en Skrivelse fra Justitsministeriet til Amtmanden paa Færøerne af 17. Februar d. A. har Lagtinget i indeværende Samling taget Vejsagen under fornyet Overvejelse.

Samtidig har Tinget fra Sandø Forstanderskab modtaget en Erklæring vedrørende Vejanlægget Skopen—Sand—Trødum.

Sagen overgik til et Udvalg, der modtog en Skrivelse fra Vandbygningsdirektøren, dateret Thorshavn den 9. August 1909. Dette Udvalg har været enigt om vedlagte Betænkning og Indstilling vedrørende Vejanlægget Skopen—Sand Trødum.

Sagen har gennemgaaet 3 Behandlinger i Tinget, og blev Indstillingspunkterne 1 og 2 den 17. August enstemmig vedtaget med 19 Stemmer, medens Indstillingspunkt 3 vedtoges enstemmig med 18 Stemmer.

Under Henvisning til vedlagte Udvalgsbetænkning, Sandø Forstanderskabs Skrivelse, Skrivelse fra Vandbygningsdirektøren samt til, hvad der forøvrigt før er passeret i Sagen, skal man herved anbefale denne Sag til det høje Ministeriums Velvilje og hurtige Fremme.

C. Bærentsen. *J. Patursson.*

Joen Poulsen.

Til
Justitsministeriet.

Den *28. September* afgaves endvidere to *Flertalsbetænkninger* og en *Mindretalsbetænkning.*

De af *Flertallet* (Effersøe, Weihe og Johannesen) afgivne Betænkninger ere saalydende:

Udvalgsbetænkning.

Under 12. f. M. afgav undertegnede Udvalg, der er blevet nedsat af Lagtinget angaaende Justitsministeriets Skrivelse af 17. Februar d. A. til Amtmanden over Færøerne om Statstilskud til Anlæg af Køreveje paa Færøerne, en Betænkning vedrørende det i Ministeriets Skrivelse omhandlede Vejanlæg Skopen—Sand—Trødum med Bro over Sandselven.

Tinget vedtog det i Betænkningen indeholdte Forslag, der navnlig indeholdt en Henvendelse til Justitsministeriet om, at dette vilde udvirke, at der af Statskassen blev ydet et Bidrag af $^{9}/_{10}$ af den Sum, der vilde medgaa til nævnte Vejanlæg.

Paa denne Henvendelse er der endnu ikke indløbet noget Svar.

Imidlertid finder Udvalget, at der er Anledning til allerede i indeværende Tingssamling at gøre Spørgsmaalet om, hvorvidt der bør rettes yderligere Henvendelser til Justitsministeriet med Hensyn til Vejanlægget Thorshavn—Velbestad—Kirkebø, som Tinget i 1907 (jfr. Lagtingstidende 1907, Tillæg 20, Side 8) — tilligemed Vejanlægget Skopen—Sand—Trødum med Bro over Sandselven — anbefalede til et Tilskud paa Finansloven for 1908—09.

Udvalget er ikke enigt angaaende dette Spørgsmaal og har delt sig i et Flertal, Effersøe, Johannesen og Weihe, samt et Mindretal, Hentze og Patursson.

Flertallet skal nedenfor gøre Rede for sin Stilling og fremsætte sit Forslag.

Det vil formentlig være rigtigst her at give en kort samlet Oversigt over Sagen om Statstilskud til Køreveje paa Færøerne (Vejsagen).

I det Øjemed skal man først gengive visse Udtalelser af Lagtingets Udvalg i Vejsagen i 1907, som indeholde en Oversigt over, hvad der var foregaaet i Sagen indtil da. Disse Udtalelser, som indeholdes i Lagtingstidende for 1907, Bilag 20, Side 1 og 2, er saalydende:

»Spørgsmaalet angaaende omfattende Vejanlæg paa Færøerne indkom i »Tinget i 1902 (Lagtingsberetningen for 1902, Side 44) samtidig med Sagen om

»Telefonanlæg og resulterede foreløbig i en Bevilling af økonomisk Fond paa »2500 Kr. »til Forundersøgelser og Forarbejder for en Forbedring af Kommunika»tionsforholdene paa Færøerne«.

»I Henhold til den givne Bevilling blev den omhandlede Undersøgelse »foretagen af Ingeniør Horn, der til Lagtinget har indgivet en den 18. Juni 1904 »dateret Betænkning angaaende eventuelle Vejanlæg paa Færøerne, hvilken inde»holdes i Lagtingsberetningen for 1904 under Bilag 10. I Forbindelse hermed »skal henvises til et i Lagtingsberetningen for 1904, Side 111 og 112, ommeldt »Andragende fra Forstanderskabet for Sandø Præstegælds Kommune om Anlæg »af en Kørevej imellem Sand og Skopen.

»I 1905 behandlede Tinget dels Vejsagen i Almindelighed, dels 3 foreligg»ende Andragender om Statstilskud til Køreveje. Herom henvises til Lagtings»tidende 1905 A. Side 68, 91, 104, 171, 210 og B. Side 50 o. ff.

»Efter Udvalgets Forslag indgik Tinget med Andragende til Justits»ministeriet om:

»1. *at* Spørgsmaalet om Anlæg af Køreveje paa Færøerne med Tilskud fra »Statskassen paa Grundlag af den paa Tingets Foranledning af Ingeniør »Horn udarbejdede Plan maa blive gjort til Genstand for Regeringens »Overvejelse;

»2. *at* der eventuelt paa Finansloven for næste Finansaar maa blive søgt be»vilget et i Henhold til de i Andragenderne fremsatte Tilbud passende »Beløb til Anlæg af Kørevej a) mellem Skopen og Sand—Trødum, med »Bro over Sandselven, og b) mellem Thorshavn, Velbestad og Kirkebø, »samt

»3. *at* Sagen i dens Almindelighed, jfr. Indstillingspunkt 1, maa blive forelagt »Lagtinget med Oplysning om, hvorvidt og i hvilken Udstrækning Rege»ringens Støtte til Erhvervelse af fornødne Bevillinger fra Statskassen vil »kunne paaregnes.

»I 1906 rejstes Spørgsmaalet om en eventuel Omordning af Færøernes »finansielle Stilling, gaaende ud paa, at de nuværende Statsskatter paa Færøerne »skulde blive amtskommunale Indtægter, mod at bl. a. Vejanlæggene blev amts»kommunale Anliggender. Lagtinget kunde imidlertid ikke tilraade en saadan »Ordning, jfr. Lagtingstidende for 1906, Side 1, og Tillægget, Side 12.

»Med Hensyn til Sagen om Anlæg af Køreveje vedtog Tinget i øvrigt i »1906 (jfr. Lagtingstidende for 1906, Side 88 o. ff.) som Svar paa en Skrivelse af »11. Juli s. A. fra Justitsministeriet:

»1. Der svares Justitsministeriet:

»Da Lagtinget alt har paadraget Amtskommunen og derigennem »ogsaa indirekte Sognekommunerne meget store Udgifter til Telefonanlæg »og i den Anledning ansøgt om betydeligt Statstilskud, ser Tinget sig ikke »i Stand til i Aar at fremkomme med noget Forslag ang. Anlæggelse af »Køreveje, men udsætter Spørgsmaalet til næste Aar, idet man udtaler det »Haab til den Tid at faa en Udtalelse fra Regeringen om dennes Stilling »til Vejsagen i Almindelighed.«

»2. I øvrigt udsættes Sagen til næste Aar.

»I Anledning af de nævnte Henvendelser fra Lagtinget har Justits»ministeriet givet Lagtinget en Meddelelse i en Skrivelse af 15. Marts d. A. »til Amtmanden over Færøerne, hvilken Skrivelse er bleven forelagt Lag»tinget i Afskrift.

»I denne Skrivelse foreligger der imidlertid ikke nogen bestemt Til»kendegivelse fra Regeringen om dennes endelige Stilling til Vejsagen i Alminde»lighed, saaledes som Lagtinget har andraget om.

»Udvalget finder, at man under Hensyn til Sagens Betydning ikke kan »lade det bero herved. Lagtinget maa gøre sit bedste for at klarlægge Sagen »og indgive fornyet Andragende til Regeringen.

»Hvad det særlig kommer an paa, er, *at* man kommer til Kundskab om »Statens Stilling til Sagen, samt *at* man faar anstillet Forsøg med Køreveje, an»lagte efter moderne Principper, og dette i et passende, ikke for ringe Omfang.«

Det var jo af Betydning, at man i 1904 havde faaet udført en Del Forundersøgelser og Forarbejder, men derefter indtraadte der en Standsning i Sagen.

Lagtinget androg vel, som foran nævnt, i 1905 om Statstilskud, men man fik intet Svar fra Regeringen og intet Løfte om direkte Støtte fra Staten.

At Stillingen netop var saaledes, erkendte bl. a. den daværende Folketingsmand i en Skrivelse af 12. Maj 1906, som findes gengiven Side 12 i Tillægget til Lagtingstidende for 1906, og hvoraf man skal gengive følgende:

»Efter at der i afvigte Rigsdagssamling var ført indgaaende Forhandlinger mellem de færøske Repræsentanter og Regeringen, viste det sig at være umuligt at opnaa Statstilskud til Gennemførelse af de fra Lagtinget indsendte Andragender om Vejanlæg, Telefonanlæg og Havneanlæg; heller ikke opnaaedes Tilsagn paa Finansloven om, at Regeringen til næste Aar agtede at søge Bevilling til disse Formaals Fremme.«

Først efter at Lagtinget paany havde henvendt sig til Regeringen (i Maj 1906), indløb der en Meddelelse om Regeringens Beredvillighed til at søge bl. a. Vejsagen fremmet gennem den fornævnte Omordning af Øernes finansielle Forhold.

Denne Ordning bød imidlertid intet nævneværdigt til Sagens Fremme og var desuden af forskellige Grunde aldeles uantagelig. Hvor lidt den bød os, blev allerede paapeget i 1906 af det i vedkommende Sag nedsatte Udvalgs Flertal, jfr. Lagtingstidende for 1906, Side 1—9, og de Erfaringer, man har indhentet siden da m. H. t. Størrelsen af Statsskatterne her paa Øerne, har yderligere bekræftet, hvor lidet der kunde opnaas for Amtskommunen derved, rent finansielt set.

I 1907 optog Lagtinget Sagen igen til Forhandling med Regeringen og rettede en Henvendelse til denne af lignende Indhold som i 1905, jfr. Lagtingstidende for 1907, Side 75 og Bilag Nr. 20.

Heller ikke denne Henvendelse nyttede noget, idet Regeringen svarede, at den ikke saa sig i Stand til at søge udvirket nogen Bevilling til Sagens Fremme.

Tinget lod det dog ikke bero herved, men anmodede under 26. Septbr. 1908 Justitsministeriet om at tage Tingets Indstilling i Vejsagen af 21. Septbr. 1907 under Overvejelse, jfr. Lagtingstidende for 1908, Side 115—122.

Endelig lykkedes det at opnaa Tilsagn fra Regeringen om direkte Tilskud af Statskassen til Anlæg af Køreveje paa Færøerne, idet der fremkom følgende fra Regeringen:

1) En Skrivelse af 17. Februar 1909 fra Justitsministeriet til Amtmanden over Færøerne (jfr. Lagtingstidende for 1908 Side 122), hvori det hedder, at man under Hensyn til, at der i det øvrige Kongerige er ydet Tilskud til Jernbaneanlæg, medens saadanne Anlæg ikke findes paa Færøerne, vil kunne indgaa paa, at der efter saa vidt muligt tilsvarende Principper ydes Statstilskud til saadanne Vejanlæg paa oftnævnte Øer, som godkendes af Regeringen, efter at de fornødne Planer og Overslag have været forelagte og ere blevne underkastede et sagkyndigt Skøn fra nævnte Ministerium, saaledes at der fra Statens Side føres Tilsyn saavel med Anlæg som med Vedligeholdelsen af saadanne Veje, som tilvejebringes med Tilskud fra Statskassen,« *samt endvidere*, at man herefter imødeser nærmere Forslag og Planer med Hensyn til det af Lagtinget i dettes med Deres Skrivelse af 8. November 1907 hertil indsendte Indstilling af 21. September s. A. fremhævede Vejanlæg Skopen—Sand—Trødum med Bro over Sandselven.«

2) En Udtalelse fra *Justitsministeren* i Folketinget den 6. Marts d. A. som Svar paa en Forespørgsel fra Folketingsmanden fra Færøerne, jfr. Rigsdagstidende for 1908—09, Forhandl. i Folketinget Sp. 4845—4872, særlig Sp. 4865—4868.

Af disse Udtalelser skal man, idet i øvrigt henvises til Rigsdagstidende, gengive følgende:

»Og jeg tør sige paa Regeringens Vegne, at man vil heller ikke i Fremtiden se smaat paa de Krav, der stilles deroppe fra. 'Naar den ærede Forespørger særlig har peget paa Havne- og Vejvæsenet paa Øerne, ligger det gan-

»ske naturligt i, at det er nogle af de vigtigste Spørgsmaal, som staa paa Dags»ordenen deroppe med Hensyn til Øernes fremtidige Udvikling. Men det ærede »Medlem vil jo ogsaa vide, at det er nogle af de vanskeligste allerede af den »Grund, at det er noget af det, der kræver de største Udgifter.

»For saa vidt angaar Vejvæsenet, vil Fyldestgørelsen af de Planer — jeg »vil ikke kalde dem Krav —, der oppe fra Færøernes Side, medføre en Udgift »efter den laveste Beregning af et Par Hundrede Tusinde Kroner. Der har før »været en Plan, som var langt dyrere, omtrent det dobbelte — hvad jeg her si»ger har jeg nærmest fra min Tid som Trafikminister. Den Henstilling, der i »saa Henseende er kommen herned fra Lagtinget, har været Genstand for For»handling mellem Justitsministeriet, som nærmest Autoritet for Færøerne, og Tra»fikministeriet, som speciel sagkyndig paa dette Omraade. Disse Forhandlinger »have ført til, at Trafikministeriet overfor Justitsministeriet har udtalt, at man fandt, at »der var Grund til at komme Færøerne til Hjælp paa dette Omraade under særligt Hen»syn til, som ogsaa den ærede Forespørger berørte, at Færøerne ikke have Jernbaner »og ikke have gjort Krav paa og vel ikke i Fremtiden ville gøre Krav paa Jernbaner »eller andre — hvad skal jeg kalde det — kunstige Befordringsmidler til Lands. »Trafikministeriet har tilføjet, at man fra dets Side kunde tilraade, at der fra Stats»kassen ydedes Bidrag til Vejanlæg deroppe under lignende Former og med lignende »Begrænsning, som der ydedes herneede til private Jernbaner. Denne Udtalelse »fra Ministeriet for offentlige Arbejder har Justitsministeriet kunnet tiltræde og »har allerede for nogen Tid siden ladet Skrivelse derom afgaa til Færøerne. »Man har samtidig tiltraadt det Forbehold, som Ministeriet for offentlige Arbej»der ganske naturlig tog, nemlig, at man, ganske i Stil med, hvad man gør her»nede overfor lignende Spørgsmaal, selvfølgelig maatte forbeholde sig først at se »de nøjagtige Planer, som man vilde følge med Hensyn til de paagældende Vej»anlæg, afveje, om man kunde slutte sig til Projektet i sin Helhed og dets en»kelte Dele, og forbeholde sig Kontrol med, at det ogsaa overholdes, at Pen»gene anvendes paa rette Maade. Ogsaa herom har altsaa Justitsministeriet gi»vet Amtet fornøden Underretning og imødeser nu fra Lagtingets Side nærmere »Forslag med Hensyn til det Vejanlæg, som jeg ved, at man deroppe først og »fremmest tænker paa, nemlig paa Sandø.«

Foruden at man ved loyal Samvirken mellem Lagtinget og Færøernes Repræsentanter i Rigsdagen er naaet dette betydningsfulde Skridt mod det tilstræbte Maal, har man tillige, foranlediget ved en Henvendelse fra Øernes Folketingsmand til Regeringen, opnaaet, at Regeringen har ladet omtalte Vejprojekt paa Sandø sagkyndig undersøge.

Sagen om dette Vejanlæg er overensstemmende med Ministeriets Skrivelse af 17. Februar d. A. ekspederet til Justitsministeriet med Tingets Indstilling af 28. f. M., og Flertallet gør sikker Regning paa, at Regeringen, overensstemmende med dens tidligere Tilkendegivelser overfor Tinget vil behandle denne Sag med al mulig Velvilje.

Vejsagens Stilling er, som Flertallet har oplyst foran, for Tiden følgende:

Lagtinget har endelig efter Forhandlinger med Regeringen, der have været ret langvarige, sikkert som Følge af det højst uheldige Spor, som Sagen kom ind i ved Folketingsmandens Optræden i 1906, i alt væsentligt opnaaet tilfredsstillende Svar paa dets Henvendelser til Regeringen vedr. denne Sag.

Man har nemlig opnaaet et Tilsagn om Regeringens Støtte af Sagen i sin Almindelighed, hvorhos Regeringen har erklæret sig villig til straks at forhandle nærmere om Fremme af et af de Vejprojekter, der er anbefalede af Lagtinget, nemlig Projektet Skopen—Sand—Trødum med Bro over Sandselven.

Som det vil fremgaa af det i Sagen foreliggende, har Lagtinget, foruden at indsende en af samme vedtagen Vejplan, jfr. Lagtingstidende for 1907, Side 76 og Bilag 20, Side 11, fremhævet to Kørevejprojekter til Statstilskud straks, nemlig:

a) Skopen—Sand—Trødum med Bro over Sandselven og

b) Thorshavn—Velbestad—Kirkebø,
se bl. a. Lagtingstidende B. for 1905, Side 57 og for 1907, Side 76.

Nu har Regeringen taget Stilling til det ene af disse Projekter, nemlig det under Litr. a. nævnte, medens den ikke udtaler sig direkte ang. Projektet Thorshavn—Velbestad—Kirkebø.

Udvalgets Mindretal har hævdet, at Lagtinget paany bør opfordre Regeringen til at fremme det sidstnævnte Vejprojekt, men Flertallet kan ikke være enig med Mindretallet heri.

Hele denne Sag har sikkert undergaaet en omhyggelig Overvejelse hos Regeringen, og naar denne udtaler sig, som sket i Skrivelsen af 17. Februar d. A. og i Folketinget d. 6. Marts d. A., maa man slutte, *at det er Regeringens Mening for Øjeblikket kun at støtte Vejanlægget paa Sandø, og at den ikke anser Tiden for at være inde til at fremme det andet Anlæg (Kørevejen Thorshavn—Velbestad—Kirkebø).*

En fornyet Henvendelse til Regeringen om dette Punkt anser Flertallet for utidig og unyttig.

Man skal derhos fremhæve et Moment, som ikke er uden Betydning med Hensyn til Flertallets Syn paa sidstnævnte Vejprojekt.

Naar man tidligere er gaaet med til at fremhæve dette Projekt, hidrører det fra, at man indsaa, hvilke rige Udviklingsmuligheder, Bygden Kirkebø frembød, og haabede paa, at denne Bygd snart maatte blive aabnet for en Indvandring af flittige og duelige Personer, som kunde være i Stand til at omsætte disse Muligheder i Virkelighed.

Imidlertid er Flertallets Haab i den angivne Henseende hidtil blevet skuffet, og man er derfor efterhaanden kommen til at se noget anderledes paa Sagen end før. Man formener derfor, at der er Grund til først at fjerne de Hindringer for en til det almene Bedste sigtende Udvikling af Bygden Kirkebø, som er til Stede før man skrider til det omhandlede Vejanlæg. Dette har nemlig ikke tilstrækkelig Berettigelse til at opnaa betydelig Statsstøtte, naar det kun vil komme nogle faa Personer, og især en enkelt Mand, til Gode.

Flertallet skal derfor fremsætte følgende Forslag til Tingets Vedtagelse:

Lagtinget finder ikke Anledning til for Tiden at rette nogen fornyet Henvendelse til Regeringen angaaende Fremme af det projekterede Vejanlæg Thorshavn—Velbestad—Kirkebø.

Mindretallet (Hentze og Patursson) fremsætter sine Udtalelser og Forslag i en særlig Betænkning, der vedlægges.

* * *

Udvalgsbetænkning.

Til undertegnede Udvalg er henvist to Skrivelser, henholdsvis fra

1) Købmand Olaf å Heygum af Vestmanhavn, dat. 16. Juni d. A. (Sag Nr. 53 — 1909) og fra
2) Forstanderskabet for Vestmanhavn Sogns Kommune, dat. 1. Juli d. A. (Sag Nr. 54 — 1909).

I disse Skrivelser fremhæves Betydningen af, at der bliver anlagt egentlige Landeveje (Køreveje) mellem Bygderne her paa Øerne, og der henstilles til Lagtinget at medvirke til, at der tilvejebringes en Lov om Godtgørelse for Anlæg af Køreveje paa Færøerne.

Udvalget er enigt med Andragerne om at tillægge den omhandlede Sag

stor Betydning, og der er jo ikke Tvivl om, at Lagtinget deler Udvalgets Opfattelse i denne Henseende. Dette sidste fremgaar tilfulde af, hvad der hidtil er foretaget af Tinget til denne Sags Fremme, jfr. bl. a. Lagtingsberetningen for 1907, Side 75, samt Bilag 20. Man kan ogsaa henvise til to andre Betænkninger, som i indeværende Aar ere afgivne af undertegnede Udvalg.

Udvalgets Flertal (Effersøe, Johannesen og Weihe) skal udtale følgende:

Det vil af det i Sagen om Køreveje (Landeveje) foreliggende fremgaa, at Regeringen nu, efter ret indgaaende og langvarige Forhandlinger mellem den paa den ene Side og Lagtinget samt de færøske Rigsdagsmænd paa den anden Side, har taget sit Standpunkt i Sagen (jfr. Skrivelse af 17. Februar 1909 fra Justitsministeriet til Amtmanden over Færøerne), nemlig, at den vil medvirke til, at der saa vidt muligt efter tilsvarende Principper, som ere anvendte nede i Kongeriget med Hensyn til Statstilskud til Jernbaneanlæg, ydes Statstilskud til saadanne Vejanlæg paa Færøerne, som godkendes af Regeringen, efter at de fornødne Planer og Overslag have været forelagte og ere blevne underkastede et sagkyndigt Skøn fra Ministeriet for offentlige Arbejder.

Regeringen har derhos udtalt, at den imødeser nærmere Forslag og Planer med Hensyn til det projekterede Vejanlæg Skopen—Sand—Trødum med Bro over Sandselven, og Lagtinget har, foranlediget herved, efter stedfunden Forhandling med vedkommende Kommunalforstanderskab m. m. tilstillet Justitsministeriet sine Udtalelser angaaende dette sidste Vejanlæg.

Regeringens Stilling til Vejsagen i Almindelighed vil fremgaa af foranførte. Tilbage staar at forhandle med Regeringen om, hvilket Tilskud den vil yde til hvert enkelt Vejanlæg, som paagældende Kommune maatte ønske at fremme.

I saa Henseende skal Udvalgets Flertal udtale som sin paa Skrivelse af 17. Februar d. A. fra Justitsministeriet og det i øvrigt i Sagen foreliggende begrundede Opfattelse, at man ikke kan vente Besked fra Regeringen om, hvilket Tilskud fra Staten den maatte være villig til at foreslaa til de enkelte Anlæg, forinden der for hvert især af disse foreligger nærmere Forslag (deriblandt hvor stor Del af Udgifterne vedkommende Kommune vil yde) og Planer.

Initiativet til Fremskaffelsen af disse Oplysninger bør tages af paagældende Kommune (eller Kommuner), som maa indsende Sagen, saa vidt muligt behørig forberedt fra Kommunens Side, til Regeringen gennem Lagtinget.

Man maa med Hensyn hertil henvise Kommunalbestyrelserne til at sætte sig ind i, hvad der indeholdes i Lagtingsberetningerne og Lagtingstidenderne om Vejsagen, og de ville derhos sikkert ved Henvendelse til Amtet kunne faa de yderligere Oplysninger, som kunne gives.

I Henhold til foranførte skal Udvalget fremsætte følgende Forslag til Vedtagelse i Tinget:

Af et *Flertal* (Effersøe, Johannesen og Weihe):

En Afskrift af Udvalgets Betænkning tilstilles Købmand Olaf á Heygum samt Forstanderskabet for Vestmanhavn Sogns Kommune med Henvisning til Betænkningens Indhold.

Af et *Mindretal* (Hentze og Paturssen):

Som Punkterne 1 og 3 i en særlig Mindretalsbetænkning.

Den af *Mindretallet* (Patursson og Hentze) afgivne Betænkning er vedhæftet som *Bilag 7*.

Den *2. Oktober* fremlagdes saalydende *Forslag til Beslutning* af *Weihe*:

Sagerne udsættes til næste Aar.

Ved Sagens *3. Behandling s. D.* sattes Weihes Forslag først under Afstemning, men bortfaldt, idet kun 5 stemte for, ingen imod.

Flertallets Forslag i Betænkning Nr. 428 a. sattes dernæst under Afstemning ved Navneopraab, men bortfaldt, idet kun 9 stemte for, 12 stemte ikke og 1 var fraværende.

Mindretallets Forslag i Betænkning Nr. 428 c. Punkt 1 sattes derpaa under Afstemning ved Navneopraab, men bortfaldt, idet kun 8 stemte for, 13 stemte ikke og 1 var fraværende.

Punkt 2 i Betænkning Nr. 428 c. sattes dernæst under Afstemning ved Navneopraab, men bortfaldt, idet kun 10 stemte for, 10 stemte ikke og 2 vare fraværende.

Endelig sattes Flertallets Forslag i Betænkning Nr. 428 b. under Afstemning og vedtoges med 11 Stemmer mod 0, hvorved Mindretallets Forslag i Betænkning Nr. 428 c. Punkt 3 bortfaldt.

XXVIII. Forandring i Grindereglementet*).

Ved *Lagtingets Aabning den 29. Juli* fremlagdes saalydende *Skrivelse fra Justitsministeriet af 14. Juni 1909:*

I Anledning af den med Hr. Amtmandens Skrivelse af 5. December f. A. hertil indkomne Indstilling fra Lagtinget af 26. September f. A., hvorved fremsættes Forslag til forskellige Ændringer og Tilføjelser til Reglement for Grindefangster paa Færøerne af 5. Februar 1872 jfr. Bekendtgørelse af 28. Februar 1880 og Bekendtgørelse af 26. November 1903, skal man til Efterretning og videre

*) Se Lagtingstidende for 1908, Side 52.

Bekendtgørelse for Lagtinget meddele, at Justitsministeriet intet har fundet at erindre mod det af Tinget gjorte Forslag i dets Helhed og derfor under D. D. har udfærdiget Bekendtgørelse om et nyt Reglement, i hvilket er optaget det hidtil gældende Reglement med de Ændringer og Tilføjelser, der dels ere en Følge af de ovennævnte Bekendtgørelser, dels af det af Tinget nu fremsatte Forslag.

Man skal dog herved tilføje, at naar Justitsministeriet har kunnet tiltræde ogsaa Forslagets Punkt 10, er dette sket under Forudsætning af, at der ydes Statskassen Erstatning fra de under Lagtinget sorterende Kasser for det Tab, som herved lides, hvorfor man skal udbede sig nærmere motiveret Forslag til Kapitalisering af den Staten ved den paagældende Ændring fragaaende Indtægt.

Ved Sagens *foreløbige Behandling den 3. September* vedtoges det efter Forslag af Formanden at henvise den til *Budgetudvalget*.

Den *2. September* fremlagdes saalydende *Skrivelse fra Færø Amt af s. D.*:

Under Henvisning til den Lagtinget forelagte Skrivelse fra Justitsministeriet af 14. Juni d. A., hvori Ministeriet har udbedt sig nærmere motiveret Forslag til Kapitalisering af den Indtægt, som fragaar Statskassen ved at den hidtil gældende Betaling (af 1½ Pot Tran pr. Skind) for den Del af Statens Jordehval, som kommer til almindelig Deling, bortfalder ifølge det under 14. Juni d. A. udfærdigede ny Reglement for Grindefangsten, skal man hermed fremsende Afskrift af Skrivelse fra Landfogden af Gaars Dato med 1 Bilag*), hvorefter de af Statskassen for Jordehval i de 25 Aar 1882—83, 1906—07 oppebaarne Beløb tilsammen have udgjort 1172 Kr. 57 Øre. — Afgiften vil formentlig passende kunne kapitaliseres med dette Beløb.

Den *9. September* afgav Udvalget (Ordfører Effersøe) følgende

Udvalgsbetænkning.

Lagtinget vedtog i forrige Aar et Forslag til en Forandring i Reglement af 5. Februar 1872 for Grindefangsten paa Færøerne, jfr. Justitsministeriets Bekendtgørelse af 28. Febr. 1880 og 26. Novbr. 1903 om Tillæg til Reglementet, se Lagtingstidende for 1908, Side 52, hvilket Forslag er blevet tiltraadt af Justitsministeriet, som har udfærdigt et nyt Reglement, hvori er optaget de af Lagtinget foreslaaede Ændringer og tidligere Tillæg.

Ministeriet har dog, som det vil fremgaa af en Lagtinget forelagt Skrivelse af 14. Juni d. A. fra Justitsministeriet til Amtmanden over Færøerne, herved taget det Forbehold, at der ydes Statskassen Erstatning fra de under Lagtinget sorterende Kasser for det Tab, som Statskassen lider som Følge af, at den samme overensstemmende med Reglements § 22 hidtil tilfaldne Indtægt af det saakaldte Kongskøb bortfalder i Henhold til Punkt 10 i Lagtingets Forslag, jfr. Bilag 13 til Lagtingstidende for 1908.

Justitsministeriet har endvidere ved fornævnte Skrivelse udbedt sig nærmere motiveret Forslag til Kapitalisering af den Staten ved den paagældende Ændring i Grindereglementet fragaaede Indtægt.

*) Udelades her.

Ved Skrivelse af 2. d. M. har Amtmanden under Henvisning til Justitsministeriets Skrivelse fremsendt til Tinget Afskrift af en Skrivelse af 1. s. M. fra Landfogden tilligemed 1 Bilag, hvorefter de af Statskassen for Jordehval i 25 Aar fra 1882—83—1906—07 oppebaarne Beløb tilsammen have udgjort 1172 Kr. 57 Øre. Amtmanden anfører, at Afgiften formentlig passende kan kapitaliseres med dette Beløb.

Idet bemærkes, at Statskassens Betaling for Kongskøb efter Lagtingets Forslag i Medfør af Justitsministeriets Bekendtgørelse af 26. Novbr. 1903 i den senere Tid har været udredet af økonomisk Fond, og at Udvalget kan tiltræde Amtmandens Henstilling om Kapitalisering med et Beløb af 1172 Kr. 57 Ø., skal man fremsætte følgende Forslag til Tingets Vedtagelse:

Af Færø Amts økonomiske Fond udredes der til Statskassen et Beløb af 1172 Kr. 57 Ø. som Erstatning for Statskassens Tab ved, at den samme tidligere i Medfør af Reglement af 5. Febr. 1872 for Grindefangsten paa Færøerne § 22, jfr. § 23, tilkommende Betaling for det saakaldte Kongskøb er bortfalden ved det nugældende Reglement af 14. Juni 1909 for bemeldte Fangst.

Ved Sagens 2. *Behandling den 11. September* vedtoges det med 20 Stemmer mod 0 at lade den overgaa til 3. Behandling.

Ved 3. *Behandling, den 15. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 19 Stemmer mod 0.

Fra Justitsministeriet er modtaget saalydende *Skrivelse*:

Justitsministeriet.

København, den 27. November 1909.

Med Skrivelse af 6. f. M. har Hr. Amtmanden hertil indsendt en Skrivelse af 1. September d. A. fra Landfogden paa Færøerne, hvorefter den Indtægt, som fragaar Statskassen ved, at den hidtil gældende Betaling (af 1 1/3 Pot Tran pr. Skind) for den Del af Statens Jordehval, som kommer til almindelig Deling, bortfalder ifølge det under 14. Juni d. A. udfærdigede nye Reglement for Grindefangster i de 25 Aar fra 1882—83 til 1906—07 i alt har udgjort 1172 Kr. 57 Ø., hvorhos De har indberettet, at Lagtinget den 15. September d. A. har vedtaget at bevilge det omtaldte Beløb af Færø Amts økonomiske Fond som Erstatning til Statskassen for den omhandlede Indtægt.

Foranlediget heraf skal man efter angaaende Sagen at have brevvekslet med Finansministeriet til Efterretning meddele, at Justitsministeriet herved modtager Lagtingets Tilbud, hvorfor man skal anmode Dem om at give Jordebogskassen Indtægtsordre med Hensyn til det af Lagtinget bevilgede Beløb, hvilket Beløb i Jordebogskassen bedes posteret som vedkommende Finanslovens § 8—13 A. 2.

Naar Indbetaling i Jordebogskassen er sket, udbedes Indberetning desangaaende.

P. M. V.

Rentzmann.

A. Tang,
Fm.

Til
Amtmanden over Færøerne.

XXIX. Om Statstilskud til en Fiskeskipperskole i Thorshavn.*)

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes saalydende *Andragende*:

Da der af Statskassen er bevilget et Tilskud af 2000 Kr. aarlig til Navigationsundervisning paa Færøerne, og da dette Beløb skal være blevet udbetalt i de sidste 2 Aar til en herværende Skole, tillade vi undertegnede os herved ærbødigst gennem det ærede Lagting at søge om Delagtighed i dette Tilskud og tillade os endvidere i den Anledning at give nedenstaaende Oplysninger.

Vi har i de sidste 5 Aar holdt Navigationsskole, dels i lejede, dels i egne Lokaler, i Tiden fra først i November til Slutningen af Marts hvert Aar — en enkelt Gang længere — og har i den Tid haft c. 60 Elever, der har bestaaet Fiskeskipperprøven, med Undtagelse af 2, der i Foraaret nøjedes med Sætteskipperprøven, hvilket Elevantal vistnok er mellem Halv- og Tredjedelen af samtlige Elever paa Færøerne, i nævnte Tidsrum, tilsammen, foruden at vi før den Tid af og til har undervist enkelte Elever saa langt frem, at de siden har kunnet eksamineres af andre Lærere efter en kortere afsluttende Undervisning.

Den daglige Undervisning har været — og agtes fortsat — 7 Timer eller 42 Timer om Ugen, i den første Halvdel af Kursuset med, for en stor Del, 2 Lærere ad Gangen, da en Del af Eleverne ofte mangle al Forkundskab. — Betalingen for Undervisningen har været, for kortere Tid, 20 Kr. pr. Maaned, for længere Tid højst 80 Kr. i alt pr. Elev, til Fiskeskipperprøven er bestaaet af vedkommende.

Desuden har vi ogsaa for dem, der har Tid og Evner, givet Aftenundervisning i Engelsk, da dette Sprog maa betragtes som meget nyttigt for en Fiskeskipper her, i hvis Lod det ofte falder selv at afsætte Fangsten i engelske Byer.

Da Nødvendigheden af før nævnte Tilskud er anerkendt ifølge Bevillingen deraf, skal vi kun ærbødigst tillade os at paapege, at den Skole, som de fleste Elever søge og har søgt til, sandsynligvis tør paaregne det offentliges Støtte (Andel i nævnte Tilskud) i ikke mindre Grad end de mindre besøgte Skoler.

Det oplyses endvidere — Eksamensbeviser vedlagt —, at Joen og Jacob Joensen, der begge ere i Besiddelse af Skipperbevis, har i April—Maj Maaned 1893 bestaaet den almindelige Styrmandseksamen tillige med den for Styrmænd forlangte Prøve i Maskinlære, og at Joen P. Davidsen, der er i Besiddelse af Fiskeskipperbevis, i Foraaret 1903 har bestaaet Fiskeskipperprøven.

Det bemærkes endelig, at om det, med det første, findes formaalstjenligt paa Færøerne at oprette Kursus i Motorlære, — hvad der vistnok kunde være Trang til —, da har vi paatænkt at sætte os i Forbindelse med en dertil kvalificeret Mand, som vi i Forening med kunde drive den samlede Undervisning, om ellers fornødent Tilskud fra det offentlige dertil kunde forventes.

Thorshavn i Juni 1909.

Ærbødigst

Joen Joensen. *Jacob Joensen.* *Joen P. Davidsen.*

Til Færøernes Lagting. Thorshavn.

*) Se Lagtingstidende for 1907, Side 89.

Ved Sagens *foreløbige Behandling* den *2. August* vedtoges det efter Forslag af Petersen at henvise den til *Budgetudvalget*. Den *15. September* afgav Udvalget (Ordfører: Effersøe) følgende

Udvalgsbetænkning.

Lærerne ved en Fiskeskipperskole i Thorshavn, Joen Joensen, Jacob Joensen og Joen P. Davidsen, have andraget om at faa Del i et aarligt Tilskud paa 2000 Kr., som er bevilget til Navigationsundervisning paa Færøerne, og som efter Andragernes Formening i de sidste 2 Aar har været udbetalt til en Skole i Thorshavn.

Andragerne anføre, at de i de sidste 5 Aar har holdt Navigationsskole dels i lejede og dels i egne Lokaler, og at der i Løbet af dette Tidsrum er udgaaet c. 60 Elever fra Skolen, hvoraf c. 58 have bestaaet Fiskeskipperprøven og 2 Sætteskipperprøven. De have derhos givet Aftenundervisning i Engelsk til nogle af Eleverne.

Andragerne bemærke, at de, hvis det maatte findes formaalstjenligt at oprette Kursus i Motorlære, agte at knytte en til at forestaa et saadant Kursus egnet Mand til Skolen.

I Andragendet findes derhos anført, at Andragerne Joen Joensen og Jacob Joensen i Aaret 1893 begge har bestaaet den almindelige Styrmandseksamen tilligemed Prøven i Maskinlære for Styrmænd, og at Andrageren Joen P. Davidsen i 1903 har bestaaet Fiskeskipperprøven. Bekræftet Afskrift af Eksamensbeviser for Jacob Joensen er vedlagt Andragendet.

Med Hensyn til den i Andragendet fremførte Udtalelse om, at der er bevilget et Beløb paa 2000 Kr. til Navigationsundervisning paa Færøerne, skal man bemærke følgende:

I 1905 blev der af Justitsministeriet forelagt Lagtinget til Betænkning et Andragende fra cand. phil. Viggo Ryving Jensen og Styrmand Andreas Nielsen om et aarligt Statstilskud paa 2000 Kr. til en Fiskeskipperskole i Thorshavn. Andragendet ledsagedes af en Erklæring fra Navigationsdirektøren, hvori denne anbefaler Statstilskud til Skolen, idet det særlig fremhæves, at Skolen var planlagt til at drives i en særlig Bygning med to Lærere, tidssvarende Skolemateriel og Instrumentsamling.

Lagtinget vilde imidlertid ikke anbefale Statstilskud til en Sømandsskole, som var baseret paa Undervisning til Fiskeskipperprøven alene, men pegede paa Ønskeligheden af, at der blev oprettet en egentlig Navigationsskole (baseret ogsaa paa Undervisning til alm. Styrmandseksamen) med de Rettigheder og Betingelser, der gælde for godkendte Navigationsskoler i det øvrige Kongerige, dog kun med Forandring om Dimission af et mindre Antal Elever aarlig. Angaaende Sagens Behandling henvises til Lagtingstidende for 1905 A. Side 31, 170 og 231 og B. Side 80.

I Tingets ordinære Samling i 1906 forelaa Sagen atter til Behandling, indbragt i Tinget af den første af fornævnte Andragere. Nu søgtes der imidlertid tillige om Tilskud til at udvide Skolen til en godkendt Navigationsskole; se Lagtingstidende for 1906, Side 105.

Lagtinget indtog samme Stilling til denne Sag som til den tidligere og betingede sin Anbefaling af, at der paa Skolen meddeltes Undervisning ikke blot til Fiskeskipperprøven, men ogsaa til den almindelige Styrmandseksamen.

Den omhandlede Skole blev oprettet; men der er, saa vidt Udvalget bekendt, ikke givet Undervisning i Skolen til alm. Styrmandseksamen, men kun til Fiskeskipperprøven. Efter hvad man har erfaret, har Skolen i de to sidste Finansaar faaet et aarligt Statstilskud paa 2000 Kr. Skolens Virksomhed angives nu at skulle ophøre.

Der har i en Del Aar (siden 1893) været givet Undervisning i Thorshavn til Fiskeskipperprøven ved 2 à 3 forskellige Kursus. Udenfor Thorshavn har der ogsaa til Tider været givet saadan Undervisning, dog ikke af Betydenhed. Den anførte Undervisning har formentlig i Almindelighed været ret lønnende. I sidste

Vinter gaves der saadan Undervisning alene i de to Skoler i Thorshavn, der lødedes henholdsvis af Andragerne og af Cand. V. Ryving-Jensen samt Styrmand A. Nielsen.

Hvis sidstnævnte Skole ophæves, som det ser ud til, kan det antagelig paaregnes, at Andragerne, naar Undervisningen til Fiskeskipperprøven begynder til Vinter, vil blive ene om denne. Herved bemærkes i øvrigt, at Antallet af Personer paa Færøerne, der uddanne sig til Fiskeskippere, ventelig vil være noget i Aftagende.

Udvalget anbefaler Tinget i Princippet at indtage samme Stilling til denne Sag som Tinget indtog til de i 1905 og 1906 foreliggende. Dog skal man bemærke, at en Undervisning ang. Indretningen og Brugen af Motorer vilde være meget ønskelig af Hensyn til, at Motorer ere komne ret betydeligt i Brug i den færøske Fiskeridrift i de senere Aar.

Udvalget foreslaar i Henhold til det anførte følgende til Vedtagnlse af Tinget:

1. Lagtinget kan ikke anbefale, at der gives nogen Sømandsskole paa Færøerne Statstilskud, medmindre der gives Undervisning til almindelig Styrmandseksamen ved Skolen og dimitteres mindst 4 Elever aarlig fra Skolen til denne Eksamen.
2. Tinget anbefaler en eventuel Undervisning her paa Øerne i Kendskab til og Brug (Pasning) af Motorer til Statsstøtte.

Ved Sagens *2. Behandling* den *17. September* vedtoges det med 20 Stemmer mod 0 at lade den overgaa til 3. Behandling.

Ved *3. Behandling* den *20. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning:

Punkt 1 vedtoges med 12 Stemmer mod 0.
— 2 — - 19 — - 0.

XXX. Færøsk Stenindustri.

A.

Ved Lagtingets Aabning *den 29. Juli* fremlagdes følgende *Andragender*:

Til

Færøernes Lagting.

Undertegnede Vandmester Jacob Andreas Arge af Thorshavn tillader mig herved at henvende mig til det høje Lagting i følgende Anledning.

Jeg har i mange Aar interesseret mig for den Opgave at skabe en færøsk Stenindustri. Jeg er overbevist om, at der her paa Øerne er Betingelser for at skabe en Virksomhed af samme Art, som jeg har haft Lejlighed til at gøre mig bekendt med paa fremmede Steder, navnlig i Sverige og paa Bornholm. Der er flere Pladser her paa Øerne, hvor der findes fortrinlige Sten.

I afvigte Efteraar gjorde jeg en Rejse til København. Der satte jeg mig i Forbindelse med Havnevæsenet, Kommunens Brolægningsvæsen og med Lederne af Arbejderne ved Christiansborg Slots Genpførelse. Jeg udviklede, hvilken Betydning en Stenindustri vilde have for Færøerne, og mødte overalt Forstaaelse og Velvilje. Man vilde med Glæde modtage de færøske Sten, naar de kunde leveres saa gode og billige som Sten fra andre Steder, og man gav mig Oplysning om, hvilke Fordringer, der maatte stilles til et konkurrencedygtigt Produkt. Særlig fremhævede Brolægningsdirektøren, at naar der skulde gøres Forsøg med færøske Brosten, kunde det ikke nytte at fremsende nogle faa Sten til Prøve, som engang tidligere er gjort; der maatte leveres Sten til en hel Gade paa een Gang.

Naar dette Værk skulde sættes i Gang, maatte der bl. a. rejses betydelige Pengemidler. Foretagendet skulde allerede fra Begyndelsen have et betydeligt Omfang. Alene Leveringen af Brosten til en Gade vilde dreje sig om en Snes Tusinde Kroner. Endvidere krævedes der en Organisation af Foretagendet og Sikring af hensigtsmæssige Pladser for Anlæggelse af Stenbrud. Jeg rejste hjem fra København med den Hensigt at arbejde for Sagens Løsning, men blev straks efter min Hjemkomst sengeliggende af en farlig Sygdom, som jeg endnu ikke er kommen til Kræfter efter.

Jeg havde tænkt, naar Organisationsarbejdet var mere fremskredet, naar mine Planer var mere udformede, at henvende mig til det høje Lagting med et Andragende om Sagen. Imidlertid har min Sygdom indtil nu forhindret mig fra al Virksomhed, og da det Tidspunkt nærmer sig, inden hvilket Andragender som det, jeg havde tænkt at indgaa med til Tinget, skulle være indleverede, maa jeg gøre min Henvendelse til Tinget uden at kunne ledsage den med de Oplysninger, som burde være til Stede.

Det, jeg beder om, er, at det høje Lagting vil støtte det foran omhandlede Foretagende med Pengehjælp eller med Anbefaling. Der vil udkræves mange Penge til at sætte Foretagendet i Gang med, og det vil maaske have sine Vanskeligheder at rejse det nødvendige Beløb.

Jeg haaber, at det høje Ting vil tage mit Andragende under Overvejelse, uanset at det ikke nu kan bilægges med de nødvendige Oplysninger. Jeg vil snarest eftersende det fornødne.

Thorshavn, den 30. Juni 1909.

Med Ærbødighed

Jacob Andreas Arge.

* * *

Til
Færøernes Lagting.

Undertegnede Stenhugger Jacob Andreas Arge arbejder i denne Tid paa at faa begyndt en færøsk Stenindustri. Jeg har i den Anledning rettet en Henvendelse til det høje Ting om Støtte ved det store Foretagendes Realisering; men et nylig modtaget Brev fra en Stenhugger i København foranlediger mig til at anmode Tinget om en særlig Hjælp til hurtig Fremskaffelse af Prøver paa forarbejdede færøske Sten.

Brevet er fra Stenhugger Christian Nielsen, København, som jeg tidligere er kommen i Forbindelse med paa Fagets Vegne. Som det vil ses af en Genpart*) af Brevet, som jeg vedlægger, er der Tale om Dannelse af et Konsortium i København til Import af færøske (og bornholmske) Sten; men før det kan komme i Gang, maa Interessenterne have Lejlighed til at bedømme Stenarterne og Arbejdet. Der maa fremskaffes Prøver. Jeg er imidlertid ikke i Stand til at gøre dette for egen Regning, særlig da jeg har været syg og endnu er arbejdsudygtig. Jeg ser mig derfor nødsaget til at andrage Tinget om en Understøttelse i dette Øjemed paa et Par Hundrede Kroner.

Det vil være nødvendigt at foretage Rejser for at fremskaffe Sten fra forskellige Steder, og det vil være hensigtsmæssigt, saa vidt Midlerne strække, allerede nu at fremskaffe andre Prøver end dem, som Stenhugger Nielsen omtaler. Jeg skal til Oplysning herom vedlægge Afskrift af et Brev*) fra Havnebygmester H. C. V. Møller i København. De der omhandlede Prøver maa fremskaffes inden det store Foretagende kommer i Gang; men herfor vil der blive gjort nærmere Rede ved den Sags Indbringelse i Tinget.

Thorshavn, den 27. Juli 1909.

Med Ærbødighed

Jacob Andreas Arge.

---

*) Udelades her.

Ved Sagens *foreløbige Behandling* den *2. August* vedtoges det efter Forslag af H. A. Djurhuus at henvise den til *Budgetudvalget*. Den *15. September* afgav Udvalget (Ordfører: Effersøe) følgende

Udvalgsbetænkning.

Det er Udvalget bekendt, at Andrageren har virket med stor Ihærdighed i mange Aar for Fremme af Stenindustrien her paa Øerne.

I den senere Tid har Andrageren særlig beskæftiget sig med Spørgsmaalet om Betingelserne for en eventuel Udførsel af forarbejdet Sten, og har herom tilvejebragt en Del Oplysninger, der indeholdes i forskellige til Sagen hørende Aktstykker.

Paa Andragerens Initiativ og efter Indbydelse af 7 Mænd, fornemlig fra Thorshavn, blev der for nogle Dage siden afholdt et offentligt Møde her i Byen, ved hvilket der var Enighed om at søge Sagen om Iværksættelse af en Stenindustri paa Færøerne fremmet. I det Øjemed nedsattes der ved Mødet et Udvalg paa 7 Medlemmer, som bl. a. skulde søge at tilvejebringe Midler til Afholdelse af Udgifterne ved Sagens Forberedelse, hvilke Midler skulle stilles til Udvalgets Raadighed. Det paatænkes derhos snarest muligt at danne et Selskab med det fornævnte Formaal, og Medlemmerne skulle yde et aarligt Bidrag hertil.

Andrageren har meddelt Udvalget, at han ønsker, at den eventuelle Bevilling fra Tinget stilles til Raadighed for det foran nævnte Udvalg. I øvrigt henvises til den hermed følgende trykte Indbydelse fra forommeldte Mænd.

Udvalget finder, at der er Grund til at yde Sagen Støtte ved et passende Tilskud og ved Tingets Anbefaling.

I Henhold hertil skal man foreslaa følgende til Vedtagelse:

1. Af Færø Amts økonomiske Fond stilles paa efternævnte Betingelser et Beløb paa 200 Kr. til Raadighed for det ved et offentligt Møde i Thorshavn den 8. September d. A. valgte Udvalg paa 7 Medlemmer, som har til Opgave at fremme Stenindustrien paa Færøerne, særlig med Udførsel for Øje.
2. Hvis der paa Foranledning af Udvalget bliver dannet et Selskab til Fremme af den færøske Stenindustri, kan Beløbet eller den Del deraf, som maatte være til Rest, udbetales til Selskabet.
3. Bevillingen er betinget af, at det inden Udbetalingen er godtgjort for Amtmanden, at der paa anden Maade er tilvejebragt mindst 200 Kr. i samme Øjemed, samt af, at der i sin Tid tilstilles Lagtinget en Beretning om Udvalgets og eventuelt tillige det paatænkte Selskabs Virksomhed samt om Anvendelsen af det bevilgede Beløb.
4. Lagtinget kan paa det bedste anbefale den af Vandmester og Stenhugger Jacob Andreas Arge af Thorshavn rejste Sag om Iværksættelse af en Stenindustri paa Færøerne, særlig med Udførsel for Øje.
5. En Afskrift af Udvalgets Betænkning og af Tingets Vedtagelse samt de Bilag, som Andrageren maatte ønske tilbage, tilstilles Andrageren.
6. Der gives det i Punkt 1. nævnte Udvalg Meddelelse om Tingets Vedtagelse.

Ved Sagens *2. Behandling* den *17. September* vedtoges det med 20 Stemmer mod 0 at lade den overgaa til 3. Behandling.

Imellem *2. og 3. Behandling* fremlagdes følgende *Ændringsforslag* af Patursson til Udvalgets Forslag:

I Stedet for Udvalgets Forslag Punkt 4 sættes:
Lagtinget kan paa det bedste anbefale Vandmester og Stenhugger Jacob Andreas Arge til et passende Statstilskud til Iværksættelse af en Stenindustri paa Færøerne, særlig med Udførsel for Øje.

Ved *3. Behandling* den *25. September* sattes Ændringsforslaget under Afstemning, men bortfaldt, idet kun 9 stemte derfor, hvorefter Udvalgets Forslag sattes under Afstemning og vedtoges med 13 Stemmer mod 0.

B.

Den *16. September* fremlagdes følgende *Andragende:*

Til
Lagtinget.

Paa et offentligt Møde her i Byen den 8. ds., hvortil var indbudt af Underskriverne af vedlagte Opraab*), vedtoges af samtlige Tilstedeværende følgende Beslutning:

»Der nedsættes et Udvalg paa 7 Medlemmer til at fremme Sagen »om Udvikling af en Stenindustri paa Færøerne, særlig med Udførsel »for Øje.«

Til Medlemmer af dette Udvalg valgtes Indbyderne til Mødet, der atter have valgt os underskrevne til Forretningsudvalg.

Under Forhandlingerne paa Mødet fremhævedes det, at Udvalgets første Opgave skulde være at søge tilvejebragt sikre Oplysninger om, hvorvidt der var Mulighed for at konkurrere med de bornholmske og svenske Sten paa det danske Marked, særlig at skaffe sikre Oplysninger om de færøske Basaltstens Brugbarhed ved Nedsendelse af Prøver til forsøgsvis Anvendelse som Brolægningsmateriale, Materiale til Havnebygning, til Opførelse af Huse, til Monumenter o. s. v., søge Oplysning om Vilkaarene for Stenens Tilvejebringelse paa Arbejdspladsen, Prisen for dens Behugning og Slibning m. v. og dens Transport til Leveringsstedet.

Det fremhævedes videre, at der til disse forberedende Arbejder maatte søges skaffet Pengetilskud fra Private, idet det forudsattes, at Tilskud ogsaa vilde blive ydet af offentlige Midler.

Idet vi meddeler, at der er udsendt Lister til Tegning af private Bidrag til Sagens Fremme, tillade vi os at *ansøge om, at der maa blive ydet Udvalgets Arbejde pekuniær Støtte af Lagtinget,* og vi skal i denne Henseende tillade os at oplyse, at Hr. Vandmester J. A. Arge, der til Tinget har indgivet Andragende

*) Udelades her.

om Tilskud i samme Øjemed, er enig i, at det Beløb, der eventuelt bevilges ham, stilles til Udvalgets Disposition.

Vi skal tillige oplyse, at der ogsaa finder Samarbejde Sted mellem Udvalget og Hr. Købmand Chr. M. Christiansen, der i Forbindelse med Hr. Journalist Olsson andrager om Koncession paa Stenbrydning.

Vi tillader os at *andrage om, at Lagtinget vil anbefale*, at Staten som Ejer af Kongsgodset yder den færøske Stenindustri Støtte eller Begunstigelse ved Erhvervelse af Raamaterialet, — selvfølgelig uden Krænkelse af Agerbrugets eller Kvægavlens Interesser — og at der ligeledes ydes Stenindustrien Begunstigelse med Hensyn til Benyttelse af Vandkraft, hvor saadan findes.

En vederlagsfri eller meget billig Adgang til Raamaterialet og Drivkraft er formentlig en nødvendig Betingelse for en Konkurrence paa Stenmarkedet, især da Fragtudgifterne bliver saa store.

Vi henviser til Paategningerne fra Dhrr. Arge og Christiansen og tilføjer endnu kun, at Udvalgets Arbejde er af ren forberedende Natur, og at Betingelserne for Startning af et Selskab til Udnyttelse af Færøernes Stenrigdom næppe foreligger, før Beviset er ført for, at en Eksport er økonomisk mulig.

Udvalget til Fremme af Stenindustrien paa Færøerne. Forretningsudvalget.
Thorshavn den 14. September 1909.

Med Ærbødighed

Chr. Helms. *Jacob Lützen.* *H. A. Djurhuus.*

Vi underskrevne J. A. Arge og Chr. M. Christiansen tiltræde ovenstaaende.

Thorshavn d. u. s.

Jacob A. Arge. *Chr. M. Christiansen.*

Ved Sagens *foreløbige Behandling* den *17. September* vedtoges det efter Forslag af Samuelsen at henvise den til Budgetudvalget. Den *20. September* afgav Udvalget (Ordfører: Effersøe) følgende

Udvalgsbetænkning.

Ovennævnte Udvalg gør i sin Henvendelse til Tinget Rede for, hvad der er foregaaet paa det i Budgetudvalgets Betænkning XXIX. Nr. 336—1909 ang. Sag Nr. 36—1909, Andragende fra Vandmester J. Arge omtaldte den 8. d. M. her i Byen afholdte Møde om Sagen ang. Iværksættelse af en Stenindustri paa Færøerne, samt andrager om:

1) at der maa blive ydet Udvalgets Arbejder pekuniær Støtte af Lagtinget,
2) at Lagtinget vil anbefale, at Staten som Ejer af Kongsgodset yder den færøske Stenindustri Støtte eller Begunstigelse ved Erhvervelse af Raamaterialet — selvfølgelig uden Krænkelse af Agerbrugets eller Kvægavlens Interesser og
3) at der ligeledes ydes Stenindustrien Begunstigelser med Hensyn til Benyttelsen af Vandkraft, hvor saadan findes.

Udvalget meddeler, at det har udsendt Lister til Tegning af private Bidrag til Sagens Fremme og fremhæver, at Udvalgets Arbejder er af ren forberedende Natur, samt at Betingelserne for Startning af et Selskab til Udnyttelse af Færøernes Stenrigdom næppe foreligger, før Beviset er ført for, at en Eksport er økonomisk mulig.

Som det vil erindres, har der i indeværende Samling foreligget endnu Andragende ang. Sagen om Iværksættelse af en Stenindustri paa Færøerne, nemlig (Nr. 31—1909) fra Chr. M. Christiansen og A. E. C. Olsen.

Udvalget tillader sig at henvise til den i sidstnævnte Sag afgivne Udvalgsbetænkning (Nr. XII. 308—1909) samt til Tingets Vedtagelse i Sagen.

Samtlige disse tre foran nævnte Andragender: 1) fra Udvalget til Stenindustriens Fremme, 2) fra Vandmester J. A. Arge og 3) fra Chr. M. Christiansen og A. E. C. Olsson vedrøre efter de foreliggende Oplysninger samme Sag, og man skal bl. a. henvise til, at J. A. Arge samt Chr. M. Christiansen have givet førstnævnte Andragende en Paategning om, at de tiltræde Andragendet.

Idet Udvalget henholder sig til, hvad der er anført foran samt i Betænkningerne vedr. de under 2) og 3) nævnte Andragender og i Forventning af, at Udvalgets Forslag angaaende Andragendet fra J. A. Arge bliver vedtaget, skal man foreslaa Tinget at svare Andragerne, at man henviser dem til Tingets Vedtagelser med Hensyn til

a) Andragende fra fhv. Købmand Chr. M. Christiansen af Thorshavn og Journalist A. E. C. Olsson af København om Koncession paa Stenbrydning paa Færøerne m. m. og
b) Andragende fra Vandmester J. A. Arge af Thorshavn om Støtte med Pengehjælp eller med Anbefaling af et paatænkt Foretagende til at sætte en Stenindustri i Værk paa Færøerne, særlig med Udførsel for Øje,
samt at tilstille dem Afskrifter af Tingets Vedtagelser med Hensyn til alle tre Andragender, af nærværende Udvalgsbetænkning og Udvalgsbetænkningerne vedr. de under a) og b) ommeldte Andragender.

Ved Sagens *2. Behandling* den *21. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 16 Stemmer mod 0.

XXXI. Ændringer i Reglerne om den mellemkommunale Beskatning.*)

Ved *Lagtingets Aabning, den 29. Juli*, fremlagdes den fra forrige Samling udsatte Sag angaaende Ændring i Reglerne for den mellemkommunale Beskatning.

Ved Sagens *forelebige Behandling den 5. August* vedtoges det efter Forslag af Poulsen at henvise den til et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil den 6. s. M. valgtes: *Poulsen, Olsen, Skaalum, Hentze* og *S. tir Konoy*. Den *1. Oktober* afgav Udvalget (Ordfører: Poulsen) følgende

Udvalgsbetænkning.

Undertegnede Udvalg, der er nedsat til at afgive Betænkning i en fra forrige Samling udsat Sag angaaende Regler for den mellemkommunale Beskatning, maa beklage, at det ikke har set sig i Stand til i Aar at fremkomme med positive Forslag til Vedtagelse af Tinget.

Idet man kan henholde sig til de fra det i forrige Samling nedsatte Udvalg fremkomne Udtalelser vil man tillade sig at foreslaa at

Sagen udsættes til næste Aar.

Ved Sagens *3. Behandling s. D.* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 14 Stemmer mod 0.

---

*) Se Lagtingstidende for 1908, Side 161.

XXXII. Opførelse af en Bygning for Færø Amts Bibliotek.*)

Ved *Lagtingets Aabning den 29. Juli* fremlagdes den fra forrige Samling udsatte Sag om Opførelse af en Bygning for Færø Amts Bibliotek.

Ved Sagens *foreløbige Behandling den 5. August* vedtoges det efter Forslag af Samuelsen at henvise den til Budgetudvalget.

Den *15. September* afgav Udvalget (Ordfører: Effersøe) følgende

Udvalgsbetænkning.

I Fjor vedtog Tinget en Bevilling til Tilvejebringelse af Tegning, Overslag og Beskrivelse vedrørende en passende Bygning for Amtsbiblioteket, hvilken Bygning eventuelt tillige skulde kunne afgive Plads for Embedsarkiv og Museum, se Lagtingstidende for 1908, Side 172.

Der foreligger nu saadan Tegning, Overslag og Beskrivelse.

Ifølge Overslaget vil Bygningen, opført af huggede Sten udvendig, med Tag af Jernplader og indvendig hovedsagelig af Træ, 26 × 14 Alen med en Højde af 7 Alen i Stuetagen koste 23,613 Kr. 60 Ø. Anvendes Cementbulsten i Stedet for huggede Sten, beregnes Udgiften noget lavere, nemlig 20,682 Kr. 60 Øre.

Der vil imidlertid ikke kunne være Tale om at bevilge et saadant Beløb for Tiden af de til Tingets Raadighed staaende Midler. Derhos vil den paaregnede Udgift formentlig ikke blive tilstrækkelig, hvis Bygningen skal gøres behørig brandfri.

Udvalget kan saaledes ikke foreslaa nogen Bevilling i Aar til Opførelse af den paatænkte Bygning, men maa tilraade, at Sagen udsættes. — Der kan imidlertid søges Oplysning om, hvorvidt der kan paaregnes noget Tilskud af Statskassen til Bygningen samt af hvilken Størrelse samt undersøges nærmere, hvorledes Bygningen bør indrettes for at blive brandfri samt hvad den i saa Fald vil komme til at koste.

Udvalget foreslaar til Vedtagelse:

1. Tinget vælger et staaende Udvalg paa 3 Medlemmer til at undersøge og indtil næste ordinære Samling at give Betænkning om
   a) Hvorledes en Bygning for Færø Amts Bibliotek, tillige indeholdende Plads for Embedsarkiv og Museum, bør indrettes for at kunne svare til sit Formaal, derunder at være tilbørlig sikret mod Brandfare.
   b) Hvorvidt der kan ventes Tilskud af Statskassen til en saadan Bygnings Opførelse og i bekræftende Fald hvor meget.
2. Den fornødne Sum til Udarbejdelse af Overslag og Tegning for en Bygning som ommeldt i Punkt 1 a) stilles til Udvalgets Raadighed.
3. Sagen udsættes til næste Aar.

---

*) Se Lagtingstidende for 1908, Side 172.

Ved Sagens 2. *Behandling den 17. September* vedtoges det med 15 Stemmer mod 0 at lade den overgaa til 3. Behandling.

Ved 3. *Behandling den 20. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 19 Stemmer mod 0.

XXXIII. Understøttelse til Ophold paa Teknisk Skole i København.

Ved Lagtingets Aabning den 29. *Juli* fremlagdes følgende *Andragende*:

Til
Lagtinget.

Undertegnede, der har erhvervet sig en Del Kundskaber i Tegning (Bygningstegning), og deraf har indset den Nytte, Haandværkere kan have af samme, er flere Gange bleven opfordret af enkelte yngre Haandværkere om at give Undervisning i Tegning.

Da disse Opfordringer, som før nævnt, kun har været faatallige, har jeg stedse ikke villet begynde derpaa, mest af den Grund, at jeg syntes, det blev lovlig dyrt for vedkommende Elever (da jeg var sikker paa at maatte regne med et ringe Antal) baade at betale Leje af Lokale og Godtgørelse til mig for Tidsspilde.

Forrige Aar syntes jeg, Ønsket var mere udbredt, hvorfor jeg sammen med Lærer Waagstein, der paatog sig at undervise i Frihaandstegning, begyndte et Kursus, der varede c. to Maaneder.

Tiden var kun kort, og en af Grundene var den, at der først blev taget fat omkring Midten af November. Thorshavns Afholdsforenings Bestyrelse laante os Lokale paa meget rimelige Betingelser, nemlig 8 Kr. om Maaneden. Det eneste kedelige var, at dette i Forvejen var udlejet til andre, der havde Aftenundervisning der, saa den eneste Tid, vi uforstyrrede kunde benytte Lokalet til Undervisning, var tre Gange to Timer fra $6^1/_2$ til $8^1/_2$ om Ugen. Da vi saa var naaet hen i Midten af Januar, var der nogle af Eleverne, der sagde, at de ikke længere kunde møde saa tidlig om Aftenen, da de vare nødsagede til at arbejde ude saa længe som muligt. Da der kun var et Mindretal af Eleverne, der kunde møde, og disse sidste ikke ønskede at komme foran de øvrige, blot fordi disse ikke havde Tid at møde, blev vi enige om at slutte. Elevantallet var 12 i Alderen fra 14 til 25 Aar. Resultatet af dette, for saa vidt angaar Tegninger, ere vi villige til at forevise det ærede Lagting til Bedømmelse.

Eleverne betalte os 20 Øre pr. Time, og jeg har ikke sporet nogen Misfornøjelse blandt disse. Hr. Arkitekt Hagemann fra København, der opholdt sig her ved Kursusets Begyndelse, opmuntrede mig efter bedste Evne. Jeg har erholdt Hr. Arkitekten's Tilladelse til at vise Lagtinget vedlagte Brev, som vistnok tilstrækkeligt vil give Oplysning denne Sag vedrørende, som jeg nu kommer til. For nogen Tid siden tilskrev Hr. Hagemann mig, at jeg kunde faa fri Undervisning paa Teknisk Selskabs Skole i København 1 à 2 Maaneder for at sætte mig ind i Lærermetoderne, hvilket efter min Mening vilde være et uvurderligt Gode, hvis jeg vedblivende skal give Tegneundervisning. Jeg har lært Tegning som Bygningshaandværker, men har aldrig lært at undervise. Da der stilles mig et saa velvilligt Tilbud som førnævnte, vil jeg ikke tøve med at ansøge det ærede Lagting saavel i min som i vore Haandværkeres Interesse om at give mig en Rejseunderstøttelse, der kan sætte mig i Stand til at nyde godt af den mig tilbudte Undervisning.

Da jeg i pekuniær Henseende er daarlig stillet, kan jeg ikke nøjes med et mindre Beløb end et saadant, der i alle Tilfælde kan holde mig skadesløs. Jeg har tænkt mig, at c. 500 Kr. kunde være saa lavt sat som vel muligt, i hvert Fald for mit Vedkommende. Jeg henvender mig saa herved til det ærede Lagting med Forespørgsel, om Tinget billiger mit Forehavende, eller rettere værdsætter det saa meget, at jeg kan anses værdig til at faa tilstillet et Beløb af omtrent den Størrelse, som jeg før nævnede.

Jeg har tilladt mig at vedlægge Afskrift af Anbefaling fra Forstanderen ved Vallekilde Haandværkerskole, hvor jeg modtog Undervisning.

Hermed tror jeg at kunne slutte, da jeg ikke tror, der mangler Oplysninger denne Sag vedrørende.

Thorshavn, den 30. Juni 1909.

Magnus Jakobsen,
Tømrer.

Ved Sagens *foreløbige Behandling den 2. August* vedtoges det efter Forslag af H. A. Djurhuus at henvise den til *Budgetudvalget.* Den *28. August* afgav Udvalget (Ordfører: Effersøe) følgende

Udvalgsbetænkning.

Andrageren har i Thorshavn i sidste Vinter givet Haandværkere Undervisning i Bygningstegning og ønsker, for at han kan uddanne sig yderligere til at give Undervisning i tekniske Fag, at tage Undervisning i Læreruddannelse paa tekniske Selskabs Skole i København. Han har faaet Tilbud om fri Undervisning, men mener, da han er daarligt stillet i pekuniær Henseende, ikke at kunne iværksætte sit Forehavende, medmindre han faar et Tilskud paa omtrent 500 Kroner.

Andragendet ledsages af Anbefalinger, henholdsvis fra Haandværksskolen i Vallekilde og fra Arkitekt Hagemann i København.

Udvalget finder det rigtigt, navnlig da Sagen i særlig Grad vedrører Thorshavns By, at man, inden Udvalget eller Tinget tager Stilling til Sagen, anmoder Thorshavns Byraad om en Udtalelse ang. Andragendet.

I øvrigt skal man bemærke, at Andrageren, forudsat han befindes at være vel kvalificeret, formentlig vil kunne gøre Regning paa et Tilskud af omtrent 300 Kr. af Midler, der aarlig ved Finansloven stilles til Indenrigsministeriets Raadighed i lign. Øjemed, som det foreliggende.

I Henhold til foranførte foreslaas til Vedtagelse:

Andragendet tilligemed 2 Bilag og en Afskrift af nærværende Betænkning tilstilles Thorhavns Byraad med Anmodning om Byraadets Udtalelser om Sagen, ogsaa om, hvorvidt Byraadet maatte være villigt til at yde Andrageren et Tilskud af Kommunen og i bekræftende Fald af hvilken Størrelse.

Den 9. *September* fremlagdes følgende *Skrivelse fra Thorshavns Byraad af 8. s. M. med 1 Bilag*, som henvistes til Budgetudvalget.

Amtet har ved Skrivelse af 30. f. M. paa Lagtingets Vegne anmodet om Udtalelse fra Byraadet angaaende et Andragende fra Tømrer Magnus Jacobsen af Thorshavn, hvori denne anholder om, at der maa bevilges ham et Tilskud til Bestridelse af Udgifter ved et Ophold paa Teknisk Skole i København, samt forespurgt, om Byraadet maatte være villigt til at yde Andrageren et Tilskud fra Kommunen.

Sagen har været til Overvejelse hos Byraadets Udvalg for de tekniske Anliggender. Afskrift af Udvalgets Betænkning vedlægges.

Ved Afstemningen blev Udvalgets Forslag enstemmig vedtaget.

Man tilbagesender de med Amtets Skrivelse fulgte Bilag med Undtagelse af Betænkningen fra Lagtingsudvalget (3 Stkr.).

* * *

Udskrift

af

Forhandlingsprotokollen for Thorshavns Byraads Udvalg for de tekniske Arbejder.

Aar 1909, den 6. September, holdt Udvalget Møde.

Der foretoges:

Andragende til Lagtinget fra Tømrer Magnus Jacobsen af Thorshavn om en Rejseunderstøttelse af 500 Kroner til et Ophold paa Teknisk Skole i København for at uddanne sig til at give Undervisning i tekniske Fag.

Andragendet med tilhørende 2 Anbefalinger og en Afskrift af Lagtingets Udvalgsbetænkning var blevet tilsendt Byraadet ved Skrivelse fra Amtet af 30. f. M.

Sagen var, ifølge Vedtagelse paa Byraadets Møde den 4. dennes, bleven henvist til Udvalgets Erklæring.

Udvalget er enigt i at formene, at det vilde være til stort Gavn og af stor Betydning for vore Haandværkere, om de her kunde erholde Undervisning i Tegning, idet de fleste af dem, hvor dygtige de ellers kunne være, dog ikke ere i Stand til at levere Tegninger til deres Arbejder, ja, vel næppe kunne udføre Arbejder efter foreliggende Tegninger.

Det vilde derfor være meget ønskeligt, om der kunde bydes dem en Lejlighed til at lære Tegning her, og man nærer ingen Tvivl om, at der vilde melde sig Elever til saadanne Kursus, hvorved et hidtil følt stort Savn vilde blive afhjulpet.

Skønt Udvalget kan give denne Sag sin Anbefaling, kan man dog ikke

tilraade, at Byraadet støtter den med Tilskud fra Kommunen, idet saadanne Rejsestipendier, saa vidt Udvalget bekendt, aldrig tidligere ere ydede af Kommunen, men derimod af offentlige Kasser.

Udvalget tillader sig derfor at foreslaa til Byraadets Vedtagelse at svare Lagtinget:

Byraadet anser det for at være af stor Betydning for vore Haandværkere, at der her aabnes dem Adgang til Uddannelse i Tegning, men man kan ikke støtte Sagen med Pengebidrag fra Thorshavns Kommune.

Mødet hævet.

H. C. Andreasen. *E. Johansen.* *Jacob C. Rein.*

Den *15. September* afgav Udvalget (Ordfører: Effersøe) følgende

Udvalgsbetænkning.

Nærværende Betænkning afgives i Fortsættelse af Udvalgets Betænkning VI af 28. August d. A. angaaende samme Sag (fremlagt under Nr. 236 — 1909).

Efter Udvalgets Forslag vedtog Tinget at sende Sagen til Thorshavns Byraad og anmode om dettes Udtalelser, ogsaa om, hvor vidt Byraadet maatte være villigt til at yde Andrageren et Tilskud af Kommunen.

Sagen er nu kommen tilbage fra Udvalget med Byraadets Svar, der er saalydende:

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

(Se Udskriften af Byraads-Udvalgets Betænkning).

I Henhold til, hvad der foreligger for Udvalget, og idet man tiltræder Byraadets Vedtagelse, skal Udvalget tilraade, at Tinget stiller et Beløb paa 200 Kr. til Andragerens Raadighed i det omhandlede Øjemed, samt at Tinget anbefaler ham til en Understøttelse fra Indenrigsministeriet (jfr. Udvalgets tidligere Betænkning).

Udvalget foreslaar til Vedtagelse:

1. Lagtinget bevilger af økonomisk Fond et Beløb paa 200 Kr. til Tømrermester Magnus Jacobsen af Thorshavn som Rejseunderstøttelse til et Ophold paa Teknisk Skole i København, for at han kan uddanne sig til at give Undervisning i tekniske Fag, og anbefaler ham til Understøttelse i samme Øjemed af de Midler, der staa til Indenrigsministeriets Raadighed.
2. Andragendet tillige med Sagens øvrige Aktstykker tilstilles Andrageren med Underretning om Tingets Vedtagelse.

Ved Sagens *2. Behandling den 17. September* vedtoges det med 19 Stemmer mod 0 at lade den overgaa til 3. Behandling.

Ved *3. Behandling den 25. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 15 Stemmer mod 0.

XXXIV. Stipendier for færøske Forretningsmænd.

Ved Lagtingets Aabning *den 29. Juli* fremlagdes følgende *Skrivelse:*

Til
Færøernes Lagting.

I Erkendelsen af de mange primitive og utidsmæssige Forhold, der gør sig gældende paa det færøske Handelslivs Omraade, hovedsagelig begrundet ved den manglende merkantile Oplysning indenfor vor Handelsstand, af hvilken Grund det vil blive nødvendigt at opmuntre til en mere kommerciel Uddannelse af den færøske Handelsstand, hvorved Sansen kan vækkes for mere praktiske og tidssvarende Handelsforhold, og hvorved det vil blive muligt at højne Kulturen paa dette Omraade, tillader undertegnede sig herved ærbødigst at henstille til det høje Lagting, at udvirke, at der fra det offentlige bliver bevilget aarlige passende Summer som Stipendier for færøske Forretningsmænd til Foretagelse af Rejser og Studier i Udlandet og Danmark paa Handelens Omraade.

Derved vil man sikkerlig ogsaa her have bidraget til Stadfæstelsen af den over hele Verden gjorte Erfaring, at sund Handel er Samfundets første og stærkeste Løftestang i materiel Henseende.

Ærbødigst

Olaf á Heygum.

Ved Sagens *foreløbige Behandling den 3. August* vedtoges det efter Forslag af Samuelsen at henvise den til *Budgetudvalget.*

Den 17. September afgav Udvalget (Ordfører: Effersøe) følgende

Udvalgsbetænkning.

Købmand Olaf á Heygum af Vestmanhavn har i en udateret Skrivelse henstillet til Lagtinget at udvirke, at der fra det offentlige bliver bevilget passende aarlige Summer som Stipendier til færøske Forretningsmænd (Handlende) til Rejser og Studier udenfor Færøerne.

Udvalget skal i Anledning heraf henlede Opmærksomheden paa, at der aarlig i flere Aar er blevet bevilget et Beløb af 20,000 Kr. paa Finansloven til Rejseunderstøttelse for Handelsmænd til Erhvervelse af Kundskaber og Forbindelser saavel i Evropa som særlig paa oversøiske Pladser, jfr. bl. a. Finanslov for 1909—10 § 19 A. II. E. 2. Færinger have Adgang til disse Understøttelser, og man finder, at der som Følge heraf ikke er Anledning for Tinget til at foretage videre med Hensyn til denne Sag.

Udvalget skal derfor foreslaa til Tingets Vedtagelse følgende Udtalelse:

Da der paa Finansloven bevilges Rejseunderstøttelser til Handelsmænd til Erhvervelse af Kundskaber og Forbindelser saavel i Evropa som særlig paa oversøiske Pladser, og da Færinger have Adgang til disse Understøttelser, finder Tinget ikke Anledning til at foretage videre i Anledning af den fra Købmand Olaf á Heygum indkomne Henstilling om at udvirke Stipendier for færøske Handlende til Foretagelse af Rejser udenfor Færøerne.

Ved Sagens *2. Behandling den 18. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 18 Stemmer mod 0.

XXXV. Oprettelse af en færøsk Kreditforening m. m.

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlegdes følgende *Skrivelse*:

Til
Færøernes Lagting.

Som bekendt har de saakaldte Kreditforeninger mange Steder i Verden — men i Særdeleshed i Danmark — indlagt sig den største financielle Betydning

paa adskillige af Erhvervslivets Omraader. Principet hviler paa det cooperative System.

En saadan Forening af Ejendomsmænd danner sig med det Maal for Øje at laane Penge under Fællesskabets Form. Den mønter paa sin Vis sine egne Penge efter Dagens Behov i Form af Kasseobligationer, som forrentes og afdrages, ja i de senere Aar har man ogsaa indført afdragsfrie Laan med Pantsikkerhed i faste Ejendomme, under solidarisk Ansvar, og med en Reservefond som Stødpude.

Obligationerne sælges paa Børsen i København som enhver Handelsvare, hvis Kurs stiger og falder efter Verdensmarkedets Priser, der er Værdimaaleren for alle den Slags Papirer. Da jeg forudsætter, at Medlemmerne af det høje Ting selv enten har eller lettelig vil kunne skaffe sig tilstrækkelig Viden om Enkelthederne af et saadant Foretagendes Indhold, og hvilken umaadelig stor Betydning Kreditforeningerne i Danmark har haft for al sund Udvikling, skal jeg ikke komme nærmere ind paa en Analyse heraf, men kun i Almenhedens Interesse tillade mig at henlede det høje Tings Opmærksomhed paa, hvilke store Fordele en saadan vel funderet Institution paa Færøerne kunde bringe til den almene Udvikling.

Udfra denne Betragtning er det, at jeg — da der mulig f. T. er Tendens for Dannelsen af en saadan Forening — tillader mig at spørge, om Tinget eventuelt vilde yde en saadan Institution den nødvendige Støtte i nedenangivne Form.

Paa Grund af Færøernes isolerede Beliggenhed, som medfører en paa Handelens Omraade meget ringe Anseelse, vilde det næppe kunne lade sig gøre at faa færøske Kreditforeningsobligationer omsatte paa Verdensmarkedet, hvilket er den første Betingelse for en Børsnotering af samme, og uden at en saadan Betingelse allerede paa Forhaand er tilstede, vil det selvfølgelig være unyttigt at starte en saadan Forening heroppe.

Det vilde derfor være nødvendigt, at der ved Lagtingets Medvirken blev sikret den nævnte Forening Statsgaranti for de Kasseobligationer, som der fra denne til enhver Tid maatte blive sat i Omløb paa Verdensmarkedet.

En saadan Garanti maatte efter min Formening kunne arrangeres uden Risiko for Staten paa følgende Maade:

1. For den givne Garanti erholder Staten Undergaranti fra Færø Amts Kommune.
2. For den saaledes af Amtskommunen til Staten givne Undergaranti træder de respektive lokale Kommuner, hvor de paagældende Laantagere findes, i Borgen overfor Amtskommunen.
3. I hver Kommune vælger Kommunalbestyrelsen hvert Aar en suppleret saakaldt Kreditkommission, der i hvert enkelt Tilfælde afgiver Betænkning over Laansøgernes Værdighed til Optagelse i Foreningen, og Erholdelsen af det ansøgte Laan.

Denne Kreditkommissionens Betænkning indsendes derpaa — med Diskretionspligt — direkte til Kreditforeningen, der saa tager statutmæssig Bestemmelse om den eller de foreliggende Ansøgninger.

Paa denne Maade vilde lige saa lidt Amtskommunen og de lokale Kommuner som Staten blive udsat for synderlig Risiko af en saadan given Garanti for Kreditforeningens Kasseobligationer.

Da der heraf sandsynligvis vil følge som en praktisk Nødvendighed, at der paa Færøerne findes en praktisk funderet Assurance for de prioriterede Ejendomme, skal jeg yderligere tillade mig at henstille til det høje Ting at tage under Overvejelse, om ikke Færø Amts Kommune af rene praktiske og profitable Hensyn burde oprette en saadan Assurance. — Uden Tvivl vilde en saadan Institution blive egnet til at give Landet ret gode Indtægter.

Under Henvisning til det foranførte tillader jeg mig ærbødigst at udbede

det høje Lagtings Udtalelse om, hvorvidt samme maatte sympatisere for Tanken og eventuelt virke hen til Opnaaelsen af den omhandlede Statsgaranti for den paatænkte Institution.

Vestmanhavn, den 15. Juni 1909.

Ærbødigst

Olaf á Heygum.

Ved Sagens *foreløbige Behandling* den *3. August* vedtoges det efter Forslag af Samuelsen at henvise den til *Budgetudvalget.*

. . . . . .

Den *16. September* fremlagdes endvidere følgende *Skrivelse,* hvilken den 17. s. M. henvistes til *samme Udvalg*:

Thorshavn, 16. Septbr. 1909.

Til
Færøernes Lagting.

Da det som bekendt hidtil har været umuligt at skaffe den fornødne Kapital tilveje paa Færøerne til Udlaan mod 1. Prioritet i fast Ejendom, og da der som Følge deraf er bunden en betydelig Kapital, som paa anden Maade kunde gøres frugtbringende, tillader jeg mig til Afhjælpning af dette Forhold at henstille til Lagtinget at søge udvirket, at der oprettes en Kreditinstitution, der kan fremskaffe den fornødne Kapital. Som den hensigtsmæssigste Maade at realisere denne Sag paa skal jeg tillade mig at foreslaa, at der oprettes en særlig Afdeling for Prioritetslaan — en Hypothekafdeling — i Føroya Banki, hvilken Afdeling skulde holdes fuldstændig udenfor Bankens øvrige Forretning. Naar jeg foreslaar, at den nye Kreditinstitution startes som en Afdeling af Banken, er dette begrundet deri, at Administrationen paa denne Maade til Fordel for Laantagerne vil blive langt billigere, end hvis der oprettedes et særskilt Institut.

En saadan Hypothekafdeling skulde virke paa den Maade, at Banken udbetaler de Laan, som saaledes ydes paa 1. Prioritet med Kasseobligationer — i Stedet for som tidligere med Kontanter — hvilke Obligationer da af Banken for vedkommende Laantager eller af denne selv sælges her eller i København.

For at disse Obligationer skulle kunne sælges udenfor Færøerne til en god Pris, vil det imidlertid være nødvendigt at søge Statsgaranti for den, og jeg skal i den Forbindelse henvise til, at Staten garanterer for Renten af de Kasseobligationer, som de danske Husmandskreditforeninger udstede, hvilket har den Virkning, at disse Obligationer altid betales med betydelig højere Pris end andre Kreditforenings-Obligationer. Hvis man altsaa under en eller anden Form kan opnaa Statsgaranti for de af den foreslaaede Institution udstedte Obligationer, kan man antagelig altid være sikker paa at kunne afsætte dem til en Pris, der ikke vil ligge langt under deres Paalydende. Prisen, hvortil Obligationerne kunne afsættes, vil selvfølgelig altid være afhængig af Pengemarkedets Stilling, men jeg skal i Sammenhæng hermed bemærke, at Husmandskreditforeningernes 4 pCt. Obligationer i den Periode, da Penge vare dyrest, nemlig i Slutningen af 1907, paa hvilken Tid Nationalbankens Diskonto var 8 pCt., blev betalt med c. 94 Kr. pr. 100.

Jeg tillader mig altsaa at foreslaa, at man ved Henvendelse til Regeringen søger udvirket, at Staten yder Bistand til Oprettelsen af et saadant Institut, ved *at* overtage en passende Garanti for de Kasseobligationer, som dette Institut udsteder, eventuelt *at* refundere Taksationsomkostningerne for de Ejendomme, hvori Laan gives, *at* fritage Kasseobligationerne for Stempelafgift i det øvrige Kongerige, samt *at* tillade, at Renten for Laanene kan betinges højere end 4 pCt. uden særlig Bevilling. Til Gengæld skulde Staten have Ret til at bestemme Reglerne for Hypothekafdelingens Virksomhed og at føre den fornødne Kontrol i Lighed med, hvad der finder Sted ved lignende Institutioner i Danmark.

Angaaende Grænserne for Laanene foreslaas:

Laan i Jordegods ydes for indtil Halvdelen af Værdien.

Laan i Beboelseshuse ydes i Thorshavn og paa andre større Pladser, efter Statutternes nærmere Bestemmelse, for indtil Halvdelen af Værdien, udenfor disse Pladser for indtil $^{3}/_{5}$ af Værdien.

Laan i andre Bygninger og Ejendomme ydes for indtil $^{1}/_{3}$ af Værdien.

Det vilde formentlig være rigtigst tillige at fastsætte en Grænse for Laan til hver enkelt Debitor, f. Eks. 3—4000 Kr.

For at opnaa Laan i en saadan Institution vil det imidlertid være absolut nødvendigt, at de Ejendomme, der skulle tjene til Sikkerhed, ere matrikulerede (kortlagte og registrerede) for at Ejendomsret og Behæftelser kan konstateres.

En saadan Matrikulering af Thorshavn og de færøske Bygder vil selvfølgelig være forbunden med ikke ringe Udgifter, men da Muligheden for at fremskaffe Midler udefra til Udlaan paa Færøerne er afhængig af Matrikuleringens Gennemførelse, maa denne Sag tages op til samtidig Løsning, og det vil derfor formentlig være nødvendigt ogsaa hertil at søge Statens Bistand.

Jeg henstillur derfor til Lagtinget at søge Statens Medvirkning hertil saaledes f. Eks., at Staten indenfor en vis Aarrække betaler en bestemt Del — selvfølgelig den størst mulige Del — af Udgifterne ved Matrikuleringen.

De større Pladser, hvor der er mest Trang til ordnede Forhold, vilde sikkert snart søge Matrikuleringen gennemført, men de mindre Pladser vilde formentlig ogsaa følge efter, saa snart de fik Øjnene op for, hvilke betydelige Fordele — ikke blot for Optagelse af Laan — en saadan Ordning frembyder, men heldigst vilde det naturligvis være, om Matrikuleringen blev obligatorisk for alle Pladser.

Da det formentlig vil være af Betydning ogsaa at lette Kommuner Adgang til at faa Laan paa Færøerne, henstilles det, at Kommunelaan ogsaa indrages under Hypothekafdelingens Virksomhed.

Ærbødigst

C. Christensen.
Direktør for Føroya Banki.

Den *24. September* afgav Udvalget (Ordfører: Effersøe) følgende

Udvalgsbetænkning.

Lagtinget har modtaget to Henvendelser, henholdsvis fra

1) Købmand Olaf á Heygum af Vestmanhavn i Skrivelse af 15. Juni d. A. om Oprettelse af en færøsk Kreditforening og fra
2) Bankdirektør C. Christensen af Thorshavn i Skrivelse af 16. d. M. om Oprettelse af en særlig Afdeling for Prioritetslaan — en Hypotekafdeling — i Føroya Banki.

Begge Henvendelser have samme Formaal, nemlig at skaffe den fornødne Kapital til Veje paa Færøerne, og da Henvendelserne desuden ikke ere meget afvigende med Hensyn til den Maade, hvorpaa dette Maal tilstræbes naaet, skal man behandle begge under et.

Købmand Olaf á Heygum henleder i sin Skrivelse Opmærksomheden paa Betydningen af Oprettelse af Kreditforeninger.

Der siges herom:

»En saadan Forening af Ejendomsmænd danner sig med det Maal for Øje at laane Penge under Fællesskabets Form. Den møntер paa sin Vis sine egne Penge efter Dagens Behov i Form af Kasseobligationer, som forrentes og afdrages, ja i de senere Aar har man ogsaa indført afdragsfri Laan med Pantesikkerhed i faste Ejendomme under solidarisk Ansvar, og med en Reservefond som Støtpude.

Obligationerne sælges paa Børsen i København som enhver Handelsvare, hvis Kurs stiger og falder efter Verdensmarkedets Priser, der er Værdimaaleren for alle den Slags Papirer«.

Hr. Olaf á Heygum fremhæver, at det vil være nødvendigt, hvis man skal opnaa at faa de af Foreningen udstedte Kasseobligationer omsatte paa Verdensmarkedet, at der tilvejebringes Statsgaranti for Obligationerne, og han mener, at en saadan Garanti vil kunne ordnes uden Risiko for Staten derved, at Amtskommunen giver Staten en Undergaranti, og at vedkommende lokale Kommune, hvor de paagældende Laantagere findes, altsaa træde i Borgen overfor Amtskommunen.

Købmand Olaf á Heygum udbeder sig Tingets Udtalelse om, hvorvidt man sympatiserer med den fremsatte Tanke og, om Tinget eventuelt vil virke for Oprettelse af den omhandlede Statsgaranti.

Endelig henstilles til Lagtingets Overvejelse, om Amtskommunen ikke burde oprette en Assurance for de prioriterede Ejendomme.

I Skrivelsen fra Bankdirektør Christensen paapeges, at det hidtil har været umuligt at skaffe den fornødne Kapital til Veje paa Færøerne til Udlaan mod 1. Prioritet i fast Ejendom, og at der som Følge heraf er bunden en betydelig Kapital, som paa anden Maade kunde gøres frugtbringende. Den forhaandenværende Mangel foreslaas afhjulpen ved, at der oprettes en Kreditinstitution til Fremskaffelse af den fornødne Kapital. Sagen menes hensigtsmæssigst gennemført ved Oprettelse af en særlig Afdeling for Prioritetslaan i Føroya Banki, som skulde holdes fuldstændig udenfor Bankens øvrige Forretning. Ved at starte Institutionen som en Afdeling af Banken skulde opnaas til Fordel for Laantagerne en billigere Administration end ved Oprettelse af et særskilt Institut.

Hypotekafdelingen skulde virke paa den Maade, at Banken udbetaler de Laan, som saaledes ydes paa 1. Prioritet, med Kasseobligationer i Stedet for som tidligere med Kontanter, hvilke Obligationer vedkommende Laantagere kunde sælge, og Bankdirektøren mener, at det vil være nødvendigt at opnaa Statsgaranti for Obligationerne, for at de skal kunne sælges til en god Pris udenfor Færøerne, og der henvises til, at Staten garanterer for Renten af de af Husmandskreditforeningerne nede i Kongeriget udstedte Kasseobligationer.

Bankdirektørens Forslag gaar ud paa, at man ved Henvendelse til Regeringen søger udvirket, at Staten yder Bistand til Oprettelsen af det omhandlede Institut ved

at overtage en passende Garanti for de Kasseobligationer, som dette Institut udsteder, eventuelt
at refundere Taksationsomkostningerne for de Ejendomme, hvori Laan gives,
at fritage Kasseobligationerne for Stempelafgift i det øvrige Kongerige samt
at tilraade, at Renten for Laanene kan betinges højere end 4 pCt. uden særlig Bevilling.

Selvfølgelig maatte Staten føre en vis Kontrol med Institutionen til Gengæld for de forskellige Begunstigelser.

Det fremhæves som en absolut Nødvendighed, at de Ejendomme som,

skulde tjene til Sikkerhed, ere matrikulerede (d. v. s. kortlagte og registrerede) for at Ejendomsret og Behæftelse kan konstateres.

Der foreslaas derfor iværksat af det Offentlige og med Pengebidrag fra Staten en Matrikulering af de faste Ejendomme paa Øerne i videst muligt Omfang.

Endelig foreslaas, at Kommunelaan ogsaa inddrages under Hypotekafdelingens Virksomhed.

Man har foran gengivet det væsentligste af Indholdet af Skrivelsen fra Bankdirektør Christensen. — Med Hensyn til visse Enkeltheder henvises til selve Skrivelsen.

Udvalget mener, at Spørgsmaalet om hvorvidt det Offentlige bør lette Adgangen her paa Øerne til at stifte Laan mod Pantesikkerhed i fast Ejendom og om Maaden, hvorpaa dette eventuelt kan gennemføres, er saa vanskeligt og af en saa speciel Natur, at det kræver en mere indgaaende Undersøgelse og mere omfattende Overvejelse end Udvalget og Tinget kan indlade sig paa i indeværende Lagtingssamling.

Man erkender imidlertid den store Betydning af denne Sag og tilader sig derfor at foreslaa til Vedtagelse:

1. Lagtinget vælger et staaende Udvalg paa 3 Medlemmer for at undersøge og til næste Lagtingssamling at afgive Betænkning over nærværende Sag.
2. Købmand Olaf á Heygum og Bankdirektør C. Christensen underrettes om den i Punkt 1 omhandlede Beslutning.

Ved Sagens *2. Behandling den 28. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges enstemmig med 22 Stemmer.

Den *30. September* vedtoges det til et staaende Udvalg i Sagen at vælge *Provsten, Effersoe* og *Hentze.*

XXXVI. Anskaffelse af Ruteskibe til Vare-, Passager- og Postfragt.

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes følgende *Skrivelse*:

Til
Færøernes Lagting.

Den færøske Handel er for Tiden undergiven meget uheldige, for ikke at sige usunde Levevilkaar.

Der er saaledes bl. a. fremkommet et hidtil uundgaaeligt Kommissionsforhold mellem færøske og københavnske Forretninger, i hvilket der findes den Gene for de førstnævnte, at der mellem de københavnske Kommissionærer og Special-Grossisterne sammesteds — efter hvad man kan forstaa — er sluttet et Forbund, der forbyder de »en gros-Handlende« at levere Varer direkte til færøske Handlende. Dette medfører saa, at selv om den færøske Forretningsmand pekuniært er i Stand til at undgaa de med de Mellemhandlende (de saakaldte Kommissionærer) forbundne, ofte altfor store Udgifter, under de nuværende Forhold simpelt hen er pisket til at antage en rigelig lønnet Kommissionær i København. Hertil kommer, at man som Regel ved Indtrædelsen i Forretningsforbindelse med en københavnsk Kommissionær bliver forpligtet til gennem denne at købe *alle* sine Varer, ja, selv om disse saa skal skaffes direkte fra udenlandske Markeder, som f. Eks. England, Norge, Sverrig eller Tyskland. Derhos bliver man tillige forpligtet til gennem samme Kommissionær at sælge alle sine indkøbte Produkter, selv om disse af Køberen afhændes paa Leveringspladsen og aldrig passere København. Man tilpligtes saaledes i saadan Forretningsforbindelse til at komme ind under store Udgifter, som man under friere Forhold kunde været sparet for.

Disse og andre uheldige Omstændigheder, som jeg i denne Forbindelse ikke skal komme nærmere ind paa, gør det nødvendigt for den færøske Handelsmand at bestræbe sig for Besparelser og Fortjenester paa anden Kant, for om muligt derved at faa afbalanceret den forannævnte og andre uundgaaelige Udgifter ved sin Forretning.

Hvad man saa i første Række fæster Blikket ved, er en mulig Besparelse gennem egen Besørgelse af Fragten af sine Varer, med tillige Henblik paa Post- og Passagerfragten.

Naturligst vilde det under alle Omstændigheder — men særlig under Hensynet til de forannævnte aldeles abnorme Forhold — være, at man paa den Maade bedst muligt søgte at tjene sig selv ved Anskaffelsen af egne Baade.

Det turde mere end antages, at den Hæmsko derved blev fjernet, som hidtil har været til Stede for det færøske Forretningsliv, og som ganske naturligt maa virke generende paa det reelle Udbytte af al Forretningsvirksomhed saavel som for Befolkningen i det hele taget, idet de overflødig givne Betalinger for de indkøbte Varer ene og alene kan søges genvundet ved en højere Notering af Udsalgsprisen end hvad ellers under andre, mere normale Forhold vilde have været nødvendigt. Kunde man til Gengæld herfor opnaa andre Fordele, f. Eks. i Form af Bonus for Fragtbeløbene o. l., vilde det jo have sin Betydning.

Ud fra disse Betragtninger tænkes der nemlig paa Dannelsen af en Sammenslutning blandt færøske Købmænd med det Formaal at anskaffe sig selv de

nødvendige Rutebaade til Vare-, Passager- og Postfragt. Men da et saadant Skridt selvfølgelig, i hvert Fald til at begynde med, vil være forbundet med Risiko i Henseende til det paagældende Selskabs direkte Indtægter, vilde det være af den største Betydning allerede paa Forhaand at faa Oplysning om, hvor vidt det høje Lagting vilde virke hen til et Statstilskud til en saadan Virksomhed i Lighed med, hvad der ydes »Det forenede Dampskibsselskab« i lignende Øjemed.

I Henhold til foranstaaende tillader undertegnede sig herved ærbødigst at udbede sig det høje Lagtings Udtalelse om, hvorvidt samme vilde yde et saadant eventuelt Foretagende sin Støtte til et passende aarligt Tilskud fra det Offentlige.

Vestmanhavn, den 16. Juni 1909.

Ærbødigst

Olaf á Heygum.

Ved Sagens *foreløbige Behandling* den *3. August* vedtoges det efter Forslag af Samuelsen at henvise den til et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil den *4. s. M.* valgtes *Olsen, Petersen, Samuelsen, Nielsen* og *Patursson.* Den 4. September valgtes *Konoy* til Medlem af Udvalget i Stedet for Patursson, der ønskede at fratræde. Den *30. September* afgav Udvalget (Ordfører: Nielsen) følgende

Udvalgsbetænkning.

Til undertegnede Udvalg er bleven henvist en til Tinget indkommen Skrivelse af 16. Juni d. A. fra Købmand Olaf á Heygum af Vestmanhavn, hvori han udbeder sig Tingets Udtalelse om, hvor vidt dette vilde yde sin Støtte til et passende aarligt Tilskud fra det Offentlige til Dannelsen af en Sammenslutning blandt færøske Købmænd med det Formaal at anskaffe sig selv de nødvendige Rutebaade til Vare-, Passager- og Postfragt.

Udvalget skal i Anledning heraf udtale, at det sympatiserer med Tanken om Dandelsen af en Sammenslutning blandt færøske Købmænd som den omhandlede, men at der fra disse maa foreligge Udtalelser og Forslag m. m. i den antydede Retning, forinden Tinget kan indtage nogen som helst Stilling til Sagen.

I Henhold hertil tillader man sig at foreslaa Tinget at svare Andrageren:

»Tinget mener ikke at kunne tage Stilling til Sagen, forinden der foreligger nærmere Udtalelser og Forslag fra den færøske Handelsstand om, hvordan den tænker sig Sagen ordnet.«

Ved Sagens *2. Behandling* den *1. Oktober* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 21 Stemmer mod 0.

XXXVII. Indsejlingsfyr til Vestmanhavn.

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes følgende *Skrivelser*:

Til
Færøernes Lagting.

Der er i denne Tid paa flere Steder af Færøerne foretaget store Arbejder paa Anlæg af Fyr, hvilket jo kun er et glædeligt Tidernes Tegn, idet dette Savn har været følt altfor længe. Men hvad der i særlig Grad tiltrækker sig Opmærksomheden, er, at man synes fuldstændig at have overset et af de allervigtigste Fyranlæg, nemlig ved Indløbet til Færøernes absolut allerbedste Havn, Vestmanhavn.

Det siger sig selv, at Skibe, som komme vesten- og nordenfra, til enhver Tid staa sig bedst ved at anløbe Vestmanhavn, som foruden sin fortrinlige Beskyttelse mod Havet tillige har zde modsat hinanden udmærkede Ud- og Indløb.

Da det af Hensyn til de ærede Tingmænds gode Bekendskab til Vestmanhavn som Skibshavn er unødvendigt at komme nærmere ind paa en Forklaring deraf, skal jeg kun indskrænke mig til hos det høje Ting at ansøge om, at der ved sammes Udvirken snarest muligt bliver foranstaltet opført et Fyr paa Slettenæs. Det ligger nær at antage, at Bevillingsmyndighederne ikke før har været gjort opmærksom paa Nødvendigheden af et saadant Fyr.

Vestmanhavn, den 18. Juni 1909.

Ærbødigst

Olaf á Heygum.

* * *

Til
Færøernes Lagting.

Da der i Aar opføres flere Fyr her paa Øerne havde man ventet, at Vestmanhavn vilde blive tagen i Betragtning som Færøernes bedste Havn og vist ogsaa den, der anløbes mest saavel af indenlandske som udenlandske Skibe, og har man ment det som en Selvfølge, at der i det mindste vilde blive opført et Fyr paa Slettenæs, saa at Skibe Nord fra kunde søge Havn her, men da man nu har bragt i Erfaring, at dar ikke skal opføres noget Indsejlingsfyr til Vestmanhavn, tillader man sig herved at anmode det høje Lagting om at virke for, at der maa blive opført et Indsejlingsfyr til Vestmanhavn, som helst maa blive paa Slettenæs og eventuelt et paa et passende Sted Syd for Kvivig for Skibe, som Syd fra ville søge Havn her.

Ærbødigst

Forstanderskabet for Vestmanhavn Sogns Kommune, Vestmanhavn, den 1. Juli 1909.

P. F. V.

Johan Reinert.

Ved Sagens *foreløbige Behandling* den *3. August* vedtoges det efter Forslag af Samuelsen at henvise den til et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil den 4. s. M. valgtes: *Olsen, Petersen, Samuelsen, Nielsen* og *Patursson.* Den *4. September* valgtes *Konoy* til Medlem af Udvalget istedetfor Patursson, der ønskede at fratræde. Den *20. September* afgav Udvalget (Ordfører: Nielsen) følgende

Udvalgsbetænkning.

Fra Købmand Olaf á Heygum af Vestmanhavn og Forstanderskabet for Vestmanhavn Sogns Kommune er der til Tinget i Aar indkommet Andragender om, at Lagtinget vil virke hen til, at der opføres et Fyr paa Slettenæs og et paa et passende Sted syd for Kvivig, som Indsejlingsfyr til Vestmanhavn.

Undertegnede Udvalg, der er nedsat i Sagen, skal tillade sig at anføre følgende:

Man er fuldstændig enig med Andragerne i, at det er af allerstørste Vigtighed for vore Øer og for Skibsfarten i Særdeleshed, at Færøerne oplyses saa meget som mulig ved Anbringelse af Fyr paa passende Steder paa Øerne. Der er i de senere Aar foretaget betydelige Forbedringer i saa Henseende. Saaledes er der som bekendt i Aar opført to større Fyr, nemlig et paa Myggenæsholm og et ved Sumbø paa Sydenden af Suderø, samt et mindre Fyr paa Hestø. At disse Fyr ville have meget stor Betydning for Skibsfarten, er indlysende. Men Udvalget mener dog, at der trænges til Opførelsen af endnu flere Fyr paa Øerne, inden disse kunne siges at være forsvarlig eller tilfredsstillende oplyste. Det vil i saa Henseende være særdeles ønskeligt, om der blev opført et Fyr paa Slettenæs og et paa et passende Sted syd for Kvivig for at lette de søfarende Indsejlingen til Vestmanhavn, der jo er en af Færøernes allerbedste Havne og allerede nu anløbes af en Mængde Skibe.

Ved Sagens foreløbige Behandling i Tinget blev der fra forskellig Side fremhævet det ønskelige i at opføre et større Fyr paa Nordenden af Kalsø og et mindre Fyr paa Lervigsbue syd for Lervig, ved Hjælp af hvilke Fyr Besejlingen af Klaksvig og Fuglefjord i høj Grad vilde lettes.

Denne Opfattelse kan Udvalget fuldt ud tiltræde og maa anse det for meget ønskeligt for de Skibe, som komme nordfra, at der findes et Fyr paa Nordsiden af Kalsø, idet det paa Myggenæsholm opførte Fyr ikke er tilstrækkeligt til at oplyse Farvandet ved Øernes nordlige og østlige Del.

Da det er blevet meddelt Udvalget, at der ikke inden Aaret 1914 vil kunne ventes, at Staten vil lade opføre flere Fyr paa Øerne end de allerede nu opførte, idet der er lagt en ufravigelig Plan for de Fyr, som skulle opføres inden nævnte Tidsrum, uden at denne Plan omfatter yderligere Fyr her paa Øerne, mener Udvalget, at det ikke haster med at indsende nærværende Sag til Regeringen i indeværende Aar. Man kan ogsaa tænke sig, at der tiltrænges Fyr paa endnu flere Steder end de her nævnte, og at det vilde være heldigst, om Lagtinget f. Eks. til næste Aar indgik til Regeringen med en samlet Plan over alle de Fyr, som man maatte mene var ønskeligt og berettiget at faa opført, hvorfor det formentlig er rigtigst at udsætte Sagen til næste Aar.

I Henhold til foranførte tillader man sig at foreslaa:

Sagen udsættes til næste Aar.

Ved Sagens *2. Behandling* den *21. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 18 Stemmer mod 0.

XXXVIII. Tilskud til Thorshavns Foredragsforening.*)

Ved Lagsingets Aabning *den 29. Juli* fremlagdes følgende *Andragende:*

Bestyrelsen for »Thorshavns Foredragsforening af 1905«.

Thorshavn, den 1. Juli 1909.

Undertegnede Bestyrelse for »Thorshavns Foredragsforening af 1905« tillader sig herved ærbødigst at andrage hos det høje Lagting om en fortsat aarlig Understøttelse af 200 Kr.

Dette Andragendes Fremkomst er navnlig grundet paa, at Foreningen i Aar ligesom forrige Aar gerne vilde have en Foredragsholder fra det øvrige Kongerige herop at holde en Række Foredrag dels i Thorshavn og dels paa andre Pladser her paa Øerne. Ved Forhandling med Folkeuniversitetsforeningen i København er det lykkedes Bestyrelsen at faa Tilsagn om, at den bekendte Videnskabsmand og Foredragsholder, Professor ved Universitetet, Dr. phil. A. B. Drachmann eventuelt vil komme herop og holde en Række historiske og kulturhistoriske Foredrag i den tilstundende Eftersommer, formentlig i August Maaned. Da Bestyrelsen mener, at denne Eventualitets Virkeliggørelse maa anses for at have nogen Interesse og Betydning for os heroppe, tillader vi os at henvende os til det høje Lagting om fornøden Støtte dertil.

Ærbødigst

J. Lauritsen. *Chr. Helms.* *M. A. Winther.*

Poul Johannesen. *Meinhardt Jacobsen.*

Til
Færøernes Lagting.

Ved Sagens *foreløbige Behandling den 3. August* vedtoges det efter Forslag af Samuelsen at henvise den til *Budgetudvalget.* Den *9. September* afgav Udvalget (Ordfører: Effersøe) følgende

Udvalgsbetænkning.

Bestyrelsen for »Thorshavns Foredragsforening af 1905« andrager om en fortsat aarlig Understøttelse af 200 Kr.

I 1907 blev der bevilget Foreningen for et Aar et Tilskud af 200 Kr. af økonomisk Fond paa Betingelse af, at Foreningen selv tilvejebringer et tilsvarende Beløb, og at den udstrækker sin Virksomhed til Pladser udenfor Thorshavn. I Aaret 1908 er intet Tilskud ydet Foreningen, og der er heller ikke søgt om saadant.

*) Se Lagtingstidende for 1907, Side 203.

Man har søgt Oplysning om Foreningens Virksomhed og skal desangaaende bemærke:

Siden 1. Januar 1907 er der, som det nærmere vil fremgaa af hoslagte Fortegnelse*), afholdt følgende Antal Foredrag: 11 i 1907, 7 i 1908 og 6 i 1909, ialt 24 Foredrag, hvoraf 22 i Thorshavn og 2 paa Suderø. Siden Foreningens Stiftelse i 1905 har den foranstaltet afholdt tilsammen 49 Foredrag.

Foreningen har 110 Medlemmer med et Medlemsbidrag af 1 Kr. pr. Medlem. Paa anden Maade er tilvejebragt en Del Midler og Foreningen ejede ved Udgangen af 1908 i alt 221 Kr.

I 1908 blev betalt for Foredrag 230 Kr. (til Statsgeolog Milthers fra København). Ved Foreningens Foranstaltning har Professor, Dr. phil. A. B. Drachmann fra København i Aar afholdt 5 Foredrag i Thorshavn. Hvor stor Foreningens Bekostning bliver herved kan ikke opgøres f. T.

Der var ogsaa paatænkt afholdt Foredrag paa Suderø, men disse maatte aflyses paa Grund af Foredragsholderens Sygdom.

Udvalget mener efter Omstændighederne ogsaa i Aar at kunne foreslaa en Bevilling til Foredragsforeningen.

Man skal foreslaa til Vedtagelse:

Der bevilges »Thorshavns Foredragsforening af 1905« et Tilskud af økonomisk Fond for Aaret 1909 af 100 Kr.

Det vil være en Forudsætning for fortsat Bevilling, at der tilstræbes afholdt Foredrag af populær Natur samt, at der ogsaa afholdes Foredrag udenfor Thorshavn.

Ved Sagens *2den Behandling den 13. September* vedtoges det med 17 St. mod 0 at lade den overgaa til 3. Behandling.

Ved *3. Behandling den 25. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 11 Stemmer mod 0.

---

*) Udelades her.

XXXIX. Andragende om Laan til Anlæg af en Vandledning i Haldersvig.

Ved Lagtingets Aabning den *29, Juli* fremlagdes følgende *Andragende:*

Til
Færøernes Lagting.

Undertegnede Beboere af Bygden Haldersvig, som have sat sig i Spidsen for Arbejde ved Anlæg af en Vandledning for Bygden, tillade sig herved ærbødigst at andrage hos det ærede Lagting om Støtte til dette Anlæg. Vi gøre dette under Hensyn til Vanskeligheden ved at skaffe Anlægssummen til Veje straks og til, at Lagtinget i et tidligere lignende Tilfælde har ydet sin værdifulde Støtte. Det projekterede Vandværk i Haldersvig vil ifølge hoslagte, i Afskrift vedlagte Overslag*) komme til at koste c. 1400 Kr., foruden det store personlige Arbejde, som Indbyggerne maa yde. I Overslaget er nemlig kun medregnet de Materialier, som ville medgaa, og Honorar for Nedlægningen af Rørene, medens Sprængnings- og Opgravningsarbejder samt Paafyldningsarbejderne ikke ere medregnede, da disse skulle udføres af Bygdens Befolkning. Endvidere er ikke medregnet Udgifterne ved Indlægning af Vand i de forskellige Huse.

Som det heraf fremgaar, vil Vandværket blive af betydelig Bekostning for Haldersvig. Vi mene imidlertid, at det vil være nødvendigt at faa Anlægget udført under Hensyn til, at Opdyrkning af Havgejord paa begge Sider af den Elv, hvorfra Drikkevandet tages, er skredet saa langt frem, at det er umuligt at hente Vandet ovenfor Opdyrkningen, medens Gødningen af den langs Elven opdyrkede Jord i høj Grad forurener Drikkevandet. Ligesom ogsaa Afløbs- og Tørlægningsrenderne fra de forskellige nærliggende Trøer nødvendigvis maa føres ud i Elven.

Det vil, som alt anført, være vanskeligt at faa paagældende Beløb tilvejebragt paa én Gang – ja, dette maa endda anses for at være umuligt uden gennem et Laan. Men vi tænke os, at det vil blive vanskeligt at faa Laanet optaget i de herværende Pengeforretninger. Det er Hensigten, at samtlige Bygdens Husfædre skulle betale Omkostningerne ved Anlægget, saaledes at dette ikke bliver kommunalt Anlæg. For Fuldstændigheds Skyld skulle vi her oplyse, at Haldersvig Sogn bestaar af Bygderne Haldersvig, Tjørnevig og Langesand.

Vi staa selvfølgelig rede til at give yderligere Oplysninger, for saa vidt dette maatte ønskes af det høje Ting.

Haldersvig, den 25. Juni 1909.

Ærbødigst

M. Samuelsen. *H. P. Hammer.* *P. J. Samuelsen.*

*) Udelades her.

Ved Sagens *foreløbige Behandling* den *3. August* vedtoges det efter Forslag af Dam at henvise den til *Budgetudvalget*. Den *9. September* afgav Udvalget (Ordfører: Effersøe) følgende

Udvalgsbetænkning.

Forskellige Beboere af Bygden Haldersvig agte at anlægge en Vandledning i Bygden og ansøge om et Laan til Udredelse af Udgifterne herved.

Anlægget er meget nødvendigt af Sundhedshensyn, særlig fordi Opdyrkningen af Havgejord paa begge Sider af den Elv, hvorfra Drikkevandet tages, er skredet saa langt frem, at det praktisk set er umuligt at hente Vandet ovenfor Opdyrkningen. Bekostningen ved Anlægget anslaas til omtrent 1400 Kroner foruden det ret betydelige Arbejde, som vil medgaa til Sprængnings-, Opgravnings- og Paafyldningsarbejder, og vil blive udførte af Bygdens Befolkning.

I Andragendet anføres, at Beboerne har Vanskeligheder ved at skaffe Anlægssummen til Veje straks, og der henvises til, at Tinget tidligere har ydet Laan i et lignende Tilfælde.

Uagtet dette sidste forholder sig rigtigt, og uagtet man maa erkende Foretagendets Gavnlighed, mener Udvalget ikke at kunne foreslaa, at Andragendet bevilges.

Udvalget foreslaar, at der svares Andragerne, at Tinget ikke kan bevilge Andragendet.

Ved Sagens *2. Behandling* den *11. September* vedtoges det med 19 Stemmer mod 0 at lade den overgaa til 3. Behandling.

Ved *3. Behandling* den *15. September* sættes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 17 Stemmer mod 0.

XL. Opførelse af en Mindestøtte for afdøde Poul Nolsø paa et Amtskommunen tilhørende Jordstykke ved Lagtingshuset.

Den *31. Juli* fremlagdes følgende *Andragende*:

Til
Færø Amt.

Da der er paatænkt at rejse en Mindnstøtte for afdøde Poul Nolsø, som borteblev i Vinteren 1808—09 paa en Rejse til Færøerne, og den til denne Sags Fuldførelse valgte Kommite er bleven enig om at lade Støtten opføre paa det Amtskommunen tilhørende Jordstykke nedenfor Lagtingshuset, saafremt Tilladelse dertil kan faas, tillader man sig herved at henvende sig til det høje Amt med Anmodning om at faa den dertil nødvendige Tilladelse.

Thorshavn, den 19. Marts 1909.

Paa Kommiteens Vegne

J. C. Djurhuus. *Jens Olsen.*

Ved Sagens *foreløbige Behandling* den *4. August* vedtoges det efter Forslag af Poulsen at henvise den til *Udvalget for forskelligartede Sager.* Den *4. September* afgav Udvalget (Ordfører: Petersen) følgende

Udvalgsbetænkning.

Ved Skrivelse af 19. Marts d. A. til Færø Amt har den Komite, som er dannet for at virke hen til, at der opføres en Mindestøtte for den i 1808—09 borteblevne Poul Nolsø, andraget om Tilladelse til at lade en saadan Støtte anbringe paa det Amtskommunen tilhørende Jordstykke.

Undertegnede Udvalg, til hvilket Sagen ved den foreløbige Behandling blev henvist, har konfereret med Komiteens Medlemmer, der udtalte, at der ikke f. T. kunde udtales noget bestemt om, naar den omhandlede Mindestøtte vilde blive rejst, idet der enhnu ikke er indsamlet tilstrækkelig Kapital. — Hensigten med Andragendet havde derfor kun været at sikre sig, at det omtaldte Jordstykke ikke blev anvendt i andet Øjemed, idet dette Jordstykke anses at være særlig godt egnet til det nævnte Brug.

Udvalget formener, at Lagtinget i hvert Fald bør lade det omhandlede Jordstykke henligge som aaben Plads, og at man derfor vel kunde give Samtykke til, at en Mindestøtte rejses der.

En eventuel Udvidelse af Lagtingsbygningen bør formentlig foregaa mod Nord, og der vil næppe blive Tale om en saa stor Udvidelse, at det Grundstykke, som Amtskommunen ejer neden for Tinghuset, ikke vil være tilstrækkeligt.

Udvalget tillader sig derfor at foreslaa, at der svares Kommiteen:

Lagtinget agter at forbeholde det Amtskommunen tilhørende, syd for Lagtingshuset beliggende Jordstykke som aaben Plads, og giver herved Tilladelse til, at den paatænkte Mindestøtte for afdøde Poul Nolsø rejses paa det nævnte Jordstykke, paa det Sted og de Betingelser, som Tinget senere maatte bestemme.

Ved Sagens *2. Behandling* den *8. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 17 Stemmer mod 0.

XLI. Ændring i Havnereglement for Vestmanhavn.

Den *6. August* fremlagdes følgende *Andragende*:

Vi undertegnede Beboere af Kvivig Sogn ere for kort siden underrettede om, at Forstanderskabet for Vestmanhavn Sogns Kommune har indsendt et Andragende til Lagtinget, gaaende ud paa, at Tinget vilde virke hen til at faa et »Havnereglement for Vestmanhavn«. Tinget har behandlet Sagen og sendt den til Justitsministeriet, antagelig med sin bedste Anbefaling, og det høje Ministerium har under 20. Januar d. A. stadfæstet samme og bragt det til almindelig Kundskab.

Da vi, som ere medinteresserede i Havnen ved Vestmanhavn, ikke finde os tilfredse med den trufne Bestemmelse, vil vi gerne have Lov til at fremkomme med nogle Bemærkninger desangaaende, og vil bede det ærede Lagting om at tage Sagen under fornyet Behandling og Overvejelse.

Som bekendt hører c. Halvdelen af det Land, som omgiver Havnen ved Vestmanhavn, til Kvivig Sogn, hvor der er to smaa Bygder, Vaalen og Næsset. Det er vel muligt at tænke sig, at de Interesser, som Beboerne af Kvivig Sogn have i Havneforholdene der (ikke mindst i Handelsforholdene), til Tider kunne blive utilfredsstillende varetagne, eftersom Havnebestyrelsen efter det nylig op-

rettede Reglement udelukkende sorterer under Vestmanhavn Sogns Kommunalforstanderskab. Derfor tillade vi os at bede det ærede Lagting om at tage denne Sag under fornyet Behandling i næste Lagtingssamling og foranledige Reglementet forandret derhen, at Kvivig Sogn i et og alt bliver lige stillet med Vestmanhavn Sogn, at Forstanderskabet for de forenede Sogne i Nordstrømø Præstegæld i Forening med Forstanderskabet for Vestmanhavn Sogns Kommune vælger Havnebestyrelsen og administrerer Havnekassens Indtægter, samt at, for saa vidt der skulde opstaa Tvistighedet om et eller andet mellem de to Forstanderskaber, ville vi foreslaa, at disse blive afgjorte af Lagtinget.

Den i § 1 bestemte Linie have vi i og for sig ikke noget imod, men finde det langt mere naturligt og vil foreslaa, at den paa Kvivigs-Landet i Stedet for »Fiskinakudla« bliver forandret til »Nesstuggjun«; de to Benævnelser ere lige paa Siden af hinanden, saa Linien bliver ikke derved forandret.

Der er i sin Tid (for nok godt og vel 100 Aar siden) nedsat 3 Fortøjningspæle ved Vestmanhavn, en paa »Egilsnes« ude ved Havnens Munding, en paa »Kviviksnes« og en paa »Heygumnes« inde i Havnen; desuden er der for ikke mange Aar siden anbragt 6 Fortøjningspæle ved Stranden, som tilhører Kvivig Sogn, uden at der, saa vidt os bekendt, er anskaffet en eneste paa den anden Side ved Vestmanhavn. Vi have altsaa 8 og Vestmanhavn kun 1 Fortøjningspæl. Dette er et talende Bevis for, at det Land, som tilhører Kvivig Sogn, er langt mere værdifuldt end det andet. Vi finde det derfor helt mærkværdigt, at Forstanderskabet for Vestmanhavn er gaaet frem paa en saa stilfærdig Maade med denne Sag, uden at have hverken talt eller skrevet saa meget som et Ord til os derom.

Det forekommer os ogsaa lidt underligt, at Lagtinget ikke har forhandlet med os, inden Sagen blev gjort færdig fra Tinget, da det dog maa være flere af dets ærede Medlemmer bekendt, at c. Halvdelen af det Land, som omgiver Vestmanhavn, tilhører Kvivig Sogn. Dog, dette vil vi undskylde med, at ingen af d'Herrer har tænkt derover.

Vi skal endvidere tillade os at fremholde en Ting, hvorefter vi mene, at vi i det her omhandlede Tilfælde bør stilles lige med Vestmanhavn.

For nogle faa Aar siden blev en kostbar Stenbro opført over en Elv i Vestmanhavn, kaldet »Heljareyga«. Denne Elv var fra Arnds Tid Markeskellet mellem to Fæstebønder i Vestmanhavn og en eller to Fæstere i Kvivig; men for adskillige Hundrede Aar siden fik de to Bønder i Vestmanhavn, hvis Jord laa norden for Elven, maget det saaledes, at de ved en given Lejlighed fik et Havgestykke sønden for Elven, altsaa af den Jord, som tilhørte Kvivig, paa $3^3/_4$ Markers Størrelse, med tilsvarende Indmark i Kvivig. Slægt efter Slægt havde beholdt det til denne Dag. Den nævnte Elv løber altsaa ned gennem den Jord, som paa begge Sider af Elven nydes og bruges af Vestmanhavnsbønder; men da Broen skulde opføres, blev der fra Forstanderskabet i Vestmanhavn gjort Paastand om, at Kvivigs Kommune skulde opføre Halvdelen af den, under Paaskud af, at Elven var Markeskellet, og denne deres Paastand fik Medhold af højere vedkommende. Forstanderskabet for Kvivig Sogn bøjede sig saa, og Kvivigs Kommune afholdt Halvdelen af Udgifterne ved Broens Opførelse. Elven blev kun Markeskel, mens Broen blev opført, men hverken før eller efter den Tid. Dette, sammenholdt med det her omhandlede, ser ret mærkeligt ud, da Rettigheder og Forpligtelser som Regel pleje at følges ad.

Med Henvisning til det foranførte tillader man sig at fremsende nærværende Andragende med Forstanderskabets Anbefaling til det ærede Lagtings gunstige og velvillige Forsorg.

Kvivig, 24. Juli 1909.

Ærbødigst

(29 Underskrifter.)

Undertegnede Forstanderskab kan ikke andet end fuldt ud tiltræde nærværende Andragende fra Beboerne af Kvivig Sogn, og vil derfor give det sin bedste Anbefaling til Lagtingets Velvilje og videre Fremme, med Tilføjende, at Forstanderskabet vil være villigt til at tage Del i Valget af Havnebestyrelsen, samt at deltage i at administrere Havnekassens Midler.

Forstanderskabet for de forenede Sognes Kommune i Nordstrømø Præstegæld, den 26. Juli 1909.

J. Danielsen, Formand. *B. Magnussen,* Næstformand. *H. C. Joensen.*

Jacob Davidsen. *J. Djurhuus.*

Til
Færøernes Lagting.
Thorshavn.

Ved Sagens *foreløbige Behandling* den *9. August* vedtoges det efter Forslag af Formanden at anmode Forstanderskabet for Vestmanhavn Sogns Kommune om at afgive Erklæring over Andragendet.

Den *25. August* fremlagdes følgende *Erklæring* fra bemeldte Forstanderskab:

I Anledning af det høje Amts ærede Skrivelse af 9. d. M. med hoslagte Andragende fra Beboerne af Kvivig Sogn om Ændring i Havnereglementet for Vestmanhavn skal man herved ikke undlade at bemærke følgende:

Naar Beboerne af Kvivig Sogn i deres Andragende begynder med, at c. Halvdelen af det Land, som omgiver Havnen ved Vestmanhavn, tilhører Kvivig Sogn, saa er dette ikke rigtigt opgivet, idet dette ikke overstiger en Fjerddel, ligesom at Stranden, der tilhører Vestmanhavn, danner saa godt som hele Havnen; at Kvivig Sogn skal være lige stillet med Vestmanhavn Sogn i denne Sag, er aldeles umuligt, ligesom det vilde være den største Urimelighed, at Forstanderskabet for de forenede Sogne i Nordstrømø skulde komme til at ordne Havneforholdene i Vestmanhavn. § 3 i Reglementet bestemmer, at Havnekassens Indtægter ikke maa bruges til andre kommunale Øjemed, end til Havnens Administration og Forbedring; det vilde derfor være urimeligt, at de Penge, der indkommer for Havnen her, skulde kunne anvendes overalt paa Nordstrømø. Havnekassens Indtægter maa efter vor Mening kun bruges til Havnen her, og det paa de Steder, som man anser det for nødvendigst; at der skulde være Trang til at forbedre Havneforholdene paa det Stykke Land, der tilhører Kvivig Sogn, nemlig Vaalen og Næsset, kan man ikke indse. Der findes i alt baade paa Vaalen og Næsset kun 9 Huse (Trøejere), og der er ikke Udsigter til, at der bliver flere, idet der i de sidste 25 Aar kun er tilkommet 2 nye Huse, ligesom Forholdene i det hele taget tale derfor. Der er aldrig endnu kommet et Skib ind til Vaalen

eller Næsset for at losse eller lade; de Penge, der indkomme for Havnen, ere udelukkende af den Trafik, der er til Bygden her.

Som Følge af det her oplyste maa man fastholde, at Havnens Interesser og Havnekassens Indtægter kun varetages af Forstanderskabet for Vestmanhavn Sogns Kommune.

At forandre Linien, der danner Havnen paa den østlige Side, finder man ingen Anledning til, da Havnen kun forlænges nogle faa Favne paa den ene Side.

Hvad angaar de for over hundrede Aar siden og de andre 6 senere nedsatte Fortøjningspæle, saa vedrører dette formentlig ikke denne Sag; disse Fortøjningspæle kan man meget godt undvære.

Om Forstanderskabet for de forenede Sogne i Nordstrømø vilde være Vestmanhavn Sogns Kommune behjælpelig med at opføre Broen over »Heljareyga«, maa være deres egen Sag og vedrører aldeles ikke Havneforholdene her.

Forstanderskabet for Vestmanhavn Sogns Kommune, Vestmanhavn, den 17. August 1909.

P. F. V.

Johan Reinert.

Til
Færø Amt.
Thorshavn.

Ved Sagens *fortsatte foreløbige Behandling* den *26. August* vedtoges det efter Forslag af Samuelsen at henvise den til *det kommunale Udvalg*. Den *6. September* afgav Udvalget (Ordfører: Nielsen) følgende

Udvalgsbetænkning.

Til undertegnede Udvalg er bleven henvist et fra 29 Beboere i Kvivig Sogn, med paategnet Anbefaling fra Forstanderskabet, i Aar til Tinget indkommet Andragende om at tage Sagen om Havnereglement for Vestmanhavn under fornyet Overvejelse. Det anføres i Andragendet, at da c. Halvdelen af det Land, der omgiver Havnen ved Vestmanhavn, hører til Kvivig Sogn, hvor der findes to smaa Bygder: Næsset og Vaalen, maa det betragtes som givet, at Forstanderskabet for Vestmanhavn Sogns Kommune ikke kan faa Eneret til at tage Bestemmelse om Havneforholdene ved Vestmanhavn, men at ogsaa Forstanderskabet for de forenede Sogne i Nordstrømø Præstegælds Kommune maa faa en Medbestemmelsesret. Som Følge heraf anmode Andragerne Lagtinget om at virke hen til, at det nylig oprettede Havnereglement for Vestmanhavn maa blive forandret derhen, at Kvivig Sogn i et og alt bliver lige stillet med Vestmanhavn Sogn, saaledes at Forstanderskabet for de forenede Sogne i Nordstrømø Præstegæld i Forening med Forstanderskabet for Vestmanhavn Sogns Kommune vælger Havnebestyrelsen og administrerer Havnekassens Indtægter, samt at for saa vidt Tvistigheder maatte opstaa mellem Forstanderskaberne, disse da maatte blive afgjorte af Lagtinget. Endvidere foreslaas i Andragendet, at Grænsen for den i Reglementets § 1 ommeldte Linie for Havnen paa Kvivigs-Landet maa blive forandres fra »Fiskinakudla« til »Nesstuggjun«. Endelig anføres, at medens der er

anbragt 8 Fortøjningspæle ved Forstranden paa den Grund, der tilhører Kvivig Sogn, findes kun en saadan paa den Side af Bugten, der tilhører Vestmanhavn.

Sagen blev af Amtet ved Skrivelse af 9. f. M. tilstillet Forstanderskabet for Vestmanhavn Sogns Kommune til Erklæring. Dette Forstanderskab har under 17. s. M. afgivet Erklæring i Sagen, af hvilken fremgaar, at det ikke vil indrømme, at der tilkommer Forstanderskabet for de forenede Sogne i Nordstrømø Præstegæld nogen Berettigelse til at være medbestemmende i Havneforholdene ved Vestmanhavn og deriblandt Anvendelsen af Havnekassens Indtægter.

Udvalget maa give Andragerne Medhold i, at der utvivlsomt tilkommer Forstanderskabet for de forenede Sogne i Nordstrømø Præstegæld en Medbestemmelsesret med Hensyn til Administrationen m. m. af Havnen ved Vestmanhavn. At dette maa være saaledes, ligger allerede i Sagens Natur, idet en ikke ringe Del af det Land, der omgiver Havnen ved Vestmanhavn, tilhører Kvivig Sogn. Paa den Del af Kvivig Sogn, der omgiver Havnen ved Vestmanhavn, findes Bygderne Vaalen og Næsset. At disse to Bygder ikke kunne lades ude af Betragtning under nærværende Sag, er indlysende. Udvalget mener, at det rigtigste og for begge Parter retfærdigste vilde være, om Havnebestyrelsen blev valgt af Forstanderskabet for Vestmanhavn Sogns Kommune og Forstanderskabet for de forenede Sogne i Nordstrømø Præstegæld i Forening. I Tilfælde af Uenighed indenfor Havnebestyrelsen afgøres Spørgsmaalet af Lagtinget. For at faa alt dette ordnet mener Udvalget, at der bør gives de paagældende Forstanderskaber Lejlighed til at forhandle om Sagen og til Lagtinget at fremkomme med Forslag om de ønskelige og nødvendige Forandringer i og Tilføjelser til det gældende Havnereglement for Vestmanhavn.

I Henhold til foranstaaende skal Udvalget tillade sig at foreslaa til Tingets Vedtagelse:

1. Sagen udsættes til næste Aar.
2. Amtmanden anmodes om at tilstille Forstanderskabet for Vestmanhavn Sogns Kommune og Forstanderskabet for de forenede Sogne i Nordstrømø Præstegæld Sagens Dokumenter tillige med Afskrift af nærværende Betænkning og foranledige en Forhandling tilvejebragt mellem Forstanderskaberne om Sagens Ordning, saaledes at deres Forslag herom kan foreligge for Lagtinget til næste Aar.

Ved Sagens *2. Behandling* den *9. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 19 Stemmer mod 0.

XLII. Understøttelse til Fremme af Afsætning af færøske Produkter i Udlandet.

Den *5. August* fremlagdes følgende *Andragende*, hvilket er tiltraadt af forskellige Handlende paa Færøerne:

Niels S. Johannesen,
Agenturforretning,
Thorshavn, Færøerne. Den 3. August 1909.

Herved andrager jeg hos det høje Lagting, om der af de Midler til dets Raadighed maatte ydes et tilstrækkeligt Beløb til en Udsending, — for Udgifter ved en Rejse til Udlandet, for at faa undersøgt Markeder til Afsætning af Fisk, og den mest fordelagtigste og mest anvendte Maade at forsende Fisk paa til Udlandet, enten som Klipfisk i fersk Tilstand og levende Fisk, — idet hele taget alt til bedste Udnytning af al den Fisk, der fanges her til Landet.

Der er forskellige Ting, som tale for, at en saadan Undersøgelse er ligefrem en Landesag, og en Ansøgning som denne kan aldrig blive *en*, som Enkeltmand *alene* kan drage Nytte af.

I Aar er der f. Eks. Nationer, som ligestraks ved Saisonens Begyndelse holdt op med Tilberedelse til Saltfisk og tilberedte Fisken paa anden Maade, hvorimod vi *kende* kun den ene Maade og ere desaarsag alle vore Kuttere byggede med det Maal for Øje, at Fisken skal tilberedes til Saltfisk. Jeg har hørt Fiskekaptajne udtale sig og sagt, at vidste vi, det betaler sig bedre at fiske for levende Fisk eller lægge Fisken i Is, og kendte vi gode Markeder, hvor vi vidste at afsætte vor Fangst, saa vilde vi ubetinget indrette vore Fartøjer derpaa.

Til Afsætning af prima Klipfisken holde vi os stadig til det samme Marked; de to sidste Aar (dette inclussive) har lært Køberne af Fisk her, hvilke enorme Summer der er gaaet tabt for Landet, sammenlignet med hvad andre har.

Hvad angaar Tilberedelse af Klipfisk, staar vi som bekendt som Nr. 1; men Udnyttelsen staar langt tilbage, idet den enkelte Sælger stoler paa sin Commissionær og, som vi vide, udeluknende holder sig til de gamle Kunder. Der er andre Lande end Spanien, der bruge Fisk, og naar vi har Hindringer i Egenskab af høj Indførselsafgift, maa vi søge at fjerne en saadan Hindring, ligesom Norge i sin Tid overfor Spanien. — Vi har f. Eks. Rusland med sit store Indre, hvor Befolkningen er fattig og derfor søger den billigste Næring. Dette er Fisk, — men paa Grund af Indførselstolden formindskes Forbruget storligen. — En Udtalelse af den danske Konsul i Baku gaar ud paa, at Danmark forsømmer mangen god Forretning her, medens England og Tyskland høster gode Frugter i Stedet for. Han mener, at dér er godt Marked for forskellig Fisk. — Saadant Marked maa undersøges, baade for hvad Slags Fisk bedst egner sig, dens Tilberedelse, Forsendelse og Købernes Stilling m. m., samt derefter, for endmere at faa forøget Omsætningen, gennem Regeringen at faa eventuelle Toldafgifter modificerede. Der er ogsaa Ægypten, hvor der er godt Marked for den simplere Fisk som Kuller og Brosmer, samt de sydamerikanske Republikker, hvor der forbruges Masser af Klipfisk; Fisken, der udbydes til det sydamerikanske Marked fra England, er langt fra saa fin som den færøske prima Klipfisk, men opnaar alligevel lige saa god Pris som vor. Tilfælder som dette gør det ligefrem magtpaa-

liggende for os Færinger at faa undersøgt disse Markeder og faa udbudt vor Fisk, der utvivlsomt maa kunne opnaa en bedre Pris end den anden. At der højligen trænges at søge forbedre Vilkaarene *heri* for Fiskekøberne her, og deraf ogsaa den enkelte Fisker, maa ligge nær for enhver Færing, idet alle Samfundsklasser vil faa Gavn deraf paa sin Vis. — Forhold som nu, lige fra sidste Efteraar ere saadanne, som endog den stærkeste maa have krympet sig for, derfor er det en Samfundets Interesse at der bliver prøvet paa at faa gjort noget, som kan raade Bod herpaa. Dette kan vist bedst ske ved en Udsending, hvis Opgave vil blive at undersøge de Forhold, vi arbejde under, oplede og undersøge nye Markeder og faa sat sig ind i Forholdene, tidssvarende paa de forskellige Steder, baade med Hensyn til Tilberedelse, Salg og Forsendelsesmaade samt faa opledt de bedste Købere, gjort Forbindelser for vort Behov og faa en gunstig Stemning i Stand for vort Produkt. — Vedkommende Udsending maa selvfølgelig ogsaa have sin Opmærksomhed henledt paa de andre færøske Produkter, der udføres, og som vistnok ubetinget kan nyttiggøres mere end hvad de blive. Vi har saaledes Rogn, som hidtil altid er bleven sendt til Norge, endskønt en ganske *Mindre-Del* af de færøske Rogn blive anvendte i Norge, medens Hovedparten forsendes videre sydpaa. Norsk Sortement kan sikkerlig undgaas, og den deraf mere Profit tilkomme Sælgeren. Dernæst har vi Uld, Trøjer, Skind m. m., som ligeledes kan profiteres mere paa.

Forhold fra sidste Aar opvise Tilfælder, hvor der er bleven sendt Klipfisk fra Færøerne til Leith i Consignation, hvorfra Forsendelsen har sket videre til København og derfra til tyske og svenske Havne i Partier, ja endog over igen til England, alt i samme Consignation. Man tænke sig alene de Masser Udgifter, som saaledes løbe paa et Parti, og saa Rentetabet m. m., samt endelig tilsidst faar Salg i Stand paa ugunstige Forhold, for Køberen er selvfølgelig a jour med, hvor det Parti stammer fra, og ved, at han *nu* kan knibe Sælgeren.

I Juli Maaned i Aar er indført til Barcelona bl. a. et større Parti Klipfisk fra England, og som er opgivet at være virket i England efter islandsk Mønster, og da Kvaliteten siges at være ganske god, kan den blive en slem Konkurrent, da den resulterer billigere. Disse og andre Ting maa anses nødvendige at faa undersøgt hurtigst muligt, da *ogsaa* Saltfiskemarkedet, hvori vi i enhver Henseende *kan* staa som Nummer et.

Det er mit Haab, at det høje Lagting vil tage denne Sag under velvillig Overvejelse, og uden Tvivl ville alle de ærede Medlemmer af Tinget indse det som en Landesag i alles Interesse, saa at der hurtigst muligt maa kunne træffes en Afgørelse Sted, at faa sendt en Udsending af Sted, — eventuelt to —, der kunde konferere sammen efter Fuldendelse af forskellige Rejser. Hvad Udgifterne ville andrage, er ikke netop saadan ligefrem at udtale sig om noget bestemt, men dette synes jeg maa staa her for *den* Afgørelse, om Lagtinget *betragter* en saadan Udsending for nødvendig, og kunde *saa* selv nævne et Maximum Beløb for Udgifterne.

Betingelser tale ogsaa for selve Udsendingen, hvem dette saa maatte blive, at Vedkommende personlig med Indflydelse og Kendskab efter *sit* Skøn maatte faa Anledning til at indskrænke Udgifterne.

Skulde det høje Lagting udnævne mig som Udsending, og saaledes skænke mig sin Tillid, skulde jeg altid have det samme for Øje, som heri fremført, og betragte det som en Sag, der gavner alt Landet, og gøre *mit* for at faa det bedste Udbytte i Retning af god og tilstrækkelig Afsætning for Landets Produkter, hvoraf altsaa Fisken vil staa som Nr. 1.

Ærbødigst

N. S. Johannessen.

Til
Færøernes Lagting.

Vad Sagens *foreløbige Behandling den 7. August* vedtoges det efter Forslag af H. A. Djurhuus at henvise den til *Budgetudvalget*.

Den *15. September* afgav Udvalget (Ordfører: Effersøe) følgende

Udvalgsbetænkning.

Andrageren anfører, at Afsætningen af færøske Produkter, navnlig Fisk, maa kunne fremmes meget ved Hjælp af en herfra udsendt Mand, hvis Opgave vil blive »at undersøge de Forhold, vi arbejde under, oplede og undersøge nye Markeder og faa sat sig ind i Forholdene, tidssvarende paa de forskellige Steder, baade med Hensyn til Tilberedelse, Salg og Forsendelsesmaade, samt faa opledt de bedste Købere, gjort Forbindelser for vort Behov, og faa en gunstig Stemning i Stand for vort Produkt.

Andrageren tilbyder at overtage Stillingen som en saadan Udsending.

Der kan vel let tilvejebringes Enighed om det i høj Grad ønskelige i, *at* fremme Afsætningen af vore Produkter og i *at* skaffe nye Markeder, nye Salgsvarer, højere Priser o. s. v. Vanskeligheden ligger imidlertid i *at* paavise de rette Fremgangsmaader samt *at* gennemføre de tilsigtede Foranstaltninger.

I saa Henseende maa man ikke undervurdere det private Initiativs Betydning, men ogsaa det Offentlige har her sin Opgave, skønt den paa Grund af de foreliggende Omstændigheder er meget vanskelig at løse.

Udvalget skal pege paa, at man allerede igennem de bestaaende danske Institutioner vil være i Stand til at udfolde en Virksomhed for at skaffe Øernes Produkter bedre Afsætning. Vi har et Konsulatsvæsen og et Handelsministerium, der sikkert vil gøre deres Bedste for at fremme Færøernes Interesser og utvivlsomt vil være lydhøre overfor alle berettigede Ønsker om Bistand til Fremme af vor Eksport. Konsulatsvæsenet er nylig blevet omordnet og forbedret, og Handelsministeriet er, som bekendt, blevet oprettet i sidstafvigte Aar. Desuden har Danmark en Fiskerikonsulent i England, der ogsaa vil yde vore Handlende og Fiskere Bistand med Hensyn til, hvad der henhører under Fiskeri og Fiskehandel.

Hvad angaar den i Andragendet paatænkte Foranstaltning, maa man fremhæve, at Sagen ikke har været Genstand for offentlig Diskussion inden dens Indbringelse i Tinget eller for Diskussion indenfor Handelsstanden. Den fremtræder ret uforberedt, og Andragerens Forslag mangler Udformning.

Andragendet er vel ledsaget af Udtalelser fra forskellige færøske Handlende om, at de tiltræde Andragendet, men da den færøske Handelsstand er helt uorganiseret, savnes der Udtaleleer fra Standen som saadan om Sagen, ogsaa om hvorvidt Handelsstanden mulig vil tage Del i Omkostningerne ved den paatænkte Udsending.

Der er for nogle Aar siden fra Island gjort Forsøg i lignende Retning, som omhandlet i det foreliggende Andragende, men man kender intet nærmere til Resultatet af paagælde Forsøg.

Hvad i øvrigt angaar den i Andragendet omtaldte Foranstaltning, vil det, for at vor Udsendings Mission skal have Betingelser for at blive til almen Nytte, først og fremmest udkræves, at Udsendingen maa være i Besiddelse af fremragende Egenskaber i forskellige Retninger. Hvorvidt en hertil egnet Person haves til Raadighed og navnlig, om Andrageren sidder inde med de fornødne Kvalifikationer, er man ikke i Stand til at udtale sig om.

Udvalget skal endvidere henlede Opmærksomheden paa, at vor Handelsstand har let Adgang til offentlige Beretninger angaaende Handelsforhold m. m. i Udlandet, som udkommer baade i Danmark og Norge, og at navnlig norske Konsulatsberetninger maa være af stor Værdi for færøske Forretningsmænd, da Fiskeriet og Klipfiskehandelen spiller en meget betydelig Rolle i Norge ligesom paa Færøerne.

I Henhold til foranførte skal Udvalget foreslaa følgende til Tingets Vedtagelse:

»Lagtinget anser det for en vigtig offentlig Opgave at støtte Arbejdet for at fremme Afsætningen af færøske Produkter udenfor Øerne, men finder ikke, at det foreliggende giver Tinget Anledning til at fremme Sagen om Ansættelse af en særlig Udsending fra Færøerne i det Øjemed.

Tinget mener, at den færøske Handelsstand bør, forinden Tinget forhandler videre om eventuelle offentlige Foranstaltninger til Fremme af Øernes Eksport, gøre denne vigtige Sag til Genstand for en grundig Behandling og paa Grundlag heraf fremsætte begrundet og fuldt udformet Forslag til Tinget.«

Ved Sagens *2. Behandling* den *17. September* vedtoges det med 19 Stemmer mod 0 at lade den overgaa til 3. Behandling.

Ved *3. Behandling* den *20. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 17 Stemmer mod 0.

XLIII. Andragende fra „Havnar fótboltfelag" om Tilskud til en Rejse til Idrætsstævne i Bergen 1910.

Den *9. August* fremlagdes følgende *Andragende*:

Havnar fótboltfelag.

Thorshavn, den 9. August 1909.

Til
Færøernes Lagting.

Næste Aar afholdes der i Bergen et Idrætsstævne, hvortil Færinger vil blive indbudte. — Den Idræt, der for Tiden i størst Maalestok drives paa Færøerne, og for hvilken der kun kan blive Tale om at sende Repræsentanter til

ovennævnte Idrætsstævne, er Fodboldspillet. Da imidlertid saa at sige alle de Færinger, der driver Fodboldsporten, er uformuende Mænd, for hvilke alene Tabet af den Tid, der vil medgaa til en saadan Rejse, vil blive ikke saa lidt følelig, og da Rejseudgifter, Ophold i Norge o. s. v. vil kræve betydelige pekuniære Ofre, tillader man sig herved ærbødigst at indgaa til det højtærede Lagting med Andragende om Støtte.

Det vil blive nødvendigt at sende et Hold paa 13 Fodboldspillere til Bergen, og Udgifterne hertil vil beløbe sig til c. 2000 Kr. -- to Tusind Kroner. — I Betragtning af den store Betydning det vil have — ikke alene for de Færinger, der driver Fodboldsporten, men ogsaa for hele Færøernes Befolkning — at man for Fremtiden overfor andre Nationer kan vise, at der ogsaa her paa Færøerne arbejdes hen imod at komme med, og i Betragtning af den umaadelige Betydning for Sportens Fremgang og Udvikling hertillands, en saadan Repræsentation vilde have, skal man herved allerærbødigst ansøge det højtærede Lagting om en Understøttelse paa 500—1000 Kr.

I Bestyrelsen for »Havnar fótboltfelag«

Johan Danielsen. *Th. Nielsen.* *Poul Niclasen.*

Den *11. August* henviste Formanden Sagen til *Budgetudvalget.* Den *14. September* afgav Udvalget (Ordfører: Effersøe) følgende

Udvalgsbetænkning.

Foreningen »Havnar fótboltfelag« har ansøgt om et Tilskud paa 500—1000 Kr. som Bidrag til Udgifter ved ovennævnte Rejse.

Det anføres, at Færinger vil blive indbudte til et Idrætsstævne i Bergen næste Aar, og at der agtes sendt et Hold paa 13 Fodboldspillere fra Færøerne til dette Stævne. Udgifterne herved anslaas til 2000 Kr.

Fodboldspillet har været drevet med Ivor forskellige Steder paa Færøerne, deriblandt i Thorshavn, i den senere Tid.

Udvalget tillægger Idrætteus Fremme her paa Øerne stor Betydning og anser ogsaa Udviklingen af Fodholdspillet for gavnligt.

Et Mindretal (Effersøe, Olsen og Weihe) mener dog ikke at kunne være med til at optage det som en Opgave for Tinget (i alt Fald ikke for nærværende Tid) at støtte Fodboldspillet paa den i Andragendet omhandlede Maade, hvortil kommer, at der andrages om en ikke ringe Sum.

Et andet Mindretal (Michelsen, Patursson og Skarð) foreslaar derimod, under Hensyn til Sagens Betydning, en Bevilling.

Forslag.

Af et *Mindretal* (Effersøe, Olsen og Weihe):

Lagtinget kan ikke yde den ansøgte Bevilling.

Af et *Mindretal* (Michelsen, Patursson og Skarð):

Af økonomisk Fond bevilges »Thorshavns fótboltfelag« et Tilskud af 300 Kr. til en Rejse af et Hold færøske Fodboldspillere til Idrætsstævnet i Bergen 1910 paa Vilkaar af, at Holdet udtages efter Forhandling mellem de forskellige Fodboldforeninger paa Færøerne.

Ved Sagens *2. Behandling* den *16. September* vedtoges det med 18 Stemmer mod 0 at lade den overgaa til 3. Behandling.

Ved *3. Behandling* den *25. September* sattes det *andet Mindretals* Forslag først under Afstemning ved Navneopraab, men bortfaldt, idet kun 9 stemte derfor (*stemte ikke:* Poulsen, Provsten, Hentze, Johannesen, Olsen, Petersen, Dam, N. Djurhuus, Effersøe, Weihe og Formanden; *fraværende:* Skaalum og Dahl).

Det *første Mindretals* Forslag, gaaende ud paa ikke at yde nogen Bevilling, sattes derpaa under Afstemning og vedtoges med 11 Stemmer mod 0.

XLIV. Tilskud til „Færøsk Museum".

Den *11. August* fremlagdes følgende *Andragende:*

Redegørelse med Hensyn til færøsk Museum.

Museets nuværende Kaar.

Efter en længere Tids sporadisk Drøftelse i Bladene valgtes paa et offentligt Møde i Thorshavn ved Olaj 1898 et Nævn paa 18 Medlemmer til at arbejde hen imod Oprettelsen af et færøsk Museum, særlig ved at indsamle færøske Museumssager. For at opmuntre Nævnet i sit Arbejde blev der i 1900 bevilget det af Lagtinget 50 Kr. til at indkøbe saadanne for. Men først i Efteraaret 1901 blev der ved en Omrejse, som Hr. Højskolelærer R. Rasmussen og undertegnede foretog, foretaget en større Indsamling af Museumssager. Senere er Indsamlingen stadig bleven fortsat med større og mindre Ihærdighed, og Lagtinget har støttet disse Bestræbelser ved at yde Bevillinger, i 1902: 200 Kr. og i 1905: 300 Kr. Nu tæller Samlingen i alt c. 700 Nummere (jfr. Bilag 1)*).

Vi har hele Tiden haft yderst vanskeligt ved at faa passende Lokale for Museet. I lange Tider laa alt, hvad Museet ejede, nedpakket i Pakkasser, som henstod paa et eller andet Loft i Thorshavn eller udenfor Thorshavn. Fra 1. Januar 1906 fik Museet til Leje fra Skoledirektionen et Par Rum paa Realskolens Loft; men disse meget uanselige, for Publikum altfor utilgængelige, mørke og lave Rum er tilmed saa smaa, at de ikke kan rumme alle de Museumsgenstande, vi ejer, hvorfor en stor Del af disse henstaar hos forskellige Private hist og her. Denne Omstændighed (Manglen paa Lokale) har virket meget hæmmende paa Museets Udvikling.

*) Udelades her.

Museets Formaal.

Museets Formaal er Dannelsen og Opretholdelsen af *a) en historisk Samling* fra svundne Tider til Oplysning om færøske Kulturforhold, saasom af gamle Bøger, Dokumenter, Møbler, Metalsager, Husgeraad, Dragter, Redskaber og deslige; b) *en geologisk Samling* vedrørende Færøernes Geologi; c) *en naturhistorisk Samling* vedrørende Færøernes og det færøske Havs Zoologi (udstoppede Dyr, Skeletter, Dyr i Spiritus, Herbarium etc.); d) *en Samling af Redskaber fra Nutidens Erhvervsliv paa Færøerne;* e) en forskelligartet *ikke-færøsk Samling* (et Grundlag for denne sidste besidder Museet i en smuk Samling fra den danske Stenalder).

Jfr. forøvrig »Búreisingur« for Juli 1902 (Afhandlingen: Goymslan í Havn).

Manglen paa passende Lokale har imidlertid tvunget Bestyrelsen til foreløbig at se bort fra b, c, d og e og udelukkende fæste Opmærksomheden paa den kulturhistoriske Samling, hvortil man ganske vist ogsaa opfordres af den Omstændighed, at det haster med at bringe den kulturhistoriske Samling i Stand, mens de øvrige Samlinger vel kan taale at vente paa bedre Tider.

Ovenfor har jeg i Henhold til Tingets Anmodning i Fjor givet en Redegørelse for, hvorledes Museet tænkes ordnet. I Sammenhæng hermed tillader man sig atter i Aar indstændig at andrage Lagtinget om at virke hen til, at der opnaas et passende Lokale for Museet. Motiveringen for dette Andragende er nemlig, at det haster i ikke ringe Grad med at indsamle til den kulturhistoriske Samling (som før antydet), skal man gøre sig Forventning om at faa denne nogenlunde righoldig og oplysende. For hvert Aar, der gaar, forsvinder Minder fra vore Forfædres Liv, hver Gang et gammelt Hus nedrives og erstattes af et nyt, udslettes mange gamle Spor. Man har Vanskelighed ved at foretage betydelige Indsamlinger, saa længe man ikke har et Lokale at gemme Genstandene i; etsteds skal de jo være.

Tilbage staar — ligeledes i Henhold til Tingets Anmodning i Fjor — at give en Fortegnelse over de Genstande, Museet ejer. Denne Fortegnelse gives i medfølgende Bilag 1*).

Endelig tillader man sig at andrage Lagtinget om en Pengeunderstøttelse paa 500 Kr. til at foretage Indsamlinger til den kulturhistoriske Samling for. Det er Undertegnedes Hensigt, muligvis sammen med et andet Medlem af Bestyrelsen, til Efteraaret at foretage en Omrejse paa en Del af Færøerne med grundig Eftersporen af alle herhen hørende Fortidslevninger og dels erhverve dem for Museet, dels bogføre dem; ligesom det til Foraaret er min Agt at foretage en lignende Omrejse paa en anden Del af Øerne. Af medfølgende Redegørelse for Anvendelse af de 300 Kr. (Bilag 2)*), Lagtinget bevilgede i 1905, vil ses, at Museet ikke for Tiden raader over Midler, samtidig med, at det har paataget sig en Del Forpligtelser (bl. a. at skaffe Sorø Akademis Samling et Skelet af en Grindehval til Gengæld for den fra Akademiet erhvervede Samling fra dansk Stenalder).

Dette sidste Andragende om 500 Kr. (fem Hundrede Kroner) er uafhængigt af Spørgsmaalet om Lokale. Selv om man ikke opnaar et Lokale, bør man dog ikke blive ved med stadig at udsætte en grundig Indsamling af Fortidslevningerne; disse *kan* selvfølgelig opbevares i Pakkasser foreløbig.

p. t. Thorshavn, 8. August 1909.

Ærbødigst

A. C. Evensen.

For færøsk Museum.

Til
Lagtinget.

---

*) Udelades her.

Ved Sagens *foreløbige Behandling, den 14. August* vedtoges det efter Forslag af Evensen at henvise den til *Budgetudvalget.* Den *20. September* afgav Udvalget (Ordfører: Effersøe) følgende

Udvalgsbetænkning.

Lagtinget har ved flere Bevillinger støttet de private Bestræbelser for at tilvejebringe et færøsk Museum.

I Aaret 1900 bevilgedes hertil 50 Kr. af Amtsrepartitionsfonden (Lagtingsberetningen 1900, Side 89), i 1902 200 Kr. af økonomisk Fond (Lagtingsberetningen for 1902, Side 119) og i 1905 300 Kr. af samme Fond (Lagtingstid. for 1905, Side 199).

Pastor A. C. Evensen andrager nu paa Museets Vegne om, a) at Tinget vil virke hen til, at der opnaas et passende Lokale for Museet, og om b) en Pengeundnrstøttelse paa 500 Kr. til at foretage Indsamlinger til Museets kulturhistoriske Samling.

Der foreligger for Udvalget en Redegørelse med Hensyn til Museet, bilagt en Liste over de Genstande, som Museet ejer, og Regnskab for Anvendelsen af det i Tingets Samling i 1905 bevilgede Beløb.

Angaaende Museets Formaal og Forholdene m. H. t. Opbevaring af dets Genstande hedder det i Andragendet:

I. »Museets Formaal er Dannelsen og Opretholdelsen af a) en historisk Samling fra svundne Tider til Oplysning om færøske Kulturforhold, saasom af gamle Bøger, Dokumenter, Møbler, Metalsager, Husgeraad, Dragter, Redskaber og deslige; b) en geologisk Samling vedrørende Færøernes Geologi; c) en naturhistorisk Samling vedrørende Færøernes og det færøske Havs Zoologi (udstoppede Dyr, Skeletter, Dyr i Spiritus, Herbarium etc.); d) en Samling af Redskaber fra Nutidens Erhvervsliv paa Færøerne; e) en forskelligartet ikke-færøsk Samling (et Grundlag for denne sidste besiddes i en smuk Samling fra den danske Stenalder).

II. Vi har hele Tiden haft yderst vanskeligt ved at faa passende Lokale for Museet. I lange Tider laa alt, hvad Museet ejede, nedpakket i Pakkasser, som henstod paa et eller andet Loft i Thorshavn eller udenfor Thorshavn. Fra 1. Januar 1906 fik Museet til Leje fra Skoledirektionen et Par Rum paa Realskolens Loft; men disse meget uanselige, for Publikum altfor utilgængelige, mørke og lave Rum er tilmed saa smaa, at de ikke kan rumme alle de Museumsgenstande, vi ejer, hvorfor en stor Del af disse henstaar hos forskellige Private hist og her. Denne Omstændighed (Manglen paa Lokale) har virket meget hemmende paa Museets Udvikling.«

Et Flertal (Effersøe, Olsen, Samuelsen og Weihe) kan foreslaa, at der ydes et passende Bidrag til Leje af Lokale for Museet, men man finder ikke, at Omstændighederne tillade, at Tinget for Tiden yder Bidrag i andre Øjemed.

Et Mindretal (Michelsen, Patursson og Skarð) foreslaar, at der dels ydes et Bidrag paa 50 Kr. til Leje af Lokale og dels 100 Kr. til Indkøb af Museumsgenstande. Dette sidste finder man særlig paatrængende, fordi forskellige ældre Sager, som have kulturhistorisk Værdi, efterhaanden forsvinde, navnlig ved at de blive opkøbte og førte bort fra Øerne.

Udvalget stiller i Henhold til foranstaaende følgende Forslag:

Af *Flertallet* (Effersøe, Olsen, Samuelsen og Weihe):

Af økonomisk Fond bevilges til Leje af Lokale for færøsk Møseum et Beløb paa 50 Kr. paa Betingelse af, at der fremlægges en kort Beretning ang. Museet i næste Lagtingssamling.

Af *Mindretallet* (Michelsen, Patursson og Skarð):

1. Som Flertallets Forslag.
2. Af samme Fond bevilges paa samme Vilkaar et Beløb paa 100 Kr. til Indkøb af Museumsgenstande.

Ved Sagens 2. *Behandling* den *25. September* vedtoges det med 19 Stemmer mod 0 at lade den overgaa til 3. Behandling.

Ved *3. Behandling* den *27. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning.

Punkt 1 vedtoges med 19 Stemmer mod 0.

Punkt 2 i Mindretallets Forslag sattes under Afstemning ved Navneopraab, men bortfaldt, idet kun 9 stemte derfor (*stemte ikke*: Poulsen, Provsten, Skaalum, Olsen, Petersen, Samuelsen, H. A. Djurhuus, Dam, N. Djurhuus, Dahl, Effersøe og Formanden; *fraværende*: Weihe).

XLV. Centralsted i Thorshavn for Køb og Salg af færøske Landbrugsprodukter.

Den *13. August* fremlagdes følgende *Andragende fra forskellige Beboere af Sandø og Vaagø*:

Til
Lagtinget.

En Hovedbetingelse for Trivsel af det færøske Landbrug er utvivlsomt, at der saa vidt muligt opnaas faste Priser for dets Produkter. I saa Henseende er det færøske Landbrug for Tiden ikke heldig stillet.

Vi undertegnede formener, at nedennævnte Forslag gennemført vilde føre os et godt Skridt fremad, ogsaa i andre Henseender.

Der oprettes i Thorshavn et Centralsted (med Frysehus) for Køb og Salg af alle færøske Landbrugsprodukter (Slagtekvæg, Uld, baade uforarbejdet og forarbejdet som Garn, strikkede og vævede Tøjer og Klæder, Lammeskind, »Roð«, Smør, Oste, Kød i forskellige Former som Saltkød, Pølser o. s. v., Gæs, Høns, Ænder, Bjærgfugl, Æg, Kartofler, Haveprodukter o. s. v., o. s. v.). Dette Centralsted skulde ogsaa være Oplysningskontor og Mellemmand ved Køb og Salg af Avlsdyr og Landbrugsredskaber, kort sagt være det færøske Landbrugs Vejleder i alle Omsætningsforhold. Bestyreren af dette Centralsted, der skal holde Øerne à jour med Priser og Salgsvilkaar med Hensyn til samtlige Landbrugsprodukter, og overhovedet hjælpe Folk til Rette med Salg og Køb, lønnes helt eller delvis af det offentlige.

Et saadant velledet Centralsted kunde forhaabentlig med Tiden lede til Udførsel af en Del færøske Landbrugsvarer.

Vi undertegnede tillader os herved at anmode det høje Lagting om velvilligst at tage dette Spørgsmaal under Overvejelse og muligvis bringe et Resultat ud af det

I Juli 1909.

(23 Underskrifter.)

Ved Sagens *foreløbige Behandling* den *16. August* vedtoges det efter Forslag af Evensen at henvise den til et Udvalg paa 3 Medlemmer, hvortil den *17. s. M.* valgtes: *Dam*, *Samuelsen* og *Evensen*. Den *17. September* afgav Udvalget (Ordfører: Samuelsen) følgende

Udvalgsbetænkning.

Undertegnede Udvalg er nedsat til at afgive Betænkning over Andragende fra forskellige Beboere af Sandø og Vaagø om Lagtingets Medvirkning til Etablering i Thorshavn af et Centralsted for Køb og Salg af alle færøske Landbrugsprodukter. Andragerne have tænkt sig et Fryschus knyttet til Centralstedet, ligesom Etablisementet ogsaa skulde omfatte et merkantilt Oplysningskontor til Bedste for Spørgsmaal af Interesse for det færøske Landbrug og Husdyrbrug.

Udvalget sympatiserer med den til Grund for Andragendet liggende Tanke, og vilde finde det ønskeligt, om de færøske Landmænd og andre interesserer sig for Sagen, og gennem en Organisation kunde faa etableret et Centralsted som i Andragendet nævnt. Udvalget kan i saa Henseende ganske slutte sig til de Udtalelser, som fremkom ved Sagens foreløbige Behandling, at det mangen Gang volder Vanskeligheder for Producenterne at faa deres Produkter afsatte for rimelig Pris paa Grund af manglende Forbindelsesled mellem Sælger og Køber. — Man skønner, at Sagen bør sættes i Gang ved privat Foretagsomhed. Naar Planen for dens Gennemførelse nærmere er udformet, finder man det naturligt, at det Selskab, som eventuelt maatte være dannet eller de Mænd, som maatte sætte sig i Spidsen for Foretagendet, paany henvender sig til Lagtinget med Andragende om Støtte i det Omfang, som det maatte vise sig nødvendigt eller ønskeligt. Lagtinget kan formentlig ikke paa Sagens nuværende Stadium udtale sig om, hvorvidt eller i hvilket Omfang man vil kunne støtte Foretagendet; men bør forbeholde sig at tage endelig Stilling til Sagen, naar den er iværksat af interesserede Private. Det vilde formentlig ogsaa være ønskeligt, om Sagen blev nærmere diskuteret Mand og Mand imellem og i Pressen.

I Henhold til disse Bemærkninger tillader Udvalget sig at foreslaa til Vedtagelse:

1) Lagtinget udtaler sin Sympati for den Tanke, der ligger til Grund for Andragende fra forskellige Beboere af Vaagø og Sandø om Etablering af et Centralsted i Thorshavn for Køb og Salg af Landbrugsprodukter m. m. og finder, at det vilde være ønskeligt, om Tanken kunde sættes i Værk ved privat Foretagsomhed.

2) Tinget kan ikke paa Sagens nuværende Stadium tage endelig Stilling til Spørgsmaalet om at yde Støtte til det under 1 omhandlede Foretagende af de under dets Bestyrelse staaende Kasser.
3) En Afskrift af nærværende Betænkning tilstilles Andragerne.

Ved Sagens 2. *Behandling* den *18. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 19 Stemmer mod 0.

XLVI. Andragende om, at Distriktslægerne maa forpligtes til at fungere som Sygekasselæger.

Den *13. August* fremlagdes følgende *Andragende*:

Til

Færøernes Lagting.

Undertegnede Bestyrelse for Thorshavns Sygekasse tillader sig hervod at andrage om, at det ved det ærede Lagtings Foranstaltning maa blive udvirket, at de her paa Færøerne ansatte Distriktslæger skulle være pligtige til at fungere som Sygekasselæger paa rimelige Vilkaar, naar Anmodning derom fremsættes af en Sygekasse, for at den kan sættes i Stand til at blive statsanerkendt.

Denne vor Henvendelse fremkommer i Anledning af, at det har vist sig vanskeligt for Sygekasser i Thorshavn at faa Overenskomst i Stand med den herværende Distriktslæge. Uden en saadan Overenskomst med Lægen kan en Sygekasse ikke faa Del i de Goder, som fra Statskassens Side bydes statsanerkendte Sygekasser.

Vi føle os forvissede om, at Lagtinget vil tage Sagen i sin Haand og gennemføre den. Thorshavns Sygekasse, der har bestaaet i over 20 Aar, tæller i Øjeblikket c. 140 Medlemmer, og saa vidt man kan skønne, findes der ingen

anden Hindring for at den kan blive statsanerkendt end den paapegede, der i Øjeblikket synes uovervindelig.

Thorshavn, den 21. Juli 1909.

Ærbødigst

A. Samuelsen. *Poul Isaksen.*

Poul Johannesen. *J. Egholm.*

Ved Sagens *foreløbige Behandling* den *16. August* vedtoges det efter Forslag af Samuelsen at henvise den til *Udvalget i Lægesagen.* Den *28. September* afgav Udvalget (Ordfører: Samuelsen) følgende

Udvalgsbetænkning.

Til Udvalget er henvist et Andragende fra Bestyrelsen for Thorshavns Sygekasse, hvori der anholdes om, at Lagtinget vil arbejde hen til, at de færøske Distriktslæger skulle være pligtige til at fungere som Sygekasselæger paa rimelige Vilkaar.

Udvalget har overvejet dette Andragende og fundet, at der er megen Anledning til at foretage noget i den af Andragerne antydede Retning. Imidlertid skønner man, at der ikke for Tiden vil kunne vedtages i Lagtinget en Ordning, som Udvalget finder forsvarlig, og man har derfor undladt at fremkomme med Forslag i saa Henseende. Man skal derfor indskrænke sig til at foreslaa:

Sagen udsættes til næste Aar.

Ved Sagens *2. Behandling* den *29. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 20 Stemmer mod 0.

XLVII. Understøttelse til Udgivelse af en færøsk Ordbog.

Den *16. August* fremlagdes følgende *Andragende*:

Til
Lagtinget.

Andragende om Understøttelse til en færøsk Ordbog.

Efter Tilskyndelse af Medlemmer af Lagtinget og tillige af Dr. phil. Kaalund i København tillader jeg mig at foretage følgende Henvendelse til Tinget:

Efter i nogle Aar at have samlet færøske Ord, begyndte jeg i 1903 at udgive en færøsk Ordbog i Hæfter. Efter at det første Hæfte var udsendt, bad jeg Regeringen om en Understøttelse paa 300 Kr. til Værkets Fortsættelse. Det udgivne Hæfte blev forelagt Dr. Kaalund i København til Bedømmelse af dets Værd; han gav det et godt Vidnesbyrd, og Regeringen bevilgede mig 300 Kr., at udbetale, naar Værket var fuldført. Dr. Kaalund tilskrev mig kort Tid efter og undrede sig over, hvorledes jeg med 300 Kr. kunde føre Værket til Ende. Jeg kom snart til at sande hans Ord. Skønt Ordbogen fik mange Abonnenter (339 paa Færøerne, 161 udenfor Færøerne, — netop 500 tilsammen) og god Modtagelse, og Forlaget bød mig lempelige Vilkaar, gik Arbejdet dog snart i Staa af Mangel paa Penge. 10 Hæfter ere blevne udgivne, og Værket er derved kommet nær op til Bogstavet G. Men nu for over et Aar siden gik Arbejdet helt i Staa, og som Forholdene for Tiden ere, synes der ingen Udsigt at være til at kunne naa længere frem. Armoden er for stor.

Hvad dette Ordbogsarbejdes Værdi angaar, bør det ikke sættes for højt. Selv har jeg, efterhaanden som Tiden gik, fundet flere og flere Indvendinger at gøre mod Ordbogen, baade med Hensyn til Mængden af Ordmaterialet (endskønt Bogen, færdig, vil komme til at indeholde omtrent 35,000 Ord, er den dog langt fra at være noget udtømmende Magazin for de Ord, vort Sprog ejer), — og med Hensyn til den Form, den fremtræder i; ogsaa findes der ligefremme Fejl i Bogen. Erindres maa dog, at det sjælden er én Mand givet at skabe en fuldstændig Ordbog i noget Sprog. Men utvivlsomt kan man med nogen Grund spørge, om dette Værk er af den Værdi, at det lønner sig at fuldføre det.

Naar jeg alligevel henvender mig til Lagtinget, er det af følgende Grunde: a) jeg har modtaget Breve fra flere udenlandske Sprogmænd, som takke mig meget for Bogen og beklage, at jeg ikke er i Stand til at fuldføre den; b) Dr. phil. Kaalund har i et Brev til mig ligefrem udtalt, at efter hans Skøn fortjente min Bog at faa Hjælp og Understøttelse fra vore lokale Myndigheder; c) Medlemmer af Lagtinget have opfordret mig til at søge Lagtinget om en Pengeunderstøttelse; d) selv mener jeg at have Ret til at sige, at Bogen med alle de Indvendinger, som man kan gøre imod den, dog vil blive et brugeligt og nyttigt Forarbejde for en fuldstændig færøsk Ordbog, som det maa ventes, at Fremtiden en Gang kan give os.

Jeg beder derfor om at maatte sige til Lagtinget: Mener Tinget, at det er *saa* meget værd at føre dette Ordbogsarbejde videre, at det vil støtte Foretagendet med Pengehjælp (eller anmode Regeringen om Pengehjælp), eller anser Tinget ikke Bogen for saa meget værd? I første Tilfælde henstiller jeg til

Tinget, paa hvilken Maade det vil yde Hjælp; dog maa jeg tilføje, at jeg overhovedet ikke kan faa Arbejdet i Gang igen, førend jeg har mindst 300 Kr. at raade over. Hvor meget der behøves til at føre Værket til Ende, er jeg ikke i Stand til at sige; det vil mest komme an paa, hvor paalidelige de Abonnenter som Bogen har, vise sig, og hvor mange nye Abonnenter man kan faa. Selv beregner jeg mig ikke noget Vederlag for mit Arbejde.

Selv er jeg ikke i Stand til at rejse saa mange Penge, at jeg igen kan tage fat paa Arbejdet, og jeg ser ikke for Tiden nogen Udvej til at rejse Pengene. Hvis derfor Lagtinget ikke mener det værd at støtte Udgivelsen, anser jeg Arbejdet for at være endelig bortfaldet.

De udkomne 10 Hæfter vedlægges.

p. t. Thorshavn, den 15. August 1909.

Med Højagtelse

A. C. Evensen.

Ved Sagens *foreløbige Behandling* den *17. August* vedtoges det efter Forslag af Evensen at henvise den til *Budgetudvalget.* Den *17. September* afgav Udvalget (Ordfører: Effersøe) følgende

Udvalgsbetænkning.

Andrageren har udgivet 10 Hæfter af Ordbogen, indtil henimod Bogstavet G. Et Ekspl. af disse Hæfter findes vedlagt. Der er ifølge Andragendet, inden Udgivelsen blev paabegyndt, bevilget 300 Kr. af Statskassen til dette Værk, dog paa Vilkaar, at Udbetalingen først finder Sted, naar hele Ordbogen er udkommen.

Andrageren angiver, at han ikke kan fortsætte Udgivelsen, medmindre der ydes ham Pengehjælp. Arbejdet ved at skrive Bogen udfører han uden Vederlag.

Et Flertal (Effersøe, Olsen, Samuelsen og Weihe) mener ikke paa Grundlag af det foreligende at kunne tage Stilling til Spørgsmaalet om, hvor vidt denne Ordbog fortjener offentlig Støtte.

Først naar de fornødne Oplysninger herom foreligge, kan man tage under Overvejelse, om der af de under Lagtingets Bestyrelse staaende Midler kan bevilges noget til Ordbogens Udgivelse, og i bekræftende Fald hvor stort Beløb.

Et Mindretal (Michelsen og Skarð) mener, at Bogen, ihvorvel den ikke er fejlfri, meget vel svarer til sit Formaal, og at den navnlig er et godt grundlæggende Arbejde, saaledes at vi meget vel kan anbefale den til offentlig Støtte.

Udvalget fremsætter i Henhold til foranførte følgende Forslag til Vedtagelse:

Af *Flertallet* (Effersøe, Olsen, Samuelsen og Weihe):

1) Lagtinget kan ikke for Tiden tage Bestemmelse om eventuel Bevilling til Udgivelse af den omhandlede Ordbog.
2) En Afskrift af Udvalgets Betænkning tilstilles Andrageren.

Af *Mindretallet* (Michelsen og Skarð):

Lagtinget indstiller til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, at der af Statskassen ydes Pastor A. C. Evensen et yderligere Bidrag paa 300 Kr. til Udgivelse af en færøsk Ordbog, saaledes at Bidraget udbetales straks.

Ved Sagens *2. Behandling* den *18. September* vedtoges det med 19 Stemmer mod 0 at lade den overgaa til 3. Behandling.

Ved *3. Behandling* den *29. September* sattes Flertallets Forslag under Afstemning og vedtoges med 11 Stemmer mod 0, hvorefter Mindretallets Forslag betragtedes som bortfaldet.

XLVIII, Spørgsmaal om eventuel Uddannelse af flere Jordemødre.

Den *19. August* fremlagdes følgende *Skrivelse fra Amtet af s. D.:*

I Forbindelse med Skrivelse af 28. f. M. angaaende et Andragende om, at der maa blive ansat 2 Jordemødre (i Stedet for, som hidtil, 1) i Vaag Hoveddistrikt paa Suderø, skal jeg henlede Lagtingets Opmærksomhed paa, at det i de senere Aar har vist sig, at Trangen til Oplærelse af Jordemoderelever til Færøerne ikke kan tilfredsstilles ved Adgangen til de 2 Fripladser paa den kongl. Fødsels- og Plejestiftelse, som ifølge Bekendtgørelse af 25. Marts 1871 ere forbeholdte Færøerne, Island og Grønland tilsammen. Der foreligger saaledes for Tiden for Amtet Spørgsmaal om Oplærelse af ny Jordemødre for følgende Distrikter: 1) Fuglefjord (den nuværende Jordemoder søger Afsked paa Grund af Svagelighed); 2) Nolsø (ligeledes); 3) Husevig (ligeledes); 4) Funding (tidligere Jordemoder har maattet afskediges paa Grund af Sygdom); 5) Gøte (nyt Distrikt oprettet ved Justitsministeriets Bekendtgørelse af 7. November 1908); 6) Vaag (Suderø), se ovenfor. Til Raadighed for Elever fra Færøerne haves kun 1 Friplads paa det i September 1909 begyndende Kursus paa Fødsels- og Plejestiftelsen. Selv om der skulde kunne faas 2 Fripladser til Færøerne paa Kursuset 1910—11, hvad vel ikke er sandsynligt, vil det dog paa denne Maade trække altfor længe ud, førend de ledige Pladser kan blive besatte, og det vil i Længden sikkert ikke være muligt at holde Skridt med den stadige Trang til nye Jordemødre, alene ved Benyttelse af Fripladser. Da det nu efter de færøske Jorde-

mødres Lønningsforhold ikke kan ventes, at Eleverne selv er villige og i Stand til at bekoste deres Uddannelse, skal jeg henstille, at Lagtinget tager under Overvejelse, om der ikke er Anledning til, for at afhjælpe den tilstedeværende Trang, at yde en ekstraordinær Bevilling af Amtsrepartitionsfonden til Afholdelse af Udgifter ved nogle Elevers Oplærelse.

Ved Sagens *foreløbige Behandling den 20. August* vedtoges det efter Forslag af Formanden at henvise den til *Budgetudvalget*. Den *21. September* afgav Udvalget (Ordfører: Effersøe) følgende

Udvalgsbetænkning.

I en Skrivelse af 19. f. M. har Amtet meddelt Lagtinget, at det i de senere Aar har vist sig, at Trangen til Oplærelse af Jordemoderelever til Færøerne ikke kan tilfredsstilles ved den forhaandenværende Adgang til Fripladser paa den kgl. Fødsels- og Plejestiftelse, og samtidig henstillet, om der ikke er Anledning til, for at afhjælpe denne Trang, at yde en ekstraordinær Bevilling af Amtsrepartitionsfondens Midler til Afholdelse af Udgifterne ved nogle Elevers Oplærelse.

Udvalget erkender, at der er en Trang til Stede til Oplærelse af flere Jordemoderelever, og man kan med Hensyn hertil henholde sig til de Oplysninger, der findes i Amtets Skrivelse. Man maa derhos tiltræde Henstillingen om en Bevilling af Amtsrepartitionsfonden for at afhjælpe den forhaandenværende Trang til Uddannelse af Jordemødre.

Hvad angaar Udgifterne herved skal anføres, at Uddannelsen af en Jordemoderelev vil andrage 5 a 600 Kr., naar der ikke opnaas Friplads. Betalingen for Ophold paa Stiftelsen udgør 300 Kr. Hertil kommer Udgifter vedr. Rejse frem og tilbage m. m. Uddannelsen begynder hvert Aars 1. September, og det vil formentlig være rigtigst allerede nu at tage Bestemmelse om, hvor mange Elever, der skal søges uddannede i den Uddannelsestid, der begynder 1. Septbr. n. A. — Herom mener Udvalget, at man bør lade uddanne to Elever, foruden en, hvortil der kan ventes Friplads. Omkostningerne ved Oplærelsen (derunder indbefattet Rejseudgifter) skal afholdes af Amtsrepartitionsfonden i Medfør af Lov Nr. 37 af 29. Marts 1878.

I Henhold til foranførte foreslaas til Vedtagelse:

> Amtmanden anmodes om at foranstalte, at der næste Aar bliver oplært tre Jordemoderelever paa den kgl. Fødsels- og Plejestiftelse til Ansættelse her paa Øerne.
>
> Dog vil der kun være at oplære to Jordemoderelever, hvis der ikke opnaas Friplads paa Stiftelsen for mindst den ene Elev.

Ved Sagens *2. Behandling* den *25. September* vedtoges det med 17 St. mod 0 at lade den overgaa til 3. Behandling.

Ved *3. Behandling* den *27. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 21 St. mod 0.

XLIX. Andragende om Tilskud til Opførelse af et Hegn ved den i Bygden Gjov værende Kløft.

Den *31. Juli* fremlagdes følgende *Andragende*:

Til

Færøernes Lagting.

Som det vil være det høje Lagting bekendt, er Bygden Gjov paa Østerø bygget umiddelbart ved en dyb Kløft. Husene staa delvis ikke stort mere end en Favn fra Kløften, Færdselen gaar langs med Randen og Landingsstedet er nede i Kløften. Dette rummer en ikke ringe Fare, og en Mand er ogsaa i Vinteren 1907—08 kommen af Dage ved at falde derned. — Børnenes Færden ved Kløften er en stadig Kilde til Bekymring.

Under disse Omstændigheder har undertegnede Forstanderskab for Funding Sogns Kommune paatænkt at rejse et Hegn langs Kløften. Hegnet vil blive omkring 100 Favne langt og maa vistnok bestaa i galvaniseret Jærnnet paa Jærnstøtter. Det vil blive en bekostelig Sag, og Forstanderskabet mener ikke, at Kommunen kan overkomme det alene.

Man tillader sig derfor at andrage det høje Lagting om, at Tingets Tillidsmand maa komme til at undersøge Forholdene og give Plan og Overslag til Anlægget, og at Tinget derefter vil yde Kommunen et passende Tilskud til Anlæggets Gennemførelse.

Gjov, den 18. Juni 1909.

Ærbødigst

P. F. V.

P. C. Joensen,
Forstanderskabets Formand.

Den *7. August* henvistes Sagen til *Budgetudvalget*. Den *9. September* afgav Udvalget (Ordfører: Effersøe) følgende

Udvalgsbetænkning.

Forstanderskabet for Funding Sogns Kommune ansøger om Tilskud til Opførelse af et Hegn ved ovennævnte Kløft for at hindre Ulykkestilfælde ved at

Personer, navnlig Børn, styrte ned i paagældende Kløft, der findes ganske tæt ved nogle af Bygdens Beboelseshuse. Der anføres, at en Mand er omkommen ved Nedstyrtning der i Vinteren 1907—08. Tingets Tillidsmand har besigtiget Stedet og afgivet en Beretning*) med Overslag over de beregnede Udgifter ved det omhandlede Anlæg. Han beregner Udgifterne til i alt 274 Kr. 28 Øre.

Et Flertal, bestaaende af Udvalgets Medlemmer, undtagen Effersøe, finder efter Omstændighederne at kunne anbefale et passende mindre Tilskud, idet man maa betone, at Anlægget efter sin Beskaffenhed væsentlig bør bekostes af vedkommende Sogns Beboere.

Et Mindretal, Effersøe, kan derimod ikke tiltræde Forslaget om en Bevilling, særlig da der ikke tidligere er ydet Bevilling til nogen Sag af lignende Beskaffenhed. Anlægget vedrører ikke den offentlige Færdsel og maa anses for at være af udelukkende kommunal Art. Hertil kommer, at der er Brug for Lagtingets Midler til andre, mere paatrængende og sædvanlige offentlige Øjemed.

Forslag:

Af *Flertallet* (Michelsen, Olsen, Patursson, Samuelsen, Skarð og Weihe):

Af økonomisk Fond bevilges Funding Sogns Kommune et Tilskud af 80 Kr. til Opførelse af et Hegn ved Kløften i Gjov Bygd til Forebyggelse af Ulykkestilfælde ved Nedstyrtning.

Beløbet kan udbetales, naar der foreligger Attest fra Tingets Tilsynsmand for, at Anlægget er forsvarligt udført, overensstemmende med den af Tingets Tillidsmand affattede Plan med Overslag.

Af *Mindretallet* (Effersøe):

Andragendet kan ikke bevilges.

Ved Sagens *2. Behandling* den *11. September* vedtoges det med 19 Stemmer mod 0 at lade den overgaa til 3. Behandling.

Ved *3. Behandling* den *25. September* sattes Flertallets Forslag under Afstemning og vedtoges med 13 Stemmer mod 0, hvorefter Mindretallets Forslag bortfaldt.

---

*) Udelades her.

L. Udskillelse af Øen Store Dimon fra Sand Sogn som et særligt Sogn i kommunal Henseende.

Den *4. August* fremlagdes følgende *Andragende*:

Til
Færøernes Lagting.

Undertegnede Kongsbonde paa Store Dimon Jens Ole-Jacobsen tillader sig herved ærbødigst at andrage om Lagtingets Medvirkning til, at »Dimon« maa blive udskilt fra Sand Sogn som et særligt Sogn i kommunal Henseende.

Dimon ligger som bekendt isoleret fra den øvrige Del af Sandø Syssel og behandles som et særligt Kirkesogn. For Tiden betaler Dimonbonden sin store Del af kommunale Afgifter vedrørende Vejvæsen, Skolevæsen o. s. v., medens Dimon ikke faar nogen Gavn eller Nytte af disse Udgifter. Den almindelige Regel, at den, der har en Forpligtelse, ogsaa skal have tilsvarende Rettigheder, gælder ikke for Dimon. Særlig kan fremhæves, at medens Dimon understøtter Sand Sogns Skolevæsen, faar Øen ikke Nytte af Skolevæsenet. Skal Dimonbonden skaffe sine Husfolk og sin Familie Undervisning, maa det ske enten ved Antagelse af Huslærer eller ved at sende Børnene bort fra Øen, og den sidste Udvej er jo ikke tiltalende.

Der er mange Grunde, som taler for, at »Dimon« udskilles som et særligt Sogn, og det højt ærede Lagtings Medlemmer ville sikkert i Erkendelse af, at mit Andragende er berettiget, forhjælpe mig til at faa mit Ønske opfyldt. Dimonbonden vil altid være i Stand til at røgte Sognets Anliggender forsvarligt, og den Omstændighed, at man har kunnet gaa med til at behandle Dimon som et særligt Sogn i kirkelig Henseende, taler for, at man ogsaa vil kunne gaa med til at udskille Dimon som et særligt Sogn i kommunal Henseende.

p. t. Thorshavn, den 3. August 1909.

Ærbødigst

Jens Ole-Jacobsen.

Ved Sagens *foreløbige Behandling* den *6. August* vedtoges det efter Forslag af Formanden at henvise den til *det kommunale Udvalg*. Den *18. August* afgav Udvalget (Ordfører: Nielsen) følgende

Udvalgsbetænkning.

Kongsbonden paa Store Dimon Jens Ole-Jacobsen har ved Ansøgning af 3. ds. andraget om Lagtingets Medvirkning til, at Øen maa blive udskilt fra Sand Sogn som et særligt Sogn i kommunal Henseende.

Dette Andragende er af Tinget blevet henvist til undertegnede Udvalg, som skal tillade sig at anføre følgende:

Grunden til, at Andrageren ønsker at faa Store Dimon udskilt som et særligt Sogn i kommunal Henseende, foregives at være den, at han betaler sin store Del af kommunale Afgifter vedrørende Vejvæsen, Skolevæsen o. s. v. i Sand Sogn, uden at Dimon faar nogen Gavn eller Nytte af disse Udgifter. Skønt Udvalget maa beklage, at Dimon af Naturen er saaledes stillet, at Øen ikke kan faa lige saa stor Nytte som Bygden Sand og Skopen af de Beløb, der paalignes til Sognets Fornødenheder, deriblandt særlig til Vejvæsenet og Skolevæsenet, kan man dog ikke paa nogen Maade tilraade Lagtinget at virke hen til at udskille Øen fra Sand Sogn som et særligt Sogn i kommunal Henseende, da dette af praktiske Grunde forekommer Udvalget at være ganske urimeligt. Følgen af, at Øen blev udskilt som et særligt Sogn, vilde blive den, at den maatte faa sin egen Skolekommission og Sognekommission, sit eget Valgnævn for kommunale Valg o. s. v. At dette ikke kan lade sig gøre for en Ø, paa hvilken der kun findes ét Hus, maa være indlysende for alle, idet man ikke vilde kunne faa det nødvendige kvalificerede Medlemsantal til de nævnte Kommissioner og Valgnævn m. m. Selv om Andrageren for Tiden er velsitueret i økonomisk Henseende, er den Mulighed ikke udelukket, at han paa Grund af Sygdom eller andre Omstændigheder kunde komme til at trænge til Fattighjælp. I saa Fald vilde det vistnok knibe for et eventuelt Dimon Sogn at udrede de nødvendige Udgifter i saa Henseende. Udvalget mener dog, at der kan hjælpes paa Undervisningsvæsenet, f. Eks. ved at Andragerens Børn tage Ophold i Bygden Sand. Skønt det ikke er saa behageligt for Andrageren og Børnene at skilles, vilde dette dog være at foretrække fremfor at lade dem mangle Undervisning. Det kunde tænkes, at Kommunen var villig til at medvirke hertil, saaledes at Børnenes Ophold i Sand ikke vilde blive Andrageren for bekosteligt.

I Henhold til foranstaaende skal Udvalget tillade sig at foreslaa Tinget at svare Andrageren:

1. Tinget finder ikke Anledning til at yde sin Medvirkning til, at Store Dimon maa blive udskilt fra Sand Sogn som et særligt Sogn i kommunal Henseende.
2. Man henstiller til Forstanderskabet at yde sin Medvirkning til, at Andragerens Børn kan erholde Undervisning i Sognets Skole, f. Eks. ved at de enten uden Vederlag eller mod en billig Betaling i den skolepligtige Tid kan faa Ophold i Bygden Sand.

Den *21. August* fremlagdes følgende *Ændringsforslag af Samuelsen* til Udvalgets Forslag:

1) Sagen udsættes til næste Aar.
2) Amtmanden anmodes om at indhente Erklæring over Andragendet fra Sandø Præstegælds Kommunalforstanderskab.

Ved Sagens *2. Behandling s. D.* sattes Ændringsforslaget først under Afstemning og vedtoges med 16 Stemmer mod 0, hvorefter Udvalgets Forslag var bortfaldet.

LI. Andragende om Foranstaltninger til Fremme af Ægeksporten fra Færøerne.

Den *27. August* fremlagdes følgende *Skrivelse fra Amtet af s. D. tilligemed et Andragende af 12. Juni fra Agent A. S. B. Johannesen af Leith:*

Hoslagt undlader man ikke at tilstille det ærede Lagting et hertil fremsendt Andragende med 1 Bilag, hvori Agent A. S. B. Johannesen af Leith anholder om, at Lagtinget vil udvirke, at der bevilges ham et Statstilskud paa 10,000 Kr. for at han derved kan blive i Stand til at fremme Ægeksporten fra Færøerne.

Det tilføjes, at man har villet oppebie Ankomsten af den medfølgende Anbefaling fra det kongelige danske Vice-Consulat i Leith, hvilken man i Skrivelse af 16. Juni d. A. — paa Foranledning af, at Andrageren, ved at fremsende Andragendet, havde forespurgt om en saadan Anbefaling var nødvendig, — havde tilraadet ham at indhente, forinden man sendte Sagen til Lagtinget.

* * *

At Færøerne kan komme til at tælle iblandt de Ægeksporterende Lande, kan der aldrig være nogen Tvivl om, i Særdeleshed da Øerne besidde Fordele fremfor flere af de Lande, som nu drive Æg-Eksport i større Udstrækning. Hvem skulde saaledes for tyve Aar siden tænke sig, at der nogensinde kunde være Tale om Æg-Eksport fra Lande som Marokko, Ægypten og fjernt liggende Egne i Canada til England? Og dog er det et Faktum, at en Masse Æg eksporteres fra disse Lande til England; jeg nævner Marokko og Ægypten, i Særdeleshed den første; for her er alt endnu primitivt, hvad Samfærdselsmidler og meget andet angaaar, og saa have de jo i begge disse Lande den tropiske Hede. I Canada er det Afstanden, som skulde være imod Æg-Eksporten, men alligevel kunne disse Lande tilsammen sende saa mange Æg ind til England, at disse til Tider kunne have en virkende Indflydelse paa Markedet. Rusland er den største Leverandør til England og Tyskland og til en vis Grad kan man sætte dette Land under samme Kategorium som Canada, for saa vidt Eksporten til England angaar, da de fleste Æg komme fra Egne, som ligge flere Ugers Rejse fjærnede fra Kysten, og det samme gælder om Østrig, som kommer næst efter Danmark i Eksporten. Jeg anfører alt dette for at vise, at Færøerne virkelig besidder mange Fordele fremfor disse Lande, hvoraf nogle have drevet det saavidt, at Æg-Eksporten danner en af Hoved-Næringsvejene. Jeg skal ogsaa her tilføje, at der eksporteres store Kvanta Æg baade fra Ørkenøerne og Shetland til Scotland.

Kommer man nu til at stille Sammenligninger imellem Færøerne og disse Lande, finder man, at Færøerne have bedre Betingelser for Hønseavl end de fleste af dem, og ikke daarligere end de bedste, og man maa forundre sig over, at der er gjort saa lidt for dens Fremme; men her er det som i saa mangt andet, at Initiativet maa tages af en Mand, som ikke alene absolut interesserer sig for Sagen, men som er absolut å jour med alt, hvad der hører til Branchen lige fra Produceringen til Realiseringen, og ikke mindst denne sidste. Jeg har gjort

denne Branche til mit Specialitetsfag siden jeg rejste fra Færøerne for 15 Aar siden; jeg har været i de store Æg-eksporterende Lande som Danmark, Rusland, Sverig o. s. v., og har i de sidste 7 Aar været etableret her i Scotland som Agent for danske, svenske, russiske og østrigske Eksportører, og den rige Erfaring, jeg har vundet, vil jeg nu stille til Færøernes Disposition, naar der kan stilles mig et Statstilskud en Gang for alle paa Kr. 10,000; jeg skal bemærke, at det er min Hensigt at lade min Forretning her fortsætte under min Stedfortræder, og jeg vil blive bosiddende paa Færøerne; jeg vil saaledes kunne disponere over min hele Tie deroppe. Jeg vil saa gaa over til at udvikle min Plan, som er som følger:

Jeg vil leje et uopdyrket Stykke Jord fra Staten paa en for Øjemedet svarende Plads; jeg vil muligvis afkøbe Staten dette Stykke og mere senere. Til en Begyndelse vilde et Areal svarende til halvandet Kofoder være tilstrækkeligt; jeg beregner, at med Bohus, Udhuse, Gærder og Beholdning vilde det hele komme til at staa mig i Kr. 20,000. Jeg mener at begynde med en Beholdning paa ikke mindre end 500 Høns, som til det kommende Aar vilde kunne stige til omkring 2000. Jeg skal bemærke, at jeg ogsaa vil holde Svin, da Hønseavl og Svineavl gaa umiddelbart sammen. Danmark slagter hver Uge ikke færre end 35,000 Svin, og gaar stadig fremad; den ene Andels-Eksportforening oprettes efter den anden ikke alene i Danmark, men ogsaa i Nabolandet Sverige, et vist Tegn for, at Forretningen lønner sig og lønner sig godt; saa ogsaa heri er der meget at gøre paa Færøerne. Jeg tænker at begynde med en Beholdning paa 30—40 Svin.

Jeg paatager mig at give alle de Meddelelser samt Vejledninger, som Folk skulde ønske hos mig i begge Avlene, samt til at berejse Øerne af og til for at undervise Folk og give Opmuntring til Avlenes Fremme, kort sagt, jeg paatager mig at skulle faa Folks Øjne op for, at denne nye Bedrift kan føres op til en Hoved-Næringsvej paa Højde med Fiskeriet. Den Drift, som jeg begynder, skal altsaa blive et Mønster-Drift. Jeg skal bevise for Folk, at den skal kunne betale sig; og kan man først faa dem til at forstaa det, vil min Hensigt være naaet, den nemlig, at faa Færøerne til et Æg-eksporterende Land.

Jeg anbefaler saa mit Andragende til det ærede Lagtings Velvilje, og afventer et tilfredsstillende Resultat.

Ved Sagens *foreløbige Behandling* den *30. August* vedtoges det efter Forslag af Effersøe at henvise den til *Budgetudvalget*.

Den *9. September* afgav Udvalget (Ordfører: Effersøe) følgende

Udvalgsbetænkning.

Andrageren nærer ikke Tvivl om, at Færøerne kan komme til at tælles iblandt de ægeksporterende Lande og anfører, at Øerne besidde Fordele med Hensyn til Hønseavl frem for flere af de Lande, som driver Eksport af Æg i stor Udstrækning.

Han agter at leje eller købe et Stykke uopdyrket Jord af 1½ Kofoders Størrelse fra Staten paa en for Øjemedet svarende Plads. Herpaa vil han drive Hønseavl og Svineavl, hvilken sidste han anser egnet til at drives i Forbindelse med Hønseavl.

Anlægget — Beboelseshus, Udhuse, Indhegning m. v. — er beregnet til at ville koste 20,000 Kr.

Han vil begynde med mindst 500 Høns, og Antallet vil i det følgende Aar kunne stige til omkring 2000.

Hvad Svineavlen angaar, paatænker Andrageren at begynde med en Be-

sætning paa 30—40 Svin. Han anfører, at der oprettes den ene Andels-Svine-Eksportforening efter den anden i Danmark og Sverrig, og at dette er et Tegn paa, at Forretningen lønner sig godt samt slutter derud fra, at der ogsaa heri er meget at gøre paa Færøerne.

Andrageren vil paatage sig at give Folk Vejledning baade med Hensyn til Hønseavl og Svineavl og vil i det Øjemed bosætte sig paa Øerne og herejse disse og godtgøre for Befolkningen, at den nye Bedrift kan blive til en Hovednæringsvej paa Højde med Fiskeriet. Den paatænkte Bedrift skal efter Andragerens Udtalelse blive en Mønsterbedrift, ved hvilken det skal kunne bevises, at Hønse- og Svineavl kan betale sig.

Hvad angaar Andragerens Kvalifikationer til at iværksætte dette Foretagende, udtaler han:

»Jeg har gjort denne Branche til mit Specialitetsfag, siden jeg rejste fra Færøerne for 15 Aar siden; jeg har været i de store æg-eksporterende Lande som Danmark, Rusland, Sverrig o. s. v. og har i de sidste 7 Aar været etableret her i Scotland som Agent for danske, svenske, russiske og østrigske Eksportører, og denne rige Erfaring, jeg har vundet, vil jeg nu stille til Færøernes Disposition. . . .«

Andrageren har ved Fremsendelsen af sit Andragende tilbudt straks at fremskaffe Anbefaling fra Generalkonsulen for Scotland (formenflig den danske Generalkonsul) samt fra Borgmesteren i Leith, dersom det skulde anses for nødvendigt. Paa den af Amtet givne Anledning har Andrageren derefter sendt en Anbefaling fra den danske Vicekonsul i Leith og meddelt, at Anbefaling fra Borgmesteren i Leith paa Grund af Omstændighederne ikke har kunnet fremskaffes.

I den foreliggende Anbefaling, hvis Indhold tildels er noget uklart, udtales, at Andrageren har været ansat i Scotland og i Udlandet i forskellige Forretninger i Æg- & Smørbranchen, og at han i de sidste 7 Aar har drevet Forretning i nævnte Branche for egen Regning. Forretningen, som begyndte under smaa Forhold, har naaet en betydelig Størrelse. Andrageren betegnes som en dygtig og energisk Forretningsmand, hvem Vicekonsulen anbefaler som Agent for hvem, der maatte have Brug for en saadan.

Naar Andrageren, som foran omtaldt, taler om sin Branche, er der efter Indholdet af Anbefalingen og Andragendet øjensyeligt sigtet til Æg- og Smør-Afsætning, (Handel), og det er ret antageligt, at Andrageren med Hensyn hertil besidder Erfaring og Dygtighed. Dette vilde selvfølgelig være af stor Betydning for den foreliggende Sags Fremme, men man kan ikke se bort fra, at det ogsaa i høj Grad er af Vigtighed, at den Person, der giver sig i Kast med at udvikle Hønseavlen, (eventuelt tillige Svineavlen), paa Færøerne, er virkelig Fagmand i saadan Avl og har vist Dygtighed i den Retning. I saa Henseende foreligger der ingen Oplysninger for Andragerens Vedkommende, og det ses ikke en Gang, om han overhovedet har beskæftiget sig med Hønse- eller Svineavl.

Allerede af den Grund mener Udvalget ikke at kunne foreslaa, at der for Tiden foretages noget Skridt i den af Andrageren angivne Retning.

Man maa ogsaa bemærke, at man har savnet en Beregning med Hensyn til Lønsomheden af det paatænkte Foretagende.

Hvad iøvrigt angaar den i Andragendet særlig fremhævede Sag, Hønseavl paa Færøerne med Udvikling af en Ægeksport som Formaal, (Svineavl lades her ude af Betragtning), skal Udvalget bemærke:

Der drives og har fra ældre Tid været drevet en Del Hønseavl her paa Øerne, dog kun i ganske lille Stil, og uden at der har fundet nogen Eksport af Æg Sted. — Det sædvanlige er, at hver Familie holder nogle faa (2—5 eller nogle flere) Høns. Hønsene ernære sig hovedsagelig ved Affald fra Husholdningen og ved, hvad de kunne opsamle ved at gaa frit om paa Marken. (Korn gives kun sparsomt). Dette sidste Forhold fører ganske almindeligt til Klager over den Fortræd, som Høns gøre paa dyrkede Marker. Af enkelte Personer er der vel nok til Tider holdt og holdes maaske ogsaa for Tiden en Del flere Høns, men man er ikke bekendt med, at der har været drevet rationel Hønseavl af nogen i større Stil her paa Øerne.

Man skal nævne, at der i 1906 har foreligget for Lagtinget et Andragende fra pensionæret Førstelærer Petersen om Rejseunderstøttelse til at erhverve sig Indsigt i Fjærkræavl nede i Kongeriget, jfr. Lagtingstidende for s. A., Side 252, Punkt 8, og at nævnte Andrager har faaet Statsunderstøttelse til en saadan Rejse, og efter at have tilendebragt den paatænkte Rejse har drevet Hønseavl i Thorshavn. Om Resultaterne af denne Avl kan man ikke fremskaffe nærmere Oplysninger for Tiden, da Hr. Petersen er bortrejst.

Imidlertid har Hønseholdet her paa Øerne formentlig været ret meget i Tiltagende i de senere Aar som Følge af det stigende Begær paa Æg og de stigende og til Tider ret høje Priser. Den Omstændighed, at man i de senere Aar har haft et meget billigt Foder for Høns i Hvalkød, har ogsaa fremmet Avlen.

Udvalget maa være enigt med Andrageren i den store nationaløkonomiske Betydning, der vilde ligge i Udvikling af en rationel Hønseavl paa Øerne, men nærer nogen Tvivl om den rette Vej er at anlægge Hønserier i meget stor Stil. Man tænker sig, at mindre Hønserier, særlig i Forbindelse med smaa Jordbrug, vil have større Sandsynlighed for at lønne sig. Imidlertid maa man indrømme, at man ikke er sagkyndig i denne Henseende. Man ser sig i det hele taget ikke i Stand til til Fulde at bedømme, hvorvidt Hønseavl under den ene eller anden Form, drevet med Eksport af Æg for Øje, har Betingelser for at betale sig. I den Henseende skal man kun bemærke, at den Omstændighed, at Korn som Følge af Transportomkostningerne er og formentlig altid vil blive forholdsvis dyrt her paa Øerne, vel vil lægge Hønseavl, særlig i større Stil, en Del Hindringer i Vejen, medens den, navnlig for Tiden, lette Adgang til animalsk Føde kan begunstige Avlen.

Derimod vilde man tillægge det stor Betydning, om der af en eller flere dertil egnede Personer blev iværksat rationelle Forsøg med Hensyn til Hønseavl. Hvis saadanne Forsøg lykkedes, vilde de sikkert have almengavnlige Virkninger, hvad enten de førte til Eksport af Æg eller kun til større og mere lønnende Produktion af saadanne til Anvendelse paa Øerne. Iværksættelsen af Forsøg i denne Retning har derfor Udvalgets Sympati.

Udvalget foreslaar i Henhold til foranførte følgende til Tingets Vedtagelse:

> Lagtinget kan ikke paa Grundlag af det for Tinget oplyste støtte det af Agent A. S. B. Johannesen af Leith foreslaaede i et til Tinget indsendt Andragende omhandlet Foretagende til Fremme, særlig af Hønseavlen paa Færøerne.
>
> En Afskrift af vedkommende Udvalgs Betænkning angaaende Sagen tilstilles Andrageren tillige med Tingets Svar og med Tilkendegivelse af, at Tinget er villigt til at tage Sagen under nærmere Overvejelse, naar Andrageren fremsender fornødne Oplysninger angaaende de Betingelser, som han maatte have for at kunne iværksætte og drive rationel Hønseavl, samt, om muligt, ogsaa yderligere Oplysninger angaaende Løsomheden af den paatænkte Bedrift.

Ved Sagens *2. Behandling* den *11. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 18 Stemmer mod 0.

LII. Bidrag til Afholdelse af Udgifter ved Lægeskyds.*)

Den 9. *September* fremlagdes følgende *Andragende*:

Idet man indlagt fremsender Fortegnelse**) over Udgifterne ved privat Lægeskyds i Vaagø Præstegælds Kommune siden 1. Oktober 1908, tillader man sig ærbødigst at andrage om, at det af Lagtinget i Fjor i dette Øjemed bevilgede Beløb af 300 Kr. maa blive Forstanderskabet udbetalt, og at et lignende Beløb maa blive genbevilget, til Læge maatte blive ansat paa Vaagø.

Forstanderskabet for Vaagø Præstegælds Kommune, p. t. Thorshavn, den 9. September 1909.

P. F. V.

J. Z. Nielsen,
Fmd.

Til
Færøernes Lagting.

Ved Sagens *foreløbige Behandling* den 10. *September* vedtoges det efter Forslag af Nielsen at henvise den til *Budgetudvalget*. Den 17. *September* afgav Udvalget (Ordfører: Effersøe) følgende

Udvalgsbetænkning.

Ovennævnte Forstanderskab fremsender en Fortegnelse over privat Lægeskyds i Vaagø Syssel siden 1. Oktober 1908, for saa vidt Forstanderskabet har faaet Meddelelse om den stedfundne Skyds, og andrager om, at det af Lagtinget i 1908 til Lægeskyds paa Vaagø bevilgede Beløb paa 300 Kr. maa blive udbetalt til Forstanderskabet, og at et lignende Beløb maa blive genbevilget i samme Øjemed, indtil der maatte blive ansat Læge paa Vaagø.

Ifølge den medfølgende Fortegnelse er der medgaaet i alt 592 Kr. 31 Øre.

Et Flertal (Effersøe, Olsen, Samuelsen og Weihe) kan ikke anbefale, at den i Fjor bevilgede Sum, 300 Kr., udbetales, da Forudsætningen for den givne Bevilling ikke er opfyldt. Bevillingen var nemlig, som det vil fremgaa af Lagtingstidende for 1908, Side 193—195, given for Aaret fra 1. Oktober 1908 til 30. September 1909 til Lægeomrejser, til Dækning af eller som Tilskud vedrørende Udgifter ved Omrejser i Vaagø Præstegælds Kommune, som Lægen foretager

*) Se Lagtingstidende for 1908, Side 193.

**) Udelades her.

efter Kommunalforstanderskabets Begæring. De omhandlede Omrejser ses imidlertid ikke at have fundet Sted.

Flertallet kan heller ikke anbefale, at der ydes nogen Bevilling i det anførte Øjemed for næste Aar, da ingen Del af de Beløb, som Tinget stillede til Raadighed i Fjor til Lægeomrejser henholdsvis paa Vaagø og i et Distrikt, der omfattede Østerø Syssel samt Haldersvig Sogn, er kommet til Udbetaling.

Et Mindretal (Michelsen og Skarð) anbefaler, at Andragendet bevilges, da Erfaringen har vist, at den Vej, man slog ind paa for at bøde paa Mangelen af Læge, ikke var praktisk. Naar der ikke har kunnet ydes Hjælp paa den i Fjor foreslaaede Maade, maa der ydes dem, som have haft Udgifter ved Lægeskyds, Hjælp.

I Henhold til foranførte foreslaas til Vedtagelse:

Af *Flertallet* (Effersøe, Olsen, Samuelsen og Weihe):

Da Forudsætningen for Udbetaling af det i 1908 bevilgede Beløb til Udgifter ved Lægeomrejser paa Vaagø ikke er til Stede, og da forrige Aars Bevilling altsaa ikke er bleven benyttet, maa Andragendet i sin Helhed afslaas.

Af *Mindretallet* (Michelsen og Skarð):

1). Af Amtsfattigkassen udbetales til Forstanderskabet for Vaagø Præstegælds Kommune et Beløb paa 300 Kr. som Tilskud til forskellige private Personers Udgifter til Lægeskyds i Aaret fra 1. Oktober 1908 til 30. September 1909.

Beløbet fordeles af Forstanderskabet imellem de paagældende i Forhold til de af disse hafte Udgifter.

2) Et Beløb paa indtil 300 Kr. bevilges af Amtsfattigkassen for Aaret fra 1. Oktober 1909 til 30. September 1910 til Anvendelse i samme Øjemed, dog ikke længere end indtil der maatte blive ansat Læge paa Vaagø.

Beløbet fordeles som under Punkt 1) ommeldt.

Ved Sagens *2. Behandling* den *18. September* vedtoges det med 17 Stemmer mod 0 at lade den overgaa til 3. Behandling.

Ved *3. Behandling* den *27. September* sattes Flertallets Forslag først under Afstemning og vedtoges med 12 Stemmer mod 0, hvorved Mindretallets Forslag, Punkt 1, bortfaldt.

Mindretallets Forslag, Punkt 2, sattes under Afstemning, men bortfaldt, idet kun 7 stemte for og ingen imod.

LIII. Vejen i Sands Li.*)

Den *14. August* fremlagdes følgende *Skrivelse fra Færø Amt af s. D.*, som henvistes til *Budgetudvalget*:

Ved hermed at fremsende Skrivelse af 10. d. M.**), hvorved Sysselmanden for Sandø Syssel hertil har indsendt Indberetning med 1 Bilag om Broer, Veje og Landingssteder i Sandø Syssel, skal man tillige — med Hensyn til den i Indberetningen omhandlede Vej i Sands Li — tilstille Lagtinget Skrivelse af 7. November f. A.**) fra Forstanderskabet for Sandø Præstegælds Kommune, Skrivelse af 3. December f. A.**) fra Sysselmanden og Skrivelse af 19. December f. A.**) fra Forstanderskabet angaaende den nævnte Vej.

Den *23. August* afdav Udvalget (Ordfører: Effersøe) følgende

Udvalgsbetænkning.

I sidste Samling forelaa et Andragende fra Beboere af Sand om Tilskud til Anlæg af en 1—1½ Alen bred Gangsti gennem Sands Li.

Tinget vedtog at svare, at der kunde forventes bevilget et passende Bidrag, naar følgende Partier af Vejen vare forsvarlig istandsatte, nemlig Passagen over Fossen og Opgangen paa Liderende (Lagtingstid. 1908, Side 211, Litr. a. 8.).

I samme Samling vedtog Tinget (Lagtingstid. 1908, Side 221, Nr. 23) i Anledning af Indberetning fra Sysselmanden paa Sandø at opfordre Forstanderskabet for Sandø Præstegælds Kommune til at foranstalte Manglerne ved Vejen i Sands Li afhjulpne snarest muligt, idet der derhos tilkendegaves, at Tinget, hvis Vejen ikke blev behørig istandsat inden næste Lagtingssamling, vilde tage under Overvejelse, hvilke Foranstaltninger der vilde være at træffe for at fremtvinge Vejens behørige Udbedring.

Angaaende Vejen i Sands Li foreligger følgende nye Aktstykker, som ere tilstillede Tinget ved Skrivelse af 14. d. M. fra Amtet (Nr. 171 — 1909), nemlig:

— — — — — — — — — — — — — — — —

(Se Amtets Skrivelse).

Af disse Aktstykker fremgaar, at Vejen ikke er bleven behørig istandsat, samt at der hersker betydelig Meningsforskel mellem Sysselmanden og Forstanderskabet om, hvorledes Istandsættelsen bør foretages.

Forstanderskabet udtaler, at det ikke tilsigter at være modvillig mod Lagtingets Opfordring om Vejens Udbedring, men det er ikke klar over, hvad der bør udføres for at Vejen kan blive forsvarlig. Forstanderskabet anmoder

*) Se Lagtingstidende for 1908, Side 211.

**) Udelades her.

derfor om, at der maa blive afholdt et Syn af sagkyndige Mænd, der kan udtale sig om, hvorledes Vejen bør istandsættes.

Udvalget mener, at det vil være rigtigt at efterkomme denne sidste Anmodning. Idet bemærkes, at man agter at afvente de eventuelle Synsmænds Erklæring, inden man fremsætter noget endeligt Forslag, skal man foreløbig foreslaa:

Tinget anmoder Færøernes Sorenskriveri om at udmelde to kyndige og uvillige Mænd til at afholde en Synsforretning over Vejen gennem Sands Li i Sand Sogn angaaende, hvorledes Vejen hensigtsmæssigst kan sættes i forsvarlig, farbar Stand, og hvad Udbedringen kan skønnes at ville koste.

En Afskrift af Sysselmandens Indberetning angaaende Vejen og af Forstanderskabets Skrivelser tilstilles Synsmændene.

Ved Sagens *Behandling s. D.* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 16 Stemmer mod 0.

Den *15. September* afgaves endvidere følgende

Udvalgsbetænkning.

Nærværende Betænkning afgives i Fortsættelse af Udvalgets Betænkning I. af 23. f. M., der er fremlagt under Nr. 203 — 1909.

Efter Tingets Vedtagelse, overensstemmende med Udvalgets Forslag, er paagældende Vej blevet synet af to af Retten udmeldte Mænd angaaende, hvorledes Vejen hensigtsmæssigst kan sættes i forsvarlig, farbar Stand, og hvad Udbedringen kan skønnes at ville koste, og Beskrivelse af Synsforretningen er afgiven til Udvalget.

De i Forslag bragte Udbedringer ere beregnede til at ville koste i alt 195 Kr., og Udvalget anser disse Udbedringer for at være nødvendige og paa ingen Maade for vidtgaaende, men samtidig ogsaa for tilstrækkelige.

Man skal derfor i Betragtning heraf, og efter hvad der i øvrigt foreligger i Sagen, foreslaa Tinget at vedtage følgende:

A. Af et *Flertal* (Effersøe, Michelsen, Olsen, Samuelsen og Weihe):

1. Det paalægges Forstanderskabet for Sandø Præstegælds Kommune at sætte Vejen i Sands Li i forsvarlig Stand overensstemmende med den Synsforretning, som er bleven afholdt den 23. August d. A. efter Tingets Begæring, eller paa en anden Maade, der er mindst lige saa fyldestgørende.
2. Amtmanden anmodes om at foranledige, at Sysselmanden i sin næste Indberetning angaaende Vejes, Broers og Landingssteders Tilstand oplyser, hvorvidt Vejen er bleven behørig istandsat overensstemmende med det givne Paalæg.
3. Naar Attest fremskaffes fra en af Amtmanden udmeldt Mand for, at Arbejdet er blevet forsvarlig udført i Overensstemmelse med foranførte, og behørig specificeret Regnskab over Udgifterne foreligger, kan der af Lagtinget ventes bevilget et passende Tilskud.

B. Af et *Mindretal* (Patursson og Skarð):

Som Udvalgets Forslag med Undtagelse af, at der i Stedet for Ordene »Det paalægges Forstanderskabet for Sandø Præstegælds Kommune« i Begyndelsen af Punkt 1 sættes: »Forstanderskabet for Sandø Præstegælds Kommune anmodes om«, hvorhos Ordene »det givne Paalæg« i Slutningen af Punkt 2 erstattes med: »Punkt 1«.

Ved Sagens *2. Behandling* den *17. September* sattes Mindretallets Forslag først under Afstemning ved Navneopraab, men bortfaldt, idet kun 7 stemte for (*stemte ikke:* Poulsen, Nielsen, Provsten, Skaalum, Michelsen, Olsen, H. A. Djurhuus, Dam, N. Djurhuus, Dahl, Effersøe, Weihe og Formanden; *fraværende:* Petersen og Samuelsen).

Flertallets Forslag sattes derpaa under Afstemning og vedtoges med 14 Stemmer mod 0.

LIV. Vej gennem Næsli i Porkere Sogn.

Den *25. August* fremlagdes følgende *Andragende*:

Til
Lagtinget.

Underskrevne Købmand Napoleon Nolsøe af Vaag tillader mig herved at fremføre følgende Klage over Forstanderskabet for Porkere Sogns Kommune.

Det er af Forstanderskabet vedtaget at anlægge en Vej gennem Næsli i Fortsættelse af Vejen Porkere—Næs til Markøre, Vaag. Medens der paa førstnævnlig Strækning allerede i længere Tid har været anlagt en god banet Vej, henligger Strækningen Næs-Markøre, Vaag, stadig ubanet.

Der har fra gammel Tid gaaet en »Gøte« gennem Næsli (Bygdevejen fra Næs til Vaag), men denne Gøte er paa Grund af den store Færdsel, der baade i godt og daarligt Vejr saa at sige daglig foregaar efter samme, blevet saaledes optravet, at den nu er ufremkommelig paa Grund af Moradser. Følgen heraf bliver, at Folk

søger andre Steder at gaa paa gennem Næsli og danner den ene ny Gøte efter den anden, hvorved Jorden bliver efterhaanden ganske ødelagt. Som en af de største Ejere i Næsli, maa jeg gøre Indsigelse herimod og anmode Lagtinget om at give Forstanderskabet for Porkere Sogns Kommune Paalæg om at fremskaffe en ordentlig Vej gennem Næsli.

Som før bemærket foregaar der megen Færdsel gennem Næsli, idet en Mængde Mennesker, baade Kvinder og Mænd, næsten hver Dag søge ind til Vaag, hvor de have fast Arbejde ved Tilvirkning af Klipfisk, Losning og andet Arbejde.

Haabende, at Lagtinget vil tage denne min Begæring under velvillig Overvejelse, tegner

Vaag, den 20. August 1909.

Ærbødigst

Napoleon Nolsøe.

Ved Sagens *foreløbige Behandling* den *27. August* vedtoges det efter Forslag af Skaalum at henvise den til *det kommunale Udvalg.*

Den *4. September* afgav Udvalget (Ordfører: Nielsen) følgende

Udvalgsbetænkning.

Til undertegnede Udvalg er bleven henvist en fra Købmand Napoleon Nolsøe af Vaag til Tinget indkommen Klage over, at Strækningen Næs—Markøre henligger ufarbar, endskønt Forstanderskabet skal have vedtaget at anlægge en Vej gennem Næsli i Fortsættelse af Vejen Porkere—Næs til Markøre—Vaag. Det anføres, at medens der paa førstnævnte Strækning, nemlig Porkere—Næs allerede i længere Tid har været anlagt en god banet Vej, henligger Strækningen Næs—Markøre, Vaag, stadig ubanet.

Endvidere anføres det, at der fra gammel Tid har gaaet en »Gøte« gennem Næsli (Bygdevejen fra Næs til Vaag), men at denne Gøte nu paa Grund af den store Færdsel, der baade i godt og daarligt Vejr saa at sige daglig foregaar efter den, er blevet saaledes optravet, at den nu er ufremkommelig paa Grund af Moralser.

I sin Indberetning til Lagtinget har Sysselmanden anført, at den paagældende Vej trænger til Udbedring.

Ifølge Landkommunallovens § 19 paaligger det Forstanderskaberne at drage Omsorg for, at de egentlige Bygdeveje ere i en saadan Tilstand, at de forsvarlig kunne befares. Udvalget mener derfor, at det paahviler Forstanderskabet for Porkere Sogns Kommune at sørge for, at den heromhandlede Vej sættes i forsvarlig farbar Stand.

Da det er oplyst for Udvalget, at Vaag har betydelig Interesse i, at den heromhandlede Vej udbedres for de mange Mennesker, som andre Steder fra, navnlig fra Porkere og Næs, søge Arbejde i Vaag, har man tænkt sig Muligheden af, at Forstanderskabet for Vaag Sogns Kommune frivilligt vilde bidrage til Vejens Istandsættelse efter nærmere Forhandlinger mellem Forstanderskaberne.

Da Udvalget er af den Mening, at det er af Vigtighed, at den heromhandlede Vej sættes i forsvarlig farbar Stand, og Forpligtelsen hertil, som ovenfor anført, paahviler Porkere Sogns Kommune, paa hvis Grund Vejen ligger, tillader man sig at foreslaa Tinget at vedtage:

»Forstanderskabet for Porkere Sogns Kommune har at drage Omsorg for, at Strækningen Næs-Markøre sættes i forsvarlig farbar Stand, eventuelt med den Hjælp, som Vaag Sogns Kommune, efter Forhandling mellem Forstanderskaberne frivillig maatte yde hertil.

Ved Sagens *2. Behandling* den *8. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 13 Stemmer mod 0.

LV. Vejen fra Sandaa mod Velbestad.

Den *12. August* fremlagdes følgende *Andragende:*

Underskrevne Lagtingsmænd for Sydstrømø anmode herved Tinget om at lade den Vej, som »økonomisk Fond« har lagt fra Sandaa og »niðan á klett«, istandsætte saa godt, at Synsmænd kunne skønne, at den er forsvarlig udført, og at Tinget derefter paalægger Kirkebø Sogn at overtage Vejen og forsvarlig vedligeholde den, indtil en anden Kørevej bliver lagt, som gør denne overflødig.

Lagtinget, den 12. August 1909.

J. Paturssen. *H. A. Djurhuus.* *M. A. Winther.* *P. C. Johannesen.*

Den *19. August* vedtoges saalydende *Forslag til Beslutning* af Formanden med 17 Stemmer mod 0:

Det paalægges Forstanderskabet for »De forenede Sognes Kommune i Sydstrømø Præstegæld« at afgive Erklæring om

1) hvad der af Forstanderskabet er foretaget til Efterkommelse af Lagtingets Beslutning af 1905. Saafremt der intet maatte være foretaget af Forstanderskabet i saa Henseende, vil Forstanderskabet have at afgive Erklæring om

2) af hvilke Grunde Forstanderskabet har undladt at foretage noget i fornævnte Henseende.

Den forlangte Erklæring maa være afgivet inden Udgangen af denne Maaned.

Den 31. *August* fremlagdes saalydende *Erklæring fra Forstanderskabet for de forenede Sognes Kommune i Sydstrømø Præstegæld*:

Til
Færø Amt.

I Anledning af Amtets Skrivelse af 20. ds., hvori Forstanderskabet anmodes om at afgive Erklæring angaaende Vejen syd for Sandaa, tillader man sig at anføre følgende:

Forstanderskabet har ikke efterkommet Lagtingets Beslutning af 1905, hvori det paalægges Forstanderskabet at sørge for, »at Vejen fra Sandaa til Kirkebø og Velbestad holdes i saadan Stand, at den forsvarlig kan befares.«

Som det vil være Amtet bekendt, blev der i sin Tid gennem en Aarrække af Lagtinget af økonomisk Fonds Midler bevilget Thorshavns Kommune Penge til Anlæg af den nævnte Vej. Det sidste Bidrag til Thorshavns Kommune blev bevilget i 1894.

De forenede Sogne i Sydstrømø blev holdt fuldstændig udenfor Spørgsmaalet angaaende Anlæg af Vejen, og da Thorshavns Kommune, efter at den i 1895 paany havde ansøgt Lagtinget om Bidrag fra Økonomisk Fond til *Udbedring* af Vejen og faaet Lagtingets Nægtelse herpaa, — henvendte sig til Forstanderskabet for Sydstrømø med Anmodning til dette om at vedligeholde den anlagte Vej, nægtede man af gode Grunde at paatage sig Vedligeholdelsespligten, *idet* man følte sig i allerhøjeste Grad tilsidesat ved at en fremmed Kommune med Bidrag fra Lagtinget havde anlagt Vejen paa ens egen Grund, og *idet* Vejen var anlagt uforsvarlig slet. Thorshavns Kommune havde uden Kendskab til Forholdene anlagt Vejen over bløde Tørvemoser og Kildespring, og Resultatet blev ogsaa, at allerede i Vinteren 94—95 var Vejen fuldstændig ødelagt, hvorfor den forannævnte Ansøgning fra Thorshavns Kommune om Bidrag til Udbedring indkom til Lagtinget i 1895.

Efter i 1905 at have faaet de forannævnte Paalæg fra Lagtinget, tog det samlede Forstanderskab Vejen i Øjesyn, og man kom til det Resultat, at en nogenlunde Udbedring af Vejen vilde beløbe sig til 3 à 400 Kroner, hvilken Udgift man ikke turde paatage sig, idet man mente, at Thorshavns Kommune var den, der med Rette havde Vedligeholdelsespligten.

Man skal tillade sig at anføre, at forsvarlig og almindelig brugt Bygdevej til Velbestad ligger nord for den nævnte Vej og til Kirkebø syd for denne, hvorfor man mener, at man ikke har været Lagtingets Paalæg af 1905 overhørig, idet man altid har kunnet henvise til anden Bygdevej fra Sandaa til Kirkebø og Velbestad end den af Thorshavns Kommune anlagte.

Man skal bemærke, at den oftnævnte Vej fra Sandaa vistnok aldrig er lovlig synet og anerkendt som god efter at økonomisk Fond i 1894—1895 havde ydet sit sidste Bidrag til Thorshavns Kommune.

Man tillader sig at udtale som sin Forventning, at det paalægges Thors-

havns Kommune, hvis Vejen i det hele taget skal udbedres, at afholde Udgifterne herved, idet man dog skal henstille, at Vejen som anlagt paa et uheldigt Sted bliver sløjfet som Bygdevej.

Forstanderskabet for de forenede Sogne i Sydstrømø, den 25. August 1909.

Ærbødigst

P. F. V.

N. Nolse,
Fmd.

Ved Sagens *foreløbige Behandling* den *2. September* vedtoges det efter Forslag af Poulsen at henvise den til *det kommunale Udvalg*. Den *14. September* afgav Udvalget (Ordfører: Nielsen) følgende

Udvalgsbetænkning.

Lagtingsmændene for Sydstrømø har ved Skrivelse til Tinget af 12. August d. A. anmodet dette om at lade den Vej som økonomisk Fond har lagt fra Sandaa til op mod Klett, istandsætte saa godt, at Synsmænd finder den forsvarlig, og derefter paalægge Kirkebø Sogn at overtage Vejen og forsvarlig vedligeholde den, indtil en anden Kørevej bliver lagt, som gør den overflødig.

Denne Sag naaede ikke at komme i Udvalg, idet der ikke afgaves tiltilstrækkeligt Stemmetal derfor. Derimod vedtoges senere et Forslag til Beslutning, gaaende ud paa at spørge Forstanderskabet for de forenede Sogne i Sydstrømø Præstegæld om, hvad Forstanderskabet har foratagetsig i Anledning af det af Tinget i 1905 givne Paalæg om at sørge for, at Vejen fra Sandaa til Kirkebø holdes i saadan Stand, at den forsvarlig kan befares.

Herpaa har Forstanderskabet i Skrivelse til Amtet af 25. f. M. svaret, at det ikke har efterkommet Lagtingets Beslutning af 1905. Grunden hertil ses at være den, at Thorshavns Kommune gennem fleraarigt Tilskud fra økonomisk Fond har anlagt Vejen, uden at Forstanderskabet for de forenede Sogne i Sydstrømø Præstegæld har haft noget med Sagen at gøre. Det anføres endvidere, at Vejen, til hvis Anlæg Lagtingets sidste Bidrag fandt Sted i 1894, allerede i 1895 var saa daarlig, at Thorseavns Kommune da søgte om Tilskud fra Lagtinget til Vejens Udbedring, og at denne som Følge deraf var anlagt uforsvarlig slet. Først da Thorshavns Kommune blev nægtet Tilskud fra økonomisk Fond til Vejens Udbedring, henvendte den sig til Forstanderskabet for Sydstrømø med Anmodning om at vedligeholde den anlagte Vej, hvilket Forstanderskabet nægtede at gaa ind paa, da det mente, at Vejen var anlagt paa et forkert Sted, og at det derfor maa paahvile Thorshavns Kommune at vedligeholde den af den anlagte Vej. Forstanderskabet anfører yderligere, at forsvarlig og almindelig brugt Bygdevej til Velbestad ligger nord for den nævnte Vej og til Kirkebø syd for denne, hvorfor dette ikke mener at have været Lagtingets Paalæg af 1905 overhørig, idet Forstanderskabet altid har kunnet henvise til anden Bygdevej fra Sandaa til Kirkebø og Velbestad end den af Thorshavns Kommune anlagte. Til Slutning henstiller Forstanderskabet, at Vejen som anlagt paa et uheldigt Sted bliver sløjfet som Bygdevej.

Undertegnede Udvalg, til hvilket Sagen er henvist, skal tillade sig at anføre følgende:

Den Omstændighed, at Thorshavns Kommune med Tilskud fra økonomisk Fond har anlagt den paagældende Vej fra Sandaa, kan ikke tilpligte Kommunen at vedligeholde Vejen, medmindre Lagtinget gjorde Tilskudet betinget heraf, hvilket ikke ses at have været Tilfældet. Heller ikke foreligger der nogen Overensstemmelse mellem Thorshavns Kommune og Forstanderskabet for de forenede Sogne i Sydstrømø om, at førstnævnte Kommune skal have Vedligeholdelsespligten af den her omhandlede Vej. Det maa derfor i Henhold til Landkommunallovens § 19 paahvile Forstanderskabet for de forenede Sogne i Sydstrømø at drage Omsorg for, at Bygdevejen fra Sandaa til Velbestad og Kirkebø holdes i en saadan Tilstand, at den forsvarlig kan befares. Hvor den egentlige Bygdevej skal være er det Forstanderskabets Sag at bestemme. Men Udvalget skal her udtale, at saavidt dette bekendt er den af Thorshavns Kommune fra Sandaa anlagte Vej i en længere Aarrække, tiltrods for dens Mangler, alene benyttet som Bygdevej til Velbestad og Kirkebø. Ønsker Forstanderskabet at sløjfe denne Vej som Bygdevej, vil det formentlig være rigtigst, at den eller de Veje, som Forstanderskabet fremtidig ønsker benyttede som Bygdeveje, betegnes med Stenvarder i Henhold til Haugelovens § 54.

Da Forstanderskabet for de forenede Sogne i Sydstrømø trods Lagtingets Paalæg af 1905 intet har foretaget sig for at sætte Bygdevejen fra Sandaa til Velbestad og Kirkebø i forsvarlig farbar Stand, mener Udvalget det rettest paany at foreslaa Lagtinget at give Forstanderskabet et saadant Paalæg og yderligere at fastsætte en bestemt Frist for, at Strækningen sættes i forsvarlig farbar Stand, saaledes at der anvendes Dagmulkt, hvis Fristen oversiddes. Denne Dagmulkt menes passende at burde fastsættes til 1 Kr. for hver Dag, Fristen oversiddes.

I Henhold til foranstaaende tillader Udvalget sig at foreslaa Tinget at vedtage:

1. Forstanderskabet for de forenede Sogne i Sydstrømø har at drage Omsorg for, at Strækningen fra Sandaa til Velbestad og Kirkebø sættes i forsvarlig farbar Stand, hvad enten dette maatte ske ved Udbedring af den af Thorshavns Kommune fra Sandaa anlagte Vej eller ved Anlæg af en anden efter Forstanderskabets Skøn mere hensigtsmæssig Vej. Strækningen maa under en Mulkt af 1 Kr. for hver Dag Fristen oversiddes være sat i forsvarlig farbar Stand inden Olai 1910.
2. For saa vidt Forstanderskabet istedetfor at udbedre den af Thorshavns Kommune fra Sandaa anlagte Vej, vælger anden Bygdevej, anmodes Amtet om at foranledige, at denne betegnes med Stenvarder i Henhold til Haugelovens § 54.
3. Amtmanden anmodes om at paalægge Sysselmanden for Strømø Syssel til næste Aar at indberette, hvorvidt Forstanderskabet har efterkommet foranstaaende Paalæg.

Den *16. September* fremlagdes *følgende Ændringsforslag* af Formanden til Udvalgets Forslag:

Til Punkt 1 føjes efter »1910« som nyt Punktum:

Den angivne Mulkt paalægges hvert enkelt Medlem af Forstanderskabet, som sidder Lagtingets nærværende Paalæg overhørigt og tilfalder Færø Amts Fattigkasse.«

Ved Sagens *2 Behandling s. D.* sattes Ændringsforslaget først under Afstemning og vedtoges med 15 Stemmer mod 0, hvorefter Udvalgets Forslag saaledes ændret vedtoges med 14 Stemmer mod 0.

LVI. Om Tilskud til Opførelse af en Stendæmning til Sikring af Kysten ved Sydregøte.

Den *23. September* fremlagdes følgende *Andragende*, som henvistes til *Budgetudvalget*:

Solpundefjord, den 21. September 1909

Forstanderskabet for Næs og Gøte Sogne tillader sig herved ærbødigst at andrage det høje Lagting om Tilskud fra økonomisk Fond til en Stendæmning i Bygden Sydregøte.

Da Havdønningen til Dels ødelægger Vejanlæg samt truer med at ødelægge Huse og Nøster, haaber Forstanderskabet, at Lagtinget vil stille sig velvilligt til Andragendet.

P. F. V.

Hans P. Weihe.

Til
Færøernes Lagting.

Den *27. September* afgav Udvalget (Ordfører: Effersøe) følgende

Udvalgsbetænkning.

Forstanderskabet for Næs og Gøte Sognes Kommune andrager om Tilskud til Opførelse af en Stendæmning til Sikring af Kysten ved Sydregøte.

Det anføres i Andragendet, at Havet ødelægger Vejanlæg og truer med at ødelægge Huse og Nøster.

Tingets Tilsynsmand har afgivet den hermed følgende Betænkning med Overslag*). Han anfører, at Brændingen har foraarsaget stor Skade ved Kysten sidste Vinter, og at en Del af Bygden Gøte vil være truet, hvis der ikke tages energisk fat for at forebygge videre Skade. En stor Del af den mod det aabne Hav vendende Kyst bestaar af Sand. Der har vel fra ældre Tid været opsat en Stenvæg til Kystens Beskyttelse; men denne er ikke cementet, og derfor ikke tilstrækkelig solid, og blev beskadiget i en Storm i September f. A.

Der er paabegyndt et Arbejde til Kystens Sikring, og dette agtes fortsat, idet der opføres en Mur af Sten med Cementspækning. Omkostningerne ere opgjorte til:

Arbejdsløn, 100 Dage à 3 Kr.	300 Kr.
Cement, 15 Tdr. à 10 Kr.	150 —
I alt...	450 Kr.

*) Udelades her.

Idet bemærkes, at nærværende Betænkning først fremkommer paa nærværende sene Tidspunkt paa Grund af, at det oprindelige Andragende, som formentlig er bortkommet, ingen Sinde er kommet Udvalget i Hænde, skal man stille følgende Forslag:

A. Af et *Flertal* (Michelsen, Skarð og Weihe):

1. Af økonomisk Fond bevilges efternævnte Beløb som Tilskud til Udgifterne ved Kystsikringsarbejderne ved Sydregøte, nemlig:

Vedrørende Arbejdsløn (Formandsløn) . . .	50 Kr.
$^3/_4$ af Udgifter ved Cement, højst	113 —
Indtil . . .	163 Kr.

2. Anlægget udføres forsvarligt, overensstemmende med den af Tingets Tillidsmand afgivne Betænkning, saaledes at der langs Kysten ved den Del af Bygden, som kaldes »Gregv«, opføres en sammenhængende cementet Stenmur.
3. Inden Tilskudet udbetales, skal Udgiften til den ved Anlægget anvendte Cement være godtgjort ved behørig, af vedk. Kommunalforstander attesteret Regning, hvorhos det skal være oplyst ved Syn, foretaget af Tingets Tilsynsmand eller en af Amtmanden udmeldt Mand, at Arbejdet er forsvarlig udført, overensstemmende med Punkt 2.

B. Af *Mindretallet* (Effersøe og Samuelsen):

Andragendet kan ikke bevilges.

Ved Sagens *2. Behandling* den *29. September* vedtoges det med 20 Stemmer mod 0 at lade den overgaa til 3. Behandling.

Ved *3. Behandling* den *1. Oktober* sattes Flertallets Forslag under Afstemning og vedtoges med 13 Stemmer mod 0, hvorefter Mindretallets Forslag bortfaldt.

LVII. Angaaende Regulering af „Storaa" i Sandevaag.*)

Den *4. August* fremlagdes følgende *Andragende*, som den 7. s. M. henvistes til *Budgetudvalget*:

Da det har vist sig, at Udgifterne ved Regulering af Storaa i Sandevaag ifølge Meddelelse fra Lagtingets Tillidsmand, Søren Sørensen, Kunø, ville blive langt større end oprindelig antaget, tillader jeg mig herved ærbødigst at andrage om, at der i Stedet for det i Fjor ansøgte Beløb af 300 Kr. af økonomisk Fond maa blive bevilget Sandevaag Sogn et Beløb af 1000 Kroner til bemeldte Aas Regulering.

Lagtingssalen, den 3. August 1909.

Til
Færøernes Lagting.

J. Z. Nielsen.

Den *10. September* afgav Udvalget (Ordfører: Effersøe) følgende

Udvalgsbetænkning.

Der var et Andragende i samme Retning til Behandling i Tinget i Fjor, og man vedtog da at lade Tingets Tillidsmand undersøge Forholdet paa Stedet og afgive Betænkning med Overslag, jfr. Lagtingstidende for 1908, Side 217, Punkt 9.

Undersøgelsen har nu fundet Sted, og Overslaget udviser en Udgift paa ialt 1255 Kr., hvoraf til Materialier 245 Kr. og til Formandsløn 125 Kr.

Ifølge det foreliggende udkræves der aarlig forholdsvis betydelige Arbejder for at forebygge, at Elven beskadiger en offentlig Vej samt visse private Jordarealer. I Sagen er saaledes dels det Offentlige og dels Private interesserede.

Tillidsmanden foreslaar, at der graves et nyt Leje fra Elven paa vedkommende Sted, at der derhos anbringes en cementet Stenmur ved Elvens Bred, samt endelig, at en Bro flyttes.

Et Flertal (Michelsen, Olsen, Patursson og Skarð) mener at kunne foreslaa en Bevilling, da det Offentlige er interesseret i Sagen, og da Sognet aarlig har forholdsvis betydelige Udgifter (Pligtarbejde) for at hindre Ødelæggelse af paagældende Vej, hvilke Udgifter ville kunne bortfalde, naar der foretages et større og varigere Arbejde.

Mindretallet (Effersøe) kan ikke anbefale, at Lagtinget giver en Bevilling i det foreliggende Øjemed, da en Bevilling som den her omhandlede ikke er ganske usædvanlig og meget let kan faa betydelige Følger ved det Præcedens, som man skaber.

Man fremsætter i Henhold til foranførte følgende Forslag:

*) Se Lagtingstidende for 1908, Side 217.

Af *Flertallet* (Michelsen, Olsen, Patursson og Skarð):

a. Af økonomisk Fond bevilges som Tilskud til Regulæring af Storaa i Sandevaag i Sandevaag Sogn nedenstaaende Beløb, som udbetales, naar de for Bevillingen stillede Vilkaar ere opfyldte:

$^3/_4$ af Udgifterne ved Materialier (deri ej indbefattet Sten, Skærver og Sand), ved Brug af en Traadbane og Redskaber, dog højst	184 Kr.
$^3/_4$ af Formandsløn, dog højst	94 —
Vedrørende Arbejdsudgifterne	100 —
Indtil i alt...	378 Kr.

b. Anlægget udføres efter den af Tingets Tillidsmand afgivne Betænkning med Overslag.
c. Anlæggets forsvarlige Udførelse overensstemmende hermed oplyses ved Attest fra Tingets Tillidsmand eller fra en af Amtet udnævnt Mand.
d. Behørig specificeret og af vedkommende Sognekommission eller Kommunalforstanderskab attesteret Regnskab, bilagt Kvitteringer, fremskaffes.
e. Vedkommende Forstanderskab afgiver Erklæring om, at det forpligter Sognet til at vedligeholde Anlægget.

Af *Mindretallet* (Effersøe):

Andragendet kan ikke bevilges.

Ved Sagens *2. Behandling* den *13. September* vedtogges det med 17 Stemmer mod 0 at lade den overgaa til 3. Behandling.

Ved *3. Behandling* den *25. September* sattes Flertallets Forslag under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges enstemmig med 11 Stemmer (*stemte ikke*: Provsten, Skaalum, Johannesen, H. A. Djurhuus, Dam, N. Djurhuus, Effersøe, Weihe og Formanden; *fraværende*: Samuelsen og Dahl), hvorefter Mindretallets Forslag var bortfaldet.

LVIII. Angaaende Vejes, Broers og Landingssteders Tilstand.

I Anledning af Sysselmændenes Indberetninger angaaende Veje, Broer og Landingssteder*), hvilke henvistes til *Budgetudvalget*, afgav Udvalget (Ordfører: Effersøe) den 9. *September* følgende

Udvalgsbetænkning.

Der er indkommet Beretninger fra samtlige Sysselmænd ang. Vejes, Broers og Landingsteders Tilstand.

1. Norderøernes Syssel.

Der er intet fundet at udsætte.

2. Østerø Syssel.

Der bemærkes, at Broen over Stóra i Bygden Øre trænger til at udbedres, idet den ene Bjælke samt Bræddegulvet er raaddent.

Forslag fra Udvalget:

Amtmanden anmodes om at opfordre vedkommende Forstanderskab til snarest muligt at foranstalte Broen istandsat samt Sysselmanden til i sin næste Indberetning angaaende Veje, Broer og Landingssteder at anføre, hvorvidt Istandsættelsen har fundet Sted.

3. Strømø Syssel.

a. Der indberettes, at Vejen fra Broen over Sandaa ved Thorshavn til op mod Klett er i uforsvarlig Stand.

Spørgsmaalet ang. denne Vejs Istandsættelse behandles som en særlig Sag i Tinget og er henvist til et andet Udvalg, hvorfor man ikke skal fremsætte noget Forslag her.

b. I Anledning af, at Sysselmanden indberetter, at Broen over Fosaa i Vestmanhavn, der er en stor og tillige vigtig Bro, er i uforsvarlig Stand, har Udvalget foranlediget Broen undersøgt ved Tingets Tillidsmand.

Dennes Betænkning*) vedlægges.

Tillidsmanden udtaler, at Broen trænger til at udbedres, og fremsætter Forslag til Iværksættelse af Udbedringen. Det meste af det forhaandenværende Bromateriale, nemlig to Bjælker og Rækværket, kan benyttes.

Forslag fra Udvalget:

1) En Afskrift af Sysselmandens Indberetning ang. Fosaa og af Tillidsmandens Betænkning tilstilles Forstanderskabet for Vestmanhavn Sogns Kommune med Opfordring om behørig at istandsætte Broen.

*) Udelades her.

2) Amtmanden anmodes om at opfordre Sysselmanden til i sin næste Indberetning angaaende Veje, Broer og Landingssteder i Syslet at anføre, hvorvidt Istandsættelsen har fundet Sted.

c. Der indberettes, at Broen over Saksenelven er i uforsvarlig Stand.

Forslag fra Udvalget:

1) Forstanderskabet for de forenede Sognes Kommune i Nordstrømø opfordres til at foranledige Broen over Saksenelven behørig istandsat eller fornyet.
2) Amtmanden anmodes om at opfordre Sysselmanden til i sin næste Indberetning angaaende Veje, Broer og Landingssteder i Syslet at anføre, hvorvidt Broen er bleven sat i forsvarlig Stand.

4. Vaagø Syssel.

Der er intet fundet at bemærke.

5. Sandø Syssel.

a. Angaaende Broer anføres, at nogle af Broerne i Syslet trænge til at tjæres.

Forslag fra Udvalget:

Forstanderskabets Opmærksomhed henledes paa Sysselmandens Indberetning angaaende Broerne i Syslet.

b. Veje.
Sysselmanden gør forskellige Udsættelser angaaende Vejen i Sands Li. Spørgsmaalet om denne Vejs Istandsættelse er behandlet i Tinget som en særlig Sag, hvortil man henviser.
I øvrigt er intet fundet at udsætte paa Vejen.

c. Landingssteder.
Sysselmanden finder intet nyt at anføre. Han henviser til sine tidligere Indberetninger med Hensyn til Landingsstederne i Skuø og Store Dimon.

Ved Sagens *Behandling* den *11. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning.

Punkt	2		vedtoges	med	19	Stemmer	mod	0.
—	3	b.	—	-	19	—	-	0.
—	3	c.	—	-	20	—	-	0.
—	5		—	-	20	—	-	0.

LIX. Bevilling til Tilvejebringelse af Serum imod Hjærnebetændelse og Stivkrampe.

Den *16. September* fremlagdes saalydende *Skrivelse*:

Fysikus for Færøerne.

Thorshavn, den 14. September 1909.

Som det maaske er det ærede Lagting bekendt, er det de allersidste Aar lykkedes den medicinske Forskning at finde Midler mod 2 Sygdomme (Hjærnebetændelse og Stivkrampe), der tidligere som Regel altid endte med Døden; disse Midler ere Sera, som, naar de anvendes *straks*, kunne give Helbredelse; af denne Grund er det altsaa nødvendigt, at de findes paa et Sted (Depot), hvor Lægen med kort Varsel vil kunne faa fat derpaa. Da nu i hvert Fald den ene af disse Sygdomme optræder her paa Færøerne (og med dødeligt Udfald), skal jeg tillade mig at henstille, at der i Lighed med den Ordning, som er truffen i de andre af Landets Amtskommuner, ved Statens Seruminstitut etableres Depoter her af disse Sera f. Eks. i Klaksvig, Trangisvaag og Thorshavn (og ev. Vestmanhavn; efter Opgivelse fra Seruminstitutets Direktør vil Omkostningerne ved ethvert Depot være c. 75 Kr. (Tetanusserum c. 50 Kr. og Meningskokserum c. 25 Kr.), der formentlig maa udredes af Amtskommunen eller anden offentlig Kasse. — Endelig skal jeg tilføje, at Seruminstitutet velvilligst har — for at Færøerne i paakommende Tilfælde ikke skulde staa blottede — foreløbig anbragt her i Thorshavn et lille Depot, for hvis Omkostninger det altsaa indtil videre staar i Forskud.

Ærbødigst

H. Fastrau.

Til
Færøernes Lagting.

Ved Sagens *foreløbige Behandling* den *17. September* vedtoges det efter Forslag af Formanden at henvise den til *Budgetudvalget*.

Den *21. September* afgav Udvalget (Ordfører: Effersøe) følgende

Udvalgsbetænkning.

Fysikus henleder Opmærksomheden paa, at der i de allersidste Aar er lykkedes den medicinske Forskning at finde Midler mod Hjernebetændelse og Stivkrampe og foreslaar, at disse Midler (Sera), som, for at kunne give Helbremaa anvendes straks — i alt Fald for saa vidt angaar Serum for Hjernebetændelse

— anskaffes for Amtskommunens Regning og anbringes i visse Depoter paa Øerne.

Det anføres, at i ethvert Fald Hjernebetændelse findes her paa Øerne.

Udvalget mener, at der er Grund til, efter det oplyste, for offentlig Regning at anskaffe Serum for Hjernebetændelse, medens man mener ikke at burde foreslaa nogen Sum til Anskaffelse af Serum for Stivkrampe, da denne sidste Sygdom ikke er kendt paa Færøerne.

Førstnævnte Serum vil efter Oplysningerne fra Fysikus koste c. 25 Kr. ved hvert Depot.

Endvidere meddeler Fysikus, at Seruminstituttet velvilligst har foreløbig anbragt i Thorshavn et lille Depot af de nævnte Sera, for hvis Omkostninger Institutet staar i Forskud.

Udvalget mener, at Tinget bør betale Udgifterne ved dette sidste Depot.

Udgifterne bør formentlig, som vedrørende Sundhedsvæsenet, afholdes af Amtsrepartitionsfonden.

Man tillader sig at foreslaa til Vedtagelse:

1. Af Amtsrepartitionsfonden bevilges til Anskaffelse af det fornødne Serum mod Hjernebetændelse til Anbringelse hos Fysikus i Thorshavn og hos Lægerne udenfor Thorshavn et Beløb paa indtil 150 Kr.

2. Af samme Fond bevilges til Dækning af Omkostningerne ved et Depot af Sera mod Hjernebetændelse og Stivkrampe, som af Statens Seruminstitut er tilstillet Fysikus, et Beløb paa indtil 85 Kr.

Ved Sagens *2. Behandling* den *27. September* vedtoges det med 16 Stemmer mod 0 at lade den overgaa til 3. Behandling.

Ved *3. Behandling* den *29. Septembr* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 15 Stemmer mod 0.

LX. Tuberkulose-Sygehuset.*)

Den 30. *September* fremlagdes følgende *Beretning fra det staaende Udvalg i Sagen om Tuberkulose-Sygehusets Anlæg og Drift:*

I. Med Hensyn til Arbejderne ved Anlægets Fuldførelse skal Udvalget oplyse, at disse nu i alt væsentligt kunne betragtes som afsluttede. I den sidste Tid er udført en Del Tørlægnings- og Planeringsarbejder under Ledelse af Landbrugskandidat M. Winther-Lützen. Disse Arbejder er blevet noget forsinket ved, at det under dette viste sig, at Spildevandsledningen ved Hovedbygningens Facade var kommet i Uorden, saaledes at Ledningen i c. 30 Alen af Længde maatte graves op. Det konstateredes ved en Synsforretning, foretagen af tvende af Retten udmeldte Synsmænd, at det Underlag, hvorpaa Ledningen i sin Tid er lagt, har svigtet, saaledes at denne hist og her er sunket, hvorved Rørene er brækkede i Sammenføjningerne. Ledningen, der er lagt efter Anvisning af Ingeniørfirmaet Ludvigsen og Herman, har oprindelig haft et meget ringe Fald. Udvalget har set sig nødsaget til straks at bestille nye Rør og at udbedre den paakomne Skade. Ved den øvrige Spildevands- og Klbakledning, der i øvrigt er nedlagt paa samme Maade og med lignende Fald som fornævnte Ledning, er der ikke hidtil bemærket nogen Fejl; man maa haabe, at Underlaget her er af fastere Beskaffenhed.

Begrundet paa, at den Fyld, paa hvilken Betongulvet i Køkkenet i sin Tid er bleven lagt, ikke har været tilstrækkelig fast og senere er sunken sammen, er Køkkengulvet revnet langs Væggene og sunket en Del, hvorved en Reparation er bleven nødvendig. Da den i Køkkengulvet anbragte Spildevandsledning ikke mere kan bruges, efter at Ledningen udenfor er hævet, og da Personalet stadig har været utilfreds med dette Betongulv, der siges at være vanskeligt at holde rent, idet det enten støver eller er fugtigt og raat, har Udvalget besluttet, i Stedet for at istandsætte Betongulvet, at lægge Trægulv i Køkken og Fadebur. Dette Arbejde er endnu ikke udført. I øvrigt blev Tømmerarbejderne ved Anlægget afsluttede i Slutningen af Maj Maaned d. A.

Af andre i mindre heldig Fundamentering begrundede Uheld skal nævnes, at Fundamenterne ved flere af Udbygningerne ikke ere lagte paa tilstrækkelig fast Grund, og at Fylden under Liggehallernes Betongulve ikke har været tilstrækkelig fast, hvorfor Sænkninger have fundet Sted. Dette er især fremtrædende ved den vestligste fritstaaende Liggehal, hvor en Reparation er absolut nødvendig. Da der ogsaa desuden skal have vist sig andre omend mindre Fejl ved Hovedbygningen, tillader Udvalget sig at foreslaa, at der straks afholdes en Synsforretning over alle Bygningerne, og at lignende Syn fremtidig afholdes hvert Aar inden Juni Maaneds Udgang.

Med Hensyn til Ingeniørarbejderne bemærkes, at det i Køkkenet opstillede Stegekomfur har vist sig ikke at kunne udvikle tilstrækkelig Stegevarme; man har derfor anskaffet og opstillet en Stege- og Bagerovn. Det viser sig, at der medgaar langt mere Koks og Benzin end af Ingeniørerne beregnet. Hvor vidt dette skyldes en Beregningsfejl, Konstruktionsfejl eller en mindre i økonomisk Drift, kan man ikke for Tiden udtale noget om.

Vedrørende Anlægget er der til Olajdag 1909 ifølge de Udvalget foreliggende Oplysninger anvendt en Sum paa 137,455 Kr. 48 Øre. Hertil kommer for

*) Se Lagtingstidende for 1908, Side 147.

de ovennævnte Tørlægnings- og Planeringsarbejder, efter en af Hr. M. Winther-Lützen vedlagte Opgørelse 3997 Kr. 52 Øre.

II. Med Hensyn til Sygehusets Drift bemærkes:

Amtsrepartitionsfondens Udgift ved Driften til Olajdag 1909 har været	28857 Kr. 93 Ø.
Indtægten har andraget	21740 — 20 —

Hertil kommer Statens Tilskud for Juli Maaned, som antagelig vil andrage 2000 Kr. Underskudet paa Driften vil saaledes andrage c. 5000 Kr. Herved bemærkes, at der ved Sygehusets Aabning faldt forskellige Ekstraudgifter, og Belægningen paa Sygehuset var i Tidsrummet fra Sygehusets Aabning til Olaidag f. A forholdsvis ringe.

Om Belægningen paa Sygehuset er fremlagt Oplysninger fra Lægen. Det fremgaar heraf, at Sygehuset største Delen af Aaret har været fuldt belagt, og der har i Almindelighed foreligget flere Begæringer om Optagelse, end man har kunnet imødekomme. For at raade Bod derpaa samt ogsaa for at hjælpe paa Økonomien har Udvalget overvejet, om man ikke ved at foretage mindre Forandringer ved Bygningen indvendig kunde opnaa at faa Plads til flere Patienter, idet man haaber paa, at Justitsministeriet vilde give Tilladelse til Belægning af de Værelser, man paaviste. Man har nemlig tænkt sig, at der kunde indrettes Lægeværelse paa Loftet. Derved vilde man opnaa, at Lægeværelset kunde benyttes som Sygestue. Da man allerede forinden har ladet indrette 2 Pigeværelser paa Loftet, vil de andetsteds i Bygningen indrettede Pigeværelser kunne benyttes som Sygeræaelser. Sygehusets Læge mener at kunne anbefale en saadan Ordning, og da den ikke vil medføre ret store Omkostninger, men frembyder ret store Fordele, vil Udvalget henstille dette Spørgsmaal til Lagtinget. Det forekommer Udvalget, at man forinden bør forelægge Spørgsmaalet for Ministeriet, saaledes at den paapegede Foranstaltning først udføres, naar man har Vished for, at Ministeriet bifalder, at de omhandlede Værelser i Bygningen benyttes til Sygeværelser. Saafremt disse Værelser ikke kunne belægges, tør man ikke tilraade Lagtinget for Tiden at udføre Arbejdet ved Anlæget, som nulig maa anses for ønskeligt, men ikke er absolut nødvendigt.

Medens det i Efteraaret 1908 frembød Vanskeligheder at faa tilstrækkelig Mælkeforsyning til Sygehuset, har dette uden Vanskelighed kunnet ske siden Aarets Begyndelse. Beboere af Højvig er villige til at indgaa Kontrakt med Sygehuset om Levering af mindst 40 Potter Mælk daglig for en Betaling af 14 Øre pr. Pot. Det samme gælder tildels ogsaa Beboere af Hvidenæs.

Fra Thorshavns Mælkeforsyning har man modtaget Tilbud om Leverance af pasteuriseret Mælk i saa stor Udstrækning, som Sygehuset ønsker det, for en Betaling af 15 Øre pr. Pot, saafremt Mælken hentes i Mælkeforsyningen, ellers 16 Øre pr. Pot leveret paa Sygehuset. Dog forbeholder Mælkeforsyningen sig kun at levere 60 Potter Mælk i Maanederne Novbr., Decbr. og Januar; men den vil dog anstrenge sig for at levere det nødvendige Kvantum. Da Forhandlingerne om dette Spørgsmaal trak saa længe ud, er Spørgsmaalet ikke endelig afgjort, men forelægges nu for Tinget. I Forbindelse med sit Tilbud om Levering af Mælk som anført har Mælkeforsyningen fremsat Ønske om, at Sygehuset vil tage hele sit Smørforbrug fra Mælkeforsyningen for en Betaling af 95 Øre pr. Pund.

Alle Parter have erklæret, at de fremdeles staar ved deres Bud til Lagtinget har truffet sin Afgørelse.

Til at forestaa Driften i det kommende Aar vil man foreslaa, at der nedsættes et staaende Udvalg paa 5 Medlemmer. Foruden at forestaa Driften skulde dette Udvalg have til Opgave bl. a. at fremskaffe et endeligt Regnskab over Udgifterne ved Anlæget og en Opgørelse med Statskassen, at andrage om yderligere Statstilskud og fremskaffe et specificeret Husholdningsregnskab, der bl. a. kan tjene som Grundlag for et Driftsoverslag til næste Aar.

Fra Hr. M. Winther Lützen foreligger Plan og Overslag til Anlæg af en Have foran Sygehusets Facade. Overslaget lyder paa 1344 Kroner. — Udvalget mener ikke at kunne tilraade at anvende et saa stort Beløb, men at indskrænke Anlæget til 66 × 36 m., hvorved Udgiften antagelig vil reduceres til 500 Kr.

Man maa tilraade, at der anskaffes en Arbejdsvogn.

Man tillader sig at foreslaa til Tingets Vedtagelse:

Der vælges et staaende Udvalg paa 5 Medlemmer, som bliver ved at fungere til næste ordinære Tingsamling, uanset Udfaldet af de forestaaende Lagtingsvalg. Dette Udvalg har til Opgave sammen med Amtmanden

a) at føre Tilsyn med Sygehuset og dettes Drift og træffe Afgørelse i alle herhen hørende Spørgsmaal;
b) at fremskaffe et endeligt Regnskab over Udgifterne ved Anlæget og tilvejebringe Opgørelse med Statskassen; Udvalget har derhos at sørge for, at der fremskaffes et fyldestgørende Husholdningsregnskab og kan dertil antage lønnet Medhjælp;
c) at søge ministeriel Tilladelse til, at der i Bygningen indrettes endnu 4 Sengesteder og, for saa vidt Tilladelse opnaas, da at foranstalte det videre fornødne bl. a. ved at indrette Lægeværelset paa Bygningens Loft;
d) at andrage om yderligere Statstilskud til Anlæget;
e) at lade afholde Syn over Bygningen straks, siden afholdes Syn hvert Aar inden Juni Maaneds Udgang; disse Synsforretninger med Beskrivelse af forefundne Mangler og Overslag over Udgifterne ved disses Udbedring indføres i en Synsprotokol; uopsættelige Udbedringer foranstaltes af Udvalget;
f) at anlægge til Have et Areal paa c. 2400 m².

Ved Sagens *foreløbige Behandling* den *1. Oktober* vedtoges det med 21 Stemmer mod 0 at lade den overgaa til endelig Behandling.

Ved Sagens *endelige Behandling* den *2. Oktober* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 20 Stemmer mod 0.

LXI. Udvidelse af Kirkegaarden i Vaag (N).

Ved Lagtingets Aabning den *29. Juli* fremlagdes følgende *Skrivelse fra Færø Amt og Provsti af 30. Juni 1909*:

I den hosfølgende Skrivelse af 11. November f. A. har Kirkeværgen for Vaag Kirke anholdt om, at Arbejdet paa Udvidelsen af Kirkegaarden i Vaag maa blive genoptaget. Amtet har i denne Anledning indhentet de ligeledes medfølgende Erklæringer fra Sognepræsten og Menighedsraadet*) henholdsvis af 29. November f. A. og 21. Januar d. A., hvori det tilraades at fortsætte Udvidelsen i den paabegyndte Retning mod Nordvest. Endvidere har man indhentet den vedlagte Erklæring*) fra Forstanderskabet for Vaag Sogns Kommune af 20. d. M., hvori dette foreslaar, at der paalignes 16 Timer aarligt Pligtarbejde pr. Mand til det omhandlede Arbejde, samt forespørger, om forskellige Personer, som have undladt at udføre det dem tidligere paalignede Pligtarbejde, ikke bør udføre det saaledes resterende Arbejde, og om de ikke kunne retslig tvinges til at udføre det.

Idet bemærkes, at det sidstommeldte Spørgsmaal til Dels hører under Domstolenes Afgørelse, men at det synes at maatte besvares derhen, at Forstanderskabet, saafremt der endnu resterer tidligere paalignet Pligtarbejde, bør gaa frem imod de Paagældende efter Lovgivningen, jfr. Udpantningslov 30. Marts 1894 § 1 Nr. 5 og Landkommunallov 28. Februar 1872, § 21, skal man (i øvrigt under Henvisning til Lagtingets Vedtagelse i Samlingerne 1903 og 1905 angaaende Udvidelse af den omtalte Kirkegaard) anmode om, at der maa blive paalignet det fornødne Pligtarbejde i Anledning af Kirkegaardens Udvidelse og blive bevilget det fornødne Beløb af Norderøernes Præstegælds Kirkekasse til Formandsløn ved Arbejdet.

Ved Sagens *foreløbige Behandling* den *3. August* vedtoges det efter Forslag af Skarð at henvise den til *Kirkekassenudvalget.* Den *31. August* afgav Udvalget (Ordfører: Provsten) følgende

Udvalgsbetænkning.

Til undertegnede Udvalg er henvist en Skrivelse af 30. Juni 1909 fra Færø Amt og Provsti med Anmodning om, at der af Lagtinget maa blive paalignet det fornødne Pligtarbejde i Anledning af en Udvidelse af Kirkegaarden ved Vaag Kirke paa Bordø, samt at der maa blive bevilget det fornødne Beløb af Norderøernes Præstegælds Kirkekasse til Formandsløn ved Arbejdet.

I Aaret 1903 vedtog Lagtinget i Anledning af en fra Færø Amt og Provsti foreslaaet Udvidelse af Kirkegaarden ved Vaag Kirke, at paalægge Forstanderskabet for Norderøernes Præstegælds Kommune at drage Omsorg for, at det fornødne Pligtarbejde blev ydet til Udvidelse af nævnte Kirkegaard, saaledes at Arbejdet var fuldført senest ved Udgangen af Aaret 1908 (jfr. Lagtingstidende for 1903).

I Skrivelse af 11. November 1908 har imidlertid Kirkeværgen for Vaag Kirke henledet Amtets Opmærksomhed paa, at Arbejdet ved Kirkegaardens Udvidelse var afbrudt, og han udbeder sig tilkendegivet, om han skal foretage sig noget og da hvad til Genoptagelse af det afbrudte Arbejde; det ses tillige af Kirkeværgens Skrivelse, at der har været Tvivlsmaal oppe, om Kirkegaardens Udvidelse burde fortsættes ad samme Kant som begyndt. Foranlediget heraf har Amtet under 16. November 1908 indhentet Menighedsraadets og Sognepræstens Erklæringer i Sagen. Baade Sognepræsten og Menighedsraadet tilraader i deres Erklæringer (henholdsvis af 29. November 1908 og 21. Januar 1909) at fortsætte Udvidelsen af Kirkegaarden i den paabegyndte Retning mod Nordvest, som det mest hensigtsmæssige og billigste og ikke som af nogle ønsket mod Nord; Sognepræsten mener tillige, at en Udvidelse mod Nord vil umuliggøre en Tilbygning til selve Kirken, hvad der menes at ville blive nødvendigt, da Bygden vokser

*) Udelades her.

stærkt. Der udtales tillige i begge Erklæringer det ønskelige i, at det paabegyndte Arbejde snarest muligt maa føres til Ende.

Endvidere har Amtet i Skrivelse af 5. Marts 1909 indhentet Erklæring i Sagen fra Forstanderskabet for Vaag Sogns Kommune. I sin afgivne Erklæring (af 20. Juni 1909) foreslaar Forstanderskabet, at der paalignes 16 Timer aarligt Pligtarbejde pr. Mand til det omhandlede Arbejde, samt forespørger, om forskellige Personer, som have undladt at udføre det dem tidligere paalignede Pligtarbejde, ikke bør udføre det saaledes resterende Arbejde, og om de ikke kunne retslig tvinges til at udføre det.

Udvalget mener, at der er al Grund til snarest muligt at faa nævnte Udvidelse af Kirkegaarden ved Vaag bragt til Ende, særlig ogsaa under Hensyn til at Lagtinget i 1903 paalagde Forstanderskabet for Norderøernes Præstegælds Kommune at sørge for, at Arbejdet blev fuldført senest ved Udgangen af Aaret 1908.

Hvad angaar den af Forstanderskabet for Vaag Sogns Kommune i sin Erklæring af 20. Juni d. A. fremsatte Forespørgsel, om forskellige Personer, som have undladt at udføre det dem paalignede Pligtarbejde, ikke kunne retslig tvinges til at udføre det, er Udvalget enigt med Amt og Provsti i, at nævnte Spørgsmaal til Dels hører under Domstolenes Afgørelse, men at det synes at maatte besvares derhen, at Forstanderskabet bør gaa frem imod de paagældende efter Lovgivningen, jfr. Udpantningslov 30. Marts 1894 § 1 Nr. 5 og Landkommunallov 28. Februar 1872 § 21.

I Henhold til foranstaaende skal Udvalget tillade sig at henstille til Lagtingets Vedtagelse:

1. Tinget anmoder Amtet om at drage Omsorg for, at den af Tinget i 1903 vedtagne Bestemmelse med Hensyn til Udvidelse af Kirkegaarden ved Vaag Kirke paa Norderøerne bliver gennemført inden Udgangen af Aaret 1910.
2. Det udtales, at det Beløb paa indtil 150 Kr., der i 1903 tilstodes af Norderøernes Præstegælds Kirkekasse til Formandsløn ved nævnte Arbejde fastholdes, dog at Formandsløn kun betales for de Dage, paa hvilke mindst 4 Mand deltage med Formanden i Arbejdet.

Ved Sagens *2. Behandling* den *3. September* vedtoges det med 18 Stemmer mod 0 at lade den overgaa til 3. Behandling.

Den *4. September* fremlagdes *en Skrivelse af 2. s. M. fra Kobmand S. F. Hansen af Vaag,* der udelades her.

Ved Sagens *3. Behandling* den *9. September* sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 18 Stemmer mod 0.

LXII. Opførelse af en Kirke paa Hestø.*)

Ved *Lagtingets Aabning* den *29. Juli* fremlagdes den fra forrige Samling udsatte Sag om Opførelse af en Kirke paa Hestø.

Ved Sagens *foreløbige Behandling* den *11. August* vedtoges det efter Forslag af Formanden at henvise den til *Kirkekassenudvalget*.

Den *15. September* afgav Udvalget (Ordfører: Provsten) følgende

Udvalgsbetænkning.

Efter at Sagen angaaende Opførelse af en Kirke paa Hestø var bleven behandlet i Lagtinget i de to foregaaende Samlinger, vedtog Tinget i 1908 at tilsige Beboerne af Hestø og Kolter sin Medvirkning til Opførelse af nævnte Kirke, som efter vedkommende Lagtingsudvalgs Mening burde opføres med Ydervægge af Sten, beklædes indvendig med Træpanel og forsynes med Tagbeklædning af Bølgeblik. Kirkens Størrelse skønnedes passende at kunne sættes til 25 Alen i Længden og 12 Alen i Bredden. Samtidig vedtog Lagtinget at stille til Kirkeinspektionens Raadighed et Beløb af indtil 1000 Kr., der paa nærmere angivne Betingelser skulde anvendes til forskellige Forarbejder ved det omhandlede Byggeforetagende, navnlig til Sprængning og Transport af Sten.

Disse Forarbejder, hvis Udførelse paa Grund af Beboernes Faatallighed antages at ville strække sig over et Par Aar, ere nu, efter hvad der foreligger oplyst, saa vidt fremskredne, at der med det første kan skrides til selve Opførelsen af Kirken, som Beboerne paa Hestø og Kolter seløfølgelig ønske fuldførte saa snart som muligt.

Undertegnede Udvalg, til hvilket Sagen i indeværende Samling er henvist, har derfor fremskaffet hoslagte, af Tømrer Magnus Jacobsen af Thorshavn udarbejdede Tegning til Kirken samt Overslag over Omkostningerne ved Opførelsen**), naar forannævnte Bygningsmaade anvendes og Kirkebygningen gøres 24 Alen lang og 12 Alen bred, udvendigt Maal, med en Væghøjde af 5 Alen. Saaledes vil denne Kirke faa nøjagtig de samme Dimensioner som Fuglø Kirke og maa sikkert anses for stor nok i Forhold til det paa Hestø og Kolter værende Folketal, som nu tilsammen er c. 150 og efter al Sandsynlighed ikke i nogen nær Fremtid vil vokse meget stærkt.

Udvalget finder intet at erindre imod Tegningen og Overslaget. Ifølge dette ville Omkostningerne ved Kirkens Opførelse beløbe sig til 7418 Kr. 99 Ø. — heri *ikke* medregnet Udgifterne til Forarbejderne, hvortil der forrige Aar bebevilgedes et Beløb af 1000 Kr., som dog langt fra endnu er medgaaet.

Uagtet Overslagssummen efter Udvalgets Mening maa ansees for at være moderat, er man dog overbevist om, at omhandlede Byggeforetagende vil kunne tages i Entreprise for det beregnede Beløb, naar Beboerne af Hestø og Kolter, som lovet ved Skrivelse af 10. Juni f. A. levere det nødvendige Arbejde til Stenbrydningen og Transporten af Bygningsmaterialierne til Byggepladsen, og naar de endvidere uden Betaling foretage Udgravningen af Grunden, hvilket Arbejde de ganske vist ikke udtrykkeligt have forpligtet sig til at udføre, men som under lignende Omstændigheder er blevet udført uden Udgifter for vedkommende Kirkekasse.

*) Se Lagtingstidende for 1908, Side 167.

**) Udelades her.

Udvalget mener i Henhold til det anførte at kunne anbefale, at Overslagssummen — afrundet til 7400 Kr. under Hensyn til, at de forrige Aar bevilgede 1000 Kr. ikke ere opbrugte — stilles til Kirkeinspektionens Raadighed til Opførelse af Kirken paa Hestø, idet man gaar ud fra, at Omkostningerne under alle Omstændigheder holdes indenfor den saaledes ydede Bevilling.

Udvalget skal derfor foreslaa Tinget at vedtage:

1. Der bevilges af Sydstrømø Præstegælds Kirkekasse til Opførelse af en Kirke paa Hestø · foruden det forrige Aar i samme Øjemed bevilgede Beløb af 1000 Kr. en Sum af indtil 7400 Kr., under Forudsætning af, at Kirken opføres i væsentlig Overensstemmelse men hoslagte Tegning og Overslag med Stenvægge, udvendig glatpudsede med Cement og indvendig asfalterede og beklædte med Træpanel, og med Tagbeklædning af Bølgeblik. — Kirkebygningen maa være mindst 24 Alen lang og 12 Alen bred efter udvendigt Maal, og Væggenes Højde (mellem Gulv og Oversyld) mindst 5 Alen.
2. Denne Bevilling er endvidere betinget af, *at* Beboerne af Hestø og Kolter uden noget Vederlag bryde de til Bygningen nødvendige Sten og bringe dem til Byggepladsen og *at* de til dette Arbejde yde mindst 6 Dagsarbejder for hver Dag, Formanden for Arbejdet leder dette for Dagløn; *at* de endvidere uden Godtgørelse udgrave Grunden til Kirkebygningen, losse de tilførte Byggematerialier og bringe dem til Byggepladsen.

Ved Sagens *2. Behandling* den *17. September* vedtoges det med 21 Stemmer mod 0 at lade den overgaa til 3. Behandling.

Ved *3. Behandling* den *20. September* sattes Udvalgets Forslag Punkt 1 og 2 samlet under Afstemning og vedtoges med 17 Stemmer mod 0.

LXIII. Udgivelse af en Lagtingstidende.

— —

Den *24. September* fremlagdes følgende

Forslag til Beslutning.

1. Under Navn af »Lagtingstidende« udgives for Tingets ordinære Samling i 1909 et trykt Sagreferat i Lighed med Lagtingstidende for 1906.
2. Lagtingstidende trykkes i et Antal af 400 Eksemplarer og søges udbredt blandt Befolkningen gennem Postvæsenet og paa anden hensigtsmæssig Maade. Betalingen sættes til 1 Kr. pr. Eksemplar.
3. Cand. Ryving-Jensen antages til Udgiver af Tidenden mod en Godtgørelse af 100 Kr.

   Udgiveren skal ordne og tilrettelægge Stoffet til Trykning, læse Korrektur m. v. Arbejdet paabegyndes snarest muligt og skal fremmes saaledes, at der senest fra 1. November d. A. foreligger Stof til Trykning af mindst $1^3/_4$ Ark om Ugen.
4. Trykningen af Lagtingstidende overdrages »Færø Amtstidende«s Bogtrykkeri paa følgende Vilkaar:

   Trykningen paabegyndes senest den 1. November d. A. og fremmes saaledes, at der, forudsat fornødent Stof haves, og større Rettelser i Korrekturen ikke nødvendiggøres, ekspederes mindst $1^3/_4$ Ark gennemsnitlig om Ugen. Tidenden trykkes med samme Tæthed som forr. Aar.

   Betalingen for Trykkearbejdet fastsættes til 24 Kr. pr. Ark. Papiret leveres af Amtskommunen.
5. Udgifterne ved Tilvejebringelse af Lagtingstidenden for 1909 udredes af Amtsrepartitionsfonden, og Halvdelen heraf refunderes af økonomisk Fond. Indtægterne deles lige mellem begge Fonds.

Ved *2. Behandling* den *28. September* vedtoges Sagens Overgang til endelig Behandling enstemmig med 22 Stemmer.

Den *30. September* fremlagdes saalydende *Ændringsforslag* fra *Udvalget*:

I Stedet for Punkt 3, Stykke 1, sættes:

»Amtskontoristerne E. Jacobsen og J. Djurhuus antages til Udgivere af Tidenden mod en Godtgørelse af 150 Kr.«; hvorhos Ordet »Udgiveren« i Begyndelsen af næste Stykke ændres til »Udgiverne«.

Ved den *endelige Behandling s. D.* sattes Ændringsforslaget først under Afstemning og vedtoges med 18 Stemmer mod 0, hvorefter Udvalgets Forslag, saaledes ændret, vedtoges med 18 Stemmer mod 0.

LXIV. De af Amtmanden ene afgjorte Sager.

Ved Lagtingets Aabning den 29. Juli fremlagdes Tingets Journal, Kopibog og Regningsjournal som Regnskab for de af Amtmanden ene afgjorte Sager, og den 7. *August* henvistes Sagen til *Udvalget for de af Amtmanden ene afgjorte Sager.*

Den *17. September* fremlagdes saalydende, af Udvalget afgivne

Betænkning.

Udvalget har gennemgaaet Lagtingets Regningsjournal og Kopibog for Tiden fra Olaidag 1908 til Olaidag i Aar, endvidere har man gennemgaaet en Del af de i Tinget i Aar fremlagte Regnskaber. Man har bl. a. lagt Mærke til, at Udgifterne ved den i Henhold til Ædrueligheds-loven foretagne Afstemning har været meget ulige i de forskellige Sogne.

Udvalget finder ikke Anledning til at fremsætte noget Forslag til Vedtagelse.

Den *21. September* kom Sagen til Behandling, idet Ordføreren refererede Betænkningen.

LXV. Vedtagelser med Hensyn til de kommunale Anliggender.

Den 30te Juli valgtes til Medlemmer af de staaende Udvalg i Henhold til Forretningsordenens § 8:

1. for de Kirkekasserne vedkommende Sager:
   Provsten, P. C. Johannesen og A. C. Evensen;

2. for de Skydskassen vedkommende Sager:
   J. Poulsen, N. Djurhuus og Hentze;

3. for de Sager, som vedkomme Landkommunerne i Almindelighed:
   Olsen, Skaalum og Nielsen;

4. (Budgetudvalget) for de Sager, som vedkomme:
   a. Amtsrepartitionsfonden,
   b. Amtsfattigkassen,
   c. Den økonomiske Fond, Grindegarnet i Vestmanhavn samt Renterne af det Hansenske Legat,

   Effersøe, Olsen, Samuelsen, Weihe, Michelsen, Patursson og S. av Skarði;

5. for forskelligartede Sager:
   T. J. Petersen, H. A. Djurhuus og Winther;

6. for de af Amtmanden ene afgjorte Sager:
   Dam, J. Poulsen og S. úr Konoy.

---

1. Vedkommende Kirkekasserne.

a. Fra Kirkeværge Andreas Jensen af Sumbø var indkommet et Andragende paa egne og Bygdemænds Vegne om, at der maa blive bevilget et Beløb paa c. 150 Kr. til Maling af Sumbø Kirke indvendig, m. m.
   Det vedtoges den 28. August at henvise Sagen til Kirkeinspektionen til Forelæggelse for Kirkesynet.

b. Fra Forstanderskabet for Porkeri Sogns Kommune var indkommet en Reg-

ning, stor 95 Kr. 20 Øre, for udført Arbejde ved Istandsættelse af Gærdet omkring Kirkegaarden i Hove.

Efter Udvalgets Forslag vedtog Tinget den 4. September følgende:

Det paalægges Forstanderskabet for Porkere Sogns Kommune at drage Omsorg for, at de til Istandsættelsen af Kirkegaardsgærdet i Hove medgaaede Omkostninger — fraregnet 25 Kr. i Formandsløn, som udbetales af Suderø Præstegælds Kirkekasse — udredes af Beboerne af Hove.

---

2. Vedkommende Skydskassen.

Efter Forslag af vedkommende Udvalg vedtoges den 20de Septbr. til Bestridelse af Skydskassens Udgifter for Regnskabsaaret 1909—10 at paaligne 5063 Kr. 35 Øre, der i Henhold til Lovene af 17de Marts 1865 og 14de Januar 1881 fordeles saaledes imellem Kommunerne:

Nr.	Kommunernes Navne.	Folketal.	Særlige Skydsudgifter.		Fælles Skydsudgifter.		Tilsammen.	
			Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
1	Vaag Sogns Kommune (N.) . .	690	57	98	179	40	237	38
2	Viderejde, Fuglø og Svinø Sognes Kommune	764	64	20	198	64	262	84
3	Kunø, Mygledal og Husum Sognes Kommune	407	34	20	105	82	140	2
4	Andefjord og Fuglefjord Sognes Kommune	1110	67	54	288	60	356	14
5	Funding Sogns Kommune . . .	362	22	3	94	12	116	15
6	Næs og Gøte Sognes Kommune	1097	66	77	285	22	351	99
7	Sjov Sogns Kommune	527	32	8	137	2	169	10
8	Ejde — —	595	36	21	154	70	190	91
9	De forenede Sognes Kommune i Nordstrømø Præstegæld . . .	1392	84	76	361	92	446	68
10	Vestmanhavn Sogns Kommune .	562	34	22	146	12	180	34
11	De forenede Sognes Kommune i Sydstrømø Præstegæld . . .	536	32	64	139	36	172	»
12	Nolsø Sogns Kommune	254	15	47	66	4	81	51
13	Vaagø Præstegælds Kommune .	1481	69	10	385	6	454	16
14	Sandø — — .	1284	56	13	333	84	389	97
15	Kvalbø Sogns Kommune . . .	632	5	46	164	32	169	78
16	Frodebø — — . . .	1127	9	74	293	2	302	76
17	Porkere — — . .	514	4	44	133	64	138	8
18	Vaag (S.) Sogns Kommune . .	645	5	58	167	70	173	28
19	Sumbø — — . .	426	3	68	110	76	114	44
20	Famien — — . .	153	1	32	39	78	41	10
21	Thorshavns Kommune	1791	109	6	465	66	574	72
	Tilsammen . .	16349	812	61	4250	74	5063	35

3. Vedkommende de enkelte Landkommuner.

a. Den 4. August meddeltes der Approbation paa, at Forstanderskabet for Vaag (N.) Sogns Kommune afhænder en Byggegrund paa 680 □ Alen og 1 Do. paa 521 □ Alen af det Grundstykke, som Kommunen har erhvervet til Byggegrunde.

b. Den 5. August meddeltes Amtet Bemyndigelse til at meddele den fornødne Approbation paa, at Vaag (S.) Sogns Kommune har erhvervet en Del Grundstykker til Anlæg af en i Regnskabsaaret 1907—08 udført Vej.

c. Den 7. August meddeltes der Approbation paa, at Sumbø Sogns Kommune erhverver Jord til Udvidelse af Vejanlæg i Bygden Sumbø, nemlig c. 3800 □ Alen à 10 Øre og c. 500 □ Alen à 6 Øre = c. 410 Kr.

d. Den 18. August meddeltes der Samtykke til, at det Grundstykke, hvorpaa den gamle Kirke i Tveraa har staaet, overdrages til Frodebø Sogns Kommune uden Vederlag.

e. Den 29. September vedtog Tinget at give Samtykke til, at Nolsø Sogns Kommune optager et Laan paa 1000 Kr., saaledes at det overlades til Amtet at approbere de nærmere Vilkaar for Laanets Tilbagebetaling m. m.

f. Den 29. August meddeltes Approbation paa, at Medlemsantallet i Næs og Gøte Sognes Forstanderskab forhøjes fra 5—9, saaledes at 4 Medlemmer vælges af hvert Sogn og 1 Medlem af begge Sogne i Foreniug.

g. Et af Forstanderskabet for Andefjord og Fuglefjord Sognes Kommune indsendt Udkast til Sundhedsvedtægt for Fuglefjord Sogn approberedes.

h. Fra Handelsmand Joen Abrahamsen af Myggenæs var indkommet en Klage over, at han og hans Søn A. Abrahamsen vare satte for højt i Kommuneskat for Aaret 1908—09, medens Handelsmand Jørgen Jørgensen og Andreas Jensen vare for lavt beskattede.

Lagtinget vedtog den 28. August at svare Klageren:

»Tinget finder ikke Anledning til at nedsætte den Dem og Deres Søn for Regnskabsaaret 1908—09 paalignede Kommuneskat, eller at forhøje den Jørgen Jørgensen og Andreas Jensen for samme Regnskabsaar paalignede Kommuneskat«.

i. Fra Handelsmand Ole Debes af Gjov var indkommet en Klage over at være sat for bøjt i Kommuneskat for Aaret 1908—09 i Forhold til 3 andre Handelsmænd i Sognet.

Lagtinget vedtog den 28. August at svare Klageren:

»Bortset fra at Deres Skatteklage ikke er indsendt i behørig Tid til Amtet, mener Tinget ikke at kunne foretage nogen Nedsættelse i den Dem for Regnskabsaaret 1908—09 paalignede Kommuneskat.«

k. Fra Husmand Ole Olsen (Poulsen) af Svinø var indkommen en Klage over at være sat for højt i Kommuneskat for Aaret 1908—09 i Forhold til hvad han var beskattet det foregaaende Aar.

Lagtinget vedtog den 28. August at svare Klageren:

»Tinget finder ikke Anledning til at nedsætte den Dem for Regnskabsaaret 1908—09 paalignede Kommuneskat.«

l. Fra Købmand Joen Pauli Thomsen af Andefjord var indkommen en Klage over at være sat for høj i Kommuneskat for Aaret 1908—09 i Forhold til andre Skatteydere i Sognet.

Lagtinget vedtog den 28. August at svare Klageren:

»Tinget finder ikke Anledning til at nedsætte den Dem for Regnskabsaaret 1908—09 paalignede Kommuneskat.«

m. Fra Sognepræst A. C. Evensen af Sand var indkommen en Klage over den den ham for Aaret 1908—09 paalignede Kommuneskat.

Lagtinget vedtog at nedsætte den ham for Regnskabsaaret 1908—09 paalignede Kommuneskat med 12 Kr.

n. Angaaende Forholdet mellem Skatten efter Marketal og efter Formue og Lejlighed for Tidsrummet fra 1. Oktober 1909 til 30. September 1912 vedtoges den 27. September i Henhold til Kommunallovens § 22:

Det approberes, at Skatten i nedennævnte Kommuner ligines saaledes:

	Efter Marketal	Efter Formue og Lejlighed
Sumbø Sogns Kommune	$^{1}/_{10}$	$^{9}/_{10}$
Kvalbø — —	$^{1}/_{6}$	$^{5}/_{6}$
Vaag (S.) — —	$^{1}/_{8}$	$^{7}/_{8}$
Sandø Præstegælds Kommune:		
Sand Sogn	$^{1}/_{7}$	$^{6}/_{7}$
Skaalevig, Husevig og Skuø Sogne	$^{1}/_{6}$	$^{5}/_{6}$
Nolsø Sogns Kommune.	$^{1}/_{5}$	$^{4}/_{5}$
Vaagø Præstegælds Kommune:		
Midvaag og Bø Sogne	$^{1}/_{7}$	$^{6}/_{7}$
Sandevaag og Myggenæs Sogne .	$^{1}/_{6}$	$^{5}/_{6}$
Sørvaag Sogn	$^{1}/_{9}$	$^{8}/_{9}$
Sjøv Sogns Kommune	$^{1}/_{10}$	$^{9}/_{10}$
Andefjord og Fuglefjord Sognes Kommune	$^{1}/_{10}$	$^{9}/_{10}$
Ejde Sogns Kommune	$^{1}/_{6}$	$^{5}/_{6}$
Viderø, Fuglø og Svinø Sognes Kommune	$^{1}/_{15}$	$^{14}/_{15}$
Vaag Sogns Kommune (N.)	$^{1}/_{15}$	$^{14}/_{15}$
De forenede Sognes Kommune i Sydstrømø Præstegæld	$^{1}/_{5}$	$^{4}/_{5}$

Amtmanden anmodes om at indhente Forslag fra de Forstanderskaber, som ikke have indsendt noget i saa Henseende, samt foranstalte dem approberede. Approbation meddeles dog ikke paa højere Skat paa Jordegodset end en Femtodel.

I Henhold til denne Vedtagelse er det af Amtmanden approberet, at Skatten i nedennævnte Kommuner for Tidsrummet fra 1. Oktober 1909 til 30. September 1912 lignes saaledes:

	Efter Marketal	Efter Formue og Lejlighed
Frodebø Sogns Kommune.	$^{1}/_{20}$	$^{19}/_{20}$
Næs og Gøte Sognes Kommune	$^{1}/_{7}$	$^{6}/_{7}$
Vestmanhavn Sogns Kommune	$^{1}/_{8}$	$^{7}/_{8}$
De forenede Sognes Kommune i Nordstrømø Præstegæld	$^{1}/_{8}$	$^{7}/_{8}$
Porkere Sogns Kommune	$^{1}/_{7}$	$^{6}/_{7}$
Funding — —	$^{1}/_{10}$	$^{9}/_{10}$
Kunø, Myglelal og Husum Sognes Kommune	$^{1}/_{15}$	$^{14}/_{15}$
Famien Sogns Kommune	$^{1}/_{5}$	$^{4}/_{5}$

---

4. Vedkommende Amtsrepartitionsfonden.

a. Sagen om Ligning til Amtsrepartitionsfonden kom til endelig Behandling den 2. Oktober. Udvalget havde foreslaaet:

For Aaret fra Olaidag 1909 til Olaidag 1910 udskrives til Amtsrepartitionsfondens Fornødenheder et samlet Beløb af 18,388 Kr. 11 Øre. Heraf lignes:

paa Jordegodset $4258^{74}/_{100}$ Skattemarker à 1 Kr. 50 Øre 6388 Kr. 11 Øre,
- Kommunerne . . . . . 12000 — » —.

Af det Kommunerne paalignede Beløb fordeles i Henhold til Lov 5. Marts 1909 efter Folketal saaledes som det er fastslaaet ved sidste Folketælling Halvdelen eller 6000 Kr., medens den anden Halvdel fordeles efter Lagtingets Skøn.

Dette Forslag vedtoges.

Den vedtagne Fordeling af hele det Kommunerne paaligende Beløb vil fremgaa af en udarbejdet Repartition, der er vedhæftet som *Bilag 12*.

b) I en fra Landfogderiet modtagen Skrivelse var det indstillet, at forskellige i Amtsrepartitionsfondens Regnskab som Forskud henstaaende Sagsomkostninger til et Beløb af 529 Kr. 42 Øre som uerholdelige førtes til endelig Udgift for Fonden. I Overensstemmelse med Indstillingen vedtoges det at føre det nævnte Beløb til endelig Udgift for Fonden samt at anmode Amtmanden om at henlede Sorenskriverens Opmærksomhed paa det formentlig urigtige i, at Sorenskriveriet i visse Tilfælde har truffet Afgørelse af paagældende Sag, ved at Sigtede har vedtaget Bøde, uden at Sigtede samtidig er bleven tilpligtet at udrede Sagsomkostninger.

---

5. Vedkommende Amtsfattigkassen.

a) I Henhold til Fattigloven § 5 (jfr. § 9) bevilgedes den 2. Oktober følgende Beløb til Kommunerne for Regnskabsaaret 1909—10:

Til Norderøernes Præstegælds Kommune:	
Vaag Sogn	150 Kr.
Mygledal Sogn	200 —
- Andefjord og Fuglefjord Sognes Kommunes:	
Andefjord Sogn	100 —
- Næs og Gøte Sognes Kommune:	
Næs Sogn	75 —
- Sjov Sogns Kommune	150 —
- Funding Sogns —	100 —
- De forenede Sognes Kommune i Nordstrømø Præstegæld:	
Kollefjord Sogn	50 —
- De forenede Sognes Kommune i Sydstrømø Præstegæld:	
Thorshavns udenbys Sogn	200 —
- Thorshavns Kommune	300 —
- Sandø Præstegælds Kommune:	
Sand Sogn	100 —
Tilsammen	1425 Kr.

b. Fra Forstanderskabet for Kunø, Mygledal og Husum Sognes Kommune var indkommet Andragende om et Tilskud af Amtsfattigkassen til Bestridelse af Udgifterne ved den aandssvage Joen Sofus Julius Fritz Eliasen af Mygledal, dennes Ophold paa Abnormanstalten i København.

I Anledning heraf vedtog Tinget den 27. August at svare Forstanderskabet, at man ikke kan bevilge det ansøgte, men vil ved de aarlige Fordelinger af Amtsfattigkassens Bidrag tage fornødent Hensyn til Sognets eventuelle Udgifter vedrørende bemeldte Person.

---

6. Vedkommende den økonomiske Fond.

(Vedhæftet som *Bilag 11*).

7. Decision af Regnskaber.

Til Tinget var indkommet efternævnte Regnskaber, forsynede med besvarede Revisionsantegnelser samt Revisors Vedtegnelser:

1. Regnskab for Norderøernes Præstegælds Kirkekasse for Aaret 1908.
2. Regnskab for Østerø Præstegælds Kirkokasse for s. A.
3. Regnskab for Sydstrømø Præstegælds Kirkekasse for s. A.
4. Regnskab for Thorshavn Kirkes særlige Kasse for s. A.
5. Regnskab for Nordstrømø Præstegælds Kirkekasse for s. A.
6. Regnskab for Vaagø Præstegælds Kirkekasse for s. A.
7. Regnskab for Sandø Præstegælds Kirkekasse for s. A.
8. Regnskab for Suderø Præstegælds Kirkekasse for s. A.
9. Regnskab for Vaag (S.) Kirkes særlige Kasse for s. A.
10. Regnskab for Færø Amts Skydskasse for Aaret til 30te September 1908.
11. Regnskab for Vaag Sogns Kommune (N.) for s. A.

12—14. Regnskaber for Kunø, Myglledal og Husum Sognes Kommune for s. A.

15—17. Regnskaber for Viderø, Fuglø og Svinø Sognes Kommune for s. A.

18—19. Regnskaber for Andefjord og Fuglefjord Sognes Kommune for s. A.

20. Regnskab for Funding Sogns Kommune for s. A.
21. Regnskab for Ejde Sogns Kommune for s. A.
22. Regnskab for Sjov Sogns Kommune for s. A.

23—24. Regnskaber for Næs og Gøte Sognes Kommune for s. A.

25—29. Regnskaber for de forenede Sogne i Nordstrømø Præstegæld for s. A.

30. Regnskab for Vestmanhavn Sogns Kommune for s. A.

31—33. Regnskaber for de forenede Sogne i Sydstrømø Præstegæld for s. A.

34. Regnskab for Nolsø Sogns Kommune for s. A.

35—39. Regnskaber for de til Vaagø Præstegælds Kommune hørende Sogne for s. A.

40—43. Regnskaber for de til Sandø Præstegælds Kommune hørende Sogne for s. A.

44. Regnskab for Kvalbø Sogns Kommune for s. A.
45. Regnskab for Frodebø Sogns Kommune for s. A.
46. Regnskab for Vaag Sogns Kommune for s. A.
47. Regnskab for Porkere Sogns Kommune for s. A.
48. Regnskab for Sumbø Sogns Kommune for s. A.
49. Regnskab for Famien Sogns Kommune for s. A.
50. Regnskab for Færø Amts Repartitionsfond for Aaret til Olaidag 1908.
51. Regnskab for Færø Amts Fattigkasse for Aaret til 30te September 1908.
52. Regnskab for Færø Amts økonomiske Fond for Aaret 1908.
53. Regnskab for Grindegarnet i Vestmanhavn for s. A.
54. Regnskab for Færø Amts Skolefond for s. A.
55. Regnskab for Fonden for forulykkedes efterladte for s. A.
56. Regnskab for Fonden til Anskaffelse af nyttige Skolebøger for fattige Almuesbørn paa Færøerne for s. A.
57. Regnskab for Sognepræst Engelsteds Deltagelses- og Erkendtlighedslegat for s. A.
58. Regnskab for Færø Amts Bibliotek for Aaret til 31te Marts 1909.
59. Regnskab for den gensidige Forsikringsforening for Skolebygninger paa Færøerne for Aaret til 30te September 1908.
60. Regnskab for Pensionsfonden for Lærere og Lærerinder ved Almueskolevæsenet paa Færøerne for s. A.
61. Regnskab for den gensidige Forsikringsforening for forulykkedes efterladte paa Færøerne for Aaret 1908, gennemset af Foreningens Revisorer.
62. Regnskab for Driften af Færøernes Amtskommunes Telefonvæsen for Aaret fra 1. April 1908 til 31. Marts 1909.
63. Regnskab vedrørende Dykkerdragten for Aaret 1908.

Samtlige disse Regnskaber deciderede.

8. Valg til kommunale Bestillinger og Ombud.

a. Til Medlemmer af Valgnævnene for Folke- og Lagtingsvalgene valgtes:

Sydstrømø Præstegælds Valgdistrikt.

Apoteker Finsen, Landbrugskonsulent Effersø og Købmand Z. Heinesen, alle af Thorshavn.

Suppleanter:

Maler D. Isaksen og Købmand B. A. Samuelsen, begge af Thorshavn.

Nordstrømø Præstegælds 1ste Valgdistrikt (Vestmanhavn og Kvivig Sogne).

Kirkeværge Niclas Jacobsen, Kvivig, Handelsmand Jacob Hansen, og Handelsfuldmægtig Johan Reinert, begge af Vestmanhavn.

Suppleanter:

Købmand Olaf á Heygum og Odelsbonde Jacob Hansen, begge af Vestmanhavn.

Nordstrømø Præstegælds 2det Valgdistrikt (Saksen, Haldersvig, Kvalvig og Kollefjord Sogne).

Lærer B. Magnussen, Kollefjord, Fisker Mikkel Samuelsen, Haldersvig, og Fisker Z. Zachariasen yngre, Strømnæs.

Suppleanter:

Lærer S. F. Niclasen og Kongsbonde, Agronom Thomas H. S. Egholm, begge af Kvalvig.

Østerø Præstegælds 1ste Valgdistrikt (Gøte, Næs og Sjov Sogne).

Lærer J. Poulsen, Strænder, Handelsmand Absalon Jacobsen, Sydregøte, og Fyrpasser Simon Thorkildshøj, Næs.

Suppleanter:

Handelsmand M. Poulsen, Tofte, og Kongsbonde Rasmus Rasmussen, Solmunde.

Østerø Præstegælds 2det Valgdistrikt (Ejde og Funding Sogne med Undtagelse af Fundingsbotn).

Tømrer N. Kruse, Ejde, Odelsmand Joen Olrik Christiansen, Gjov, og Handelsmand Hans Joensen, Ejde.

Suppleanter:

Smed Ole Ellingsgaard, Ejde, og Købmand Ole Olsen, Funding.

Østerø Præstegælds 3dje Valgdistrikt (Fuglefjord og Andefjord Sogne med Fundingsbotn i Funding Sogn).

Sysselmand Petersen, Fuglefjord, Handelsmand Jacob Olsen, Andefjord, og Kongsbonde Ole Olsen, Lervig.

Suppleanter:

Handelsfuldmægtig Hans Jacob Petersen og Handelsmand H. M. Høgnesen, begge af Fuglefjord.

Norderøernes Præstegælds 1ste Valgdistrikt (Vaag, Myggledal, Husum og Kunø Sogne).

Kongsbonde Joen Joensen, ældre, Gærdum, Handelsbestyrer Olaf Olsen, Mørkenøre, og Fæstebestyrer S. M. Matras, Nordøre.

Suppleanter:

Lærer Alexander Enniberg, Vaag, og Bager Peter Samuelsen, Klaksvig.

Norderøernes Præstegælds 2det Valgdistrikt (Fuglø, Svinø og Viderø Sogne).

Smed Joen Hejnesen, Viderejde, Handelsmand J. Christiansen, Norddøble, og Handelsmand A. Matras, Kvannesund.

Suppleanter:

Handelsmand J. M. Matras, Viderejde, og Fisker Jacob Olsen, Fosaa.

Vaagø Præstegælds Valgdistrikt.

Sysselmand Nielsen, Sandevaag, Lærer J. E. Joensen og Odelsbonde D. P. Michelsen, begge af Midvaag.

Suppleanter:
Købmand Hans Nicolai Niclasen og Købmand R. Niclasen, begge af Midvaag.

Sandø Præstegælds Valgdistrikt.
Pastor A. C. Evensen, Kontorist Sigurd Hjalt og Handelsbetjent Daniel Mohr, alle af Sand.

Suppleanter:
Handelsmand Jons Christian Joensen og Kongsbonde Joen Olsen, begge af Sand.

Suderø Præstegælds 1ste Valgdistrikt (Kvalbø, Frodebø og Famien Sogne).
Handelsfuldmægtig J. Kjelnæs, Bogholder og Student Johan Mortensen, begge af Tveraa, og Købmand Daniel Oliver Holm, Kvalbø.

Suppleanter:
Lærer J. Jakobsen og fhv. Skipper Daniel Jacob Debes Mortensen, begge af Tveraa.

Suderø Præstegælds 2det Valgdistrikt (Vaag, Porkere og Sumbø Sogne).
Købmand J. Dahl, Vaag, Lærer N. Djurhuus, Sumbø, og Odelsmand H. C. Larsen, Porkere.

Suppleanter:
Lærer P. Næs og Skomager T. J. Midjord, begge af Vaag.

b. Til Medlemmer af Overlandvæsenskommissionen og Landvæsenskommissionerne valgtes:

1. Medlemmer af Overlandvæsenskommissionen.
   Landbrugskonsulent R. C. Effersøe af Thorshavn, Odelsbonde D. P. Michelsen af Midvaag, exam. jur. S. E. Müller af Thorshavn, Lærer J. Poulsen af Strænder.

2. Suppleanter til Overlandvæsenskommissionen.
   1. Suppleant Stenarbejder P. C. Johannesen af Thorshavn, 2. Suppleant Kongsbonde D. P. Danielsen af Velbestad, 3. Suppleant Aftægtsbonde B. Vang af Kalbak, 4. Suppleant Trømand Johan Simonsen af Højvig.

3. Medlemmer af Landvæsenskommissionerne.
   a. For Norderøernes Syssel:
      Smed J. Hejnesen af Viderejde, Kongsbonde S. J. Sørensen af Husum.
   b. For Østerø Syssel:
      Husmand Cornelius Hansen af Ejde, Kongsbonde J. L. F. Weihe af Selletræ.
   c. For Strømø Syssel:
      Kongsbonde J. H. Djurhuus af Kollefjord, Maler D. Isaksen af Thorshavn.
   d. For Vaagø Syssel:
      Odelsmand L. Petersen af Sandevaag, Kongsbonde Johs. Rasmussen af Midvaag.
   e. For Sandø Syssel:
      Kongsbonde J. M. Hentze af Sand, Tømrer J. H. Poulsen af Skopen.
   f. For Suderø Syssel:
      Købmand P. H. Dahl af Vaag, Odelsmand H. P. Nolsø af Trangisvaag.

4. Suppleanter til Landvæsenskommissionerne.
   a. For Norderøernes Syssel:
      1. Suppleant Kongsbonde Joen Joensen yngre af Gjærdum, 2. Suppleant Handelsmand Joen Joensen af Arnefjord, 3. Suppleant

Kongsbonde Poul Hansen af Svinø 4. Suppleant Odelsmand J. P. Danielsen af Kunø.

b. For Østerø Syssel:

1. Suppleant Kongsbonde P. Husgaard af Sydregøte, 2. Suppleant Odelsmand Peter P. Joensen af Gjov, 3. Suppleant Fhv. Kaldsmand Chr. L. Weihe af Solmundefjord, 4. Suppleant Købmand P. Nielsen af Saltangeraa.

c. For Strømø Syssel:

1. Suppleant Kongsbonde Johan Simonsen af Velbestad, 2. Suppleant Handelsmand Jens S. Jensen af Stykket, 3. Suppleant Kongsbonde Niclas Jacobsen af Kvivig, 4. Suppleant Trøejer Laurits Debes af Thorshavn.

d. For Vaagø Syssel:

1. Suppleant Odelsbonde Joen Joensen af Midvaag, 2. Suppleant Kongsbonde Jens P. Hejnesen af Sandevaag, 3. Suppleant Købmand R. Niclasen af Midvaag, 4. Suppleant Skomager Ole J. Guttesen af Bø.

e. For Sandø Syssel:

1. Suppleant Odelsbonde Ole Johannesen af Husevig, 2. Suppleant Odelsmand Daniel Olsen af Sand, 3. Suppleant Kongsbonde Th. J. Dam af Husevig, 4. Suppleant Smed Johan Olsen af Sand.

f. For Suderø Syssel:

1. Suppleant Kongsbonde M. Mortensen af Ørdevig, 2. Suppleant Kongsbonde Joen Nattestad af Kvalbø, 3. Suppleant Odelsmand D. J. F. Danielsen af Sumbø, 4. Suppleant Odelsmand J. P. Poulsen af Kvalbø.

c. Til Medlem af Skoledirektionen valgtes Fuldmægtig A. Samuelsen af Thorshavn.

d. Til Medlem af Kommissionen for Færøernes Mellem- og Realskole valgtes Lagtingsmand H. A. Djurhuus af Thorshavn.

e. Til Revisorer for Færø Amts Sparekasse valgtes Lærer Traber og Fuldmægtig Samuelsen, begge af Thorshavn.

LXVI. Andre Vedtagelser.

1. Tilskud til Oprettelse af en Husholdningsskole i Klaksvig.

Fra Anna Margrethe Frederikke Jacobsen, Tømmermester Jacob Jacobsens Hustru af Klaksvig, var indkommet et Andragende om et Tilskud paa 2000 Kr. til Oprettelse af en Husholdningsskole i Klaksvig og et mindre Beløb aarlig til dens Drift.

Lagtinget vedtog at svare Andragerinden, at Tinget i ethvert Fald ikke for Tiden kan fremme Andragendet.

2. Tilskud til Oprettelse af en Husholdningsskole i Kirkebø.

Fra Helena Patursson af Kirkebø forelaa et fornyet Andragende om, at Lagtinget vil udvirke, at der tilstaas hende et Statstilskud paa 15,000 Kr. til Opførelse af en Bygning for en Landhusholdningsskole i Kirkebø m. m.

Den 21. August foretoges Afstemning, om Sagen skulde komme til Forhandling i Tinget. Der afgaves imidlertid kun 7 Stemmer for at give saadan Tilladelse, men 9 imod, hvorefter Sagen var udsat til Behandling i Samlingen 1910.

3. Genbevilling af Tilskud til en Væveskole m. m. i Thorshavn.

Fra Helena Patursson af Kirkebø var indkommet et Andragende om Genbevilling af et i 1908 bevilget Tilskud paa 200 Kr. til en Væveskole m. m. i Thorshavn.

Tinget vedtog i den Anledning at svare Andragerinden:

1. Den af Tinget i 1908 givne Bevilling til Elisabeth Pálsson og Mine Joensen gælder indtil Olaidag 1910.
2. For saa vidt der ønskes en Bevilling til andre Personer til at iværksætte en Væveskole med et Husflidsudsalg i Thorshavn eller en større Bevilling, maa der indsendes Andragende derom til Tinget til næste Samling.

4. Genoprettelse af Forsøgsbruget eller Landbrugsskolen i Kirkebø.

Fra Beboere af Sandø og Vaagø var indkommet Andragende om Genoprettelse af Forsøgsbruget eller Landbrugsskolen i Kirkebø.

Den 14. August foretoges Afstemning om Sagen skulde komme til Forhandling i Tinget. Der afgaves imidlertid kun 10 Stemmer for, ingen imod, hvorefter Sagen var udsat til Behandling i Samlingen 1910.

5. Tilskud til Færø Amts Bibliotek.

Fra Bestyrelsen for Færø Amts Bibliotek var indkommet Andragende om, at den aarlige Understøttelse paa 500 Kr., som Lagtinget hidtil har ladet tilflyde Biblioteket ogsaa for kommende Aar maa blive Biblioteket til Del.

Foranlediget heraf vedtog Tinget at svare Bestyrelsen:

Da det af Lagtinget i 1905 bevilgede aarlige Tilskud til Færø Amts Bibliotek er given indtil videre, vil en Fornyelse af Bevillingen ikke være fornøden for Tiden.

---

6. Udbedring af Landingsstedet paa Skuø.

Fra Lagtingsmændene for Sandø Præstegæld var indkommet Andragende om Fornyelse af den i 1908 givne Bevilling af Færø Amts økonomiske Fond til Udbedring af Landingsstedet paa Skuø.

Den 20. August foretoges Afstemning, om Sagen skulde komme til Forhandling i Tinget. Der afgaves imidlertid kun 6 Stemmer for, men 8 imod, hvorefter Sagen var udsat til Behandling i Samlingen 1910.

---

7. Ændring af Bestemmelserne om Afsendelse af Grindebud fra Sørvaag til Myggenæs.

Fra Bebeboere af Sørvaag var indkommet Andragende om Ændring af Bestemmelsen om Afsendelse af Grindebud fra Sørvaag til Myggenæs.

Den 20. August foretoges Afstemning, om Sagen skulde komme til Forhandling i Tinget. Der afgaves imidlertid kun 6 Stemmer for, men 7 imod, hvorefter Sagen var udsat til Behandling i Samlingen 1910.

---

8. Fornyelse af den i 1907 givne Bevilling til Forsikringsforeningen for Forulykkedes Efterladte paa Færøerne.

Fra Bestyrelsen for Forsikringsforeningen for Forulykkedes Efterladte paa Færøerne var indkommet Andragende om Fornyelse af den i 1907 givne Bevilling til Foreningen.

Den 20. August foretoges Afstemning, om Sagen skulde komme til Forhandling i Tinget. Der afgaves imidlertid kun 6 Stemmer for, men 7 imod, hvorefter Sagen var udsat til Behandling i Samlingen 1910.

---

9. Forhandling om de politiske Forhold indenfor Lagtinget.

Fra Evensen og 7 andre Medlemmer af Lagtinget var indkommet Andragende om, hvorvidt Lagtinget vil optage en Forhandling om de politiske Forhold indenfor Tinget.

Den 6. September foretoges Afstemning, om Sagen skulde komme til Forhandling i Tinget. Der afgaves imidlertid kun 8 Stemmer for, men 10 imod, hvorefter Sagen var udsat til Behandling i Samlingen 1910.

Den 7. September fremlagdes Forslag fra forbemeldte Medlemmer til motiveret Dagsorden.

Den 8. September foretoges Afstemning om Behandling af Forslaget. Samtykke blev ikke givet, idet kun 6 stemte for og 12 imod.

---

10. Ang. Opførelse af et Sygehus i Vestmanhavn.

Fra Forstanderskabet for Vestmanhavn Sogns Kommune var indkommet Tegning og Overslag vedrørende Opførelse af et Sygehus i Vestmanhavn.

Den 16. September foretoges Afstemning, om Sagen skulde komme til Forhandling i Tinget. Der afgaves imidlertid kun 9 Stemmer for, ingen imod, hvorefter Sagen var udsat til Behandling i Samlingen 1910.

---

11. Ang. Disposition over de Retten overladte Lokaler i Lagtingshuset, m. m.

Fra Sorenskriveren var indkommet en Skrivelse ang. Dispositionen over de Retten overladte Lokaler i Lagtingshuset, m. m.

Foranlediget heraf vedtog Tinget:

1. Sagen udsættes til næste Aar.
2. Det meddeles Sorenskriveren, at Lagtinget vil være villigt til ved næste Samlings Begyndelse at forhandle med Sorenskriveren om, til hvilke Tider Retten udelukkende kan disponere over de omhandlede Lokaler.

---

12. Ang. Forhøjelse af Lagtingsrevisors Godtgørelse.

Den 9. September vedtog Lagtinget følgende, af Lagtingsmændene D. P. Michelsen og T. J. Petersen stillede Forslag til Beslutning:

Den Postmester Danielsen af Thorshavn tilstaaede Godtgørelse for Revision af de under Lagtingets Dicision sorterende Regnskaber forhøjes fra 1. August 1909 at regne til følgende Beløb:

for Regnskabet for Telefonvæsenet	300 Kr.
for de øvrige Regnskaber	400 —
I alt...	700 Kr.

13. Ang. Regnskabsaaret for Færø Amts Repartitionsfond og Færø Amts økonomiske Fond samt for Amtskommunens Telefonvæsen m. m.

Den 7. September fremlagdes saalydende Forslag af Amtmanden:

(Vedhæftet som *Bilag 2*).

Lagtinget vedtog i Anledning heraf den 27. September:

1) at Lagtinget vedtager det fremlagte Forslag til Lagtingsbeslutning om Regnskabsaaret for Færø Amts Repartitionsfond og Færø Amts økonomiske Fond samt for Amtskommunens Telefonvæsen m. m.;
2) at Lagtinget anmoder Amtmanden om at udarbejde og for Tinget fremsætte Forslag til Regler for maanedsvis Regnskabsaflæggelse for fornævnte Fonds m. v.

---

14. Indhegning af Arealet omkring Lagtingshuset m. m.

Efter at et af det staaende Udvalg i Sagen fremsat Forslag tilligemed et Ændringsforslag af Weihe var forkastet, blev der af Formanden fremsat et Forslad til Beslutning, som tilligemed et Ændringsforslag af Samuelsen og Winther vedtoges, saalydende:

1. Der nedsættes et Udvalg paa 3 Medlemmer, som vil have at sørge for, at den langs Amtskommunens Areal ved Lagtingshuset satte Stendæmning imod Elven snarest muligt cementeres, og at Hullerne ved Dæmningen fyldes, alt paa bedste og billigste Maade.
2. Udgiften til det i Post 1. omtaldte Arbejde afholdes af Færø Amts økonomiske Fond efter Amtets Anvisning.

---

15. Ang. Optagelse af Husevig som Hvalvaag.

I Anledning af den fra forrige Aars Lagtingssamling udsatte Sag om Optagelse af Husevig som Hvalvaag, vedtog Tinget den 23. August at udsætte Sagen indtil videre.

---

16. Ang. Revision af Lov af 19. April 1907 om Handel med og Udskænkning af berusende Drikke paa Færøerne.

Fra Købmand Olaf á Heygum af Vestmanhavn var indkommet en Skrivelse om, at der snarest bliver foretaget en Revision af bemeldte Lov.

Tinget vedtog i Anledning heraf:

Sagen udsættes til Lagtingssamlingen 1911 for at underkastes Behandling i Forbindelse med Revision af Lov Nr. 108 af 19. April 1907.

---

17. Andragende fra Samuel Peter Danielsen m. fl. Trømænd af Kjelnæs i Kollefjord.

Til Tinget var indkommet et Andragende, hvori Samuel Peter Danielsen m. fl. Trømænd af Kjelnæs i Kollefjord, der besidde Lejetrøer af Kjelnæs Hauge, som er beneficeret Sognepræsten for Nordstrømø Præstegaard, anholde om, at der maa virkes hen til, at de kunne faa de af dem besiddede Trøer tilkøbs paa de i Trøloven indeholdte Vilkaar.

Tinget vedtog i Anledning heraf at henvise Sagen til Landbokommissionen.

---

18. Erstatning for Legemsskade samt for Beskadigelse af en Baad, foranlediget ved Grindefangst.

Der var indkommet følgende Andragender:

Fra 1) Hans Peter Hansen af Thorsvig, 2) Jacob Poulsen af Ejde, 3) Thomas Iversen af Kvivig, 4) Peter J. Fr. Poulsen af Sydregøte, 5) Daniel Johan Joensen og Ole Gudmund Tausen, begge af Kvalbø, og 6) Jens Samuelsen af Skopen.

Lagtinget vedtog af økonomisk Fond at bevilge de paagældende i Erstatning henholdsvis 1) 59 Kr. 75 Øre, 2) 8 Kr., 3) 50 Kr., 4) 15 Kr., 5) 24 Kr. hver samt Udgifter til Lægehjælp, 6) 24 Kr.

---

19. Angaaende det Hansenske Legats Renter.

Følgende 4 Andragender vare indkomne:

a. fra J. D. Olsen af Sørvaag om, at Lagtinget vil betale et Par Rensdyr, som han agter at anskaffe fra Norge.
b. Fra J. F. Simonsen af Skaalevig om Tilskud til Anskaffelse af en Arbejdsvogn.
c. Fra Jacob Joh. Matras af Viderejde om et Tilskud paa 150 Kr. til Hjælp til Anskaffelse af 1 Kærre, 1 Plov, 2 Harver, 1 Tromle og 1 Sæt Seletøj.
d. Fra Beboere af Nordstrømø om Tilskud i Anledning af Anskaffelsen af en Hingst fra Norge.

De under a. og b. nævnte Andragender bleve ikke bevilgede, hvorimod man vedtog at yde Jacob Joh. Matras af Viderejde en Understøttelse paa 50 Kr. og Beboere af Nordstrømø en Understøttelse paa 100 Kr. af det Hansenske Legats Renter.

Efter Forslag af 4 Lagtingsmænd vedtog Tinget af det Hansenske Legats Renter at bevilge til Arbejdsmand Harald Hansen af Thorshavn 50 Kr. som Paaskønnelse for det Arbejde, han har udført ved Nydyrkning af Haugejord ved Thorshavn.

---

20. Spørgsmaal om Færøsk som Undervisningssprog ved Færøernes Mellem- og Realskole.

Fra Lærer ved Færøernes Mellem- og Realskole, J. Dahl, var indkommet en Forespørgsel om det efter Lagtingets Mening maatte være ham tilladt ved

Undervisningen at tale Færøsk til Eleverne samt i benægtende Fald at Tinget vilde søge udvirket, at en saadan Tilladelse maa gives ham.

Den 13. September foretoges Afstemning om Sagen skulde komme til Forhandling i Tinget. Der afgaves imidlertid kun 6 Stemmer for, men 10 imod, hvorefter Sagen var udsat til Behandling i Samlingen 1910.

---

21. Udgivelse af færøske Skolebøger.

Fra Kommissionen for Udgivelse af færøske Skolebøger forelaa Andragende om en Bevilling paa 600 Kr., i hvilken Anledning Lagtinget vedtog:

1. Et Beløb af 600 Kr. stilles til Raadighed af Færø Amts økonomiske Fond for »Kommissionen til Udgivelse af færøske Skolebøger« til Afvikling af Kommissionens Forhold til Gyldendalske Boghandel.
2. Det er en Forudsætning for Bevillingen, at Kommissionen foreløbig ikke lader udgive eller støtter Udgivelsen af flere Bøger, for saa vidt det paadrager Lagtinget Pengeforpligtelse.

---

22. Kursus for færøske Folkeskolelærere.

Fra Lagtingsmændene Evensen og Paturssen var indkommet Andragende om, at Lagtinget vil søge at foranledige afholdt et Kursus for færøske Folkeskolelærere i Sommeren 1910.

Foranlediget heraf vedtog Tinget den 28. September at henvise Sagen til Skoledirektionen.

---

23. Understøttelse til færøske Studerende.

Fra Lagtingsmændene Simun úr Konoy, Simun av Skarði, Paturssen og Evensen var indkommet Andragende om en aarlig Understøttelse af de under Lagtinget sorterende Kasser til færøske Studerende ved Universitetet i København.

Foranlediget heraf vedtog Tinget den 28. September at henvise Sagen til Skoledirektionen.

Den 2. Oktober vedtoges det at nedsætte et staaende Udvalg til at forhandle om Ordningen af den lokale færøske Dampskibsfart for Tiden efter den 1. April 1911, m. m. Til Medlemmer valgtes Dahl, J. Poulsen og Nielsen.

Lagtingets 66. ordinære Møde begyndte Lørdagen den 2. Oktober, Aften Kl. 9. Ved dette Mødes Tilendebringelse sluttedes Samlingen, som havde varet 66 Dage.

Tilføjelser.

I.

ad Sag II (Forbedring af Lægeforholdene).

Fra Justitsministeriet er modtaget saalydende Skrivelse:

Justitsministeriet.

København, den 29. Januar 1910.

Efter Modtagelsen af Hr. Amtmandens Skrivelse af 10. December f. A. i Sagen angaaende Forbedring af Lægeforholdene paa Færøerne, hvori De anbefaler, at der foreløbig oprettes en ny Lægeplads, skal man ved at tilbagesende Sagens Akter anmode Dem om fra Lagtinget at indhente en Udtalelse angaaende det af Dem saaledes gjorte Forslag samt eventuelt tillige om hvilken Plads, der burde foretrækkes, hvorved man dog allerede nu finder at burde bemærke, at Ministeriet vil finde det betænkeligt at søge Statstilskud til nogen Lægeplads, hvis Oprettelse kunde have til Følge, at Lægeembedet i Vestmanhavn maatte nedlægges.

Samtidig skal man anmode Dem om at gøre Lagtinget bekendt med, at den paa Tillægsbevillingsloven for Finansaaret 1908—09 under § 26 — III Nr. 37 til Forbedring af de færøske Lægeforhold givne Bevilling paa 3000 Kr. ikke foreløbig vil blive benyttet, men er genoptaget paa Forslag til Tillægsbevillingsloven for Finansaaret 1909—10 og eventuelt vil blive ført videre til Tillægsbevillingsloven for 1910—11 til eventuel Anvendelse ved Oprettelsen af en ny Lægeplads.

Naar Lagtinget har udtalt sig over Sagen, saaledes som denne nu foreligger, forventes den med Deres fornyede Erklæringer atter indsendt hertil.

C. Th. Zahle.

A. Tang,
Fm.

Til
Amtmanden over Færøerne.

ad Sag III (Andragende om Oprettelse af et nyt Apotek i Thorshavn).

Fra Justitsministeriet er modtaget saalydende Skrivelse:

Justitsministeriet.

København, den 23. November 1909.

Justitsministeriet har D. D. tilskrevet cand. pharm. J. O. V. Djurhuus saaledes:

»I Anledning af det af Dem under 3. Marts d. A. hertil indgivne Andragende om Tilladelse til at oprette og drive et Apotek i Thorshavn skal man, efter angaaende Sagen at have brevvekslet med Justitsministeriets Konsulent i Apotekersager, samt efter at Lagtinget, for hvilket Sagen i den i dette Aar afholdte Samling har været forelagt, har vedtaget at udtale, at det ikke kan anbefale, at der anlægges et nyt Apotek i Thorshavn, til Efterretning meddele, at Justitsministeriet ikke finder Anledning til at søge Deres Andragende imødekommet.«

Hvilket man herved under Henvisning til Hr. Amtmandens Skrivelse af 19. f. M. skal meddele til Efterretning og videre Bekendtgørelse for Lagtinget.

P. M. V.

Rentzmann.

A. Tang,
Fm.

Til
Amtmanden over Færøerne.

---

ad Sag V (Bestemmelser for Færøernes Mellem- og Realskole).

Fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet er modtaget saalydende Skrivelse:

Ministeriet
for
Kirke- og Undervisningsvæsenet.

København, den 4. Marts 1910.

Efter at Ministeriet med Direktionens Erklæring af 19. Oktober f. A. havde modtaget en Skrivelse af 2. s. M. fra Færøernes Lagting, hvori samme indstiller et af Tinget tidligere vedtaget i Overensstemmelse med Skrivelse herfra af 1. Juli f. A. ændret Udkast til Bestemmelser for Færøernes Mellem- og Realskole til at forsynes med allerhøjeste Stadfæstelse, har det under 3. f. M. paa Ministeriets derom nedlagte allerunderdanigste Forestilling behaget Hans Majestæt Kongen i Henhold til Lov om Ordningen af Skole- og Undervisningsvæsenet paa Færøerne af 1. Marts 1854 § 45 at bifalde de af Lagtinget vedtagne Bestemmelser, hvilke Ministeriet derefter har ladet udgaa i en herigennem udfærdiget Bekendtgørelse af 22. f. M. angaaende allerhøjeste Stadfæstelse af Bestemmelser for Færøernes Mellem- og Realskole.

Ved nu at tilstille Direktionen et Antal Eksemplarer af denne Bekendtgørelse skal Ministeriet under Henvisning til tidligere Brevveksling bemærke, at

Færøsk ifølge Bekendtgørelsens § 6, sidste Stykke, herefter bliver et for Elevernes Forældre eller Værger valgfrit Fag i Skolens Realklasse, hvorhos man særlig med Hensyn til Bekendtgørelsens § 13 skal bemærke, at der om Overlærerens Myndighedsomraade vil være at give nærmere Regler i en for ham udfærdiget Instruks, der vil være at stadfæste af Ministeriet, og hvortil man derfor udbeder sig Forslag fra Direktionen.

M. C. B. Nielsen.

A. Lehmann,
Fm.

Til
Skoledirektionen for Færø Amt.

ad Sag VI (Tilvejebringelse af nye Lokaler for Færøernes Mellem- og Realskole).

Fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet er modtaget saalydende Skrivelse:

Ministeriet
for
Kirke- og Undervisningsvæsenet.

København, den 30. December 1909.

I Anledning af det af Deres Højærværdighed paa Færø Amts Skoledirektions Vegne hertil indgivne Andragende af 18. d. M., hvori anholdes om, at der paa Finansloven for det kommende Finansaar maa blive søgt bevilget et Statstilskud af 40,000 Kr. til Dækning af Halvdelen af Udgifterne ved Opførelsen af en ny Skolebygning for Færøernes Mellem- og Realskole, skal Ministeriet herved tjenstlig meddele til behagelig Efterretning og Bekendtgørelse for Direktionen, at man maa nære Betænkelighed ved at stille et hertil sigtende Ændringsforslag til Finanslovforslaget for 1910—11, hvorimod man skal tage Spørgsmaalet om Tilvejebringelsen af et Statstilskud til Skolens Opførelse under Overvejelse ved Udarbejdelsen af Forslaget til Finansloven for Finansaaret 1911—12.

M. C. B. Nielsen.

H. Lehmann,
Fm.

Højærværdige
Hr. Provst Fr. Petersen.

* * *

Ovenstaaende Svar tilstilles herved Færø Amts Skoledirektion.

København, den 3. Januar 1910.

Fr. Petersen.

ad Sag XI (Andragende fra Opsidder David Dam af Kollefjord).

Fra Justitsministeriet er modtaget saalydende Skrivelse:

Justitsministeriet,

København, den 4. Februar 1910

I det med Hr. Amtmandens Skrivelse af 10. December f. A. hertil indsendte Andragende har cand. juris P. Effersøe af Thorshavn for Opsidder David Dam af Kollefjord anholdt om Justitsministeriets Bistand i Anledning af, at bemeldte Dam af Fysikus Jastrau er bleven opsagt til at fraflytte den til Fysikus Embedet hørende Gaard »Høj« i Kollefjord.

Desuden har Lagtinget i en Skrivelse af 20. September f. A., som Hr. Amtmanden ligeledes har fremsendt med Skrivelse af 10. December f. A. paa Foranledning af Opsidder David Dam henstillet til Justitsministeriet, om Samme ser sig i Stand til at raade Bod paa Følgerne af det omspurgte Forhold.

Foranlediget heraf skal man til Efterretning og videre Bekendtgørelse fra Andrageren og Lagtinget meddele, at da det omhandlede Retsforhold mellem Andrageren og Fysikus Jastrau er af ganske privat Natur, finder Justitsministeriet ikke Anledning til at foretage noget i Sagen.

Man skal dog herved tilføje, at det vil kunne tilkendegives Andrageren, at det, for saa vidt der bliver Spørgsmaal om Afhændelse af Gaarden, vil blive taget under Overvejelse, om der derved kan gives ham eller hans Søn Adgang til at erhverve en Del af Gaarden paa særlige Betingelser.

C. Th. Zahle.

A. Tung,
Fm.

Til
Amtmanden over Færøerne.

ad Sag LX. (Tuberkulose-Sygehuset).

Fra Justitsministeriet er modtaget saalydende Skrivelse:

Justitsministeriet,

København, den 25. April 1910.

At der paa Tillægsbevillingsloven for 1909—10 under § 26 III. 27 Nr. 94 er bevilget et yderligere Tilskud af 4.000 Kr. til Opførelse af et Tuberkulosesygehus paa Færøerne udover det paa Finansloven for 1906—07 under § 26 III. Nr. 47 bevilgede Tilskud af 60,000 Kr., hvoraf den endnu ikke udbetalte Del 25.500 Kr. er genbevilget under den anførte Konto paa afvigte Finansaars Tillægsbevillingslov, det skal man under Henvisning til Hr. Amtmandens Skrivelse af 19. Januar d. A. herved meddele til Efterretning og videre Bekendtgørelse med Bemærkning, at den saaledes skete Forhøjelse af Tilskudet er sket under Hensyn til, at Sygehuset er opført med 32 Senge istedetfor som ved den oprindelige Bevilling fastsat, med 30 Senge.

Det tilføjes, at man under Dags Dato har anvist til Udbetaling ved Finanshovedkassen mod Kvittering af Landmandsbanken i København af den saaledes givne Bevilling et Beløb af 28.500 Kr., medens man under Hensyn til en fra Sundhedsstyrelsen modtagen Indberetning fra Færøernes Fysikat, hvorefter Etage-

adskillelserne i Bygningen synes utætte, har tilbageholdt et Beløb af 1000 Kr., som vil komme til Udbetaling, saasnart der er truffet Foranstaltning til at værge Etagerne mod nedsivende Vand.

P. M. V.

Rentzmann.

A. Tang,
Fm.

Til
Amtmanden over Færøerne.

II.

A. Love og Anordninder udkomne fra Olaidag 1908 til 1. April 1910.

1. Bekendtgørelse af 31. Juli 1908 for Færøerne om Foranstaltninger mod smitsomme Sygdomme hos Husdyrene.
2. Anordning af 21. August 1908 indeholdende nærmere Bestemmelser i Henhold til § 26, 2det Stykke, i Lov for Færøerne om Handel med og Udskænkning af berusende Drikke af 19. April 1907.
3. Bekendtgørelse for Færøerne af s. D. angaaende Denaturering af Spiritus.
4. Bekendtgørelse af 7. November 1908 om Omlægning af de i Bekendtgørelse Nr. 93 af 29. August 1878 om Færøernes Inddeling i Jordemoderdistrikter opførte Distrikter Nr. 8 Fuglefjord Hoveddistrikt og Nr. 10 Solmunde Hoveddistrikt.
5. Bekendtgørelse af 23. December 1908 om en af Justitsministeriet stadfæstet Vedtægt for Byen Thorshavns kommunale Styrelse.
6. Bekendtgørelse af s. D. om en af Justitsministeriet stadfæstet Forandring i Sundhedsvedtægten for Thorshavn.
7. Bekendtgørelse af 29. Januar 1909 om Havnereglement for Vestmanhavn.
8. Bekendtgørelse af s. D. om Havnereglement for Sørvaag.
9. Bekendtgørelse af s. D. om Vedtægt for Vaag Fjde.
10. Bekendtgørelse af s. D. om Forandring i det af Justitsministeriet under 6. Oktober 1906 stadfæstede Havnereglement for Vaag (Suderø).
11. Lov af 5. Marts 1909 indeholdende nærmere Regler for Udskrivning af Skatter til Amtsrepartitionsfonden paa Færøerne.
12. Lov af 26. Marts 1909 vedrørende Udarbejdelsen af nye Skøde- og Panteregistre paa Færøerne.
13. Lov for Færøerne af 1. April 1909 om Vandledninger.
14. Bekendtgørelse af 14. Juni 1909 om et af Justitsministeriet udfærdiget Reglement for Grindefangsten paa Færøerne.
15. Bekendtgørelse af 9. December 1909 om et af Justitsministeriet stadfæstet Tillæg til den under 23. December 1908 stadfæstede Vedtægt for Byen Thorshavns kommunale Styrelse.
16. Bekendtgørelse af 12. Januar 1910 om Havnereglement for Klaksvig.
17. Bekendtgørelse af 13. Januar 1910 om Havnereglement for Midvaag.
18. Bekendtgørelse af 22. Februar 1910 angaaende allerhøjeste Fastsættelse af Bestemmelser for Færøernes Mellem- og Realskole.
19. Lov af 1. April 1910 om Ændring i § 1 i Lov om Jordemodervæsenet paa Færøerne af 29. Marts 1878.
20. Lov af s. D. om Ophævelse af Lov om Kapitelstaksten for Færøerne af 1. Maj 1868.
21. Lov for Færøerne af s. D. om Fiskerilaan.

22. Anordning af s. D., hvorved Lov Nr. 163 af 19. Juni 1908 om Tidspunktet for Lukning om Aftenen af Butikker og Lagere, saaledes som samme er ændret ved Lov Nr. 82 af 30. April 1909, sættes i Kraft paa Færøerne med visse Lempelser.

B. Ministerielle Resolutioner og andre Meddelelser til Lagtinget.

1. Uddrag af Regnskabet for det Hansenske Legats Renter for Finansaaret 1908—09:

Indtægt.

		Kr.	Ø.
A.	Beholdning den 1ste April 1908.		
	Indestaaende i Færø Amts Sparekasse	862	1
B.	Rente af det Hansenske Legat for Aaret fra 1ste April 1908 til 31te Marts 1909	»	»
	(Renten er endnu ikke modtaget).		
C.	Rente af det i Sparekassen indestaaende Beløb for Aaret fra 1ste April 1908 til 31te Marts 1909	28	44
	Summa Indtægt...	890	45

Udgift.

		Kr.	Ø.
I.	Bevilget i Regnskabsaaret 1908—09:		
	Til Kongsbonde Thomas Egholm, Kvalvig, til Anskaffelse af Landbrugsredskaber	100	»
II.	Beholdning den 31te Marts 1909.		
	Indestaaende i Færø Amts Sparekasse mod $3^1/_2$ pCt. Rente	790	45
	Summa Udgift...	890	45

2. Kapitelstakst for Færø Amt for Aaret fra Olaidag 1909 til Olaidag 1910:

		Kr.	Ø.
Uld, uvasket	pr. Pd.	»	37
Lammeskind, nordenfjords	pr. Stk.	»	56
Do. søndenfjords	—	»	37
Hoser, 1 Alens	pr. Par	»	70
Do. $^5/_4$ do.	—	»	78
Do. Puls-	—	1	4
Trøjer, $1^1/_2$ Pd.s	pr. Stk.	1	39
Do. 2 —	—	1	90
Do. $2^1/_2$ —	—	2	29
Talg	pr. Pd.	»	34
Smør	—	»	84
Raafisk, stor	—	»	5
Do. mindre	—	»	4
Klipfisk, stor	—	»	20
Do. mindre	—	»	15
Do. Langer	—	»	17
Fjer	—	»	60
Tran	pr. Pot	»	15

Færø Amt og Provsti, den 29de Juli 1909.

C. Bærentsen. Fr. Petersen.

Bilag.

Bilag I.

Udkast

til

Lov for Færøerne om Kolportagebevillinger.

Justitsministeriet bemyndiges til, efter at Lagtingets Betænkning er indhentet, at meddele Bevilling til at forhandle Bøger ved Omførsel paa Fætøerne. De nærmere Betingelser for saadan Forhandling fastsættes i Bevillingen. Overtrædelse af Betingelserne straffes som ulovlig Handel i Almindelighed (Lov 21de Marts 1855 § 11), og kan efter Ministeriets Bestemmelse medføre Bevillingens Fortabelse.

Trykt i »Færø Amtstidende«s Bogtrykkeri.

Bilag 2.

Forslag

til

Lagtingsbeslutning om Regnskabsaaret for Færø Amts Repartitionsfond og Færø Amts økonomiske Fond samt for Amtskommunens Telefonvæsen m. m.

§ 1.

Regnskabsaaret for Færø Amts Repartitionsfond, Færø Amts økonomiske Fond og Amtskommunens Telefonvæsen regnes fra 1ste Oktober til 30te September.

§ 2.

Denne Beslutning træder i Kraft den 1ste Oktober 1909. Der aflægges derefter Regnskab for Færø Amts Repartitionsfond for Tiden fra 29de Juli 1908 til 30te September 1909, for Færø Amts økonomiske Fond for Tiden fra 1ste Januar til 30te September 1909 og for Amtskommunens Telefonvæsen for Tiden fra 1ste April til 30te September 1909.

§ 3.

Regnskaberne for de i § 1 nævnte Kasser samt for Amtsfattigkassen og Skydskassen aflægges fra 1ste Oktober 1909 at regne efter de nærmere Regler, som maatte blive fastsatte af Lagtinget.

Bemærkninger til foranstaaende Forslag.

Regnskabsaarene for de forskellige Kasser, hvorover Lagtinget har Raadighed, falde, som bekendt, ikke sammen. For Amtsrepartitionsfonden begynder

Regnskabsaaret Olaidag, 29de Juli (ifølge gammel Praksis, der hidrører fra, at Jordebogskassens Regnskabsaar i ældre Tid begyndte den Dag), for Skydskassen og Amtsfattigkassen den 1ste Oktober (se Lov 17de Marts 1865 § 3 og Lov 10de April 1895 § 11) og for Færø Amts økonomiske Fond den 1ste Januar. For Amtskommunens Telefonvæsen endelig begynder Regnskabsaaret d. 1ste April. Denne Ulighed medfører adskillige Ulæmper, og navnlig den meget væsentlige, at det derved bliver umuligt at faa noget samlet Overblik over Amtskommunens finansielle Stilling og som Følge deraf igen at lægge noget samlet Aarsoverslag over de Indtægter og Udgifter, som vedrøre Lagtingets Kasser.

Det ovenstaaende Forslag sigter til at tilvejebringe samme Regnskabsaar for de 5 vigtigste af Lagtingets Fonds. Naar 1ste Oktober er valgt som Aarets Begyndelsesdag, skyldes det følgende Grunde:

1) Til en saadan Bestemmelse udkræves ingen Lovændring, men kun en Lagtingsbeslutning; Lovgivningen indeholder kun Bestemmelse om Regnskabsaaret for Skydskassen og Amtsfattigkassen (se ovenfor).
2) Den angivne Begyndelsesdag, der ligger c. 2 Maaneder efter Lagtingets ordinære Aabningsdag, vil formentlig gøre det lettest (forudsat at Lagtingets Samlingstid forbliver uforandret) at tilvejebringe et paalideligt Overslag.

I Forbindelse med ens Regnskabsaar for de forskellige Kasser bør der formentlig tilvejebringes ensartede Regler for Regnskabsaflæggelsen (herved sigtes til: 1) bestemt Sondring mellem Aarsregnskab og Statusopgørelse; 2) Indførelse af Maanedsregnskaber; 3) Indførelse af trykte Skemaer til Regnskabsaflæggelse). Det er imidlertid ikke nødvendigt at indføre disse Reformer samtidig, og Forslaget har derfor kun optaget den ene, mere let overskuelige Del af Sagen og (i § 3) forbeholdt den anden Del til nærmere Overvejelse.

Færø Amt, den 6te September 1909.

C. Berentsen.

Trykt i »Færø Amtstidendes« Bogtrykkeri.

Bilag 3.

Forslag

til

Lov for Færøerne om Fiskerilaan.

§ 1.

Regeringen bemyndiges til af Stats-Laanefondens Midler at anvende aarlig i 5 Aar til Udlaan til Fiskere, bosatte paa Færøerne, indtil 60,000 Kroner. Skulde den til Raadighed i et Finansaar værende Sum ikke fuldt ud komme til Udbetaling, stilles den tiloversblevne Del af Summen til Raadighed i de følgende Finansaar, jfr. § 3. Paa samme Maade kunne Restbeløb af de ved Lov Nr. 82 af 5. Maj 1905 til Raadighed stillede Summer anvendes.

Ved Fiskere forstaas i denne Lov Fiskere, som drive Saltvandsfiskeri som Erhverv og ere i Besiddelse af Baad og Fiskeredskaber, eller for hvis Vedkommende mindst $^{2}/_{5}$ af deres Aarsindtægt ved personlig Virksomhed skyldes Saltvandsfiskeri.

§ 2.

Laan til Fiskere af Stats-Laanefonden ydes kun til Anskaffelse af Fiskefartøjer til en Værdi af mindst 1000 Kr.

Adgang til at erholde saadanne Laan er betinget af, at vedkommende Fisker

a) har Indfødsret,

b) fremskaffer Attest fra tvende med hans Forhold nøje kendte, troværdige Personer for, at han er en flittig, udruelig og sparsommelig Mand, saa at det kan antages, at han egner sig til at komme i Besiddelse af et saadant Fartøj, og

c) er 25 Aar gammel.

Laan maa for nye Fartøjers Vedkommende ikke overstige $^{2}/_{3}$ og for ældre Fartøjers ikke Halvdelen af Værdien. For Laanene skal der gives første Prioritets Pant saavel i Fartøj som i dettes Forsikringssum. Laanene, som skulle forrentes med $3^{1}/_{2}$ pCt. p. a., udbetales kontant, ere afdragsfrie det første Aar og

tilbagebetales derefter senest i Løbet af 10 Aar med mindst $^1/_{10}$ aarlig. Laanenes Størrelse og Vilkaarene for Tilbagebetalingen fastsættes i øvrigt af Justitsministeren. Ved Laanenes Tildeling skal der tages særligt Hensyn til Andragender, hvoraf det fremgaar, at samtlige Fiskere, der personlig skulle deltage i Udøvelsen af Fiskerierhvervet, skulle have Part eller Andel i Udbyttet. Fartøjerne skulle være forsikrede mod Søskade og Brandskade mindst til et saadant Beløb, at Laanet eller dets Restbeløb kan dækkes deraf. Saafremt det Tilfælde maatte indtræffe, at Forsikringssummen ikke er tilstrækkelig hertil, skal der som ekstraordinært Afdrag paa Laanet afbetales et Beløb, svarende til Forskellen mellem Laanet eller dets Restbeløb og Forsikringssummen. Laanet forfalder til Udbetaling, naar Fartøjet efter Justitsministerens Skøn ikke længere benyttes til Fiskeri. Saa længe Statslaanet ikke er tilbagebetalt, kan det paagældende Fartøj ikke behæftes med Gæld, for hvilken Ejeren forpligtes til at give nogen Part eller Andel i Udbyttet af Fiskeriet. I Tilfælde af Salg - ogsaa af Fartøjer, til hvis Anskaffelse, der er ydet Laan af Stats-Laanefonden i Medfør af Loven af 5. Maj 1905, - træffer Justitsministeren paa Stats-Laanefondens Vegne Afgørelse af, om Laanet kan forblive indestaaende i Fartøjet. Justitsministeren træffer nærmere Bestemmelse om, hvilket Tilsyn der vil være at føre med Fartøjerne og deres Benyttelse.

§ 3.

Regeringen bemyndiges endvidere til at anvende Restbeløb af de ved Lov Nr. 82 af 5. Maj 1905 til Raadighed stillede Summer samt den til Raadighed i et Finansaar stillede Sum, som ikke maatte komme til Udbetaling i Henhold til nærværende Lovs §§ 1 og 2, helt eller delvis til Udlaan til Kommuner til Anlæg af Fiskerihavne.

Laanene, som skulle forrentes med $3^1/_2$ pCt., udbetales kontant og tilbagebetales senest i Løbet af 30 Aar. Laanenes Størrelse og Vilkaarene for Tilbagebetalingen fastsættes i øvrigt af Justitsministeren.

§ 4.

Panteforskrivninger for Laan, ydede i Henhold til denne Lov, kunne tinglæses uden Gebyr.

Trykt i »Færø Amtstidendes« Bogtrykkeri.

Bilag 4.

Oversigt

over Færø Amts Skolefonds Status i Aarene 1861—1908.

(Meddelt af Skoledirektionen.)

Den 1ste Januar 1861 opføres Fondens Beholdning saaledes:

I.	Kontant Beholdning		2906 Kr. 74 Øre.
II.	Fast Kapital:		
	1) Den ved kgl. Resolution af 7. Januar 1829 skænkede Kapital	12000 Kr. 00 Øre.	
	2) Engelsteds Legat	800 — 00 —	
	3) Under Stiftsøvrigheden	22691 — 42 —	
			35491 — 42 —
III.	2 Marker Jord paa Suderø		
		I alt	38398 Kr. 16 Øre.

Til Udfindelse af Grundkapitalen maa imidlertid i det angivne Beløb *fradrages* Engelsteds Legat (dette udsondredes først fra 1. Januar 1874 fra Skolefondens Regnskab)	800 — 00
Igen	37598 Kr. 16 Øre.
Paa den anden Side maa *tillægges* Salgssummen for de 2 Marker Jord, der indgaar i Regnskabet for 1865 med	5380 — 00 —
Den oprindelige Grundkapital udgør altsaa	**42978 Kr. 16 Øre**

Bevægelserne i Fondens Status fremgaa af følgende Oversigt over Beholdningens Størelse pr. 31. December i hvert af de nedenfor angivne Aar (Beløbene ere afrundede til Tiere af Kroner, og i de 4 første Aar er Beløbet forhøjet med den ovenfor anførte Salgssum for 2 Marker Jord, 5380 Kr. Engelsteds Legat er holdt udenfor Oversigten).

Aar	Kr.	Aar	Kr.	Aar	Kr.	Aar	Kr.
1861	43,400	1873	44,670	1885	48,400	1897	44,790
1862	43,300	1874	44,460	1886	49,080	1898	44,700
1863	43,860	1875	44,590	1887	49,650	1899	44,700
1864	44,450	1876	44,930	1888	49,650	1900	44,570
1865	44,550	1877	45,410	1889	49,620	1901	45,110
1866	44,600	1878	45,790	1890	47,130	1902	46,800
1867	44,610	1879	46,380	1891	46,540	1903	49,040
1868	44,670	1880	47,020	1892	46,320	1904	50,960
1869	44,140	1881	46,720	1893	46,220	1905	53,050
1870	44,060	1882	47,290	1894	45,940	1906	55,640
1871	44,170	1883	47,850	1895	45,540	1907	59,200
1872	44,550	1884	48,020	1896	45,190	1908	61,290

Som det vil ses, vokser Kapitalen i den første Aarrække lidt; den naar i 1864 over 44,000 Kr., i 1877 over 45,000 Kr., i 1879 over 46,000 Kr., i 1880 over 47,000 Kr., i 1884 over 48,000 Kr., i 1886 over 49,000 Kr., og stiger i 1887 til sit foreløbige Maximum, 49,650 Kr., der bibeholdes i 1888 og paa det nærmeste ogsaa i 1889. Med Aaret 1890 (i hvilket Kapitalen formindskes med c. 2000 Kr. ved Erhvervelsen af et Gymnastikhus) indtræder der en Nedgang, som fortsættes i de følgende Aar indtil 1900, da Kapitalen udgør 44,570 Kr. I de følgende Aar er der stærk Stigning, navnlig i de syv sidste, i hvilke Hvalafgiften efter Lov 2. Maj 1902 er kommen til. Kapitalen beløber sig ved Udgangen af 1908 til **61293 Kr. 83 Øre.**

Fondens Overskud i de sidste 7 Regnskabsaar er nærmere angivet i nedenstaaende Oversigt.

I. angiver Fondens Indtægt ved Hvalafgift efter Lov 2. Maj 1902.
II. — — øvrige Overskud.
III. — — samlede Overskud.

Aar	I.		II.		III.	
	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
1902	1177	65	517	41	1695	06
1903	2170	75	68	69	2239	44
1904	1963	20	÷ 42	27	1920	93
1905	2233	20	÷ 161	31	2071	89
1906	1857	74	731	59	2589	33
1907	3120	72	446	17	3566	89
1908	2947	86	÷ 857	03	2090	83
Tilsammen	15471	12	703	26	16174	37

Kapitalen er ved Udgangen af 1908 anbragt saaledes:

I. Rentebærende Kapitaler:			
1. Under Seminariefonden		10,400 Kr. 00 Øre	
2. Den nedlagte Latinskoles Midler:			
a) anbragt til 5 pCt.	2,762 Kr. 50 Øre		
b) 4 —	19,705 — 54 —		
		22,468 — 04	
3. Anbragt paa Indskrivningsbevis til $3^1/_2$ pCt.		3,400 — 00 —	
4. Hos Stiftsøvrigheden		223 — 00 —	
5. Panteobligationer til 4 pCt.		13,444 — 64 —	
			49,935 Kr. 68 Øre
II. Restancer			1,275 — 49 —
III. I Færø Amts Sparekasse			7,759 — 80 —
IV. Hos Kassereren			989 — 53 —
V. Forskud for Statskassen til Løn og Løntillæg (refunderet Skolefonden i Maj 1909)			1,333 — 33 —
			61,293 Kr. 83 Øre

I det mellem 1. Januar 1861 og 31. December 1908 liggende Tidsrum af 48 Aar er Skolefondens Kapital saaledes forøget

fra	42,978 Kr. 16 Øre.	
til	61,293 — 83 —	
Altsaa en Forbedring af Status med	**18315 Kr. 67 Øre.**	

Fraregnes imidlertid den ifølge Lov 2. Maj 1902 Skolefonden tillagte Andel ($^1/_{10}$) af Hvalafgiften, der (se ovenfor) udgør	15,471 — 12 —	
udgør den øvrige Kapitaltilvækst gennem de 48 Aar kun	2,844 Kr. 55 Øre.	

Frantz Bogtrykkeri, Thorshavn. — 1909.

Bilag 5.

Beretning

fra

Driftsudvalget for Amtskommunens Telefonvæsen.

Undertegnede Udvalg tillader sig herved at afgive følgende Beretning om Driften af Amtskommunens Telefonvæsen.

Af det for Aaret fra 1ste April 1908 til 31te Marts 1909 aflagte Regnskab fremgaar, at Indtægterne og Udgifterne i Aaret have været følgende:

Indtægt.

		Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
I.	Beholdning den 1ste April 1908:				
	1. I Føroya Banki	5405	48		
	2. Indtægtsrestancer	4665	36		
	3. Kontant	2410	47		
		12481	31		
	Fragaar Gæld	178	07		
				12303	24
II.	Afgift af Abonnement			5559	98
III.	Indtægt af Telefonsamtaler og -telegrammer, Ekstragebyrer og Budsendelser			18772	08
IV.	Amtskommunens Godtgørelse for de til og fra Telegrafstationen i Thorshavn ind- og udtelefonerede Telegrammer			293	70
V.	Forskellige Indtægter			238	04
VI.	Tilskud fra Statskassen			1700	00
VII.	Tilskud fra Færø Amts økonomiske Fond			10000	00
				48867	04

Udgift.

		Kr.	Ø.
A.	Administration	3376	80
B.	Stationernes Drift	8003	59
C.	Vedligeholdelse og Eftersyn af Linierne	8089	96
D.	Forrentning og Amortisation af de til Anlægget optagne Laan	11169	79
E.	Forskellige Udgifter	589	00
F.	Udvidelse af Anlægget	8660	62
G.	Beholdning den 31te Marts 1909:		

		Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
1.	I Føroya Banki	5563	79		
2.	Indtægtsrestancer	1967	30		
3.	Kontant	1630	83		
		9161	92		
	Fragaar Gæld	184	64		
				8977	28
	Tilsammen			48867	04

Driften har saaledes i det nævnte Aar givet følgende Resultat:

	Kr.	Ø.
Driftsindtægt (Indtægtsposterne II.—VI.)	26563	80
Driftsudgift (Udgiftsposterne A.—E.)	31229	14
altsaa *Driftsunderskud*	4665	34
Til *Nyanlæg* (Abonnentledninger) er anvendt	8660	62
	13325	96

hvilket Beløb dækkes ved

		Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
1)	Tilskud fra Færø Amts økonomiske Fond (Indtægtspost VII.)			10000	00
2)	Forskellen mellem	Kr.	Ø.		
	Indgangsbeholdning	12303	24		
	og Udgangsbeholdning	8977	28		
				3325	96
				13325	96

Driftsunderskudet skyldes væsentlig de paa Kabelforbindelserne Strømø—Sandø og Sandø—Suderø indtraadte Forstyrrelser, der baade have medført en betydelig Forhøjelse af Udgiften (under Konto C. Vedligeholdelse og Eftersyn af Linierne) og antagelig ogsaa en ikke ringe Nedsættelse af Indtægten (under Konti III. og IV.).

Antallet af Centraler var gennem hele Aaret 1908—09: 35.

Antallet af Abonnenter udgjorde:

Centralens Navn	1ste April 1909		1ste April 1908	
	Antal	Aarsafgift Kr.	Antal	Aarsafgift Kr.
Thorshavn	48	3086	33	2099
Andefjord	1	30	1	30
Ejde	1	30	1	30
Fuglefjord	3	110	3	120
Gøte	1	30	1	30
Klaksvig	9	479	8	424
Kvalbø	2	69	1	30
Kvannesund	2	100	2	100
Kvivig	2	100	—	
Lervig	2	60	—	—
Midvaag	3	120	2	90
Porkere	1	30	1	30
Sand	2	65	2	65
Sandevaag	2	65	2	65
Skaalevig	1	30	—	
Solmundefjord	1	30	1	30
Sørvaag	3	95	2	60
Tveraa	16	712	16	712
Vaag	10	649	8	502
Vestmanhavn	8	260	5	170
Øreenge	1	81	—	
I alt	119	6231	89	4587

Antallet af takstpligtige *Samtaler* var i Aaret 1908—09: 61138 (i Aaret 1907—08: 60191).

Af større *Driftsforstyrrelser* er indtraadt følgende:

Den 11te September 1908 Kl. 8 Formiddag fandtes Kablet mellem Skarvenæs og Kvalvig (S.) at være brudt c. 15 Km. fra Kvalvig.

Den 13de s. M. Formiddag fandtes den ene Kore i Kablet mellem Kirkebø og Skopen at være læk, og den 14de s. M. Kl. 11 Formiddag vare begge Kablets Korer brudte.

De saaledes indtraadte Forstyrrelser har man, trods al anvendt Umage og Udgift, desværre endnu ikke kunnet raade Bod paa. Kabelarbejde i Farvande som dem, det her gælder, kan kun foretages ved nogenlunde roligt Vejr og Vande og er derfor begrænset til korte Tidsrum, under Strømslæk (kyrrindi) omkring første og sidste Kvartér, og under gunstige Vindforhold. De omhandlede Kabelbrud indtraadte paa den ugunstigste Tid af Aaret, og Vejret i de Tidsrum, i hvilke Strømforholdene overhovedet kunde muliggøre Kabelarbejde, har været i høj Grad ugunstigt. Som Følge deraf lykkedes det først den 27de Juni 1909 Kl. 10½ Efterm. at genoprette Forbindelsen mellem Sandø og Suderø. — I øvrigt skal man henvise til den medfølgende, af Driftsbestyreren afgivne udførlige Beretning om Arbejdets Gang.

Genoprettelsen af Forbindelsen mellem Strømø og Sandø har vist sig at være forbunden med endnu langt større Vanskeligheder. Allerede efter de i November 1908 foretagne Reparationsforsøg blev man klar over, at Kablet var i en saadan Tilstand, at det syntes umuligt at reparere det i Søen, i alt Fald ikke uden ved Midsommertid, hvorfor man besluttede at tage det op for om muligt at reparere det i Land. Efter at Kablet (i Februar og April) var optaget, viste det sig ved nærmere Undersøgelse, at den Del af det, som havde ligget paa Strækningen 1—3 Km. fra Skopen, var særdeles haardt medtaget af Rust, idet Armeringen gennemgaaende var saa stærkt fortæret, at der ikke var Halvdelen af Staalet tilbage, hvorefter det Længdetræk, Kablet kunde taale, næppe kunde sættes højere end til $^1/_3$ af det oprindelige.

Udvalget havde alt tidligere besluttet i Henhold til Lagtingets Bemyndigelse (Beslutning af 26de September 1908, Lagtingstidende Side 138) ved Genoprettelsen af Forbindelsen Strømø—Sandø at indskyde Hestø Bygd som Station, navnlig fordi man ved saaledes at lægge Kablet i nyt Leje kunde haabe at undgaa de Aarsager, som havde bevirket Kabelskaden, og fordi det tillige ved eventuelle nye Reparationer vil have betydelige Fordele at arbejde med 2 kortere Kabelstrækninger fremfor med 1 lang. — Efter hvad der var blevet oplyst om Tilstanden af den ovenfor omhandlede Del af det optagne Kabel, maatte Udvalget anse det for urigtigt at anvende denne Del til Genudlægning i Forbindelsen Strømø—Sandø; og af Hensyn til den Amtskommunen overfor Staten paahvilende Pligt til Opretholdelse af Forbindelsen mellem Strømø og Suderø — og ikke mindre af Hensyn til denne Forbindelses Vigtighed i sig selv — fandt man sig nødsaget til at bestille 4200 m. nyt Kabel til Forbindelsen Hestø—Skopen, hvorimod de istandsatte 3900 m. Kabel agtes anvendt til Forbindelsen Velbestad—Hestø. Det ny Kabel er ankommet, og Forbindelsen ventes nu genoprettet i den nærmeste Tid.

Under Kabelarbejderne har Inspektionsskibet »Beskytteren« beredvillig ydet megen Bistand.

Udgifterne ved Reparationerne af de omhandlede Kabler udgøre et meget betydeligt Beløb og fordele sig paa følgende Hovedposter:

1. Leje af Dampskib (til A/S. J. Mortensens Eftf.)		8760 Kr. 00 Ø.
2. Andre Udgifter ifølge Opgørelse af $^{14}/_7$ 1909		5713 — 30 —
3. Reservekabel, benyttet til Reparation af Kablet mellem Sandø og Suderø: 2000 m. à Kr. 3.00		6000 — 00 —
4. Nyt Kabel, anskaffet til Forbindelsen Hestø — Sandø:		
4200 m. à Kr. 2.15	9030 Kr. 00 Ø.	
Fragt København—Thorshavn	651 — 00 —	
Losning	86 — 06 —	
		9767 — 06 —
5. Udgift ved Udlægning af Kablerne Strømø—Hestø og Hestø—Sandø (anslaas)		1500 — 00 —
Tilsammen....		31740 Kr. 36 Ø.

Foruden den saaledes afholdte Udgift maa det endvidere tages i Betragtning, at Amtskommunen utvivlsomt som Følge af Driftsforstyrrelserne har haft betydeligt mindre Indtægt af Telefonsamtaler og Telegrammer, end det ellers vilde have været Tilfældet. *Hvor* stort dette Indtægtstab er, lader sig ifølge Sagens Natur ikke oplyse nøjagtig; der skal her kun henvises til, *at* Samtaletallet i 1908—09 kun var 947 større end Tallet i 1907—08, i hvilket en Del af Telefonnettet var under Anlæg, og *at* Tabet hovedsagelig er faldet paa Samtaler i de højere

Takstklasser*). – Paa den anden Side vil der ved Realisation af det kasserede Kabel mulig kunne indvindes Dækning af en lille Del af Udgiften.

Det betydelige Tab, som Amtskommunen har lidt ved de indtraadte Kabelbrud, opfordrer til nøje Overvejelse af, 1) hvad der kan antages at have foraarsaget dem, og 2) hvad der kan og bør gøres for at undgaa lignende Tilfælde i Fremtiden.

ad 1. Hvad først angaar Suderøkablet, har Undersøgelsen af Kablet godtgjort, at det den 11te September 1908 indtraadte Brud utvivlsomt er fremkaldt ved Vold. Noget andet gælder derimod Sandøkablet; for dettes Vedkommende maa Forstyrrelserne, efter hvad der er oplyst, formentlig tilskrives Havbundens Beskaffenhed. At dette er Tilfældet, maa sluttes af hele det Udseende, som de beskadigede Kabeldele frembyde: Armeringsstaalet er paa Strækninger af Kablet stærkt angrebet af Rust, i Reglen kun paa den Side, som har berørt Havbunden, medens den øverste Halvdel af Kablet kun lige er begyndt at ruste; andre Steder er Rusten dog gaaet igennem hele Kablet. Lignende Tilfælde kendes ogsaa andensteds (f. Eks. blev der i 1891, 50—60 Mil vest for Valentia ved Irland, indsat 38 Kvartmil nyt Kabel paa Grund af, at »the bottom proved to be of a highly corrosive nature to iron wires«). Det maa formentlig nærmest antages, at Rusten er Virkningen af en galvanisk Strøm, gaaende fra Armeringsstaalet gennem Havvand til et eller andet Stof paa eller i Havbunden (Kobber eller Kul?). Forholdet er blevet undersøgt saa nøje, som Omstændighederne have tilladt; en Del Prøver af Kablet ere blevne sendte Telegrafdirektoratet til nærmere Undersøgelse; ligeledes har man ladet tage Bundvandsprøver langs Kablets Leje. Undersøgelsen af de sidstnævnte har imidlertid ikke vist Spor af Kobber. Telegrafdirektøren har paa Udvalgets Forespørgsel om Undersøgelsernes Resultat udtalt (Telegram af 4de September): »Tilsendte Prøver af Havvand og Bundsten indeholder ikke Kobber. Corrosionen altsaa af lokal Natur. Yderligere Bevikling paa Kablet unyttig. Tilraader forsøge nyt Leje«.

Det om Sandøkablets Tilstand saaledes anførte gælder dog, som tidligere nævnt, kun Strækningen Hestø—Skopen. Men ganske lignende Forhold foreligge ved den sydlige Del af Suderøkablet, og det er derfor efter Sandsynlighed kun et Tidsspørgsmaal, hvornaar der optræder et Brud paa denne Strækning.

ad 2. For Sandøkablets Vedkommende har Udvalget ment at maatte skønne, at det er rigtigt at gøre et Forsøg med Udlægning af Kablet i nyt Leje, som af Telegrafdirektøren tilraadet, og man agter derfor at udlægge Kablet mellem et Punkt syd for Velbestad og Hestø Bygd, samt fra Sydenden af Hestø til Skopen. Hvad Suderøkablet angaar, maa Udvalget mene, at det, for saa vidt der skulde indtræde Skade af lignende Natur som den ved Sandøkablet indtraadte, vil overstige Amtskommunens økonomiske og tekniske Evner at raade Bod derpaa, og man mener derfor, at Lagtinget efter de gjorte Erfaringer bør overveje, om det ikke er rettest at henvende sig til Statsmyndighederne med Andragende om, at Staten vil overtage Driften af den ovennævnte Kabelstrækning eller — hvis Driften skulde antages at være teknisk eller økonomisk umulig — erstatte Telefonforbindelsen med traadløs Telegraf.

Ved Beslutning af 25de September 1908 (Lagtingstidende Side 132—134) bemyndigedes Driftsudvalget til — under nærmere i Beslutningen angivne Betingelser — at lade iværksætte en Udvidelse af Telefonnettet, omfattende bl. a. 20 nye Centralstationer. Efter at der var sikret Amtskommunen det i Beslutningens Poster b. og d. ommeldte Laan (hvorom henvises til Betænk-

*) For øvrigt kan det bemærkes, at Samtaletallene for begge Aarene meget nær falde sammen med det af Driftsudvalget i Beretning af 22de August 1907 (Lagtingstidende Bilag 1, Side 4) kalkulerede Gennemsnitstal, 59300, ligesom Amtskommunens Nettoindtægt af Telefonsamtaler og -telegrammer i de 2 Aar, henholdsvis 10176 Kr. 47 Øre og 10768 Kr. 49 Øre, ikke afviger meget fra den i den nævnte Beretning kalkulerede Nettoindtægt, 10200 Kr.

ning af 13de d. M. fra det af Lagtinget nedsatte Udvalg angaaende Telefonvæsenet), og efter at der tillige paa Finansloven for 1909—10 var blevet bevilget et Tilskud fra Statskassen paa 20000 Kr. til den omhandlede Udvidelse, ligesom man fra vedkommende kommunale Styrelser havde modtaget de i Beslutningens Post c. forlangte Erklæringer vedrørende de nye Stationers Drift, er Anlægget blevet foretaget med velvillig Bistand af Telegrafdirektoratet og under stedlig Ledelse af en af dette udset Telegraffunktionær, Konstruktør C. Andreasen. Anlægget er udført i Tiden fra 6te Juli d. A. og paa det nærmeste afsluttet. Følgende nye Stationer ere aabnede: Hellerne, Eldevig, Kunø, Husevig, Ørdevig, Famien og Bø; Liniearbejdet vedrørende de øvrige ny Stationer er afsluttet, men Stationerne have ikke kunnet aabnes endnu som Følge af, at Telefonapparaterne ikke ere blevne rettidig leverede paa Grund af Striken i Sverige. Desuden er anlagt Landlinie paa Hestø samt 2 Abonnentledninger til Hvalstationerne i Fundingsfjord (5 km.) og ved Thorsvig (3,7 km.). Forbindelserne Eldevig—Funding samt Klaksvig—Kunø ere midlertidig oprettede ved Hjælp af Luftledninger (3 mm. Staaltraad), trukne mellem Fjældhammrene c. 70 m. over normal Vandstand; Spændet er c. 1 km. og Nedhængningen c. 30 m.

Paa Grund af den meget betydelige Besparelse, der vil kunne opnaas i Anlægsudgift ved Anvendelse af lange Luftledninger i Stedet for Kabler, vil Driftsudvalget være sindet, i Henhold til Konstruktør Andreasens Indstilling, at forsøge varig Etablering af Forbindelserne over Haraldsund, Fundingsfjord og Kalbaksfjord ved Hjælp af Luftledninger. Skulde disse i Løbet af en Vinter vise sig at kunne modstaa Vejrliget, vil der mulig være Anledning til at gaa videre ved andre Anlæg (se nedenfor).

Driftsudvalget har haft under Overvejelse Spørgsmaalet om mulige *yderligere Udvidelser* af Telefonnettet og har i den Anledning indhentet nærmere Forslag og Overslag fra Konstruktør Andreasen. Idet man henviser til hans nedenfor aftrykte Skrivelse af 7de d. M., skal man tilføje, at Amtskommunen er i Besiddelse af et tilstrækkeligt Antal Telefonstænger til de omhandlede Anlægs Udførelse. Tages Hensyn til den derved fremkommende Nedsættelse af den direkte Pengeudgift til de paagældende Anlæg, blive Udgifterne (med billigste Anlægsmaade) antagelig følgende:

1.	Svinø	3400 Kr.
2.	Tjørnevig	800 —
3.	Fundingsbotn	640 —
4.	Ridevig	930 —
5.	Lamhavge	810 —
6.	Dal	1170 —
	Tilsammen...	7750 Kr.

Anlæggene Svinø og Tjørnevig, der forudsætte rigelig Anvendelse af lange Luftledninger, vilde man ikke anse det rigtigt at bringe til Udførelse, førend dette Princip har staaet sin Prøve ved Anlæggene Haraldsund, Eldevig—Funding og Kalbak. Det er en Selvfølge, at der ikke vil kunne være Spørgsmaal om varig Etablering af nogen af de 5 omtalte Luftledninger, førend disse ere blevne nøjagtig beregnede i Henseende til Konstruktion.

Thorshavn, den 17de September 1909.

C. Bærentsen. *J. Dahl.* *J. Z. Nielsen.*

T. J. Petersen. *M. A. Winther.*

Bilag.

Konstrukter Chr. Andresen.
p. t. Thorshavn $^{7}/_{9}$ 09.

Herimed fremsendes Hovedoversigt over Anlæggene

1) Telefonforbindelse til Svinø.
2) — - Tjørnevig.
3) — - Fundingsbotn.
4) — - Ridevig.
5) — - Lamhavge.
6) — - Dal.

Jeg har angivet flere forskellige Udførelsesmaader med tilhørende forskellig Pris; dog bemærkes, at Anlæggenes Soliditet er ens. Prisbilligheden opnaas ved at gaa over til Enkeltlinier i Yderpunkterne af Anlægget, hvortil alle disse Anlæg hører, samt ved at gaa over til lange Luftspænd saavel over Land som over Vand, hvor Naturforholdene tillader det.

ad 1. Telefonforbindelsen fra Kvannesund til Svinø Bygd kan udføres paa flere forskellige Maader: enten, som i første Overslag nævnt, med Stangrække langs Kysten og Kabel, eller ved Stangrække langs Kysten og Luftlinie over Svinø-Fjord, eller kombineret Stangrække, Spænd mellem Fjældhamrene samt Luftlinie over Fjorden. Prisen vil blive som i Hovedoversigten nævnt.

ad 2. Saafremt Luftlinieprincipet anvendes, opnaas billigst Telefonforbindelse til Tjørnevig ved at gaa ud fra Ejde og herfra bygge en Stangrække indtil et Punkt 90 Meter over »Torvanes« og herfra gaa i et eller to Spænd 2000 Meter eller 1300 + 700 Meter til »Hægsta Fjall« (420 Meter højt) og atter herfra gaa i et eller to Spænd til Tjørnevig Bygd. Eftersom de forskellige Principer anvendes, stiller Bekostningen sig som i Hovedoversigten nævnt.

ad 3. Telefonforbindelse til Fundingsbotn opnaas billigst ved at fortsætte Stangrækken fra Hvalstationen i Fundingsfjorden, samt at dele den til denne Station førte Dobbeltledning i 2 Enkeltledninger, hvoraf da Hvalstationen bibeholder den ene, medens Fundingsbotn faar den anden; dette Arrangement kan forsvares, da Samtaletrafikken paa disse to Linier vil blive saa forsvindende, at samtidig Telefonering paa begge Linier kun kan tænkes at ville finde Sted ret undtagelsesvis. Ønskes derimod Dobbeltledningen gennemført med Klokkeveksler paa Hvalstationen eller en særlig Dobbeltledning gennemført fra Funding Station, eller Dobbeltledningen gennemført til Fundingsbotn og Hvalstationen sat til denne som Abonnent, vil Bekostningen stille sig som i Hovedoversigten nævnt.

ad 4. Telefonforbindelse til Ridevig opnaas billigst ved en Stangrække fra Saltangeraa omtrent i lige Linie til Ridevig Bygd og paa denne bygge Enkeltledning, idet der udenfor Saltangeraas Klokkeveksler indskydes en Transformator.

ad 5. Forbindelse til Lamhavge opnaas bedst ved at fortsætte Ledningen fra Ridevig tilbage til Saltangeraa, herfra 2000 Meter langs Hovedstangrækken til Fuglefjord og da som selvstændig Stangrække til Lamhavge Bygd.

ad 6. En Telefonforbindelse Husevig - Dal bygges billigst som Enkeltledning med Transformator i Husevig og ved at bygge direkte i lige Linie over »Stórafjall«.

Chr. Andreasen.

Hovedoversigt over Bekostning ved Anlæggene.

1. Telefonforbindelse til Svinø:

a) Stangrække og Kabel	11400	Kroner
b) Stangrække og Luftlinie	5500	—
c) Stangrække, Luftspænd og Luftlinie	3700	—

2. Telefonforbindelse til Tjørnevig:

a) Stangrække fra Haldersvig med Dobbeltledning	2500	—
b) Stangrække fra Haldersvig med Enkeltledning	2200	—
c) Stangrække med Luftlinie fra Ejde	950	—

3. Telefonforbindelse til Fundingsbotn:

a) som særskilt Dobbeltledning	1535	—
b) som Dobbeltledning fra Funding, og Hvalstationen som Abonnent til Fundingsbotn	1060	—
c) som Dobbeltledning med Hvalstationen som Mellemstation med Klokkeveksler	935	—
d) som Enkeltledning til Funding og særlig Enkeltledning til Hvalstationen fra Funding	820	—

4. Telefonforbindelse til Ridevig ..... 1050 —

5. Telefonforbindelse til Lamhavge

som Enkeltledning over Ridevig	1070	—

6. Tefonforbindelse til Dal:

a) som oprindelig projekteret	2150	—
b) som Enkeltledning	1430	—

Chr. Andreasen.

Trykt i »Føre Amtstidendes« Bogtrykkeri.

Bilag 6. A.

Overslag

over

Færø Amts økonomiske Fonds

Indtægter og Udgifter

i Aaret fra 1ste Oktober 1909 til 30te September 1910.

(S. betyder: Sag. U. betyder: Udvalgsbetænkning. Æ. betyder: Ændringsforslag.)

Indtægt*).

	Kr.	Ø.
1. Forventet Overskud den 1ste Oktober 1909	30539	80
2. Renter af Fondens Kapitaler	1200	»
3. Udlæg ved Grindefangster til Skadehval	1000	»
4. Andre Indtægter af Grindefangster	1000	»
5. Indtægt i Henhold til Lov om Hvalfangst ved Færøerne af 2den Maj 1902	15000	»
6. Andre Indtægter	150	»
Samlet Indtægt...	48889	80

Udgift.

	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
A. Til **Administration.**				
a. Til Regnskabsfører og Revisor, til Trykning m. v.	150	»		
b. Til S. Sørensen for Tilsyn med Landingssteder og Broer	200	»		
			350	»
B. Til **Landingssteder.**				
Bevilget i 1908	2438	»		
At overføre...	2438	»	350	»

*) Grundfondens Størrelse er angiven Side 8.

	Kr. Ø.	Kr. Ø.
Overført...	2438 »	350 »

Bevillingsforslag 1909 (U. Nr. 242):

1. *Næs-Kvalbø.* S. Nr. 101. Bevilget i 1908: indtil 198 Kr. Foreslaas genbevilget	198 »	
2. *Kvalvig (Suderø).* S. Nr. 97. Bevilget i 1907: indtil 955 Kr. Foreslaas genbevilget	955 »	
3. *Hilsarætt ved Funding.* S. Nr. 90. Bevilget i 1907: indtil 117 Kr. 69 Øre. Foreslaas genbevilget	117 69	
4. *Vigerbirge.* S. Nr. 84. Bevilget i 1908: indtil 206 Kr. Foreslaas genbevilget	206 »	
5. *Selletræ.* S. Nr. 98. Bevilget i 1908: indtil 372 Kr. Foreslaas genbevilget	372 »	
6. *Sydredal i Husum Sogn.* S. Nr. 92. Foreslaas bevilget	164 »	
7. *Porkere.* S. Nr. 85. Foreslaas bevilget	217 »	
8. *Eiðsvík ved Viderejde.* Bevilget i 1908: indtil 1000 Kr. Foreslaas genbevilget	1000 »	
Et *Flertal* foreslaar (Æ. Nr. 287) Bevillingen forhøjet med	300 »	
9. *Preststøð i Midvaag.* S. Nr. 83. Foreslaas bevilget 312 Kr; men Forstanderskabet har senere taget Andragendet tilbage (S. Nr. 350).		
10. *Bø.* S. Nr. 83. Foreslaas bevilget	313 »	
11. *Signebø.* S. Nr. 87. Foreslaas bevilget	150 »	
12. *Hove.* S. Nr. 86. Foreslaas undersøgt.		
13. *Gøtegjov.* S. Nr. 82. Foreslaas bevilget	145 »	
14. *Nolsø Bygd.* S. Nr. 94 og 241. Bevilget i 1907: indtil 266 Kr. Foreslaas genbevilget idet Spørgsmaalet om mulig Efterbevilling forbeholdes.	266 »	
		6841 69

C. Til **Broer.**

	Kr. Ø.
Bevilget i 1908	878 »

Bevillingsforslag 1909 (U. Nr. 251):

1. *Kunø Bygd.* S. Nr. 93. Foreslaas bevilget	384 »	
2. *Mygledal.* - — 196, 1908. — —	500 »	
3. *Kvivig.* - — 80, 1908. — —	630 »	
4. *Vestmanhavn* (Gjógvará). S. Nr. 100. I 1908 stilledes en Bevilling af c. 600 Kr. i Udsigt; til denne Beslutning foreslaar Udvalget Tinget at henholde sig.		
5. *Dalá i Kollefjordsdal.* Bevilget i 1907: indtil 65 Kr. Foreslaas genbevilget	65 »	
6. *Breiðá ved Skælling.* Bevilget i 1907 og 1908: indtil 218 Kr. Foreslaas genbevilget	218 »	
7. *Gjov.* S. Nr. 91. Foreslaas bevilget	335 »	
8. *Skaale* (Gjógvará). S. Nr. 95. Bevilget i 1905: indtil 300 Kr. (hvilken Bevilling Udvalget anser for ikke mere gældende). Foreslaas stillet i Udsigt et passende Beløb efter de sædvanlig fulgte Regler.		
Udvalget foreslaar (Æ. Nr. 286) bevilget	275 »	
		3285 »
At overføre...		10476 69

	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
Overført...			10476	69

D. Til **Veje.**

	Kr.	Ø.		
Bevilget i 1908	950	»		
Bevillingsforslag 1909 (U. Nr. 255):				
1. *Fortsættelse af Kørevej gennem Kvalvigsdalen.* S. Nr. 99. Foreslaas bevilget	100	»		
2. *Fortsættelse af Kørevej gennem Tredumdalen.* S. Nr. 96. Foreslaas bevilget	100	»		
3. *Kørevej i Velbestad.* S. Nr. 141. Foreslaas bevilget	140	»		
4. *Vej over Lervigsfjæld.* » — 88. — —	225	»		
4 Medlemmer foreslaa Bevillingen forhøjet til 275 Kr. (Æ. Nr. 272).				
			1515	»

E. Til **Telefonvæsenet.**

Foreslaas bevilget (S. Nr. 380)			10000	»

F. Til **Fremme af Industri og Haandværk.**

	Kr.	Ø.		
1. Til *Forarbejder vedrørende færøsk Stenindustri.* S. Nr. 36 og 341. U. Nr. 336 og 369. Foreslaas bevilget	200	»		
2. Til *Tømrer Magnus Jacobsen af Thorshavn som Rejseunderstøttelse* for at søge Uddannelse som Haandværkerlærer. S. Nr. 37. U. Nr. 332. Foreslaas bevilget	200	»		
3. Til *Væveskole og Husflidsudsalg i Thorshavn.* S. Nr. 40. U. Nr. 330. Foreslaas genbevilget	200	»		
			600	»

G. Til **Fremme af Oplysning m. v.**

	Kr.	Ør.		
1. Til Færø Amts Bibliotek (Beslutning af 12. September 1905, Tid. A. Side 200) aarlig indtil videre	500	»		
2. Til Katalog for Amtsbiblioteket (Beslutning af 23. September 1908, Tid. Side 215)	300	»		
3. Til Aftenskoleundervisning (Beslutning af 13. Septbr. 1906, Tid. Side 257) aarlig indtil videre	200	»		
4. Til Rejseunderstøttelser for færøske Lærere (Beslutning af 25. Septbr. 1908, Tid. Side 215) for Aarene 1909 og 1910 aarlig	300	»		
5. Til *Forundersøgelse vedrørende Tilvejebringelse af en ny Bygning for Færø Amts Bibliotek tillige med Arkiv og Museum.* S. Nr. 19. U. Nr. 333. Bevilget den 20de September 1909 et ikke nærmere angivet Beløb til Raadighed for et særligt Udvalg. Anslaas	150	»		
6. Til *Thorshavns Foredragsforening.* S. Nr. 60. U. Nr. 310. Foreslaas bevilget	100	»		
7. Til *Fagralid Højskole.* S. Nr. 157. U. Nr. 365. Foreslaas genbevilget	300	»		
At overføre...	1850	»	22591	69

	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
Overført...	1850	»	22591	69
8. Til *Færøsk Museum.* S. Nr. 158. U. Nr. 373.				
a) til Indkøb af Museumsgenstande.				
Et *Mindretal* foreslaar bevilget 100 Kr.				
b) til Lokale.				
Udvalget foreslaar bevilget	50	»		
9. Til *Understøttelser til færøske studerende.* S. Nr. 181. U. Nr. 366.				
Et *Mindretal* foreslaar bevilget 1000 Kr.				
10. Til *Udgivelse af færøske Skolebøger.* S. Nr. 324. U. Nr. 368. Foreslaas bevilget.....	600	»		
11. Til *en ny Bygning for Færøernes Mellem- og Realskole.* S. Nr. 202. U. Nr. 370.				
Et *Flertal* foreslaar bevilget.....	5000	»		
	—	—	7500	»

H. Vedkommende Grindefangsten.

	Kr.	Ø.		
1. Erstatning til Statskassen for dens Jordehvalsindtægt. S. Nr. 261. U. Nr. 298. Bevilget den 15de September 1909.....	1172	57		
2. Henlæggelse til Jordehvalsafløsnings-Fonden: 5 pCt. af 15000 Kr.....	750	»		
3. Erstatning for Skade ved Grindefangster.....	1000	»		
4. Andre Udgifter	300	»		
	—	—	3222	57

I. Forskelligt.

		Kr.	Ø.		
1. Tilskud til det danske Hedeselskab:					
a) til Drift af Plantagen ved Thorshavn (Beslutning af 6te Sept. 1902, Tid. Side 98) aarlig i 10 Aar.....	300 Kr.				
b) til Drift af Planteskole sammesteds (Beslutning af 7de Sept. 1906, Tid. Side 152) aarlig i 10 Aar.....	100 —				
		400	»		
2. Til færøske Afholdsorganisationer (Beslutning af 23de Sept. 1908, Tid. Side 187) for Aaret 1909.....		300	»		
3. Til et *Hegn ved en Kløft i Bygden Gjov.* S. Nr. 89. U. Nr. 299.					
Et *Flertal* foreslaar bevilget		80	»		
4. Til *Regulering af Stórá i Sandevaag.* S. Nr. 133. U. Nr. 308.					
Et *Flertal* foreslaar bevilget.....		378	»		
5. Til *Havnar fótboltfelag* som Tilskud til Udgifter ved Rejse til Idrætsstævne i Bergen i 1910. S. Nr. 153. U. Nr. 321.					
Et *Mindretal* foreslaar bevilget 300 Kr.					
At overføre...		1158	»	33314	26

	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
Overført...	1158	»	33314	26
6. Refusion til Amtsrepartitionsfonden af Halvdelen af Udgifter vedrørende Lagtingstidende for 1909.....	500	»		
7. Regulering m. v. af Arealet omkring Lagtingshuset..	500	»		
			2158	»
K. **Henlæggelse til Grundfonden**.....			1000	»
Samlet Udgift...			36472	26

Sammendrag:

Indtægt.....	48889	80
Udgift.....	36472	26
Forventet Overskud den 30te September 1910...	12417	54

Anmærkninger.

Til Indtægtspost 1: Forventet Overskud den 1ste Oktober 1909. Overskudet er opgjort efter følgende Beregning:

	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
Beholdning den 1ste Januar 1909:				
Forskud til Amtsrepartitionsfonden.....	17650	»		
Restancer.....	37	20		
Kontant Beholdning.....	2224	44		
			19911	64

Anslaaet Indtægt for Tiden fra den 1ste Januar til den 30te September 1909:

	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
1. Renter af Fondens Kapitaler.....	900	»		
2. Udlæg ved Grindefangster til Skadehval.....	1000	»		
3. Andre Indtægter af Grindefangster.....	1000	»		
4. Indtægt i Henhold til Lov om Hvalfangst ved Færøerne af 2den Maj 1902.....	20000	»		
5. Andre Indtægter.....	100	»		
			23000	»

Anslaaet Udgift for samme Tidsrum:

	Kr.	Ø.	Kr.	Ø
A. Administration:				
Løn til Regnskabsfører og Revisor, Trykning m. m.	150	»		
Til S. Sørensen for Tilsyn med Landingssteder og Broer	214	05		
			364	05
B. Tilskud til Landingssteder			1366	13
C. — » Broer			»	»
D. — » Veje			336	»
E. Til Telefonvæsenet			»	»
F. Til Fremme af Industri og Haandværk			»	»
G. Til Fremme af Oplysning m. v.				
1. Til Færø Amts Bibliotek	500	»		
2. Til Udgivelse af færøske Skolebøger	1041	55		
3. Til Aftenskoleundervisning	200	»		
4. Til Rejseunderstøttelser for færøske Lærere	300	»		
5. Til Fagralfø Højskole og til dennes Telefonabonnement	347	»		
			2388	55
H. Vedkommende Grindefangsten.				
1. Erstatning for Skade ved Grindefangster	1000	»		
2. Til Hvalvaaben i Sandø Syssel	100	»		
3. Til Henlæggelse til Fonden for Jordehvalsrettighedens Afløsning 5 pCt. af 20000 Kr.	1000	»		
4. Andre Udgifter	300	»		
			2400	»
I. Forskelligt.				
1. Tilskud til Det danske Hedeselskab til Drift af Plantage og Planteskole ved Thorshavn	400	»		
2. Refusion til Amtsrepartitionsfonden af Halvdelen af dennes Udgifter vedrørende Lagtingstidende for 1905, 1906, 1907 og 1908	3600	»		
3. Regulering af Arealet omkring Lagtingshuset	617	11		
4. Til midlertidig Baadfart mellem Thorshavn og Skopen. S. Nr. 303. U. Nr. 311	150	»		
			4767	11
K. Henlæggelse til Grundfonden (for ¾ Aar)			750	»
			12371	84

Sammendrag.

	Kr.	Ø.
Overskud den 1ste Januar 1909	19911	64
Anslaaet Indtægt	23000	»
	42911	64
Anslaaet Udgift	12371	84
Forventet Overskud den 30te September 1909	30539	80

Til Udgiftspost *B.* Landingssteder.

De i 1908 givne Bevillinger, som ikke ere komne til Udbetaling og ikke ere særligt foreslaaede til Genbevilling i 1909, ere følgende (se Lagtingstidende 1908, Side 205—208):

1.	Kvalvig (Strømø)	367 Kr.
2.	Kalbak (Litlavik)	173 —
3.	Skuø (Gjógvin)	648 —
4.	Øre	283 —
5.	Solmundefjord	547 —
6.	Nordredal	420 —
		2438 Kr.

I 1907 blev bevilget følgende Beløb, som ikke ere komne til Udbetaling, men om hvis Genbevilling der mulig senere vil kunne blive Spørgsmaal (se Lagtingstidende 1907, Side 193—196):

1.	Dal	186 Kr.
2.	Eldevig	980 —
3.	Gaasedal	410 —
4.	Mule	101 —
		1677 Kr.

Til Udgiftspost *C.* Broer.

De i 1908 givne Bevillinger, som ikke ere komne til Udbetaling og ikke ere særligt foreslaaede til Genbevilling i 1909, ere (se Lagtingstid. 1908, Side 208—209):

1.	Husevig	165 Kr.
2.	Midvaag (Rygselv)	265 —
3.	Sørvaag (Skibaaerne)	448 —
		878 Kr.

Til Udgiftspost *D.* Veje.

De i 1908 givne Bevillinger, som ikke ere komne til Udbetaling og ikke ere særligt foreslaaede til Genbevilling i 1909, ere, med anslaaede Beløb (se Lagtingstid. 1908, Side 209—211):

1.	Saltevig	100 Kr.
2.	Trødumdal	100 —
3.	Skaalevig	100 —
4.	Kvalvig (Strømø)	100 —
5.	Strømnæs	100 —
6.	Velbestad (P. Simonsen)	50 —
7.	Hestø	100 —
8.	Vestre Side af Sandsdal	100 —
9.	Sørvaag	100 —
10.	Husevig	100 —
		950 Kr.

Til samtlige Udgiftsposter (Oversigt over Genbevillinger og Nybevillinger:

Udgiftspost	Genbevilling		Nybevilling		Tilsammen	
	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
A.	350	»	»	»	350	»
B.	5552	69	1289	»	6841	69
C.	1161	»	2124	»	3285	»
D.	950	»	565	»	1515	»
E.	»	»	10000	»	10000	»
F.	200	»	400	»	600	»
G.	1600	»	5900	»	7500	»
H.	2050	»	1172	57	3222	57
I.	700	»	1458	»	2158	»
K.	1000	»	»	»	1000	»
I alt...	13563	69	22908	57	36472	26

Grundfonden udgør den 1. Januar 1909 16056 Kr.
— 1. Oktober 1909 16806 —
— 30. Septbr. 1910 17806 —

Færø Amt, den 23de September 1909.

C. Bærentsen.

Trykt i »Færø Amtstidendes» Bogtrykkeri.

Bilag 6.

Udkast

til

Bestemmelser for Færøernes Mellem- og Realskole.

(Vedtaget af Lagtinget i Samlingen 1908.)

§ 1.

I Thorshavn skal være en Mellem- og Realskole for Færøerne, bestaaende af en toaarig Forberedelsesklasse, 4 etaarige Mellemskoleklasser og en etaarig Realklasse. Der skal være Fællesundervisning for Drenge og Piger gennem alle Klasser.

§ 2.

Intet Barn maa optages i Forberedelsesklassen, førend det har fyldt sit 9de Aar, eller i Mellemskolens 1ste Klasse før sit fyldte 11te Aar. For øvrigt gælder for Elevers Optagelse i Mellemskoleklasserne, at deres Alder ikke maa være saa fremrykket, at den er mere end 2 Aar over Gennemsnitsalderen for den Klasse, som de efter deres Kundskaber kunne optages i.

Undtagelser fra nævnte Aldersbestemmelser kunne under særlige Omstændigheder tilstedes af Overlæreren med Skoledirektionens Godkendelse.

Børnene optages i Reglen kun een Gang aarlig, nemlig umiddelbart efter, at den befalede offentlige Prøve (§ 7) er endt, og kunne i Reglen ligeledes kun een Gang aarlig udskrives af Skolen.

§ 3.

Børnene inddeles, i Forhold til deres Kundskaber og Evner, i 6 Klasser, dog overlades det til Skolens Overlærer at dele hver Klasse i mindre Afdelinger, eftersom han skønner, at Undervisningen derved fremmes.

§ 4.

Læretimerne i Skolen skulle være følgende: Fra 1ste Marts til sidste Oktober 6 Timer daglig; dog er Skoledirektionen bemyndiget til at nedsætte Forberedelsesklassens og eventuelt 1ste Mellemskoleklasses daglige Timetal til 5 Timer. Fra 1ste November til Udgangen af Februar undervises 5 Timer daglig. Direktionen bestemmer Tiden for den daglige Undervisning.

§ 5.

Skoleaaret begynder den 1ste September.

1. Den aarlige Sommerferie begynder den 21de Juli (denne Dag medregnet) og varer i 6 Uger, dog at i de Aar, hvor den 1ste September falder paa en Lørdag, det nye Skoleaar først begynder den paafølgende Mandag.
2. I Midten af Oktober eller kort efter skal der gives en Ferie, bestaaende af en Søndag i Forbindelse med 3 Søgnedage.

3. Juleferien skal begynde den 22de December (denne Dag medregnet) og regelmæssig vare 14 Dage. Men hvis Undervisningen efter denne Regel paa ny skulde begynde paa en Lørdag, afkortes Ferien med en Dag, saa at Undervisningen begynder paa en Fredag.
4. Paaskeferien varer fra Onsdagen før Skærtorsdag til den paafølgende Tirsdag (begge Dage medregnede).
5. Pinseferien skal omfatte 5 Søgnedage i Tilslutning til de 2 Helligdage efter Overlærerens nærmere Bestemmelse.
6. Fastelavns Mandag, Lørdag efter Store Bededag, Kongens og Dronningens Fødselsdage samt Grundlovsdagen ere Fridage.
7. De Søgnedage, som efter foranstaaende Regler maatte være tilbage af de i Lov af 24de April 1903 foreskrevne 63 Søgnedage, overlades det til Overlæreren at fordele efter eget Skøn som hele og halve Fridage.

§ 6.

Undervisningen i Forberedelsesklassen skal omfatte Religion, Dansk, Skrivning, Regning, Historie, Geografi, Sang, Gymnastik og Naturhistorie og har til Formaal at føre Børnene saa vidt, at de kunne tilfredsstille de Fordringer, som stilles ved Optagelsesprøven til Mellemskolens 1ste Klasse, jfr. Anordning af 19de Juni 1903. For de Børn, hvis Forældre eller Værger ønske det, gives endvidere, for saa vidt Omstændighederne tillade det, Undervisning i Færøsk.

I Mellemskoleklasserne skal der gives Undervisning i de i Lov om højere Almenskoler m. m. af 24de April 1903 § 5 for Mellemskolen foreskrevne Fag i det Omfang, som udfordres, for at Skolen kan faa Ret til at afholde Mellemskoleeksamen. Dog skal saavel ved Undervisningen som ved den afsluttende Prøve Færøsk træde i Stedet for Svensk undtagen for de Elever, hvis Forældre eller Værger maatte foretrække Undervisning i Svensk.

Realklassens Undervisning foregaar efter Anordning af 16de Novbr. 1906 og Cirkulære af 19de s. M., dog saaledes, at Undervisningen i Færøsk (herunder mulig lettere Læsestykker i Oldnordisk) medtages, og der afholdes en afsluttende Prøve i dette Fag.

§ 7.

Skolens Lærerraad har Ret til at høres om Læse- og Timeplan samt Fagfordeling (§ 8), Lærebøgers Indførelse og Afskaffelse, Tildeling af (hele og halve) Fripladser (§ 10) samt af Understøttelse til udenbys Elever.

Opflytningen af Elever til en højere Klasse efter den af Skolekommissionen kontrolerede offentlige Prøve, som afholdes hvert Aar umiddelbart før Sommerferiens Begyndelse, afgøres af Lærerraadet, hvis det er enigt; i Tilfælde af Meningsforskel indenfor Lærerraadet afgøres Spørgsmaalet af Kommissionen.

For øvrigt bestemmes Lærerraadets Myndighedsomraade og Forretningsgang ved et af Ministeriet fastsat Regulativ.

§ 8.

Undervisningen i Skolen meddeles af Lærerne efter en af Overlæreren forud for hvert Skoleaar forfattet og af Skoledirektionen bifaldet Plan.

§ 9.

Skolepengene for hver Discipel, som nyder Undervisning i Skolen, bestemmes til 48 Kr. aarlig, der erlægges med 12 Kr. forud ved hvert Kvartals Begyndelse, og naar de engang ere modtagne, betales de i intet Tilfælde tilbage. I Tilfælde af, at flere Søskende paa samme Tid besøge Skolen, betales for den anden kun 32 Kr., for den tredje 16 Kr.; for flere end 3 betales ikke.

§ 10.

For at skaffe de Børn, der udmærke sig ved fortrinlige Evner og Anlæg, men hvis Forældre eller Værger savne Midler til at udrede de befalede Skole-

penge, Adgang til at nyde Undervisning i Skolen, tillades det, at der i samme maa være indtil 12 Fripladser, hvilke bortgives af Skoledirektionen efter Forslag af Skolekommissionen. Ved Bortgivelsen af disse Pladser skal der tages Hensyn til, at de, saavidt muligt, komme hele Landet tilgode.

Foruden hele Fripladser kan der efter Omstændighederne tilstaas Nedsættelse af Skolepengene til det halve.

Dog maa Antallet af saadanne halve Fripladser og af hele Fripladser tilsammen ikke overstige 12 hele Fripladser.

§ 11.

I Behandlingen af Børnene have Lærerne at rette sig efter den Loven af 1ste Marts 1854 vedføjede Instruks, indtil en anden, efter Skoledirektionens Indstilling, maatte blive approberet af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

§ 12.

Undervisningen ved Skolen ledes af 1 Overlærer, 3 Lærere og 1 Lærerinde.

§ 13.

Overlæreren skal have den daglige og umiddelbare Bestyrelse af Skolen.

§ 14.

Overlæreren udnævnes og ansættes af Kongen, ifølge Indstilling af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet. Det øvrige Lærerpersonale beskikkes af ovennævnte Ministerium.

§ 15.

Skolen staar under Bestyrelse af en Kommission, som bestaar af Sognepræsten i Sydstrøme som Formand, 3 af Indbyggerne i Thorshavn, som dertil vælges for 3 Aar af Lagtinget, og af Skolens Overlærer. Af de 3 valgte Medlemmer afgaar hvert Aar ved Juli Maaneds Udgang det Medlem, som har fungeret længst, og et andet vælges i den udtrædendes Sted; dog kan denne vælges paany. Den, der i 3 Aar eller derover har været Skolekommissær, kan undslaa sig for at modtage nyt Valg for lige saa mange Aar, som han har været Medlem af Skolekommissionen.

§ 16.

Skolekommissionens Virksomhed bestaar i at have Indseende med, at hvad der ved denne Lov er befalet eller af Direktionen bliver foreskrevet med Hensyn til Orden og Disciplin, overholdes; at alle lokale Hindringer for Skolens Velfærd, for saa vidt ske kan, ryddes af Vejen, og at alle til Skolen hørende Bygninger, Læseværelser og Inventariegenstande holdes i tilbørlig Stand.

§ 17.

Skolekommissionen har aarlig, ved Aarets Begyndelse, at forfatte og til Direktionen at indsende et Overslag over de forventede Indtægter og de løbende Udgifter til Bygningens Vedligeholdelse og Skolens Drift.

Naar Overslaget af Direktionen er approberet, administrerer Kommissionen Skolens Pengevæsen indenfor de ved Overslaget fastsatte Grænser.

Skolekommissionen har fremdeles aarlig, ved Aarets Udgang, at aflægge Regnskab over Skolens Indtægter og Udgifter i det forløbne Aar.

Dette Regnskab affattes af Skolens Kasserer, der vælges paa 3 Aar af og iblandt Kommissionens Medlemmer og lønnes med 50 Kr. aarlig, som udredes af Skolefonden. Kassereren har derhos at indkræve Skolepengene samt at udbetale Skolens Udgifter, til hvilken Ende den fornødne Sum hvert Fjerdingaar bliver ham anvist af Direktionen. Regnskabet indsendes til Direktionen, af hvilken det bliver forelagt Lagtinget til Revision og Decision.

§ 18.

Skolekommissionen samles i det mindste en Gang hvert Fjerdingaar og ellers saa ofte Formanden eller Flertallet af dens Medlemmer anser det nødvendigt. Ved dens Samlinger indføres i en Protokol, som føres af Overlæreren, hvad der forhandles. Protokollen, som ved Samlingens Slutning underskrives af de tilstedeværende Medlemmer, opbevares af Overlæreren.

§ 19.

Skolens Lærerpersonale lønnes efter de til enhver Tid for det kommunale Skolevæsen i Købstæderne i det øvrige Kongerige gældende højeste Skalaer henholdsvis for Overlærere og for Lærere og Lærerinder.

Der tillægges Overlæreren fri Bolig for en gift, som afkortes i hans Pengeløn med 300 Kr.

Begyndelseslønnen udredes saavel for Overlærerens som for Lærernes og Lærerindernes Vedkommende af Færø Amts Skolefond, medens samtlige Løntillæg udredes af Statskassen.

Beregningen af Tjenestealderen sker efter de til enhver Tid for Overlærere og Lærere og Lærerinder i Købstæderne i det øvrige Kongerige gældende Bestemmelser.

Den nuværende Andenlærer ved Skolen oppebærer som personligt Tillæg, der afholdes af Færø Amts Skolefond, Forskellen imellem, hvad der tilkommer ham efter de hidtil for ham gældende Lønningsregler, og hvad han vilde faa efter de foranstaaende Bestemmelser.

»Frams« Bogtrykkeri, Thorshavn. — 1909.

Bilag 7.

Mindretalsudvalgsbetænkning
i
Vejsagen.

(Afgiven af Udvalgets Formand d. 23de Septbr. 1909.)

Det samlede Udvalg, der før har afgivet Betænkning og Indstilling vedrørende Vejanlægget Sand—Skopen, skal gennem den af hele Udvalget valgte Formand (J. Patursson) med et Mindretal (Patursson og Ilentze) i Henseende til den modtagne Skrivelse fra Justitsministeriet til Amtmanden over Færøerne af 17. Febr. d. A. angaaende Køreveje paa Færøerne samt ligeledes i Anledning af det til Udvalget henviste fra Købmand å Heygum modtagne Andragende, suppleret med Skrivelse af 1ste Juli d. A. fra Forstanderskabet i Vestmanhavn, angaaende Udarbejdelse af en Vejlov, tillade sig at anføre følgende:

I Foraaret 1901 skete der ved Justitsministeriets velvillige Foranstaltning en Henvendelse til det norske Vejdirektorat om at bistaa med Udarbejdelse af Planer og Overslag til Vejanlæg paa Færøerne, og i Tingsamlingen 1902 bevilgede Lagtinget en forholdsvis betydelig Sum til Undersøgelse af vort Kommunikationsvæsen, hvilket resulterede i, at der ved Lagtingssamlingens Aabning 1905 forelaa Planer og Overslag for det færøske Telefon- og Vejvæsen.

I Samlingen 1906 vedtog Lagtinget følgende Indstilling til Regeringen i Vejsagen:

1. at Spørgsmaalet om Anlæg af Køreveje paa Færøerne med Tilskud fra Statskassen paa Grundlag af den paa Tingets Foranledning af Ingeniør Horn udarbejdede Plan maa blive gjort til Genstand for Regeringens Overvejelse;
2. at der eventuelt paa Finansloven for næste Aar maa blive søgt bevilget et i Henhold til de i Andragenderne fremsatte Tilbud passende Beløb til Anlæg af Køreveje, a) mellem Skopen og Sand -Trødum med Bro over Sandselven, og b) mellem Thorshavn, Velbestad og Kirkebø, samt
3. at Sagen i dens Almindelighed, jfr. Indstillingspunkt 1, maa blive forelagt Lagtinget med Oplysning om, hvorvidt og i hvilken Udstrækning Regeringens Støtte til Erhvervelse af fornødne Bevillinger fra Statskassen vil kunne paaregnes.

Paa denne Indstilling m. fl. vedrørende nærbeslægtede Anliggender svarede saa Justitsministeriet i Brev til Lagtinget af 1. Juni 1906 bl. a., at Regeringen under visse Forudsætninger var rede til at søge gennemført en Ordning, hvorved paa den ene Side Færøernes Telefon-, Vej- og Havneanlæg blive amtskommunale Anliggender og paa den anden Side de nuværende direkte og indirekte Skatter paa Færøerne gaa over til at blive amtskommunale Indtægter og det overlades Lagtinget under Justitsministeriets Sanktion at fastsætte saadanne andre amtskommunale Skatter og Afgifter, som maatte findes fornødne til Gennemførelse af de nævnte og andre amtskommunale Formaal.

Som Svar herpaa vedtog Lagtinget:

Lagtinget udtaler sin Tak for den Velvilje, hvormed det høje Ministerium ved sit Tilbud har villet imødekomme et muligt Ønske om en ny Ordning af Færøernes Forhold til det øvrige Rige.

Tinget finder imidlertid, at en Gennemførelse af den i det høje Ministeriums Skrivelse omtalte Ordning ikke er gavnlig for Færøerne; og de færøske Vælgere have gennem de i Aar stedfundne Valg til Folketing og Lagting klart tilkendegivet, at de ikke ønske denne Ordning.

Endvidere vedtoges som særskilt Svar paa Justitsministeriets Skrivelse af 11. Juli s. A. vedrørende Vejsagen (Lagtingstidende 1906 S. 88—89):

1. Da Lagtinget alt har paadraget Amtskommunen og derigennem ogsaa indirekte Sognekommunerne meget store Udgifter til Telefonanlæg og i den Anledning søgt om betydeligt Statstilskud, ser Tinget sig ikke i Stand til i Aar at fremkomme med noget Forslag ang. Anlæg af Køreveje, men udsætter Spørgsmaalet til næste Aar, idet man udtaler det Haab, til den Tid at faa en Udtalelse fra Regeringen om dennes Stilling til Vejsagen i Almindelighed.
2. I øvrigt udsættes Sagen til næste Aar.

I Svarskrivelse herpaa meddelte Justitsministeriet den 15de Marts 1907, at dette havde henstillet Sagen til Ministeriet for offentlige Arbejder og derfra modtaget Meddelelse om, at da Vejvæsenet ifølge Landkommunalloven hørte under Forstanderskabernes Bestyrelse med Tilsyn af Lagtinget, vilde der allerede af den Grund ikke kunne blive Spørgsmaal om, at Ministeriet for offentlige Arbejder overtog nye Vejanlæg paa Færøerne. Nævnte Ministerium meddelte derhos, at det var ukendt med Færø Amtskommunes økonomiske Stilling og derfor manglede Forudsætninger til at bedømme, hvilket Bidrag der kunde være Anledning for Statskassen at yde til Anlæg af Landeveje paa nævnte Øer, og henstillede til Justitsministeriet, hvorvidt samme maatte finde Anledning til at søge finansiel Hjemmel til at yde et saadant Bidrag.

Lagtinget fattede fornyet Beslutning i Sagen i 1907 og vedtog samme Indstilling til Justitsministeriet som i 1905.

Herpaa meddelte Justitsministeriet i Svarskrivelse af 21de Febr. 1908, at Ministeriet for offentlige Arbejder har meddelt, at det ikke ser sig i Stand til at søge udvirket nogen Bevilling til Anlæg af Køreveje paa Færøerne.

Under 18de September 1908 vedtog Lagtinget atter følgende Henvendelse til Justitsministeriet:

»Justitsministeriet har som Svar paa Lagtingets Indstilling f. A. om Statstilskud til Køreveje paa Færøerne i en Tinget forelagt Skrivelse af 25de Febr. d. A. til Amtmanden over Færøerne givet Tinget Underretning om, at Ministeriet for offentlige Arbejder, som Lagtingets Indstilling var blevet forelagt, under 13de s. M. har meddelt, at det ikke ser sig i Stand til at søge udvirket nogen Bevilling til Køreveje paa Færøerne.

I Anledning heraf tillader Lagtinget sig under Henvisning til den af vedkommende Udvalg afgivne Betænkning og til, hvad der i øvrigt foreligger i Sagen, paa ny at anmode Justitsministeriet om at tage Tingets Indstilling af 21de Septbr. f. A. i denne Sag under fornyet Overvejelse.«

Den 28de Januar d. A. indbragte saa Folketingsmanden for Færøerne følgende Forespørgsel til Justitsministeren i Folketinget:

1. Finder Regeringen, at den statsretslige og finansielle Forbindelse mellem Færøerne og det øvrige Danmark bør bevares uden Forandring.
2. Vil Regeringen ud fra det bestaaende Grundlag som hidtil støtte Reformarbejdet paa Færøerne med særlig Hensyntagen til Øernes særlige Forhold, saaledes at Regeringen til Ekscmpel eventuelt ogsaa vil medvirke til, at Staten yder de Bidrag til Havne- og Vejvæsenet paa Øerne som paakræves?

Den 31te samme Maaned udtalte Folketingsmanden angaaende samme Forespørgsel overfor Bladet »Dannebrog« (jfr. dette Blads Nr. 5980) bl. a.

at Forespørgselen tog Sigte paa den Uro, der herskede paa Færøerne, at denne Uro stammede fra en lille Flok Fanatikere, hvis Fører var den forrige Folketingsmand, at disse Fanatikere, hvis mest træffende Navn er Separatister, intet Fællesskab erkender mellem Danmark og Færøerne og enkelte lige saa gerne ønsker Kinesisk som Dansk lært i Skolerne; at Rigspartiet derimod, hvortil Folketingsmanden siger sig at høre, føler sig som danske og vil fastholde den fulde Forbindelse med Danmark, økonomisk, nationalt og kulturelt.

Endvidere udtaler Folketingsmanden ved samme Anledning, at Separatisterne paa Færøerne paaberaaber sig, at Regeringen vil fremme Udsondringsbestræbelserne, og dette medfører, at nogle vakle og ved ikke hvad de skal tro.

Folketingsmanden slutter med, at han ønsker at høre Regeringens Stilling om vore Reformkrav, og protesterer imod en almindelig Akkord med Staten. Han henleder Opmærksomheden paa, at med Island for Øje, gjorde man vel i at skænke nogen Interesse til det, der for Tiden gaar for sig paa Færøerne. Dog vil han ikke anbefale at anvende direkte og haandgribelige Foranstaltninger fra dansk Side.

Den 17. Februar d. A. tilskrev Justitsministeriet Amtmanden over Færøerne:

I Anledning af den med Hr. Amtmandens Skrivelse af 20. Novbr. f. A. paany hertil indsendte Sag om Statstilskud til Anlæg af Køreveje paa Færøerne, skal man efter Brevveksling med Ministeriet for offentlige Arbejder og i Overensstemmelse med dettes Anbefaling udtale, at man under Hensyn til, at der i det øvrige Kongerige er ydet Tilskud til Jernbaneanlæg, medens saadanne Anlæg ikke findes paa Færøerne, vil kunne gaa ind paa, at der efter saa vidt muligt tilsvarende Principper ydes Statstilskud til saadanne Vejanlæg paa oftnævnte Øer, som godkendes af Regeringen, efter at de fornødne Planer og Overslag have været forelagte og ere blevne underkastede et sagkyndigt Skøn fra nævnte Ministerium, saaledes at der fra Statens Side føres Tilsyn saavel med Anlæg som med Vedligeholdelse af saadanne Veje, som tilvejebringes med Tilskud fra Statskassen.

Hvilket man herved skal meddele til Efterretning og videre Bekendtgørelse for Lagtinget i dettes med Deres Skrivelse af 8. Novbr. 1907 hertil indsendte Indstilling af 21. Septbr. s. A. fremhævede Vejanlæg Skopen—Sand—Trødum med Bro over Sandselven.

Den 6. Marts d. A. behandledes førnævnte Forespørgsel i Folketinget, hvor Forespørgeren bl. a. fremførte, at han ønskede fuld Besked om Regeringens og Folketingets Stilling til Spørgsmaalet om Øernes statsretslige Stilling i Riget samt til Spørgsmaalet om forskellige Reformers Gennemførelse paa Øerne, at den forrige Folketingsmand havde meddelt, at Regeringen var villig til at indgaa paa en Ordning i Lighed med Loven for Island af 2. Januar 1871 med finansiel Afgørelse og Fastsættelse af et aarligt Statstilskud med Lovgivningsmyndighed for Lagtinget, at vedkommende videre fremsatte denne Omordning som en Trudsel fra Regering og Rigsdag mod de færøske Vælgere, som vilde forspilde Regeringens Velvilje og se Lagtinget nedlagt, om de ikke indvilgede heri.

Forespørgeren oplyste, at han og mange flere blev forbavsede, og spurgte om Regeringen vilde støde os bort, nogle gættede paa ren Svindel.

For at klare Situationen, siger Forespørgeren, henvendte Lagtinget sig til Justitsministeriet, hvorefter den forrige Folketingsmands Fremstilling ganske underkendtes.

Dette de færøske Separatisters Forsøg, oplyste Forespørgeren videre, paa at overrumple de færøske Vælgere mislykkedes, idet der som Modvægt opstod det store Rigsparti, der sejrede med overvældende Flertal baade til Folketings- og Lagtingsvalgene i 1906.

Videre udtalte Forespørgeren, at Folketingsmanden i København førte hemmelige Forhandlinger med Justitsministeren og udtaler, at den forrige Justitsminister antagelig havde en afgørende Indflydelse paa denne Sag, og at Budskabet om Ændring i Færøernes Stilling ogsaa hidrørte fra Rigsdagen.

Efter at have omtalt, at Separatisterne vil Adskillelse paa alle Omraader, bl. a. ogsaa derved, at det danske Sprog sandsynligvis trænges helt bort fra Øerne, og at Rigspartiet vil bibeholde den nuværende Stilling med Ret til at andrage Staten om Bidrag til Reformers Gennemførelse, henvises til Færøernes Del i Statsstyrelsen gennem Rigsdagsrepræsentationen, der ingenlunde er for lille.

Under Omtale af Samfærdselsreformerne formener Forespørgeren, at det er paa Tide, at vi faar begyndt paa Anlæg af Køreveje, men at Opgaven er saa besværlig, at man ikke har Udsigt til at faa den gennemført i større Omfang i en nær Fremtid.

Dernæst omtaler Forespørgeren, at Bladet »Tingakrossur« er undergivet Separatisternes Ledelse og Indflydelse, samt at dette Blad fremkommer med Angreb mod Danmark, der maaler Dybden af det Had, som har dikteret de paagældende Artiklers Ordlyd.

Til Slutning udtaler Forespørgeren, at hvis Regeringen vilde hjælpe Mindretallet paa Øerne at tilbagetrænge dansk Sprog og Nationalitet, vilde dette efter hans Opfattelse være en Undertrykkelse og tillige et Forræderi mod dansk Nationalitet.

Som Svar herpaa udtaler Justitsministeren i Folketinget under samme Dato, at han vil bekæmpe den Retning, der gaar ud paa at foretage en Forandring i den statsretslige Forbindelse, og at han vil være enhver, saavel Forespørgeren som andre, taknemmelig for deres Bistand. Videre omtaler Ministeren, at den daværende Justitsminister var beføjet til paa Regeringens Vegne at fremsætte Tilbudet af 1. Juni 1906, men at alt, hvad der laa udenfor dette, maa staa for vedkommende Folketingsmands egen Regning.

Dette Tilbud, siger Ministeren videre, er forlængst faldet bort, idet Lagtinget i Skrivelse til Justitsministeriet af 26. Septh. 1906 klart og tydeligt har sagt: Nej Tak til det Tilbud, som var fremkommet.

Vedrørende Reformarbejdet paa Øerne, udtaler Ministeren dernæst, at da Kendskabet hos Regering og Rigsdag til Færøernes lokale Forhold er ringe, vil man tage Hensyn til de Ønsker, der fremkomme fra deres lovlige Repræsentanter.

Angaaende Spørgsmaalet om Regeringens Medvirken til Vejsagens Fremme, udtaler Ministeren, at Regeringen i ethvert enkelt Tilfælde maa selv overveje, hvor meget der fra Statskassens Side bør ydes. Vedrørende Udgifterne til Realisation af den færøske Vejplan, anfører Ministeren, at den efter den laveste Beregning udgør et Par Aandrede Tusinde Kroner. Endelig tilføjer Ministeren desangaaende, at man maa forbeholde sig at se paa de enkelte Planer, afveje, om man kan slutte sig til Projektet og forbeholde sig Kontrol med, at Pengene anvendes paa rette Maade. Endvidere, at Anlægget paa Sandø er det Projekt, man først og fremmest tænker paa deroppe.

Forhenværende Konsejlspræsident J. C. Christensen udtalte, at i Anledning af de i sin Tid paatænkte store Udgifter til Telefonvæsen, Vejvæsen og Havnevæsen paa Færøerne, havde det været paa Tale, om Færøernes Afgifter til Statskassen ikke burde forhøjes, hvad der i og for sig ikke var urimeligt, naar henses til, at Kravene vokse og Færøernes Afgifter til Statskassen ere langt mindre end Tilskudet fra Statskassen til Færøerne, Tilbudet gik derfor ud paa at vise, at Regeringen var villig til at optage en Forhandling om, at Øerne modtog nogle af de nuværende Statsskatter, imod selv at overtage Vej- Telefon- og Havnevæsenet.

J. C. Christensen udtaler, at han godt kan forstaa, at der blandt Befolkningen paa Færøerne ikke var noget vidt udbredt Ønske om, at gaa ind paa denne Ordning, da Indtægterne kun vilde blive smaa og Udgifterne store.

Efter saaledes i Korthed at have gengivet Vejsagens og de i Forbindelse med denne og andre Samfærdselsmidler fremkomne Betragtninger henholdsvis af Lagtinget, Folketingsrepræsentationen og Regeringen, tillader Mindretallet sig hertil at knytte efterfølgende Indlæg.

Det som Mindretallet, næst efter at Udvalget havde ekspederet Vejanlægget Skopen—Sand—Trødum, har fæstet sin Opmærksomhed paa er, at Vejprojektet Thorshavn—Velbestad—Kirkebø, der har været anbefalet af Lagtinget i alle Indstillinger siden 1905 og til og med 1908, slet ikke omtales i Ministeriets Skrivelse til Amtmanden over Færøerne af 17. Februar.

I Justitsministerens Svar til Folketingsmands Effersøes Forespørgsel i Rigsdagen af 6. Marts, omtales heller ikke dette Anlæg.

Det blev under denne Sags første Behandling i Lagtinget af en af Repræsentanterne for Sydstrømø rettet en Forespørgsel til Folketingsmanden angaaende dette Projekts Skæbne. Folketingsmanden undlod at svare herpaa. Ved

gentagen Forespørgsel fra samme Side, oplyste Formanden, at denne Vejsag var tilsendt Ministeriet, men at han intet kunde oplyse om Grunden til, at Sands Kommunalbestyrelse havde faaet Svar paa sit Andragende og ikke Kommunalbestyrelsen i Thorshavn og Sydstrømø paa deres Andragende.

Udvalget staar som Følge heraf meget tvivlraadigt overfor Betingelserne for den videre Fremme af Vejanlægget Thorshavn—Velbestad—Kirkebø. Da Beboerne paa vedkommende Steder imidlertid nære stærke Ønsker om dette Anlægs Gennemførelse, skal man henlede det høje Ministeriums Opmærksomhed paa det formaalstjenlige i, at dette giver sin Mening tilkende dette Anlæg vedrørende, saa snart Lejlighed dertil gives.

Hvad forøvrigt angaar Vejsagen i sin Almindelighed, og særlig Udarbejdelsen af en Vejlov, saaledes som tilsigtet gennem vedlagte Andragende af O. af Heygum og Forstanderskabet i Vestmanhavn, skal man dertil bemærke, at man under de nuværende Forhold føler sig noksaa usikker overfor Fremsættelsen af bestemte herhenhørende Forslag. Denne Anskuelse maa man særlig føle sig opfordret til at indtage, under Hensyn til de foranførte forefaldne Udtalelser i Folketinget den 6. Marts. Det fremgaar nemlig deraf, at Justitsministeriet synes at have fæstet Lid til den af Folketingsmanden givne Fremstilling af den færøske Politik og paa Basis deraf i nogen Maade indtaget sin Stilling, bl. a. til den færøske Vejsag.

Som det fremgaar af foranstaaende, er det nu 8 Aar siden Regeringen og Lagtinget for Alvor paabegyndte Foranstaltninger til Gennemførelse af et ordnet Vejnæt paa Færøerne. Ordning af et offentligt færøsk Vejvæsen har dog allerede længe før den Tid været paatænkt; her skal saaledes peges paa, at den færøske Folketingsmand Winther allerede i Halvtredsserne ved Forelæggelsen af Udkast til en Kommunallov for Færøerne, foreslog at ansætte Vejbetjente. Regeringens Stilling den Gang var imidlertid den, at der fra dens Side udtaltes, at Færøerne aldeles ikke havde Brug for én Vejbetjent, langt mindre da for flere. Endnu saa sent som i 1895, ved den færøske Hvallovs Behandling i Folketinget, udtalte den daværende Justitsminister, at et aarligt Tillæg til Færøernes økonomiske Fond af 1000 Kroner maatte anses for at være tilstrækkeligt til Dækning af Fondens Udgifter til Veje, Broer og Landingssteder.

Den første Begyndelse til, at der fra færøsk Side med nogen Virkning kunde tages fat paa at løse Vejspørgsmaalet skete derved, at Lagtinget ved Regeringens Velvilje i 1902 fik Indtægterne af Hvalafgiften, hvilke Indtægter for økonomisk Fonds Vedkommende have andraget ca. 20,000 Kr. aarlig. Heraf afholdt saa Tinget Udgifterne til Vejplanernes Udarbejdelse i 1903.

Det af Regeringen efter samme System under 1ste Juni 1906 fremsatte Forhandlingsforslag sigtende bl. a. til Vejsagens videre Fremme nægtede Lagtinget at indgaa paa, og Tinget frasagde sig derved paa denne Basis Lejligheden til at erfare, hvor langt Regeringen vilde have strakt sig med Hensyn til pekuniær Medvirkning til Vejsagens Gennemførelse.

Det ubeldige i dette Lagtingets Standpunkt fremtræder bl. a. deri, at Vejsagen efter yderligere 3 Aars Forhandlinger endnu ikke har fundet sin Løsning.

Allerede den 23. Oktober 1906 rettede Sambandsmændenes Repræsentant i Folketinget (se Rigsdagstidende, Folketinget 1906—07, Sp. 937 o. flg.) stærke Angreb mod det færøske Mindretal (Selvstyrepartiet), som han gav Navnet Separatister. »Selvstyrepartiet« havde enstemmig sluttet sig til, at der optoges en Forhandling med Regeringen om Forslaget af 1ste Juni 1906, men dette Partis Handlemaade blev ikke des mindre i Folketinget den ovennævnte Dato af Sambandets Repræsentant udlagt for at være danskfjendlig, lige som Partiets Virken, om det fik Magten, sagdes at ville føre til Adskillelse.

Som det fremgaar af disse Forhandlinger, (se Rigsdagstidende, Folketinget 1906—07, Sp. 1198 m. flg.), vandt denne Fremstilling fra Folketingsmandens Side ikke den Gang Regeringens Lydhørighed.

Ved senere gentagne Paavirkninger bl. a. gennem den danske Presse og nu sidst i dette Foraar i Folketinget fremgaar det, at baade Regering og Folketing omsider, i et hvert Fald tilsyneladende, er bibragt Overbevisningen om, at Tilbudet af 1906 var en Overrumpling, tiltænkt af den daværende Folketingsmand, og hvis Formaal i sin dybeste Grund var Færøernes Adskillelse fra Danmark.

Man maa anse det for overordentligt mærkeligt, at denne Tro har kunnet bibringes Folketing og Regering, bygget som den er alene paa Paastande, thi Beviser mangle aldeles.

Det har af Sambandspartiet, baade i og udenfor Lagtinget, været anført, at Regeringen i 1906 havde besluttet at overtage Ordningen af den Del af Kommunikationsvæsenet, som bestod i Anlægget af Telefoner, saaledes at Staten skulde overtage hele det færøske Telefonanlæg, men at den daværende Folketingsmand ved en pludselig Manøvre havde forhindret dette. Denne Paastand hævdes vedblivende, uagtet Sambandspartiet ikke kan fremlægge nogen som helst Udtalelse fra Regeringen der begrunder dens Rigtighed, og uagtet der fra Regeringens Side foreligger Udtalelser, der slaar Paastanden ned, og endvidere, uagtet Domstolene i en færøsk Retssag har slaaet Paastanden ned.

Det er ligeledes paastaaet, at der i 1906 indtraadte en Bevillingsstandsning fra Statskassen, uagtet man ved et Blik paa Finantsloven for samme Aar klart vil se, at dette langt fra var Tilfælde, at tværtimod Bevillingerne samme Aar var meget store.

Et andet er, at de overordentlig store Krav, der fra Lagtingets Side i 1905 stilledes til Statskassen, medførte, at Regeringen maatte tage under Overvejelse, om man ikke fordelagtigst kunde slaa ind paa andre Veje end de til den Tid anvendte til Midlernes Tilvejebringelse og derved sikre Foretagenderne Udførelse. At der her ikke var Tale om nogen Bevillingsstandsning, men derimod om en eventuel Omændring af Finantsforholdet, har den daværende Konsejlspræsident J. C. Christensen med tilstrækkelig Tydelighed udtalt i sit Svar til Folketingsmanden den 6te Marts d. A. saaledes som foran citeret og hvori det hedder: Der forelaa for den daværende Regering Ønsker om, at Statskassen skulde udrede store Udgifter til Telefonvæsen, Vejvæsen og Havnevæsen paa Færøerne, og i Anledning af disse meget store Udgifter var det paa Tale, om Færøernes Afgifter til Statskassen ikke ogsaa burde forhøjes.

At Resultatet af disse af den daværende Konsejlspræsident omtalte Overvejelser ikke resulterede i et Forslag til store Skatteudskrivninger af Færøerne, men derimod i, at Færingerne selv erholdt Raadighed over en væsentlig Del af Statsindtægterne, for paa den Maade at bekoste bl. a. Vejanlæggene udførte, skulde man tro kun vilde vinde Bifald. I ethvert Fald maatte den daværende Repræsentant for Færøerne i Folketinget med skellig Grund kunne antage, at Lagtinget med Glæde vilde behandle et saadant Forslag til Reformernes Gennemførelse.

Grunden til Lagtingets enestaaende mærkværdige Optræden ved den Lejlighed, som resulterede i, at Tinget nægtede at behandle det af Regeringen fremsatte Forslag, kan kun forstaas under Hensyn til de for Øerne ruinerende Følger, som Sambandspartiet og dette alene havde opagiteret Befolkningen og Tinget til at tro vilde blive Resultatet af Regeringsforslagets Vedtagelse under hvilken som helst Form.

Som det formentlig vil fremgaa af det foran foretagne Uddrag af Rigsdagstidende for 6. Marts d. A. har Sambandspartiets Repræsentant i Folketinget nu foretaget en afgørende Anstrengelse for ogsaa at bibringe Regering og Rigsdag den Tro, at den færøske Politik, der havde annekteret Regeringsforslaget af 1. Juni, vilde medføre ulykkelige Følger saavel for Færøerne som for Danmark.

Det er forklarligt, at Regering og Folketing maatte blive noget betænkelig ved af Øernes Folketingsmand at høre om de separatistiske, danskfjendtlige Hensigter, der skjulte sig bag Selvstyrepartiets politiske Arbejde. Sambandspartiets

Organ paa Færøerne har formentlig anført Regeringens Betænkeligheder overfor Bevillinger til Færøerne rigtig, naar det («Dimmalætting» Nr. 12 1909) udtaler:

»Vi har før paavist, at den separatistiske Politik er disse to store Sagers (Vejsagens og Havnesagens) Dødsfjende. Enhver kan nemlig sige sig selv, at den danske Stat ikke er saa taabelig at bygge Havne her paa Øerne for Millioner af Kroner, naar der er eller kan være Udsigt til, at Sambaandet mellem Færøerne og det øvrige Rige løsnes, saa at det kun vil blive et Tidsspørgsmaal, naar en endelig Adskillelse finder Sted. Nej, saa taabelig er Regeringen ikke. Det kunde vel næppe falde noget Lands Regering ind at nedlægge betydelige Kapitaler paa et Sted, naar der var Udsigt til, at det alt vilde gaa tabt. Skal Rigets Fælleskasse bekoste i Millioner af Kroner til vore Havneanlæg, maa det være under Forudsætningen af, at der her paa Øerne hersker Tilfredshed med at vi udgør en Part af det danske Rige, og at kostbare Anlæg som disse vil have Betydning for en saa stor Del af Riget som muligt. Dette er saa selvfølgeligt, at man næppe behøvede at gøre opmærksom derpaa.

Mulig har den separatistiske Bevægelse allerede hindret en snarlig Løsning af disse vigtige Samfundsspørgsmaal. Vi ved det endnu ikke, men man kan let tænke sig, at Regeringen er bleven noget betænkelig ved at ofre større Summer til Udvikling her paa Øerne, naar der heroppe føres en desperat Agitation i separatistisk Aand.«

Da Regering og Rigsdag imidlertid væsentlig kender Selvstyrepartiets Politik gennem Belysning af Sambandspartiets Folketingsmand, idet Selvstyrepartiet ikke er repræsenteret i Rigsdagen, vil det formentlig være i Vejsagens Interesse her at komme noget nærmere ind paa en Imødegaaelse af Folketingsmandens (Forespørgerens) efter Rigsdagstidende vildledende Udtalelser.

Sambandets Folketingsmand anfører til at begynde med, at den forrige Folketingsmand havde hjembragt et Forslag fra Regeringen, der gik ud paa en Ordning i Lighed med Loven for Island af 2. Januar 1871 med finansiel Opgørelse og Fastsættelse af et aarligt Statstilskud og med Lovgivningsmyndighed for Lagtinget.

Folketingsmanden leverer intet Bevis for denne sin Paastands Rigtighed, men det kan dokumenteres, at denne er fuldstændig uholdbar. At det Blad paa Færøerne, der støtter Selvstyrepartiets Politik, ved at erfare om Regeringsforslaget, i sin store Glæde over Regeringens derigennem tilkendegivne Velvilje overfor Færingerne kan have udmalet de lykkelige Følger af dette Budskabs Fremkomst med vel lyse Farver, er kun ganske forklarligt. At den daværende Folketingsmand saa lyst paa Sagerne, har sin Begrundelse og fulde Berettigelse deri, at han personlig var kendt med Regeringsforhandlingerne desangaaende, og derunder var blevet personlig overbevist om den hos alle Regeringsmedlemmerne raadende gunstige Stemning for at denne naturlige Vej at hjælpe Færingerne fremad.

Der findes imidlertid intet af den daværende Folketingsmand underskrevet eller bekræftet Aktstykke, der kan give Forespørgeren Grund til at fremsætte ovennævnte Paastand.

Det Aktstykke, som den daværende Folketingsmand fremlagde, blev fremsat i Lagtinget den 12. Maj 1906 og lød som følger:

»Til Lagtinget.

Efter at der i afvigte Rigsdagssamling var ført indgaaende Forhandlinger mellem de færøske Repræsentanter og Regeringen, viste det sig at være umuligt at opnaa Statstilskud til Gennemførelse af de fra Lagtinget indsendte Andragender om Vejanlæg, Telefonanlæg og Havneanlæg; heller ikke opnaaedes Tilsagn paa Finansloven om, at Regeringen til næste Aar agtede at søge Bevilling til disse Formaals Fremme. Derimod blev der givet Tilskud til en traadløs Telegrafforbindelse mellem Thorshavn og Suderø.

I Henhold til det høje Lagtings Anskuelser og under Hensyn til, at Tele-

grafstationen i Thorshavn vil blive aabnet til Høsten, fremholdt undertegnede Folketingsmand særlig overfor Finansministeren og Trafikministeren den absolute Nødvendighed af, at i ethvert Fald Telefonspørgsmaalet bragtes til Løsning snarest muligt, eventuelt saa betids, at det til Foraaret sammentrædende ekstraordinære Lagting om muligt kunde tage endelig Stilling til Sagen.

Efter en Del yderligere Forhandlinger blev der mig da fra det samlede Ministerium givet Meddelelse om, at Regeringen var villig til at overlade Færøernes Lagting fri Raadighed over Øernes direkte og indirekte Skatter, imod at Lagtinget saa selv afholdt Udgifterne ved Telefon-, Vej- og Havneanlæggene.

Yderligere blev det mig meddelt af Regeringen, at hvis Færingerne ogsaa ønskede andre lokale Anliggender, som nu helt eller delvis vare Statsanliggender, overført til færøske Sager, da var Regeringen villig til at forhandle med Lagtinget derom; ligeledes vilde man stille sig imødekommende, om Lagtinget til Bestridelse af sine forøgede Udgifter skulde mene det paakrævet at søge om et bestemt aarligt Statstilskud.

Jeg skal endvidere tillade mig at henlede Opmærksomheden paa de i Rigsdagen faldne Udtalelser saavel af Justitsministeren som af adskillige Folketingsmænd vedrørende vor nu reviderede Lagtingslov. I Henhold til disse Udtalelser vil man se, at der var almindelig Stemning for, ja, at der endog blev udtalt udtrykkelig Ønske om, at Lagtingsloven toges under fornyet Overvejelse i Lagtinget snarest muligt.

Endelig skal bemærkes, at Justitsministeren i sin Tale ved Lagtingslovens 2den Behandling i Folketinget har bebudet, at han, efter at den omarbejdede Lagtingslov var blevet ophøjet til Lov, agtede at foranledige, at Lagtinget blev opløst.

Under Hensyn til foranstaaende tillader jeg mig at henstille til det høje Ting, om det ikke allerede nu maa anse det for formaalstjenligt at tage de forannævnte for Landets Velfærd saa betydelige Spørgsmaal under Overvejelse.

For den Befolkning, som Lagtinget repræsenterer, vil det have stor Betydning at komme til Kundskab om det nuværende Lagtings Stilling til den tiltænkte Omændring i vor finansielle Politik og til den Indflydelse, Lagtingsmændene mene, at Tinget bør have paa Landets Lovgivning.

Ærbødigst
J. Paturssen.«

Paa Foranledning heraf vedtog Lagtinget med 10 Stemmer (Selvstyropartiet og Formanden) mod 0 følgende Henstilling til Justitsministeriet:

»Tinget indgaar til Justitsministeriet med en Anmodning om dettes Medvirkning til, at det i Folketingsmand Paturssons Henstilling berørte finansielle Spørgsmaal bliver nærmere belyst til Grundlag for videre Forhandling, samt om, at Regeringen gennem en offentlig Udtalelse lader Vælgerne komme i Kundskab om, hvilke Spørgsmaal der af Regeringen forelægges disse ved den bebudede Opløsning af Lagtinget. Tinget vedtager i saa Henseendd vedlagte Udkast til Skrivelse til Justitsministeriet.«

»Til Justitsministeriet.

I indeværende overordentlige Lagting, der er sammenkaldt blandt andet for at tage Bestemmelse om Opførelsen af et Tuberkulose-Sygehus for Færøerne, har Folketingsmand Patursson indbragt en Meddelelse fra Regeringen om, at denne er sindet at virke hen til, at der overlades Lagtinget Raadighed over de direkte og indirekte Skatter paa Færøerne, imod at Tinget selv afholder Udgifterne ved de færøske Telefon-, Vej- og Havneanlæg.

Samtidig har Amtmanden tilkendegivet Tinget, at han fra det høje Ministerium har modtaget Meddelelse om, at det er Regeringens Hensigt at opløse Lagtinget inden dets næste ordinære Samling.

Eftor at Tinget har taget disse Meddelelser under Overvejelse, har det vedtaget at indgaa til Regeringen med følgende Henvendelse:

Da man nu med Sikkerhed kan vente, at Øerne i den nærmeste Fremtid ville komme i telegrafisk Forbindelse med Udlandet, er det af den allerstørste Betydning for Udnyttelsen af denne Forbindelse og i det hele taget for Øernes videre Udvikling, at der tilvejebringes en udstrakt Telefonforbindelse mellem Øernes forskellige Dele.

Ligeledes er det i høj Grad paakrævet, at Landeveje blive anlagte i passende Omfang.

Endelig maa det anses for meget vigtigt for Videreudviklingen af Øernes Hovederhverv, Fiskeriet, saavel som af deres Trafik- og Næringsliv i det hele, at der tilvejebringes bedre Havneforhold.

Lagtinget holder sig overbevist om, at det gennem de Andragender, som Tinget i sidste ordinære Samling indsendte til Regeringen vedrørende disse Sager, er blevet Regeringen klart, hvilken Betydning Gennemførelsen af de omhandlede økonomiske Reformer har for Færøerne, og at det, naar de desuagtet ikke naaede til at blive gennemførte, maa have været vigtige Grunde, der have været bestemmende for Regeringen til ikke at forelægge dem for Rigsdagen. Tinget har med Paaskønnelse modtaget Meddelelse om, at Regeringen fremdeles er villig til at samarbejde med Tinget for Fremme af de nævnte vigtige Reformer, og er beredvilligt til nærmere Forhandling med Regeringen om den Maade, paa hvilken de hensigtsmæssigt kunne sættes i Værk. Idet Lagtinget i øvrigt ikke i indeværende Samling er i Stand til at udtale nogen endelig afgørende Mening om, i hvilket Omfang det vil kunne være overkommeligt at løse de ovennævnte Opgaver ad den af Regeringen antydede Vej, maa det tage et særligt Forbehold med Hensyn til Spørgsmaalet om Havneanlæg. Medens der nemlig for de to første Anliggenders Vedkommende foreligger saadanne sagkyndige Undersøgelser, at det derigennem er muligt at opgøre — i alt Fald tilnærmelsesvis — et Udgiftsoverslag, er Undersøgelsen med Hensyn til de færøske Havneforhold som bekendt endnu ikke tilendebragt. Lagtinget tillader sig i denne Forbindelse at udtale Haabet om, at det vil lykkes at afslutte denne Undersøgelse saa snart som muligt.

Lagtinget tillader sig sluttelig at bemærke, at det, da Meddelelsen om Regeringens Stilling til de ovenomhandlede Spørgsmaal ikke er tilflydt Tinget gennem en fra Regeringen udgaaet skriftlig Tilkendegivelse, har følt sig noget usikkert med Hensyn til Rækkevidden af den Ordning, gennem hvilken Regeringen har antydet at ville aabne Mulighed for Gennemførelsen af de omtalte Opgaver, og det tillader sig derfor at betone, at en Udtalelse fra Regeringen i saa Henseende vil i høj Grad bidrage til at lette, klargøre og fremskynde den videre Forhandling om Sagen. Ogsaa af Hensyn til den bebudede Opløsning af Lagtinget vil det være særdeles ønskeligt, at Regeringen gennem en offentlig Udtalelse lader Vælgerne tilflyde en Tilkendegivelse om, hvilke Spørgsmaal det er, som ved Opløsningen særlig forelægges den, og om Regeringens — i alt Fald foreløbige Stilling til disse.

Færøernes Lagting, den 20de Maj 1906.

C. Bærentsen. M. A. Winther.

J. Z. Nielsen.«

Som Svar herpaa modtog Tinget efterfølgende Skrivelse fra Justitsministeriet:

Justitsministeriet,

København, den 1ste Juni 1906.

Ved Skrivelse af 20de f. M. har Amtmanden over Færøerne meddelt Ministeriet, at Folketingsmand J. Paturssen har til Lagtingets nys afsluttede

overordentlige Samling indbragt en Meddelelse fra Regeringen om, at denne er sindet at virke hen til, at der overlades Lagtinget Raadighed over de direkte og indirekte Skatter paa Færøerne, imod at Tinget selv afholder Udgifterne ved de færøske Telefon-, Vej- og Havneanlæg.

Amtmanden har tillige meddelt, at Lagtinget vilde sætte Pris paa, at Regeringen forinden de foreslaaende Lagtingsvalg vilde lade Vælgerne gennem en offentlig Udtalelse tilflyde en Tilkendegivelse om de Spørgsmaal, som ved Opløsningen særlig forelægges dem.

I denne Anledning skal Justitsministeriet herved meddele Lagtinget, at Folketingsmand J. Paturssen har været bemyndiget til at give Lagtinget den foran nævnte Meddelelse.

Regeringen er nemlig rede til, hvis der igennem Forhandlingerne herom paa det forestaaende Lagting viser sig at herske et vidt udbredt Ønske derom paa Færøerne, at søge gennemført en Ordning, hvorved paa den ene Side Færøernes Telefon-, Vej- og Havneanlæg blive amtskommunale Anliggender og paa den anden Side de nuværende direkte og indirekte Skatter paa Færøerne gaa over til at blive amtskommunale Indtægter og det overlades Lagtinget under Justitsministeriets Sanktion at fastsætte saadanne andre amtskommunale Skatter og Afgifter, som maatte findes fornødne til Gennemførelse af de nævnte og andre amtskommunale Formaal.

I disse Henseender forventer Ministeriet nærmere Forslag fra Lagtinget.

Det er som en Forberedelse til Forhandlingerne om disse vigtige Spørgsmaal, at Lagtinget er blevet opløst, idet Regeringen har formeent — særlig efter at nye Valgbestemmelser vedkommende Lagtinget ere traadte i Kraft —, at det vilde være rigtigst at give alle Lagtingsvælgerne Lejlighed til at give deres Anskuelser til Kende.

Foruden Forslag i ovennævnte Henseende vil Ministeriet ønske fornyede Udtalelser af Lagtinget angaaende Tiendesagen og Ædrueligheds-sagen.

Alberti.

Til Rentzmann.
Færøernes Lagting.«

Regeringen har herved med klare Ord vedgaaet, at den forrige Folketingsmand har været bemyndiget til at give Lagtinget Meddelelsen af 12. Maj.

Ydermere har den nuværende Justitsminister i sit Gensvar til Forespørgeren i Folketinget den 6. Marts d. A. (Rigsdagstidende Side 4864) paa ny tiltraadt Bemyndigelse for den forrige Folketingsmand at frembære den angivne Meddelelse.

Som det fremgaar af foranstaaende, vil det derfor lot ses, at Forespørgerens Beskyldninger mod den forrige Folketingsmand for at have bragt urigtig Besked fra Regeringen ere grundløse. Beskyldningerne ere saa meget mere at anke over, som de tillige ere fuldstændig vildledende, idet det er Forespørgeren selv og hans Parti, der fra første Færd af har stemplet Tilbudet som den rene og skære Skilsmissepolitik og Separatisme, tiltrods for Selvstyrepartiets Protesteren derimod, idet det sidste kun saa Tilbudet som et velvilligt Regeringsforslag til Forhandling mellem Regering og Lagting for muligvis deraf at skabe en beldig Ordning for Iværksættelse af nyttige og paakrævede Reformarbejder paa Færøerne.

Forespørgeren oplyser endvidere, at Tilbudet fremtraadte som Trudsel, nogle gættede paa Svindel, og som om Danmark vilde støde Færingerne bort.

Det er formentlig betegnende for Sambandspartiets politiske Agitation og Tiltro til den danske Regering, at der ved Fremkomsten af dette Regeringsforslag gættes paa Trudsel, Svindel, og hvis Hensigt var Færøernes Udstødelse fra Danmark. Selvfølgelig kan Forespørgeren aldrig oplyse, at Selvstyrepartiet har fremsat en saa besynderlig Tænkemaade.

Forespørgeren kommer derefter, som det synes, til at tilegne sig og sit Parti en Lagtingsbeslutning, der ene tilhører Modpartiet. Naar han fremfører, at Lagtinget, for at klare Situationen vedrørende Regeringsbudskabet, henvendte sig til Justitsministeriet med en Forespørgsel, saa maa vel baade de tilstedeværende Folketingsmedlemmer saa vel som Regeringens Medlemmer have faaet det bestemte Indtryk, at Forespørgeren selv var en af de første, der i Lagtinget arbejdede og stemte for en saadan Henvendelse til Justitsministeriet for at fremskaffe Klarhed.

Men dette var ingenlunde Tilfældet. Tværtimod, *Det var udelukkende Mindretallet, Selvstyrepartiet og Formanden, der stemte for at skaffe den af Forespørgeren nævnte Klarhed til Veje.* Forespørgeren selv med hele sit Parti forholdt sig fuldstændig passiv, d. e. stemte ikke, hvad der jo efter Lagtinget Forretningsorden betyder det samme som at stemme imod. (Se Lagtingstidende 1906, Ekstrasamling, Side 14.)

At Forespørgeren i Folketinget har været saa uheldig at give det Udseende af, at det er ham og hans Parti, der har villet skaffe Klarhed til Veje om Tilbudets rigtige Fremkomst og Indhold, medens det modsatte viser sig at have været Tilfældet, maa vel være egnet til at fremkalde Betænkeligheder overfor hele hans øvrige Fremstilling af denne Sag.

Her skal blot punkteres, at Regeringstilbudet i al sin Nøgternhed var saa sundt og naturligt, at hvis dette havde faaet Fred at fremtræde i sin sande Skikkelse og ikke ved Sambandsagitationen var bleven indhyllet i en for Vælgerne uigennemskuelig Uklarhed, saa er det uomtvistelligt, at dette Tilbud ikke var blevet nedstemt uden Forhandling.

Naar Forespørgeren har anført, at den foregaaende Folketingsmand førte hemmelige Forhandlinger med Justitsministeren angaaende Tilbudets Tilblivelse, er dette delvis blevet afkræftet af den nuværende Justitsministers Tilsvar i samme Anledning. Forøvrigt er dette en absolut løs Paastand for hvilke Forespørgeren ikke leverer et eneste Bevis. Her skal kun tilføjes, at efter at den forrige Folketingsmand i Foraaret 1906 i Trafikministeriet havde modtaget endelig Besked om, at Staten ikke vilde overtage Anlægget at Telefonerne paa Færøerne, saa vedkommende sig nødt til at konferere ikke alene med Justitsministeren om andre Veje til denne og andre paa Dagsordenen staaende Sagers Løsning, men ogsaa med andre af Regeringens Medlemmer, bl. a. Indenrigsministeren, Sigurd Berg, Trafikministeren, Svend Høgsbro, og ikke mindst med Finansministeren, afdøde Vilhelm Lassen. Nødvendigheden af at denne Konference skulde kundgøres i »Statstidende« og »Dimmalætting« kan ikke erkendes af Udvalgets Mindretal.

Naar Forespørgeren fremfører, at den forrige Folketingsmand havde meddelt, at Tilbudet ogsaa stammede fra Rigsdagen, er ogsaa dette fuldstændig ukorrekt. Derimod anførte denne i 1906, at der i Rigsdagen var velvillig Stemning for at yde Færøerne et større Selvstyre, hvilket bl. a. kan dokumenteres med Rigsdagens Stilling til Overdragelsen til Øerne af Hvaltolden samt de Udtalelser, der forefaldt i Folketinget bl. a. under Lagtingslovens Behandling i Samlingen 1905—06.

Med Hensyn til Forespørgerens Beskyldninger for, at »Separatisterne« vil Adskillelse paa alle Omraader, endog med Uddrivelsen af det danske Sprog fra Øerne, fremkommer ydermere endnu en grundløs og aldes bevisløs Paastand.

Naar Forespørgeren dernæst fremsætter den Bemærkning, at Færingernes Deltagelse i Statsstyrelsen gennem Rigsdagsrepræsentationen ingenlunde er for lille, da maa Mindretallet være af den Anskuelse, at under Forhold som de ovenfor citerede, hvor Færøernes Repræsentant uhindret faar Lov til at udtale den ene Paastand efter den anden angaaende sit Modpartis Illoyalitet, uden at dette sidstnævnte Parti har en eneste Medlem i Tinget, der har Lokalkendskab nok til at tilbagevise fornævnte Angreb, da kan dette Parti ikke tiltræde den Anskuelse, at den færøsk Rigsdagsrepræsentation er fyldestgørende. Hvis det endda havde vist sig, at Rigsdag og Regering havde modtaget en saa udpræget partisk Tale,

som den af Forespørgeren holdte, med Forbehold, saa kunde Selvstyrepartiet haft mindre Grund til at beklage sig; men da baade Regeringen (Justitsminister Høgsbro) og Tinget (med Folketingsmand J. C. Christensen) allerede i samme Møde, uden at have søgt videre Oplysning hos den angrebne Part (Selvstyrepartiet paa Færøerne) i Hovedsagen yder Forespørgeren sin Tilslutning, da udviser dette Forhold tilfulde, af et færøsk Mindretal værgeløst er overgivet til Folketingets Naade og Unaade, i dette Tilfælde med en saa stærk Miskendelse af Tinget, at man med fuld Føje maa fastholde, at Færøernes Repræsentation i Danmark har vist sig ufyldestgørende og yderst uheldig, lige straks der paa Øerne dannedes selvstændige politiske Partier.

Angaaende ubeføjede Paastande af Forespørgeren skal videre tilføjes Udtalelserne om, at Bladet »Tingakrossur« er undergivet »Separatisternes« Ledelse og Indflydelse, samt at dette Blad fremkommer med Angreb mod Danmark, der maaler Dybden af det Had, som har diktoret de paagældende Artiklers Ordlyd.

Dog kan følgende konstateres overfor dette Blad:

1) at det eies af et Aktieselskab, hvis Indehavere baade ere Sambandsmænd og Selvstyremænd.
2) at Bladets Redaktion er fuldtud ansvarsløs overfor Selvstyrepartiet og ikke staar under nogen Ledelse af dette.

Endvidere maa hertil bemærkes, at selv om det skal indrømmes, at nævnte Blads Udtalelser have været skarpe, saa bør de dog ses under Belysning af, i hvilken Anledning de er fremkomne, men derom har Forespørgeren intet oplyst. Og skulde Partiet drages til Ansvar for nævnte Blads Udtalelser, saa burde Sambandspartiet ogsaa drages til Ansvar for at give saavel den nuværende Landstingsmand som den nuværende Folketingsmand fremragende Pladser indenfor sin Midte, idet begge disse i sin Tid sluttede Kreds om Foreningen Føringafelag, i hvis Bestyrelse Folketingsmanden sad i en Tid, da denne Forening og dens Blad »Føringatiðindi« gennem Foreningens Formand og nævnte Blads Leder, Folketingsmandens Broder, Landbrugskonsulenten, anstillede Betragtninger over Sprogforholdene i Sønderjylland sammenlignet med Sprogforholdene paa Færøerne, og Foreningen og dens Medlemmer, altsaa ogsaa vore to nuværende Rigsdagsrepræsentanter, desaarsag blev beskyldte for Danskerhad og illoyale Hensigter. Denne Redegørelse burde Forespørgeren ikke have undladt, og han kunde endda have tilføjet et Par Strofer af Landstingsmandens Klagesang om vort fortrykte færøske Sprog, om hvorledes de store og kloge (Danskerne) indførte et andet Sprog ved Siden af vort og drev vort eget paa Dør ud af Kirken og ud af Tinget. Derved vilde de »danskfjendtlige« Udtalelser paa Færøerne have kunnet lade sig bevise lidt mere alsidig, nemlig som Følelsesudbrud overfor enkelte Mænds Optræden, eller enkelte Institutioners Virkemaade.

Naar Forespørgeren til Slutning anfører, at hvis Regeringen vil hjælpe Mindretallet til at tilbagetrænge dansk Sprog og dansk Nationalitet paa Øerne, vil dette efter hans Opfattelse være en Undertrykkelse og tillige et Forræderi mod dansk Nationalitet, saa er dette, efter Udvalgsmindretallets Anskuelse, en Udtalelse, der faar staa for Folketingets eget Ansvar.

I sit Gensvar til Forespørgeren begynder Justitsministeren som foran vist med at udtale, at han vil bekæmpe den Retning paa Færøerne, der gaar ud paa at foretage en Forandring i den statsretslige Forbindelse, og at han vil være enhver, Forespørgeren som andre, taknemmelig for deres Bistand. Han har — af Forespørgerens Tale — faaet det Indtryk, at denne Retning (Selvstyrepartiet) krænker det gode Forhold mellem Rigets Indbyggere i dets forskellige Dele, og udtaler, at der maa tages den stærkeste Afstand fra denne Retning, om Vilje staar bagved Ordene.

I Henhold til dette Svar har Justitsministeren af Forespørgerens Tale faaet den Overbevisning, at Regering og Rigsdag bør bekæmpe det færøske Selvstyrepartis politiske Fremfærd.

Forespørgeren har derved formentlig opnaaet Hovedhensigten med sin

Forespørgsel. Naar dernæst det næste Spørgsmaal bliver draget frem, hvad Regering og Rigsdag da vil arbejde for, saa fremgaar det videre af Justitsministerens Udtalelse, at det er at bevare den statsretslige og finansielle Forbindelse mellem Færøerne og Danmark. Naar Selvstyrepartiet skal bekæmpes, saa er jo dette Parti paa Forhaand sat udenfor dette Arbejde, der altsaa skal foregaa i Fællesvirken mellem Regering, Rigsdag og Sambandspartiet. Hvad der menes med Bevarelsen af den statsretslige og finansielle Forbindelse, er dog noget uklart, men formentlig maa det forstaas saaledes, at de nuværende Former for denne ikke i nogen Maade maa forandres. Dog fremkommer der alligevel ikke herved fuld Klarhed, idet det kan være et stort Spørgsmaal, om Regering og Rigsdag ved i 1902 at lægge Statsindtægten af Hvalafgiften indunder Lagtinget, ikke allerede da har grebet ind i de nuværende Former for den finansielle Forbindelse, ikke at tale om, at Regeringstilbudet af 1. Juni 1906 maa anses som en Afvigelse fra de almindelige Regler for den finansielle Forbindelse.

Dette Tilbud er imidlertid med overvældende Majoritet forkastet paa Foranledning af Forespørgeren, og siden taget absolut tilbage af Justitsministeren ligesom Tilbagetagelsen yderligere er motiveret af J. C. Christensen, der nu har udtalt, at dette Regeringens eget Tilbud ikke var fordelagtigt for Færøerne.

Naar Mindretallet dernæst vil undersøge, hvilket Forslag Regeringen da gennem Justitsministeren vil fremsætte til Udviklingens Opkomst her paa Øerne, i foreliggende Tilfælde, hvorledes den færøske Vejsag bør fremmes, da foreligger der herom formentlig endnu ikke saa udførlige Tilkendegivelser, at man derefter kan anse de finansielle Betingelser for den færøske Vejsags Løsning at være til Stede. Ministeren udtaler om den finansielle Statsstøtte som foran vist bl. a. at Vejplanen vil medføre en mindste Udgift af et Par hundred tusind Kroner, at Regeringen i ethvert enkelt Tilfælde selv maa overveje, hvor meget der fra Statskassen bør ydes, at man maa forbeholde sig at se paa de enkelte Planer og afveje om man kan slutte sig til Projektet og at man maa forbeholde sig Kontrol med, at Pengene anvendes paa rette Maade.

Angaaende Udgiftsbeløbet for Vejplanens Gennemførelse, da udviste denne efter Lagtingets Vedtagelse i 1907 et Beløb af 400,000 Kr.; Justitsministerens Omtale af en Vejplan, hvis mindste Udgift var et Par hundred tusind Kroner, har derimod ikke været paa Tale i Lagtinget; en saadan Plan formenes ogsaa at være aldeles utilstrækkelig for Gennemførelse af et ordnet færøsk Vejnæt, og naar det finansielle Forhold mellem Færøerne og Danmark skal bevares absolut uforandret, vil det kun være meget beklageligt, om man af den Aarsag skal være nødt til at begynde med at slaa af paa de af Lagtinget paakrævede Fordringer til offentlig Støtte. Naar det endvidere hedder, at Regeringen maa afveje de enkelte Planer før man kan slutte sig til Projektet, da maa der formentlig derom opsættes Regler, som sikre den nødvendige Hensyntagen til Lagtingets Indstillinger. Hvorledes den Kontrol, Regeringen skal føre over Pengenes rigtige Anvendelse skal varetages, udtaler Ministeren sig ikke nærmere om, saa derom er Mindretallet foreløbig i det uvisse.

En noget nærmere Udformning angaaende Regeringens Stilling til Vejsagen, har Justitsministeriet tilkendegivet Lagtinget ved foran citerede Skrivelse af 17. Februar d. A. Deri udtales nemlig, at man under Hensyn til, at der i det øvrige Kongerige er ydet Tilskud til Jernbaneanlæg, medens saadanne Anlæg ikke findes paa Færøerne, vil kunne indgaa paa, at der efter saavidt muligt tilsvarende Principper ydes Statstilskud til saadanne Vejanlæg paa oftnævnte Øer, som godkendes af Regeringen, o. s. v. (se foran.)

Mindretallet har i den Anledning gjort sig bekendt med Lov Nr. 156 af 27. Maj 1908 om nye Jernbaneanlæg m. v., men da baade de lokale Terrænforhold, Bebyggelsesforhold og økonomiske Forhold ere saa stærkt afvigende fra Forholdene i det Landområde, for hvilke benævnte Lov er sat i Kraft, saa har man ikke deraf kunnet udlede den faste Basis for offentlig Støtte, som vore Kommuner tiltrænge for at kunne give sig i Kast med Gennemførelsen af de fornødne

Vejprojekter. Et offentligt Tilskud til det færøske Vejvæsen efter Principperne for Tilskud til Jernbaneanlæg vil ydermere vise sig mindre passende, ogsaa af den Grund, at Kommunernes direkte Indtægt af anlagte Veje er rent negativ, hvorimod der altid vil kunne beregnes direkte Indtægt saavel af private som offentlige Jernbaner.

Mindretallet kan paa den anden Side ganske tiltræde Justitsministeriets Tanke, naar denne fremholder, at da Staten ikke bevilger Bidrag til færøske Jernbaneanlæg, saa bør den yde passende Tilskud til de færøske Vejanlæg, dette maa dog formentlig ske under andre Former saaledes som før er paapeget. Naar det videre i Justitsministeriets Skrivelse udtales, at der fra Statens Side føres Tilsyn saavel med Anlæg som Vedligeholdelse af saadanne Veje som tilvejebringes med Tilskud fra Statskassen, saa vil dette være en Bestemmelse, særlig hvad Vedligeholdelsen angaar, som vil kollidere en Del med den nuværende statsretslige Stilling, hvorefter Vejvæsenet som det ogsaa fremgaar af Justitsministeriets Skrivelse til Lagtinget af 15. Marts 1907 ifølge Landkommunalloven hører under Forstanderskabernes Bestyrelse med Tilsyn af Lagtinget.

Mindretallet tillader sig desangaaende at formene, at i dette Tilfælde vil det være rigtigst at bygge paa det bestaaendes Grund, saaledes at naar endelige Regler fastsættes for Ordningen af Vejvæsenet, at Tilsynet da som hidtil bliver hos Kommunerne og Lagtinget. (Se Lagtingsberetning 1907 Bilag 20 Side 9.)

Man kan formentlig ikke komme bort fra, at de for Tiden her i Landet mindre lyse Udsigter for Næringsvejenes Udvikling, for en væsentlig Del har sin Begrundelse i, at der ikke rettidig har været draget den nødvendige Omsorg for, at støtte Udviklingens Fremme gennem offentlige Foranstaltninger til Næringslivets Opkomst.

Af Erhvervsgrene har Fiskeriet haft de bedste Betingelser til under vore Forhold at kunne udvikle sig til en Begyndelse alene at privat Vej. Dette er derfor i den sidste Menneskealder blevet Hovednæringsvejen, medens Landbruget er traadt fuldstændig i Baggrunden. Dog viser det sig nu, med Folkemængdens Forøgelse, og med den større udenlandske Fiskerikonkurence, at ogsaa denne vor Hovednæring er blevet saa stærkt trykket, at det nu ikke alene bliver nødvendigt, at denne Næringsgren sikres betydelige offentlige Tilskud, men man indser samtidig Betydningen af det aldeles uholdbare i, at Landet alene baserer sin Eksistens paa det altid varierende Fiskeri. Man kommer mer og mer til Erkendelse af at det for vor økonomiske Velstands Skyld, med Nødvendighed tiltrænges, at særlig Landbrugets Betydning træder mere i Forgrunden, men her mødes man straks af den uheldige Omstændighed, at dette, baade fra den private Side set, er forsømt til Fordel for Fiskeriet, samtidig som det offentlige kun har ydet dette uvæsentlig Støtte. End ikke den indirekte Støtte, som kunde være blevet vort Landbrug til Del ved Anlæg af offentlige Veje, har hidtil været til Stede, bortset fra de ringe Tilskud økonomisk Fond i de aller sidste Aar har ydet til Anlæg af Bygdeveje.

Ikke et eneste af de os omliggende Lande er i den Henseende saa slet stillet med Hensyn til Vejanlæg som Færøerne. Baade Hetland og det vestlige og nordlige Norge har allerede for Snese af Aar tilbage taget den Opgave op, at forsyne Distrikterne med de nødvendige Køreveje, ja selv Island er i de sidste Aar kommet godt med.

Det kan derfor efter vor Formening ikke vel forsvares, hverken fra et statsøkonomisk eller rent landøkonomisk Standpunkt set, endnu at trække den færøske Vejsag i Langdrag. Selv fremmede, der berejse Færøerne, kan ikke begribe den totale Mangel paa Landeveje, som her findes.

De af Vejingeniør Horn anførte Bemærkninger om det økonomiske Resultat af den norske Stats Vejbygning i Lofoten og Vesteraalen, er med Hensyn paa vore Forhold vel værd at tage i Betragtning, og man skal derfor tillade sig efter Lagtingstidende 1904, Bilag 10, Side 3, at anføre disse her. Han udtaler som følger:

»Som allerede nævnt, lever Færingen i tæt koncentrerede bygder, der alle ligger lige ved kysten. Dette er en naturlig Følge af, at befolkningens hovedinteresse er knyttet til havet. Bygdernes beliggenhed ar derfor valgt med adgang til sjøen for øie, medens hensynet til den dyrkbare mark naturlig er traadt i baggrunden. Omkring disse bygder er oparbejdet smaa dyrkede flækker paa steder, hvor terrænget ofte har lagt store hindringer i veien, medens der i det indre af øerne flere steder findes meget betydelige arealer udmærket dyrkningsland, som ved anlæg af nogenlunde tidsmæssige køreveie vil blive tilgjængelige. Ved forbedrede kommunikationer reduceres ulemperne ved at bo i nogen afstand fra kysten betydelig, og befolkningen vil naturlig søge at fordele sig jevnere end nu er tilfældet. Herved vil atter aabnes adgang til en bedre udnyttelse af jorden, som ved rationel dyrkning bør kunne drives op til langt større afkastning, end nu er tilfældet.

At udviklingen vil gaa i den retning, tror jeg med erfaring fra Norge at kunne udtale. I *Lofoten* og *Vesteraalen*, hvilke øgrupper i mange henseender har stor lighed med Færøerne, var bebyggelsen tidligere samlet i koncentrerede punktor nede ved Havet. Fiskeriet var da den eneste næringsvei af betydning, medens landbruget laa fuldstændig nede. I de sidste aartier er man imidlertid begyndt veibygning efter en forholdsvis udstrakt maalestok, og i løbet af den korte tid, som senere er medgaaet, har øerne fuldstændig forandret fysiognomi. Langs veiene breder bebyggelsen sig jevnt, befolkningen øges, og landbruget træder mere og mere i forgrunden.

Indbyggerne var tidligere saagodtsom helt afhængige af havet; slog fisket feil, indtraadte nød og elendighed. I de senere aar er dette forhold betydelig bedret, idet man nu har landbruget at falde tilbage paa, om fiskeriet mislykkes, Saaledes er der lidt efter lidt indtraadt stabilere og sundere tilstande; men endnu staar der meget tilbage at udrette. Dette har man nu et aabent øie for, hvilket bedst kommer tilsyne gjennem det stadig øgende krav paa fortsat veibygning og den store offervillighed, som distrikterne viser, naar det gjælder at bære de med veianlæggene forbundne økonomiske byrder.

Nogle tal vil illustrere, hvorledes udviklingen er foregaaet i Lofoten og Vesteraalen: Disse øgrupper ligger mellem 67° og 69° n. b., og det samlede areal er ca. 3750 km.².

Folkemængden var i	1801	—	10695	mennesker
—	- - 1865	—	21464	—
—	- - 1891	—	37054	—
—	- - 1900	—	42998	—

Indtil 1862 fandtes ingen veie paa øerne.

Fra 1862 til nu er af statsmidler bevilget til veianlæg tilsammen kr. 1,028,900.00 og herfor bygget (eller under bygning) ca. 207 km. Desuden er udført en betydelig mængde kommunale veianlæg.

I den af amtstinget for Nordlands amt i 1899 opstillede veiplan er for Lofotens og Vesteraalens vedkommende opført ca. 435 km. statsveianlæg med beregnede eller supponerede omkostninger af tilsammen ca. . . kr. 2,700,000.00
Endvidere er opført ca. 512 km. bygdeveie til et beløb af ca . - 1,450,000.00

Tilsammen altsaa ca. 950 km. vei og ca. . . . . kr. 4,150,000.00

Heraf fremgaar, som Udtalelelserne viser, bl. a., at der paa en norsk Øgruppe, beliggende mellem 67 og 69 n. Bredde, og som i Aaret 1907 havde et Indbyggerantal af 42998 Personer, er dels anlagt og dels kalkuleret anlagt Veje for et Beløb af 4,150,000 Kr. Det udgør et Beløb af 96 Kr. 23 Øre pr. Individ. Et tilsvarende Beløb til udførte og projekterede færøske Vejanlæg, vilde,

naar vort Befolkningsantal regnes til 18000 Mennesker udgøre en samlet Sum af 1,733,220 Kr. Som det videre fremgaar af Indberetningen fra Hr. Ingeniør Horn, paabegyndtes Vejanlæggene i Vesteraalen og Lofoten i Aaret 1862 og fra den Tid og til Aaret 1903 var der af Statsmidler bevilget et samlet Bidrag af 1,028,900 Kr. I samme Tidsrum, og lige saa lidt før som siden, er intet bevilget af Statskassen til de færøske Vejanlæg. Her skal i denne Forbindelse anføres, at Hvalafgiften som i 1902 tillagdes Lagtinget, og som den Gang særlig var tiltænkt til at bestride Omkostningerne ved de færøske Vejanlæg, ikke i nogen væsentlig Grad har kunnet anvendes efter denne Bestemmelse, da Forkastelsen af Regeringsforslaget af 1. Juni 1906 medførte, at det blev absolut nødvendigt for Lagtinget, at benytte Hvalafgiften til andre Formaal end de tiltænkte Vejanlæg.

Ingeniør Horns Vejplan for Færøerne udviser en samlet Udgiftssum af 704,300 Kr., altsaa mere end en Million mindre end det forholdsvise Beløb der er anvendt og foreslaaet anvendt til Vejanlægene i Vesteraalen og Lofoten. Lagtinget har ydermere i 1908 redukteret dette Beløb til 400000 Kr. saaledes, at Udgifterne til de færøske Vejanlæg derefter vilde blive 1,333,220 Kr. mindre paa Færøerne end paa det *samme Befolkningsantal* i de omtalte nordlandske Distrikter.

Naar den færøske Vejplans Udførelse efter dette falder saa forholdsvis billig, saa maa man paa det stærkeste anbefale, at den endelige Ordning af denne Sag nu ikke lader vente meget længe paa sig.

Mindretallet kommer dernæst tilbage til det betydelige Punkt, som angaar hvor stort Bidrag der af Staten bør ydes til dette Anlæg. Ogsaa herom formener man at have et Fingerpeg i Hr. Horns Beretning, hvor han angaaende Vejanlæggenes Udførelse, hvad Bekostningsspørgsmaalet angaar, anfører, at i mindre velsituerede Bygder i Norge, overstiger Amtsbidraget sjælden $^1/_5$ og at der i Finmarkens Amt ikke tidligere har været kræevet noget Bidrag af Amtet, men at der i den seneste Tid har været ydet et Amtsbidrag af $^1/_{15}$—$^1/_{20}$ af Anlægsomkostningerne. Man kan i Henhold til de her anførte norske Forhold, sammenlignet med vore, ikke se rettere end da Anlægsudgifterne ved den færøske Vejplan ere saa overordentlig lave, sammenlignet med Udgifterne for den omhandlede norske Vejplan, og i Betragtning af, at Færøerne i alle Tilfælde kommer en Menneskealder for sent med gennemførelsen af sine Vejanlæg, saa maa Staten kunne forventes at ville yde et forholdsvis lige stort Tilskud til de smaa og billige færøske Vejanlæg, som den norske har ydet til de store og en en Kvart Million dyrere Anlæg i Vesteraalen.

Da en Del af den færøske Befolkning, som vist ved Andragendet fra Sandø, paa mere bekvemt stillede Pladser imidlertid føler saa stor Trang til disse Vejanlæg, at den for enkelte Anlægs Vedkommende paatager sig at udføre dette for $^1/_{10}$ af Udgifterne med Tillæg af Jorderhvervelse; saa kan Lagtinget kun udtale sin Paaskønnelse deraf, og Mindretallet maa formene, at man derfor kan tilraade, at der af Statskassens Midler til de færøske Vejanlægs Fremme ydes Tilskud fra $^{17}/_{20}$ til $^{19}/_{20}$, fraregnet enkelte særdeles vanskelige Steder, hvor Staten helt bør bekoste Anlægget. Det naturligste forekommer det derfor Mindretallet at være, om der blev givet Lagtinget et Tilsagn fra Justitsministeriet om, hvorvidt Bevillingsmyndighederne kunde indgaa paa indenfor en Arrække — efter de forskellige Kommuners Ønske og Behov — at fremme den af Lagtinget i 1907 (se Lagtingsberetningen for dette Aar Bilag 20 Side 6—9) vedtagne Vejplan efter det foran nævnte Forhold mellem Statstilskud og Kommunetilskud.

Det vil formentlig være mindre heldigt, at det bestemmes af Lagtinget direkte i hviken Rækkefølge Anlæggene skulle oparbejdes; fraregnet udover de to allerede af Tinget anbefalede Anlæg. Derimod vilde det formentlig være mest formaalstjenligt om der til dette Hverves Uddførelse, af Tinget udnævntes en Vejstyrelse, bestaaende af Lagtingets Formand, en af Lagtinget valgt Mand, samt en af Lagtinget under Regeringens Sanktion udnævnt Vejingeniør. Dette Vejstyre skulde videre have til Opgave, gennem sin Ingeniør

at forestaa Vejbygningen, samt sørge for at Statskassens Tilskud blev anvendt efter den af Regeringen for hvert Anlæg sanktionerede Bestemmelse.

At der til en saadan Ordnings rigtige Udførelse tiltrænges fastsatte Lovregler, er formentlig nødvendigt, men Mindretallet antager ikke, at Lagtinget kan give sig i Færd med Udarbejdelsen af et saadant Lovforslag, forinden der fra Justitsministeriet foreligger Udtalelser om, hvorvidt dette sympatiserer med den foran skitserede Plan.

Mindretallet forventer i Henhold hertil, at Justitsministeriet af det foran anførte vil indse den absolutte Nødvendighed af, at de færøske Vejanlæg nu paabegyndes, og at det ligeledes indser, at disse nu ikke — siden Forkastelsen af 1ste Juni-Forslaget — kunne gennemføres uden hovedsagelig ved direkte Statstilskud. Mindretallet forventer derhos, at Ministeriet, efter at have gjort sig bekendt med de Imødegaaelser man i denne Betænkning har fundet sig foranlediget til at fremføre mod Udtalelserne i Folketinget den 6. Marts m. v., vil tiltro Selvstyrepartiet, at dets Politik er bygget og har været bygget paa Grundlag af Samarbejde i god Forstaaelse med Regering og Rigsdag, som ogsaa Partiets Program udviser.

I Henhold hertil og i Henhold til, hvad for øvrigt er sagt om Vejsagen i Almindelighed i denne Betænkning foreslaas til Tingets Vedtagelse:

1. Lagtinget anmoder Justitsministeriet om til næste Aars Samling at forelægge Tinget en nærmere i Enkelthederne belyst Redegørelse for i hvilket Omfang og under hvilke Former Ministeriet vil søge at fremme de færøske Vejanlæg, saaledes at Lagtinget paa Basis heraf kan gaa i Gang med Udarbejdelsen af Forslag til en færøsk Vejlov.
2. Det af Lagtinget i 1905—07 og 08 anbefalede Vejprojekt, Thorshavn—Velbestad med Arm til Kirkebø, bringes i Ministeriets velvillige Erindring.
3. Vedtagelsen af Punkt 1 meddeles Forstanderskabet i Vestmanhavn og Købmand Olaf á Heygum.

J. Paturssen.
Formand.

J. M. Hentze.

Frans Bogtrykkeri, Thorshavn. — 1909.

Bilag 8.

Udvalgsbetænkning

1

Fortsættelse af tidligere Betænkning ang. Sagen om eventuel Udvidelse til Færøerne af følgende Love: 1) om Skibes Dybgaaende og Lastelinie, 2) om Tilsyn med Sejlskibe m. m., 3) om Tilsyn med Dampfartøjer m. m.

Paa Tingets Indstilling af 26. f. M. til Justitsministeriet er der ikke hidtil indløbet noget endeligt Svar.

Tinget har kun gennem Amtmanden modtaget tvende saalydende Telegrammer:

Den 8. d. M.:

»Gennem Udenrigsministeriet rettet Henvendelse til den engelske Regering om Reglerne for Lastelinie mærke m. m.«

Den 11. s. M.:

»Udsættelse med Ikrafttræden af Bestemmelserne om Lasteliniemærke m. m. kan næppe opnaas. Om Udsættelse og Anvendelse af Bestemmelserne paa Fiskerskibe vil vist Svar gives direkte fra Gesandten.«

Allerede af Hensyn til de i England givne Lovbestemmelser, som man har omtalt i Udvalgets første Betænkning, og som ville træde i Kraft den 1ste n. M. eller alt ere traadte i Kraft overfor fremmede Skibe, som komme til England, er det nødvendigt at sætte de her omhandlede tre Love i Kraft paa Færøerne, skønt Sagen er forbundet med ikke ringe Vanskeligheder med Hensyn til Iværksættelse af Tilsyn m. m.

Man skal fremhæve, at det formentlig fremfor alt er nødvendigt, at Lovene hurtigst muligt udvides til at gælde paa Færøerne, og at man samtidig opnaar en Overenskomst med vedkommende fremmede Regeringer (navnlig den engelske) om Anerkendelse af de her omhandlede, paa Færøerne gældende Bestemmelser, saaledes at færøske Skibe unddrages fra Tilsyn m. v., naar de maatte anløbe engelsk Havn.

Paa Grund af disse Sagers særlige Natur har Arbejdet været ret vanskeligt for Udvalget. Man har imidlertid søgt at sætte sig ind i Sagerne saa godt, som det er muligt, og har i det Øjemed bl. a. søgt Oplysninger hos og forhandlet med Fiskeriinspektionen samt med Bestyrelsen for Færøernes Skipper- og Navigatørforening.

Udvalget skal m. H. t. hver enkelt af ovennævnte Love anføre følgende:

I. Ang. midlertidig Lov Nr. 114 af 14. Maj 1909 om Skibes Dybgaaende og Lastelinie.

Det fremgaar af de Bemærkninger, der ledsage det i Rigsdagen fremsatte Lovforslag (Rigsdagstidende 1908—09 Tillæg A. Sp. 4110), at man tænker sig de fornødne Foranstaltninger til Lovens Gennemførelse iværksatte paa følgende Maade:

Et Skema, henholdsvis for Staal- og Jernskibe samt for Træskibe (Rigsdagstid. 1908—09 Till. A. Sp. 4127 og Sp. 4138) udfyldes af en sagkyndig Autoritet, Bureau Veritas, engelsk eller tysk Lloyds, eller ved en af Statens skibskyndige Tilsynsmænd.

Paa Grundlag af de udfyldte Skema lader Ministeren for Handel og Søfart Beregningerne af Fribordet (af hvor Lastelinemærket skal paasættes) udføre.

Denne Sags Betydning beror for Tiden væsentlig paa, hvorvidt det er nødvendigt at forsyne de færøske Fiskerskibe, som komme til England, med Lastelinemærke under de Forhold, hvorpaa disse Skibes Fart af og til foregaar (med Varer) jfr. Udvalgets Betænkning af 25de f. M.

Som det vil ses af hoslagte fra Landfogderiet modtagne skriftlige Oplysninger er der, naar man undtager Fiskerskibe og Hvalfangerskibe, kun faa Skibe paa 20 Tons Brutto og derover hjemmehørende paa Færøerne. Ihvorvel disse sidste Skibe mulig vil kunne blive forsynede med Lastelinemærker under eventuelle Ophold i København, jfr. Udvalgets Betænkning af 25de f. M., maa man være forberedt paa, at det i visse Tilfælde vil være nødvendigt at forsyne Skibe med Lastlinemærke her paa Øerne, og man maa derfor være forberedt paa her at iværksætte de Foranstaltninger, som Loven kræver.

Udvalget antager, at det vistnok vil blive vanskeligt at faa de ovenfor omhandlede Skema behørig udfyldt her paa Øerne for Tiden. Dog kan det maaske ikke siges, at det vil være umuligt, men i ethvert Fald vil det i visse nødende Tilfælde tage forholdsvis megen Tid og være forbundet med ikke ringe Bekostning at skaffe en til Arbejdets Udførelse skikket Person til Stede. Hvis f. Eks. en saadan maa rejse fra Thorshavn til Suderø, vil det koste forholdsvis meget af Tid og Penge. Udvalget skal under Hensyn til de fornævnte Vanskeligheder, som er til Stede, henlede Opmærksomheden paa Muligheden af en Ordning, hvorved Skibene kunde mærkes i England eller Norge, naar de kom dertil, uden at Manglen af Mærke ved Ankomsten til vedk. Land medførte Bøder el. lign., og saaledes at Forretningen medførte det mindst mulige Spild af Tid.

Iøvrigt skal man henlede Opmærksomheden paa Bestemmelsen i Lovens § 5, der bemyndiger Ministeren for Handel og Søfart til under særlige Omstændigheder at tilstaa Afvigelser fra Bestemmelserne i §§ *1 og 2 samt* § *4, sidste Stykke.*

§ *1* indeholder Lovens Hovedbestemmelse, nemlig om, at ethvert søgaaende dansk Skib skal, for saa vidt det farer paa fremmed Havn inden 1ste Oktober 1909 være forsynet med Lastlinemærke, som angiver det største Dybgaaende, hvortil Skibe maa lastes. § *2* giver Bestemmelse om Udstedelse af Fribordsbrev (Bevis ang. Lastelinemærket) og om Udgifterne ved Mærkets Anbringelse m. m. § *4, sidste Stykke*, foreskriver, at et Skib, som er lastet i Strid med Lovens Regler, kan, som usikkert, stoppes.

Gennem den anførte Bestemmelse i § 5 vil man, navnlig naar den tillæmpes efter vore Forhold, formentlig kunne opnaa en ikke ringe Garanti imod, at Loven paafører færøske Redere større Ulæmper, som de ikke kunne forebygge.

Udvalget skal nedenfor foreslaa forskellige Ændringer i de enkelte Paragraffer, men der udkræves formentlig ingen nærmere Motivering med Hensyn hertil.

Man har ikke anset det for nødvendigt at foreslaa nogen Ændringer gaaende ud paa, at Loven ikke omfatter Fiskerskibe og Hvalfangerskibe, idet man forudsætter, at Ministeren vil undtage disse Skibe fra vedkommende Bestemmelser overensstemmende med Bemyndigelsen i § 5.

Udvalget stiller følgende Forslag til Vedtagelse i Tinget:

A. Lagtinget foreslaar, at midlertidig Lov Nr. 114 af 14. Maj 1909 om Skibes Dybgaaende og Lastelinie sættes i Kraft paa Færøerne med følgende Læmpelser:

1. I Stedet for »1. Oktober 1909« i § 1, Linie 2, sættes: »en Dag, der fastsættes af Ministeren for Handel og Søfart«.
2. I Stedet for Ordet »Toldvæsenet« i § 3, Linie 2, sættes: »Politiet«.
3. Til § 5 føjes: Derhos skal Amtmanden være bemyndiget til for et hvert enkelt Tilfælde fastslaaet Tidsrum, dog ikke ud over 2 Maaneder, at tilstaa Afvigelser fra disse Bestemmelser«.

B. Lagtinget henleder Regeringens Opmærksomhed paa Nødvendigheden af, at der træffes en Ordning, hvorved der aabnes en bekvem Adgang for færøske Skibsredere til at faa deres Skibe forsynede med Lasteliniemærke.

II. Ang Lov Nr. 115 af 14. Maj 1909 om Tilsyn med Sejlskibe m. m.

Loven foreskriver et vist Tilsyn med alle Sejlskibe eller Dæksfartøjer.

Hvad angaar Spørgsmaalet om, hvorledes dette Tilsyn skal kunne ordnes paa Færøerne, skal man med Henvisning til fornævnte Opgivende fra Landfogderiet ang. her hjemmehørende Skibe paapege, at en stor Del af Tilsynet maa kunne udføres af Statens Fiskeriinspektionsskib, jfr. § 7.

Imidlertid vil formentlig ikke hele Tilsynet kunne udføres paa denne Maade, og der maa derfor gøres Udveje for at fremskaffe ogsaa et andet Tilsyn. Man skønner ikke rettere, end at Synsmænd, som ere egnede for dette Øjemed, ville kunne faas.

I denne Forbindelse kan man henvise til, at der udføres et Tilsyn med de fleste af vore Skibe (nemlig med Fiskerskibene, paa faa Undtagelser nær) ved Hjælp af de stedlige Forsikringsforeningers Synsmænd. De herværende Fragtskibe og Hvalfangerskibe er antagelig forsikrede mod Skade og af den Grund underkastede Tilsyn af vedk. Assurandører.

Vedrørende Bestemmelserne i § 5 om Prøve af Skibslys og Kompasser skal i Overensstemmelse med Udtalelser fra Bestyrelsen for Færøernes Skipper- og Navigatørforening fremhæves, at det vil være aldeles nødvendigt at etablere et Prøvekammer for Skibslys og Kompasser her paa Øerne, da den Adgang, som man har til Orlogsværftets Prøvekammer kun har ringe Betydning.

Udvalget skal foreslaa til Vedtagelse følgende:

A. Lagtinget foreslaar, at Lov Nr. 115 af 14. Maj 1909 om Tilsyn med Sejlskibe m. m. udvides til at gælde paa Færøerne med følgende Læmpelser:

1. Efter Ordet »Prøvekammer« i § 5, Stykke 3, Linie 1, tilføjes: »eller andet ved det Offentliges Foranstaltning oprettet Prøvekammer«.
2. Til Stykke 2 i § 6 føjes: »Det samme gælder for Skibe, der ere forsikrede i saadanne gensidige Forsikringsselskaber paa Færøerne, som ere anerkendte af Ministeren for Handel og Søfart, og som ved de befalede Syn ere befundne at være i forsvarlig Stand med Hensyn til de i § 2 a, b og k nævnte Forhold.«
3. Efter Ordet »Politiøvrigheden« i § 12, Stykke 2, Linie 2 tilføjes: »(udenfor Thorshavn vedkommende Sysselmand eller Sognefoged)«.
4. I Stedet for Ordet »Toldvæsenets« i § 14 Linie 1 sættes »Vedkommende«, hvorhos Ordet »Politiøvrigheden« i Linie 3 erstattes med »Politiet«, og Ordet »Toldvæsenet« i Linie 5 erstattes med »vedkommende Myndighed«.
5. I Stedet for »Ministeren for Handel og Søfart« i § 15 Linie 2 sættes: »Amtmanden«.
6. I Stedet for Ordene: »Naar Politiøvrigheden« i § 18 Linie 1 sættes: »Politiøvrigheden kan«, og i Stedet for Ordene »derom henvender sig til Toldvæsenet« i Linie 3 sættes: »paabyde at«, hvorhos der efter Ordet »ikke« i Linie 4 sættes »maa«.

7. Punkt a) i § 30, Stykke 4 og Ordet »eller« i Punkt b) i samme Stykke udgaar. [Punkt b) betegnes som Punkt a) og Punkt c) som Punkt b)].
8. § 31, Stykke 1 affattes saaledes:

Denne Lov træder i Kraft til et Tidspunkt, som fastsættes af Ministeren for Handel og Søfart.

B. Lagtinget foreslaar, at der ved Regeringens Foranstaltning oprettes et Prøvekammer for Skibslys og Kompasser i Thorshavn.

C. Lagtinget foreslaar, at der ansættes Synsmænd i Henhold til Lovens § 9 i Thorshavn (eventuelt Skaalefjord), Vestmanhavn, Klaksvig og Trangisvaag.

III. Ang. Lov Nr. 16 af 13. Februar 1903 om Tilsyn med Dampfartøjer m. m.

Med Hensyn til denne Sags Behandling i Lagtinget tidligere henvises til Lagtingsberetningerne for 1903, Side 58, og for 1904, Side 58.

Denne Lov omfatter ethvert dansk Skib eller Fartøj, der til Fremdrivning eller andet Formaal benytter Damp- eller anden Maskinkraft, altsaa bl. a. baade Damp-Skibe og Fartøjer og Motor-Skibe og Fartøjer.

Det er dog særlig for Passagerskibe, at Fordringerne er strænge, jfr. §§ 2, 4 og 31, Stykke 2, medens Fordringerne til andre Skibe og Fartøjer ikke ere vidtgaaende, jfr. bl. a. § 3 og § 31, Stykke 4.

Loven omfatter ogsaa Motorfartøjer (jfr. § 1), af hvilke en hel Del er hjemmehørende her paa Øerne. Disse falde ind under Lovens Betegnelse »Fartøjer til særlige Formaal« (jfr. § 31), for hvilke der gælder forskellige Undtagelser, jfr. § 3, d og e.

Af Betydning er det derhos, at de Bestemmelser i Lovene, som angaa Skibets og Maskineriets Bygning og Indretning samt Baadenes Antal ikke gælde for Skibe og Fartøjer, som ved Lovens Ikrafttræden ere danske, jfr. § 7, Stykke 1, jfr. endvidere § 5.

Ogsaa med Hensyn til Tilsyn med Dampfartøjer vil man kunne benytte Fiskeriinspektionen, jfr. § 17, sidste Stykke, der bestemmer, at Tilsynet for Fiskerfartøjer kan udføres af en Officer og en Maskinist i Statens Fiskeriinspektionsskibe, jfr. ogsaa § 11, sidste Stykke. Man mener, at Fiskeriinspektionen tillige maa kunne udføre Tilsynet med Maskineriet paa andre Skibe end Fiskerfartøjer, idet særlig dette Tilsyn vanskelig vil kunne udføres af andre her paa Øerne for Tiden.

Iøvrigt skal man pege paa, at de paa Øerne hjemmehørende Dampskibe, naar undtages et mindre Dampskib (»Ruth«), der gaar i lokal Postfart, ville kunne synes aarlig paa Steder udenfor Øerne, nemlig:

1) Hvalfangerskibe i Norge,
2) Fiskedampskibe i England og
3) de øvrige Dampskibe, maaske med Undtagelse af et enkelt (»Grani«) i København;

jfr. foromnævnte skriftige Oplysninger fra Landfogderiet.

Imidlertid kan man næppe i Længden indskrænke sig til det Tilsyn, som vil kunne udøves af Fiskeriinspektionsskibet, og et andet stedligt Tilsyn vil derfor vistnok blive nødvendigt. Hvorledes et saadant kan iværksættes, ser man sig dog ikke i Stand til at udtale sig om.

Udvalget skal foreslaa til Vedtagelse følgende:

A. Lagtinget foreslaar, at Lov Nr. 16 af 13. Februar 1903 om Tilsyn med Dampfartøjer m. m. udvides til at gælde for Færøerne med følgende Ændrelser:

1. Efter Ordet »medtage« i § 4 b. indskydes »henholdsvis i den indskrænkede Fart og udenfor denne«.
2. Efter Ordet »Prøvekammer« i § 5, Stykke 2, Linie 1, tilføjes: »eller andet ved det Offentliges Foranstaltning oprettet Prøvekammer«.
3. I Stedet for Ordene: »Sted . . . Virkefelter« i § 12, Stykke 1, sættes: »eller de Steder, som Indenrigsministeren fastsætter, jfr. § 17, Stykke 1«.

4. Efter Ordet »Politiøvrigheden« i § 12, Stykke 2, tilføjes: »(udenfor Thorshavn vedkommende Sysselmand eller Sognefoged)«, hvorhos Ordene »i vedkommende Distrikt« udgaa.
5. I Stedet for Ordet »Toldvæsenets« i § 15, Lin. 1, sættes: »Vedkommende«, hvorhos Ordet »Politiøvrigheden« i Lin. 3 erstattes med »Politiet« og Ordet »Toldvæsenet« i Lin. 5 erstattes med »vedkommende Myndighed«.
6. I Stedet for Ordene »Naar Politiøvrigheden« i § 16, Lin. 1, sættes: »Politiøvrigheden kan«, og i Stedet for Ordene »derom . . . . . godtgjort« sættes: »hindre Udklareringen«.
7. I Stedet for Stykke 1 og 2 i § 17 sættes:

   »Til at foretage Syn over de i denne Lov omhandlede Skibe og Fartøjer udnævnes for 4 Aar ad Gangen af Indenrigsministeren efter indhentet Erklæring fra Amtmanden en eller flere Mænd paa det eller de Steder, hvor Ministeren anser det nødvendigt.
8. Stykke 3 i § 19 udgaar.
9. § 32, Stykke 1, affattes saaledes:

   »Denne Lov træder i Kraft til et Tidspunkt, som fastsættes af Indenrigsministeren«.

B. Lagtinget henholder sig til sit Forslag i Sagen om Udvidelse til Færøerne af Lov om Tilsyn med Sejlskibe m. m., Punkt *B*, ang. Oprettelse af et Prøvekammer for Sejlskibe m. m.

C. Lagtinget foreslaar, at der etableres et stedligt Tilsyn med Dampfartøjer m.m. og tillader sig med Hensyn hertil at henvise til de Bemærkninger, der er fremførte i vedkommende Udvalgsbetænkning.

I Lagtingets Udvalg ang. Lov om Fiskerilaan, Thorshavn den 25. September 1909.

Oliver Effersøe,
Ordfører.

P. C. Johannessen.

A. Weihe.

A. C. Evensen.

Simun av Skarði.

Trykt i »Færø Amtstidende«s Bogtrykkeri.

Bilag 9.

Erklæringer,

afgivne af Lægerne paa Færøerne (med Undtagelse af Fysikus) angaaende Spørgsmaalene om 1) Ansættelse af flere Læger paa Færøerne og 2) Udvidelse til Færøerne af den i det øvrige Kongerige gældende Lovgivning om Medicinalhandel.

Distriktslægen
for
Suderø Lægedistrikt.

Tveraa, den 10de September 1909.

Til
Færø Amt.

Fra Færø Amt har jeg D. D. modtaget en Skrivelse, ledsaget af en Afskrift af 2 af vedkommende Lagtingsudvalg afgivne Betænkninger, dels om Spørgsmaalet om Ansættelse af flere Læger paa Færøerne, dels om Spørgsmaalet om Udvidelse til Færøerne af den i det øvrige Kongerige gældende Lovgivning om Medicinalhandel. I Skrivelsen henstilles, hvorvidt jeg finder at burde udtale mig om disse Sager, saaledes at mine Udtalelser kan forelægges Lagtinget, førend dette tager endelig Stilling til Spørgsmaalene.

I den Anledning skal jeg tillade mig at meddele, at begge disse Sager forekommer mig at være af den allerstørste Betydning for Befolkningen paa Færøerne, saaledes at man kun kan ønske dem løste paa den allermest tilfredsstillende Maade og efter meget nøje Overvejelse. Da jeg imidlertid ikke veed, naar det Tidspunkt indtræder, da Lagtinget tager endelig Stilling til Spørgsmaalene, men maa formode, at Sagerne ere vidt fremskredne, forekommer det mig, at der er levnet Lægerne uforholdsmæssig kort Tid til deres Erklæringer. Paa Grund af Sagens Vigtighed tør jeg dog ikke tilbageholde min Mening, men skal samtidig bemærke, at min Erklæring er bleven udfærdiget efter »Smiril«s Ankomst hertil D. D. og derfor ikke kan være affattet med en saadan Nøjagtighed, som den burde.

I. Hvad Spørgsmaalet om Ansættelse af flere Læger paa Færøerne angaar, maa jeg erkende, at jeg for saa vidt er ukendt med Forholdene de Steder, hvor Lagtingsudvalget foreslaar nye Læger ansatte, — dog ikke helt ukendt — og maa i hvert Fald være berettiget til at drage Sammenligning mellem disse Steder og Suderø. Jeg benægter paa ingen Maade, at der vel kan være Trang til flere Læger; men at det paa een Gang skal være nødvendigt at ansætte 4 nye Læger, hvoraf i hvert Fald de 3 vil komme til at bo ret nær ved hinanden og den 4de nær ved en allerede ansat Læge, anser jeg for lidet sandsynligt. Jeg maa tro, at en saadan Lægemangel delvis maa skyldes momentane Omstændigheder, som nok kunne afhjælpes paa anden Maade, og som ikke retfærdiggør saa vidtgaaende Foranstaltninger, hvis Ikrafttræden kan have ret alvorlige Følger. Jeg behøver blot at henpege paa Ønskeligheden af at faa saa vel uddannede Læ-

ger som muligt, men dot faar man næppe, naar der ikke bydes disse tilfredsstillende Opgaver og Betingelser.

Lægeforholdene ordnede saaledes, at der for Tiden ansættes 1 eller 2 nye Læger, maa kunne give en forsvarlig Løsning, naar man samtidig søgte at træffe andre Forholdsregler, som f. Eks. Ansættelse af uddannede Sygeplejersker paa passende Steder, Oprettelse af kontrolerede Udsalgssteder af Medicinalvarer i — om det skal være, — hver Bygd, lettere og for Befolkningen billigere Befordringsmaade af Lægerne.

Autoriteterne bør se paa den hele Befolknings Tarv, og jeg indser ikke rettere end, at der fra Steder i Suderø-Distriktet kunde gøres de samme Krav gældende som fra de nordlige Øer. Sikkert har der ogsaa været Tider, hvor saadanne have lydt her, hvor man har ønsket en Læge til; men de have været begrundede i forbigaaende Aarsager. Derimod lyder der stadig Klager over, hvor vanskeligt og kostbart det er at faa Lægen hentet, navnlig til de fjernere Bygder; hvor omstændeligt det er, blot man skal have en Simple Medicin; hvor ønskeligt det vilde være, om der var en Sygeplejerske i den eller den Bygd. Det er fuldt berettigede Klager, og de ere for flere Bygders Vedkommende lige saa berettigede som mange af dem, der lyde fra nordenfjords Pladser; men det vil efter min Mening ikke for Tiden være formaalstjenligt at standse dem ved Ansættelse af ny Læge, da Tilstanden kan forbedres paa de anførte Maader. Under virkelig stadig Trang til Læge maa en saadan søges skaffet til Veje; under en øjeblikkelig Trang, f. Eks. under Epidemier, kan man godt enten ad officiel eller privat Vej søge Lægeassistance. Jeg mener, at Befolkningen paa Steder, hvortil der paaviselig ogsaa er god Grund til at yde Hjælp, kan gøre Fordring paa en saadan, selv om der ikke sker direkte Opfordring derom; noget, der kan bero paa tilfældige og uvedkommende Omstændigheder. Her i Distriktet er der saaledes Bygder, der udmærket kunne gøre Krav paa saadan Hjælp, f. Eks. i Form af Tilskud til Lægeskydsen, ved Understøttelse til en Sygeplejerske, til at faa en tidssvarende Medicinforsyning o. s. v. Jeg skønner, at det ogsaa maa være Autoriteternes Pligt at tænke herpaa, og formener navnlig, at det vilde være mest retfærdigt, om de paa Tillægsbevillingsloven af 1909 bevilgede 3000 Kr. fordeles efter saadanne Principper, hvilket sikkert vilde bøde umaadeligt paa Manglen af Læge, — ogsaa i flere nordenfjords Distrikter.

II. Hvad Spørgsmaalet om den i det øvrige Kongerige gældende Lovgivning om Medicinalhandel angaar, da mener jeg, at det er uforsvarligt, at dens Udvidelse til Færøerne — i noget modificeret Form — ikke for længe siden har fundet Sted.

Jeg veed, at den nuværende Ordning kan have enkelte gode Sider, som dog absolut ikke ville lide under, at Salget af Medicinalvarer ordnes ved Lov — tværtimod; men desuden vil en saadan Lov bevirke, at de meget alvorlige Ulemper, der hæfte ved nugældende Ordning, fjernes. Der er sket megen Skade ved, at Medicinalvaresalget ikke er kommen ind i en ordnet Gænge; og at der fra Befolkningens Side ikke højlydt er talt derom, kunde vistnok ligge i, at man ikke er sig Fordelene ved et lovordnet Medicinalsalg fuldt bevidst; i, at man i Virkeligheden ikke veed, hvorhen de nuværende løse Forhold kan føre; men derfor at vente, til der virkelig sker — maaske uoprettelig — Skade, det er der absolut ingen Grund til. Jeg formener, at der, hvad Øjeblik det skal være, og særlig naar Sagen, som det nu er Tilfældet, kommer offentlig frem, kan dukke samvittighedsløse Medborgere op, der lære de lovløse Tilstande at kende og ønske at gøre Brug deraf. De kan indforskrive, hvilke Stoffer de ønske, og de kan sælge dem til hvem som helst. De kan rekvirere Morfinpræparater, maaske til Gennemførsel; men der vil sikkert ogsaa kunne findes Liebhavere her paa Øerne, og er der først faa, bliver der snart flere. Der kan indforskrives ubegrænsede Mængder af spirituøse Tinkturer, hvoraf mange ere ypperlige Lægemidler, men de ere ogsaa udmærkede Berusselsesmidler paa Grund af deres Alkoholindhold, og mange af dem ere tilmed ret billige. Det vil falde meget vanskeligt at skaffe de i Spirituslovens omtalte Forbud til Veje overfor hvert nyt Middel, der dukker op; og det

vilde ogsaa være ganske ugrundet, blot fordi Midlet ogsaa indeholder Spiritus, da at stille det udenfor andre meget farligere Stoffer. Man har for Tiden det Indtryk, at Folk gærne maa faa Opium og andre giftige Substanser og deraf følgende Skade, naar de blot ikke faa dem opløste i Alkohol; først den Skade, der forvoldes derved, raaber paa et justitsministerielt Forbud.

Jeg — og formodentlig ogsaa mine Kollegaer — ser allerede nu Tilfælde, hvor kun den medicinsælgendes Konduite kan standse Misbrug paa disse Omraader. Men, som nævnt, Forholdene vil sikkert udvikle sig saaledes, at Forbud maa følge paa Forbud, saa mod et Middel, saa mod et andet; hvorfor da ikke hellere kaste Brønden til, før Barnet er druknet.

Men der er ogsaa andre lige saa vigtige Omstændigheder, der gør, at de nuværende Forhold ere ganske meningsløse og til stor Skade for Befolkningen. Intet Menneske her paa Færøerne, udenfor »Lægebygderne«, veed nu, om han til enhver Tid paa nem og billigste Maade kan faa de almindeligst benyttede Medicinalvarer, og han veed ikke, om det, han faar, er en forsvarlig og virksom Vare. Det hænder sikkert ogsaa de andre dispenserende Læger, at der mangfoldige Gange er kommen Folk, der ønske snart det ene snart det andet Stof, enten fordi det overhovedet ikke kan faas i den ofte fjærnt liggende Bygd, fordi det er sluppet op, eller fordi det, der kan opdrives, ikke er brugeligt. Der paahviler ingen nogen Forpligtelse i disse Retninger. Flygtige Stoffer opbevares vist ofte i slet tillukkede Kar, hvorved de virksomme Bestanddele fordampe; Medicinalvarer udleveres vist ikke helt sjælden i Køberens ofte slet rensede Flaske, hvori han stikker en Papirsprop, eller er det faste Stoffer, i aabent Papir; og at der ingen Etikette er paa Varen, er vist ikke helt uahmindeligt. Et kontroleret Apoteks Udsalgspriser paa Haandkøbsartikler er gennemgaaende i hvert Fald ikke højere end, hvad der forlanges i almindelige Butikker.

Den nuværende Ordning har efter min Mening sin alleruheldigste Side netop deri, at Befolkningen ude i Bygderne ikke er sikker paa altid paa Stedet at kunne faa de alleralmindeligste Medicinalvarer i ordentlig og kontroleret Tilstand.

Jeg mener, at Forholdet burde ordnes omtrent saaledes:

Den danske Lov om Medicinalhandel indføres i delvis ændret Form paa Færøerne.

Der bør findes eet privilegeret Apotek i Thorshavn, som skal forsyne Øerne med kontrolerede Medicinalvarer. Apoteket maatte finde sig i, at den største Del af Indtægterne af Medicinalvarerne til de udenthorshavnske Beboere tilfaldt Udsalgsstederne og de dispenserende Læger i Bygderne, der ere forpligtede til at tage Varerne derfra. I — om det ønskes — enhver Bygd paa Færøerne burde der være et privilegeret Udsalgssted af Medicinalvarer, vel hos en almindelig Handlende. Dette skulde være forpligtet til at have nogle almindelig benyttede Lægemidler af passende Art og i passende Mængder — alt efter en nærmere Anordning, der periodevis kunde revideres. Beholdningen burde jævnlig efterses af sagkyndige.

Alle Stofferne burde være afvejede i passende Portioner; hver Portion tydelig etiketteret, dateret, forsynet med Pris og med Apotekets Segl. Udsalgsstederne burde ogsaa have ganske enkelte af de mere giftige Midler, som der hurtig kan blive Brug for, saasom Opiumsdraaber, Morfindraaber, Antifebripulvere, beroligende Brystdraaber o. lign., som dog kun maatte udleveres efter Lægens Ordination.

Enkelte Forbindsager og Sygeplejeartikler burde forefindes.

Medicinaludsalget skulde have en Forpligtelse til nøje at overholde nærmere angivne Forskrifter. Af Hensyn til de dispenserende Læger burde der ikke være noget saadant Udsalgssted i disses Hjembygd, for saa vidt Lægen forpligtede sig til at udsælge i Haandkøb de samme Stoffer, som det foreskrives de privilegerede Udsalgssteder at sidde inde med.

Efter nærmere Bestemmelse burde der oprettes Hjælpeapoteker i de større Bygder, hvor Befolkningens Krav og Lægens egentlige Arbejde fordrede det; dog at saadanne atter kunde nedlægges, saafremt Lægedistriktet blev delt, og

Lægen eller Lægerne kun kunde bestaa som dispenserende eller distribuerende Læger. —

Omtrent saaledes burde Ordningen være. Den vilde paa intet som helst Punkt komme i Kollision med den brede Befolknings Interesser, vilde tværtimod yde dem alt, hvad de har, og betydeligt mere til. Og en saadan Ordning vil paa ingen Maade udelukke, at andre Handlende kunne sælge en hel Del Medicinalvarer, blot ikke de, der ere forbeholdte Apotekerne, altsaa særlig ikke de giftige og præparerede Stoffer. Men ved den foreslaaede Løsning var der lagt til Rette for Folk Steder, hvor de kunde købe Medicinalvarer, der vare virksomt kontrolerede.

Selvfølgelig er det vanskeligt paa kort Tid at fremføre stærkere begrundede og mere stringente Forslag; men jeg synes, at begge Spørgsmaalene bør overvejes meget nøje, før der tages Beslutning. Utilfredsstillende løste vil de atter og atter dukke op, og jeg indser ikke rettere end, at Udvalgsbetænkningen har gjort meget lidt til Sagernes tilfredsstillende Løsning.

A. Melz.

Vestmanhavn Lægedistrikt.

Den 11te September 1909.

Med Skrivelse af 9de ds. har Amtet tilstillet mig 2 af vedk. Lagtingsudvalg afgivne Betænkninger, dels om Spørgsmaalet om Ansættelse af flere Læger paa Færøerne, dels om Spørgsmaalet om Udvidelse til Færøerne af den i det øvrige Kongerige gældende Lovgivning om Medicinalhandel. Samtidig henstiller Amtet, om jeg finder at burde udtale mig om disse Sager, saaledes at mine Udtalelser kan forelægges Lagtinget, førend dette tager endelig Stilling til Spørgsmaalene.

Jeg skal i denne Anledning udtale følgende:

I Betænkningen om

Ansættelse af flere Læger paa Færøerne

staar: »Udvalget formener, at de paa Færøerne ansatte Læger ikke kunne magte »den Opgave, der ligger for dem. De er for faa i Forhold til Befolkningen, der »bor spredt omkring paa Øer, som er adskilte ved Sunde og Fjorde, der mange »Gange ere vanskelige og til Tider umulige at befare. Lægeforholdene ville der»for ikke kunne forbedres væsentlig uden gennem Ansættelse af flere Læger, »saaledes som Lagtinget nu gentagne Gange har haft Lejlighed til at betone »overfor Regeringen.«

Naar nu dette ses i Forholdet til Vestmanhavn Lægedistrikt, hvor det jo navnlig er, at der skal ansættes Læger, nemlig een paa Vaagø og een i Sundelaget, saa maa det jo indrømmes, at det *kan* ske om Vinteren, at Fjældet mellem Vestmanhavn og Kvalvig, samt saavel Vestmanhavnsundet som Sundelaget ikke kan befares, men det er kun under saadanne Storme, at man overhovedet daarligt kan komme ud af sit Hus, og under saadanne Forhold vilde Haldersvig og Fundling ikke være bedre stillede end nu, da næppe Fjdelægen vilde være mere i Stand til at komme over Fjæld og Sund end Vestmanhavnslægen, og heller ikke har jeg nogensinde erfaret noget om, at der er hændet noget skæbnesvangert, fordi Lægen ikke kunde komme paa Grund af Uvejr. For saa vidt der altsaa

ikke kan ansættes Læge i hver eneste Bygd, vil et Par Læger til ikke afhjælpe denne Gene ved den spredte Bebyggelse, saa meget mere som der nu ved det udbredte Telefonnet i mange Tilfælde er en Mulighed for, at Lægen derigennem kan give foreløbige Raad og Anvisninger, indtil Vejret bedager sig saa meget, at han selv kan komme til Stede.

Med Hensyn til Udstationering af Motorbaade skriver Udvalget, at det »erkender, at en saadan Foranstaltning vilde lette Befolkningen i de omhandlede »Distrikter Adgangen til at søge Læge, for saa vidt Færøerne kunde siges at »være tilstrækkelig forsynede med Lægekræfter, saaledes at en Læge virkelig »kunde rejse ud, naar hans Hjælp krævedes. Dette er imidlertid for Tiden ingenlunde Tilfældet. Det hænder nemlig ikke sjælden, at en Henvendelse til »Lægen er frugtesløs, fordi denne er optaget af sin Lægegerning i eller i Nær»heden af den Bygd, hvor han bor.« Her er henvist til en »hosliggende« Skrivelse fra Næs og Gøte, som alligevel ikke er hosliggende.

Hvordan dette passer i de andre Distrikter, veed jeg ikke, men her passer det ikke; jeg tør sikkert sige, at jeg aldrig har nægtet at rejse noget Steds hen, fordi Arbejdet i Vestmanhavn var for stort dertil. Derimod har jeg ganske vist nægtet at blive Natten over i en Bygd, fordi jeg skulde hjem til mit Arbejde i Vestmanhavn, men det var jo kun i Patientens Favør, da vedkommende saa meget før fik sin Medicin med den tilbagevendende Skyds. Sidste Aar klagede ganske vist Lagtingsmand, Sysselmand Nielsen i Lagtinget over, at jeg havde nægtet at tage med en Baad til Myggenæs; men han maatte bagefter, da Sagen var bleven undersøgt, indrømme, at Klagen var ganske ugrundet.

Udvalget skriver endvidere: »Naar Lægens Tid ikke forslaar, gaar det »gerne ud over den Befolkning, der bor Lægen fjærnest eller bor i Distrikter, der »er vanskeligst at berejse. Fra saadanne Dele af Øerne henvender man sig ikke til »Lægen, førend det nødvendigvis kræves, og naar denne ikke kan træffes eller »øjeblikkelig kan følge med, medfører det gærne skæbnesvangre Følger.«

Saadanne Udsteder er f. Eks. Vigum, Gaasedal og Myggenæs, men hver Gang der fra disse særdeles vanskelig berejselige Bygder har været Bud efter mig, er jeg taget af Sted dertil; og de bliver ikke stort lettere at berejse fra Midvaag; og desuden, hvorfor skulde disse Folk være mere sikre paa at »træffe« en Læge i Midvaag end i Vestmanhavn? Det er jo dog ikke Meningen, at han skal nægte at se til syge i Midvaag og Sandevaag for altid at kunne »træffes« af de Folk, der muligvis kommer fra de afsides Bygder. Og det kan kun være disse Udbygder, der er tænkt paa, da de fra de store Bygder, hvor der er Telefon, altid spørge, før de rejse hjemmefra, om jeg er hjemme, saa jeg kan gøre mine Forberedelser, mens Mandskabet er undervejs, og straks gaa med dem, naar de kommer. Og endelig kan det vel ikke være Meningen at ville anbringe en Læge i Gaasedal eller paa Myggenæs.

Men hertil kommer et Forhold, som har den allerstørste Betydning for Lægen i Vestmanhavn. Naar Vaagø og Sundelaget skæres bort, beholder han kun Vestmanhavn Bygd og til Dels Kvivig. Selvfølgelig maa han saa have Kompensation for Indtægtstabet, nemlig *mindst* 1000 Kr. for Vaagø og 600 Kr. for Sundelaget; derom kan der jo ingen Uenighed være. Men hertil kommer et andet, hidtil upaaagtet Forhold, nemlig:

Vestmanhavn kan han vel nok sikkert beholde ubeskaaret, men Kvivig vil til Vestmanhavn have $1\frac{1}{2}$ Mil og til Midvaag $1\frac{3}{4}$ Mil, saa kommer der nogen Uenighed mellem Lægen og Kvivigerne, eller blot (som det i disse Dage er) en Misstemning mellem de to Bygder om en Lægen ganske uvedkommende Sag (Grind), vil mange Kvivigere søge Læge andetsteds for at undgaa Vestmanhavn. Lægen her vil med andre Ord ikke kunne regne sikkert med andet end sin egen Bygds Befolkning (Saksen henter jo nu Jordemoder i Ejde og vil derfor sikkert ogsaa søge Læge der) og til Dels Kvivig. Men dette vil jo betyde aandelig Død for ham; ingen dansk Mand vil kunne udholde at sidde indestængt i Vestmanhavn med en Rejse 4–5 Gange om Aaret til Kvivig eller maaske ikke en Gang det; naar Rejserne blive tagne fra dette Embede, er det simpelthen uudholdeligt.

Og endnu værre: dertil kommer, at *han med en saa yderlig indskrænket Virkekreds* (der vil saa i de mindre sygelige Perioder kunne gaa 8 à 14 Dage mellem en Konsultation) *i Løbet af 1 eller 2 Aar vil blive fuldstændig unnytig som Læge.* En Mands Dygtighed som Læge holdes nemlig kun oppe ved stadig Øvelse; jo mere han har at bestille, des dygtigere holder han sig; og har han intet at bestille, vil han meget hurtig glemme alt, særlig hvis han som ganske ung kommer i en saadan Uvirksomhed, selv om han for nylig har præsteret en meget fin Eksamen.

Selv om dette Forhold hovedsagelig vil ramme Lægen i Vestmanhavn, vil for øvrigt de andre to ogsaa komme til at lide mere eller mindre af den samme Mangel paa Arbejde.

Jeg kan derfor i Korthed fastslaa, at mine Modgrunde mod Udparcellering af Distriktet er følgende to:

1) Distriktslægen i Vestmanhavn er paa ingen Maade overbebyrdet med Arbejde, saa han kan saa helt godt overkomme det Arbejde, der forlanges af ham; og
2) skæres baade Vaagø og Sundelaget bort herfra, bliver Stillingen som Distriktslæge i Vestmanhavn absolut uholdbar.

Derimod er der to Ting, der bør gøres for Distriktet, som det nu er:

1. Der bør bygges et Amtssygehus i Vestmanhavn. Som Øernes bedste Havn bør den absolut være forsynet med Læge og Sygehus; det synes ret selvindlysende.
2. Der bør stationeres en Motorbaad her, udelukkende til Brug for Lægen. Den bør være hurtigsejlende og indrettet udelukkende til dette Brug, saa stor (c. 6 Tons), at den kan gaa gennem temmelig høj Sø, med et Rum midtskibs, hvor Lægen kan være, eventuelt helt under Dæk med sin Oppakning, og et Rum forude til eventuel Transport af Syge til Sygehuset. Dette Rum maa være grundig og omhyggelig adskilt fra Lægens Afdeling og saaledes indrettet, at det let kan desinficeres efter Brugen, samt med Plads til en Ledsager af Patienten.

Af de ovennævnte Grunde maa jeg derimod paa det bestemteste tilraade, at hvis der *skal* ansættes en Læge paa Vaagø og en i Ejde, bør Vestmanhavn Lægedistrikt ophæves og lægges sammen med Thorshavns Lægedistrikt (maaske mest praktisk Funding Sogn paa Østerø tillige); saa kunde der maaske tillige ansættes en Kommunelæge i Kvivig; han vilde til Opland faa Kvivig og Vestmanhavn og dertil største Parten af Kollefjord, som nu søger Læge i Thorshavn; og skulde endelig Kvalvig søge over Fjældet til Lægen, har de akkurat lige langt til Vestmanhavn og Kvivig. Vestmanhavnerne ville altid kunne gaa i Baad til Søndre Gjov, selv om der er Brænding i Kvivig; Folkene fra denne Bygd maa derimod absolut over Fjældet, hvis der er Brænding.

Altsaa:

Enten maa Lægeforholdene blive ved det gamle, og der bygges et Amtssygehus i Vestmanhavn, hvor der stationeres en stor, hurtigsejlende, udelukkende til Lægens Brug indrettet Motorbaad.

Eller Lægedistriktet ophæves og henlægges under Thorshavn tilligemed Funding Sogn, og der ansættes Kommunelæger i Midvaag, Kvivig og Ejde.

Men vælges denne sidste Ordning, maa man ikke overse, *at Vestmanhavn,* der er Øernes bedste og eneste sikre Havn, og som har haft Læge i 25 Aar, efter med store Ofre at have skaffet en Lægebolig, *bliver blodig forurettet.* Dog ser jeg ikke nogen tredie Udvej, da ingen dansk Mand kan sidde i Vestmanhavn, efter at Vaagø og Sundelaget er taget fra det, uden at blive Idiot.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om

Udvidelse til Færøerne af den i det øvrige Kongerige gældende Lovgivning om Medicinalhandel

forekommer de Grunde, Udvalget anfører herimod, mig aldeles betydningsløse.

Forholdet er jo nemlig det, at der i hver eneste Bygd, hvor der overhovedet er en Købmandshandel, kan blive etableret et Haandkøbsudsalg, som det kan paalægges Distriktslægen at visitere en eller to Gange om Aaret, naar han alligevel er i Bygden. Befolkningen vil kun vinde derved, idet den altid vil faa gode, kontrolerede Varer og som Regel mere for deres Penge end nu, og de vil i Udsalgene kunne faa de samme Ting, som nu hos de Handlende, eller maaske endog flere, som de nu kun kan faa hos Lægerne. Sikkert vil heller ingen af Lægerne modsætte sig, at der indrettes Haandkøbsudsalg i de Bygder, hvor Lægerne bo; jeg for mit Vedkommende vil da ikke.

Da jeg altsaa ikke kan se, at der er Grunde *mod* Udvidelsen, kan jeg kun paa det bestemteste *raade til* den; thi selv om der ingen Ulykker er fremkommet endnu af den frie Medicinalhandel, turde det maaske dog være bedst at lukke Brønden, før Barnet er druknet.

Hassager.

Til
Færø Amt.

Norderøernes Lægedistrikt.

Klaksvig — Færøerne.

Den 15de September 1909.

Den 9de September har jeg modtaget Udvalgsbetænkning i Spørgsmaalet om Ansættelse af 4 nye Læger paa Østerø og Vaagø med Henstilling om Udtalelse, inden Lagtinget tager endelig Stilling til Sagen. Paa Grund af det altfor korte Tidsrum, der gives mig til denne vigtige Sag, ser jeg mig nødsaget til at holde mig til Hovedpunkterne i følgende kortfattede Udtalelse og i øvrigt at henvise til min allerede tidligere i denne Sag afgivne Erklæring.

Hvad angaar Sagen i dens Helhed, anser jeg denne pludselige Oprettelse af 4 nye Lægeembeder, hvorved man skaber 6 smaa Lægekredse paa Vaagø, Østerø og Norderøerne, for et overilet og i sine Virkninger meget uheldigt Skridt, og jeg mener, at man foreløbig bør indskrænke sig til at anbringe en Læge i Ejde samt muligvis at flytte Lægen fra Vestmanhavn til Vaagø; men jeg skal i øvrigt i det følgende kun holde mig til den Del af Sagen, der angaar Norderøernes Lægedistrikt, da Forholdene andetsteds ikke er mig fuldt saa godt bekendt. Hvad der bør gøres for at afhjælpe Manglerne ved Lægevæsenet i mit Distrikt, er:

1) Ansættelse af Læge i Ejde;
2) Oprettelse af statsanerkendte Sygekasser i hvert Sogn;
3) Anskaffelse af en god Motorbaad, med Plads til Apotek, til Lægen i Klaksvig;
4) Omdannelse af det private Sygehus i Klaksvig til Amtssygehus;
5) Oprettelse af Apoteksfilial i Klaksvig;
6) Anskaffelse af uddannede Menighedssygeplejersker;
7) Telefon til Kalsø og Svinø.

Ved Gennemførelsen af disse 7 Punkter er saavel Østerøens *som Norderøernes* Befolkning hjulpet paa bedste Maade, medens de paatænkte Lægeansættelser ikke gavner Norderøerne, der trænger fuldt saa meget, det allermindste. For en retfærdig Betragtning er det indlysende, at Mygledal, Trollenæs, Vider-

ejde, Kvannesund, Svinø og Fuglø er daarligere stillede end Fuglefjord, Andefjord, Lervig og Gøte. At meget daarligt Vejr kan forhindre selv en Motorbaad i at bringe Lægen over Vandet til alle de nævnte Bygder, er en Eventualitet, man maa regne med; Bygderne paa Østerø kan faa og har saa ofte faaet Hjælp af en Trawler i saadanne Tilfælde, og Lægen kan, naar det er nødvendigt, altid tilbagelægge et Stykke af Vejen over Fjældet; Norderøerne har langt sjældnere Adgang til at blive hjulpne paa denne Maade. Den nu oprettede regelmæssige Motorbaadsforbindelse mellem Fuglefjord, Lervig og Klaksvig (om Sommeren 2 Gange, om Vinteren 1 Gang ugentlig) har yderligere forbedret Østerøens Stilling. Udvalget motiverer sit Forslag med, at Distrikterne er for store til, at Lægerne kan overkomme Arbejdet, og at Befolkningen altfor ofte maa vente paa Lægen, Jeg erkender denne Motivering, for saa vidt som jeg stærkt anbefaler en Læge i Ejde. Den Del af herværende Distrikt, der bliver tilbage, efter at Gjov, Funding, Fundingsbotn og maaske Eldevig er gaaet til Ejde, kan i enhver Henseende overkommes af en enkelt Læge, naar denne til sin Raadighed har de ovenfor anførte Hjælpekilder. Det hænder overalt i Verden, at en Patient maa vente i nogen Tid, fordi Lægen er optaget paa anden Maade; men de i Betænkningen anførte »skæbnesvangre Følger«, der gerne indtræffe i de fjernereliggende Bygder, naar Lægen ikke øjeblikkelig kan følge med, er aldrig indtraadt her i Distriktet i min Tid, trods de talrige Mangler, som jeg foreslaar afhjulpne.

Min Hovedanke mod Forslaget er følgende: Distriktet deles mellem 4 Læger (Ejde, Fuglefjord, Skaalefjord, Klaksvig), der hver for sig faar meget for lidt at bestille. Den Gage, der tiltænkes dem, er vel stor nok for Arbejdet, men en meget daarlig Erstatning for de Aar, en Læge maa tilbringe i altfor meget Lediggang, afskaaret fra Udvikling paa ethvert Punkt. Udvalget er ikke, som det formener, berettiget til at vente sig »kvalificerede« Læger til disse Pladser, som kun egne sig til Retræteposter for Læger, der paa Grund af Sygdom ikke kan klare sig i Konkurrencen i Danmark. Det er muligt, at Pladserne i alt Fald til Tider vil være besatte paa denne Maade, og at disse Læger for Østerøens Vedkommende trods alt vil kunne virke fyldestgørende, da det staar til deres Raadighed at henvise mere komplicerede Tilfælde til Sygehusene; men selv om man erklærer sig tilfreds med disse Udsigter for de paagældende Pladser paa Østerø, vil Forholdene i Klaksvig overhovedet ikke mere kunne ordnes tilfredsstillende. Distriktslægens Indtægter formindskes med 2000 Kroner aarlig, da min Efterfølger jo ikke vil kunne gøre de samme Erstatningskrav gældende som jeg. Lægens Indtægter vil yderligere formindskes ved Omdannelse af Sygehuset til Amtssygehus, et Krav, der i nærmeste Fremtid tænkes rejst, og som vel næppe i Længden vil kunne afvises, da Behandlingen under de nuværende Forhold er meget for dyr, og da man i alt Fald efter den foretagne Deling af Praksis paa ingen Maade kan vente, at Lægen forsyner Sygehuset med Instrumenter (Anskaffelsessummen c. 3000 Kroner, aarlig Vedligeholdelse c. 200 Kroner). Tilbage bliver en meget lille og meget daarlig lønnet Praksis, hvor man alligevel *maa* forlange en »kvalificeret« Læge, der kan klare de alsidige Krav, ogsaa til Kundskaber i Specialer, som hans Stilling ved et isoleret Sygehus, hvor alle Slags Patienter modtages, stiller til ham. Jeg tror, at den af Udvalget foreslaaede Ordning vil give Anledning til yderligere Splid og Misfornøjelse, og at den betegner en Uretfærdighed over for Nordringer, der herved for bestandig miste Udsigten til den ønskede Motorbaad. Gennemførelsen af de 7 her foreslaaede Forbedringer vil skabe en saa betryggende Hjælp for de Syge, som færøske Forhold tillader det; den vil gøre Lægens Arbejde overkommeligt ved den hurtigere Befordring og ved at fritage ham for Medicinen, og vil yde ham og Patienterne værdifuld Assistance gennem uddannede Menighedssygeplejersker; den vil fritage Mandskabet for den besværlige Skydspligt og igennem Sygekasser forringe Udgifterne til Lægen; den vil gøre det herværende Lægeembede saa godt, at Fordringerne om en til de særlige Forhold fuldt ud kvalificeret Læge er berettigede og kan fremsættes med Kraft.

Naar Udvalget, uden at raadføre sig med Lægerne, henviser de af Justitsministeriet bevilgede 3000 Kroner til Lønning af de foreslaaede 4 Læger, er

dette at betragte som en Afvisning af Beløbet, der efter det foreliggende maa opfattes som en Hjælp til en foreløbig Forbedring af Forholdene under den nuværende Ordning, saa længe indtil en anden kan opnaas. At Tilbagevisningen skulde medføre nogen Nytte, kan jeg ikke indse, og efter min Mening bør Beløbet under alle Omstændigheder modtages, indtil de foreslaaede Lægers Ansættelse har fundet Sted. Det vilde antagelig være rigtigst at anvende disse Penge til at bøde saa meget som muligt paa Skydsvanskelighederne og samtidig gøre et Forsøg paa Motorbaadsanvendelse i Lægepraksis, og da Skydsen efter min og samtlige mine Kollegers Anskuelse er dyrest og besværligst i herværende Distrikt, vilde en retfærdig Fordeling antagelig bringe c. 1000 Kroner herop. Jeg skal ikke undlade at oplyse, at jeg har modtaget et Tilbud, hvorefter jeg saa temmelig sikkert kan beregne at kunne udføre alle eller næsten alle mine Rejser i de forestaaende 5 værste Vintermaaneder (Oktober—Februar inkl.) pr. Motorbaad for c. 1000 Kroner, og at dette Forsøg, foruden at hjælpe Beboerne, tillige vilde oplyse, hvor megen eller hvor liden Gavn alle Parter har af en Motorbaad.

Kaj Jensen,
Distriktslæge.

Norderøernes Lægedistrikt,
Klaksvig — Færøerne,

Den 15de September 1909.

Den 9de ds. modtog jeg til Erklæring en Udvalgsbetænkning angaaende Medicinallovens Indførelse paa Færøerne. Da Betænkningen er kommen mig saa sent i Hænde, faar jeg kun meget lidt Tid til at udtale mig om denne vigtige Sag og maa indskrænke mig til nedenstaaende kortfattede Udtalelse.

Det fremgaar af Betænkningen, at Udvalget ikke har det fornødne Kendskab til Sagen og hverken forstaar den Fare, som den nuværende lovløse Tilstand rummer, eller det Gavn, som en god Lov paa dette Punkt medfører. Udvalget tilraader at afslaa Andragendet om Indførelse af Medicinallovgivningen med den Motivering, at Købmændene fra gammel Tid har Ret til at forhandle de almindeligst brugte Medikamenter, og at dette er til Gavn for de Bygder, der ligger fjærnt fra Læge eller Apotek. Der findes imidlertid i Thorshavn-Apotekerens Privilegium en Bestemmelse, hvorefter Apoteket er *forpligtet* til at forsyne Købmændene i alle fjernere Bygder med almindelige Medikamenter, godt tillukkede, forseglede og signerede; en Medicinallov for Færøerne vil selvfølgelig altid opretholde denne gavnlige og nødvendige Bestemmelse. Forskellen vil komme til at bestaa i, at Befolkningen i Fremtiden vil erholde *garanterede* Varer — rimeligvis billigere end nu — fra kontrolerede Udsalg, hvis Indtægter af Handelen ikke behøver at formindskes i nævneværdig Grad. Jeg skal tillade mig paa det varmeste at anbefale Indførelse af den danske Medicinallovgivning, modificeret efter færøske Forhold, og mener, at Sagen bør ordnes efter følgende Hovedpunkter:

1) Et Apotek, beliggende i Thorshavn.
2) Apoteket opretter og forsyner Apoteksfilial i Klaksvig og paa Suderø (Vestmanhavn?).

3) Apoteket forsyner, kontrolerer og er ansvarlig for Medikamentudsalg i enhver Bygd, hvor saadant ønskes. Det er ikke nødvendigt, at Udsalg finder Sted hos Købmanden, hvis en anden Person egner sig bedre. Hovedindtægten ved Salget tilfalder den Handlende.
4) I Medikamentudsalgene forhandles almindelig Haandkøbsmedicin og ganske enkelte stærkt virkende Stoffer, der kun maa udleveres efter personlig Ordre fra Lægen. Alle Medikamenter er forseglede, signerede og forsynede med Pris fra Apoteket.
5) Paa de Steder, hvor der er Læge, men intet Apotek og intet Filial, maa intet Udsalgssted oprettes, saafremt Lægen ønsker selv at forhandle Medikamenterne.

Det følger af sig selv, at hvis Norderøernes Lægedistrikt deles i de paatænkte 4 smaa Lægekredse, falder Bestemmelsen om et Filial i Klaksvig bort, og de 4 Lægekredse komme ind under § 5. Denne Ordning medfører, at man har *eet* privilegeret, kontroleret, lovmæssigt beskyttet, men ogsaa lovmæssigt forpligtet Apotek, hvortil man kan stille sine berettigede Fordringer. Fordelene ved dette er saa indlysende, at selv Lægmænd maatte kunne forstaa den. En Oprettelse af endnu et (eller flere?) Apoteker i Thorshavn og andetsteds, der kan skalte og valte med Medicinudlevering efter eget Forgodtbefindende, maa billigvis medføre, at al Kontrol med det allerede bestaaende Apotek ophører som absurd og unyttig. Den usikre og lovløse Konkurrence vil (jævnfør andre Lande med fri Medicinalhandel) bringe Priserne til at stige og Varernes Værdi til at synke. Man vil miste enhver Garanti mod Udlevering af overgemte og værdiløse Præparater, og Befolkningen vil, uden at det paa en virkelig effektiv Maade kan forhindres, kunne faa udleveret spirituøse Medikamenter — eller medikamentholdig Spiritus — ad libitum. Recepter, der efter Loven skal annulleres, fordi Midlet ved længere Tids Brug er giftigt, vil være gældende til evig Tid; man vil, hvis man f. Eks. har mistet Recepten, kunne erholde den paagældende farlige Medicin udleveret blot ved at forlange det, der »staar paa Flasken«. Midler som Strychnin kan blive hver Mands Eje, — det bruges jo f. Eks. til Ravne og Rotter — og selv om det kan gaa godt i nogen Tid, er Tanken alt andet end behagelig for den, der forstaar, hvor let en Fejltagelse sker, og hvor skæbnesvangre dens Følger er. Udvalget mener, at Spørgsmaalet kan tages op, naar der bliver Anledning dertil; jeg tillader mig bestemt at protestere imod at vente saa længe. Det ligger i høj Grad indenfor det sandsynliges Grænse, at samvittighedsløse Individer fra Færøerne, Danmark eller Udlandet starter en Forretning for andetsteds forbudte Medikamenter som f. Eks. Morfin, enten til Forhandling paa Stedet eller til videre Forsendelse, en Tanke, der ogsaa er alt andet end behagelig for den, der har talrige Erfaringer for, hvad Adgang til Morfin kan medføre. Den færøske Befolkning er i Forvejen ikke videre modstandsdygtig overfor falsk Reklame med Arkana, og ingen kan forhindre, at Landet oversvømmes med disse for det meste ganske værdiløse og altid altfor dyre Medikamenter. Der er ingen Anledning til at fordybe sig yderligere i den Slags Fremtidsbilleder; Grunden til, at man ikke for længe siden har set den Slags Ting heroppe, er, at man hidtil frivillig saa nogenlunde har fulgt den danske Medicinallov; men fra det Øjeblik, man erkender og offentlig tiltræder den lovløse Tilstand, er der al god Grund til at befrygte Følgerne. Man kan være glad over, at Øerne ikke allerede er opdagede som et Eldorado for Svindlere, og man maa have Øjet aabent for, at man ved at følge den paagældende Udvalgsbetænkning paatager sig et stort og mere end tvivlsomt Ansvar.

Saa vidt vides, er Spørgsmaalet rejst paa Grund af en Plan om Oprettelse af endnu et Apotek i Thorshavn. Det er ikke let at forstaa, at man ønsker at lægge de 2 Apoteker ved Siden af hinanden, samtidig med at man modarbejder Medicinalloven under det Paaskud, at Befolkningen ved den vil faa for lang Vej til Medicinaludsalgene. Det er heller ikke let for personlig uinteresserede at indse, at Byens Indbyggerantal berettiger Anlægget af 2 Apoteker i Thorshavn. I Danmark findes, saa vidt mig bekendt, ingen By paa under 6000 Indbyggere med

2 Apoteker, skønt Forbindelsen imellem det omgivende Opland og Apoteket er saa meget lettere end her. Til Gengæld findes mange Landapoteker og Hjælpeapoteker, svarende til de Filialer, der her er foreslaaede. Da Apotekeren vil have meget betydelige Udgifter med Oprettelsen af disse Filialer og kun vil tjene lidt paa Udsalgsstederne, vil hans samlede Indtægt efter al Beregning ikke blive større, end den nødvendigvis maa være, for at man overhovedet kan være berettiget til at stille nogen Slags Krav til ham. Ved at give ham en Konkurrent i Thorshavn, falder enhver Udsigt til den her foreslaaede *for ham* dyre, men for Befolkningen nyttige, Ordning af Medicinalforholdene udenfor Thorshavn til Jorden for bestandig.

Hvad angaar de særlige Forhold i Norderøernes Lægedistrikt, skal jeg bemærke, at som Praksis er nu, og som den ogsaa vil blive efter Ansættelse af Læge i Ejde, bør man tilstræbe at ophæve den forældede Metode, som her er Skik og Brug, at Lægen selv laver sin Medicin. Der er ikke megen Mening i at forene en Distriktslæge, en almindelig praktiserende Læge for en stor Praksis, en Sygehuslæge og en Apoteker i en og samme Person, og hvis man mener, at dennes Arbejde er for stort, vilde det være ikke saa lidt rimeligere at befri ham for hans Arbejde som Apoteker end at befri ham for det halve af hans Praksis. — Den rette Fremgangsmaade vil være at oprette et Filial i Klaksvig, og Befolkningen vil meget snart faa Øje for de mange Bekvemmeligheder, der flyder af et saadant Apotek, som er aabent hele Dagen.

Saafremt man alligevel foretrækker at overfylde Distriktet med Læger, der kun har lidt Arbejde og lidt Fortjeneste, finder jeg, at man i alt Fald er *forpligtet* til at beskytte Medicinalhandelen ved Lov, saaledes at denne sidste Hjælp til at faa noget at bestille og noget at leve af ikke berøves de mange Læger. At Lægesagen bliver ført ind i et saa forfejlet Spor, maa nødvendigvis medføre, at den Uskik, at Lægen er Apoteker, opretholdes.

Den korte Tidsfrist tillader mig ikke at gaa nærmere i Detailler. Det er ganske indlysende, at Udvalget ikke har magtet den foreliggende Sag, og man kan ikke tilbageholde sin Forbavselse over, at Udvalget ikke i rette Tid har fundet Anledning til at raadføre sig med sagkyndige.

Kaj Jensen,
Distriktslæge.

Til
Færø Amt.

Fra Færø Amt har jeg den 12te ds. modtaget en Skrivelse tilligemed Afskrift af tvende af vedkommende Lagtingsudvalg afgivne Betænkninger angaaende dels Andragende fra fire Kommuner paa Færøerne om Ansættelse af 4 nye Læger, dels et Andragende fra Apotekeren i Thorshavn om at faa udvidet den i det øvrige Kongerige gældende Lovgivning om Medicinalhandel ogsaa til Færøerne, endvidere ledsaget af Afskrifter af bemeldte Andragender samt Afskrift af en justitsministeriel Skrivelse af 8de Juni 1909, vedrørende Lægespørgsmaalet.

I Skrivelsen henstilles, hvor vidt jeg finder at burde udtale mig om disse Sager, saaledes at mine Udtalelser kan forelægges Lagtinget, førend dette tager endelig Stilling til Spørgsmaalene.

Idet jeg takker for den Lejlighed, der saaledes er givet mig til at udtale mig

om disse Sager, hvis heldige Løsning jo er af største Betydning for Befolkningen, skal jeg tillade mig at anføre:

I. Angaaende Spørgsmaalet om Etablering af de i Udvalgsbetænkningen nævnte 4 Lægestillinger, kan jeg med begrundet Mening kun omtale Betimeligheden af den indenfor Thorshavns Distrikt foreslaaede Læge i Solmundefjord.

Naar vedkommende Forstanderskab afviser Tanken om at lette Befolkningen Adgang til Lægehjælp gennem telefonisk Tilkaldelse og fri Befordring af Lægen ved Motorbaad med den Begrundelse, at »Lægerne i Thorshavn altid opgive ikke at have Tid til at rejse«, og at »om man saa en enkelt Gang har faaet en Læge til en Bygd, har han nægtet at aflægge Besøg hos andre syge Patienter i samme Bygd paa Grund af manglende Tid«, saa er denne Begrundelse i hvert Fald meget misvisende. Ved at gennemgaa mine Bøger for de to Aar, jeg den 1ste September havde været i Thorshavn, finder jeg, at af 82 Rejser, jeg i den Tid har gjort, er de 42 gaaet ind i Skaalefjorden, deraf 18 i indeværende Aars første 8 Maaneder, gennemsnitlig altsaa en Rejse hver 14de Dag, hvilket, med et tilsvarende Antal Rejser udførte af Fysikus, altsaa giver en Rejse gennemsnitlig hver 8de Dag, og stort oftere tror jeg sjælden det vil tiltrænges. Med Hensyn til den i den anden Paastand skildrede Situation, saa er den aldrig forekommet paa nogen af de nævnte 42 Rejser, og kan altsaa ikke være forefaldet saa almindelig som angivet. Naar disse Paastande derfor ikke skal betragtes som ganske løse, maa de betyde, at det, man beklager sig over, er, at man ikke til enhver Tid kan faa en ganske bestemt Læge, men det Forhold vilde jo ikke forbedres ved en Forøgelse af Lægeantallet.

Angiver ovennævnte Tal altsaa, saaledes som jeg formener, at Befolkninningen omkring Skaalefjord under normale Lægeforhold i Thorshavn, ved fornuftig Anvendelse af Telefonen og ved Stationering af Motorbaade til Lægens Befordring, ikke kan siges at være særlig daarligt stillet med Hensyn til Forskaffelsen af Lægehjælp, saa viser de tillige, at de Betingelser, »Nationalforeningen« stillede, og som Lagtinget indgik paa, for at Stillingen som praktiserende Læge i Thorshavn forenedes med Stillingen som Læge ved Tuberkulosesygehuset, paa hvilke Betingelser jeg modtog min Ansættelse, nemlig at det skulde være mig tilladt (ɔ: ogsaa moralsk muligt) at nægte at rejse, for saa vidt mit Arbejde ved Tuberkulosesygehuset ikke tillod det, ikke har været til Stede. Imidlertid mener jeg at have kunnet overkomme disse Rejser.

Naar jeg saaledes ikke kan se, at der foreligger nogen afgørende Grund til i første Række at anføre Skaalefjorden, naar Talen er om Ansættelse af nye Læger, er min Mening dog ikke den, at Adgangen til Læge og Sygepleje her ere ideelle, — tværtimod; men denne Mangel deler disse Sogne med alle andre Sogne her paa Øerne, i hvis umiddelbare Nærhed ingen Læge bor, og disse Forhold afhjælpes kun delvis ved lettere Adgang til Læge. Jeg sigter her til den overordentlige Vanskelighed, med hvilken det ofte er forbundet at skaffe de mest elementære Betingelser for den syges Behandling til Vejs. Afhjælpning af disse Mangler er vanskelig; for Anvendelse af Sygeplejersker vil ogsaa her den spredte Bebyggelse og Naturforholdene lægge Hindringer i Vejen. Den mest rationelle Maade vilde formentlig være i størst muligt Omfang paa billigst mulige Betingelser, — i Lighed med, hvad nu er Tilfældet paa Tuberkulosesygehuset — at kunne henvise Befolkningen til store, gode Amtshospitaler, en Sag, der for dette Distrikts Vedkommende burde tages under Overvejelse, naar det i en vel ikke fjern Fremtid bliver nødvendigt at bygge nyt Hospital ved Thorshavn.

Blandt de øvrige Andragere forekommer det mig, at Befolkningen paa Vaagø fremfor alle har et berettiget Krav paa at faa Læge; det drejer sig jo her om en stor Ø med betydelig Befolkning, der skal søge Læge ad lang og besværlig Vej paa en anden Ø; men i saa Fald forekommer det mig, at Lægen i Vestmanhavn burde flyttes til Kvalvig, hvor han da vilde bo mest centralt for den tilbageværende Del af Distriktet.

II. Med Hensyn til det andet Spørgsmaal om det ønskelige i, at den i øvrige Kongerige gældende Medicinallovgivning ogsaa udvides til at gælde for Færøerne, saa er jeg af den Formening, at det af saavel Læger som Befolkningen

maa anses som i højeste Grad ønskeligt, saa meget mere som denne Lovgivnings Praksis i Virkeligheden har været den gældende her, saa længe det nuværende Apotek har bestaaet, idet Medicinalhandelen jo saa godt som udelukkende har været drevet af det, dels fra selve Apoteket i Thorshavn, dels gennem de dispenserende Læger, dels gennem Købmænd paa Landet, som fra Apoteket have haft at forhandle nogle af de i det daglige Liv mest brugte Medikamenter, hvilken Ordning, som Udvalget ogsaa mener, har bestaaet til Befolkningens udelte Tilfredshed. Idet nu dette bestaaende, tilfredsstillende Forhold truer med at forandres, idet der er Udsigt til, at en Mand vil nedsætte sig som ukontroleret fri Medicinalhandler ved Siden af Apoteket, overraskes man over, at Udvalget finder, at det røgter det bestaaendes Tarv ved at tilraade intet at gøre for at bevare det.

Jeg skal i det følgende tillade mig at fremføre de Grunde, der efter min Mening tale for i nærværende Øjeblik at indføre den danske Medicinallovgivning her, og skal i saa Henseende først minde om, at Apotekervirksomheden, saaledes som den optræder i Danmark, og saaledes som den hidtil har bestaaet her, er en Embedsvirksomhed, af hvis Indehaver Samfundet ligesom af Lægen kræver en bestemt, ved Eksamen kontroleret, videnskabelig Uddannelse, hvorefter han efter Ansøgning kan faa Ansættelse, naar et Embede som Apoteker bliver ledigt. Hans derpaa følgende Virksomhed er fremdeles kontroleret af det offentlige gennem aarlige Eftersyn, foretagne af Medicinalautoriteterne; han er forpligtet til i sit Apotek at holde alle de i den danske Farmakopé beskrevne Stoffer, hvilke han kun maa udlevere efter de ogsaa heri staaende Regler og til de af Medicinalloven fastsatte Takster, hvorhos han er ansvarlig ikke alene for Stoffernes Kvalitet, men ogsaa sammen med Lægen for Dosernes Kvantitet.

Naar Samfundet paalægger Apotekerne alle disse Forpligtelser og hele dette Ansvar, er det for at faa opfyldt de Krav om Stoffernes absolute Renhed og Tilberedningens og Doseringens Nøjagtighed, som ere uafviselig nødvendige, hvor Talen er om Medikamenter, der i visse Mængder ere stærke dødbringende Gifte, eller om kemisk foranderlige Stoffer, for hvis rette Tilberedning og Opbevaring man maa have Garanti for overhovedet at kunne bruge dem; men da forekommer det mig ogsaa indlysende, at ønsker man den Garanti, der ligger i, at en Virksomhed er bundet ved saa stærk Kontrol, saa maa man ogsaa sikre dens Eksistens ved Love, der hindre, at der ved Siden af den kan oprettes en Forretning, der ganske ukontroleret driver Handel med de samme Stoffer. Her kan kun eksistere et enten—eller.

En saadan fri, ukontroleret Medicinalhandel, oprettet ved Siden af Apoteket, vil nemlig rimeligvis for det første bringe dette til at ophøre for at erstattes af en anden ukontroleret Medicinhandel; thi skal der skabes en ligefrem Forretningskonkurrence, maa selvfølgelig Vilkaarene være lige. Men hermed har man da ogsaa tabt alle Garantier; man kan ikke kontrolere Medikamenternes Godhed, ikke Udleveringen af stærke Gifte; ja, man vil end ikke kunne haandhæve det bestaaende Forbud mod Udsalg af Spiritus, idet mange Lægemidler, f. Eks. Bitterstofferne, tilberedes som Tinkturer, der utvivlsomt i passende Doser er Lægemidler, men tillige, da de ere ret billige, ville kunne bruges som Berusningsmidler. Og endelig vil der gennem saadanne Medicinalhandlere efterhaanden udvikle sig en rigelig Handel med Arkana til unyttig Udgift for Befolkningen og liden Baade for Lægekunsten.

I Henhold til det ovenfor udtalte vil jeg derfor tillade mig at tilraade, at man snarest foretager en Udvidelse af den danske Medicinallovgivning ogsaa til Færøerne med de Forandringer, som for de lokale Forhold maatte findes formaalstjenlige, f. Eks. at det som hidtil maa tillades, at Købmænd paa Landet, hvor intet Apotek eller Læge findes, for Apoteket forhandle almindelige, i det daglige Liv brugte og nærmere angivne Medikamenter.

Ærb.

Niels E. Jensen.

Thorshavn, den 18de September 1909.

Helge Krohn,
Kommunelæge.
Sandø — Færøerne.

Sand, den 23de September 1909.

Udtalelser til vedkommende Lagtingsudvalgs Betænkninger om Spørgsmaalene: 1) Ansættelse af flere Læger og 2) Medicinalhandel.

Som Svar paa ovennævnte Spørgsmaal, hvorom en Udtalelse er afæsket mig, skal jeg herved tillade mig at meddele følgende som min Anskuelse:

Til 1): Ansættelse af fire nye Læger mener jeg absolut unødvendigt og for saa vidt uheldigt og urealisabelt, som det derved vil blive umuligt baade for de nyansatte og de allerede værende Læger at eksistere baade rent materielt, og ogsaa vil de, paa Grund af det altfor lille Klientel, der derved vil blive hver enkelt til Del, gaa aandeligt til Grunde. Jeg kan i Virkeligheden kun tænke mig Muligheden af Ansættelse af een eller højst to nye Læger. I første Tilfælde vilde jeg da anse det for rimeligst, at den nye Læge blev ansat paa Vaagø; men samtidig maatte Lægen i Vestmanhavn forflyttes enten til Østsiden af Nordstrømø eller til Vestsiden af Østerø. Skulde der ansættes to nye Læger, som absolut er det højeste Antal, jeg, efter mit ganske vist ikke store, men dog nok tilstrækkelige Kendskab til Forholdene nordpaa, kan indse Nødvendigheden af for Tiden, vilde jeg anse det for rimeligst, at een ansættes paa Vaagø og een i Ejde eller saa omtrent, samt at Distriktslægen i Vestmanhavn forflyttes til Østsiden af Østerø. Hvad enten der nu ansættes en eller to paa den af mig anførte Maade, forudsætter det en Omlægning af Embedsdistrikterne, saaledes at Vaagø og Myggenæs henlægges under Thorshavns Lægedistrikt, og hele Østerø samt den nordlige Del af Strømø efter en Linie, trukket omtrent gennem Vestmanhavn og Kvalvig, kommer til at udgøre et Distrikt for sig, afløsende det nu under Distriktslægen i Vestmanhavn sorterende. Da herved Thorshavns Distrikt rimeligvis besværliggøres noget, og det nye Distrikt bliver tilstrækkelig stort, mener jeg, Sandø bør søges gjort til et Distrikt for sig, navnlig ogsaa paa Grund af dens noget afsides Beliggenhed, og derunder kunde da henlægges eventuelt Kolter og Hestø (og mest eventuelt Nolsø). Disse Grænser maa dog forstaas rent embedsmæssige, idet jeg formener, at Beboerne, lige meget i hvilket Distrikt de bo, maa have Ret til at søge Læge, hvor det falder nærmest og bekvemmest, uden Hensyn til, at han muligt bor i et andet Distrikt. Endelig maa jeg, hvis nye Læger ansættes eller skal ansættes paa de af Lagtingsudvalget foreslaaede Vilkaar, ogsaa uden at de anførte Distriktsforandringer finder Sted, henlede Opmærksomheden paa, at Honoraret for Lægen paa Sandø foranlediges forhøjet i Lighed med de nye Lægers, da Sandø ellers fremtidig vanskeligt eller slet ikke vil kunne faa Læge. (Det bemærkes, at min bundne Funktionstid er udløben om c. $^1/_2$ Aar). Ansættelse altsaa af een eller højst to nye Læger kan jeg indse nogenlunde rimeligt, med passende Fordeling, og derved maa ogsaa tænkes paa Vanskeligheden, der, trods et noget højere Honorar, altid vil være ved at faa Pladserne heroppe besatte, og som ved endnu flere Pladser sandsynligst vilde medføre, at flere af dem altid vilde staa ledige. Imidlertid er det min absolute Overbevisning, at navnlig nu, vi har faaet Telefoner næsten overalt, vil Sagen ogsaa til Befolkningens Tilfredshed kunne fremhjælpes grumme meget ved Ansættelse af uddannede Sygeplejersker i forskellige Udsogne.

Hertil vil jeg dog knytte et særligt Forslag, som jeg heroppe har faaet Ideen til, og som jeg har haabet muligt om ikke for længe at faa realiseret indenfor min Kreds. Dette gaar ud paa, at der i de forskellige (eller fleste) Bygder, hvor ingen Læge bor, oprettes, lad mig kalde det en »Hjemmelægekasse«. Derved mener jeg, at der under Bestyrelse af den eventuelle Sygeplejerske oprettes et mindre Depot (hvortil en dertil særligt indrettet Blikkasse bedst vil egne sig), bestaaende først og fremmest af de nødvendige Forbindsager og almindeligt brugte Lægemidler, som Hoffmannsdraaber, Afføringsmidler o. lign., samt Termometer, Øresprøjte, Klyster- og Udskylningsapparat o. s. v., men desuden af en særlig Afdeling, indeholdende de vigtigste Lægemidler (der kun kan faas efter Lægeordination), som Feberpulver (for voksne og Børn), Stoppemiddel, smerte-

stillende Middel, blodstandsende do., og hvad nu vedkommende Læge muligt kan ønske. Denne Afdeling skal være ledsaget af en Fortegnelse over de deri værende Midler, deres Anvendelse og sædvanlige Dosis til voksne og Børn, samt i øvrigt være aflaaset og forsynet med Paaskrift: »Maa kun anvendes efter Lægens Ordre«. Opringes nu en Læge i Telefonen med Anmodning om at komme til en eller anden Bygd, men han enten er eller skal først paa Rejse andetsteds, eller ogsaa Vejret ikke tillader i Øjeblikket at komme til den rekvirerende Bygd, kan han gennem Telefonen fra Sygeplejersken faa en nogenlunde fyldig Besked om Patienten, og saa gennem hende ordinere det foreløbigt nødvendigste ved Hjælp af »Hjemmelægekassen«. Derved mener jeg, at grumme mange Savn kan afhjælpes, og en stærkere eller maaske skæbnesvanger Udvikling af Sygdommen ofte forhindres, til Lægen selv kan komme til Stede; thi, som et gammelt Ord siger: »hurtig Hjælp er dobbelt Hjælp«. Selv nu, uden Sygeplejersker, mener jeg, saadanne Kasser med stor Fordel kan træde i Kraft. Der findes i Reglen (i ethvert Tilfælde her paa Øen) i enhver Bygd en Mand eller Kvinde, som giver sig af med og særligt egner sig til at hjælpe sine Medbeboere i Sygdomstilfælde; som har lidt Øvelse i at maale Temperatur, give Udskylning o. s. v. Under en saadans Bestyrelse kunde Kassen foreløbig stilles. Findes ingen saadan, kan det besørges af Jordemoderen i de Bygder, hvor hun bor, og som da er nærmest dertil, og ellers kan der nok findes en fra hver af de andre Bygder, som er villig dertil, og som Lægen en Dag kan samle hos sig og give et lille Kursus i de forskellige Ting. Endelig vil hertil ogsaa hjælpe, hvad jeg har tænkt at gøre her i Kredsen, at Lægerne ved Tid og Lejlighed holder nogle populære Foredrag for Beboerne om den første Hjælp ved Ulykkestilfælde, almindelig Hygiejne o. s. v.

Oprettelse af saadanne Kasser, som her oppe ved de ofte besværlige og umulige Vejr- og Søforhold synes mig at maatte være praktiske, vil næppe støde paa økonomiske Hindringer, da jeg antager, det hele kan sættes i Gang med et aarligt Kontingent af 25 Øre, naar hvert Hjem deltager som Medlem, hvorved der vil blive nok til Anskaffelse og Vedligeholdelse omtrent. Honorering af Hjælpen maa blive en privat Sag, saa længe der ikke er uddannede Sygeplejersker, og faas saadanne, falder det hele naturligt ind under Sygeplejeforeninger, som min Tid imidlertid ikke tillader mig at omtale nærmere. Jeg mener derfor, Lagtinget bør bevilge og muligt faa Ministeriet eller Rigsdagen til at bevilge Midler til Uddannelse af særligt dertil egnede Kvinder fra de forskellige Bygder som Sygeplejersker paa de herværende Hospitaler og Sygehuse.

Til 2) Medicinalhandel maa jeg absolut anbefale, at den i det øvrige Rige gældende Medicinallov udvides til ogsaa at gælde her; dog tror jeg, det var rigtigt og maaske ogsaa nødvendigt, om her blev oprettet endnu et Apotek, hvor det saa end bedst bør ligge, hvad jeg ikke tør udtale mig om.

Da min Tid er og har været meget knap i den senere Tid paa Grund af Epidemi, beder jeg undskylde den hele, lidt forjagede Skrivelse; men jeg ønskede, om muligt, at give mit Bidrag til Sagen.

Ærb.

H. Krohn.

Til
Amtmanden.

Trykt i »Færø Amtstidende«s Bogtrykkeri.

Bilag 10.

Udvalgsbetænkning

angaaende Sagen om Statstilskud til Havneanlæg.

Efter at Lagtinget i sin Samling 1905 havde vedtaget at indgaa til Justitsministeriet med Andragende om, at der ved Statens Foranstaltning maatte blive foretaget en sagkyndig Undersøgelse af de færøske Havneforhold i deres Helhed, har Ministeriet for offentlige Arbejder i Aaret 1907 ladet foretage en saadan Undersøgelse ved daværende Ingeniørassistent under Vandbygningsvæsenet, nuværende Professor ved den polytekniske Læreanstalt, Patle Bruun. Dennes Indberetning om den saaledes foretagne Undersøgelse blev i f. A. forelagt Lagtinget ved Justitsministeriets Skrivelse af 22de Juli 1908.

Det af Lagtinget i 1908 nedsatte Udvalg afgav en Betænkning af 19de September, som findes i Lagtingstidende for s. A. Side 11—16. Af Udvalgets Indstillingspunkter vedtog Lagtinget følgende:

1. Lagtinget betoner overfor Justitsministeriet Nødvendigheden af, at Havneforholdene paa Færøerne i Fiskeriets og den almene Samfærdsels Interesse blive forbedrede ved Statskassens Bistand.
2. Endelig anmoder Tinget om, at Justitsministeriet vil give Tinget en Meddelelse om Ministeriets Stilling til denne Sag i sin Almindelighed.

Tinget rettede derhos i 1908 en telegrafisk Henvendelse til Vandbygningsdirektøren om at komme til Færøerne for at forhandle med Tinget i samme Samling om forskellige foreliggende Spørgsmaal om Havneanlæg, men man fik det Svar, at dette ikke kunde lade sig gøre.

Ved Tingets Sammentræden i Aar forelaa der en Skrivelse fra Justitsministeriet af 3die Juli d. A., hvori det meddeles Lagtinget, at Vandbygningsdirektør Westergaard og Fuldmægtig i Ministeriet for offentlige Arbejder, Ekspeditionssekretær P. Nørgaard, vilde afrejse til Færøerne for at konferere med Lagtinget angaaende de Punkter i Sagen angaaende de færøske Havneforhold, for hvis Vedkommende Tinget maatte anse saadan Forhandling for ønskelig. Denne Konference er foretaget. Direktør Westergaard og Fuldmægtig Nørgaard har dels konfereret med Lagtinget, dels med et af Lagtinget i den Anledning nedsat Syvmandsudvalg. Efter at denne Forhandling havde fundet Sted, har Lagtinget paa Forslag af nævnte Udvalg vedtaget at opfordre de interesserede Kommuner til at fremkomme med Udtalelser om deres Stilling til de forskellige af Ingeniør Bruun udarbejdede Projekter samt om, hvilke Bidrag der af Kommunerne kan ventes ydede til Dækning af Udgifterne ved Gennemførelsen af de Projekter, som Kommunerne ønsker fremmede.

Derefter er til Lagtinget indkommet følgende Henvendelser fra Kommunerne:

I. Vedrørende Strømø Syssel.

1) Andragende fra Thorshavns Byraad med forskellige Bilag, deriblandt Betænkning fra vedkommende Byraadsudvalg, om Anlæg af en Fiskeri- og Trafikhavn ved Thorshavn.
2) Andragende fra Forstanderskabet for de forenede Sognes Kommune i Sydstrømø Præstegæld om Anlæg af en Dæknole ved Hestø.
3) Andragende fra Forstanderskabet for Nolsø Sogns Kommune om Anlæg af en Dæknole ved Nolsø Ejde og en Havn ved Nolsø.
4) Andragende fra Forstanderskabet for de forenede Sognes Kommune i Nordstrømø Præstegæld om Anlæg af en Dæknole ved Kvivig.
5) a. Skrivelse fra Forstanderskabet for Vestmanhavn Sogns Kommune om Kajanlæg ved Vestmanhavn.
   b. Skrivelse fra Kongsbonde, Købmand Olaf á Heygum om samme Sag.

II. Vedrørende Østerø Syssel.

6) Andragende fra Forstanderskabet for Andefjord og Fuglefjord Sognes Kommune, dels om Fremskaffelse af Plan og Overslag vedrørende Havneanlæg ved Andefjord i umiddelbar Nærhed af det af Beboerne benyttede Landingssted, dels om Anlæg af en Baadehavn ved Lervig.
7) Andragende fra Forstanderskabet for Ejde Sogns Kommune om Anlæg af en Baadehavn ved Ejde.
8) Skrivelse fra Forstanderskabet for Sjov Sogns Kommune angaaende de i Kommunen projekterede Havneanlæg.
9) Andragende fra Forstanderskabet for Næs og Gøte Sognes Kommune om Planer og Overslag vedrørende en Motorbaadehavn ved Nordregøte, en Pier ved Sydregøte og en Havn ved Saltangeraa.

III. Vedrørende Norderøernes Syssel.

10) Andragende fra Forstanderskabet for Vaag Sogns Kommune, Norderøerne, om Anlæg af en Pier ved Klaksvig.

IV. Vedrørende Vaagø Syssel.

11) Andragender fra Forstanderskabet for Vaagø Præstegælds Kommune af 16de August og 13de September d. A. angaaende Havneanlæg i Midvaag, Sandevaag og Sørvaag.

V. Vedrørende Sandø Syssel.

12) a. Andragender fra Forstanderskabet for Sandø Præstegælds Kommune om Anlæg af en Pier ved Sand og en Havn ved Skopen.
   b. Andragende fra Beboere af Skopen om Anlæg af en Havn ved Skopen.

VI. Vedrørende Suderø Syssel.

13) Andragende fra Forstanderskabet for Frodebø Sogns Kommune om Havneanlæg ved Trangisvaag.
14) Andragender fra Forstanderskabet for Vaag Sogns Kommune af 24de August og 20de September d. A. om Anlæg af en Pier ved Vaag.
15) Andragende fra Forstanderskabet for Kvalbø Sogns Kommune om Anlæg af en Læmole ved Hamranæs i Kvalbø.
16) Andragende fra Forstanderskabet for Famien Sogns Kommune om Gennemgravning af en Revle ved Famien.
17) Andragende fra Forstanderskabet for Sumbø Sogns Kommune om Fremskaf-

felse af Plan og Overslag over Anlæg af en Pier ved Landingsstedet Mølen i Sumbø.

18) Skrivelse fra Forstanderskabet for Porkere Sogns Kommune angaaende Havneforholdene i Kommunen.

Udvalget har endvidere modtaget en Afskrift af en Skrivelse af 1ste September d. A. med Bilag fra Vandbygningsdirektør Westergaard, hvori han i Anledning af forskellige Udtalelser og Ønsker m. H. t. Ændringer m. m. i de forskellige Projekter til Anlæg af Havne og Pierer giver forskellige Oplysninger.

Med Hensyn til Sagen i sin Almindelighed kan Udvalget tiltræde de Betragtninger, som findes i vedkommende Udvalgsbetænkning i Fjor, denne Sag vedrørende.

Man kan ikke stærkt nok betone Nødvendigheden af, at Havneforholdene bliver forbedrede i betydeligt Omfang.

En saadan Foranstaltning vil, som det fremgaar af de foreliggende Overslag af Ingeniør Brun, blive ret kostbar. Færøernes Befolkning er faatallig, og Skatteevnen rundt omkring i Sognene er overvejende meget ringe. Deraf følger, at de Bidrag, man fra Sognenes Side kan yde til de forskellige Anlæg, ikke vil blive store i Sammenligning med Anlægsomkostningerne. Man haaber imidlertid paa, at der ved betydelige Tilskud fra Statskassen vil kunne foretages den nødvendige Forbedring af Havneforholdene. I saa Henseende har man haft for Øje de store Beløb, der fra Statskassen er bevilgede til Havneanlæg i det egentlige Kongerige.

Færøerne er et Amt i Kongeriget, og man kan ikke se rettere end, at det enten før eller senere vil faa megen Betydning for hele Riget, at Havneforholdene her paa Øerne forbedres saaledes, at det vil blive muligt at drive et moderne Storfiskeri herfra, hvortil Øernes Beliggenhed som bekendt er fortrinlig. Naar der paa de bedste Fiskepladser her anlægges brugbare mindre Fiskerihavne, og der samtidig anlægges heldig beliggende Udførselshavne, vil det være muligt at udnytte Havets Rigdomme saaledes, at de i første Række kommer danske Statsborgere tilgode. Som Forholdene for Tiden er ordnede, beror det udelukkende paa de stærkt svingende Saltfiske- og Klipfiskepriser, om det Fiskeri, som nu drives med billige ældre Fiskekuttere, skal svare Regning. Der haves ikke Betingelser for Udførsel af levende Fisk eller Fisk i Is af nogen nævneværdig Betydning. Naar man ser hen til, at britiske Damp-Trawlere, som driver Fiskeri i Farvandet omkring Færøerne og Island, kan indrette sig ganske efter Markedets Behov og efter Omstændighederne kan tilføre dette Fisk i fersk eller saltet Tilstand, vil det være klart, at man fra Færøerne ikke kan bestaa i Konkurrencen. Anlægges der imidlertid Fiskeri- og Udførselshavne paa Færøerne, har man derved skabt de vigtigste Betingelser for, at den indenlandske Kapital og Foretagsomhed kan bestaa i Konkurrencen med de fremmede.

Fiskeriet er Færøernes Hovednæringsvej, og det er denne, man netop nu maa støtte. Priserne paa Saltfisk og Klipfisk er stadig dalende, og Udsigterne derfor ikke lyse. Som Følge heraf er det af største Vigtighed, at man netop nu skaber Betingelser for en Reform paa Fiskeriets Omraade. En saadan Reform bør gennemføres allerede, forinden den Kapital, som er anbragt i færøske Fiskeriforetagender, er gaaet tabt. Det kan ikke skjules, at det i Øjeblikket er vanskeligt for færøske Fiskeriforetagender at balancere, og for mange af disse har Udgifterne i flere Aar oversteget Indtægterne. Man kan ikke være blind for, at hvis dette Forhold fortsættes, vil den Kapital, som gennem vellykket Handel og Fiskeri er indvundet, siden Handelsloven af 21de Marts 1855 emanerede, staa i

Fare for at tabes. At dette vil betyde en saa stor Svækkelse for Færinger, færøsk Forretningsliv og færøsk Foretagsomhed, som der skal Aarrækker til at overvinde, er indlysende. Det er derfor med Rette, naar den færøske Befolkning ser sin Eksistens truet og betragter en heldig Løsning af Havnesagen som et Livsspørgsmaal for Befolkningen.

Ser man hen til det færøske Skibsfiskeri, om hvis Omfang man har paalidelige Oplysninger, vil man lægge Mærke til, at det er betydelige Mængder af Fisk, som indvindes. Hertil kommer, at der paa Færøerne drives et meget betydeligt Fiskeri med Robaade, hvorover Oversigt mangler. Der er ingen Tvivl om, at Fiskemængden ved et mere rationelt drevet Fiskeri vil kunne øges betydeligt; men en betydelig Udvidelse kan ikke foregaa, medmindre der tilføres Driften mere Kapital. En yderligere Anbringelse af Kapital i Fiskeriforetagender vil være et altfor vovelig Skridt under de nuværende slette Havneforhold og deraf følgende usikre Afsætningsforhold.

Paa Lagtingets Henvendelse i Fjor til Justitsministeriet har man, som bekendt, ikke modtaget noget direkte Svar. At man imidlertid fra Statsmyndighedernes Side vil stille sig velvilligt til den her foreliggende Sag, og at man tilfulde anerkender Sagens store Betydning, fremgaar af, at Havneforholdene i Almindelighed er blevne undersøgte ved Statens Foranstaltning, og at Ministeriet har sendt Vandbygningsdirektør Westergaard og Fuldmægtig Nørgaard herop for at konferere med Lagtinget. Man skal i saa Henseende ogsaa henvise til de Udtalelser, som Justitsministeren paa Regeringens Vegne fremsatte i Folketinget i Rigsdagens ordinære Samling 1908—09 (jfr. Folketingets Forhandlinger Sp. 4862—70). Her udtaler Ministeren bl. a., at man ved Afgørelsen af den Støtte, der andrages om fra færøsk Side, vil »tage Hensyn til de særlig trange og haarde Vilkaar, hvorunder vore Landsmænd paa disse Øer leve, ogsaa deres i økonomisk Henseende begrænsede Evne til at afhjælpe disse Savn«, og at man vil tage særligt Hensyn til de Ønsker, som fremkommer fra deres lovlige Repræsentanter. Det udtales endvidere, at Bevillingsmyndighederne ikke har set smaat paa Færøernes Ønsker og Krav, og heller ikke i Fremtiden vil gøre det. Endvidere skal man henvise til de Udtalelser, som fremkom samtidig fra Formanden for Folketingets Finansudvalg (Folketingets Forhandlinger Sp. 4870—71), hvori det erkendes, at betydelige Forandringer bl. a. ogsaa paa Havnevæsenets Omraade er nødvendige, hvis Færøerne skal følge med i Verdens almindelige kulturelle og økonomiske Kapløb. Men Spørgsmaalet om, hvor meget Færøerne skal tilskyde, og hvor meget Staten skal tilskyde, maa blive afgjort ved Forhandling i de enkelte Tilfælde. Det forekommer derfor Udvalget, at man har god Grund til at vente, at Bevillingsmyndighederne vil strække sig ret langt i en Sag som Havnesagen, der, med megen Berettigelse, af Befolkningen betragtes som Færøernes Livssag.

Udvalget skal nu gaa over til at behandle de foreliggende Andragender om Forbedring af Havneforholdene, idet man bemærker, at forskellige af disse savner den fornødne Begrundelse, men dette kommer formentlig af, dels at Forstanderskaberne ikke har faaet ret megen Tid til at begrunde Svaret til Lagtinget, dels at Forstanderskaberne forudsætter, at Lagtinget har det fornødne Kendskab til Forholdene, saaledes at man uden videre kan skønne over de Anlægs Berettigelse, hvorom der er Tale.

Udvalget vil behandle Andragenderne sysselvis i den Orden, hvori de foran er anførte:

I. *Strømø Sysselø.*

1. Havneanlæg ved Thorshavn.

Der forelaa i Fjor et Andragende fra Thorshavns Kommunalbestyrelse om, »at der ved Thorshavn maatte blive anlagt en Statshavn af en saadan Størrelse, at den vil kunne benyttes som Trafik- og Fiskerihavn i al Slags Vejr, hvilket Kommunalbestyrelsen antager kun kan tilvejebringes gennem et af de store Projekter, henholdsvis til 3,000,000 Kr. og 3,600,000 Kr.« Efter at Lagtinget havde rettet sin omtalte Henvendelse til de kommunale Myndigheder, deriblandt Thorshavns Byraad, har man fra dette modtaget medfølgende Skrivelse af 8de September d. A. med Bilag.

Man kan henvise til den af vedkommende Byraadsudvalg afgivne Betænkning med tilhørende Bilag. Det Havneanlæg, som Byraadet ønsker fremmet som principalt, omtales af Ingeniør Bruun i hans Indberetning Side 51—53 som Projekt III. Anlægsomkostningerne er anslaaede til 3,600,000 Kr. Saafremt dette Projekt imidlertid ikke maatte kunne realiseres, har Byraadet subsidiært udtalt Ønsket om, at det af Ingeniør Barner udarbejdede Projekt I — Ingeniør Bruuns Indberetning Side 50—51 — maa komme til Udførelse. Saafremt enten det ene eller det andet af disse Projekter kommer til Udførelse, har Byraadet tilsagt et Bidrag fra Kommunen paa 350,000 Kr.

Udvalget erkender, at det vil have den allerstørste almene Betydning, om der i Thorshavn kunde blive anlagt en Havn af et saadant Omfang som ansøgt.

Thorshavn er Færøernes største By, og den ligger gunstig for Skibe, som udefra besejle Øerne. Hertil kommer, at Byens centrale Beliggenhed gør den vel egnet til at være det vigtigste Led i Øernes Ind- og Udførsel. Udvalget formener derfor, at en Statshavn ved Thorshavn vil være at anbefale. Naar Havnen anlægges som et Statsforetagende, gaar man ud fra, at Lagtinget vil faa Indflydelse paa de Regler, som vedtages for Havnens Benyttelse og Drift, og man vil derigennem faa den største Betryggelse for, at Havneanlægget nogenlunde ligelig vil kunne komme Færøerne tilgode. Anlægges og drives Havnen som en kommunal Havn med Tilskud fra Staten, vilde man være afskaaret fra at øve Indflydelse paa Havnens Drift, eller i alt Fald ikke med samme Ret kunne udøve en saadan.

Medens Udvalget saaledes let kan blive enigt om, at et Havneanlæg ved Thorshavn, udført efter Ingeniør Barners Projekt I eller Ingeniør Bruuns Projekt III, vil være af stor almen Betydning for Færøerne, fremkommer der mange Betænkeligheder, naar henses til det store Beløb, som Anlægssummen andrager. Udvalget kan imidlertid udtale, at intet af de projekterede mindre bekostelige Anlæg vil kunne gøre Fyldest, og man finder derfor, at skal Havneforholdene ved Thorshavn forbedres væsentlig, — og dertil er der som bekendt megen Trang, — maa det ske ved Udførelse af et af de Projekter, som Thorshavns Byraad, og forhen Kommunalbestyrelsen, har foretrukket, — saafremt man da ikke ved nærmere Forhandling med Thorshavns Byraad, eventuelt gennem nye Undersøgelser, maatte finde det formaalstjenligt at fremkomme med Planer og Overslag til et nyt Havneprojekt.

Byraadets Tilbud om at yde en Sum af 350,000 Kr. som Kommunens Tilskud til Anlægget, er af en saadan Størrelse, at det tilfulde maaler, hvilken Betydning man tillægger Spørgsmaalet. I Forhold til Kommunens Skatteevne i Øjeblikket er det en saare alvorlig Sum. Hvis Kommunen imidlertid kan optage et saa stort Laan paa lempelige Vilkaar, skønner man, at den ved de Betingelser for Udvikling og økonomisk Opsving, som et saadant Havneanlæg skaber, vil kunne bære de ved Laanets Forrentning og Afbetaling forbundne Udgifter. Thorshavns By egner sig vel til Udvidelse, og den vil ganske sikkert udvide sig betydeligt, for saa vidt et tilfredsstillende Havneanlæg udføres ved Byen.

Skulde der være Mulighed for at faa en saa stor Bevilling af Statskas-

sen, som nødvendigt til Realisationen af et af de Havneprojekter, Byraadet har ønsket bragt til Udførelse, føler Udvalget sig overbevist om, at Havneanlægget, direkte eller indirekte, vil medføre et saadant Opsving i Fiskeri og Næringsliv, at man i Tidens Løb vil anse Bevillingen for vel anvendt, og Udvalget mener derfor at kunne tilraade Lagtinget at indsende Andragendet fra Thorshavns Byraad til Justitsministeriet med sin Anbefaling, idet man forudsætter, at Ministeriet vil forhandle nærmere med Byraadet om Sagens Enkeltheder, at Lagtinget vil blive hørt paany, hvis man maatte være sindet at udføre et andet Projekt end det af Byraadet udpegede, og endelig at Havnen ved Thorshavn anlægges som Statshavn, og at Reglerne for dens Benyttelse og Drift forelægges Lagtinget til Betænkning.

2. Dækmole ved Hestø.

Anlægget findes omtalt i Ingeniør Bruuns Indberetning Side 47—48, og Anlægssummen er anslaaet til 5700 Kr. Det vil være af saa megen Betydning for Bygdens Beboere, at Anlægsomkostningerne ingenlunde kan siges at være uforholdsmæssig store. Hestø udgør en Del af Kirkebø Sogn og har 115 Indbyggere. Det er af Beboerne tilbudt at lade Øens 30 skattepligtige Mænd yde et Arbejde af 2—300 Arbejdsdage. Udvalget finder denne Form for Tilbud mindre hensigtsmæssig, hvorfor man ikke kan anbefale den. Man finder, at saafremt Forstanderskabet garanterer en Sum af 1000 Kr., vilde man kunne anbefale, at Anlægget udføres saaledes, at der fra Statens Side tilskydes Resten. Et Beløb af 1000 Kr. vil næppe overstige Bygdens Evne, naar henses til de Fordele, som opnaas, men man finder denne Sum for passende. Man mener derfor at burde anbefale Lagtinget at indsende Andragendet fra Forstanderskabet for de forenede Sogne i Sydstrømø om Dækmoleanlæg ved Hestø til Justitsministeriet med Anbefaling, saaledes, at Hestø Bygd udreder 1000 Kr. til Anlægget.

Man forudsætter, at der om dette Anlæg, som om alle i denne Betænkning senere omhandlede Anlæg, vil blive ført Forhandling mellem Ministeriet og vedkommende kommunale Myndighed.

3. Havneanlæg ved Nolsø.

Andragendet gaar ud paa, at der maa blive anlagt en Dækmole ved Nolsø Ejde og en Havn ved Nolsø. Disse Anlæg omhandles i Ingeniør Bruuns Indberetning Side 48—50. Anlægsomkostningerne er anslaaede til henholdsvis 15,500 Kr. og 150,000 Kr. Kommunen erklærer, at den ikke vil kunne bidrage noget væsentligt til Anlæggets Udførelse. Det omhandlede Anlæg vilde faa megen Betydning for Nolsø Bygd, hvis Beboere er flinke Fiskere; men Udvalget finder, at dette Andragende ikke for Tiden bør frommes, da det ikke kan anses for saa absolut nødvendigt, at man uden Bidrag fra Sognet skulde anbefale et saa dyrt Anlæg til Fremme.

4. Anlæg af en Dækmole ved Kvivig.

Andragendet gaar ud paa, at der anlægges en Dækmole ved Kvivig efter Ingeniør Bruuns Projekt, omtalt i hans Indberetning Side 59. Omkostningerne er anslaaede til 20,000 Kr., og Kvivig Sogn tilbyder at udrede 4000 Kr. af Anlægssummen. Det omhandlede Anlæg er meget nødvendigt. Kvivigs Beboere er udmærkede Fiskere, men deres Virksomhed hemmes betydeligt af de særdeles uheldige Landingsforhold. Saafremt det ansøgte Dækmoleanlæg udføres, vil der være skabt saa gode Betingelser for Kvivigs Beboere til at drive Fiskeri, som overhovedet kan skabes ved overkommelige Beløb. Det af Sognet tilbudte Bidrag maa siges at staa i passende Forhold til dettes Ydeevne. Man kan derfor forudsætte, at Lagtinget indsender vedkommende Andragende til Justitsministeriet med sin bedste Anbefaling, saaledes at Anlægget vedligeholdes af Kvivig Sogn og drives efter nærmere fastsatte Regler.

5. Kajanlæg ved Vestmanhavn.

Andragendet tilsigter, at der ved Lagtingets Foranstaltning maa blive fremskaffet Planer og Overslag vedrørende Kajanlæg ved Vestmanhavn. Saadan Plan og Overslag er tilstillet Lagtinget fra Vandbygningsdirektør Westergaard. Der foreligger ikke nærmere Udtalelser fra Forstanderskabet, men et af dettes Medlemmer, Købmand Olaf á Hoygum, der er interesseret i de Arealer, hvorpaa Anlægget tænkes udført, har i hoslagte Skrivelse, dateret København 15de August 1909, nedlagt Indsigelse mod Anlægget, hvilken Indsigelse dog formentlig skyldes en Misforstaaelse. For Tiden vil Lagtinget ikke kunne foretage mere i denne Sag, men man bør formentlig meddele Forstanderskabet de fra Direktør Westergaard modtagne Oplysninger m. m. og tilstille samme en Afskrift af Olaf á Hoyguns Skrivelse.

II. Østerø Syssel.

6 a. Havneanlæg ved Andefjord.

Andragendet gaar ud paa, at der tilvejebringes nye Planer og Overslag over Anlæg af en Havn ved Andefjord i umiddelbar Nærhed af det nu af Beboerne benyttede Landingssted. Naar saadanne Planer og Overslag foreligger, agter Andragerne atter at tage under Overvejelse Spørgsmaalet om eventuelt Bidrag til et saadant Anlæg. Dette Andragende kan Udvalget anbefale, idet man forudsætter, at de omtaldte Planer og Overslag kan udarbejdes paa Grundlag af de af Ingeniør Bruun foretagne Undersøgelser.

6 b. Baadehavn ved Lervig.

En saadan Havn er projekteret af Ingeniør Bruun og findes omtalt i hans Indberetning Side 68—69. Paa Overslaget er Anlægssummen anslaaet til 370,000 Kroner. Forstanderskabet anbefaler meget, at denne Havn anlægges, under Hensyn til det meget betydelige Fiskeri, som drives fra Lervig. Det oplyses, at Lervig har c. 380 Indbyggere, at disse lever udelukkende af Fiskeri, og at dette hidtil er drevet med aabne Baade. Det anføres endvidere, at Lervigsmænd er flinke Fiskere, og at Befolkningens Eksistens trues paa Grund af, at fremmede Trawlere antagelig allerede har ødelagt de Fiskegrunde, der særlig har været søgte af de aabne Baade. Saa snart Havnen er anlagt, antager man, at Motorbaade vil blive anskaffede, for at man med saadanne Fartøjer kan søge ud paa nye, fjernere liggende Fiskegrunde. Forstanderskabet tør imidlertid ikke foreløbig — paa Grund af de daarlige Tider — gaa med til at bebyrde Kommunen med saa stor Gæld, som en nok saa lille Andel af Anlægssummen vil medføre; men man forbeholder sig, saa snart Tiderne maatte bedre sig noget, at ville tilbyde at yde Bidrag efter Evne til Fremme af Anlægget.

Udvalget kan tiltræde de Betragtninger, som Forstanderskabet gør gældende med Hensyn til Havnens Betydning; men man nærer Betænkelighed ved at anbefale Anlægget til Udførelse, saa længe der ikke fra vedkommende Kommune foreligger et Tilbud om Tilskud til Anlægget. Man skal dog tilføje, at det næppe kan ventes, at Bygden, der hører til Fuglefjord Sogn, i en overskuelig Fremtid vil kunne yde et saa betydeligt Bidrag til Anlægget, at det udgør nogen væsentlig Del af Overslagssummen. Naar der er anlagt en forsvarlig Baadehavn ved Lervig, vil Bygden ganske sikkert vokse meget stærkt, da den, bortset fra de daarlige Havneforhold, har udmærkede Udviklingsbetingelser. Udvalget skal sluttelig tilføje, at en Baadehavn (Fiskerihavn) ved Lervig egentlig hører til de vigtigste mindre Fiskerihavne, som bør anlægges. Sagen bør imidlertid formentlig forelægges Ministeriet med Henstilling om, hvor vidt Staten vil kunne anlægge en Havn som den omhandlede uden Tilskud fra vedkommende Sogn.

7. Baadehavn ved Ejde.

Forstanderskabet ønsker Ingeniør Brauns Projekt udført. Dette omtales i Ingeniørens Indberetning Side 61—62. Anlægssummen er anslaaet til 325,000 Kr. Kommunen tilbyder at yde indtil 10,000 Kr. Bygden Ejde med c. 500 Indbyggere bebos udelukkende af Fiskere. Den udgør sammen med Bygderne Lysaa, Svinaaer, Nordskaale og Øre en særlig Kommune. Hvad der er anført med Hensyn til Lervig, gælder ogsaa for Havnen ved Ejde. Bygden ligger godt for Fiskeri, og Ejdesmænd er kendte som udmærkede Fiskere. Anlægget er imidlertid saa dyrt, at Udvalget for nærværende Tid ikke tør forvente, at Havnen vil kunne anlægges med et Tilskud fra Staten paa 315,000 Kr. Man maa imidlertid udtale, at et Tilskud fra Kommunen paa 10,000 Kr. ikke er nogen ringe Sum i Forhold til dens Skatteevne for Tiden. Udvalget kan, saaledes som Sagen foreligger, kun henstille Andragendet til Ministeriets gunstige Overvejelse. For saa vidt der ved Forhandling mellem Ministeriet og Kommunen kan træffes en tilfredsstillende Ordning om Udredelsen af Anlægsomkostningerne, kan man paa det bedste anbefale Anlægget til Udførelse.

8. Havneforholdene i Sjøv Sogns Kommune.

Da der for Tiden ikke foreligger nogen Begæring om Fremme af noget af de i denne Kommune projekterede Havne- eller Pieranlæg, vil Spørgsmaalet indtil videre være at stille i Bero.

9. Havneforholdene i Næs og Gøte Sogne.

I Næs og Gøte Sogne er der af Ingeniør Bruun (Indberetning Side 65—67 og 68) projekteret 1) Baadehavn ved Saltangeraa og 2) Pier ved Nordregøte. Forstanderskabet andrager nu om, at det maa blive undersøgt, hvad det vil koste at faa anlagt en Motorbaadehavn ved Nordregøte, en Pier ved Sydregøte og en Havn ved Saltangeraa, som har Dybde nok til, at Kuttere kan ligge der om Vinteren, med Dokanlæg for større Skibe. Udvalget kan anbefale, at saadan Undersøgelse snarest belejligt maa blive foretaget. Antagelig vil der ikke kræves yderligere Undersøgelse paa Stedet, idet man tør gaa ud fra, at Planer og Overslag vil kunne udarbejdes paa Grundlag af Ingeniør Bruuns Undersøgelser.

III. Norderøernes Syssel.

10. Anlæg af en Pier ved Klaksvig.

Anlægget omhandles i Ingeniør Bruuns Indberetning Side 71—72. Anlægssummen er anslaaet til 52,000 Kr. Forstanderskabet mener mulig at kunne udrede 10 pCt. af Overslagssummen. Udvalget antager, at et saadant Anlæg vil have megen Betydning for den i Klaksvig allerede værende Trafik. Saafremt Forstanderskabet er af samme Mening, antager man, under Hensyn til Anlæggets hele Beskaffenhed og Sognets Størrelse, at et Tilskud paa 10,000 Kr. fra Kommunen vil være passende. Saafremt en saadan Sum tilskydes fra Kommunens Side, vil man kunne anbefale Anlægget til Udførelse. Samtidig bør Kommunen anlægge god Vejforbindelse rundt om hele Havnen, saaledes at Varetransport kan foregaa med Hest og Vogn.

IV. Vaago Syssel.

11 a. Havneforholdene ved Midvaag.

Forstanderskabet har i sin Skrivelse af 16de August d. A. andraget om, at der maa blive anlagt en Pier ved Midvaag. Denne er projekteret af Ingeniør

Bruun og omtales i hans Indberetning Side 44—46. Anlægsomkostningerne er anslaaede til 20,000 Kr. Forstanderskabet tilbyder at udrede 2000 Kr.

Efter at Direktør Westergaards Skrivelse af 1ste September d. A. med Bilag var modtaget, har Forstanderskabet indgivet et Andragende af 13de September d. A., hvori der ansøges om, at den i samme Skrivelse omhandlede Baadehavn paa Sydsiden af Midvaagsbugten maa blive anlagt. Anlægssummen er beregnet til 210,000 Kr. Forstanderskabet tilbyder til dette Anlæg at udrede 25,000 Kr.

Medens Pieranlægget formentlig vil have sin største Betydning for Trafikken paa Midvaag, vil den projekterede Baadehavn udelukkende komme Fiskeriet tilgode. Da Vaagøen ligger godt for Fiskeri, og da den bortset fra Sørvaag har meget slette Havneforhold, vil der være megen Anledning til at fremme det her omhandlede Anlæg, særlig ogsaa i Betragtning af, at Bygden i de senere Aar er gaaet over til at drive Fiskeri med Motorbaade. Den herved udviste Foretagsomhed bør efter Udvalgets Mening støttes, idet det ingenlunde er nogen ringe Risiko, de paagældende Fiskere løber ved at anskaffe og drive de forholdsvis kostbare Motorbaade under saa ugunstige Havneforhold. Udvalget skønner, at et Tilskud fra Kommunen paa 2000 Kr. til Pieranlægget egentlig maa siges at være noget lavt ansat i Forhold til Anlæggets Beskaffenhed og dets Betydning for Trafikken. Derimod anser man et Tilskud af 25,000 Kr. til Havneanlægget for at være tilstrækkeligt, saa klækkeligt, at det sammenlagt med de omhandlede 2000 Kr. i det hele kan siges at være saa stort, at Sognet ikke kan paatage sig et større Beløb. Midvaag Sogn har c. 450 Indbyggere. Efter Konference med Mænd, stedkendte i Midvaag, er der hos Udvalget opstaaet nogen Tvivl om, hvorvidt Havnen, saaledes som den er projekteret, vil blive tilstrækkelig rolig for Baadene. Man mener, at det bør undersøges, om Havnen ikke bør forlænges lidt langs med Landet udefter, hvorved der ogsaa vilde opnaas bekvemmere Landgangsforhold. Lægges Havnen længere ude, vil den dog mulig blive dyrere. Det bør imidlertid, forinden man skrider til Anlægget, undersøges, om det er nødvendigt at forandre noget med Hensyn til det foreliggende Projekt. Under Forudsætning af, at Havnen lægges saaledes, at den er fyldestgørende, anbefaler Udvalget, at saavel Pieranlægget som Havneanlægget bringes til Udførelse.

11 b. Pieranlæg ved Sandevaag.

Andragendet gaar ud paa, at den af Ingeniør Bruun projekterede Pier ved Sandevaag (se Indberetningen Side 46) lægges noget længere inde i Bugten, udfor den saakaldte »Niklasarbakka«. Til Udførelse af dette Anlæg, der anslaas til at koste 23,000 Kr. og ifølge Direktør Westergaards Skrivelse ikke vil blive dyrere ved at anlægges paa det Sted, Forstanderskabet ønsker, tilbyder Forstanderskabet at yde $^1/_{10}$ af Anlægsudgifterne. Samtidig andrages der om, at der maa blive tilvejebragt Overslag over Udgifterne ved Anlæg af en Motorbaadehavn fra Pieren og indefter, af Størrelse til c. 30 Motorbaade.

Under Hensyn til, hvad der for Midvaags Vedkommende er anført om Betydningen af en Forbedring af Havneforholdene, hvilket ogsaa gælder for Sandevaag, kan man, idet man henviser til de i Andragendet givne Oplysninger, tilraade, at Andragendet anbefales. Det af Kommunen tilbudte Beløb bør formentlig forhøjes til mindst 3000 Kr., hvilket formentlig vil være mest passende. Man kan endvidere anbefale, at der tilvejebringes Overslag over Udgifterne ved en Motorbaadehavn som anført.

11 c. Pieranlæg ved Sørvaag.

Der ønskes anlagt den af Ingeniør Bruun projekterede Pier, hvis Anlægssum er anslaaet til 12,000 Kr. Anlægget omhandles i Indberetningen Side 46—47. Endvidere andrager man om, at der i Forbindelse med Pieren maa blive anbragt et Bolværk inde i Bugten, og saaledes, at god Adgangsvej samtidig anlægges. Til hele dette Anlæg har Kommunen erklæret at ville tilskyde 3000 Kr.

Udvalget finder, at Havneforholdene i Sørvaag vil blive betydelig forbedrede, naar den omhandlede Pier anlægges, og man skønner ikke rettere end, at videregaaende Foranstaltninger i alt Fald vil kunne udsættes. I en af Udvalget modtagen Skrivelse, datoret 24de September d. A., har Forstanderskabet erklæret sig villigt at tilskyde $^1/_{10}$ af Anlægssummen.

Udvalget formoner, at Sørvaag har megen Interesse i at faa den omhandlede Pier, og man skønner, at Kommunen vil kunne udrede et Tilskud af 2000 Kr. til Pieranlægget, og under Forudsætning af, at der, ved Forhandlinger mellem Ministeriet og Kommunen, fra denne sidste tilsiges et kommunalt Tilskud af nævnte Størrelse, kan Udvalget tilraade, at Andragendet, for saa vidt angaar Pieren, imødekommes. Hvis der kunde tilvejebringes Overslag over Omkostningerne ved Anlæg af det omhandlede Bolværk, vilde Udvalget finde det ønskeligt.

V. Sandø Sysselt.

12 a. Pieranlæg ved Sand Bygd.

Andragendet gaar ud paa, at der maa blive anlagt den af Ingeniør Brunn projekterede Pier ved Sand. Den findes omtalt i Indberetningen Side 41. Overslagssummen er 16,000 Kr. Der tilbydes foreløbig ikke noget Tilskud fra Kommunen, bl. a. fordi forskellige Enkeltheder med Hensyn til Udskillelsen af Skopen Bygd fra Sand Sogn endnu ikke er ordnede, og en stor Del af de mest interesserede Skatteydere befinder sig paa Fiskeri ved Island. Udvalget har tillige ved Konference med en af Sandøens Repræsentanter i Lagtinget bragt i Erfaring, at Sand Bygds Beboere, førend de tager endelig Stilling til Sagen, mulig vil fremkomme med Begæring om at faa den projekterede Pier noget ændret. Forslag til saadan Ændring findes i Direktør Westergaards Skrivelse af 1ste September d. A.; men Andragerne har endnu ikke faaet Lejlighed til at gøre sig bekendt med dette Forslag. Dels af denne Grund, og dels paa Grund af, at der ikke fra Kommunens Side er tilsagt noget Tilskud, finder Udvalget, at denne Sag bør stilles i Bero, indtil der fremkommer en ny Henvendelse til Tinget fra Kommunen.

12 b. Havneanlæg ved Skopen.

Der foreligger Andragende fra Beboerne af Skopen om Anlæg af den af Ingeniør Brunn projekterede Baadehavn ved Skopen. Havnen omtales i Indberetningen Side 42—43 og er anslaaet til at koste 175,000 Kroner. I Forstanderskabets Skrivelse anbefales det, at Anlægget kommer til Udførelse, men man mener ikke at kunne tilbyde noget Tilskud fra Kommunens Side. Det oplyses nemlig, hvad man ogsaa paa anden Maade er kommet til Kundskab om, at der er Tale om en Udskillelse af Skopen som særligt Sogn, og at der først vil kunne fremkomme et Tilbud fra dette Sogn, naar de nødvendige Formaliteter er ordnede med Hensyn til Udskillelsen. I Andragende fra Beboerne af Skopen er der fremkommet et Tilbud om Udredelse til Anlægget af 6000 Kr., eventuelt dog med Tillæg af frivilligt Arbejde fra det arbejdspligtige Mandskab.

Ved Skrivelse af 7de dennes har Forstanderskabet for Sandø Præstegælds Kommune godkendt, »at det eventuelle Skopen Sogn paatager sig de Forpligtelser til Havnesagens Løsning, som Beboerne andrage om.«

Udvalget formoner, at en Baadehavn ved Skopen, som den projekterede, vil faa overordentlig Betydning for det færøske Fiskeri. Anlægget vil i første Række komme Skopens Indbyggere tilgode, men vil faa Betydning for hele Sandøen, som ganske savner brugelige Havne. Adgangen for Beboerne af Sand til paa særlig gunstige Tider at drive Fiskeri fra Skopen vil jo lettes meget betydeligt, naar det projekterede Vejanlæg mellem disse Bygder er udført. Skopen ligger udmærket for Fiskeri, og Bygdens Beboere lever saa at sige udelukkende af Fiskeriet. Der er gode Betingelser for Udvikling af et mere rationelt Fiskeri;

men et saadant er umuligt med de forhaandenværende Havneforhold. Fiskere i Bygden anskaffede for nogle Aar siden en Motorbaad, der skulde anvendes til Fiskeri, men den strandede og ødelagdes paa Grund af pludselig opstaaet Brænding. Saa længe der ikke tilvejebringes Dækværker, er det umuligt at gaa over til Fiskeri med Motorbaade, og Fiskeriet med de almindelige færøske Baade hemmes stærkt af Landingsforholdene. Saafremt Havnen anlægges, finder Udvalget det ret nærliggende, at Fiskere andet Steds fra Øerne benytter Skopen som Udgangspunkt, f. Eks. under Vaarfiskeriet, som i Reglen hvert Aar med stor Fordel kan drives fra Skopen. Det forekommer ogsaa Udvalget, at Skopen Bygd egner sig ret godt til Udvidelse. Udvalget kan tiltræde Ingeniør Bruuns Bemærkninger i hans Indberetning Side 74 om, at Havnen ved Skopen bør anlægges, for derigennem at faa Erfaringer om, hvor vidt Fordelene ved en saadan Havn vejer op mod de betydelige Omkostninger, som Anlægget medfører.

Udvalget skønner, at Skopen Bygd under Hensyn til dens nuværende Stilling næppe for Tiden vil kunne udrede en større Sum end de tilbudte 6000 Kr. Hvorvidt Bevillingsmyndighederne kan antages at ville kunne gaa med til, at Resten af de til Anlægget nødvendige Summer udredes af Statskassen, tør man ikke udtale nogen Mening om. Saafremt Bevillingen kan skaffes, formener Udvalget, at Summen vil være vel anvendt, idet en Havn ved Skopen skønnes at ville faa megen Betydning for det færøske Fiskeri. Skopen vil let kunne benytte Udskibningshavnen i Thorshavn. Man vil saaledes kunne tilraade Lagtinget at anbefale Andragendet i Henhold til det foran udtalte.

VI. Sudero Syssel.

13. Havneanlæg ved Trangisvaag.

Spørgsmaalet om Havneanlæg ved Trangisvaag behandledes i Lagtinget i Samlingen 1905, og der foretoges Indstilling derom til Justitsministeriet, jfr. Lagtingstidende for 1905 A. Side 57--61, 117--119, 155; B. Side 60 67, 207--208.

Udvalget skal henholde sig til denne Indstilling og det øvrige i Sagen foreliggende, idet man tilføjer:

Under samme Sag forelaa et af Ingeniørfirmaet Saabye & Lerche udarbejdet Projekt og Overslag om Havneanlæg ved Trangisvaag (Tveraa), beregnet til at koste 310,000 Kr. Ved den af Ingeniør Bruun foretagne almindelige Undersøgelse af Havneforholdene paa Færøerne er Trangisvaaghavnen medtaget. I Ingeniør Bruuns Indberetning findes et af denne udarbejdet Projekt omtalt Side 33—39. Anlægsomkostningerne er anslaaede til 230,000 Kroner. Forstanderskabet ønsker imidlertid Saabye & Lerches Projekt fremmet og tilbyder at udrede $^1/_{10}$ af Anlægssummen eller 31,000 Kr. Udvalget antager, at det sidstnævnte Projekt vil faa større Betydning; men man mener, at Kommunen i Forhold til dens økonomiske Evne og samtlige foreliggende Omstændigheder bør yde et Tilskud paa 50,000 Kr. Hvis det billigere Projekt (til 230,000 Kr.) maatte blive gennemført, forudsætter man, at Kommunens Tilskud hertil ansættes i tilsvarende Forhold. Under Forudsætning af, at Kommunen yder et Tilskud som foranført, skal man foreslaa Lagtinget at indstille til Regeringen, at Sagen om Havneanlæg ved Trangisvaag bliver fremmet.

14. Pieranlæg ved Vaag.

Ingeniør Bruun har projekteret et Pieranlæg ved Vaag, og det anslaas til at koste 70,000 Kroner, jfr. Indberetningen Side 27- 29. Forstanderskabet andrager om at faa dette Anlæg fremmet, men i en noget udvidet Form. Man henviser til Forstanderskabets Skrivelse af 24de August d. A. med 1 Bilag. I en til Udvalget indløbet Skrivelse af 20de dennes har Forstanderskabet tilbudt at udrede $^1/_6$ af Anlægsomkostningerne, dog ikke udover 33,000 Kroner. Da Vaag

er en By i Udvikling, og da man paa Stedet har udviklet stor Foretagsomhed, finder Udvalget det meget ønskeligt, at Forstanderskabets Andragende imødekommes. Der foreligger ikke Overslag over, hvad Anlægget vil koste, saaledes som det ønskes udvidet. En Undersøgelse vil i saa Henseende være nødvendig, og man anbefaler, at denne Undersøgelse foretages. Man gaar ud fra, at Overslag vil kunne udarbejdes paa Grundlag af Ingeniør Brunns Optegnelser. Man anbefaler Lagtinget at indsende Forstanderskabets Andragende til Regeringen med sin Anbefaling.

15. Havneanlæg ved Kvalbø.

Ingeniør Bruun har projekteret en Baadehavn ved Kvalbø, der anslaas at ville koste 220,000 Kr., jfr. Indberetningen Side 39—40. Om dette Anlæg udtaler Forstanderskabet i Skrivelse af 18. August d. A., at det er altfor bekosteligt i Sammenligning med de Fordele, det byder. Forstanderskabet foreslaar derimod, at der anlægges en Læmole ved Hamranæs. I Direktør Westergaards Skrivelse omhandles denne Læmole, der anslaas til at koste 40,000 Kroner. Forstanderskabet har i en Skrivelse til Udvalget af 8de September d. A. anbefalet, at Sagen undersøges nærmere paa Stedet, idet det udtaler, at man ved nærmere Forhandling vil komme til Klarhed over de Forbedringer, som anses nødvendige ved Kvalbøfjorden. Samtidig udtaler det, at Kommunens Bidrag til Anlægsomkostningerne passende vil kunne ansættes til $^1/_{10}$ af disse.

Da der saaledes for Tiden ikke foreligger Andragende fra vedkommende Kommune om Fremme af noget bestemt Forslag, vil Sagen formentlig være at stille i Bero, indtil saadant Andragende foreligger. Man skal dog anbefale, at en nærmere Undersøgelse og Forhandling, som af Forstanderskabet ønsket, lejlighedsvis foretages.

16. Havneforholdene ved Famien.

Det af Ingeniør Bruun udarbejdede Forslag (Indberetningen Side 32—33) til Gennemgravning af en Stenrevle, saaledes at større Baade ogsaa ved Lavvande kan komme ind i det indenfor liggende Bassin, forekommer Forstanderskabet for stort. Derimod anbefaler Forstanderskabet, at der graves en mindre Rende, saaledes at de almindelig brugte Robaade kan passere ved laveste Vandstand. Naar der foreligger en Plan og Overslag over et saadant Arbejde, forbeholder Forstanderskabet sig at fremkomme med nærmere Andragende, indeholdende Tilbud fra Kommunen om, hvad man mener at kunne yde fra Kommunens Side til Anlægget. Udvalget tilraader, at Plan og Overslag tilvejebringes i Overensstemmelse med Forstanderskabets Ønsker, og Sagen bør formentlig stilles i Bero, indtil de fornødne Oplysninger er fremskaffede.

17. Havneforholdene ved Sumbø.

Forstanderskabet ønsker ikke, at det ved Lopra projekterede Havneanlæg (Ingeniør Bruuns Indberetning Side 29—30) fremmes for Tiden, og Udvalget finder derfor ikke Anledning til at fremkomme med Forslag derom. Naar der derimod søges om, at der maa blive foretaget Undersøgelse af, hvad et Pieranlæg ved Sumbø vil koste, kan man anbefale, at dette lejlighedsvis sker.

18. Havneforholdene ved Porkere og Hove.

Ingeniør Bruun har udarbejdet Projekt til en Pier ved Porkere, anslaaet til at koste 15,500 Kr., og en Baadehavn ved Hove, anslaaet til at koste 46,000 Kr. Anlæggene omhandles i Indberetningen Side 30—32. Forstanderskabet ønsker ikke disse Projekter fremmede for Tiden, og Udvalget finder derfor ikke Anledning til at stille Forslag i saa Henseende.

Udvalget skal udtale, at der ventelig i Fremtiden vil fremkomme nye Andragender om Forbedring af Havneforholdene paa Færøerne, der kan være lige saa berettigede som de foreliggende. For saa vidt de af Udvalget anbefalede Anlæg udføres, vil der imidlertid være opnaaet saa store Forbedringer for Fiskeri og Trafik, at det efter Udvalgets Mening vil faa en Rækkevidde, som i Øjeblikket vanskelig kan overskues. Man er ikke blind for, at Havnesagen i sin Helhed stiller overordentlig store Krav til Statskassen. Disse Krav venter man imidlertid opfyldte under Hensyn til, at gunstigere Havneforhold er en nødvendig Betingelse for, at Færøernes Hovednæringsvej, Fiskeriet, fremtidig kan brødføde Øernes Beboere, og under Hensyn til, hvad der af Statskassen er ofret paa Fiskeri- og Trafikhavne i det øvrige Kongerige. Det er formentlig en Æressag for Danmark at bistaa Færinger i deres Virksomhed for Udnyttelsen af de Rigdomme, som findes i Havet omkring Øerne, at bistaa dem i Konkurrencen med fremmede Nationers Fiskere, som for Tiden ikke alene udnytter Fiskegrundene til det yderste, men ogsaa overfylder Fiskemarkedet med den Fangst, som de faar med deres hurtigsejlende Dampskibe, medens Færinger paa Grund af uheldige Havneforhold maa finde sig i at opnaa den Pris, som bydes, naar man med Sejlkuttere eller Dampskibe, hvis Rute særlig er lagt med Postforbindelse for Øje, har arbejdet sig hen til Markedet.

Naar der er skabt Betingelse for et mere moderne og rationelt drevet Fiskeri, vil det danske Fiskeri saavel her ved Øerne som ved Islands Kyster komme til at faa en stor Betydning for hele Kongeriget. Udvalget skønner derfor ikke rettere end, at de danske Bevillingsmyndigheder bør se paa denne Sag som en dansk Nationalsag, der bør fremmes, selv om det koster store Ofre.

De Sager, Udvalget foreslaar at anbefale, vil efter det foreliggende komme til at koste Statskassen:

a.	Havneanlæg ved Thorshavn	3,250,000 Kr.
b.	Dæknole ved Hestø	4,700 —
c.	Dæknole ved Kvivig	16,000 —
d.	Pier ved Klaksvig	42,000 —
e.	Pier ved Midvaag og en Baadehavn sammesteds	203,000 —
f.	Pier ved Sandevaag	20,000 —
g.	Pier ved Sørvaag	10,000 —
h.	Havn ved Skopen	189,000
i.	Havn ved Trangisvaag	260,000 —
j.	Pier ved Vaag, anslaaet	167,000
		4,141,700 Kr.

Hertil kommer mulig:

Havn ved Ejde	315,000 —
Havn ved Lervig	370,000 —
	4,826,700 Kr.

Udvalgets Forslag er byggede paa den Forudsætning, at de vedkommende Kommuner tilskyder følgende Beløb:

Thorshavns Kommune	350,000 Kr.
Hestø Bygd	1,000
Kvivig Sogn	4,000
Klaksvig —	10,000 —
Midvaag —	27,000 —
Sandevaag —	3,000 —
At overføre	395,000 Kr.

Overfort....	395,000 Kr.
Sørvaag Sogn	2,000 —
Skopen —	6,000 —
Frodebø —	50,000 —
Vaag —	33,000 —
	486,000 Kr.
Eventuelt fra Ejde	10,000 —
Eventuelt fra Lervig?	
	496,000 Kr.

Det forekommer Udvalget, at et saadant Bidrag fra Sognenes Side maa siges at være meget klækkeligt i Forhold til disses økonomiske Evne. Det kan ikke tænkes, at en saadan Sum vilde blive tilbudt, naar det ikke drejede sig om en Sag af saa umaadelig Betydning som Havnesagen.

I Henhold til, hvad der foran er anført, tillader Udvalget sig at foreslaa Lagtinget til Vedtagelse:

Forslag ad 1. (Havneanlæg ved Thorshavn.)

Lagtinget anbefaler, at der ved Thorshavn maa blive anlagt en Statshavn af en saadan Størrelse og Beskaffenhed, at den vil kunne gøre Fyldest som Trafik- og Fiskerihavn i al Slags Vejr — principalt Ingenier Bruuns Projekt III og subsidiært Ingeniørs Barners Projekt 1 — paa Betingelse af, at Thorshavns Kommune yder et Tilskud til Anlægget af 350,000 Kr., og saaledes, at Reglerne for Havnens Benyttelse og Drift forelægges Lagtinget til Betænkning.

Tinget forudsætter, at Ministeriet vil forhandle nærmere med Byraadet om Sagens Enkeltheder, og at Lagtinget vil blive hørt paany, hvis Ministeriet skulde være sindet at bringe et andet Projekt end de fornævnte til Udførelse.

Forslag ad 2. (Dæknole ved Hestø.)

Lagtinget anbefaler, at der udvirkes en Bevilling af Statskassen til Anlæg af den i Andragende fra Forstanderskabet for de forenede Sognes Kommune i Sydstrømø Præstegæld omhandlede Dæknole ved Hestø paa Betingelse af, at der fra Kommunens Side ydes et Bidrag til Anlægget paa 1000 Kr.

Forslag ad 3. (Havneanlæg ved Nolsø.)

Sagen udsættes indtil videre.

Forslag ad 4. (Dæknole ved Kvivig.)

Lagtinget anbefaler, at der udvirkes en Bevilling af Statskassen til Anlæg af den i Andragende fra Forstanderskabet for de forenede Sognes Kommune i Nordstrømø Præstegæld omhandlede Dæknole ved Kvivig paa Betingelse af, at der fra Kommunens Side ydes et Tilskud paa 4000 Kr.

Forslag ad 5. (Kajanlæg ved Vestmanhavn.)

1) Vandbygningsdirektør Westergaards Skrivelse af 1ste September d. A. kommuniceres Forstanderskabet for Vestmanhavn Sogns Kommune, for saa vidt Skrivelsen vedrører Kajanlæg ved Vestmanhavn.

2) En Afskrift af den fra Olaf á Heygum modtagne Indsigelse mod et Kajanlæg ved Vestmanhavn tilstilles Forstanderskabet.

Forslag ad 6 a. (Havneanlæg ved Andefjord.)

Lagtinget andrager hos Justitsministeriet om, at der ved sammes Foranstaltning tilvejebringes Plan og Overslag over Anlæg af en Havn ved Andefjord, anlagt i umiddelbar Nærhed af det nu af Beboerne benyttede Landingssted.

Forslag ad 6 b. (Baadehavn ved Lervig.)

Lagtinget anser det for at være af megen Betydning for Fiskeriet, at den i Andragende fra Forstanderskabet for Andefjord og Fuglefjord Sognes Kommune omhandlede Baadehavn ved Lervig anlægges. Man henstiller, om der ved Bevilling af Statskassen kan anlægges en saa kostbar Havn uden Tilskud fra vedkommende Kommune.

Forslag ad 7. (Baadehavn ved Ejde.)

Lagtinget anser det for at være af megen Betydning for Fiskeriet fra Ejde, at den i Andragende fra Forstanderskabet for Ejde Sogns Kommune omhandlede Baadehavn ved Ejde anlægges. Man henstiller, om der ved Bevilling fra Statskassen kan anlægges en saa kostbar Havn, naar der fra Kommunens Side ydes et Tilskud paa 10,000 Kr.

Forslag ad 8. (Havneforholdene i Sjov Sogn.)

Sagen udsættes indtil videre.

Forslag ad 9. (Havneforholdene i Nes og Gøte Sogne.)

Lagtinget anbefaler, at der ved Regeringens Foranstaltning tilvejebringes Planer og Overslag over en Motorbaadehavn ved Nordregøte, en Pier ved Sydregøte og en Havn ved Saltangeraa, som har Dybde nok til, at Kuttere kan ligge der om Vinteren, med Dokanlæg for større Skibe.

Forslag ad 10. (Anlæg af en Pier ved Klaksvig.)

Lagtinget anbefaler, at der udvirkes en Bevilling af Statskassen til Anlæg af den i Andragende fra Forstanderskabet for Vaag Sogns Kommune (Norderøerne) omhandlede Pier ved Klaksvig, paa Betingelse af, at der fra Vaag Sogns Kommune tilskydes et Beløb paa 10,000 Kr., og at Kommunen anlægger Vejforbindelse rundt om hele Havnen, saaledes at Varetransporten kan foregaa med Hest og Vogn.

Forslag ad 11 a. (Havneforholdene ved Midvaag.)

Lagtinget anbefaler, at der udvirkes en Bevilling af Statskassen til Anlæg af den i Andragende fra Forstanderskabet for Vaagø Præstegælds Kommune omhandlede Pier ved Midvaag og Baadehavn paa Sydsiden af Midvaagsbugten, paa Betingelse af, at der fra Kommunens Side tilskydes et Beløb af 27,000 Kr., idet man dog tilraader, at det, forinden Havnen anlægges, undersøges, om den ved at forlænges udefter kan blive roligere, og om man derved opnaar bekvemmere Landingsforhold.

Forslag ad 11 b. (Pieranlæg ved Sandevaag.)

1) Lagtinget anbefaler, at der udvirkes en Bevilling fra Statskassen til Anlæg af den i Andragende fra Forstanderskabet for Vaagø Præstegælds Kommune omhandlede Pier ud fra den saakaldte »Niklasarbakka« i Sandevaag, paa Betingelse af, at Kommunen tilskyder en Sum af 3000 Kr.

2) Lagtinget anbefaler, at der ved Regeringens Foranstaltning udarbejdes Planer og Overslag over en Motorbaadehavn ved Sandevaag, fra den under 1 omtalte Pier og indefter, af en saadan Størrelse, at den kan afgive Plads for 30 Motorbaade.

Forslag ad 11 c. (Pieranlæg ved Sørvaag.)

1) Lagtinget anbefaler, at der udvirkes en Bevilling af Statskassen til Anlæg af den i Andragende fra Forstanderskabet for Vaagø Præstegælds Kom-

mune omhandlede Pier ved Sørvaag, paa Betingelse af, at Kommunen tilskyder en Sum af 2000 Kr.

2) Lagtinget anbefaler, at der tilvejebringes Plan og Overslag over det i Andragende fra Vaagø Præstegælds Kommune omtaldte Bolværk ved Sørvaag.

Forslag ad 12 a. (Pieranlæg ved Sand Bygd.)

Sagen om Anlæg af en Pier ved Sand stilles i Bero, indtil der fremkommer en ny Henvendelse til Tinget fra vedkommende Kommunalforstanderskab.

Forslag ad 12 b. (Havneanlæg ved Skopen.)

Lagtinget anbefaler, at der udvirkes en Bevilling fra Statskassen til Anlæg af det i Andragende fra Forstanderskabet for Sandø Præstegælds Kommune og Beboere af Skopen omtaldte Havneanlæg ved Skopen, paa Betingelse af, at der fra Kommunen tilskydes en Sum af 6000 Kr.

Forslag ad 13. (Havneanlæg ved Trangisvaag.)

Lagtinget anbefaler, at der anlægges en Trafik- og Fiskerihavn i Trangisvaag — principalt efter den af Ingeniørfirmaet Saabye & Lerche udarbejdede Plan, subsidiært efter den af Ingeniør Bruun udarbejdede Plan — paa Betingelse af, at vedkommende Kommune yder et Tilskud af 50,000 Kr. til førstnævnte Anlæg og af 37,000 Kr., hvis sidstnævnte Anlæg kommer til Udførelse.

Forslag ad 14. (Pieranlæg ved Vaag.)

Lagtinget anbefaler, at der tilvejebringes Plan og Overslag over et Pieranlæg ved Vaag af en saadan Størrelse, som foreslaaet i Andragende fra Forstanderskabet for Vaag Sogns Kommune, og at der udvirkes en Bevilling af Statskassen til dette Anlæg, paa Betingelse af, at Vaag Sogns Kommune udreder $^1/_6$ af Anlægssummen, indtil 33,000 Kr.

Forslag ad 15. (Havneanlæg ved Kvalbø).

Lagtinget anbefaler, at der ved Regeringens Foranstaltning lejlighedsvis foretages en ny Undersøgelse af Havneforholdene ved Kvalbø, efter nærmere Forhandling med vedkommende Forstanderskab.

Forslag ad 16. (Havneforholdene ved Famien).

Lagtinget anbefaler, at der ved Regeringens Foranstaltning fremskaffes Planer og Overslag over Omkostningerne ved Gennemgravning af den ved Famien værende Stenrevle saaledes, at de sædvanlige færøske Robaade kan passere Ronden ved laveste Vandstand.

Forslag ad 17. (Havneforholdene ved Sumbø).

Lagtinget anbefaler, at der ved Regeringens Foranstaltning lejlighedsvis tilvejebringes Plan og Overslag over Pieranlæg ved Sumbø, medens Sagen i øvrigt udsættes.

Forslag ad 18. (Havneforholdene ved Porkere og Hove).

Sagen udsættes indtil videre.

Endvidere foreslaas:

1. Lagtinget forudsætter, at Regeringen vil forhandle med vedkommende Kommuner angaaende forskellige Enkeltheder vedrørende de Havneanlæg, som tænkes bragte til Udførelse.
2. Den ifølge Lov om de færøske Landkommuners Styrelse af 28de Februar 1872 § 27 nødvendige Approbation fra Lagtinget paa de Forpligtelser, som vedkommende Landkommuner maatte paatage sig i Anledning af Forbedring af Havneforholdene i det Omfang som anført, vil kunne forventes.

I Udvalget angaaende Havnesagen, den 30te Septbr. 1909.

A. Samuelsen, Ordfører. *Oliver Effersøe.* *M. A. Winther.*

D. P. Michelsen. *Joen Poulsen.*

Underbilag:

Erklæringer fra vedkommende Kommunalbestyrelser om de i Udvalgsbetænkningen omhandlede Anlæg.

1. Thorshavn.

Thorshavns Byraad.
Den 8de September 1909.

Efter den Anledning, som Lagtingets Skrivelse af 7de f. M. gav, har Byraadet behandlet Spørgsmaalet om Havneanlæg ved Thorshavn i et Udvalg paa 3 Medlemmer, som under 6te dennes har afgivet Betænkning, hvoraf Duplikat vedlægges med 4 Bilag.

Ved Sagens Foretagelse i Byraadet, den 7de dennes, fremkom fra Byraadsmedlem A. Degn et Ændringsforslag til Udvalgets Forslag. Afskrift vedlægges.

Ændringsforslaget bortfaldt, idet kun Forslagstilleren stemte for det, medens de øvrige Medlemmer stemte imod.

Udvalgets Forslag blev derefter enstemmig vedtaget med 5 Stemmer, idet 1 Medlem (Degn) undlod at stemme. — Byraadsmedlem S. E. Müller er for Tiden fraværende paa Rejse udenfor Færøerne.

Med Hensyn til 2det Indstillingspunkt bemærkes udtrykkelig, at Byraadets Tilskud om at yde et Bidrag til Havnesagens Realisation paa 350,000 Kroner, kun er givet under Forudsætning af, at det ene af de to største Projekter bliver fremmet.

P. B. V.
M. A. Winther,
Fmd.

Til
Færøernes Lagting.

Betænkning fra Thorshavns Byraads Udvalg angaaende Havnesagen:

Ved Skrivelse af 7. August d. A. har Lagtinget bl. a. udbedet sig Byraadets Erklæring over, hvilke af de Thorshavn vedrørende Projekter angaaende Havneanlæg Byraadet maatte foretrække som egnet til at søge fremmede, samt hvilke Bidrag der kunde ventes ydet fra Kommunens Side. Skrivelsen er saalydende:

»Da det for Behandlingen af Sagen om Forbedring af de færøske Havneforhold maa anses for meget ønskeligt, at der snarest fremkommer Udtalelser fra de interesserede Kommuner om disses Stilling til de forskellige Projekter, der ere udarbejdede dels af Ingeniør Palle Bruun paa Grundlag af den af ham foretagne Undersøgelse af de færøske Havneforhold, dels af andre Ingeniører, skal Lagtinget herved opfordre det ærede Byraad til at tilstille Tinget en Erklæring om:

1) hvilket af de vedrørende Thorshavn foreliggende Projekter der efter Byraadets Mening maa foretrækkes som egnet til at søges fremmet i en nærmere Fremtid, i hvilken Forbindelse det henstilles til Byraadet nærmere at begrunde den Stilling, Raadet indtager til de forskellige Projekter, og
2) hvilket Bidrag der fra Kommunens Side vil kunne ydes til Dækning af Omkostningerne ved Udførelsen af det Projekt, som foretrækkes, eller eventuelt af Projekter, som efter Byraadets Skøn maa stilles som subsidiært ønskelige.

Byraadets Svar bedes indsendt til Lagtinget inden Udgangen af denne Maaned.«

Det af Byraadet i denne Anledning nedsatte særlige Udvalg paa 3 Medlemmer finder Anledning til at fremsætte følgende:

Spørgsmaalet om Anlæg af en tidssvarende Trafik- og Fiskerihavn er for mange Aar siden kommet paa Dagsordenen her i Byen, rejst af interesserede Borgere. Det var i Erkendelsen af, at hvis man her paa Færøerne nogenlunde skulde blive i Stand til at følge med i den Udvikling, hvortil andre omliggende, fiskeridrivende Nationer var naaet, maatte man først og fremmest søge at skabe de Betingelser, under hvilke en saadan Udvikling kunde blive mulig. Spørgsmaalet kom frem i de gode Fiskeriaar, da vor nuværende Fiskeridrift endnu ikke havde kulmineret, men var i stadig Opgaaende. Uden den Gang at have gjort sig klart, at nogen egentlig Fare truede vor Fiskeridrift, var man dog forudseende nok til at regne med, at den Tid maatte komme, da vore forældede Driftsmaader vilde have vanskeligt ved at staa sig i Konkurrencen med de fremmede med deres moderne Fartøjer og Driftsredskaber. Der blev nok allerede da som en første Begyndelse nedsat en Komité for at overveje Sagen og foretage, hvad der maatte anses fornødent, men nogen større Energi udfoldedes ikke — Tiderne var jo saa gunstige. I 1904 fremkom Komiteen til Lagtinget med et Andragende om Tilskud til en paatænkt Undersøgelse af et Havneanlæg ved Thorshavn, foretaget ved en af Regeringen udsendt, kyndig Mand. Denne Undersøgelse fandt derefter Sted ved Havneingeniør Barner, og Omkostningerne ved denne Undersøgelse afholdtes af Thorshavns Kommune, Lagtinget samt de af Komiteen indsamlede Bidrag fra Private.

I Lagtingssamlingen 1905 indkom Forstanderskabet for Frodebø Sogns Kommune med et Andragende til Lagtinget om, at der maatte søges udvirket en Bevilling af Statskassen til Anlæg af en Trafik- og Fiskerihavn ved Trangisvaag. Lagtinget anbefalede dette Andragende og androg samtidig om, at der ved Statens Foranstaltning blev foretaget en sagkyndig Undersøgelse af de færøske Havneforhold i deres Helhed. En saadan Undersøgelse fandt Sted i Sommeren 1907 ved Ingeniør, nuværende Professor Palle Bruun, og Resultaterne af denne Undersøgelse foreligger for Offentligheden, dels i en trykt »Indberetning om de

færøske Havneforhold» og dels i Planer over de projekterede Havneanlæg (Traflk- og Fiskerihavne samt Pierer). Det blev en Selvfølge, at saa længe Havneundersøgelsen stod paa, blev intet Havneanlæg fremmet ved Statstilskud, og Lagtinget tog derefter Sagen under fornyet Overvejelse paa Grundlag af de nu foreliggende Undersøgelser i Lagtingssamlingen 1908.

Siden Thorshavnerne i 1904 bragte Spørgsmaalet om Havneanlæg frem for Offentligheden, er Forholdene undergaaet en stor og for vor materielle Eksistens ikke heldbringende Forandring. Nu er Spørgsmaalet Mand og Mand imellem — og heri er hver eneste Færing interesseret — dette: Hvor længe kan de nuværende Tilstande vedvare, ifald der ikke foretages noget ganske alvorligt, førend man staar overfor Udsigterne til et Sammenbrud? Man haaber nu paa, at den Forbedring, der tilstræbes af vore Havneforhold, skal kunne hidføre en ny Opgangstid for Øerne.

Færøernes Beliggenhed ude i Atlanterhavet, de klimatiske Forhold og Jordens ringe Ydeevne har naturligt anvist vor Befolkning Havet som det Felt, hvor den gennem stræbsomt og farefuldt Slid maa søge sit langt overvejende Hovederhverv. Og her har Færingen vist, at han er i Stand til at udrette noget betydeligt. De forbedrede økonomiske Kaar, der blev en Følge af Fiskeriets Opsving, hidførte en forøget Levefod, saaledes at de Krav, der nu stilles til Livet, er betydeligt større, end de var for en Menneskealder eller mere tilbage. Og dog bør det ikke glemmes, at Færingers Lovevis i Forhold til andre Nationers, hvis hele Erhvervsliv langtfra er undergivet de Tilfældigheder, som her gør sig gældende, fremdeles er yderst tarvelig. Men Mulighederne for en fortsat økonomisk Fremgang skulde synes at være til Stede her i saa stort Maal, at man ikke havde nødig at befrygte en vedvarende Tilbagegang. Af Naturen er vort Land henlagt midt i et fiskerigt Hav og nær andre, der fra Arilds Tid har haft Ry for deres uudtømmelige Fiskerigdom; men manglende økonomisk Evne — derimod ikke manglende Driftighed og Indsigt — har hæmmet Befolkningen i at kunne slaa Følge med andre Nationer i deres stadig fremadskridende Udvikling, ikke mindst paa Fiskeriets Omraade. Nu tvinges man til den Erkendelse, at man ikke blot er sakket agterud i dette Kapløb, men staar i Fare for fuldstændig at stagnere. Grunden hertil maa ikke udelukkende søges i, at de os omgivende Folk har taget mere moderne Fangstskibe og Redskaber i Brug, men ogsaa i den Omstændighed, at Afsætningsproduktet, Fisken, nu bringes til Markedet under andre Former end hidtil.

Betingelserne for det færøske Fiskeris Udvikling og Trivsel bliver herefter disse: Anskaffelse af mere moderne Fangstskibe og Redskaber, og Afsætningen paa Verdensmarkedet af Fisken i fersk (iset) Tilstand. For at dette kan opnaas, er det en Nødvendighed, at Afskibningsforholdene gøres sikrere og bekvemmere end, hvad nu er Tilfældet. I alle os omliggende Lande har Anlæg af Havne hidført de ovennævnte Betingelser og derved skabt Mulighed hos disse Folk til at holde ud i den gensidige Konkurrence og samtidig opvise en fortsat Udvikling. Ogsaa Danskerne kan her tale med af Erfaring, og de Summer, der er blevne anvendte hos dem til Havneanlæg, bliver ganske sikkert ikke betragtede som unyttigt bortødslede Penge.

Naar nu her hos os Spørgsmaalet er rejst om, *hvor* paa Øerne vor fremtidige Trafik og Fiskeridrift helst bør centraliseres, og hvilken færøsk Plads bedst kan tænkes egnet til Afsætningscentrum, maa Svaret fornuftigvis blive: Thorshavn. Byen har fra første Tid af, hvorfra vi har historiske Efterretninger, været Øernes Midtpunkt; her holdt Færinger Tingsted, længe før Pladsen blev bebygget, her havde »Munkehandelen« sit Sæde i Middelalderen, ligesom ogsaa senere hanseatiske, bergenske og danske Selskaber og Enkeltmænd, der af Kronen var blevne forlenede med Færøerne, og endelig havde den kongelige Enehandel Aarhundreder igennem her sin Stabelplads og Udsalg. I Thorshavn havde Færøernes lærde Skole, »Latinskolen«, sit Sæde, her residerede Landets Øvrighed, her anlagdes Øernes Forsvar, o. s. v., o. s. v. Og Udviklingen er til den Dag i Dag

gaaet i samme Spor. Dette skyldes ikke Traditionen alene, men har sin Grund dels i Thorshavns Beliggenhed, dels i de enestaaende Muligheder, den aabner for Udvidelse, ved sit store, flade Opland. Som Folketallet er vokset i de sidste Aaringer, er Værdiforøgelsen i endnu langt højere Grad steget, -- alt set under Hensyn til de lokale Forhold. Den samlede Værdi af Bygninger i Thorshavn udgør for Øjeblikket efter en Vurdering, som er foretaget til Skattoefterretning, ca. 1,550,000 Kr. Byen har siden Frihandelens Indførelse været og er til Dels endnu Stabelplads for en Part af Landhandlerne; den er fremdeles Sædet for Landets Øvrighed, Færøernes Lagting, for Øernes eneste Apotek, Sparekasse, Bank, Telegrafstation og Telefoncentral, for Færøernes Mellem- og Realskole, Færøernes Seminarium etc. etc. Selv om der mulig kunde tænkes andre Pladser paa Øerne, der af Naturen er bedre udrustede som Havnepladser, og hvor der med mindre Bekostelighed vilde kunne anlægges brugbare Havne, savner disse Pladser i andre Henseender de Betingelser, som Thorshavn sidder inde med. For ikke at tale om den Skade, det vilde paaført Thorshavn, om Byen skulde miste sin Betydning som Øernes Centrum.

Folkemængdens Forøgelse paa Færøerne i det farne Aarhundrede, og samtidig Thorshavns Forhold til det øvrige Land, viser nedenstaaende Tabel:

	Thorshavn	De øvrige Pladser	Tilsammen
1801	554	4711	5265
1840	714	6600	7314
1880	984	10236	11220
1890	1303	11652	12955
1901	1656	13574	15230
1906	1791	14558	16349

Thorshavns nuværende Indbyggerantal er 1900—2000.

Som man vil se, er den største Stigning at notere i Aarene efter 1880. Ved den Tid var det, at Skibsfiskeriet tog sit store Opsving og Livsvilkaarene derved i højere Grad end før forbedredes. Og i de sidste tre Decennier er Indbyggerantallet fordoblet.

Som nævnt, var det efter Begyndelsen af 80erne — eller rettere i 90erne —, at det færøske Skibsfiskeri for Alvor tog Fart; før den Tid var det blevet drevet med vekslende Held og faa Skibe. Som de vigtigste Aarsager til Opsvinget kan anføres, at Englænderne, som hidtil havde drevet Slupfiskeri, nu gik over til Brug af Maskinkraft i Fangstfartøjerne, hvorved der aabnedes Færinger Lejlighed til for overkommelig Pris at erhverve de Fartøjer, som Englænderne nu ikke længere fandt Anvendelse for. En vigtig Omstændighed var der desuden, som bidrog til at fremskynde Fiskeriets Udvikling heroppe, den nemlig, at Færøerne fik sin egen Forsikringsforening for Sejlfartøjer til Fiskeribrug; indtil da havde det næsten været uoverkommeligt for Færinger at faa deres Fartøjer forsikrede, da Præmierne i udenlandske Forsikringsselskaber var saa ublu høje. Den færøske Forsikringsforening begyndte sin Virksomhed den 1ste Januar 1893 med Sæde i Thorshavn; senere har en Udskillelse fundet Sted, saaledes at der nu er to færøske Forsikringsforeninger, en i Thorshavn og en paa Suderø.

Foreningen med Sæde i Thorshavn havde den 31te December f. A. 67 Fartøjer indmeldte til en samlet Vurderingssum af 833,000 Kr. og en samlet Tonnage af $5162^{60}/_{100}$ Reg. Tons; heraf var 41 Skibe hjemmehørende i Thorshavn med en Vurderingssum af 519,000 Kr. og Tonnage af $3113^{91}/_{100}$ Reg. Tons. Det kan bemærkes, at der indtil 31. December f. A. er udbetalt Skadesomkostninger til et samlet Beløb af 105,680 Kr. 59 Øre, og at der har været 6 Totalforlis.

Hvor stor Betydning Kutterfiskeriet har haft for færøsk Erhvervsliv, fremgaar af nedenstaaende Tabel, der omfatter Femaaret 1902—1906:

Aar	For alle Øerne				Heraf særlig for Thorshavn		
	Antal Skibe	Mandskab	Samlet Fangst Pd.	Pengeudbytte Kr.	Antal Skibe	Samlet Fangst Pd.	Pengeudbytte Kr.
1902	84	1120	8 366280	ca. 801156	36	3 555840	400159
1903	95	1288	8 884800	ca. 940334	38	3 944960	408514
1904	107	1369	11 133440	1 281623	40	4 528000	502737
1905	114	1522	9 234880	1 200804	46	3 687360	468580
1906	122	1461	10 814720	1 414128	44	3 499520	463103

I 1906 havde vort Slupfiskeri kulmineret, hvad Pengeudbyttet angaar. I 1904 var den samlede Fangst større med 107 Skibe end i 1906 med 122 Skibe, men de gode Priser i 1906 opvejede fuldtud Forskellen, ja, Pengeudbyttet var det sidste Aar ca. 130,000 Kr. større. Efter 1906 begynder Nedgangen, saavel hvad Fangst- som Pengeudbytte angaar. Der foreligger ikke nogen samlet Opgørelse for Udvalget for Aarene 1907 og 1908, men for Thorshavns Vedkommende opgøres 1908 saaledes:

Der udgik herfra 43 Skibe, hvis samlede Pengeudbytte var 370,927 Kr. 48 Øre, — en betydelig Nedgang i Forhold til de foregaaende Aar —, og 1909 lover ikke stort bedre, især da Priserne tegner til at blive yderst lave.

Det er almindelig Mening, som ogsaa de senere Aar har givet Bekræftelse paa, at vort Slupfiskeris bedste Dage er talte, og at en varig Tilbagegang maa ses som en Kendsgerning. Thi selv om nogle enkelte Skibe vil kunne holde Balance, vil en stor Del næppe kunne fortsætte under de nuværende Forhold. Hertil kommer, at Skibene, der allerede ved Erhvervelsen til Færøerne var ældre, for en overvejende Part nu snart vil være udtjente, og de sidste Aar viser ingen ny Erhvervelse.

At den færøske Fisk i den hidtil brugte Tilvirkning, hvorunder den er fremsendt til Markedet, dels som Klipfisk, dels som Saltfisk, har Sandsynlighed for at naa op til de engang vundne høje Priser, er næppe tænkeligt. Spanien, der hidtil har været Hovedmarkedet for Klipfisken, er nu begyndt i større og Maal at gøre Brug af fersk (iset) Fisk, og utvivlsomt vil Udviklingen fremtidig yderligere følge dette Spor.

Udvalget har endvidere søgt at samle Materiale til Belysning af de kommercielle Forhold i Thorshavn m. m. Man skal her bemærke, at dels har den Tid, man i saa Henseende har haft til sin Raadighed, været yderst knap, og dels har forskellige Omstændigheder medført, at Oplysninger ikke kan foreligge saa fyldige og mangeartede, som ønskes kunde. Især maa det beklages, at man ikke har kunnet erholde nogen Statistik over indførte Varer til Færøerne for et længere Aarsmaal og navnlig, at man ikke fra Thorshavn har kunnet faa en speciel Opgørelse for hertil indførte Varer. Det eneste i Retning af Statistik over Import til Færøerne haves i en Oversigt for Aaret 1903, som i anden Anledning paa et tidligere Tidspunkt er blevet udarbejdet. Bemeldte Oversigt samt en Skrivelse fra Landfogderiet af 23. f. M. medfølger som Bilag, og kan man med Hensyn til denne Oversigt bemærke, at den ses at være benyttet af

Professor Palle Bruun i hans foran nævnte Indberetning (Pag. 12). At Importen efter 1903 er vokset en Del, er utvivlsomt; men dette kan foreløbig ikke paavises ved Tal.

Derimod har man ved velvillig Imødekommenhed fra Landfogderiet faaet udarbejdet en Statistik over udførte Varer fra Færøerne i Femaaret 1900—1904, saavel med Hensyn til samlet Udførsel fra Færøerne, som fra Thorshavn i Særdeleshed. Nævnte statistiske Oversigt, som Udvalget ikke har haft Tid til at sammenarbejde yderligere, medfølger ligeledes som Bilag. Ogsaa med Hensyn til denne Oversigt kan bemærkes, at den ikke fuldt ud belyser de nuværende Forhold, da Statistikken spænder over et Tidsrum, der ligger 5 Aar tilbage.

Det vilde maaske ikke være neverkommeligt, af det Materiale, som beror i Landfogedarkivet, at opstille en Statistik for de sidst forløbne Aar. Men det vilde da udkræve mere Tid og Arbejde end overkommeligt, saavel fra Landfogderiets som fra anden Side, for at Sagen skulde kunne fremsendes til Lagtinget i dettes indeværende Samling. Dog maa man formene, gennem de fremlagte Bilag, at have givet et Billede, der paa det nærmeste svarer til den nuværende Import og Eksport her i Landet.

Som hjemmehørende i Thorshavn er indregistreret:

62 søgaaende Skibe med en samlet Tonnage af $6426^{27}/_{100}$ Tons. Heraf er 10 Hvalbaade med en samlet Tonnage af $915^{24}/_{100}$ Tons. De øvrige Skibe er for største Delen Fiskekuttere.

I 1908 er, efter Opgivende fra Landfogderiet, Thorshavn anløbet af i alt 880 Skibe med en samlet Tonnage af $232{,}387^{85}/_{100}$ Tons. Samtidig med Anmodning om Oplysninger angaaende foranstaaende havde man tillige udbedt sig oplyst, hvor mange af de Skibe, der anløb Thorshavn i 1908, der havde oplosset eller indladet Gods. Herom har imidlertid ingen Oplysning kunnet gives. Landfogdens Skrivelse af 4. ds., som Svar paa Udvalgets Anmodning, vedlægges som Bilg.

Yderligere har Udvalget søgt Oplysning om, hvor meget der i Aaret 1908 er udbetalt i Fragt for Gods, indført fra Udlandet, samt Returgods. De indkomne Besvarelser angaaende dette Punkt udviser en samlet Sum af 171,550 Kr. 07 Øre. Da man imidlertid ikke har kunnet faa Oplysninger i saa udstrakt Maal, som var nødvendigt til Paavisning af det samlede Fragtudlæg, idet flere Forretningsdrivende har været fraværende, er det næppe nogen Overdrivelse, naar man afrunder dette Tal til 175,000 Kroner.

Ligeledes har man haft Forespørgsler ude om, hvor meget der i nævnte Aar er udbetalt i Losnings- og Ladningsomkostninger for Skibe, der har sejlet til og fra Udlandet med Varer. De af Udvalget modtagne Besvarelser lyder paa et samlet Beløb af 25,169 Kr. 46 Øre, men ogsaa her gælder det, at Opgivelserne langt fra har været udtømmende, og en Afrundning af Tallet til 28,000 Kr. er ikke for højt sat.

Det gælder saavel Fragtbeløbene som Losnings- og Ladningsomkostningerne, at det her kun drejer sig om Udgifterne ved Skibe i udenlandsk Fart. Ifald man derimod ogsaa havde medregnet Udgifterne ved Omsætningerne mellem Thorshavn og andre Pladser paa Færøerne, vilde de foran opgivne Tal vokse betydeligt.

Andre statistiske Oplysninger har Udvalget ikke set sig i Stand til at fremskaffe, men det foreliggende Materiale giver dog et Billede af visse Sider af Forretningsforholdene her i Thorshavn.

Udvalget skal derefter gaa over til at behandle de af Lagtinget til Byraadet stillede Forespørgsler:

Ad 1.

Idet Udvalget henviser til Professor Palle Bruuns »Indberetning om de færøske Havneforhold« og de foreliggende Planer til Forbedring af Havneforhol-

dene i Thorshavn, skal man bemærke, at man vil behandle de foreliggende Projekter enkeltvis med en særlig Omtale for hvert og i den Orden, at de mindst bekostelige behandles først.

A.

(Projekt IV & Projekt VI.)

For disse to Projekter foreligger særlige Overslag, hvor Udgifterne er beregnede til 235,000 Kr. for hvert, men ved at de begge bringes til Udførelse paa en Gang, vil den samlede Udgift efter Ingeniørens Beregning kun andrage i alt 400,000 Kr.

Nævnte Projekter gaar ud paa Anlæg af

a. Kajanlæg ved Østsiden af Vestrevaag (Projekt IV).
b. Havn (Motorbaadehavn o. l.) i Aalekær (Projekt VI).

Den Betydning, Udvalget kan tillægge nævnte Forslag til Forbedring af Havneforholdene i Thorshavn, er saa ringe, at man ikke ser sig i Stand til at anbefale disses Realisation. Man skal begrunde denne sin Stilling med følgende:

Det, som det i første Række gælder om i Thorshavn, særlig naar man har for Øje den uafviselige Trang, der er til en tidssvarende Trafik- og Fiskerihavn, er, at Havnen skærmes saaledes ved Anlæg af Moler, at der til enhver Tid kan være et roligt og tilstrækkelig stort Bassin, hvor Trafikken kan foregaa uhindret af Vejrforholdene, især af Bølgegangen fra Havet. Det foreliggende Forslag tager ikke noget som helst Hensyn hertil. Da Havnen ligger aaben for Havet, vil det Tilfælde ofte indtræffe, at det vil være umuligt for Skibe, der skal losse eller lade, at lægge til Kajen, for ikke at tale om, at større Fragtfartøjer ikke vil løbe den Risiko at sejle saa langt ind i en ubeskærmet Havn. Det vil derfor være en Selvfølge, at man ikke kan vente nogen Nedgang i de nu saa høje Fragter. Nævnte Anlæg vil ogsaa kun faa lokal Betydning, hvilket tilstrækkelig bevises af foranstaaende og af, hvad i øvrigt foreligger angaaende dette Projekt.

For Tiden er Forholdet dette, at i de Fortøjninger, som dels af Private, dels af Kommunen er udlagte i Havnen, ligger saavel Vinter som Sommer Skibe fortøjede. Dette vil kun i ganske indskrænket Grad kunne lade sig gøre, naar større Skibe skal søge ind til Kajen, idet der nemlig ikke vilde være Svajerum for disse, naar Skibe laa ved Fortøjningerne. Man vilde derfor være nødt til at flytte disse Skibe andre Steder hen, til ikke ringe Tab for Byens Haandværkere og Næringsdrivende. Og, som før anført, man vilde ikke opnaa, hvad for Tiden afgjort tiltrænges: at skabe Betingelser for en tidssvarende Udvikling af vort Fiskeri og Mulighed for andre og bedre Afsætningsforhold.

Nævnte Projekts Anhang: Havnen i Aalekær, kan heller ikke tillægges større Betydning, da Fiskeridrift med Motorbaad her fra Thorshavn næppe kan tænkes lønnende, eftersom Stedet ligger ubekvemt for Adgangen til de gode Fiskepladser omkring Øerne.

Hvad her er anført, gælder for en stor Del ogsaa de efterfølgende to Projekter, omtalte under B. og C.

B.

Havneanlæg ved Østrevaag.

(Projekt V.)

Dette er anslaaet til at ville koste 530,000 Kr. Bassinet er meget indskrænket, og større Fragtskibe kan absolut ikke søge ind i denne Havn, der vel ogsaa blot er beregnet paa at tjene som Baadehavn. Den vil kun indeholde et Vandareal svarende til $4_{,5}$ Td. Land.

Dette Projekt er der næppe Grund til at skænke nærmere Omtale, da det næppe kan tænkes, at man vilde fremkomme med Ønske om at se det realiseret.

C.

Havneanlæg ved Vestrevaag.

(Projekt II.)

Det er anslaaet til at ville koste 775,000 Kr. Molerne, der skal beskytte Havnen, er lagt i en Linje fra Skinderskær til et modsat Punkt paa Aalekærssiden udfor Kommunens nuværende Ejendom. Disse Moler skærer ikke hinanden, men midt for Havnen vil der blive en aaben Munding paa ca. 100 Alen, som vil foraarsage, at Havnen ikke under alle Vindforhold vil yde tilstrækkeligt Læ og slet ikke vil kunne benyttes ved Paalandsvinde (SO til NO), vide Ingeniørens Beretning. Ogsaa her gælder, hvad der er anført under A. om Havnens Benyttelse for Skibe, der — som Forholdene nu er — er lagt op for Fortøjninger her. Men her gør tillige et andet uheldigt Forhold sig gældende, nemlig at Fragtskibe og andre Skibe, der nu ankrer op i jævngodt Vejr, temmelig langt inde, ikke fremtidig tør løbe den Risiko at fortsætte hermed, naar der indenfor findes en saa farlig Hindring, som denne Molo vil blive. Gamle Skibskaptajner, som i mange Aar har sejlet paa Færøerne, har overfor dette Projekt udtalt, at ifald det blev realiseret, vilde Følgen blive, at større Skibe, for at vide sig sikre, maatte opankre langt ude paa Reden. De nuværende sikre Landfortøjninger, som vilde komme til at ligge udenfor Molerne, vilde nemlig da ikke kunne benyttes. Og Indsejlingen til denne lille Havn vilde blive meget risikabel for større Skibe, og ved Paalandsvind vilde det være umuligt at komme gennem Indløbet.

Udvalget har nøje overvejet, om dette Projekt besidder nogen Mulighed for at afhjælpe de uheldige Havneforhold her, og om dette Anlægs Fremtidsmuligheder. Resultatet af disse Overvejelser har været, at man ikke tør tilraade at anbefale det.

Det kan ikke tænkes at ville ophjælpe Trafikken, lige saa lidt som det kan tænkes at skabe Mulighed for Fiskeriets Opkomst. Naar man i dette Anlæg kun kan se en negativ Vinding, og naar Bekostelighedeu er saa stor som her, mener man med god Grund at maatte indtage det Standpunkt, som foran er nævnt. Man vilde selvfølgelig helst anbefale et Anlæg, som i sig indebar Betingelser for en virkelig Forbedring, til det mindst mulige Udlæg for Stat og Kommune, men man bør ogsaa holde sig klart for Øje de Krav, der maa tilfredsstilles, og hvis Realisation betyder et uomtvisteligt Gode. Dette gælder saavel med Hensyn til den Trang, der er til Stede i Øjeblikket, som de Muligheder, et saadant Anlæg bærer i sig for kommende Tider.

D.

Havneanlæg ved Thorshavn.

(Projekt I.)

Dette Projekt blev i sin Tid udarbejdet af Ingeniør Barner, og Bekostningerne er beregnede til 3,000,000 Kr. Havnens Vandareal vil efter dette Projekt faa et Indhold svarende til 29 Tdr. Land.

Udvalget finder at burde omtale dette Projekt i Forbindelse med det efterfølgende, da begge kan tænkes egnede til paa nogenlunde betryggende Maade at løse Opgaven: tidssvarende Havneanlæg ved Thorshavn.

E.

Havneanlæg ved Thorshavn.

(Projekt III.)

Dette Anlæg er ansat til at koste 3,600,000 Kr. Bassinet vil indeholde et Vandareal svarende til 45 Tdr. Land.

Naar man ser paa Planerne over disse to Havneanlæg, falder det straks i Øjnene, at det af Professor Palle Bruun projekterede langt vil være at fore-

trække. Medens Ingeniør Barners kun indeholder et Vandareal svarende til 29 Tdr. Land, vil Professor Bruuns maale 45 Tdr. Land, og Omkostningerne staar i Forholdet 3,000,000 til 3,600,000 Kr. Valget vil herefter kunne anses som tommelig givet, ogsaa set fra Bevillingsmyndighedernes Side. Professor Bruun anfører i sin Indberetning Side 51:

»En Havn paa 16 ha Vandareal (Barners Projekt) vil ganske vist i adskillige Aar være tilstrækkelig stor, men den Tid vil dog uden Tvivl komme, hvor en Udvidelse bliver nødvendig. Man kan nemlig gaa ud fra, at betryggende Havneforhold i Thorshavn ikke alene stærkt vil forøge Trafikken, men ogsaa vil bevirke, at der med Thorshavn som Udgangspunkt vil udvikle sig et meget betydeligt Fiskeri med større Skibe. En senere Udvidelse af Havnen vil imidlertid blive overordentlig kostbar. Det vil derfor formodentlig være rigtigst straks at lægge Molerne noget længere ud.«

Udvalget kan i det hele slutte sig til denne Udtalelse af Professor Bruun, ligesom man i høj Grad maa anerkende den Indsigt og Grundighed, han paa saa kort Tid har tilegnet sig angaaende færøske Forhold og Vejene til Ophjælpning af vor Hovednæringsvej, Fiskeriet.

Den nuværende Trang til en Forbedring af Havneforholdene vil selvfølgelig kunne afhjælpes, uanset hvilket af disse to Projekter man maatte vælge. Mulig vilde denne Trang kunne tilfredsstilles gennem et mindre bekosteligt Anlæg, men da ingen Plan foreligger for et saadant, og man ikke ser sig i Stand til at give nogen Anvisning i saa Henseende, kan man kun behandle de foreliggende Planer. Men for alle Forbedringer af Havneforholdene her gælder, hvad Professor Bruun anfører, at med den fremtidige Udvikling af vort Fiskeri og vor Trafik for Øje maa man helst ved de nuværende Anlæg holde alle Muligheder i saa Henseende aabne.

Hvilken Betydning kan da tillægges et Havneanlæg paa Færøerne af det her foreslaaede Omfang og store Bekostelighed?

Udvalget har foran givet Oversigter over Folkemængden paa Færøerne, dens periodiske Stigning i det farne Aarhundrede, en Oversigt over vort Skibsfiskeri i en femaarig Periode, Oversigt over de fra Færøerne i et lignende Aaremaal udførte Varer, for Thorshavns Vedkommende med særskilt Opgivende etc. etc. Med disse Tal for Øje kan den Indvending mulig fremsættes, at Forholdene endnu er saa smaa og lidet udviklede, at man næppe overfor det fælles Samfund vil kunne forsvare at tilskyde en enkelt Landsdel de Summer, dette Havneanlæg udkræver. Men en Betragtning af Forholdene, som de nu engang er, vil snart vise det uholdbare i denne Indvending; thi medens andre danske Landsdele for Menneskealdre siden og fremdeles i stedse voksende Maal gennem Støtte fra det Offentlige er blevne begunstigede med alle Midler til Fremhjælp og Udvikling af Næringslivet, ved Anlæg af Jernbaner, Køreveje, Havne, Statstilskud til Fiskeri, Jordbrug, industrielle Foretagender i forskellig Form osv. osv., er den Støtte, som hidtil fra Statens Side er tilflydt Færøerne til saadanne Øjemed, for lidet at regne i Sammenligning. Og sammenholder man hermed de Forhold, hvorunder færøsk Erhvervsliv er henvist til at arbejde sig frem, vil man let kunne indrømme, at det Grundlag, hvorpaa en nutidsmæssig materiel Udvikling paa Færøerne maa bygges, stiller større Krav til Befolkningens Ydeevne end, hvad Færøerne er i Stand til at honorere. Og dog er der ikke Tvivl om, at de Ofre, der i saa Henseende bliver gjorte fra Statens Side, med Tiden vil svare Renter.

De danske Bevillingsmyndigheder har ydet store Bidrag til Anlæg af Havne indenfor det egentlige Kongerige, hvilket jo kun er naturligt, da saadanne Opgaver sjælden magtes af de enkelte Kommuner og Landsdele, og det jo maa være Statens Opgave at drage Omsorg for en saa jævn og ligelig Udvikling som muligt af det fælles Samfundslegeme. Med saadanne Hensyn for Øje tør man gaa ud fra, at de store Ofre fra Statens Side til Havneanlæg ved Skagen, Anholt, Vorupør, Gilleleje etc. er blevne bragte, for ikke at tale om de mange Millioner,

der i faa Aaringer er ydede til en enkelt Plads som Esbjerg. Man kan her for øvrigt henvise til de Oplysninger, der findes i Lagtingstidende for 1905, B. (Sagreferat) Side 65, idet det dog bemærkes, at de efter den Tid givne Bevillinger tælles i Millioner.

Det er foran paaviet, at vort Fiskeri nu er kommet i den Situation, at en gennemgribende Forandring saavel med Hensyn til Driftsmetoder som Afsætningsformer i en nær Fremtid gøres nødvendig for hele vor materielle Eksistens' Skyld. Men under de nuværende Forhold er dette utænkeligt. Derfor er det, at Kravet om tidssvarende Havne paa Færøerne er vokset saa stærkt i den senere Tid; derfor var det, at Lagtinget i sin Tid indgik til Bevillingsmyndighederne med Anmodning om at faa en Undersøgelse af de færøske Havneforhold iværksat, og Tinget i Fjor forelagde Regeringen sin Indstilling vedrørende denne Sag.

Et Havneanlæg som det projekterede ved Thorshavn betinger i første Række en Overgang til andre Driftsmaader med moderne Fangstskibe og samtidig den oftnævnte Forandring i Afsætningsformerne, idet de større Fragtskibe, som da vilde komme til at gaa mellem Færøerne og Udlandet, i denne Havn vilde afhente Fangsten fra de mange færøske Fiskerfartøjer, som her kom til at have deres Centrum for Afskibning. Man vil ved denne Forandring opnaa at blive stillet i Klasse med andre fiskeridrivende Nationer, opnaa de samme Priser paa Verdensmarkederne, med andre Ord: Producenterne vil dermed kunne vente et større Udbytte af deres Arbejde end, hvad nu er Tilfældet. Med Tal at paavise den Fortjeneste i Fragt og andre Omkostninger, som vore Forretningsdrivende ved disse forbedrede Forhold vil indvinde, er umuligt, men det kan uden nogen Tvivl sættes højt op. I Øjeblikket er Fragterne hertil svimlende høje, og de Skibe, der sejler paa Færøerne, har kun ringe Tonsdrægtighed. Ved paa engang at indføre store Partier af Salt og anden Vare, der bruges i større Mængde, og derved, at en saadan Havn bliver Oplagssted for andre Pladser paa Øerne, der optager deres Bestillinger sammen med Forretningsmændene paa selve Havnepladsen, vil der opnaas en ganske betydelig Nedgang i de aarlige Udgifter og derved sikres en reel Indtægt. Og samtidig vil det betyde, at de forskellige Varer, som indføres i større Mængder, vil komme til at staa de Forretningsdrivende i langt lavere Indkøbspris end, hvad nu er Tilfældet.

Man maa i første Række se denne Havn som Øernes Hoved-Fiskerihavn, og det saa meget mere som andre projekterede Havneanlæg — Tveraa undtagen — nærmest tager Sigte paa Fiskeri med Motorbaade eller mindre søgaaende Fartøjer. Sin store Betydning som Trafikhavn vil den først opnaa i stigende Grad, naar den forandrede Fiskeridrift har omskabt Afsætningsformerne.

Til de Farvande, som omslutter Færøerne og grænser nærmest til os, f. Eks. Islands, søger nu i større og større Maal andre søfarende Nationer med deres Fiskerflaader: Englændere, Franskmænd, Tyskere m. fl. Men den lange Afstand fra deres Hjemsted har til Følge et uforholdsmæssigt Spild af Tid og derigennem Penge, hvergang Skibene er nødte til at sejle hjem med Fangst og til Forsyning af Proviant, Kul etc. At en saa betydelig Havn, som den her omtalte, ogsaa af disse Nationers Fiskerflaader vil blive benyttet som Udgangspunkt, er at forudsætte, da det kun kan betyde en mægtig Besparelse.

At foretagsomme, fiskeridrivende Danske her vil kunne faa et Udgangspunkt for deres Virksomhed, kan kun anses som givet.

Det vil selvfølgelig paa nærværende Tidspunkt være umuligt gennem Tal-Beregninger at paavise dette Havneanlægs Lønsomhed, men med den formodede Udvikling, som herigennem skabes, tør man forudse, at den Tid mulig ikke ligger saa langt borte, da Anlægget vil bære sig, i hvert Fald have hidført saa gunstige Eksistensbetingelser, at man kun kan have Grund til Tilfredshed over dette Værks Realisation.

Udvalget har i sine Overvejelser, denne Sag vedrørende, naturligvis haft for Øje de store Summer, hvorom her er Tale, men i Betragtning af, hvad foran

er anført, samt af, hvad i Øjeblikket staar paa Spil og ydermere kan befrygtes at blive Tilfældet, hvad vor materielle Eksistens angaar, har man taget det Standpunkt at anbefale Realisationen af det ene af de to foreliggende største projekterede Havneanlæg ved Thorshavn og maa som sin principale Indstilling anbefale Professor Bruuns.

Ad 2.

Det vil være indlysende, at Opgaver som Havneanlæg paa Færøerne af den Art, som her omhandles, ikke kan løses, medmindre Staten udreder den langt overvejende Del af Udgifterne dertil. Man er derfor, i de mange Aar, der har været arbejdet paa denne Sags Løsning, gaaet ud fra den Forudsætning, at den danske Statskasse vilde bære Hovedbyrden; thi i modsat Fald vilde enhver Tanke om denne Sags Realisation forlængst være skrinlagt. Og med de Tilskud, som den danske Statskasse har ydet til lignende Foretagender i det egentlige Danmark, i Betragtning, mener man ogsaa her med god Grund at kunne paaregne Statshjælp i tilstrækkeligt Maal. Der er ingen Tvivl om, at de Kommuner paa Færøerne, som ønsker større Forbedringer i deres Havneforhold, vil strække sig saa langt, som deres Evne tillader, og naar Spørgsmaalet om eget Bidrag stilles Thorshavns Kommune, formener derfor Udvalget, at ifald et Havneanlæg her skal være betinget af kommunalt Tilskud, bør man være beredt til saa store Ofre, som ikke blot den nuværende Skatteevne muliggør, men ogsaa den, der maa forventes at blive Resultatet af Anlæggets Virkeliggørelse. Udvalget kan imidlertid ikke undlade at minde om, at naar der tidligere fra Lagtinget er stillet Forespørgsel til den forrige Kommunalbestyrelse om dennes Stilling til et Havneanlæg ved Thorshavn, blev Svaret som bekendt, at man betragtede det som givet, at et saadant Anlæg maatte blive et Statsforetagende, da Kommunens Tilskud kun kunde blive forsvindende i Forhold til Anlæggets Bekostelighed. Udvalget finder, at man ikke afgjort bør indtage en saadan Stilling, selv om den kan være vel begrundet, især derved, at der udelukkende for Statens Regning er foretaget meget betydelige og omfattende Havneanlæg nede i Danmark, især paa saadanne Pladser, hvor den lokale Ydeevne har været ringe. Saadanne Havneanlæg har hovedsagelig gaaet under Navn af Fiskerihavne, og i Virkeligheden er det jo ogsaa dette, der i Hovedsagen tilsigtes med det thorshavnske Havneanlæg. Og naar Talen er om Tilskud fra Thorshavns Kommune, maa det heller ikke lades ude af Betragtning, at et thorshavnsk Havneanlæg som et af de to største projekterede ikke blot vil have lokal thorshavnsk Betydning — selv om den naturligt nok kommer i første Række —, men ogsaa Betydning for den langt overvejende Del af Færøerne.

For Tiden er Skatteevnen i Thorshavn langt fra god, som Følge af det sidste uheldige Fiskeriaar, en Svingning, der utvivlsomt mærkes dybere her i Thorshavn end ude paa Landet, hvor man dog har en ikke ringe Støtte for de daglige Behov i Landbruget, selv om dette er primitivt.

Som tidligere i Betænkningen paavist, har Thorshavn nu et Indbyggerantal af 1900—2000. De kommunale Udgifter er ved Byens Vækst stegne i betydelig Grad, og Kravene til Kommunen øges stadig. Det sidst aflagte Kommuneregnskab, som imidlertid paa Grund af Forandringer i Byens Kommunalforvaltning omfatter fem Fjerdingaar, balancerer med ca. 85,000 Kr. Der er i de senere Aar — især de sidste — optaget store Laan, og Kommunens Gæld beløber sig for Tiden til c. 150,000 Kr. Paaligningen efter Formue og Lejlighed udgør c. 30,000 Kr. for Aaret. Skatten paa Formue og Lejlighed er beregnet efter stigende Skala fra $1^1/_2$ til $4^1/_2$ $^0/_{00}$, men den procentvise Beskatning vil imidlertid nu komme til at gaa efter forhøjet Skala, da Skatteevnen er betydelig mindre end de sidste Aar.

Men til Trods for de nuværende ugunstige økonomiske Forhold mener Udvalget sig at være i fuld Overensstemmelse med Byens Borgere som Helhed, naar man fra Kommunens Side vil møde frem med et Tilbud om Støtte til Havnesagens Realisation; thi saa stærkt ligger denne Sag Borgerne paa Sinde, at

her er de beredte til virkelige Ofre, om det skulde gælde. Og Udvalget tror endvidere at kunne gaa ud fra, at der fra Statsmyndighedernes Side vil blive stillet Kommunen de lempeligste Vilkaar med Hensyn til Forrentning og Amortisation. Udvalget har i saa Henseende tænkt sig Muligheden af, at Kommunen først en vis Tid efter Anlæggets Fuldførelse, f. Eks. 5 Aar, begyndte med at svare sine Afdrag, og at Amortisationstiden sættes til et Tidsrum af 20 Aar eller mere. Man forudsætter nemlig, at Staten, i hvert Fald til at begynde med, bliver Kommunens Kreditor. Dette Forhold bliver formentlig at ordne mellem Staten og Thorshavns Kommune, naar der foreligger en Vedtagelse om Anlæggets Realisation.

Udvalget har ikke for nærværende Tid kunnet komme ind paa Betragtning af de Betingelser, som antagelig vil blive at stille til private Grundejere, f. Eks. med Hensyn til disses Andel i Værdistigningen etc., da man her maa erkende sit Ukendskab til, hvilke Fordringer der andet Steds bliver stillede ved lignende Foretagender. Heller ikke har Udvalget turdet indlade sig paa at behandle Spørgsmaalet om den eventuelle Havns fremtidige Vedligeholdelse og Drift; men man formoder, at alt saadant let vil lade sig ordne, naar man engang er naaet dertil, at Anlægget staar fuldført, — medmindre det betinges ordnet forinden.

For Udvalget har derimod Fastsættelsen af Kommunens Bidrag været det farligste Skær at komme over, thi de Hensyn, der her maatte tages, var saa mangeartede: Hensynet til Kommunens nuværende Ydeevne, de Opgaver, større og mindre, hvis Løsning staar for, osv. Et Standpunkt skulde imidlertid tages i denne Sag, og Udvalgets Forslag er da efter moden Overvejelse blevet dette:

Thorshavns Kommune bidrager med 350,000 Kr. til Anlæg af en Fiskeri- og Trafikhavn ved Thorshavn efter et af de to foreliggende, af Professor Bruun eller Ingeniør Barner udarbejdede største Projekter, idet man dog skal fremholde Professor Bruuns som sit principale, se det foran anførte.

Udvalget kan derfor tilraade Byraadet at besvare Lagtingets Skrivelse saaledes:

1. Af de foreliggende Forslag til Forbedring af Havneforholdene i Thorshavn kan Byraadet kun anbefale enten Professor Palle Bruuns Projekt III, hvilket man maa fremholde som sit principale, eller Ingeniør Barners Projekt I, der indstilles som subsidiært antageligt.
2. Thorshavns Kommune yder et Bidrag af 350,000 Kr. til Anlæggets Realisation.

Thorshavns Byraads Udvalg i Havnesagen, den 6te September 1909.

M. A. Winther. *H. C. Andreassen.* *Jacob C. Rein.*

* * *

Forslag til Ændring

i den af Thorshavns Byraads Udvalg i Havnesagen foreslaaede Besvarelse af en fra Lagtinget til Byraadet indsendt Skrivelse af 7de forr. Maaned angaaende Havneanlæg i Thorshavn.

1. Af de foreliggende Forslag til Forbedring af Havneforholdene i Thorshavn kan Byraadet kun anbefale det i Betænkningen under C nævnte Havneanlæg ved Vestrevaag (Ingeniør Barners Projekt II).
2. Thorshavns Kommune yder et Bidrag af 77,500 Kroner til Anlæggets Realisation.

Thorshavn, den 6. Septbr. 1909.

A. Degn.

2. Hestø.

Skrivelse af 25. August 1909 fra Forstanderskabet for de forenede Sognes Kommune i Sydstrømø Præstegæld:

I Anledning af Lagtingets Skrivelse af 7de ds., hvori Forstanderskabet anmodes om at afgive Erklæring angaaaende:

1. Projekt til en Dækmole ved Hestø og
2. Projekt til en Pier ved Hvidenæs,

har Forstanderskabet vedtaget at svare:

Ad 1.

Den af Ingeniør Bruun projekterede Dækmole ved Hestø vil være af overordentlig stor Betydning for denne Bygds Beboere, og Forstanderskabet mener derfor, at der er al Grund til at faa dette Projekt fremmet saa hurtigt som muligt.

Som det højtærede Lagting bekendt, hører til Kirkebø Sogn foruden Hestø Bygderne Kirkebø, Velbestad og Kolter, hvis Indbyggerantal udgør Halvdelen af Sognet. Da de 3 sidstnævnte Bygder ikke have nogen større Interesse i Projektet, og det for dem ikke har nogen videre Betydning, om den projekterede Dækmole bliver bygget, har Forstanderskabet ikke mont at kunne tilraade, at der fra Kirkebø Sogn ydes noget Bidrag til Bestridelse af Omkostningerne ved Projektet. Man har imidlertid gennem Forstanderskabsmedlem Hans Pauli Højvig fra Hestø faaet Besked om, at Hestøs skattepligtige Indbyggere ville yde frivilligt Arbejde ved Udførelsen af Dækmolen, og har nævnte Højvig udtalt, at Hestøens 30 skattepligtige Mænd ville yde 2—300 Arbejdsdage.

Man tillader sig derfor at indstille, at det højtærede Lagting søger udvirket, at Staten anlægger og afholder Udgifterne ved den projekterede Dækmole paa Hestø, idet der fra denne Bygds Indbyggere ydes som Bidrag 2—300 Arbejdsdage.

Ad 2.

Forstanderskabet mener ikke, at der er nogen Anledning til at anlægge den projekterede Pier ved Hvidenæs, idet en saadan Pier ikke vil have nogen som helst Betydning.

Landingsforholdene inde paa Kalbaksfjord, ved Kallanes, ville altid være bedre end ved Hvidenæs, selv om en saa lille Pier som den projekterede anlægges, og Baade ville derfor altid søge ind til Kallanes (eventuelt Sund), hvor de altid sikkert kunne faa Forbindelse med Land.

---

3. Nolsø.

Skrivelse af 27. August 1909 fra Forstanderskabet for Nolsø Sognes Kommune:

Paa Foranledning af Lagtingets Skrivelse af 7de ds. angaaende de af Palle Bruun udarbejdede Projekter til Dækmole ved Nolsø Ejde og Havn ved Nolsø, som begge ere lige nødvendige for os, men hvis Bygning omfatter meget betyde-

lige Udgifter, skal man herved underrette Tinget om, at man desværre ikke er i Stand for Tiden til at yde noget nævneværdigt Tilskud til den anslaaede Udgift paa Grund af den Gæld, som Kommunen har sat sig i ved den nylig anlagte Vandledning, hvilken Gæld nu yderligere vil blive forøget ved den nu anlagte Landingsbro, og vil det af Hensyn til vor ringe Skatteevne være umuligt nu igen at optage et Laan paa nogle Tusind Kroner, der betyder saare lidet overfor Staten, men meget overfor Kommunen.

Idet man tilstiller Lagtinget den her givne Erklæring, anmoder vi Tinget om at gøre de nødvendige Skridt til, at begge Projekter kunne komme til Udførelse, skønt Palle Brunns Bemærkning i hans Bog »Indberetning om de færøske Havneforhold« ikke taler til Fordel for det.

---

4. Kvivig.

Skrivelse af 24. August 1909 fra Forstanderskabet for de forenede Sognes Kommune i Nordstrømø Præstegæld:

Foranlediget ved Lagtingets ærede Skrivelse af 7. d. M. angaaende et af Ingeniør Palle Bruun udarbejdet Projekt til en Dækmole i Kvivig, meddeler Forstanderskabet for de forenede Sogne i Nordstrømø Præstegæld det høje Lagting følgende:

1. Forstanderskabet anser det for i høj Grad baade ønskeligt og nødvendigt, at ovennævnte Projekt om muligt bringes til Udførelse i den nærmeste Fremtid.
2. Om selve Projektet mener Forstanderskabet at turde udtale som sin Formening, at det synes at være godt og tilstrækkeligt til at yde det ønskede Værn mod den stærke Brænding her i Kvivig.
3. Til Projektets Gennemførelse er Forstanderskabet villigt til at yde 4000 Kr. — Fire Tusinde Kroner.

Da Kvivig Sogn jo hidtil har været daarligt stillet med Hensyn til de særlig vanskelige Naturforhold — ingen Havn og meget stærk Brænding — som til mange Tider gør det umuligt at søge Søen, ser Forstanderskabet sig ikke i Stand til, trods god Vilje, at yde et større Tilskud end nævnt. Under de nuværende Forhold foregaar Fiskeriet — der er Bygdens Hovednæringsvej — med aabne Baade under mer og mindre overhængende Fare. Efter en haard Arbejdsdag paa Havet har selve Landingen mangen en Gang været saa farlig, at Ulykkestilfælde syntes uundgaaelige, og saadanne er desværre i visse Tilfælde forekomne. Man har derfor nu, da man øjner en Mulighed for, ved Hjælp af Staten at faa Landingsforholdene forbedrede, glædet sig over Udsigten til at gøre Fiskernes Kaar taaleligere, og under Hensyn hertil har man anstrængt sig alvorligt ved at tilsige et Bidrag fra Sognet paa det nævnte Beløb, og man tør udtale, at det omhandlede Projekts Gennemførelse vil være Opfyldelsen af et længe næret Ønske hos Befolkningen, som man af økonomiske Grunde umulig vil kunne realisere ved egen Hjælp.

Forstanderskabet anmoder derfor Lagtinget om, at Projektet maa blive mødt med Velvilje fra Lagtingets Side, og at det maa blive anbefalet til det høje Ministerium som meget ønskeligt og nødvendigt at faa gennemført i den nærmeste Fremtid.

5. Vestmanhavn.

Skrivelse af 17. August 1909 fra Forstanderskabet for Vestmanhavn Sogns Kommune:

I Anledning af det høje Amts ærede Skrivelse af 7de d. M. skal man herved ikke undlade at meddele, at et Kajanlæg i Vestmanhavn rettest bør ligge paa »Heygunnæs«; hvis dette ikke kan lade sig gøre der, maa man have to Anlæg, nemlig paa »Grønanes« og »undir Fløtti«.

---

6. Andefjord og Lervig.

Skrivelse af 26. August 1909 fra Forstanderskabet for Andefjord og Fuglefjord Sognes Kommune:

I Anledning af det høje Lagtings ærede Skrivelse af 7. d. M. vedrørende Havnesagen skal Forstanderskabet tillade sig at udtale følgende:

Det er nødvendigt med de Forhold, de færøske Fiskere lever under, at der gøres alt, hvad der kan opnaas i Retning af at frugtbargøre og lette deres Arbejde saa meget som muligt, thi det staar klart for enhver, at hvis Fiskeriet ikke giver Indtægt for den færøske Borger i Almindelighed, saa er han henvist til at lide Nød. Det maa derfor ansES mere end ønskeligt, at der anlægges Baadehavne ved de Fiskepladser, hvor Trang til saadanne er til Stede.

Der er udarbejdet Projekter til 2 Havne her i Kommunen, nemlig ved Bygderne Lervig og Andefjord. Anlæg af en Havn ved sidstnævnte Bygd mener man bør udsættes foreløbig paa Grund af, at Havnen er projekteret til at bygges et Sted mere end $^1/_4$ Mil fra Bygden, hvortil der ikke fører nogen anlagt Vej, og hvor der endnu ikke bor Folk.

Forstanderskabet er langt fra blind for den store Betydning, et Havneanlæg ved Bygden Andefjord vilde have, men man mener dog, at et saadant ikke vilde faa sin fulde Værdi for Befolkningen, undtagen det blev bygget i umiddelbar Nærhed af det nu af Beboerne benyttede Landingssted. Man skal derfor udtale Ønskeligheden af, at der bliver udarbejdet Overslag over Bekostningen ved et Havneanlæg paa det her nævnte Sted, hvilket antagelig vil kunne gøres efter de af Ingeniør Brnun foretagne Undersøgelser. Naar et saadant Overslag foreligger, agter Forstanderskabet atter at tage under Overvejelse Spørgsmaalet om eventuelt Bidrag til et saadant Anlæg.

Hvad angaar Anlægget af en Baadehavn ved Lervig, skal anføres:

Trangen til en saadan er stor. Befolkningen dér, der for Tiden tæller c. 380 Mennesker, lever næsten udelukkende af Fiskeri, der hidtil er drevet med aabne Baade, som ikke saa sjælden under paakommende Uvejr med deraf følgende Brænding have været udsatte for Livsfare og Tab af Baad og Fangst ved Landing i Bygden. I sligo Tilfælde er man derfor nødt til at søge Havn andre Steder, hvilket selvfølgelig er ubehageligt for det allerede i Forvejen udmattede Mandskab. — Man tænke sig Baadene fra Lervig paa Fiskeri paa Nordhavet. Vejret er godt ved Afgangen og holder sig forholdsvis roligt, saa længe Fangsten varer; man da man skal til Land, er det blæst op med Storm fra Nordvest eller Nord med høj Søgang, og medens Baadene i god Behold kommer ud for Landingsstederne i Bygden, er Brændingen indtruffet. Ingen Redning mulig uden at

lande »úti á Vík«, c. 1¼ Mil syd for Lervig, hvor Baaden trækkes op og Fangsten lægges hen, til Vejret bedrer sig, medens Mandskabet er henvist til at spasere hjem. At Fangsten taber i Værdi, om ikke helt ødelægges, er let forstaaeligt. Lignende Forhold som de anførte ere ogsaa indtrufne for Baade, som have været paa Fiskeri syd for Bordøen i paakommende Uvejr fra Nord. De have kunnet ro Bygden op, men ikke kunnet lande for Brænding, hvorfor de maa have søgt til samme Sted som omtalt, »úti á Vík«. Endnu skal bemærkes, at der ogsaa med Uvejr fra Syd eller Sydøst kan være saa megen Brænding i Lervig, at Baade ikke kunne lande, i hvilket Tilfælde de maa søge til Fuglefjord.

Lervigsmænd er flinke Fiskere, vistnok nogle af de bedste nordenfjords, og de bør derfor støttes saa meget som muligt fra offentlig Side. Der er i de senere Aar foretaget store Forbedringer ved Landingsstederne i Lervig af selve Fiskerne. Lagtinget har i sin Tid lovet sit Bidrag, men som endnu ikke er benyttet. Nu gaar Tankerne udelukkende i Retning af, at der bygges en Havn. Forstanderskabet har behandlet denne Sag og i Tilslutning til Befolkningens Ønske vedtaget paa det stærkeste at anbefale, at Projektet til en Havn ved Lervig fremmes i den nærmeste Fremtid. Man føler sig overbevist om, at naar der først er bygget en Havn ved Lervig, ville Motorbaade blive anskaffede i Stedet for de andre, hvad der ogsaa vil blive nødvendigt til Bevarelse af den fiskeridrivende Befolknings Eksistens. Der er Grund til at ængstes for, at Trawlerne allerede har ødelagt de Fiskegrunde, som de aabne Baade kunne søge, og er man derfor henvist til at søge længere fra Land efter Fisken. Til denne Drift vil de nu brugelige Baade ikke kunne benyttes, men Befolkningen er henvist til Anskaffelse af større Fartøjer.

Spørgsmaalet om, hvilket Bidrag der fra Kommunens Side vil kunne ydes til Bestridelse af Udgifterne ved et saadant Havneanlæg, er man bleven enig om at besvare derhen, at man foreløbig paa Grund af de daarlige Tider og deraf følgende ringe Skatteevne hos Befolkningen ikke tør gaa med til at bebyrde Kommunen med saa stor Gæld, som en nok saa lille Andel i Forhold til Bekostningen ved det omhandlede Anlæg vil medføre; men saa snart Tiderne maatte forbedre sig noget, vil man ikke undslaa sig ved at yde Bidrag efter Evne til Fremme af Anlægget.

I Henhold til det anførte maa man udtale det Haab, at der ved Statskassens væsentligste Hjælp i en nær Fremtid bygges en Baadehavn ved Bygden Lervig.

---

7. Ejde.

Skrivelse af 27. August 1909 fra Forstanderskabet for Ejde Sogns Kommune:

I Besiddelse af Lagtingets Skrivelse af 7. ds. angaaende en Havn ved Ejde skal man herved tillade sig at meddele, at Forstanderskabet ikke finder Anledning til at fremsætte Bemærkninger til Projektet og mener, at der er Grund til at søge dette fremmet i en nærmere Fremtid. Forstanderskabet mener i Tilfælde deraf at kunne yde ca. $^1/_{30}$ af Omkostningerne, dog ikke udover 10,000 Kr.

---

8. Sjov Sogn.

Skrivelse af 30. August 1909 fra Forstanderskabet for Sjov Sogns Kommune:

I Anledning af det høje Tings meget ærede Skrivelse af 7de ds. angaaende Havneanlæg m. m. har Forstanderskabet vedtaget at udtale:

Ad Punkt 1.

Da man fik Underretning om, at Ingeniør Bruun var kommen herop for at foretage Undersøgelser angaaende Havneforholdene, vilde man benytte den enestaaende Lejlighed til ogsaa at foretage en Undersøgelse af Forholdene her i Kommunen, for at man derefter kunde tage Spørgsmaalet under nærmere Overvejelse. For Tiden næres der imidlertid ikke særlige Ønsker om at faa noget af de fremkomne Projekter fremmede; men man forbeholder sig senere at fremkomme med Andragende i saa Henseende (eventuelt ogsaa Bemærkninger til Projekterne) og forventer i saa Fald at opnaa de samme Vilkaar som de Kommuner, der allerede nu søge om Havneanlæg.

Som Følge heraf kan Punkt 2 og 3 for Tiden ikke besvares.«

Hvilket man ikke undlader herved ærbødigst at indberette.

---

9. Næs og Gøte Sogne.

Skrivelse af 18. August 1909 fra Forstanderskabet for Næs og Gøte Sognes Kommune:

I Anledning af det høje Lagtings Skrivelse af 7de ds. angaaende Havneforhold paa Færøerne tillader man sig ærbødigst at meddele, at Forstanderskabet i Mødet den 18de ds. har vedtaget at svare til Punkt 1, at Forstanderskabet i den nærmeste Fremtid har paatænkt at fremme Havneanlæg ved Saltangeraa samt Motorbaadehavn i Nordregøte og Pier i Sydregøte.

Til Punkt 2 bemærkes, at Forstanderskabet anmoder Lagtinget om at andrage hos Staten om at faa undersøgt, hvad en Motorbaadehavn i Nordregøte samt en Pier ved Sydregøte vil komme til at koste; ligeledes andrages om at faa undersøgt, hvad en Havn ved Saltangeraa, der har Dybde nok til, at Kuttere kunne ligge om Vinteren, vil komme til at koste.

I Henhold til ovenstaaende kan Punkt 3 angaaende Kommunens Bidrag til Havneanlæg ikke besvares, førend Forstanderskabet faar Svar paa, hvad ovenstaaende Projekter komme til at koste.

10. Klaksvig.

Skrivelse af 22. August 1909 fra Forstanderskabet for Vaag Sogns Kommune (N.):

I Anledning af Lagtingets Skrivelse af 7de August d. A., hvori der forlanges Forstanderskabets Udtalelse om Anlæg af en Pier ved Klaksvig, undlader man ikke ærbødigst at svare, at Forstanderskabet har vedtaget at anbefale Projektet.

Med Hensyn til Kommunens Bidrag ved Bestridelse af Omkostningerne ved Projektets Udførelse, da er dennes Ydeevne meget ringe. Et mindre Tilskud, der højst kan sættes til 10 Procent af Overslagets Sum, vil Forstanderskabet mulig paatage sig at udrede.

---

11. Midvaag, Sandevaag og Sørvaag.

Skrivelse af 16. August 1909 fra Forstanderskabet for Vaage Præstegelds Kommune:

I Anledning af Lagtingets ærede Skrivelse af 7. August d. A. angaaende de af Ingeniør Palle Bruun udarbejdede Projekter til Pierer ved Midvaag, Sandevaag og Sørvaag skal man herved ærbødigst udtale:

a. *Midvaag.*

Der er for Tiden hjemmehørende i Midvaag 11 Motorbaade og 4 Sejlkuttere, som hovedsagelig anvendes til Fiskeri; desuden er 5 Motorbaade, som ere hjemmehørende i Sandevaag, stationerede her.

Fiskeriet er for Midvaags Vedkommende helt gaaet over til Motorbaadedrift. I afvigte Vinter var kun een Robaad i Drift.

Efter de Erfaringer, man her har høstet ved Motorbaade-Fiskeriet, kan man udtale, at dette har gode Udsigter, men under de nuværende daarlige Havneforhold kan man ikke fuldt udnytte de Fordele, man vilde opnaa, hvis man havde en tidssvarende Havn. I Maanederne Januar, Februar, Marts, November og December ere Motorbaadejerne henviste til at have deres Baade stationerede i Sørvaag eller Vestmanhavn, og dette er en stor Hindring for den rationelle Drift, thi Vintermaanederne er den bedste Fisketid her, og med smaa Robaade kan man ikke søge langt ud paa Fiskegrundene, saaledes som man kan med Motorbaade. (Udbyttet har været tre til fire Gange saa meget for en Motorbaad med 4 à 6 Mands Besætning som for en Robaad med 8 Mands Besætning).

En Hovedgrund til, at Fiskeriet med disse Fartøjer ikke fuldt ud kan udnyttes, er de daarlige Havneforhold, idet der ikke haves noget sikkert Opankringssted i Vintermaanederne, og heller ikke noget Sted, hvor man kan kaste Fangsten direkte i Land fra Motorbaade; der findes ganske vist en lille Pier, men den kan kun benyttes ved Højvande. Naar man ikke har en nogenlunde sikker Opankringsplads, er man selvfølgelig altid udsat for at miste sine Baade under almindeligt forefaldende daarligt Vejr. En lille, til Forholdene svarende Motorbaadehavn er absolut paatrængende nødvendig, saafremt Fiskeriet med Motorbaade skal kunne trives. Den store Risiko, som er forbunden med at have Motorbaade stationerede her i den bedste Fisketid, holder mange Fiskere tilbage fra at anskaffe sig Motorbaad.

En Pier som den af Ingeniør Bruun foreslaaede kan umuligt afhjælpe al den Trang, der er til Stede, men den er dog til stor Hjælp med det Formaal for Øje, som Ingeniøren har haft.

Man er ikke blind for, at Dækværker vil koste forholdsvis meget, men en lille Motorbaadehavn vil maaske ikke være saa urimelig dyr. De Fordele, Fiskerne vil opnaa ved en god Opankringsplads, vejer sikkert for en Del op mod Anlægssummen.

Efter hvad der foreligger, skal Forstanderskabet anbefale det af Ingeniør Pallo Bruun udarbejdede Projekt til en Pier ved Midvaag til hurtigst muligt Fremme, og fra Kommunen vil man efter Omstændighederne bidrage dertil 2000 Kr. Samtidig skal man anmode det høje Ting om hurtigst muligt at søge anlagt en Motorbaadehavn ved Midvaag, som man anser for at være paatrængende nødvendig, saafremt Motorbaadefiskeriet herfra ikke skal gaa i Staa.

b. *Sandevaag.*

Der er for Tiden hjemmehørende i Sandevaag 5 Motorbaade og 3 Sejlkuttere, som hovedsagelig anvendes til Fiskeri. I den bedste Fisketid har man været henvist til at have Motorbaadene stationerede i Sørvaag, nemlig i Vintermaanederne Januar, Februar, Marts, November og December, idet det er forbundet med for stor Risiko at have Baade opankrede her eller i Midvaag den Tid af Aaret under de nuværende daarlige Havneforhold. Det er derfor en Selvfølge, at man ikke kan drage den fulde Nytte af Motorbaadene, som man ellers kunde. Der er ingen Tvivl om, at Motorbaade egner sig bedre til rigtig at udnytte Fiskeriet end Robaade, og efter de sidste Aars Erfaringer er disse Fartøjer absolut de fordelagtigste. Man mangler kun gode Opankringspladser. Sandevaag og Midvaag ligger nærmest de bedste Fiskegrunde, som søges om Vinteren, og hvis man som anført havde en passende Havn, vilde Fiskerne kunne udnytte Fiskeriet i en mange Gange større Maalestok, end de nu kan. Man anser det derfor som paatrængende nødvendigt, at en lille Motorbaadehavn bygges. Der er intet Sted i Sandevaag, hvor Fiskerne kan kaste Fangsten direkte i Land fra Motorbaade, saa Dækværk eller Pier er absolut til en stor Hjælp for Fiskerne og ogsaa for Trafikken.

Forstanderskabet skal, efter hvad der foreligger, indstille til det høje Ting, at der efter Ingeniør Bruuns Projekt snarest muligt bliver anlagt en Pier eller Dækværk udfra den Pynt, der ses til venstre paa Pl. 21 — kaldet »Niklasar-Bakki« — henimod Tváttá. Kommunen vil efter Omstændighederne bidrage til Udførelsen af nævnte Projekt med $^1/_{10}$ af Anlægssummen.

c. *Sørvaag.*

Der er for Tiden hjemmehørende i Sørvaag 16 Motorbaade, som hovedsagelig anvendes til Fiskeri. I afvigte Vinter var ingen Robaad i Drift, saa at Fiskeriet altsaa er gaaet helt over til Motorbaadedrift. Her er Havneforholdene ikke saa hemmende som i Midvaag og Sandevaag; Fartøjer kunne til enhver Tid opankre, men Ankerbunden er mindre god, og det er derfor forbundet med stor Risiko at opankre, naar man ikke holder Nattevagt.

En saadan Pier, som af Pallo Bruun foreslaaet, vil uden Tvivl være til stor Hjælp for Fiskerne, ved at de kunne bringe Fangsten i Land, og ogsaa for Losning og Ladning, men man kan dog ikke undlade at udtale, at Pieren er for lille. Der kan raades Bod herpaa ved, at der i Forbindelse med Pieren bliver bygget Bolværk saaledes, at Baade kan lægge til den ved laveste Ebbe. Bolværket bør bygges fra Indersiden af Pieren saa langt ind i Bugten, som Vandstanden tillader. Ligeledes anser man det for nødvendigt, at en god Adgangsvej til Pieren samtidig bliver anlagt.

Som Forholdene have udviklet sig i de sidste 4 Aar, er man ikke blind for, at der er Trang til Dækværker, saa at Baade kan ligge sikre; det Sted i

Havnen, som kan benyttes til Opankringssted, er allerede benyttet. Man skal derfor henlede det høje Tings Opmærksomhed herpaa.

Forstanderskabet skal, efter hvad der foreligger, anmode det høje Ting om hurtigst muligt at fremme det af Ingeniør Palle Bruun udarbejdede Projekt til en Pier ved Sørvaag, saaledes at der samtidig fra denne bliver anlagt Bolværk saa langt ind i Bugten, som Vandstanden tillader, og til en saadan Dybde, at Baade af den nuværende Type kunne lægge til Bolværket, samt at en god Adgangsvej samtidig anlægges. Kommunen vil efter Omstændighederne bidrage til Bestrideise af Omkostningerne ved det projekterede Pieranlæg og ved det foreslaaede Bolværk med Adgangsvej 3000 Kr.

* * *

Skrivelse af 13. September 1909 fra samme Forstanderskab:

Siden Forstanderskabets ærbødigste Skrivelse af 16de August d. A. angaaende Havnesagen, er Sagen yderligere bleven undersøgt.

Dengang havde man intet Projekt til en Baadehavn, men da man i Mellemtiden har faaet et af Vandbygningsdirektør Westergaard udarbejdet Projekt til en Baadehavn paa Sydsiden af Midvaag, som er kalkuleret at koste 210,000 Kr., skal Forstanderskabet herved tillade sig at anmode det høje Ting om at fremme dette Projekt sammen med det af Ingeniør Palle Bruun udarbejdede Projekt til en Pier paa Nordsiden af Midvaag, der er kalkuleret at koste 20,000 Kr. Forstanderskabet har ingen videre Bemærkninger at gøre til disse to Projekter, udover hvad man har betonet i Forstanderskabets Betænkning af 16de August d. A. Kun skal man fremhæve, at begge forannævnte Projekter bør fremmes i Forening; da Baadehavnen efter Direktør Westergaards Betænkning bedst og billigst kan anlægges paa Sydsiden, er en saadan Pier, som af Ingeniør Palle Bruun foreslaaet, lige saa nødvendig for Fiskerne.

Forstanderskabet anser, som foran anført, begge Projekterne for paatrængende nødvendige, og til Realisationen af Baadehavnen vil Kommunen yde et Bidrag af 25,000 Kr. Da en saa stor Sum som den angivne ikke staar til Kommunens Disposition, tillader man sig herved at anmode det høje Ting om Tilladelse til at optage et Laan paa 27,000 Kr. under Forudsætning af, at de nævnte Projekter i en nær Fremtid skal realiseres.

* * *

Skrivelse af 24. September 1909 fra samme Forstanderskab:

Paa given Anledning undlader man ikke at meddele, at man ønsker den projekterede Pier i Sørvaag, uanset at man ikke samtidig kan faa det omskrevne Bolværk, og at man til Pieren tilsiger $^1/_{10}$ af Udgifterne.

Den projekterede Pier i Sandevaag ønskes opført længere inde i Bugten udfra den saakaldte »Niklasarbakka«. Samtidig ønskes Overslag tilvejebragt over Udgifterne ved Anlæg af en Motorbaadehavn fra Pieren og indefter af Størrelse til c. 30 Motorbaade.

12. Sand og Skopen.

Skrivelse af 24. August 1909 fra Forstanderskabet for Sandø Præstegælds Kommune:

Som Svar paa det høje Lagtings Skrivelse af 7. d. M., om Forstanderskabet ønsker det projekterede Havneanlæg i Skopen og ligeledes projekterede Pier ved Sand fremmet, samt om hvor stort Bidrag Kommunen mener at kunne yde til disse Anlægs Udførelse, skal man ærbødigst tillade sig at bemærke:

Uagtet man føler sig forvisset om, at disse Anlæg, og særlig da Havneanlægget ved Skopen, vil faa stor Betydning for de respektive Pladser, og selvfølgelig vil anbefale dem til Udførelse, mener man dog ikke, som Forholdene nu stiller sig, at Kommunen kun paatage sig en Del af Udgifterne ved deres Udførelse. Man har nylig vedtaget en større Sum til Vejanlægget Skopen—Sand, som det vil blive føleligt for Kommunen at forrente og afdrage, og det saa meget mere som Budgettet allerede i Forvejen er saa højt oppe, at Kommunen ikke evner stort mere. Da derhos Havneanlægget i Skopen i særlig Grad har Interesse for en mindre Del af Sognet (Skopen Bygd), mener man det næppe forsvarligt, som Tiderne nu er, at paadrage det samlede Sogn en større Gæld hertil.

Man skal tillade sig at bemærke, at man betragter Vejanlægget Skopen—Sand som et Bindeled mellem Havneanlægget i Skopen og Pieren ved Sand, saaledes at alle disse Anlæg hører saa vidt sammen, at det muligvis kunde tages i Betragtning ved deres eventuelle Udførelse, at Kommunen yder, hvad den evner, til Vejanlægget.

Det er Forstanderskabet bekendt, at der i Skopen er stærk Stemning for Havneanlægget, og at man der eventuelt er betænkt paa, ad privat Vej, at tilbyde et saa stort Beløb, som man paa nogen Maade kan evne, til Foretagendets Realisation.

Da man imidlertid har ladet Beboerne af Skopen vide, at Forstanderskabet ikke mener, at det samlede Sogn kan yde noget til Anlægget, har Beboerne i Skopen ladet sig forlyde med, at de i saa Tilfælde vil søge Skopen udskilt som særligt Sogn, og paa den Maade løse Opgaven. Denne Ordning kan Forstanderskabet ikke have noget at indvende imod, men vil paa det bedste anbefale, at Beboerne af Skopen faar deres Ønske opfyldt, saa meget mere som det i længere Tid har været paa Tale fra begge Sider, at faa Skopen udskilt som særligt Sogn.

Paa samme Tid vil man ligeledes varmt anbefale, at Pieren ved Sand bliver opført.

Da imidlertid, i Tilfælde af Udskillelse af Skopen Bygd, flere Forhold af mellemkommunal Natur først vil være at ordne, ser Forstanderskabet sig ikke paa det nuværende Tidspunkt i Stand til at fremkomme med Tilbud om noget bestemt Beløb, hverken til det ene eller det andet Projekt. Dette er ogsaa saa meget vanskeligere, som en stor Del af de mest interesserede Skatteydere nu befinder sig paa Fiskeri ved Island.

* * *

Skrivelse af 29. August 1909 fra 41 Beboere af Bygden Skopen til Lagtinget:

Vi er blevne gjort bekendt med, at Lagtinget har udsendt en Forespørgsel til Forstanderskabet for Sandø Præstegælds Kommune om, hvorvidt denne ønske det projekterede Havneanlæg i Skopen fremmet, og hvor stort Bidrag Kommunen mener at kunne yde til Foretagendets Realisation.

Vi er ligeledes blevne underrettede om, at Forstanderskabet vil anbefale,

at Foretagendet maa fremmes, men dog ikke mener, at det samlede Sogn (Bygderne Skopen og Sand) kan yde noget Bidrag dertil.

Vi Beboere af Skopen føler os forvissede om, at Havneanlægget ikke alene vil betyde et overordentligt Fremskridt for vor By, men ogsaa vil faa den største Betydning for Samkvemmet mellem Sandø og de andre Øer.

Vi har derfor enstemmig besluttet at gøre, hvad vi evner, for, at Havneanlægget maa komme til Udførelse. Da Forstanderskabet ikke mener det forsvarligt, at det samlede Sogn deltager i nogen Udgift hertil, har vi bestemt at søge Skopen udskilt som særligt Sogn og her indsendt Andragende derom til Forstanderskabet. Vi gør Regning paa, at vi hurtig kan komme overens om Betingelserne for Udskillelse, saa at Sagen kan komme til Afgørelse i indeværende Aars Lagting.

Da det imidlertid kan have Betydning, for at Sagen om Havneanlægget kan nyde hurtig Fremme, har vi ment det rigtigt straks at tilbyde et personligt Bidrag, som, naar Udskillelsen er endelig ordnet, vil blive overtaget af Sognet. Dette bliver imidlertid et ganske lille Sogn med ikke engang 300 Indbyggere og saa at sige udelukkende beboet af ubemidlede Fiskere; vi ser os derfor ikke i Stand til at yde et større Bidrag end 6000 Kroner, eventuelt dog med Tillæg af frivilligt Arbejde fra de arbejdspligtige Mænd.

Vi indser vel, at dette kun er et ringe Bidrag og uden nogen nævneværdig Betydning i Forhold til den Sum, det hele Anlæg drejer sig om; men da Sognet foruden sine almindelige Udgifter ogsaa har Gæld til Lægeboligen at afdrage og ligeledes faar sin Del af Udgifterne til den eventuelle Landevej mellem Skopen og Sand, saa ser vi os for Tiden ikke i Stand til at yde mere.

(41 Underskrifter.)

* * *

Skrivelse af 29. August 1909 fra 41 Beboere af Skopen til Forstanderskabet for Sandø Præstegælds Kommune:

Det har vist sig efter de derom stedfundne Forhandlinger, at Forstanderskabet for Sandø Præstegælds Kommune ikke finder det forsvarligt, at det nuværende Sand Sogn paatager sig nogen Del af de Udgifter, der mulig vil paakræves, for at Havneanlægget i Skopen kan komme til Udførelse.

Imidlertid mener vi undertegnede Beboere af Skopen, at Anlægget af den projekterede Havn her vil være af saa stor Betydning for vor By, at vi vil ofre saa meget, som vi evner, for at den kan komme til Udførelse.

Vi kunde tænke os at tegne et Beløb ad privat Vej, men da dette let vilde kunne medføre en Del Vanskeligheder, og Sagen efter sin Natur er kommunal, saa meget mere som det vist er Bestemmelsen, at Kommunen skal overtage den eventuelle færdige Havn, saa ser vi ikke rettere end, at den eneste Løsning, for at Sagen kan komme ind i et godt Spor, er, at Skopen By bliver udskilt fra Sand Sogn som et særligt Sogn, der saa overtager de Forpligtelser, som Bevillingsmyndighederne maatte stille angaaende Havneanlægget.

Under de nuværende Forhold har vi fundet det formaalstjenligt allerede nu at rette en fornyet Henvendelse til Lagtinget om at søge Sagen om Havneanlægget fremmet, og lovet, at det eventuelle Skopen Sogn vil yde et Bidrag af 6000 Kr., mulig med Tillæg af en Del frivilligt Arbejde, til dens Løsning.

Vi skal derfor tillade os at rette følgende Andragende til det ærede Forstanderskab:

Under Forudsætning af, at Havnesagen i Skopen kan løses paa Be-

tingelser, der ikke menes at overstige Befolkningens økonomiske Evne, ønskes Skopen udskilt som et særligt Sogn.

Det er vort Haab, at Sagen kan gøres saa hurtig færdig fra Forstanderskabet, at den kan komme til Forbandling i indeværende Aars Lagting, og at Forstanderskabet vil give Tilladelse til, at det eventuelt udskilte Skopen Sogn overtager de Forpligtelser til Havnesagens Løsning, som til given Tid maatte stilles, forudsat at man finder dem saadanne, at det er forsvarligt at gaa ind derpaa.

* * *

Uddrag af Skrivelse af 7. September 1909 fra samme Forstanderskab til Lagtinget:

Fra Beboere af Skopen er der til Forstanderskabet indkommet Andragende om at faa Skopen udskilt som særligt Sogn.

Foranlediget heraf er denne Sag behandlet i et Forstanderskabsmøde, og blev det enstemmig vedtaget at søge Sagen fremmet med de i 1905 foreslaaede og til Amtet indsendte Vilkaar for Udskillelsen med følgende Ændringer:

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Derpaa blev det godkendt af Forstanderskabet, at det eventuelle Skopen Sogn paatager sig de Forpligtelser til Havnesagens Løsning, som Beboerne andrager um.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

---

13. Trangisvaag.

Skrivelse af 21. August 1909 fra Forstanderskabet for Frodebø Sogns Kommune:

I Anledning af den af Lagtinget til Forstanderskabet sendte Skrivelse af 7de d. M. vedrørende Kajanlæg i Trangisvaag undlader man ikke herved at tilstille Lagtinget følgende Svar:

Forstanderskabet anser det for utvivlsomt heldigst, at det af Firmaet Saabye & Lerche udarbejdede Projekt til en Trafik- og Fiskerihavn i Trangisvaag maa blive foretrukket fremfor det af Ingeniør Palle Bruun udarbejdede Projekt, ligeledes i Trangisvaag (Hvidenæs), da sidstnævnte Projekt efter Forstanderskabets Mening ikke fyldestgør de Betingelser, som man anser for nødvendige til en Trafik- og Fiskerihavn i Trangisvaag.

Man skal tillade sig at fremkomme med nogle Udtalelser, hvorved man vil begrunde det hensigtsmæssige ved Anlægget i Tveraa i Modsætning til Anlægget ved Hvidenæs:

Som bekendt, bliver den Del af Trangisvaagfjorden, som strækker sig i nordvestlig Retning fra Indsejlingsfyret paa Tveraabakke, benyttet til Vinterfortøjningshavn for den i Trangisvaag hjemmehørende Fiskerflaade. Skulde et saadant Kajanlæg, som af Hr. Ingeniør Bruun projekteret, bygges paa Hvidenæs, vil dette bevirke, at næppe Halvdelen af Fiskerfartøjerne kunne vinterfortøjes i Trangisvaag, da der til Skibe, som skulle benytte Kajanlægget til Losning og Ladning, maatte reserveres en saa betydelig Plads for Ind- og Udgaaende, at,

som før sagt, næppe Halvdelen af Fiskerflaaden kunde vinterfortøjes, og andre Steder af Fjorden kunne ikke optages til Vinterfortøjningshavn.

Det af Firmaet Saabye & Lerche projekterede Anlæg skal netop bygges paa det Sted, hvor den store Trafik foregaar, og hvor den saadsynligvis fremtidig vil foregaa, og af den Grund anses dette Sted heldigere valgt end noget andet Sted i Trangisvaagfjorden.

Hvad angaar en Bemærkning af Hr. Ingeniør Bruun i hans Bog om Havneanlæg paa Færøerne om, at der ved et Anlæg ved Hvidenæs vil være roligere Søforhold, da maa bemærkes, at det efter det Kendskab, Forstanderskabet har til de stedlige Forhold, ikke vil kunne indrømmes, at der ved de omhandlede Anlæg findes saa forskellige Søforhold, at disse ville bevirke nogen som helst Forskel med Hensyn til Fortøjning af Fartøjer ved nævnte Anlæg.

En væsentlig Fordel har det af Firmaet Saabye & Lerche projekterede Anlæg fremfor det ved Hvidenæs, da der ved førstnævnte bl. a. bliver anlagt en Fiskerihavn for Motorbaade, hvilket ikke i tilsvarende Grad kan siges om Anlægget ved Hvidenæs, og dette maa betragtes som et af Hovedpunkterne for Stedets fremtidige Udvikling.

Forstanderskabet skal tillade sig at bemærke, at man i øvrigt henholder sig til sine Udtalelser i det til Regering og Rigsdag indsendte, af Lagtinget anbefalede Andragende om det af Firmaet Saabye & Lerche projekterede Anlæg af en Trafik- og Fiskerihavn til Beløb 310,000 Kr., og at man finder det ønskeligt, at nævnte Projekt maatte blive fremmet snarest, samt at Kommunen er villig til at yde et Bidrag med $^1/_{10}$ af Anlægssummen eller i alt 31,000 Kr.

---

14. Vaag.

Skrivelse af 24. August 1909 fra Forstanderskabet for Vaag Sogns Kommune (S.):

I Anledning af det høje Lagtings meget ærede Skrivelse af 7. ds., hvori Forstanderskabet opfordres til at tilstille Tinget en Erklæring om:

1. om Forstanderskabet mener, at der er Grund til at søge det af Ingeniør Bruun udarbejdede Projekt til en Pier i Vaag fremmet i en nærmere Fremtid, eller
2. om der mulig af Forstanderskabet maatte findes Anledning til at fremsætte Bemærkninger til Projektet, samt
3. — saafremt Spørgsmaal Nr. 1 besvares bekræftende — hvilket Bidrag der fra Kommunens Side vil kunne ydes til Bestridelse af Omkostningerne ved Projektets Udførelse,

skal Forstanderskabet tillade sig at give følgende Svar paa de omtalte Spørgsmaal:

Ad 1.

Da Vaag nu er den tredjestørste Trafikhavn paa Færøerne og har store Udviklingsmuligheder for sig, vilde det være til umaadeligt Gavn for Byen, om det omtalte Projekt blev fremmet snarest muligt.

Som bekendt, er der en temmelig stor Skibstrafik her i Vaag; foruden de ca. 20 Fiskekuttere, der hører hjemme her, anløbes Vaag af mange fremmede Damp- og Sejlskibe, dels de faste Ruteskibe, der besørge Post og Stykgods mellem København, Leith og Færøerne, og dels Fragtskibe, der besørge Salt, Kul og Tømmer hertil direkte fra de forskellige Produktionssteder og Klipfisk herfra

til Spanien og Italien. I Aaret 1908 anløbes saaledes Vaag af 79 Dampskibe med en samlet Tonnage af 20661 Tons og 24 Sejlskibe med en samlet Tonnage af 1833 Tons. Da de forskellige Forretninger i Vaag ligge megot spredte, og da de fleste Skibe har Varer til eller skal have Varer fra de fleste Forretninger paa een Gang, maa disse Skibe selvfølgelig ligge midt mellem dem; paa den Maade bliver det for de længst borte liggende Forretninger meget kostbart og besværligt at losse og lade og ofte umuligt i daarligt Vejr, og derved faar man ofte sine Varer ødelagte. Hvis man derimod fik en Anlægsplads og Kørevej langs Stranden, og Pakhuse bleve byggede ved denne Anlægsplads, vilde man altid kunne losse og lade og faa sine Varer ubeskadigede, og saa vilde man desuden spare meget i Losseudgifter; disse anslaas til ca. 20000 Kr. om Aaret her i Vaag; da man maa antage, at mellem Halvdelen og Tredjedelen vil kunne spares ved Anlæg af en Anlægsplads, maa man tro, at denne for Fremtiden vil forrente sig. Man skal derfor tillade sig at andrage det høje Lagting om at søge omtalte Projekt fremmet snarest muligt.

Ad 2.

Med Hensyn til selve Projektet, saa er man i det hele og store enig om dette. Dog skal man bemærke, at Anlægspladsen for Enden af Pieren er altfor kort, kun 20 m lang. Naar man gør et saadant stort Foretagende, maa man gøre det med Fremtiden for Øje. For den nuværende Trafik er den allerede altfor lille; selv om et større Dampskib med »nogenlunde« Sikkerhed kan ligge fortøjet ved en saadan Anlægsplads, kan det hverken losse eller lade gennem alle Lugar paa een Gang, dertil er Pladsen altfor kort. Desuden maa man gøre Regning paa, at der vil blive Brug for mere Plads end for et Skib ad Gangen. Det har saaledes hændt her flere Gange, at flere Dampskibe har ligget paa een Gang for at losse og lade.

Forstanderskabet skal derfor foreslaa, at Projektet bliver forandret saaledes, at der bliver bygget en vinkelformet Anlægsplads med en Længde af 55 m for Enden af Pieren. Da denne er 10 m bred, faar man saaledes ogsaa en Anlægsplads med en Længde af 45 m paa den indvendige Side af Vinklen, hvor der vil blive en rolig Liggeplads for alle Skibe i alt Vejr; desuden faar man en tredje Anlægsplads østen for Pieren langs med denne ind mod Land, hvor et mindre Skib eller 2 Fiskekuttere kan ligge. Forstanderskabet har ingen Mening om, hvad et saadant Anlæg vil koste, men man maa antage, at det vil være let for Ingeniør Bruun at beregne Merudgifterne. Da et saadant Anlæg dog næppe vil koste det dobbelte af det af Bruun foreslaaede Projekt, og man faar det 3-dobbelte Gavn deraf, skal man tillade sig at andrage det høje Lagting om at udvirke Projektet forandret, saaledes som her angivet. Indlagt medfølger en lille Tegning, der vil vise, hvorledes Forstanderskabet mener, Projektet bør udføres.

Ad 3.

Forstanderskabet har vedtaget at yde $^1/_{10}$ af Anlægssummen til Bestrideise af Omkostningerne ved Udførelsen af det af Forstanderskabet foreslaaede Projekt.

* * *

Skrivelse af 20. September 1909 fra samme Forstanderskab:

I Tilslutning til den af Forstanderskabet under 24. f. M. afgivne Erklæring angaaende foreliggende Projekt til Forbedring af Havneforholdene i Vaag m. v., skal man yderligere tillade sig at fremkomme med følgende til det ærede Udvalg:

Det kunde mulig af den indsendte Erklæring udledes, at man i Forstanderskabet, ved den Stilling man har taget til en paatænkt Forbedring af Havne-

forholdene ved Vaag, kun har haft den almindelige Trafik for Øje. Dette har imidlertid ikke været Tilfældet, idet man i første Række i Forbedringen af Havneforholdene har set Fremhjælp af Fiskeriet som Maalet. Og dette Spørgsmaal har jo sin særlige og store Betydning for Vaag, da denne Plads paa sin Vis har været blandt de førende i vort Skibsfiskeri, skønt Pladsen først paa et senere Stade af Skibsfiskeriet kom til at tælles med. Bygden Vaag har som faa andre Pladser paa Færøerne Betingelser for at drive Fiskeri med større søgaaende Fartøjer i stor Stil: en god naturlig Havn, hvor yderligere Forbedringer ikke medføre overdrevne Udgifter, og meget bekvem Adgang til rige Fiskegrunde. Medens Bygden Vaag for ikke lang Tid siden talte faa og fattige Indbyggere, har Udviklingen efter Skibsfiskeriets Opkomst taget et betydeligt Opsving. Paa Pladsen bor nu vel omkring 700 Mennesker, som hovedsagelig tage deres Næring paa Søen.

Den af Ingeniør Palle Bruun projekterede Pier med den Forandring, som Forstanderskabet i sin tidligere Skrivelse har foreslaaet, vil i sig indebære Betingelse for yderligere Fremhjælp for Skibsfiskeriet, saavel hvis man vedblivende fortsætter med Slupfiskeriet, som hvis man skulde gaa over til Brugen af andre Fangstfartøjer og Driftsmetoder. Det vil saaledes være muligt at anbringe Hyttefade til levende Fisk i Læ af Pieren. Forstanderskabet har selvfølgelig ikke nogen Kendskab til den Merudgift, som vil blive en Følge af den foreslaaede Forandring ved Pieren; men man kan næppe tro, at den samlede Udgift vilde overstige 200,000 Kr.

Da det vilde betyde en unødvendig Udsættelse af Sagen, om der først til Lagtinget skulde fremskaffes ny Plan og Beregning for en Pier af den Beskaffenhed, som nu er foreslaaet, vil man anmode Tinget om, idet Sagen forventes ekspederet i indeværende Samling, at lade ny Plan og Overslag affatte, saaledes at disse ikke behøve at tilstilles Lagtinget til fornyet Overvejelse, men bilægges Havnesagens Akter, som Lagtinget ventelig vil fremsende til Ministeriet.

I Betragtning af den Betydning, man tillægger den foreslaaede Forbedring af Havneforholdene i Vaag, har Forstanderskabet ment at burde tilbyde et større Tilskud fra Kommunen til Planens Realisation. Man har tænkt sig et Tilskud, svarende til $^1/_6$ af Anlægssummen, dog ikke udover 33,000 Kr.

---

15. Kvalbø.

Skrivelse af 18. August 1909 fra Forstanderskabet for Kvalbø Sogns Kommune:

Som Svar paa Lagtingets Skrivelse til Forstanderskabet af 7. August d. A. angaaende Havnespørgsmaalet i Kvalbø skal man herved udtale følgende:

Ihvorvel det havde været ønskeligt, om Kvalbø kunde have faaet en Baadehavn, saaledes som den er projekteret af Hr. Ingeniør Bruun, er man dog som han af den Mening, at Anlægget vilde blive for vidtløftigt og kostbart i Sammenligning med Fordelene af et saadant Anlæg. Men da det utvivlsomt er nødvendigt, at der gøres saa meget som muligt for at fremme Fiskeriet og komme Befolkningen til Hjælp ved dens ofte farefulde Kamp mod Elementerne, skal man tillade sig at fremsætte for det ærede Lagting følgende Forslag:

Ved »Hamranæs« paa Kvalbø Fjords nordlige Side anlægges en Læmole. En saadan vilde forhaabentlig i ikke ringe Grad svække de med østlige Storme følgende svære Dønninger. I Forbindelse med denne Læmole maatte man da

have en længere Fortøjningskæde indefter mod »Marenskæret«. Ved denne Kæde kunde da saavel Motorbaade som ogsaa andre større Fartøjer, som maatte komme ind paa Fjorden, ligge trygt og sikkert indenfor Læmolen. Det er meget sandsynligt, at man, saa snart gode Fisketider atter maatte indtræffe, ogsaa i Kvalbø vilde følge det allerede her givne Eksempel og lade Motorbaaden afløse den aabne Robaad.

For Fiskeri med Motorbaade var det ogsaa af meget stor Betydning, at der blev anlagt et lille Stykke Kaj et eller andet Sted ved Kysten, hvor Motorbaade kunde lægge til og afgive deres Fangst, og hvor ogsaa andre Fartøjer kunde lande.

Det vilde ogsaa være af stor Betydning, om der kunde indrettes en mindre Ophalingsbedding, hvor man kunde trække Motorbaadene op, naar man f. Eks. vilde smøre dem.

Idet man beder Lagtinget tage dette Forslag om Læmolen m. m. under velvillig Overvejelse, skal man udtale Ønsket om, at de fornødne Undersøgelser og Opmaalinger snarest muligt maatte finde Sted ved en sagkyndig Mand.

Da man ingen Mening har om, hvor meget ovennævnte Anlæg vil komme til at koste, kan Forstanderskabet m. H. t. Spørgsmaalet om Kommunens Bidrag kun sige, at man efter Evne vil give, hvad man formaar. I disse fiskeøde Tider maa Kvalbø nærmest regnes for en fattig Bygd. Da Forstanderskabets Formand, Lagtingsmand O. N. Skaalum, der er Medlem af Udvalget for de færøske Havneforhold, ved Forhandling med Vandbygningsdirektør Westergaard og Fuldmægtig Nørgaard hurtigere og lettere kan faa et Skøn over Størrelsen af Udgifterne ved ovennævnte Anlæg, skal man herved udtale, at man overdrager det til Hr. Skaalum at bestemme Kommunens Andel.

Hvad angaar Projektet til Pieren ved Kvalvig, skal Forstanderskabet erklære, at det vil være i høj Grad ønskeligt, om dette Projekt blev realiseret, da det ofte besværlige Arbejde med at bringe Fangsten i Land derved vilde blive betydelig lettet. Ogsaa i Kvalvig vilde det være heldigt, om der — som anført i Hr. Ingeniør Bruuns »Indberetning om de færøske Havneforhold« — i Forbindelse med Pieren blev indrettet et Baadeoptræk for mindre Motorbaade, som mulig maatte afløse Robaadene.

Idet Forstanderskabet ogsaa varmt anbefaler denne Sags hurtige Fremme til Lagtingets Velvilje, skal man m. H. t. Spørgsmaalet om Kommunens Bidrag ligesom ved Læmolen i Kvalbø overlade Afgørelsen til Forstanderskabets Formand, Lagtingsmand Skaalum.

* * *

Tilføjelse af 27. August 1909 af Forstanderskabets Formand:

I Betragtning af samtlige foreliggende Forhold mener jeg ikke at kunne tage nogen endelig Bestemmelse angaaende Kommunens Andel i Udgifterne ved eventuelle Anlæg af Pierer eller lignende i Kommunen.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om Planer og Overslag over Læmolen ved »Hamranæs« skal jeg udtale, at det næppe vil være nødvendigt at foretage nogen væsentlig Undersøgelse paa Stedet, idet Ingeniør Bruun i sin Tid overvejede Muligheden af et saadant Anlæg, og der vil formentlig paa Grundlag af hans Optegnelser kunne udarbejdes Planer og Overslag. Man tillader sig at henstille til Lagtinget at foretage det videre fornødne med Hensyn til Fremskaffelsen af de saaledes omtaldte Planer m. m.

I øvrigt kan jeg give Forstanderskabets Udtalelser min Tilslutning.

Skrivelse af 8. September 1909 fra samme:

Med Hensyn til Læmolen ved Hamrannæs i Kvalbø skal jeg i Tilslutning til min Erklæring af 27. ds., efter telegrafisk fra Vandbygningsdirektør Westergaard fremkomne Oplysninger, samt efter nærmere Overvejelse, herved tillade mig yderligere at bemærke, at det vilde være meget ønskeligt, om der ved Lejlighed paa ny kunde blive foretaget Undersøgelse paa Stedet, hvorved der samtidig nærmere kunde forhandles med Forstanderskabet om visse Enkeltheder ved Anlægget. Jeg antager, at man derved bedst vilde kunne komme til Klarhed over de Udbedringer, som anses nødvendige ved Kvalbøfjorden. Endvidere mener jeg, at det Bidrag, som af Kvalbø Sogns Kommune kan ydes til det omhandlede Anlæg, passende vil kunne ansættes til $^1/_{15}$ af Anlægssummens Størrelse.

---

16. Famien.

Skrivelse af 20. August 1909 fra Forstanderskabet for Famien Sogns Kommune:

I Anledning af Lagtingets ærede Skrivelse af 7. ds. angaaende Forstanderskabets Udtalelser om det af Ingeniør Bruun udarbejdede Projekt til en Gennemgravning af en Rende ved Famien, skal Forstanderskabet herved tillade sig at bemærke:

1. Da det af Bruun foreslaaede Projekt forekommer Forstanderskabet temmelig stort, saa at Udgifterne ved dets Gennemførelse næppe vil staa i Forhold til det Gavn, man kan faa deraf, og da den lille Famien Sogns Kommune næppe vil kunne yde noget nævneværdigt Bidrag til Bestridelse af Omkostningerne, mener man ikke der er Grund til at søge dette Projekt fremmet i den nærmeste Fremtid.
2. Da det imidlertid, som anført i Ingeniør Bruuns Indberetning, ofte er yderst vanskeligt at faa Fangst og Varer i Land udenfor Revlen i Famien, vilde det være overmaade fordelagtigt for Bygden, om der blev gravet en mindre Rende, saaledes at Robaade ved alle Vandstande kunde komme ind og ud gennem Revlen. En saadan Rende kan formentlig gøres for et meget mindre Beløb end det foreslaaede Projekt. Man skal derfor ærbødigst henstille til det høje Lagting, at der i sin Tid maa blive udarbejdet et nyt Projekt til Gennemgravning af en mindre Rende, kun for Robaade.
3. Naar et saadant Projekt eventuelt foreligger, skal Forstanderskabet meddele, hvilken Andel af Omkostningerne Kommunen vil yde.

---

17. Sumbø.

Skrivelse af 24. August 1909 fra Forstanderskabet for Sumbø Sogns Kommune:

Ved Skrivelse af 7. dennes fra Færøernes Lagting opfordres Forstanderskabet til at tilstille Tinget Erklæring om Kommunens Stilling til det af Ingeniør Bruun udarbejdede Projekt til en Havn ved Lopra. Man skal i Anledning heraf tillade sig at udtale:

Man mener, at der for nærværende Tid ikke er Grund til at søge det ovennævnte Projekt fremmet. Derimod skal man andrage om, at der maatte blive foretaget Undersøgelse, hvorvidt en Pier vil kunne anlægges ved Landingsstedet »Mølin« i Sumbø, samt i bekræftende Fald, hvor meget en saadan Pier vil koste.

---

18. Porkere og Hove.

Skrivelse af 2. September 1909 fra Forstanderskabet for Porkere Sogns Kommune:

I Anledning af Lagtingets Skrivelse af 7. f. M. har Forstanderskabet vedtaget at svare: at man ikke foreløbig ønsker at gøre noget ved de af Ingeniør Palle Bruun udarbejdede Projekter vedrørende Havneforholdene i Porkere og Hove. Disse Udbedringer af Havneforholdene sigte til Beskyttelse af Motorbaade, men da Motorbaadene i den sidste Tid beromkring paa Øen, efter hvad vi have brugt i Erfaring, ikke kunne betale sig at drive paa Grund af det slette Fiskeri, og der her i Sognet endnu ingen Motorbaade er, og da der nu af den ovennævnte Aarsag ingen Stemning er iblandt Befolkningen for at anskaffe sig disse Fartøjer, vil Forstanderskabet foreløbig vente og se Tiden an, indtil muligvis bedre Tider komme, om der da ikke kan være Grund til at gøre noget ved vore Havneforhold.

Stedregister.

I. betyder: Palle Bruun: Indberetning om de færøske Havneforhold (1908).
L. — Lagtingstidende for 1909.
U. — Betænkning, afgivet af vedkommende Lagtingsudvalg den 30. September 1909 (med tilhørende Underbilag).

Andefjord: I. 24, 26, *69—70, 88.* L. 5. U. 7, 15, 31.
Bø. I. *47.* L. 3.
Ejde. I. 14, 18, 19, 25, *61—62, 84—85.* L. 4, 5. U. 8, 15, 32.
Famien. I. *32—33.* L. 5. U. 12, 16, 44.
Fuglefjord. I. 14, 16, 20, 21, *69.*
Funding. I. *70.*
Fundingsbotn. I. 14, *70.*
Gjov. I. *70—71.*
Gøte. I. 26, *67—68, 87.* L. 5. U. 8, 15, 33.
Haldersvig. I. *61.*
Hestø. I. *47—48, 80.* L. 5. U. 6, 14, 29.
Hove. I. *31—32, 76.* L. 5. U. 12, 16, 45.
Hvidenæs. I. *50, 82.* U. 29.
Klaksvig. I. 14, 20, 21, 23, *71—72, 88—89.* L. 5. U. 8, 15, 34.
Kvalbø. I. *39—40, 77—78.* L. 2, 4, 5. U. 12, 16, 42—44.
Kvalvig (Str.). I. 14.
Kvalvig (Sud.). I. *40—41, 78.* U. 43.
Kvannesund. I. *72—73.*
Kvivig. I. *59, 84.* L. 5. U. 6, 14, 30.
Lervig. I. 19, *68—69, 87.* L. 5. U. 7, 15, 31—32.
Lopra. I. *29—30, 75.* U. 12, 45.
Midvaag. I. 14, 26, *44—46, 80.* L. 3, 5. U. 8—9, 15, 34—35, 36.
Nolsø. I. *48—50, 81.* L. 5. U. 6, 14, 29—30.
Nordskaale. I. 18.
Porkere. I. *30—31, 76.* L. 5. U. 12, 16, 45.
Saltangeraa. I. *65—67, 86—87.* L. 5. U. 8, 15, 33.
Sand. I. 26, *41, 78.* L. 2—3, 5. U. 10, 16, 37.
Sandevaag. I. *46, 80.* L. 3, 5. U. 9, 15, 35, 36.
Sellotræ. I. 25, 26, *63, 85—86.*
Sjov Sogn. L. 5. U. 8, 15, 33.
Skaale. I. *64.*
Skaalebotn. I. *64—65.*
Skaalefjord. I. 14, 21.
Skibenæs. I. *64—65, 86.*
Skopen. I. 19, *41—43,* 73, *78—79.* L. 5. U. 10—11, 16, 37—39.
Strænder. I. *63—64, 86.*
Sumbø. I. *27.* L. 5. U. 12, 16, 45.
Sørvaag. I. 14, *46—47, 80.* L. 5. U. 9—10, 15—16, 35—36.
Thorshavn. I. 14, 16, 19, 21—23, 24, 25, 26, *50—58,* 73, *82—84.* L. 5. U. 5—6, 14, 17—28.
Tjørnevig. I. *60.*
Tofte. I. *67.*
Trangisvaag (Tveraa). I. 14, 16, 20, 26, *33—39,* 74, *76—77.* L. 5. U. 11, 16, 39—40.
Vaag (S.). I. 14, 20, *27—29, 75.* L. 5. U. 11—12, 16, 40—42.
Vestmanhavn. I. 14, 20, 21, *59—60.* L. 3, 5. U. 7, 14, 31.

»Frum«s Bogtrykkeri, Thorshavn. — 1909.

Bilag 11.

Lagtingets Beslutninger af 25. September 1909 om Tilskud fra Færø Amts økonomiske Fond til Landingssteder, Broer og Veje.

A. **Landingssteder.**

1. Andragende fra Daniel Peter Næs af *Næs-Kvalbø* om Genbevilling af det i 1908 bevilgede Tilskud (indtil i alt 198 Kr.) til Udbedring af Landingsstedet i Næs-Kvalbø (se Lagtingstidende for 1908 Side 206, Litra h.).

Beslutning:
Tilskudet genbevilges paa samme Vilkaar.

2. Andragende fra Beboere af *Kvalvig paa Suderø* om Genbevilling af det i 1907 bevilgede og i 1908 genbevilgede Tilskud (indtil i alt 955 Kr.) til Udbedring af Bygdens Landingssted (se Lagtingstidende for 1907 Side 193, Litra c.; for 1908 Side 206, Litra d.).

Beslutning:
Der svares Andragerne, at den i 1907 givne og i 1908 fornyede Bevilling til Landingsstedet paa ny bliver given paa samme Vilkaar, idet tilføjes, at man forventer, at der ikke paa ny vil blive Spørgsmaal om Genbevilling af Lagtingets Bidrag.

3. Andragende fra Forstanderskabet for Funding Sogns Kommune om Genbevilling af det i 1907 bevilgede Tilskud (indtil i alt 117 Kr. 69 Øre) til Udbedring af Landingsstedet »*Húsarætt*« *ved Funding* (se Lagtingstidende for 1907 Side 196, Litra q.).

Beslutning:
Det i 1907 bevilgede Tilskud genbevilges. Forstanderskabet underrettes om, at det er oplyst for Tinget ved Attest fra Tingets Tillidsmand, at Arbejdet er udført forsvarligt efter Planen, samt om, at Tilskudet kan faas udbetalt, saa snart det behørig godtgøres, at de øvrige Vilkaar for Bevillingen ere opfyldte.

4. Andragende fra Johan Poulsen af *Vigerbirge* om Genbevilling af det i 1908 bevilgede Tilskud (indtil i alt 206 Kr.) til Udbedring af Landingsstedet i Vigerbirge (se Lagtingstidende for 1908 Side 206, Litra i.).

Beslutning:

Tilskudet genbevilges paa samme Vilkaar.

5. Skrivelse fra Forstanderskabet for Sjov Sogns Kommune om, at dette har vedtaget paa Kommunens Vegne at overtage den af Kongsbonde J. L. F. Weihe anlagte Landingsbro ved Langanes paa *Selletræ* paa de af Lagtinget i 1908 stillede Betingelser (se Lagtingstidende for 1908 Side 208, Litra p.), dog saaledes, at Forstanderskabet forbeholder sig at lade Broen forfalde, dersom det senere skulde vise sig, at dens Vedligeholdelse ikke har almen Betydning.

Beslutning:

Det meddeles Forstanderskabet i Anledning af dets Skrivelse af 27. Juli d. A. til Færø Amt angaaende den af Kongsbonde J. L. F. Weihe anlagte Landingsbro ved Langanes paa Selletræ, at Lagtinget ikke kan ændre de Betingelser, som det stillede i 1908 for at yde Tilskud til Broen, nemlig at Broen bliver offentlig, og at Kommunalforstanderskabet paatager sig Vedligeholdelsen. Hvis Spørgsmaal om Nedlæggelse af Landingsstedet som offentligt maatte komme til at foreligge for Lagtinget senere, maa Lagtinget til den Tid træffe Bestemmelse herom, jfr. Landkommunallovens § 19.

6. Andragende fra Beboere af *Syderdal* i Husum Sogn *paa Kalsø.*

Beslutning:

a) Af økonomisk Fond bevilges til Udbedring af Landingsstedet i Syderdal i Husum Sogn paa efternævnte Vilkaar, som skulle være opfyldte inden Udbetalingen, følgende:

$^3/_4$ af Udgifterne ved Materialier (deri ej indbefattet Sten, Skærver eller Sand), dog højst	141 Kr.
$^3/_4$ af Formandsløn, dog højst	23 —
I alt indtil....	164 Kr.

b) Anlægget udføres efter den af Tingets Tillidsmand afgivne Betænkning med Overslag.
c) Dets forsvarlige Udførelse overensstemmende hermed oplyses ved Attest fra Tingets Tillidsmand eller fra en af Amtmanden udnævnt Mand.
d) Behørig specificeret og af vedkommende Sognekommission eller Kommunalforstanderskab attesteret Regnskab, bilagt Kvitteringer, fremskaffes.
e) Landingsstedet skal være offentligt.
f) Vedkommende Kommunalforstanderskab afgiver Erklæring om, at det forpligter Sognet til at vedligeholde Landingsstedet som offentligt.

7. Andragende fra Beboere af Bygden *Porkere.*

Beslutning:

a) Af økonomisk Fond bevilges til Anlæg af en Landingsbro i Bygden Porkere i Porkere Sogn paa efternævnte Vilkaar, som skulle være opfyldte inden Udbetalingen, følgende:

$^3/_4$ af Udgifterne ved Materialier (deri ej indbefattet Sten, Skærver eller Sand), dog højst	155 Kr.
$^3/_4$ af Formandsløn, dog højst	62 —
I alt indtil	217 Kr.

b—f) Som Litra b.- f. i Beslutningen ad Post 6.

8. Landingsstedet *Eiðsvík ved Viderejde* (se Lagtingstidende for 1908 Side 207, Litra m.).

Beslutning:

Afskrift af Betænkning og Overslag samt Tegning fra Lagtingets Tillidsmand med Hensyn til en paatænkt Forbedring af Landingsstedet Eiðsvík ved Viderejde tilstilles Forstanderskabet for Viderejde, Fuglø og Svinø Sogns Kommune.

a) Af økonomisk Fond bevilges, i Stedet for den i 1908 givne Bevilling, som Tilskud til Udbedring af Landingsstedet i Eiðsvík ved Viderejde i Viderejde Sogn paa efternævnte Vilkaar, som skulle være opfyldte inden Udbetalingen, følgende:

$^3/_4$ af Udgifterne ved Materialier (hvori ej indbefattes Sten, Skærver eller Sand, men Nettoudgiften ved det til Form medgaaede Tømmer) og ved Brugen af Redskaber, dog højst	683 Kr.
Til Udgifterne ved Smedearbejde og Formandsløn	440 —
Til Udgifterne ved Stenarbejdet ved Hvælvingens Opførelse..	177 —
Indtil i alt....	1300 Kr.

b—f) Som Litra b.—f. i Beslutningen ad Post 6.

9. Andragende fra Forstanderskabet for Vaagø Præstegælds Kommune.

Beslutning:

a) Af økonomisk Fond bevilges til Anlæg af en Landingsbro af Sten i Bygden *Bø* i Bø Sogn paa efternævnte Vilkaar, som skulle være opfyldte inden Udbetalingen, følgende:

$^3/_4$ af Udgifterne ved Materialier (deri ej indbefattet Sten, Skærver eller Sand) og ved Brug af Redskaber, dog højst	213 Kr.
$^3/_4$ af Formandsløn, dog højst	100 —
Indtil i alt....	313 Kr.

b—f) Som Litra b.—f. i Beslutningen ad Post 6.

10. Andragende fra Husmand Johan Christian Johansen af *Signebø.*

Beslutning:

Af økonomisk Fond bevilges Husmand Johan Christian Johansen af Signebø som Bidrag til Dækning af Udgifterne ved den af ham i Signebø i Kollefjord Sogn anlagte Landingsbro et Beløb af 150 Kr., som udbetales, naar der er fremskaffet Erklæring om, at Landingsbroen skal være offentlig, og at Kommunalforstanderskabet forpligter Sognet til at vedligeholde Broen som saadan.

11. Andragende fra Fiskere i Bygden Hove i Porkere Sogn om Tilskud til Udbedring af *Landingsstedet »inni við grind« i Hove,* (jfr. Lagtingstidende for 1907 Side 193, Litra a.).

Beslutning:

a) Amtmanden anmodes om at foranledige, at Tingets Tillidsmand ved forefaldende Lejlighed besigtiger Landingsstedet inni við grind i Hove og affatter Overslag over Udgifterne ved en Udbedring af Landingsstedet, baade angaaende et større Anlæg og angaaende et mindre.

b) En Afskrift af Udvalgets Betænkning og af Tingets Vedtagelse tilstilles Andragerne.

12. Andragende fra Beboere af Bygden *Gøtegjov* i Gøte Sogn.

Beslutning:

a) Af økonomisk Fond bevilges til Udbedring af Landingsstedet Gøtegjov i Gøte Sogn paa efternævnte Vilkaar, som skulle være opfyldte inden Udbetalingen, følgende:

$^3/_4$ af Udgifterne ved Materialier (deri ej indbefattet Sten, Skærver eller Sand) og ved Brug af Redskaber, dog højst	88 Kr.
$^3/_4$ af Formandsløn, dog højst	57 —
Indtil i alt	145 Kr.

b—f) Som Litra b.—f. i Beslutningen ad Post 6.

13. Andragende fra Forstanderskabet for Nolsø Sogns Kommune om Efterbevilling af 300 Kr. til den »á kletti« i Nolsø Bygd opførte Landingsbro (se Lagtingstidende for 1907 Side 194, Litra d., hvorefter der til Anlæg af den nævnte Bro bevilgedes indtil i alt 266 Kr.).

Beslutning:

Der svares Forstanderskabet, at Spørgsmaalet om en eventuel Efterbevilling vil blive afgjort, naar Forstanderskabet indsender behørig specificeret Regnskab over Udgifterne, bilagt Kvitteringer.

B. Broer.

1. Andragende fra Beboere af *Kunø* Bygd.

Beslutning:

a) Af økonomisk Fond bevilges som Bidrag til Opførelse af 2 Broer over Mylná i Kunø Sogn paa efternævnte Vilkaar, som skulle være opfyldte inden Udbetalingen, følgende:

$^2/_3$ af Udgifterne ved Materialier (deri ej indbefattet Sten, Skærver eller Sand) og ved Brug af Redskaber, dog højst	318 Kr.
$^2/_3$ af Smedearbejde og Formandsløn, dog højst	66 —
Indtil i alt	384 Kr.

b) Broerne opføres af Monierværk, forsvarlige og solide til Kørsel, den øverste mindst 4 Alen bred og den nederste mindst $4^1/_2$ Alen, med Rækværk af Jern paa begge Sider.
c) Arbejdets forsvarlige Udførelse attesteres af Tingets Tillidsmand eller en af Amtmanden dertil udnævnt Mand.
d) Behørig specificeret og af Sognets Kommunalforstander attesteret Opgørelse over Udgifterne tillige med Kvitteringer fremskaffes.
e) Kommunalforstanderskabets Erklæring om, at det paa vedkommende Sogns Vegne vil overtage og vedligeholde Broerne som offentlige, fremskaffes ligeledes.

2. Andragende fra Beboere af *Myglelal* (se Lagtingstidende for 1908 Side 208, Litra r.).

Beslutning:

a) Af økonomisk Fond bevilges som Bidrag til Udgifterne ved tre Broer (to af Sten og en af Monierværk), som ere opførte over den gennem Mygledal Bygd i Mygledal Sogn løbende Elv, paa efternævnte Vilkaar, som skulle være opfyldte inden Udbetalingen, følgende:

$^3/_4$ af Udgifterne ved Materialier (hvori ej indbefattes Sten, Skærver eller Sand, men Nettoudgiften ved det til Form medgaaede Tømmer) og ved Brug af Redskaber, dog højst	338 Kr.
$^3/_4$ af Formandsløn og Smedeløn, dog højst	85 —
Til Arbejdet ved Opførelse af Stenbroernes Hvælvinger	77 —
Indtil i alt	500 Kr.

b) Behørig specificeret og af vedkommende Kommunalforstander attesteret Opgørelse over Udgifterne tillige med Kvitteringer fremskaffes.
c) Som Litra e. i Beslutningen ad Post 1.

3. Andragende fra Sognekommissionen for Kvivig Sogn (se Lagtingstidende for 1908 Side 208, Litra t.).

Beslutning:

a) Af økonomisk Fond bevilges som Bidrag til Opførelse af en Bro over den store Elv i Bygden *Kvivig* i Kvivig Sogn paa efternævnte Vilkaar, som skulle være opfyldte inden Udbetalingen, følgende:

$^3/_4$ af Udgifterne ved Materialier (hvori ej indbefattes Sten, Skærver eller Sand, men Nettoudgiften ved det til Form medgaaede Tømmer) og ved Brugen af Redskaber, dog højst	360 Kr.
$^3/_4$ af Udgifterne ved Smedearbejde og Formandsløn, dog højst	130 —
$^3/_4$ af Udgifterne ved Stenarbejdet vedrørende Hvælvingens Opførelse, dog højst	140
Indtil i alt	630 Kr.

b) Broen opføres af Sten, forsvarlig og solid til Kørsel, mindst $4^1/_2$ Alen bred, med Jernrækværk paa begge Sider.
c—e) Som Litra c.—e. i Beslutningen ad Post 1.

4. Andragende fra Forstanderskabet for Vestmanhavn Sogns Kommune om Tilskud af c. 900 Kr. til Anlæg af en Bro af Sten over *Ijógvará i Vestmanhavn* (se Lagtingstidende for 1908 Side 209, Litra u.).

Beslutning:

Der svares Forstanderskabet, at Tinget henholder sig til sin Vedtagelse i 1908 angaaende denne Sag, og at man ikke kan yde en saa stor Bevilling, som Forstanderskabet begærer.

5. Udbetaling af det i 1907 bevilgede Tilskud til Anlæg af en Bro over *Dalá* ved Klivenda i *Kollefjordsdalen* (se Lagtingstidende for 1907 Side 196, Litra u.).

Beslutning:

Det meddeles Forstanderskabet for de forenede Sognes Kommune i Nordstrømø Præstegæld, at da det er blevet godtgjort for Tinget, at Anlægget er forsvarlig udført, vil den i 1907 givne Bevilling vedrørende Broen kunne faas udbetalt, naar de øvrige Vilkaar for Bevillingen ere opfyldte.

6. Udbetaling af det i 1907 og 1908 bevilgede Tilskud til Anlæg af en Bro over *Breiðá ved Skælling* (se Lagtingstidende for 1907 Side 197, Litra y.; for 1908 Side 208, Litra q.).

Beslutning:

Det tidligere bevilgede Tilskud til en Bro over Breiðá ved Skælling i Kvivig Sogn kan udbetales, naar vedkommende Forstanderskab erklærer, at Broens Rækværk er blevet behørig anbragt, og at Kvivig Sogn overtager Broen som offentlig til fremtidig Vedligeholdelse.

7. Andragende fra Forstanderskabet for Funding Sogn om Tilskud til Opførelse af to Broer og til et Vejanlæg i Bygden *Gjov*.

Beslutning:

Der svares Forstanderskabet for Funding Sognes Kommune følgende:

I. Vedrørende den vestlige Bro.

a) Af økonomisk Fond bevilges som Bidrag til Opførelse af den af vedkommende Kommunalforstanderskab foreslaaede nye Bro over den gennem Bygden Gjov i Funding Sogn løbende Elv paa et Sted vest for den nuværende Bro over Elven, paa efternævnte Vilkaar, som skulle være opfyldte inden Udbetalingen, følgende:

$^3/_4$ af Udgifterne ved Materialier (hvori ej indbefattes Sten, Skærver eller Sand, men Nettoudgifterne ved det til Form nødvendige Tømmer) og ved Brugen af Redskaber, dog højst	142 Kr.
$^3/_4$ af Udgifterne ved Smedearbejde og Formandsløn, dog højst	100 --
$^3/_4$ af Udgifterne ved Stenarbejdet vedrørende Hvælvingens Opførelse, dog højst	93 —
Indtil i alt	335 Kr.

b) Som Litra b. i Beslutningen ad Post 3.

c—e) Som Litra c.—e. i Beslutningen ad Post 1.

II. Vedrørende de øvrige paatænkte Anlæg.

Lagtinget vil være tilbøjeligt til med passende Tilskud at støtte Anlæg af en Kørevej tillige med en til Kørsel tjenlig Bro paa det Sted, hvor der nu findes en Træbro, alt efter det i Andragendet angivne Projekt, og forudsat, at Anlægget fremmes tilbørlig indenfor et passende, ikke for langt Tidsrum.

Vejen maa være mindst 4 Alen bred, forsvarlig til Kørevej, og maa paa intet Sted have større Stigning end 1: 12. For at bringe Stigningen ned til dette

Mindstemaal vil det efter Erklæring fra Tingets Tillidsmand være hensigtsmæssigt paa visse Steder at anlægge Vejen i Slyngninger. Tilskudet til Vejen kan paaregnes 50 Øre pr. anlagt Favn af Længden.

Broen maa være lignende som føronmeldte.

Der vil, om Vejanlægget fortsættes, efter Tillidsmandens Erklæring være Brug for en tredie Bro længere oppe i Dalen.

8. Andragende fra Forstanderskabet for Sjov Sogns Kommune om Tilskud til Opførelse af en Bro af Sten over Gjógvará i Bygden *Skuale* (jfr. Lagtingstidende for 1905 Side 188, Litra m.).

Beslutning:

Naar der foreligger Attest fra Tingets Tillidsmand eller fra en af Amtmanden udnævnt Mand for, at Broen er forsvarlig opført af Sten med Hvælving over Elven og med forsvarligt Jernrækværk paa begge Sider, fæstet til Broens Sider, samt for, at Broen er mindst $3^1/_4$ Alen bred, udbetales der Sjov Sogn som Tilskud fra økonomisk Fond til Broanlægget et Beløb af 275 Kr.

C. Veje.

1. Andragende fra Beboere af Kvalvig paa Strømø (jfr. Lagtingstidende for 1907 Side 208, Litra ø.; for 1908 Side 210, Litra a. 3).

Beslutning:

a) Af økonomisk Fond bevilges paa nedennævnte Vilkaar, som skulle være opfyldte inden Udbetalingen, til *Fortsættelse af den paabegyndte Kørevej gennem Kvalvigsdal* 50 Øre for hver Favns Længde af Vejen, som bliver anlagt, dog højst 100 Kr. (for 200 Favne).

b) Vejen skal være forsvarlig anlagt som Kørevej, mindst 4 Alen bred og med en Stigning af højst 1—12.

c) Kommunalforstanderskabet skal have Overledelsen af Anlægget og skal paa vedkommende Sogns Vegne erklære, at det vil overtage og vedligeholde Vejen som offentlig.

d) Anlægget skal være godkendt ved Syn af en af Amtmanden udnævnt Mand.

2. Andragende fra Beboere af Sand (jfr. Lagtingstidende for 1907 Side 208, Litra a. 1; for 1908 Side 209, Litra y.).

Beslutning:

a) Af økonomisk Fond bevilges paa nedennævnte Vilkaar, som skulle være opfyldte inden Udbetalingen, til *Fortsættelse af den paabegyndte Kørevej gennem Trødumdalen* 50 Øre for hver Favns Længde af Vejen, som bliver anlagt, dog højst 100 Kr. (for 200 Favne).

b—d) Som Litra b.—d. i Beslutningen ad Post 1.

3. Andragende fra Beboere af Velbestad.

Beslutning:

a) Af økonomisk Fond bevilges til den gennem Bygden *Velbestad* anlagte Vej 50 Øre for hver Favns Længde af Vejen paa nedennævnte Vilkaar.

b) Det skal ved et Syn, der foretages af en af Amtmanden udnævnt Mand,

være godtgjort inden Udbetalingen, at Vejen er forsvarlig anlagt som Kørevej, mindst 4 Alen bred og med en Stigning af højst 1—12.

c) Inden Udbetalingen vil der derhos være at tilvejebringe en Erklæring fra vedkommende Kommunalforstanderskab om, at dette indestaar for, at der inden Udløbet af 4 Aar vil blive tilvejebragt en Kørevej af samme Beskaffenhed, som nævnt under b., fra den af Ingeniør Horn projektorede Vejlinie: Kirkebø—Thorshavn til den nye Trø vest for Velbestad Bygd, hvis Vedligeholdelse overtages af Sognet.

d) Til den saaledes yderligere anlagte Vej kan forventes et Tilskud fra Lagtinget af 50 Øre pr. Favn i Længden.

4. Andragende fra Forstanderskabet for Næs og Gøto Sognes Kommune om Tilskud af 498 Kr. 98 Øre til Udgifterne ved en udført Istandsættelse af *Vejen paa den vestlige Side af Lervigsfjæld* (jfr. Lagtingstidende for 1907 Side 197, Litra æ.).

Beslutning:

Det meddeles Forstanderskabet, at Tinget, af Hensyn til, at Anlægget er udført mere omfattende end forudsat efter den i 1907 foreliggende Plan, og da det tillige er godt, bevilger et Tillæg af 123 Kr. til den i 1907 givne Bevilling, saaledes at økonomisk Fonds samlede Tilskud til den udførte Forbedring af Vejen paa den vestlige Side af Lervigsfjæld bliver i i alt 275 Kr.

»Frams« Bogtrykkeri, Thorshavn. — 1909.

Bilag 12.

Repartition.

Kommunernes Navne.	Efter Folkemangde. (1/2) Folketal.	Kr.	Ø.	I Henhold til Lagtingets Vedtagelse (1/2)		Tilsammen for Sognet.		For Kommunen i det hele.	
				Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
I. Vaag Sogns Kommune. . .	690	253	20	272	„	. . .	. .	525	20
II. Viderejde, Fuglø og Svinø Sognes Kommune.									
Videreide Sogn . . .	136	160	1	197	„	357	1		
Fuglø — . . .	158	57	97	59	„	116	97		
Svinø — . . .	170	62	39	65	„	127	39		
						—		601	37
III. Kunø, Myglefdal og Husum Sognes Kommune.									
Kunø Sogn. . . .	168	61	66	91	„	152	66		
Myglefdal —	103	37	80	43	„	80	80		
Husum —	136	49	92	52	„	101	92		
						—		335	38
IV. Andefjord og Fuglefjord Sognes Kommune.									
Fuglefjord Sogn . . .	763	280	2	214	„	494	2		
Andefjord —	347	127	34	77	„	204	34		
						—		698	36
V. Funding Sogns Kommune. . .	362	132	85	101	„	. . .	. .	233	85
VI. Næs og Gøte Sognes Kommune.									
Næs Sogn	728	267	17	151	„	418	17		
Gøte —	369	135	42	99	„	234	42		
						—		652	59
VII. Sjov Sogns Kommune. . .	527	193	40	113	„	. . .	. .	306	40
VIII. Ejde Sogns Kommune. . .	595	218	36	88	„	. . .	. .	306	36
IX. De forenede Sogne i Nordstrømø Præstegæld.									
Kvivig Sogn . . .	440	161	47	145	„	306	47		
Kollefjord — . . .	285	104	60	99	„	203	60		
Kvalvig — . . .	269	98	71	135	„	233	71		
Haldersvig — . . .	352	129	18	63	„	192	18		
Saksen — . . .	46	16	88	64	„	80	88		
						—		1016	84
X. Vestmanhavn Sogns Kommune. .	562	206	26	171	„	. . .	. .	377	26
Overføres . .	7506	2754	61	2299	„			5053	61

Kommunernes Navne.	Efter Folkemængde. (1/2) Folketal.	Kr.	Ø.	I Henhold til Lagtingets Vedtagelse (1/2) Kr.	Ø.	Tilsammen for Sognet. Kr.	Ø.	For Kommunen i det hele. Kr.	Ø.
Overført . .	7506	2754	61	2299	„			5053	61
XI. De forenede Sogne i Sydstrømø Præstegæld.									
Kirkebø Sogn	240	88	7	146	„	234	7		
Kalbak —	102	37	43	85	„	122	43		
Thorshs udenbys —	194	71	20	31	„	102	20		
						—		458	70
XII. Nolsø Sogns Kommune. . .	254	93	22	94	„	...	..	187	22
XIII. Vaagø Præstegælds Kommune.									
Midvaag Sogn . . .	440	161	48	145	„	306	48		
Sandevaag — . . .	378	138	72	126	„	264	72		
Sørvaag — . . .	433	158	91	65	„	223	91		
Bø — . . .	96	35	23	67	„	102	23		
Myggenæs — . . .	134	49	18	63	„	112	18		
						-	-	1009	52
XIV. Sandø Præstegælds Kommune.									
Sand Sogn. . . .	705	258	73	149	„	407	73		
Skualevig — . . .	222	81	48	81	„	162	48		
Husevig —	237	86	99	66	„	152	99		
Skuø —	120	44	4	48	„	92	4		
								815	24
XV. Porkere Sogns Kommune . .	514	188	64	86	„	...	..	274	64
XVI. Famien Sogns Kommune . .	153	56	16	56	„	...	..	112	16
XVII. Sumbø Sogns Kommune . .	426	156	36	87	„	...	..	243	36
XVIII. Vaag Sogns Kommune. . .	645	236	73	308	„	...	..	544	73
XIX. Kvalbø Sogns Kommune . .	632	231	93	125	„	...	..	356	93
XX. Frodebø Sogns Kommune . .	1127	413	61	595	„	...	..	1008	61
XXI. Thorshavns Kommune. . .	1791	657	28	1278	„	...	..	1935	28
Summa . .	16349	6000	„	6000	„			12000	„

Trykt i »Færø Amtstidendes« Bogtrykkeri.

Bilag 13.

Ekstrakter

af

de af Færøernes Lagting deciderede Regnskaber

i

Sessionen 1909.

Meddelte af Færø Amt.

Thorshavn.

Trykt i Færø Amtstidendes Bogtrykkeri.

1910.

I.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Færø Amts Repartitionsfond

for Aaret fra Olaidag 1907 til Olaidag 1908.

Indtægt.

		Kr	Øre	Kr	Øre
1.	Beholdning den 30. Juli 1907:				
	Kontant Beholdning	2353	22		
	Restancer	12301	36		
	Forskud i Anl. af offentlige Sagers Forfølgning	1672	64		
	Forskud i Anl. af offentlig Behandling af smitsomme Sygdomme i Henhold til Epidemiloven	28129	75		
	Andre Forskud	728	55		
				45185	52
2.	Paalignet i Regnskabsaaret:	Kr	Øre		
	paa Amtets matrikulerede Jordegods	6388	11		
	paa samtlige Kommuner i Henhold til Lov af 6. Februar 1880	9000	"		
				15388	11
3.	Kendelser for udfærdigede Handelsbevillinger i Henhold til Lov af 7. Maj 1880			535	"
4.	Tilskud fra Statskassen i Henhold til Lov af 15. Maj 1903 (for 1½ Aar)			4500	"
5.	Refunderede Forskud:	Kr	Øre		
	I Anl. af offentlig Behandling af smitsomme Sygdomme	"	"		
	Af andre Forskud	1809	71		
				1809	71
6.	Laan fra Forsorgelsesforeningen »Bikuben« i København			49588	41
7.	Indbetalinger vedr. Tuberkulose-Sygehuset i Hoydal:	Kr	Øre		
	Tilskud fra Nationalforeningen til Tuberkulosens Bekæmpelse	5000	"		
	Forskud paa Statens Tilskud til Sygehuset	34500	"		
	Laan fra de under Lagtinget sorterende Kasser	31110	"		
	Hævet paa en Kassekredit i »Foroya Banki«	48082	86		
				118692	86
8.	Renter af Fondens Tilgodehavende i Banken			486	26
9.	Andre Indtægter			46	36
			Summa Indtægt	236222	33

Udgift.

		Kr	Øre	Kr	Øre	Kr	Øre
1.	Udgifter vedkommende Lagtinget.						
	a. I Anledning af Samlingen 1907:						
	Diæter til Lagtingets Medlemmer	4696	"				
	Rejsegodtgørelser til samme	696	26				
	For Afskrivning og Trykning	736	52				
	Udgifter i Anledning af Lagtingsberetningen for 1907	1572	56				
				7701	34		
	b. Vedkommende Lagtingshuset og sammes Inventarium:	Kr	Øre				
	For Tilsyn med og Reparation ved Tinghuset, Anskaffelse af Inventarier og Brændselsomkostninger m. m.	678	98				
	For Bøgers Anskaffelse og Indbinding m. m.	261	67				
				940	65		
						8641	99
			At overføre			8641	99

		Kr	Øre	Kr	Øre
	Overført			8041	99
2.	Udgifter vedkommende Delinkventvæsenet:				
	Løning til Arrestforvareren	84	„		
	For Tilsyn med og Vagthold over Arrestanter	119	40		
	Udgifter i Anledning af offentlige Sagers Forfølgning, for saa vidt de passere til endelig Udgift	540	20		
	Udgifter ved Arresthuset og sammes Inventarium samt Brændselsomkostninger m. m.	33	64		
				771	24
3.	Udgifter i Anledning af Valgvæsenet			369	99
4.	Udgifter vedkommende det offentlige Sundhedsvæsen:				
	I Anledning af Vakcinationen	599	47		
	Andre Udgifter	279	17		
				878	64
5.	Godtgørelse til Retsvidner			456	75
6.	Understøttelse til begavede Børn fra Landdistrikterne under deres Ophold ved Mellem- og Realskolen i Thorshavn			550	„
7.	Udgifter vedkommende Jordemodervæsenet			540	68
8.	Udgifter vedkommende Karantænevæsenet			31	54
9.	Udbetalt i Anledning af de til Sysselmændene indleverede og opbrændte Ravne- og Kragenæb			205	87
10.	Pensionstilskud til Andenlærer O. P. Effersøes Enke			150	„
11.	Godtgørelse for Pasning af den Fonden tilhørende Stamhingst			100	„
12.	Tilskud til den lokale Dampskibsforbindelse			2000	„
13.	Rejseudgifter til Sorenskriveren i Anl. af Embedsrejser			100	„
14.	Udgifter ved Hjemsendelse af Udlændinge i Henh. til Fattiglovens § 67			402	75
15.	Renter af Fondens Gæld			2006	75
16.	Udgifter vedr. Tuberkulose Sygehuset i Hoydal			87850	89
17.	For Revision af Fondens Regnskab			41	16
18.	For Bekendtgørelse af Regnskabsekstrakt			18	93
19.	Andre Udgifter			532	66
20.	Refunderet Forskud fra forskellige under Lagtinget sorterende Kasser			26555	„
21.	Omdrag (refunderede Forskud m. m.)			14807	18
22.	Beholdning den 29. Juli 1908.				
	Forskud fra tidligere Aar i Anledning af offentlige Sagers Forfølgning			1600	75
	Forskud i Regnskabsaaret i samme Anledning			559	20
	Forskud i Anledning af offentlig Behandling af smitsomme Sygdomme i Henhold til Epidemiloven			20843	1
	Andre Forskud			749	29
	Resterende Bidrag til Olaidag 1907			1899	75
	Uberigtigede Bidrag for det forløbne Aar (Forfaldstid Olaidag 1908)			13509	91
	Kontant Beholdning:	Kr	Øre		
	i Sparekassen	3	63		
	i «Føroya Banki»	48548	2		
	hos Landfogden	1496	76		
				50048	41
				89210	32
	Summa Udgift			236222	88

2.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Færø Amts Fattigkasse

for Aaret fra 1. Oktober 1907 til 30. September 1908.

Indtægt.

		Kr	Øre	Kr	Øre	Kr	Øre
1.	Beholdning den 1. Oktober 1907.						
	I. Tilhørende Grundfonden:						
	Rentebærende Kapitaler m. m.			30000	"		
	II. Disponible Midler:						
	Restancer	420	95				
	Forskud	16485	79				
	Kontant Beholdning	1747	39				
				18654	13		
						48654	13
2.	Renter m. v.					1045	86
3.	Arveafgifter					872	32
4.	Afgifter af Testamenter og Gavebreve					"	83
5.	Bidrag fra Embeds- og Bestillingsmænd i Anl. af deres Ansættelse paa Færøerne					10	"
6.	Afgifter af Grindefangster					311	12
7.	Bøder					14	"
8.	Kendelser for udfærdigede Handelsbevilliuger					525	"
9.	Do. i Henhold til Lov om forskellige Skatter og Afgifter paa Færøerne af 30. Marts 1892 § 15					100	"
10.	Do. i Henhold til Finansloven					32	"
11.	Afgifter ifølge Lov om Hvalfangst ved Færøerne af 2. Maj 1902					2948	7
12.	Andre Indtægter					"	90
				Summa Indtægt		54514	23

Udgift.

		Kr	Øre	Kr	Øre
1.	Tilskud til Kommunernes Fattigvæsen:				
	Til Norderøernes Præstegælds Kommune	100	"		
	- Andefjord og Fuglefjords Sognes Kommune	75	"		
	- Næs og Gøte Sogns Kommune	150	"		
	- Sjov Sogns Kommune	150	"		
	- Ejde Sogns Kommune	150	"		
	- Funding Sogns Kommune	150	"		
	- De forenede Sogne i Sydstrømø Præstegæld	100	"		
	- Vaagø Præstegælds Kommune	100	"		
	- Thorshavns Kommune	500	"		
				1475	"
2.	Udgifter i Anl. af Vagthold paa Amtshospitalet			801	"
3.	Tilskud til Sygehuset i Klaksvig			600	"
4.	Do. til Sygehuset i Tveraa			1200	"
5.	Do. til den praktiserende Læge paa Sandø			200	"
6.	Udgifter i Anledning af Afstemningen ang. Handel med og Udskænkning af berusende Drikke			805	86
7.	Løn til Regnskabsføreren			150	"
8.	Andre Udgifter			109	54
9.	Beholdning den 30. September 1908.	Kr	Øre		
	I. Tilhørende Grundfonden	30500	"		
	II. Disponible Midler:	Kr	Øre		
	Restancer	362	70		
	Forskud	14197	64		
	Kontant Beholdning	4113	49		
		18673	83		
				49173	83
				Summa Udgift	54514 23

3.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Driften af Færøernes Amtskommunes Telefonvæsen

for Aaret fra 1. April 1908 til 31. Marts 1909.

Indtægt.

		Kr	Øre	Kr	Øre
1.	Beholdning den 1. April 1908:				
	a. Kontant	2410	47		
	b. I »Føroya Banki«	5405	48		
	c. Restancer af Gebyrer for Abonnement, Samtaler og Telegrammer m.m.	4665	36		
				12481	31
2.	Afgift af Abonnement			5559	98
3.	Indtægt af Telefonsamtaler og Telefontelegrammer, Ekstragebyrer og Budsendelse			18772	8
4.	Amtskommunens Godtgørelse for Befordring paa Telefonlinierne af de til og fra Telegrafstationen i Thorshavn ind- og udtelefonerede Telegrammer			293	70
5.	Forskellige Indtægter			210	4
6.	Tilskud fra Statskassen			1700	»
7.	Tilskud fra Færø Amts økonomiske Fond			10000	»
8.	Overført fra Anlægsregnskabet (jfr. Ekstrakten af dette, Udgiftspost 6. b.)			28	»
9.	Refusion af Gebyrer for Telegrammer, indtelefonerede til Telegrafstationen i Thorshavn (jfr. Udgiftspost 8.)			5405	76
10.	Telefondriftens Gæld den 31. Marts 1909: Til Føroya Banki paa Folio-Konto			184	64
	Summa Indtægt			54635	51

Udgift.

		Kr	Øre	Kr	Øre	Kr	Øre	Kr	Øre
1.	Gæld den 1. April 1908							622	27
2.	Administration							3376	80
3.	Stationernes Drift							8013	59
4.	Vedligeholdelse og Eftersyn af Linierne							8089	96
5.	Renter og Afdrag af Amtskommunens Laan:								
	a. Rente (4½ pCt. p. a.) til Livsforsikringsselskabet »Danmark«:								
	pr. 11. Juni 1908 af 134539 Kr. 70 Ø.	2825	33						
	pr. 11. Decbr. 1908 af 133313 Kr. 8 Ø.	2799	57						
				5624	90				
	Do. (4½ pCt. p. a. til Forsørgelsesforeningen »Bikuben«:								
	pr. 1. Maj 1908 af det i Ekstrakten af Anlægsregnskabet under Indtægtspost 5. omtaldte Afdrag af 20000 Kr. for 119 Dage	297	50						
	pr. 11. Juni 1908 af 30000 Kr. for 159 Dage	596	25						
	pr. 11. Decbr. 1908 af 29367 Kr. for ½ Aar	660	76						
				1554	51				
						7179	41		
	b. Afdrag til »Danmark«:								
	pr. 11. Juni 1908 (Restgæld pr. 11te Juni 1908: 133313 Kr. 8 Ø.)	1226	62						
	pr. 11. December 1908 (Restgæld pr. 11. Decbr. 1908: 132060 Kr. 70 Ø.)	1252	38						
				2479	»				
	Do. til »Bikuben«:								
	pr. 11. Juni 1908 (Restgæld pr. 11. Juni 1908: 29367 Kr.)	633	»						
	pr. 11. December 1908 (Restgæld pr. 11. Decbr. 1908: 28501 Kr. 1 Ø.)	865	99						
				1498	99				
						3977	99		
	c. Provision til Banken for Beløbenes Udbetaling i København					12	39		
								11169	79
	At overføre							31262	41

				Kr	Øre
			Overført	31262	41
6.	Forskellige Udgifter			144	80
7.	Udgifter ved Anlæggets Udvidelse			8660	62
8.	Telegrafstationen i Thorshavn for Telegrammer, indtelefonerede fra Abonnenter og Centraler uden for Thorshavn (jfr. Indtægtspost 9.)			5405	76
9.	Beholdning den 31. Marts 1909:				
	a. Kontant	1630	83		
	b. I »Føroya Banki«	5563	79		
	c. Restancer af Gebyrer for Abonnement, Samtaler og Telegrammer m. m.	1967	30		
				9161	92
			Summa Udgift	54635	51

4.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Færø Amts Skolefond

for Aaret 1908.

Indtægt.

		Kr	Øre	Kr	Øre
1.	Beholdning den 1. januar 1908.				
	Kontant Beholdning	7355	92		
	Rentebærende Kapitaler	50543	54		
	Restancer	1303	54		
				59203	"
2.	Renter af Fondens Kapitaler			2257	26
3.	Refusion af Reerslev Kirketiende for 1907			17	92
4.	Statskassens Deputat til Skolevæsenet			224	"
5.	Statskassens Tilskud til Færøernes Mellem- og Realskole			4425	"
6.	Amtsrepartitionsfondens Tilskud til samme			525	"
7.	Thorshavns Kommunes Tilskud til samme			150	"
8.	Afgift af Grindefangster			326	80
9.	Afgift af Storhvaler			2948	6
10.	Skolepenge af Mellem- og Realskolens Elever			2991	33
11.	Leje af Gymnastikbygningen			56	"
12.	Leje af 2 Loftsrum i Skolebygningen (for 1907)			30	"
13.	Tilskud af Statskassen, Amtsrepartitionsfonden og Thorshavns Kommune til Pensioner			550	"
			Summa Indtægt	73704	37

Udgift.

		Kr	Øre	Kr	Øre
1.	Pensioner			1780	"
2.	Tilskud til Thorshavns Kommuneskole			640	"
3.	Udgifter ved Færøernes Mellem- og Realskole:				
	Lønninger m. v. til Lærerne	8787	6		
	Skolens Rengøring og Opvarmning	378	96		
	Bygningsskat og Vandafgift	70	20		
	Vedligeholdelse af Bygninger samt Anskaffelse og Vedligeholdelse af Inventarier	593	3		
	Anskaffelse og Vedligeholdelse af Bøger, Undervisningsapparater, Skrivematerialier m. m.	67	59		
	Assurance af Bygninger og Inventarium	153	"		
	For Trykning og Afskrivning m. m.	34	13		
				10083	97
			At overføre	12503	97

		Kr	Øre	Kr	Øre
	Overført			12503	97
4.	Understøttelse til Elever fra Landet			1050	„
5.	Løn til Kassereren			50	„
6.	Revisorløn			29	22
7.	Andre Udgifter			110	68
8.	Beholdning den 31. December 1908.				
	Rentebærende Kapitaler	49935	68		
	Restancer	1375	49		
	Kontant Beholdning	8749	33		
				59960	50
	Summa Udgift			73704	37

5.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Skydsvæsenet paa Færøerne

for Aaret fra 1. Oktober 1907 til 30. September 1908.

Indtægt.

		Kr	Øre	Kr	Øre
1.	Beholdning den 1. Oktober 1907.				
	Kontant Beholdning	2203	12		
	Indestaaende i Færø Amts Sparekasse	31	42		
	Restancer	318	97		
	Forskud	19	5		
				2572	56
2.	Paaligned Kommunerne i Henhold til Lov af 17. Marts 1865, § 3, og Lov af 14. Januar 1881.				
	Norderøernes Præstegælds Kommune	733	78		
	Andefjord og Fuglefjord Sognes Kommune	399	47		
	Funding Sogns Kommune	137	34		
	Næs og Gøte Sognes Kommune	385	99		
	Ejde Sogns Kommune	209	30		
	Sjov Sogns Kommune	185	38		
	De forenede Sogne i Nordstrømø Præstegæld	458	29		
	Vestmanhavn Sogns Kommune	185	3		
	De forenede Sogne i Sydstrømø Præstegæld	176	47		
	Nolsø Sogns Kommune	83	62		
	Thorshavns Kommune	589	65		
	Vaagø Præstegælds Kommune	516	13		
	Sandø — —	412	99		
	Kvalbø Sogns —	178	59		
	Frodebø — —	318	46		
	De forenede Sogne i Sudarø Præstegæld	308	85		
	Vaag Sogns Kommune	182	26		
				5441	51
3	Indvundne Renter			1	8
	Summa Indtægt			8015	15

Udgift.

								Kr	Øre
1.	Berigtiget Gæld til Amtsfattigkassen, ydet som Forskud i Aaret 1901—02							2375	„
2.	Skydsudgifter i Aaret 1907—1908:								
	A. Fælles Skydsudgifter for Amtet.								
	a. Udbetalt gennem Sysselmændene:			Kr	Øre	Kr	Øre		
	i Norderøernes Syssel			170	95				
	- Østerø	—		330	9½				
	- Strømø	—		174	43½				
	- Vaagø			78	30				
	- Sandø	—		63	62				
	- Sudero	—		38	56				
						856	5		
	b. Udbetalt ved Kassereren					214	72		
	B. De for Sysslerne særlige Skydsudgifter								
	for Norderøernes Syssel			156	38				
	- Østerø	—		224	64½				
	- Strømø	—		276	13½				
	- Vaagø	—		54	94				
	- Sandø	—		56	13				
	- Sudero	—		30	22				
						798	45		
								1869	22
3.	Tilskud til den lokale Dampskibsforbindelse paa Færøerne							2000	„
4.	Løn til Regnskabsføreren							60	„
5.	Revisorlen							10	60
6.	For Bekendtgørelse af Regnskabsekstrakt							10	3
7.	Andre Udgifter							30	„
8.	Beholdning den 30. September 1908.					Kr	Øre		
	Forskud					19	5		
	Restancer					324	52		
	Indestaaende i Færø Amts Sparekasse					32	50		
	Kontant Beholdning					1284	23		
								1660	30
							Summa Udgift	8015	16

6.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Færø Amts økonomiske Fond.

for Aaret 1908.

Indtægt.

								Kr	Øre	Kr	Øre
1.	Beholdning den 1. Januar 1908.										
	a. Tilhørende Grundfonden:										
	Rentebærende Kapitaler							15056	„		
	b. Disponible Midler:					Kr	Øre				
	Forskud					22650	„				
	Restancer					1933	60				
	Anbragt i Pantcobligationer					74	„				
	Indestaaende i Færø Amts Sparekasse					170	34				
	Kontant Beholdning					315	66				
								25133	60		
										40189	60
2.	Renter af Fondens Kapitaler									561	6
3.	Udlagt ved Grindefangster som Skadehval									1883	28
4.	Andre Indtægter af Grindefangster									1882	10
5.	Indtægt i Henhold til Lov om Hvalfangst ved Færøerne af 2. Maj 1902									17688	38
									Summa Indtægt	62204	42

Udgift.

		Kr	Øre	Kr	Øre
1.	Til Anlæg og Vedligeholdelse af Broer, Veje og Landingssteder			3560	„
2.	Udgifter i Anledning af Grindefangster:				
	Erstatning for Skade paa Baade og Redskaber	2039	65		
	Do. for Mandsskade	520	70		
	Realisation af Skadehvalen	156	69		
	Do. af Fondens ordinære Indtægter af Grindefangster	160	79		
	For Borskaffelse af Indvolde fra Grindefangster	269	81		
	Betaling for »Kongskøb« af Statskassens Andel af Jordehvalen	142	86		
	For Telefonering i Anl. af Grindefangster	22	40		
				3313	90
3.	Løn til Regnskabsfereren			96	„
4.	Tilskud til det danske Hedeselskab i Anl. af Anlægget af en Plantage ved Thorshavn			300	„
5.	Do. til samme til Driften af en Planteskole sammesteds, for 1907 og 1908			200	„
6.	Tilskud til Færø Amts Bibliotek			500	„
7.	Do. til Fagralíð Højskole m. v.			336	63
8.	Do. til Rejseunderstøttelser til færøske Lærere			300	„
9.	Udgifter ved Ombygning af Lagtingshuset			407	88
10.	Tilskud til Færøernes Amtskommunes Telefonvæsen for 1907 og 1908			15000	„
11.	For Udarbejdelse af Projekt og Overslag til ny Telefonanlæg			652	5
12.	Tilskud til Thorshavns Foredragsforening			300	„
13.	Do. til Komiteen for Færøernes Deltagelse i Landsudstillingen i Aarhus			300	„
14.	Do. til Jordbrugere i Trangisvaag til et Hegn i Anl. af Øjensygdom blandt Faarene			75	„
15.	Udgifter i Anl. af Kongens og Rigsdagsmændenes Besøg i 1907			736	31
16.	Diæter og Rejseudgifter til Lagtingets Tillidsmand S. Sørensen			144	15
17.	Andre Udgifter			115	86
18.	Beholdning den 31. December 1908.				
	a. Tilhørende Grundfonden.			Kr	Øre
	Rentebærende Kapitaler			16056	„
	b. Disponible Midler:	Kr	Øre		
	Forskud til Amtsrepartitionsfonden	17650	„		
	Restancer	37	30		
	Kontant Beholdning	2224	44		
				19911	64
				35967	64
			Summa Udgift	62204	42

7.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Grindegarnet i Vestmanhavn

for Aaret 1908.

Indtægt.

		Kr	Øre	Kr	Øre
1.	Beholdning den 1. Januar 1908.				
	Indestaaende i Færø Amts Sparekasse	233	56		
	Kontant Beholdning	136	55		
				370	11
2.	Indtægter af Grindefangster			2096	83
3.	Renter			8	22
			Summa Indtægt	2475	16

Udgift.

		Kr	Øre	Kr	Øre
1.	Udgifter ved Grindegarnet			171	40
2.	Renter til Færø Amts økonomiske Fond fra 11. Decbr. 1898 til 11. Decbr. 1908			1760	„
3.	Løn til Kassereren			13	„
4.	Revisorløn			1	63
5.	For Bekendtgørelse af Regnskabs-Ekstrakt			4	13
6.	Beholdning den 31. Decbr. 1908.	Kr	Øre		
	Indestaaende i Færø Amts Sparekasse	241	78		
	Kontant Beholdning	284	22		
				526	„
			Summa Udgift	2475	16

Grindegarnets Gæld til Færø Amts økonomiske Fond den 31. Decbr. 1908 ..... 4400 Kr.

8.
Ekstrakt
af
Regnskabet for Fonden for Forulykkedes Efterladte,
for Aaret 1908.

Indtægt.

		Kr	Øre	Kr	Øre
1.	Beholdning den 1. Januar 1908.				
	a. Tilhørende Grundfonden	5610	74		
	b. Disponible Midler	1218	95		
				6829	69
2.	Renter af Fondens Kapitaler			225	59
3.	Bidrag i Henhold til Regulativ af 18. April 1832:	Kr	Øre		
	fra Nordøernes Syssel	24	32		
	- Østerø	64	72		
	- Sande	21	60		
				110	64
	Summa Indtægt.			7165	92

Udgift.

		Kr	Øre	Kr	Øre	Kr	Øre
1.	Understøttelser til Forulykkedes Efterladte					80	"
2.	Løn til Kassereren					13	"
3.	Andre Udgifter					6	46
4.	Beholdning den 31. December 1908:						
	a. Tilhørende Grundfonden:	Kr	Øre	Kr	Øre	Kr	Øre
	Rentebærende Kapitaler	3770	"				
	Indestaaende i Færø Amts Sparekasse	1940	74				
				5710	74		
	b. Disponible Midler:	Kr	Øre				
	Indestaaende i Færø Amts Sparekasse	780	9				
	Restancer	359	40				
	Kontant Beholdning	217	23				
				1356	72		
						7067	46
	Summa Udgift					7165	92

9.
Ekstrakt
af
Regnskabet for Fonden til Anskaffelse af nyttige Skolebøger for fattige Almuebørn paa Færøerne
for Aaret 1908.

Indtægt.

		Kr	Øre	Kr	Øre
1.	Beholdning den 1. Januar 1908.				
	Kontant Beholdning	224	46		
	Rentebærende Kapitaler	2000	"		
				2224	46
2.	Renter af Fondens Kapitaler			82	78
	Summa Indtægt			2307	24

Udgift.

		Kr	Øre	Kr	Øre
1.	Til Anskaffelse af Bøger			50	„
2.	For Revision af Regnskabet			„	16
3.	For Bekendtgørelse af Regnskabsekstrakt			3	83
4.	Beholdning den 31. December 1908.				
	Rentebærende Kapitaler	2000	„		
	Restancer	43	6		
	Kontant Beholdning	210	19		
				2253	25
	Summa Udgift			2307	24

10.
Ekstrakt
af
Regnskabet for Sognepræst Engelsteds Deltagelses og Erkendtligheds Legat
for Aaret 1908.

I. Realskolelegatet

Indtægt.

		Kr	Øre	Kr	Øre
1.	Beholdning den 1. Januar 1908.				
	Kontant Beholdning	„	51		
	Rentebærende Kapital	1400	„		
				1400	51
2.	Renter af Kapitaler			49	„
	Summa Indtægt			1449	51

Udgift.

		Kr	Øre	Kr	Øre
1.	For Bøger til Discipelbiblioteket			47	75
2.	For Revision af Regnskabet			„	17
3.	Beholdning den 31. December 1908.				
	Rentebærende Kapital	1400	„		
	Kontant Beholdning	1	59		
				1401	59
	Summa Udgift			1449	51

II. Pensionslegatet.

Indtægt.

		Kr	Øre	Kr	Øre
1.	Beholdning den 1. Januar 1908.				
	Kontant Beholdning	18	„		
	Indestaaende i Færø Amts Sparekasse	128	20		
	Rentebærende Kapital	800	„		
	Privat Panteobligation	100	„		
				1046	20
2.	Renter			36	52
	Summa Indtægt			1082	72

Udgift.

		Kr	Øre	Kr	Øre
1.	Udbetalte Pensioner			14	„
2.	Beholdning den 31. December 1908.				
	Rentebærende Kapital	800	„		
	Privat Panteobligation	100	„		
	Indestaaende i Færø Amts Sparekasse	132	72		
	Kontant Beholdning	36	„		
				1068	72
	Summa Udgift			1082	72

11.

Ekstrakt

af

Regnskabet for den gensidige Forsikringsforening for Skolebygninger paa Færøerne

for Aaret fra 1. Oktober 1907 til 30. September 1908.

Indtægt.

		Kr	Øre	Kr	Øre
1.	Beholdning den 1. Oktober 1907.				
	Kontant Beholdning	134	97		
	Indestaaende i Færø Amts Sparekasse	2052	1		
	Restancer	6	"		
				2192	98
2.	Forsikringspræmier for indtegnede Skolebygninger:	Kr	Øre		
	i Norderøernes Præstegælds Kommune	40	40		
	- Andefjord og Fuglefjord Sognes Kommune	12	22		
	- Funding Sogns —	8	"		
	- Næs og Gøte Sognes —	16	80		
	- Sjov Sogns —	11	20		
	- Ejde — —	11	"		
	- De forenede Sogne i Nordstrømø Præstegæld	19	"		
	- Vestmanhavn Sogns Kommune	6	"		
	- De forenede Sogne i Sydstrømø Præstegæld	1	96		
	- Nolsø Sogns Kommune	2	40		
	- Vaagø Præstegælds Kommune	14	"		
	- Sandø — —	23	60		
	- Kvalbø — —	4	"		
	- Frodebø — —	26	"		
				196	58
3.	Indvundne Renter			74	81
	Summa Indtægt			2464	37

Udgift.

		Kr	Øre
1.	Løn til Kassereren	50	"
2.	Revisorløn	"	54
3.	For Bekendtgørelse af Regnskabsekstrakt	6	23
4.	Beholdning den 30. Septbr. 1908.		
	Indestaaende i Færø Amts Sparekasse	2226 82	
	Kontant Beholdning	180 78	
		2407	60
	Summa Udgift	2464	37

12.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Norderøernes Præstegælds Kirkekasse

for Aaret 1908.

Indtægt.

		Kr	Øre	Kr	Øre
1.	Beholdning den 1. Januar 1908.				
	Kontant og i Sparekassen samt Forskud til Færø Amts Repartitionsfond	3911	58		
	Forskud	10	"		
				3921	58
2.	Erstatning for samtlige Tiender i Henhold til Lov af 1. April 1908 § 4			1360	"
3.	Afgift af Storhvaler			589	61
4.	Renter			18	86
5.	Andre Indtægter			4	"
	Summa Indtægt			5794	5

Udgift.

		Kr	Øre	Kr	Øre
1.	Gæld den 1. Januar 1908			3500	"
2.	Reparationsarbejder ved Kirkerne			85	47
3.	Vedligeholdelse og Anskaffelse af Inventarier			35	"
4.	For Kirkelys, Brød og Vin			198	14
5.	For Kirkernes Rengøring			30	"
6.	Præsthold			53	66
7.	Visitatspenge			10	"
8.	Andel i Kirkekassererens Lønning			53	87
9.	For Revision af Regnskabet			3	54
10.	Andre Udgifter			6	30
11.	Beholdning den 31. December 1908.				
	Forskud	14	56		
	Kontant og i Sparekassen samt Forskud til Færø Amts Repartitionsfond	1804	51		
				1819	7
			Summa Udgift	5794	5

13.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Østerø Præstegælds Kirkekasse

for Aaret 1908.

Indtægt.

		Kr	Øre	Kr	Øre
1.	Beholdning den 1. Januar 1908.				
	Kontant og i Sparekasse samt Forskud til Færø Amts Repartitionsfond	3868	3		
	Rentefrit Laan til andre Kirkekasser	2000	"		
	Restancer	13	61		
				5881	64
2.	Erstatning for samtlige Tiender i Henhold til Lov af 1. April 1908 § 4			1850	"
3.	Afgift af Storhvaler			1179	23
4.	Renter			639	63
5.	Andre Indtægter			23	83
			Summa Indtægt	9574	33

Udgift.

		Kr	Øre	Kr	Øre
1.	Reparationsarbejder ved Kirkerne			695	81
2.	Vedligeholdelse og Anskaffelse af Inventarier			74	12
3.	For Kirkelys, Brød og Vin			208	74
4.	For Kirkernes Rengøring			77	61
5.	Præsthold			28	"
6.	Visitatspenge			10	"
7.	Andel i Kirkekassererens Lønning			53	87
8.	For Revision af Regnskabet			5	67
9.	Andre Udgifter			6	29
10.	Beholdning den 31. December 1908.				
	Rentefrit Laan til andre Kirkekasser	2000	"		
	Kontant og i Sparekasse samt Forskud til Færø Amts Repartitionsfond	6414	22		
				8414	22
			Summa Udgift	9574	33

14.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Sydstrømø Præstegælds Kirkekasse

for Aaret 1908.

Indtægt.

		Kr	Øre
1.	Beholdning den 1. Januar 1908. Kontant og i Sparekasse samt Forskud til Færø Amts Repartitionsfond	2984	93
2.	Erstatning for samtlige Tiender i Henhold til Lov af 1. April 1908 § 4	780	„
3.	Afgift af Storhvaler	1179	23
4.	Andre Indtægter	12	„
5.	Gæld ved Udgangen af Regnskabsaaret	13100	„
	Summa Indtægt	18056	16

Udgift.

		Kr	Øre
1.	Gæld den 1. Januar 1908	15700	„
2.	Reparationsarbejder ved Kirkerne	639	66
3.	Vedligeholdelse og Anskaffelse af Inventarier	82	40
4.	For Kirkelys, Brød og Vin	72	61
5.	For Kirkernes Rengøring	57	86
6.	Præsthold	36	„
7.	Visitatspenge	6	25
8.	Andel i Kirkekassererens Løning	30	75
9.	For Revision af Regnskabet	3	80
10.	Renter	104	„
11.	Udgifter i Anl. af en ny Kirkes Opførelse paa Hestø	437	81
12.	Andre Udgifter	24	94
13.	Beholdning den 31. December 1908. Kontant og i Sparekasse samt Forskud til Færø Amts Repartitionsfond	860	8
	Summa Udgift	18056	16

15.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Thorshavns Kirkes særlige Kasse

for Aaret 1908.

Indtægt.

		Kr	Øre	Kr	Øre
1.	Beholdning den 1. Januar 1908.				
	Rentebærende Kapital	2723	70		
	Forskud til Færø Amts Repartitionsfond	2500	„		
	Kontant Beholdning	383	99		
				5607	69
2.	Renter			233	90
3.	Stolestudspenge			188	15
4.	Betaling for Klokker, Lys og Orgel ved kirkelige Handlinger			228	„
5.	Indkommet i Kirkens Bøsse			128	„
	Summa Indtægt			6385	74

Udgift.

		Kr	Øre	Kr	Øre
1.	Løning til Organisten m. v.			160	„
2.	For Tilsyn med Taarnuret			50	„
3.	Løn til Graveren			60	„
4.	Belysningsudgifter			153	51
5.	For Revision af Regnskabet			1	54
6.	For Bekendtgørelse af Ekstrakt af Regnskabet			4	53
7.	Andre Udgifter			18	50
8.	Beholdning den 31. December 1908.				
	Forskud til Færø Amts Repartitionsfond	5800	„		
	I Færø Amts Sparekasse	132	46		
	Kontant Beholdning	5	20		
				5937	66
	Summa Udgift			6385	74

16.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Nordstrømø Præstegælds Kirkekasse

for Aaret 1908.

Indtægt.

		Kr	Øre	Kr	Øre
1.	Beholdning den 1. Januar 1908.				
	Kontant og i Sparekassen samt Forskud til Færø Amts Repartitionsfond	1497	7		
	Rentefrit Laan til andre Kirkekasser	5100	„		
				6597	7
2.	Erstatning for samtlige Tiender i Henhold til Lov af 1. April 1908, § 4			900	„
3.	Afgift af Storhvaler			589	61
4.	Renter			533	80
5.	Andre Indtægter			„	4
	Summa Indtægt			8619	52

Udgift.

		Kr	Øre	Kr	Øre
1.	Reparationsarbejder ved Kirkerne			29	58
2.	Vedligeholdelse og Anskaffelse af Inventarier			10	75
3.	For Kirkelys, Brød og Vin			167	52
4.	For Kirkernes Rengøring			44	80
5.	Præsthold			48	„
6.	Visitatspenge			8	75
7.	Andel i Kirkekassererens Løning			46	15
8.	For Revision af Regnskabet			3	98
9.	Udgifter i Anl. af Ankøb af en ny Kirkegaard i Kollefjord			59	20
10.	Andre Udgifter			31	25
11.	Beholdning den 31. December 1908.				
	Rentefrit Lånn til andre Kirkekasser	5100	„		
	Kontant og i Sparekasse samt Forskud til Færø Amts Repartitionsfond	3070	54		
				8170	54
	Summa Udgift			8619	52

17.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Vaagø Præstegælds Kirkekasse

for Aaret 1908.

Indtægt.

		Kr	Øre	Kr	Øre
1.	Beholdning den 1. Januar 1908.				
	Kontant og i Sparekasse samt Forskud til Færø Amts Repartitionsfond	2498	79		
	Rentefrit Laan til andre Kirkekasser	16000	"		
				18498	79
2.	Erstatning for samtlige Tiender i Henhold til Lov af 1. April 1908, § 4			1140	"
3.	Afgift af Storhvaler			589	61
4.	Renter			1545	87
5.	Andre Indtægter			6	"
	Summa Indtægt.			21780	27

Udgift.

		Kr	Øre	Kr	Øre
1.	Reparationsarbejder ved Kirkerne			174	40
2.	Vedligeholdelse og Anskaffelse af Inventarier			10	75
3.	For Kirkelys, Brød og Vin			124	2
4.	For Kirkernes Rengøring			28	24
5.	Præsthold			34	"
6.	Visitatspenge			7	50
7.	Andel i Kirkekassererens Lønning			38	46
8.	For Revision af Regnskabet			3	60
9.	Andre Udgifter			10	20
10.	Beholdning den 31. December 1908.				
	Rentefrit Laan til andre Kirkekasser	19500	"		
	Kontant og i Sparekasse samt Forskud til Færø Amts Repartitionsfond	1849	10		
				21349	10
	Summa Udgift			21780	27

18.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Sandø Præstegælds Kirkekasse

for Aaret 1908.

Indtægt.

		Kr	Øre
1.	Beholdning den 1. Januar 1908.		
	Kontant og i Sparekassen samt Forskud til Færø Amts Repartitionsfond	2168	71
2.	Erstatning for samtlige Tiender i Henhold til Lov af 1. April 1908, § 4	670	"
3.	Afgift af Storhvaler	589	61
4.	Renter	139	99
5.	Andre Indtægter	2	10
	Summa Indtægt	3570	41

Udgift.

		Kr	Øre
1.	Reparationsarbejder ved Kirkerne	84	57
2.	Vedligeholdelse og Anskaffelse af Inventarier	23	„
3.	For Kirkelys, Brød og Vin	78	40
4.	For Kirkernes Rengøring	8	33
5.	Præsthold	8	„
6.	Visitatspenge	6	25
7.	Andel i Kirkekassererens Lønning	30	75
8.	For Revision af Regnskabet	3	13
9.	Andre Udgifter	21	95
10.	Beholdning den 31. December 1908. Kontant og i Sparekasse samt Forskud til Færø Amts Repartitionsfond	3307	3
	Summa Udgift	3570	41

19.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Suderø Præstegælds Kirkekasse

for Aaret 1908.

Indtægt.

		Kr	Øre
1.	Beholdning den 1. Januar 1908. Kontant og i Sparekasse samt Forskud til Færø Amts Repartitionsfond	5667	57
2.	Erstatning for samtlige Tiender i Henhold til Lov af 1. April 1908 § 1	1300	„
3.	Afgift af Storhvaler	1179	23
4.	Andre Indtægter	10	„
5.	Gæld ved Udgangen af Regnskabsaaret	13500	„
	Summa Indtægt	21556	80

Udgift.

		Kr	Øre
1.	Gæld den 1. Januar 1908	6500	„
2.	Reparationsarbejder ved Kirkerne	192	92
3.	Vedligeholdelse og Anskaffelse af Inventarier	88	20
4.	For Kirkelys, Brød og Vin	159	69
5.	For Kirkernes Rengøring	30	33
6.	Præsthold	12	„
7.	Visitatspenge	8	75
8.	Andel i Kirkekassererens Lønning	46	15
9.	For Revision af Regnskabet	4	33
10.	Udgifter i Anl. af en ny Kirkes Opførelse i Tveraa	10583	46
11.	Do. i Anl. af en ny Kirkes Opførelse i Kvalvig	3553	6
12.	Andre Udgifter	6	34
13.	Beholdning den 31. December 1908. Kontant og i Sparekasse samt Forskud til Færø Amts Repartitionsfond	371	68
	Summa Udgift	21556	80

20.

Ekstrakt

af

Regnskabet for Vaag (Suderø) Kirkes særlige Kasse

for Aaret 1908.

Indtægt.

		Kr	Øre	Kr	Øre
1.	Beholdning den 1. Januar 1908.				
	Rentebærende Kapital	572	13		
	Resterende Rente	28	"		
	Kontant Beholdning	28	57		
				628	70
2.	Renter			21	2
	Summa Indtægt			649	72

Udgift.

		Kr	Øre	Kr	Øre
1.	For Revision af Regnskabet			"	4
2.	For Bekendtgørelse af Ekstrakt af Regnskabet			4	3
3.	Beholdning den 31. December 1908.	Kr	Øre		
	Rentebærende Kapital	586	15		
	Resterende Rente	35	"		
	Kontant Beholdning	24	50		
				645	65
	Summa Udgift			649	72

21.

Ekstrakt

af

Regnskabet for de færøske Almueskole-Læreres og Lærerinders Pensionsfond

for Aaret fra 1. Oktober 1907 til 30. September 1908.

Indtægt.

		Kr	Øre	Kr	Øre
1.	Beholdning den 1. Oktober 1907.				
	Kontant Beholdning	1069	98		
	Rentebærende Kapitaler	10796	66		
	Indestaaende i Færø Amts Sparekasse	3562	4		
	Restancer	25	26		
				15453	94
2.	Indbetalinger til Fonden ifølge Lov af 29. Marts 1893, § 2:	Kr	Øre		
	Fra Statskassen	643	2		
	Overføres	643	2	15453	94

	Kr	Øre	Kr	Øre
Overført ...			643	2
			15453	94
Fra Lærere og Lærerinder paa Færøerne:	Kr	Øre		
i Norderøernes Præstegælds Kommune	50	22		
- Andefjord og Fuglefjord Sognes Kommune	30	12		
- Næs og Gøte Sognes —	24	12		
- Sjov Sogns —	8	63		
- Ejde — —	6	50		
- De forenede Sogne i Nordstrømø Præstegæld	29	49		
- Vestmanhavn Sogns Kommune	14	26		
- Thorshavns —	42	93		
- Nolsø Sogns Kommune	8	12		
- De forenede Sogne i Sydstrømø Præstegæld	6	„		
- Vaagø Præstegælds Kommune	15	48		
- Sandø — —	26	62		
- Kvalbø — —	12	„		
- Frodebø — —	28	76		
- Vaag — —	9	76		
- De forenede Sogne i Sudero Præstegæld	18	51		
			321	51
Fra Kommunerne paa Færøerne:				
Norderøernes Præstegælds Kommune	50	22		
Andefjord og Fuglefjord Sognes Kommune	30	12		
Næs og Gøte —	24	12		
Sjov Sogns —	8	63		
Ejde — —	6	50		
De forenede Sogne i Nordstrømø Præstegæld	29	49		
Vestmanhavn Sogns Kommune	14	26		
Thorshavns —	42	93		
Nolsø Sogns —	8	12		
De forenede Sogne i Sydstrømø Præstegæld	6	„		
Vaagø Præstegælds Kommune	15	48		
Sandø Præstegælds —	26	62		
Kvalbø Sogns	12	„		
Frodebø — —	28	76		
Vaag — —	9	76		
De forenede Sogne i Sudero Præstegæld	18	51		
			321	51
			1286	4
3. Indbetaling fra Kommunerne til Kassererens Lønning			100	„
4. Renter af Fondens Kapitaler			579	84
Summa Indtægt			17419	82

Udgift.

	Kr	Øre	Kr	Øre
1. Udbetalte Pensioner			1435	7
2. Løn til Kassereren			100	„
3. For Revision af Regnskabet			3	96
4. For Bekendtgørelse af Regnskabsekstrakt			15	13
5. Beholdning den 30. September 1908.	Kr	Øre		
Rentebærende Kapitaler	10031	28		
Indestaaende i Færø Amts Sparekasse	4638	34		
Kontant Beholdning	1196	4		
			15865	66
Summa Udgift			17419	82

Indhold.

		Side
	Lagtingets Medlemmer.	
I.	Statstilskud til Havneanlæg	1
II.	Forbedring af Lægeforholdene	6
III.	Andragende om Oprettelse af et nyt Apothek i Thorshavn	11
IV.	Ordning af Medicinalhandelen paa Færøerne	22
V.	Bestemmelser for Færøernes Mellem- og Realskole	27
VI.	Tilvejebringelse af nye Lokaler for Færøernes Mellem- og Realskole	31
VII.	Havnereglement for Midvaag	44
VIII.	Ændring i Havnereglement for Klaksvig	48
IX.	Udkast til Lov om Ophævelse af Lov om Kapitelstaksten for Færøerne af 1. Maj 1868	50
X.	Lokalporto for Postforsendelser mellem Steder indenfor Færøerne	52
XI.	Andragende fra Opsidder David Dam af Kollefjord om Hjælp til Opførelse af et lille Vaanhus	55
XII.	Ansættelse af en Jordemoder til i Vaag Hoveddistrikt (S.)	57
XIII.	Forbyelse af Lov 5. Maj 1905 om Fiskerilaan for Færøerne	60
XIV.	Postdampskibet »Tjaldur«s Fartplan	63
XV.	Fartplan for Dampskibet »Smiril«	66
XVI.	Udkast til Lov om Kolportagebevillinger	67
XVII.	Andragende fra Foreningen »Hitt føroyska bókmentafelag« om Kolportagebevilling	72
XVIII.	Om Udvidelse til Færøerne af Lov om Tidspunktet for Lukning om Aftenen af Butikker og Lagere af 19. Juni 1908	74
XIX.	Andragende om Koncession paa Stenbrydning paa Færøerne m. m.	77
XX.	Udskillelse af Bygden Skopen som særskilt Kommune	81
XXI.	Bevilling til Fagralíð Højskole	85
XXII.	Ændring i Bestemmelserne om Thorshavns Kommuneskole	89
XXIII.	Opførelse af en Skolestue i Saksun	97
XXIV.	Sagen ang. eventuel Udvidelse til Færøerne af følgende Love: 1) om Skibes Dybgaaende og Lastelinje, 2) om Tilsyn med Sejlskibe m. m., 3) om Tilsyn med Dampfartøjer m. m.	99
XXV.	Forsikring af Motorfartøjer	106
XXVI.	Amtskommunens Telefonanlæg	113
XXVII.	Statstilskud til Køreveje	129
XXVIII.	Forandring i Grindereglementet	142
XXIX.	Om Statstilskud til en Fiskeskipperskole i Thorshavn	145
XXX.	Færøsk Stenindustri	148
XXXI.	Ændringer i Reglerne om den mellemkommunale Beskatning	154
XXXII.	Opførelse af en Bygning for Færø Amts Bibliotek	155
XXXIII.	Understøttelse til Ophold paa Teknisk Skole i København	156
XXXIV.	Stipendier for færøske Forretningsmænd	160
XXXV.	Oprettelse af en færøsk Kreditforening m. m.	161
XXXVI.	Anskaffelse af Ruteskibe til Vare-, Passager- og Postfragt	167
XXXVII.	Indsejlingsfyr til Vestmanhavn	169
XXXVIII	Tilskud til Thorshavns Foredragsforening	171
XXXIX.	Andragende om Laan til Anlæg af en Vandledning i Haldersvig	173
XL.	Opførelse af en Mindestøtte for afdøde Poul Nolsø paa et Amtskommunen tilhørende Jordstykke ved Lagtingshuset	175
XLI.	Ændring i Havnereglement for Vestmanhavn	176

Side

XLII. Understøttelse til Fremme af Afsætning af færøske Produkter i Udlandet 181
XLIII. Andragende fra »Havnar fótboltfelag« om Tilskud til en Rejse til Idrætsstævne i Bergen 1910 184
XLIV. Tilskud til »Færøsk Museum« 186
XLV. Centralsted i Thorshavn for Køb og Salg af færøske Landbrugsprodukter 189
XLVI. Andragende om, at Distriktslægerne maa forpligtes til at fungere som Sygekasselæger 191
XLVII. Understøttelse til Udgivelse af en færøsk Ordbog 193
XLVIII. Spørgsmaal om eventuel Uddannelse af flere Jordemødre 195
XLIX. Andragende om Tilskud til Opførelse af et Hegn ved den i Bygden Gjov værende Kløft 197
L. Udskillelse af Øen Store Dimon fra Sand Sogn som et særligt Sogn i kommunal Henseende 199
LI. Andragende om Foranstaltninger til Fremme af Ægeksporten fra Færøerne 201
LII. Bidrag til Afholdelse af Udgifter ved Lægeskyds 205
LIII. Vejen i Sands Li 207
LIV. Vej gennem Næsli i Porkere Sogn 209
LV. Vejen fra Sandaa mod Velbestad 211
LVI. Om Tilskud til Opførelse af en Stendæmning til Sikring af Kysten ved Sydregøte 215
LVII. Angaaende Regulering af »Storaa« i Sandevaag 217
LVIII. Angaaende Vejes, Broers og Landingssteders Tilstand 219
LIX. Bevilling til Tilvejebringelse af Serum imod Hjærnebetændelse og Stivkrampe 221
LX. Tuberkulose-Sygehuset 223
LXI. Udvidelse af Kirkegaarden i Vaag (N.) 225
LXII. Opførelse af en Kirke paa Hestø 228
LXIII. Udgivelse af en Lagtingstidende 230
LXIV. De af Amtmanden ene afgjorte Sager 231
LXV. Vedtagelser med Hensyn til de kommunale Anliggender 232
LXVI. Andre Vedtagelser:
1. Tilskud til Oprettelse af en Husholdningsskole i Klaksvig 241
2. Tilskud til Oprettelse af en Husholdningsskole i Kirkebø . 241
3. Genbevilling af Tilskud til en Væveskole m. m. i Thorshavn 241
4. Genoprettelse af Forsøgsbruget eller Landbrugsskolen i Kirkebø 241
5. Tilskud til Færø Amts Bibliotek 242
6. Udbedring af Landingsstedet paa Skuø 242
7. Ændring af Bestemmelserne om Afsendelse af Grindebud fra Sørvaag til Myggenæs 242
8. Fornyelse af den i 1907 givne Bevilling til Forsikringsforeningen for Forulykkedes Efterladte paa Færøerne 242
9. Forhandling om de politiske Forhold indenfor Lagtinget .. 243
10. Ang. Opførelse af et Sygehus i Vestmanhavn 243
11. Ang. Disposition over de Retten overladte Lokaler i Lagtingshuset m. m. 243
12. Ang. Forhøjelse af Lagtingsrevisors Godtgørelse 243
13. Ang. Regnskabsaaret for Færø Amts Repartitionsfond og Færø Amts økonomiske Fond samt for Amtskommunens Telefonvæsen m. m. 244
14. Indhegning af Arealet omkring Lagtingshuset m. m. 244
15. Ang. Optagelse af Husevig som Hvalvaag 244
16. Ang. Revision af Lov af 10. April 1907 om Handel med og Udskænkning af berusende Drikke paa Færøerne 244

Side

17. Andragende fra Samuel Peter Danielsen m. fl. Trømænd af Kjelnæs i Kollefjord 245
18. Erstatning for Legemsskade samt for Beskadigelse af en Baad, foranlediget ved Grindefangst 245
19. Angaaende det Hansenske Legats Renter 245
20. Spørgsmaal om Færøsk som Undervisningssprog ved Færøernes Mellem- og Realskole 245
21. Udgivelse af færøske Skolebøger 246
22. Kursus for færøske Folkeskolelærere 246
23. Understøttelse til færøske Studerende 246

Tilføjelser.

I. Til Sagerne II, III, V, VI, XI og IX.
II. A. Love og Anordninger.
B. Ministerielle Resolutioner og andre Meddelelser til Lagtinget.

Bilag.

Bilag 1. Udkast til Lov for Færøerne om Kolportagebevillinger.
— 2. Forslag til Lagtingsbeslutning om Regnskabsaaret for Færø Amts Repartitionsfond og Færø Amts økonomiske Fond samt for Amtskommunens Telefonvæsen m. m.
— 3. Forslag til Lov for Færøerne om Fiskerilaan.
— 4. Oversigt over Færø Amts Skolefonds Status i Aarene 1861—1908. (Meddelt af Skoledirektionen.)
— 5. Beretning fra Driftsudvalget for Amtskommunens Telefonvæsen.
— 6. Udkast til Bestemmelser for Færøernes Mellem- og Realskole. (Vedtaget af Lagtinget i Samlingen 1908.)
— 6 A. Overslag over Færø Amts økonomiske Fonds Indtægter og Udgifter i Aaret fra 1. Oktober 1909 til 30. September 1910.
— 7. Mindretalsudvalgsbetænkning i Vejsagen. (Afgiven af Udvalgets Formand den 23. September 1909.)
— 8. Udvalgsbetænkning i Fortsættelse af tidligere Betænkning ang. Sagen om eventuel Udvidelse til Færøerne af følgende Love: 1) om Skibes Dybgaaende og Lastelinie, 2) om Tilsyn med Sejlskibe m. m., 3) om Tilsyn med Dampfartøjer m. m.
— 9. Erklæringer, afgivne af Lægerne paa Færøerne (med Undtagelse af Fysikus) angaaende Spørgsmaalene om 1) Ansættelse af flere Læger paa Færøerne og 2) Udvidelse til Færøerne af den i det øvrige Kongerige gældende Lovgivning om Medicinalhandel.
— 10. Udvalgsbetænkning angaaende Sagen om Statstilskud til Havneanlæg.
— 11. Lagtingets Beslutninger af 25. September 1909 om Tilskud fra Færø Amts økonomiske Fond til Landingssteder, Broer og Veje.
— 12. Repartition.
— 13. Ekstrakter af de af Lagtinget deciderede Regnskaber i Sessionen 1909 samt Uddrag af Kommuneregnskaberne for 1907—1908.

RED: 10 X

Nasjonalbibliote
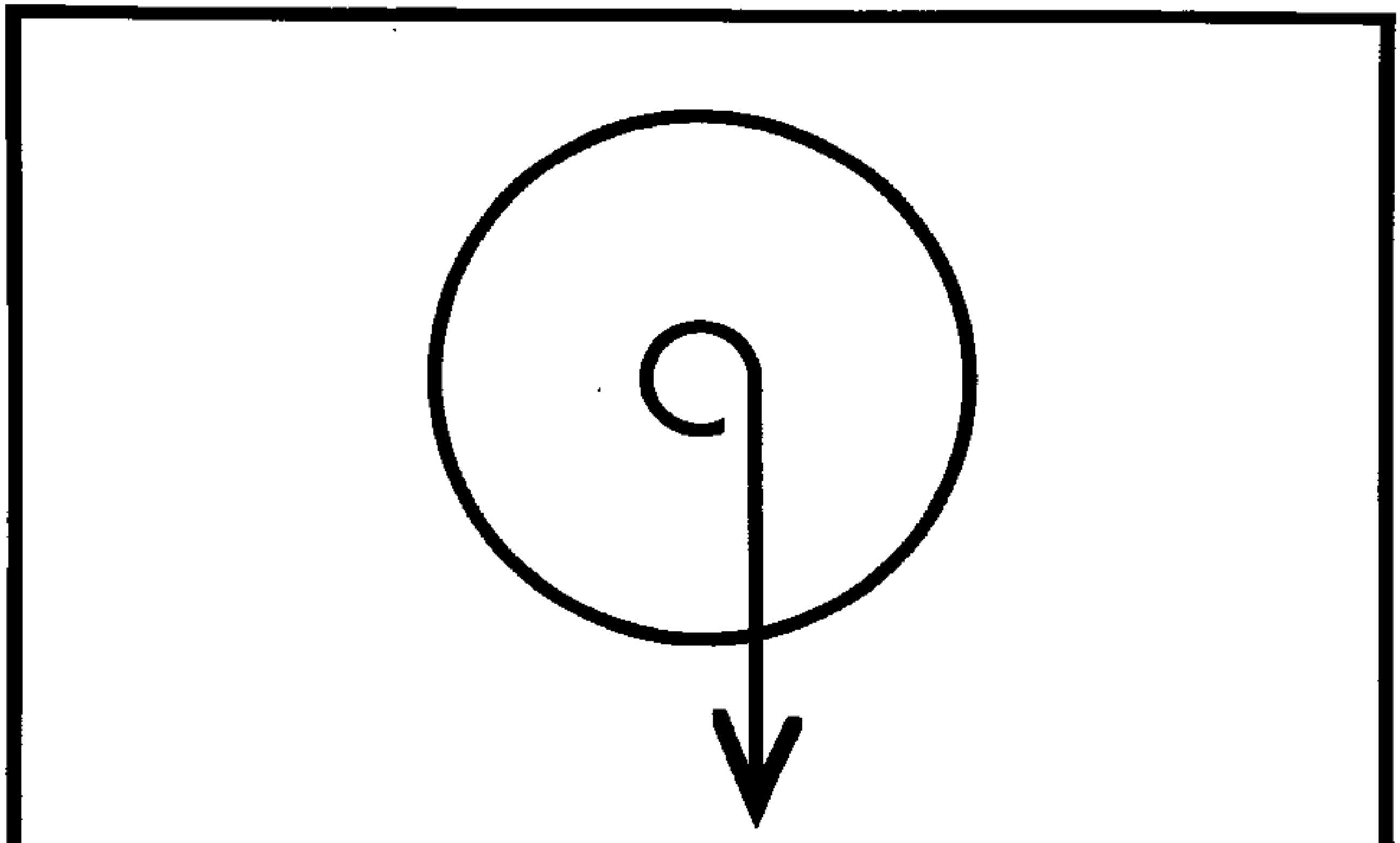
Nasjonalbiblioteket
National Library of Norway
Rana Division
N-8607 Mo i Rana
Telephone: +47 75 12 11 11 Telefax: +47 75 12